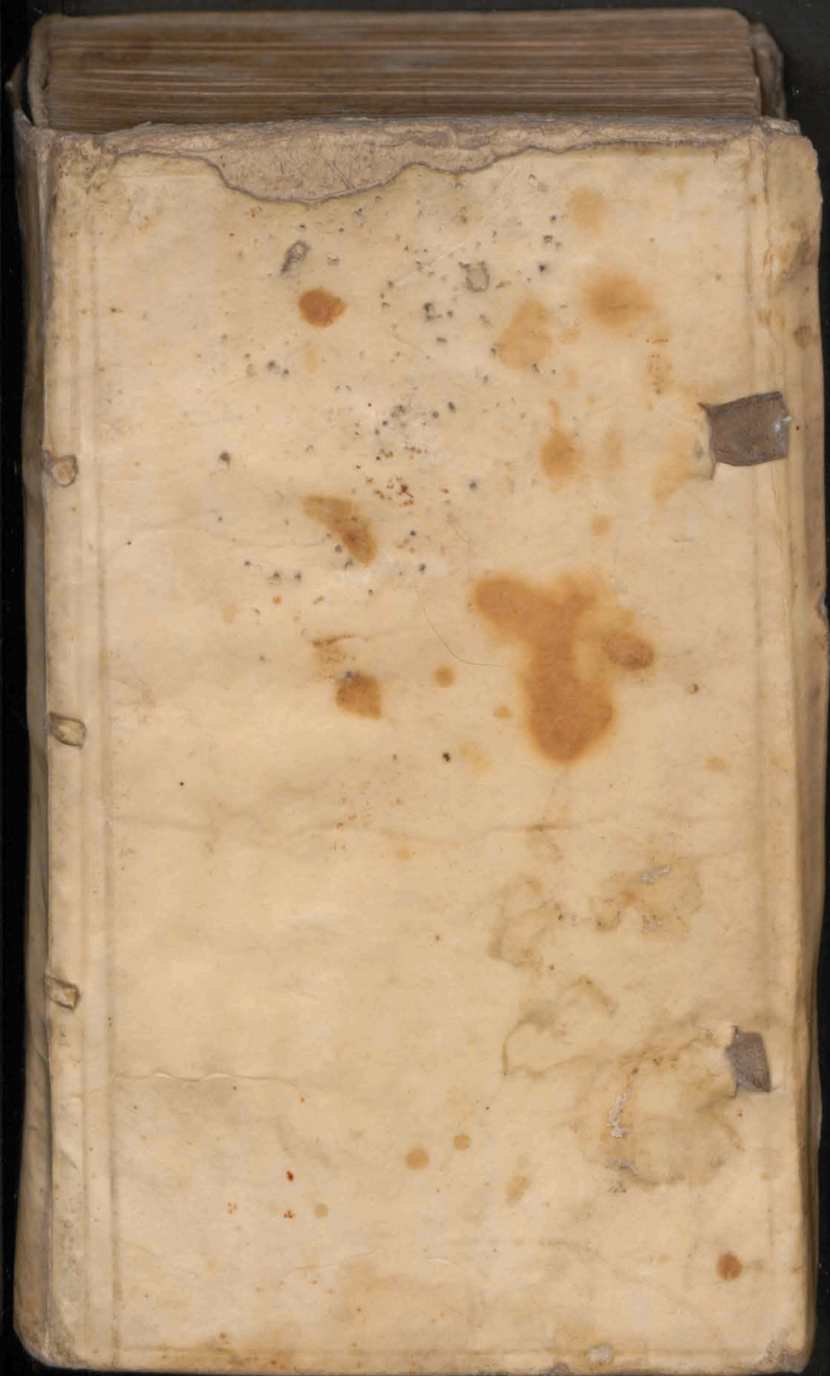
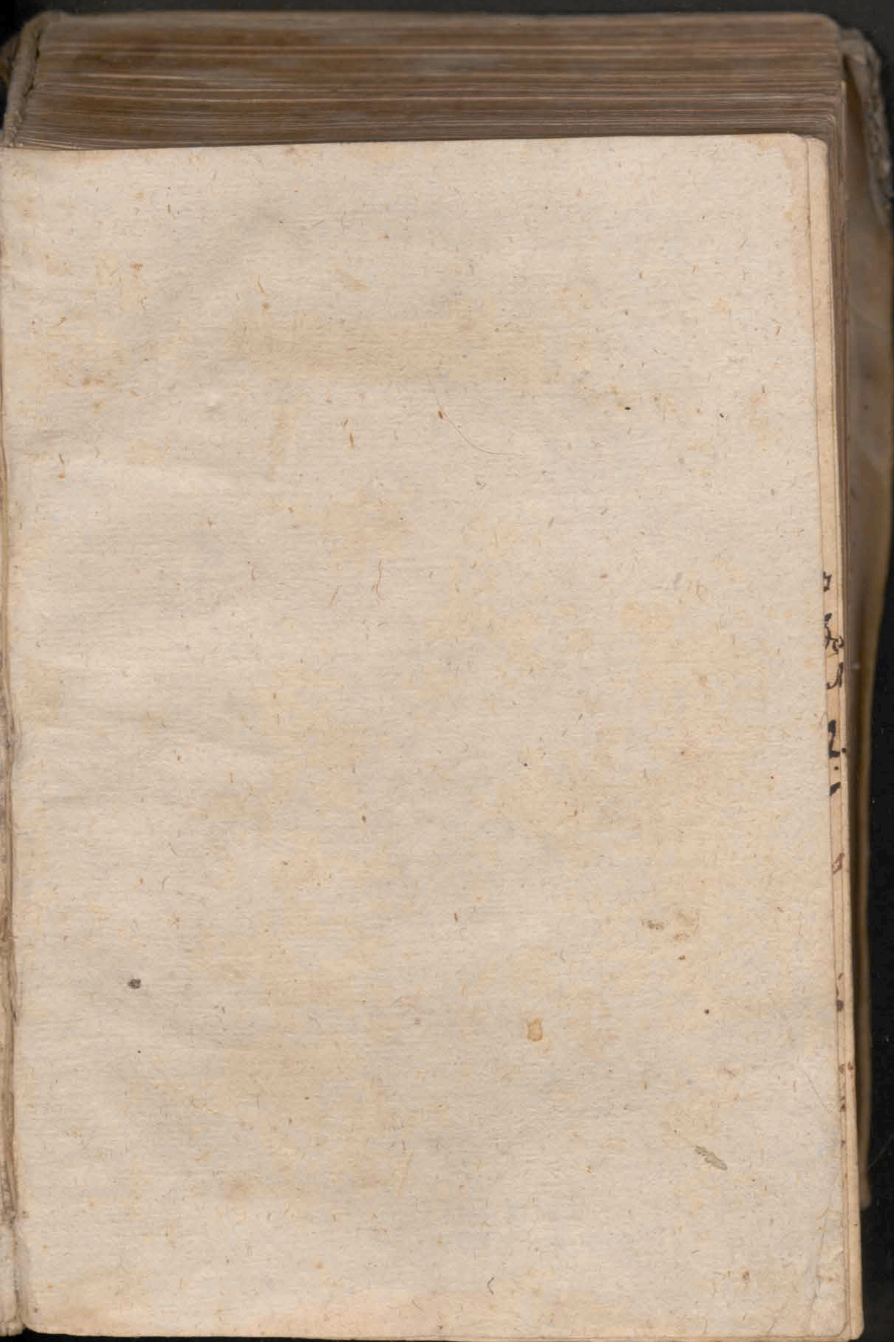


[redacted] mi

H-9





De symbolica
AEGYPTIORVM
Sapientia, in qua
SYMBOLA, PARABOLÆ,
HISTORIÆ SELECTÆ,
quæ ad omnem
EMBLEMATV̄, ÆNIGMATV̄,
Hieroglyphicorum
Cognitionē viā præstāt.
Autore Nicolao Caussino
Trecensi è Soc.
IESV

COLONIÆ AGRIPPINÆ
Apud IOANNEM KINCKIVM sub Monocerote
ANNO M. DC. XXXI.

Eremitar. Camaldulens. Eremi Vigrensis.

CONTENTA HOC OPERE de Symbolica AEgyptiorum Sapientia.

POLYHISTOR SYMBOLICVS, ELEctorum Symbolorum & parabolarum histor. stromata libris 12. Complectens.

R.mo ILL.mo PRINCIPI
RVDOLPHO
PHILIPPO
LANDGRAVIO IN LEVCHTENBERG, COMITI IN HALS, ET *Russi, &c. Ecclesiæ Metropol Coloniens. Canonico &c. Domino Patrono suo clementissimo.*



NAscentem Sapientiæ ac Virtutis tuæ famam, Illustriss. Princeps, venerari cupiens, SAPIENTVM SYMBOLA & Arcana profero: imo ipsa sese spõte sua offerunt; blandiente scilicet argumẽti fiducia, & audaciæ, si qua est, culpam diluente. Sapientiæ quidem hæc scita, eiusque Candidatos mirè olim antiquitas venerata est, sed nũc pasim inuidiæ & calumniæ spiculis obnoxium est, quicquid ad scopũ Sapientiæ collimat. Nec meliorem sibi sortem polliceri Liber iste poterat. Vt verò effugeret; Patrono egebat; sed magno, sed potente &, vt omnia dicam, SAPIENTE. Talem se reperisse gaudet, sibiq; velut vltra votum felix gratulatur. An fallor? Sapientiæ sanè scintillas in te non obscura produnt indicia; dum & generosa animi indoles, & rara morum grauitas, magnum te olim fore Sapiẽtiæ Alumnum testantur. Imo moribus ætatem præuertis, & exemplo præclaro, sed raro doces, Sapientiam non tam annis, quàm animis esse metiendam. Quid multis? etiam litteras artesque indefessè colis, & quid ni

Sapientiæ laudem mereare? Age, ſic priſca NAGNORVM Exempla renouantur; vt qui miſerum rati, alienę incumbere famæ, Sapientiæ quoq; ac bonarũ Artium numina coluerunt, velut generis nominiſq; ſui gloriã dignè ſuſtinerent, cum Sapientiæ fulcro niterentur. Nec mirum, ſola enim non graditur, cæteras quoque Virtutes ſibi comites iungit, & Clementiæ, Humanitatis, Beneficentiæq; ſodalitio ſtipatur. Eas in te virtutes nemo non agnoſcit; ego verò etiã expertus veneror, & admiror; teſtemq; animi mei, Librum iſtũ eſſe cupio: voueo inſuper, vt creſcentem Virtutis Tuæ Genium, bono omine prouehat ſoſpitator omniũ DEVS, & tenellas Virtutis ac Sapiẽtiæ plantas felici maturitate donãdas ad Neſtoris annos perducat.

Illuſtr. V. Celſ.
Obſeruantiſſ. Cliens
IOANNES KINCKIVS
Bibliop. Colon.

APPROBATIO.

STEPHANVS CHARLETVS *Prouincialis Societatis* IESV *in Prouincia Franciæ, poteſtate ad id mihi facta ab admodum* R. P. N. *Præpoſito Generali* MVTIO VITELESCO, *facultatem concedo, vt* P. NICOLAI CAVSSINI *è Societate* IESV *Sacerdotis, de* Symbolica Aegyptiorũ Sapientia *libri, eruditorum ex eadem Societate noſtra virorum iudicio approbati, typis excudantur.*

Datum Flexiæ 19 Nouembr. 1627.

STEPHANVS CHARLETVS.

DE

DE SYMBOLICA ÆGYPTIORVM SAPIENTIA.

LIBRI INSTITVTVM.



VM Libros de triplici eloquentia, & apparatum quendam ex florentissima exemplorum copia ad oratoriam facultatem instruerem; adieci quoque animum ad symbolicam veterum sapientiam, cuius veluti gemmis illuminata fulgere gratius epidictica solet eloquentia.

Placuit autem consultò vitare tritam similitudinum copiam & eas consectari, quas antiqui sacras nominarunt, vt quæ à plebeio vsu remotæ ex sanctioris cuiusdã disciplinæ adytis essent deprõptæ.

Quo in genere primum locum obtinent Ægyptiorum Hieroglyphica, seu mauis sacras Sculpturas & imagines appellare, quas etsi Pierius aliiq; complures attrectarint, dulcius tamen visum est & grauius, ex Hori Ægyptij libello quem cernebam ab ipso Pierio in multis parum fideliter expressum, à nonnullis etiam interpretibus fœdè corruptum, tanquam ex fonte repetere.

Nam cum in editionem Romanam, quæ ex Merceri, & aliorũ interpretatione coaluit, incidissem, (non sum qui alienis insultem laboribus) sed miratus sum quo pacto Mercerus ipse, Turturem auem *nobis* pro pastinaca pisce, *&* Turturem quidem cum mammis & dentibus, tum Salamandras bicipites, *non tolerandis sanè erroribus exhiberet, itaq; has & similes maculas ex Hori versione dispunxi, notis illustraui, obseruationibus ad locos præsertim difficiliores locupletaui.*

Postremò addere visum est, quæ Clemens Alexãdrinus

drinus & S. Epiphanius in hoc argumenti genere sunt commentati.

Alio deinde opere D. Epiphanij vestigijs insistens, Polyhistorem Symbolicum *in XII. libros diuisum edidi, qui variorum symbolorum & parabolarum historicarum stromata ex omni historia magna eruditionis copia & suauitate complectitur. Hæc de libri instituto.*

QVOD SYMBOLICA HIEROGLYPHICORVM SCIENTIA antiquissima sit, & ea Moyses apud Aegyptios imbutus fuerit, primi quoq; Græcorum Philosophi exculti.

NVlla vnquam ætas extitit tantis ignorantiæ tenebris implicata, qua non aliquis sapientiæ radius velut per nubes emissus, saltem refracto sublustriq; lumine vibraret.

Est enim blanda & conciliatrix, & quasi sui lænа scientiæ illecebra, quæ non patitur hominē tanquam saginati corporis inutilem belluam perpetuò ad pastum curasq; nugatorias abijci, sed quandam honestatis facem infixit pectori, quæ si fuerit excitata crebrius, illos, quos in animis hominum cernimus sciendi igniculos non obscurè ventilabit.

Inde omnes artes scientiæq; floruerunt, quibus animus contra sarcinam corporis, & istam salebrosam rerum exilitatem fortiter eluctatus, effecit, vt lux ingenij in præclarissimis studijs adolesceret, tandemq; ad formam scientiæ magis cumulatam non mollibus quidem cliuis, sed varijs difficultatū anfractibus contenderet.

Primi hominum post Hebræos Aegyptij hoc sciendi desiderium videntur præter cæteros impensius exco-

excoluiſſe, & per varias diſciplinas peruagati ſe exquiſitis ingenij inuentis nobilitaſſe.

Magni autem ſemper nominis apud eos fuit Hieroglyphicorum ſcientia, inter arcanas numerata diſciplinas, & paucis iiſq; nobilibus ſacerdotum indigenijs celebrata, qua & imbutum Moyſem accepimus. Nam cum illum Eruditum omni ſapientia Aegyptiorum, ſacra dicant literæ, Philo in libro de vita Moyſis, rem plenius explicans ait, Moyſem numeros & Geometriam, vniuerſamq; Muſicam, tum practicam, tum contemplatiuam accepiſſe ab Aegyptijs doctoribus, & inſuper occultam philoſophiam deſcriptam literis, vt vocant hieroglyphicis, hoc eſt notis animaliū, quæ ipſi venerantur pro numinibus. καὶ προσέτι τὴν διὰ συμβόλων φιλοσοφίαν ἣν ἐν τοῖς λεγομένοις γράμμασιν ἐπιδείκνυνται, καὶ διὰ τῆς ζώων ἀποδοχῆς ἃ καὶ θεῶν τιμαῖς γεραίρουσι. Act. 7. 22. Philo de vita Moyſis.

Ex quo apparet quam vetus ſit illa ſapientia, quæ & Moyſem diſcipulum habuerit. Plato in Philebo literarum Aegyptiorum inuentionem tribuit Theuto ſiue Taauto, quem huius gentis primum doctorem facit Philobiblius, qui Sachoniatonis authoris antiquiſſimi hiſtoriam accuratiſſima (vt ait Euſebius) cura Græcè vertit. Græcos autem poſtea his Aegyptiorū excultos diſciplinis nemo negat, & id ingenuè fatetur ille Academicorum princeps in Epinomide, nec diſſimulat Orpheus in Argonauticis, vbi narrat ſe Aegyptum luſtraſſe his verbis.

Ηδὲ ὅσον Αἰγύπτιον ἱερὸν λάχον ἐξελόχευσα.
Μέμφιν ἐς ἠγαθέην πελάσας, ἱεράς τι πολῆας.

Refert quoq; Proclus, Solonem apud Aegyptios in Sai audiſſe ſacerdotem nomine Partanit, in Heliopoli eum qui dicebatur Oclapi, in Sebemyto Ethymon, à quibus non dubium eſt quin hanc ſymbolicā ſapientiā acceperit, cuius veſtigia in ſuis ſententijs reliquit Pythagoras cum Aenopheum Heliopolitā præceptorē habuiſſet, miratus quā ab eo acceperat

hieroglyphicorum solertiam in suis quoque symbolis apud Græcos propagauit.

HIEROGLYPHICAE SCIENTIAE PRIMA SEMINA AB Hebræis mentibus profecta.

Alexander auctor Iudaicæ historiæ citatur ab Eusebio, & Eupolemus auctor libri de Iudæ Regibus à Clemente Alexandr. Strom. li. 1.

NEque tamen crediderim primos omnino huius sapientiæ auctores AEgyptios fuisse: Nā si quod ait Alexander historicus in eo volumine, quod de Iudaica historia conscripsit, Abraham in Heliopoli cum sacerdotibus AEgyptijs vixit, à quo illi Astrologiam didicerunt, quam se ab Henoch longa annorum successione propagatam accepisse profitebatur: Credibile est cæterarum quoque scientiarum semina per Abrahamum sparsa, nec symbolorum, aut ænigmatum velis, quibus omnis antiquorum adumbrata fuit sapientia, caruisse.

Accedit quod Deus hunc mundum ex tot rerum varietate coagmentatum, quasi scenam politissimis imaginibus distinctam primorum statim hominum oculis obiecerit, vt per ea quæ cernerent simulachra, velut per nubeculam intermicantes diuinitatis radios intuerentur. Nec immeritò Epictetus dixit inesse hominum animis, τȣ̃ Θεȣ̃ σύμβολα, quæ ipse nobis per tot obiectas sui species inurit Quamobrem facile crediderim Adamo, Enocho, Noëmo, & cæteris illis primæ ætatis hominibus, quot res creatas in hoc orbe terrarum cernerent, tot visas fuisse literas magno diuinitatis fulgore illuminatas, quibus illud æternæ mentis numen suum nomen mortalibus consignaret.

Facit vt hoc credam, posterorum, qui eodem spiri-

spiritu afflati scripserunt, solers & excogitata ratio, qui tam sæpè religionis nostræ mysteria symbolis figurisque adumbrarunt, vt nihil sit in sacro instrumento frequentius. Et tanti quidem figuratum sermonem Hebræi veteres fecêre, vt quicquid esset acutè dictum, quicquid aculeos haberet, & gratiam ingenij, hoc משל Maschal appellarent, quod nomen propriè ad parabolas similitudinesque pertinet.

SYMBOLICA SAPIENTIA APVD AEGYPTIOS PECVLIAri ratione culta.

VErum Aegyptij, vt hanc de symbolis scientiam præ cæteris magno in pretio semper habuerunt, multisq; figurarum monumentis celebrarunt, non frustra dicuntur reliquis hominibus eiusdem auctores fuisse. Et certè licet ex Philone & Clemente Alexandrino colligere, duplicem fuisse scientiam Aegyptiorum, vnam quidem popularem apertam, & expositam omnibus; puta Geometriam, Astrologiam, Arithmeticam, Musicam; Alteram verò arcanam & sacram, dictam Hieroglyphicam, quæ per symbola quædam atque ænigmata, grauissima quæq; Theologiæ, Physiologiæ, & Polyticæ facultatis mysteria & dogmata denotarent.

Duplex Aegyptiorum scientia.

Philo de vita Moysis Clemens strom. li. 1.

Et hæc quidem erat penes omnium doctissimos sacerdotes, ex quo ἱερατικὰ γράμματα hāc de symbolis scientiam Origenes Appellat in caput secundū epistolæ ad Romanos. Quin addebant cœlestem quandam virtutem præesse Hieroglyphicorum sapientiæ, quæ eius candidatos illustraret, & in tot

Virtus præses Hieroglyphicorū statuebatur ab Aegyptijs

Origen. homil. 1. super Numeros. *tot rerum ambagibus discussa tenebrarum caligine ad intelligentiam subtilium rerum promoueret.*

QVIBVS MONVMENTIS AEGYPTII SVA HIEROglyphica consecrarint.

AT verò, ne vnquam huius scientiæ memoria excideret, audebant in operosis obeliscorũ pyramidumque molibus, tum in apparatissimis templorum valuis consecrare symbolorum suorum monumenta; quod S. Cyrillus Alexandrinus aduersus Iulianum disputans de Moysis figuris, clarissimè ostendit. Innuit quippe fuisse apud Aegyptios quosdam ænigmatum magna industria & grauitate præditos, quos illi nominare solent Hieroglyphos, qui templis & obeliscis notas insculpebant, non vulgaribus vtentes, literis, sed alijs figuris rerum naturas effingentes, prudentiorum augebant scientiam (addit autem aliquot exempla) Si vellent, inquit, significare Deum, hoc est summam, & quæ super omnia est naturam, pingebant oculum: cui sceptrum substituebant, vt per hoc intelligatur, quod omnia videat, & sit ei regia dignitas. Nam sceptrum ferè regis intelligitur symbolum, quamuis etiam per stantem baculum, quod nullo modo diuina natura labefactari possit, sed quasi semper stare, & quodammodo sustinere, & fundare omnia, discatur. Dicuntur autem aspidem fingere in figuram cœli, eò quod in circulum feratur: & serpentem in figuram temporis, eò quod longus sit, & multis voluminibus flexuosus lenissimè repit. Insuper & furorem & iram per ænigma declarantes

Cyrill. aduers. Iuliã. lib. 9.

clarantes, insculpebant craticulam, cui subijcitur ignis & cor superponitur: hæc ille de sculptura Hieroglyphicorum.

Anastasius quoque Synaita Patriarcha Antiochenus, de pyramidibus huiusmodi figuris apud Aegyptios cælatis meminit, cum ait Aegyptios sacra ratione draconem qui vorat caudam, insculpere in pyramidibus, æternam & indiuiduam circumactionem diuinarum rerum significantes. Quo pacto autem, & quam variè sæpe aspersa essent in istis monumentis Hieroglyphica ex germana figura, quam in fronte libri proposui, potes agnoscere. Huc spectant illa Lucani,

Anastasius Synaita Anagogicarũ contemplat. in Hexaemeron l. 1. sub finem.

Nondum flumineos Memphis contexere libros
Nouerat, in saxis tantum volucresque, feræque,
Sculptaq; seruabant magicas animalia linguas.

QVOD NON SOLI AEGYPTII HAC SCRIBENDI FORmula per Hieroglyphicas literas fuerint vsi.

PRIMVM *igitur celebrata frequentiùs apud Aegyptios Hieroglyphicorum ratio, latè deinde in alias gentes manauit. Neque enim hanc scribendi normam septemtrionalibus populis fuisse ignotam discimus ex Olao magno.* Nonnulli (*inquit*) pro priuatis computis instar Aegyptiorum, varijs animalium figuris pro literis vtebantur.

Olaus lib. 1. cap. 21.

Sed & Scythas hac ænigmatum solertia delectatos ex eorum Rege Idanthura licet conijcere, qui vt author Pherecydes Syrius apud Clementem Alexandrinum, Dario bellum minanti pro literis

misit

misit murem, ranam, auem, iaculum, aratrum, cuius nos symboli interpretationem infra subiecimus.

Diodor. Biblioth. hist. l.3.c.2.

Diodorus quoq; testatur Aethiopum literas varÿs animantibus, extremitatibusq; hominum, sed præcipuè instrumentis fabrilibus persimiles fuisse. Συμβέβηκε τοίνυν τοὺς μὲν τύποις ὑπάρχειν αὐτοὺς ὁμοίους ζώοις παντοδαποῖς, καὶ ἀκροζηρίοις ἀνθρώπων· ἔτι δὲ ὀργάνοις καὶ μάλιστα τεκτονικοῖς. *Græci quidem sapientes, etsi minime dicuntur istas figuras celebrasse, plurimi tamen ænigmatum solertia sunt delectati, quod apparet ex dictis sapientum figuratis, & Pythagoræ symbolis, quæ explicat Cyrillus libro nono aduersus Iulianum.*

QVID DIFFERANT SYMBOLVM, AENIGMA, EMBLEMA, Parabola, Apologus, Hieroglyphicum.

CElebrantur in ista imaginum scientia Symbolum, AEnigma, Emblema, Apologus, Parabola, Hieroglyphicum, quæ inter se affinia sunt, differunt tamen nonnihil.

Symboli vox.

Symbolum latissimè patet, cum sit nota & signum rei animo conceptæ; Itaque tesseræ hospitales, militares, theatrales vocantur symbola; collatio quoq; conuiuarum nominine συμβόλου censeri solet, siue annulus esset, aut nummus, siue cibus. Itaq; malè Casaubonus in Athenæũ libro tertio capite trigesimo primo reprehendit Dalecampium, quod nullum discrimen inter συμβολὴν σύμβολον, cum agitur de conuiuij symbolo, statuerit. Is autem nodum in scirpo quærens ita distinguit. Σύμβολυ (inquit) *est colla-*

Dalecampius malè à Casaubono reprehēsus.

tio eranistæ ad conuiuium: Quique enim, quod ad manum erat, conferebant. Eæ partes dictæ συμβολαὶ, & conuiuium huiusmodi ἔρανος vel δεῖπνον ἀπὸ συμβολῶν. Mutato vero genere symbolum vocabant aunulum, vel quiduis aliud arræ loco solitum dari ei sodalium, qui iubebatur cœnam parare. hæc ille.

Non nego quidem συμβολὴν, rectè vsurpari pro ista collatione ciborum ad conuiuium: Nam & in canone 54. Concilij Laodiceni ita intelligendum ἐκ συμβολῆς συμπόσιον ἐπιτελεῖν. Sed tantum errâsse contendo criticum hominem, qui neget symbolum pro eadem re vsurpari. Et facilè quidem est conuincere ex Diuo Hieronymo, qui libro 2. commentariorum in Prouerbia, capite 24. expressè vocem symboli interpretatus dixit. *Symbolum collatio: symbolum vero dare sicut vnusquisque solet pro parte sua cibos ad vescendum*, Cibos expressè nominauit, non tantum annulum & nummos, quod vult Casaubonus. Hæc obiter.

Symbola, igitur hæc appellabantur, siue quòd essent mentis, voluntatis, stipulationisque signa, siue ἀπὸ τοῦ συμβάλλεσθαι: quod simul esset coniecta atque collata. At vero in hoc argumento, quod tractamus, symbola propriè appellantur *occultæ rei signa*, vel etiam, vt vult Budæus (similitudines & quædam naturæ communitates, quo fit vt vox symboli, si fusè sumatur, omnem penè similium rationem complectatur; si propriè ea dicantur symbola, quæ rem, in qua inest aliquid obscuritatis, figuratè significant, vnde Emblemata, & Parabolæ, & Apologi, & alia huiusmodi possunt communi nomine appellari symbola.

Aenigmatum vero solers inuentio, griphorumq; lusus aculeati, magnam habent antiquitatis commendationem, vt qui penè cum ipsis anti-

antiqnæ ſapientiæ incunabulis cœpere: Et quidem in eo genere celebris fuit Cleobulina, ſiue Eumetis Cleobuli filia, cuius etiam ſcirpi flexuoſis ambagibus intorti ad Aegyptiorum Regem & ſapientes deferebantur. Atque vt nominis vim & notionem paucis complectamur.

Quomodo differant griphus & ænigma.

Multi griphum cum ænigmate confundunt. Iulius tamen Pollux in Onomaſtico, poſtquam quæſtiones conuiuiales in duas partes diſtribuit, in ænigma ſcilicet & griphum, ita hæc duo diſtinguit. καὶ εἶχε τὸ αἴνιγμα παιδιὰν, ὁ δὲ γρῖφος καὶ σπουδήν. quibus ſanè verbis innuit ænigma iocoſum fuiſſe griphum verò præter iocos, res etiam ſerias habuiſſe.

Parum accuratè griphum ab ænigmate à Iulio Polluce diſtingui.

Sed hæc leui fundamento dicuntur : nam Clearchus apud Athenæum, cum griphum definiret, ſtatim initio definitionis dixit, γρῖφον λόγον εἶναι παισικόν, *Griphum iocoſum eſſe ſermonem*: & ſi exempla quæ Athenæus affert conſideres, plures Griophos inuenies minutulas luſiones, quam aliquid graue continere.

Magnum Etymologicum.

Itaque magis crediderim veteri Grammaticorum doctori, qui griphum & Aenigma apud veteres confuſe fuiſſe oſtendit, cum ait γρῖφον eſſe ζήτημα αἴνιγμα δύσκολον.

Recte autem vtrumq; definitur δεινὸς καὶ σκοτεινὸς λόγος. Sermo implexus & obſcurus, cuius variæ ſunt genera.

Primum genus ænigmatum ſiue griphorum fuit in verbis ſimplicibus, ſic Philideus comicus ænigmaticè aërem expreſſit per nomen βέδυ-

Aer βέδυ.

Εκλεὶν τὺ βέδυ σωτήριον προσεύχομαι.

Et Simmias Rhodius mare nominat Ζαψ, & Cleanthes Philoſophus Solem. *Plectrum*. Id quoque fiebat cum in promptu quærerentur varia nomina tragica, plebeia, ſimplicia, compoſita hominum, deorum, vel ex vtroque mixta, vt Hermanthena.

Sol. Plectrũ.

Secun-

Secundum Aenigmatum genus est eorum, quæ versantur in literatum & syllabarum tenuiculis quibusdam & puerilibus aucupijs, vt si pronuntiari iubeamus *piscis*, aut plantæ nomen, quod incipiat ab æ, vel recitari versum, qui vnam quandam literam, aut habeat, aut non habeat. Tales sunt quos ἀσίγμους gryphos vocant. Si petamus dictionem versibus accommodatam, cuius initium sit βᾶ βασιλεὺς aut finis νὰξ vt Καλλιάναξ, aut diuidamus nomen in varios sensus, vt *vastus* in *vas* & *tus*.

Tertium erat fermè dialecticum in flectuosis contrariarum propositionum ambagibus, quale est illud piscatorum de pediculis.

Θὅσ' ἕλομεν λιπόμεσθ'· ὅσ' οὐχ ἕλομεν φερόμεσθα.

Quartum & certè grauius ænigmatum genus est rei alicuius obscura & figurata descriptio, quale est illud de Cinara.

Εγκέφαλον φορέω κεφαλῆς ἄτερ εἰμὶ ᾗ χλωρὴ
Αυχένῳ ἐκ δολιχοῦ γῆθεν ἀειρομένη.
σφαίρη δ' ὥσ ὑπὲρ αὐλὸν ἐρείδομαι· ἣν δὲ ματεύσῃς,
Ενδὸν ἐμῶν λαγόνων μητρὸς ἔχω πατέρα.

Nullum mi caput est: cerebrum tamen, alta virentem
E terra ceruix surgere sponte facit.
Vt globus in tereti consisto stipite: quare
Matris habent in se viscera nostra patrem.

Emblema licet cum isto ænigmatum genere in ratione symboli conueniat, differt tamen, quod rem sublatis ænigmatum velis puriùs liquidiusque proponat. Est enim propriè symbolum aliquod ingeniosum, suaue, & moratum, ex pictura & lemmate constans, quo aliqua grauior sententia indicari solet.

Vt si velis significare patientiam rebus aduersis illustrari, tum depingas Ceraunian gemmam, quam aiunt in locis duntaxat fulmine ictis

ictis inueniri, inter fulgura cœlique tumultus suauiter emicantem, & addas, *fulmine creuit*, efficies emblema.

Parabola est similitudo ducta à forma ad formam; vt vult Aristoteles Rhetoricorum libro 3. Hoc est rerum alioqui diuersarum in vna aut pluribus affectionibus collatio. Errant grammatici, qui putant parabolam nonnisi ex rebus fictis trahi, ex omni enim historia tum naturali, tum morali, nonnunquam etiam ex fabulis educuntur parabolæ. Sed tum propriè vocantur apologi, cum aliquam moralem fabulam, quales sunt Aesopicæ continent.

Duplex autem genus fuit parabolarum, vnum δημῶδες, quod tritas & vulgares similitudines complectitur. Alterum ἱερὸν sacrum, hoc est è sanctiori quadam & magis arcana doctrina depromptum.

Tales sunt parabolæ, quæ ex illustribus historijs desumuntur, de quibus egi in eo libro, qui inscribitur *Polyhistor Symbolicus*.

Ad summum Hieroglyphica de quibus nunc est à nobis institutus sermo, propriè sunt imagines, & figuræ ad aliquid significandum ex hominum arbitrio determinatæ, quibus literarum vice Aegyptiorum sapientes vtebantur:

ELECTO-

ELECTORVM SYMBOLORVM & PARABOLARVM HISTORICARVM

Syntagmata

Ex
HORO, CLEMENTE, EPI-
phanio & alijs Græcæ & Latinæ
cum notis obſeruatio-
nibus.

ACCEDVNT SYMPOSII
Poëtæ AEnigmata.

AVCTORE,

R. P. NICOLAO CAVSSI-
no Trecenſi è Societate
IESV.

CVM INDICE RERVM
copioſo.

INDEX ÆNIGMATVM.

Symposii Poetæ.

AVTHO-

AVTHORIS PRÆFATIO.

Clariss. atque integerrimo viro

NICOLAO RASSENTIO, NEVSTRIÆ RATIONALIVM PRAESIDI.



VNVS *amicitiæ nostræ iampridem debitum (præses clarissime) reddo cumulatiore mensura, quàm aut ego destinaram, aut tu videbaris expectare; Nam præter Hori Niliaci Hieroglyphica, notis obseruationibusque nostris illustrata,* Polyhistorem Symbolicum *addidi ex varia historiarum sententiarumq; opulentia concinnatum. Memini quo olim studio hæc à me desiderares, vt quæ mihi rudibus inchoata commentarijs excidissent, à te præcerpi, & per amanuenses exscribi cernerem; non quod ingenij mei labores tam impensam curam promererentur, de quibus ego semper malui conscientiæ meæ, quam nimis blandæ amicorum existimationi credere: sed condonandum fuit hoc amori tuo, qui in istis etiam rebus honestam putat quamdam propè dixerim cæcitatem. Quamobrem feci, quod res ipsa suadebat, vt quos antea præcoces fructus auebas minutatim colligere, eos tibi pleniores, & sua maturitate conditos iucundius offerrem: cui enim hæc æquiùs debebantur?*

Mitto familiæ tuæ nobilitatem, cuius profectò tantus est splendor, vt cùm Patrem tuum magni nominis virum, cùm auos, & proauos, qui in Neustria ius cum summa dignitate dixerunt, cùm Te ipsum cogito, videatur mihi Iustitia vestram domum quasi suorum sacrorum aram delegisse. Te certe eo magis semper colui, quod istis ornamentis adiunxisti castissimum religionis amorem, fidem, constantiam, humanitatem, & quæ hoc sæculo rarissima est, aurei generis particulam, simplicem quandam, sine fuco, & lenocinijs probitatem. Quibus tu imprimis virtutibus, tum multis insuper promeritis, cùm nostram societatem, neque priuatim deuinxeris; volui vt hoc meæ erga te obseruantiæ publicum extaret monumentum, quo si non amori tuo planè responderem, viderer tamen non ingratus, sed oppressus beneficijs.

Flexiæ Idibus Martij,
Ex HENRICI MAGNI Collegio.

QVIS HORVS AVCTOR HIEROGLYPHICON.



AVCTOR *huius libri vulgò* Horus Apollo Niliacus *appellatur. Suspecta mihi semper fuit hæc vox* Horus Apollo. *Siquidem Horus apud Aegyptios idem est ac Apollo. Itaque existimarim nomen Apollinis ad interpretationem dictionis Hori prius tanquam glossema additum, tandem in ipsum nomen irrepsisse.*

Nam apud Photium & Suidam ὡραπόλλωνα *quoque scriptum reperio.*

Sed quis hic Horus siue Horapollo valde ambiguum est. Parùm certè viderunt, qui huic auctori Suidæ præfixere. ὡρὸς Ἀλεξανδρεὺς γραμματικὸς παιδεύσας ἐν Κωνσταντίνου πόλει ἔγραψε περὶ διχρόνων. ὅπως τὰ ἐθνικὰ λεκτέον, λύσεις προτάσεων τῶν Ἡρωδιανοῦ. πίνακας τῶν ἑαυτοῦ περὶ ἐγκλιτικῶν μορίων ὀρθογραφίαν κατὰ στοιχεῖον περὶ τῆς ει διφθόγγου. ὀρθογραφίαν περὶ τῆς αι διφθόγγου, κατὰ φρυνίχου. κατὰ στοιχεῖον ἀνθολόγιον περὶ γνωμῶν.

Hæc inquam Horo nostro non conueniunt, primùm quia Niliacus est, non Alexandrinus, deinde quia Aegyptiacè scripsit, vt author est Philippus, non Græcè.

Tertiò quia Suidas, qui huius Grammatici Alexandrini opera tam accuratè numerat, vt ne tractatum quidem de E diphtongo omittat, huius operis ἱερογλυφικῶν *nusquam meminerit.*

Eadem de causa puto falli Cœlium Rhodiginum, qui putat hunc auctorem fuisse Horapollinem Grammaticum ex Aegypto nobilem, arte clarissimum, nec vllo veterum tempestate Theodosij gloria inferiorem. Nam is ὡραπόλλων, vt didiscimus ex Suida, Panopolitanus fuit, & Græcorum commentariorum scriptor, idem opinor ac ille cuius πατρικὰ Ἀλεξανδρείας se cum Helladij Besantinoi & Andronici Hermopolitani codice coniuncta vidisse refert Photius in Biblioth. pag. 1597. edit Paul. Stephani.

Restat igitur vt dicamus, Horum alium esse ab istis auctoribus Græcis Horo & Horapolline, atque vt conijcere licet, longe antiquiorem. Dicitur porrò Niliacus non communi nomine quasi idem esset ac Aegyptius, (vt nonnulli voluerunt) sed à Nilo vrbe Aegypti, cuius meminit Hecatæus apud Stephanum de vrbibus. Nilus enim tria significat, fluuium, vrbem, & templum. Νεῖλος πόλις αἰγύπτου, καὶ ἱερὸν Νείλου.

Hic cum de sacris literis suæ gentis scripsisset, Philippus Græcus auctor eius libellum Aegyptium in Græcam linguam vertit, vt in operis limine comperimus. Is autem Hori Niliaci interpres posterioribus fuisse temporibus, quibus iam se mundissimis Græcorum elegantijs Barbaries illeuerat, facilè comprobatur ex stylo, nam ὄρδινον pro ordine, πάτρωνα pro patrono vsurpat, & similia quæ non nisi apud recentiores Græcos inuenias.

HORI APOLLINIS NILIACI HIEROGLYPHICA, QVÆ IPSE QVIDEM ÆGYPTIO sermone prodidit, Philippus verò lingua Græca donauit.

I. *Quo pacto æuum significent.*



Evvm innuentes, Solem ac Lunam pingunt, quod æterna sint elementa. Quin & aliter æuum pictura exprimere volentes, serpentē pingunt, cuius cauda reliquo inuoluatur ac tegatur corpore. Hunc Aegyptij quidem lingua sua Vbæum, Græci verò Basiliscum appellant. Eundem ex auro conflatum
1. dijs circumponunt. Cæterùm hoc animali æuum significare propterea Aegyptij dicunt; quod quum tria sint serpentium genera, solum hoc ex omnibus
2. immortale est, cætera mortalia: vtpotè quum quoduis aliud animal solo afflatu etiam absq; vllo morsu serpens hic interimat. Quocirca, quoniam vitæ necisque potestatem habere videtur, meritò sanè deorum capitibus inseritur.

AD HIEROGL. I.

1. Diis circ.) *Quomodo Basiliscum ex auro conflatum Dijs Aegyptij circumponant, & de huius cæterorumq; Serpentum superstitioso cultu dico obseruatione prima.*

2. Immortale.) *Philo Biblius non dicit immortale, quod Aegyptiorum narrant fabulæ, sed vix naturali nece confici.*

2. *Quo pacto mundum.*

Mundum exprimere volentes, serpentem pingunt, qui suam ipsius caudam rodat, varijs interstinctum squamis: per squamas quidem stellas, quibus cœlum mundusue distinctus est, obscure indicantes. Cæterùm hoc animal non secus ac terra grauissimum est, læuissimum autem ac maximè lubricum instar aquæ. Insuper vt serpens, quotannis 1. pelle ac senio simul exuitur, sic & annuum spatium, quod mundi circumactu producitur, immutatione facta renouatur, ac veluti reiuuenescit. Quod verò velut cibo, suo vtatur corpore, significat id, quæcunque Dei prouidentia in mundo gignuntur, ea rursum in eundem resolui, & tanquam imminutionem sumere.

1. PELLE *ac senio*) Stat. Thebaid LIV.

——verni blanda ad spiramina Solis
Erigitur liber senio, & squallentibus annis
Exutus, lætisq; minax interuiret herbis.

3. *Quomodo annum.*

Porrò annum demonstrare volentes, Isin, hoc est mulierem pingunt: quo etiam signo deam significant. Est autem apud eos Isis sidus, quod Aegyptio quidem nomine Sothonis, Græco verò Astrocyon dicitur, qui & inter reliqua sidera principatum videtur obtinere: vt qui oriens, modò maior sit, modò minor, interim splendidior, interim verò secus. Ad hæc quoniam in huiusce sideris exortu, ea signis quibusdam obseruamus, quæ toto anno peragenda sunt, proptereà non temerè annum Isin appellant. Aliter quoque annum indicantes, palmam pingunt: quod arbor hæc sola ex omnibus ad singulos lunæ ortus, singulos etiam ramos procreet, ita vt duodecim ramorum productione annus expleatur.

De hoc Symbolo dico fusius in obseruationibus. Nomen autem βάϊς à Græcis recentioribus pro palma vsurpatur. Vnde βαϊοφόρος Dominica palmarum, quod explico ad Symbola Clementis Alexandrini.

4. *Quomodo mensem.*

Mensem autem notantes, palmæ ramum pingunt, aut Lunam deorsum inuersam. Ramum quidem, ob causam iam in palma supra dictam: Lunam vero deorsum vigentem, quod in ortu quidem dicant eam, quum quindecim est partium, sursum erectis cornibus apparere: at in senio, triginta diebus completis, cornua deorsum inflexa gerere.

5. *Quomodo vertentem annum.*

Vertentem annum significantes, 1. quartam arui partem pingunt. Est autem ἄρουρα, vnde Latinis aruum dicitur, terræ mensura centum complectens cubitos. Itaque annum volentes dicere, quartum dicunt, propterea quòd ab vno, vt tradunt, sideris cui Sothis nomen fecimus, ortu ad alterum quarta sit interiecta diei pars. Enimuero dei (Solis inquam) annus trecentis sexaginta quinq; diebus absoluitur: Quamobrem & quarto quoque anno superuacuum diem computant atque intercalant AEgyptij. Quatuor siquidem diei quadrantes, diem perficiunt.

1 QVARTAM) *Huius hieroglyphici satis quidem per se obscuri sensum enucleo in obseruationibus. Mercerus hic in parergo ludens rem minimè attingit.*

6. *Quid accipitrem pingentes, innuant.*

Deum quum volunt significare, aut sublimitatem, aut humilitatem, aut præstantiam, aut sanguinem,

guinem,aut victoriam,accipitrem pingunt. Deum quidem tum quod fœcundum sit ac diuturnæ vitæ hoc animal,tum etiam,quòd Solis præter cæteras volucres simulacrum esse videatur, vtpote peculiari quadam atq; occulta naturę vi,defixis in eius radios oculis intuens. Atque hinc est,quod medici ad sananda oculorum vitia, hieraceo herba vtuntur. Inde etiam fit,vt solem interdum, tanquam visus autorem ac dominum, accipitris forma pingant. Sublimitatem verò, quia cum cætera quidem animantia, quoties in sublime tolli volunt, oblique ferantur, nec recta sursum euehi possint, solus accipiter recta in altum volat. Humilitatem porrò seu deiectionem, quod eadem ratione cæteræ animantes non perpendiculi modo, sed velut ex transuerso & flexuosè deorsum ferantur, solus accipiter directo ad inferiora viam carpat. Præstantiam, quod cæteris auibus præstare videatur. Sanguinem,quia animal hoc aiunt nō aquam, sed sanguinem bibere. Victoriam demum,quod cæteras volucres vincere videatur. Quum enim robustioris animantis potentia se videt opprimi, tum sese in aëre ita resupinans, vt vngues quidem sursum, pennas verò ac posteriores partes deorsum versas habeat,quum idem auis, quæ cum eo congreditur,efficere nequeat, ita facilè eam in fugam vertit,ac sibi victoriam parat.

De accipitris cultu & Symbolis apud Aegyptios, dico in obseruationibus.

7. *Quomodo animam indicent.*

Quin & pro anima ponitur accipiter, iuxta nominis interpretationem. Siquidem Aegyptijs accipiter baieth dicitur;quod nomen si diuiseris, animam & cor sonat. Bai enim anima est, eth cor. 1. Cor autem ex Aegyptiorum sententia, animæ ambitus est. Itaque nominis compositio animam corda-

cordatam notat. Quapropter accipiter ob eam, quam cum anima habet naturæ consentionem, aquam omninò non bibit, sed sanguinem, quo & ipsa nutritur anima.

1. COR autem animæ ambitus) *De hoc plura in obseruationibus ad Hierogl.7.*

8. *Quo modo Martem ac Venerem.*

Martem & Venerem describentes, duas pingunt cornices, vt marem ac fœminam: quoniam animal hoc gemina solet oua parere, ex quibus mas & fœmina gignantur. Vbi verò, quod raro tamen accidit, vel duo mascula, vel duo fœminea oua pepererit, mares fœminis connubio iuncti numquam ad alteram diuertunt cornicem, ac ne ipsa quidem fœmina, quoad viuit, ad alterum marem: sed disiûcti, soli deinceps semper degunt. Vnde & cum vni cornici occurrerint homines, augurantur præsagium sibi hoc esse viduæ vitæ, quòd scilicet animali viduam agēti vitam obuij facti fuerint. Proindè in hunc vsque diem Græci ob tantam harum auium concordiam in nuptijs ignorantes verbum illud vsurpare solent ἐκκορὶ, nimirum κορὶ cornicem appellantes. *Locus perplexus.*

De hoc multa dissero ad obseruationem Hierogl.8.

9. *Quomodo nuptias.*

Atque eandem ob causam nuptias innuentes, duas rursum cornices appingunt.

10. *Quo modo vnigenam.*

Vnigenam autem significantes, aut ortum, aut patrem, aut mundum, 1. aut virum, Scarabæū pingunt. Ac vnigenam quidem, quod per se gignatur hoc animal, vtpotè in vtero fœminæ non prius efformatum ac gestatum: eius enim solius huiuscemodi ortus est. Cùm mas sobolem procreare vult, bouis

bouis fimum nactus, glebulum eiuſdem cuius mũdus figuræ fingit: quem vbi ab ortu in occaſum auerſis pedibus volutarit, ipſe rurſum, vt orbi perſimilem figuram edat atque exprimat, in ortum conuertitur. Ipſe quidem orbis à Subſolano circumagitur in Africum. At ſiderum contrarius eſt curſus, ab Africo ad Subſolanum. Hanc itaque pilam in terra defoſſam recondit in dies octo & viginti: nam & totidem diebus Luna duodecim zodiaci ſigna perluſtrat, ſub qua toto illo tempore permanens animatur ſcarabæorum genus. Nono autem & viceſimo die apertam pilam in aquã conijcit (cum enim diem eſſe putat, quo & Luna cum Sole congrediatur, & mundi inſuper fiat generatio) quæ dum in aqua aperitur, prodeunt animalia, hoc eſt ſcarabæi. Orum autem propter iam dictam cauſſam. Patrem, quod ex ſolo patre ortum habeat ſcarabæus, Mundum, quòd ad mundi figuram eius procreatio ac fœtus accedat. Virum denique, quod non ſit in eorum genere fœmina. Sunt porrò ſcarabæorum formæ tres: Prima felium ſpecie, ac veluti radijs inſignita, quam & Soli ob ſignificationem quandam dicarunt. Aiunt enim felem marem, iuxta varium ſolis habitum & curſum, pupillas commutare, ad ortum quidem Solis mane nonnihil extendi, ſub meridiem velut rotundas fieri, Sole ad occaſum vergente obtuſiores obſcurioreſque apparere. Quamobrem etiam, quæ apud Heliopolin eſt Dei, Solis inquam, ſtatuta, felis ſpeciem præ ſe fert. Habet autem & ſcarabæus omnis digitos triginta, propter triginta menſis dies, quibus Sol oriens ſuum per ſingula zodaici ſigna curſum peragit. Alterum ſcarabæorum genus bicorne eſt, & taurina ſpecie, quod quum & Lunæ conſecratum ſit, propterea eum qui inter ſidera relatus eſt taurum, huiuſce deæ elationem eſſe perhibẽt Aegyptiorum filij. Tertium vnicorne eſt, & ſuæ

Vide Plin. l. 11. ca. 28 & obſeruationem noſtrã ad hoc Symbolum.

& suæ peculiaris formæ, quod & Mercurio sacrum esse, vt etiam est ibis auis, existimarunt.

1 AVT virum) *De annulis scarabæo insignitis ad signum virilitatis dico in obseru.*

II. *Quid, vulturem describentes, indicent.*

Cæterùm matrem significantes, aut aspectum, aut limitem, aut futurorum cognitionem, aut annum, aut cœlum, aut misericordiam, aut Mineruam, aut Iunonem, aut drachmas duas, vulturem pingunt. Matrem quidem, quod in hoc animantium genere mas non sit. Sunt porrò & alia vulturum genera, quæ ex vento concipiunt quidem, sed quorum oua illic ad esum duntaxat, non item ad fœtum suscipiendum ac formandum sunt accommodata. At eorum vulturum, quorum non est subuentaneus duntaxat & inefficax congressus, oua ad gignendum tollendamque sobolem sunt in primis idonea. Aspectum autem, quod ex omnibus animantibus perspicacissimi visus sit vultur, vt qui oriente quidem Sole in occasum, occidente verò in ortum prospiciat, atque è satis longo interuallo quæ sibi vsui sint, comparet edulia. Limitem, quod cum belli conficiendi tempus instat, locum, vbi pugna committenda sit, septem ante diebus ad eum accedens præfiniat & circumscribat. Præsagium verò, tum ob iam dictam causam, tum etiam quod ad eam exercitus partem sese conuertere soleat, vbi maior sit futura clades, sibi ex cadaueribus alimentum seponens, ac in futurum prouide reseruans. Ergo & prisci reges exploratores mittebant, per quos in vtram aciei partem respexissent vultures, cognoscerent, indeque vincendos, atque internecina strage delendos colligerent. Annum porrò, quoniam animal hoc trecentos illos ac sexaginta quinque dies, quibus completur annus, ita distribuit, vt centum quidem ac viginti diebus

præ-

prægnans maneat, totidem pullos enutriat, reliquis verò centum ac viginti sui curam gerat, neque vterum ferens, neque alendis addicta liberis, sed seipsam duntaxat ad aliam parans conceptionem. Quinq; autem illos, qui supersunt anni dies, in venti, vt iam dictum est, compressionem insumit. Misericordem autem, quod quibusdam alienissimum fortasse videbitur, præsertim quum hoc animal cuncta interimat. Sed vt hoc pictura vulturis innuerent, eò impulsi sunt, quod centum illis ac viginti diebus, quibus suos educat, pene nunquam euolet, sed omnem curam ac sollicitudinem in illis alendis adhibeat. Quod si eo tempore cibus non suppetat, quo eos sustentet, proprio execto femore sugendum eis exhibet & impertitur sanguinem, vt ne cibi penuria atque inedia conficiantur. Mineruam ac Iunonem, quoniam videtur apud Aegyptios Minerua quidem superius cœli hemisphærium occupasse, Iuno vero inferius. Quin & vulturum genus, vt iam exposui, fœminas tantum complectitur. Quam ob caussam & cuiuis fœminei sexus animanti Aegyptij vulturem, vt in eo sexu principem ac primarium apponũt: ex quo & deam omnem, ne sigillatim vnamquamque percurrens, prolixior sim, * significantes, vulturem pingunt Aegyptij. Insuper & matrem innuere volẽtes, vulturem pingunt: est enim mater fœmineæ naturæ. ὀρανίαν autem hoc est cœlum (neque enim placet ipsis, masculino genere ὀρανὸν dicere) quoniam horum omnium generatio inde est. Duas denique drachmas, quod apud Aegyptios duæ lineæ vnitas est. Vnitas verò cuiuslibet numeri ortus est atque principium. Iure igitur duas drachmas indicare volentes, vulturem pingunt, quòd generationis ipse sibi autor materque ac principium, quemadmodum & vnitas esse videatur.

Ostendi

Ostendo hic drachmarum nomen irrepsisse pro lineis, quod Pierium torsit dubitatione. vide obseruat.

12. *Quomodo Vulcanum notent.*

At Vulcanum indicantes scarabæum & vulturem pingunt. Mineruam verò vulturem & scarabæum. Ipsis enim videtur mundus ex mare ac fœmina constare. Vulturem autem Mineruæ appingunt, quod hi soli ex dijs apud ipsos mares sint simul ac fœminæ.

Non possunt ista congruere, nam quomodo vni, duo Symbola inter se opposita responderent? Scribe, Ἥφαιστον δὲ γράφοντες κάνθαρον ζωγραφοῦσι, Ἀθηνᾶν δὲ καὶ Ἥφαιστον γῦπα καὶ κάνθαρον. *Vulcanum indicantes scarabæum pingunt, Mineruam verò simul cum Vulcano, vulturem, & scarabæum.*

13. *Quid sidus pingentes, innuant.*

Deum mundo inhabitantem significantes, aut fatum, aut quinarium numerum, sidus pingunt. Deum quidem, quod Dei prouidentia victoriam decernit atque imperat, qua & siderum orbisque vniuersi motus peragitur. Existimāt enim sine Deo nihil prorsus consistere. Fatum autem, quod id quoq; è siderum cursu ac dispensatione constituatur. Quinarium verò numerum, quoniam cum quamplurima atque adeò innumera sint in cœlo sidera, sola ex his quinq;, motu suo orbis pulcherrimam efficiunt distributionem ac moderamen.

Merceri versio θεὸν ἐγκόσμιον, Deum, pulchre ornatum, *reposui Deum mundo inhabitantem, Diuinam enim prouidentiam significat per vniuersum commeantem. Quinq; autem illæ stellæ sunt opinor reliqui planetæ, excepto Sole & Luna, nam stellæ nomine censeri non solent.*

14. Quid

14. *Quid Cynocephalum pingentes demonſtrent.*

Lunam demonſtrantes, aut terrarum orbem, aut litteras, aut ſacrificium, aut iram, aut natationem, Cynocephalum pingunt. Lunam quidem, propterea quod animal hoc conſenſum quendam cum Dei congreſſu, ex quo & affici ſoleat, habet. Vbi enim aliquanto tempore Luna cum Sole congrediens, expers luminis opacaque permanet, tum mas quidem Cynocephalus nec quoquam intuetur, nec veſcitur: ſed demiſſo in terram vultu indignabundus, velut Lunæ raptum deplorans, mœret. Fœmina verò præterquam quod nuſquam oculos contorquet, ipſa quoque eodem quo mas afficitur modo. Ideoque ad hæc vſque tempora in templis, cynocephali nutriuntur, vt ex ipſis coniunctionis Solis & Lunæ tempus cognoſci poſſit. Terrarum autem orbem, quoniam ſeptuaginta duas ferunt iam olim orbis habitati fuiſſe regiones: hos porro, ſi diligenter in templis nutriantur & curentur, non ſicut cætera animalia vno die emoriuntur, ſic & ipſos emori: ſed ipſorum partem quandam ſingulis diebus emorientem ac tabeſcentem à ſacerdotibus humari, reliquo interim corpore in ſua natura perſiſtente, idque per ſeptuaginta duos dies: quibus expletis, tum prorſus interit. Litteras, quia eſt (apud Aegyptios) natio quædam & genus cynocephalorum, qui litteras norunt. Quapropter vbi primum in ſacram ædem ductus fuerit cynocephalus, tabellam ei ſacerdos apponit, vna cum ſcirpeo ſtilo atque atramento, nimirum vt periculum faciat, ſit ne ex eo cynocephalorum genere, qui litterarum gnari ſunt, & an litteras pingat. Pingit itaque in ea tabella litteras. Præterea hoc animal Mercurio dicatum eſt, qui litterarum omnium particeps eſt. Sacrificium verò, quod

Natio pro natatione ſeu vrinatore in hunc locum irrepſerat.

quod natura cynocephalus ab esu piscis atque adeò panis qui pisce sit intinctus abhorret, sicut & externi sacerdotes. Adde quod circumcisus gignitur, quam quidem circumcisionem summo curant ac peragunt studio sacerdotes. Iram, quia hoc præter cætera animantia maximè iracundum est, & ad indignationem procliue. Natationem porrò, quoniam cætera quidem animantia frequenti natatione sordes ac squalorem contrahunt: solùm hoc ad eum quem instituit locum nando peruenit, nec tamen vllis à natiuo colore transfertur, aut sordibus inquinatur.

Ἰχθυώμενον ἄρτον *hîc aliquis verterat Panem ex piscibus. Imo intellige, panem iusculo piscis intinctum. Nam quod ait Clitarchus, Oritas panem ex piscibus fecisse, hoc perrarum est, nec Aegyptijs consuetum.*

15. *Quomodo Lunæ exortum indicent.*

Lunam autem orientem indicare volentes, rursum cynocephalum hoc habitu pingunt, stantem, manusque in cœlum tollentem, ac 1. regium insigne capite gestantem. Hac autem figura, ad Lunæ ortum demonstrandum, depingunt cynocephalum, quod hoc habitu videatur cynocephalus deæ gratulari, quod ambo, Sol inquam ac Luna, luminis participes sint.

1. REGIVM insigne.) *Mercerus vir alioqui eruditus hic abusus est voce* τῦ βασιλείου *quam putauit significare regium insigne sed aliud Orus intellexit quod doceo in obseruationibus.*

16. *Quomodo æquinoctia duo.*

Rursum æquinoctia significantes, idem animal, cynocephalum sedentem pingunt. Duobus enim anni æquinoctijs, duodecies in die per singulas

nimirum horas vrinam reddit, idemque & noctu facit. Quare nō immeritò suis hydrologijs Aegyptij cynocephalum sedentem insculpunt, è cuius membro aqua defluat: idq; propterea, quod duodecim, vt iam dixi, in quas æquinoctij tempore dies ac noctes ex æquo diuiduntur, horas significat. Cæterum ne foramen illud acutè artificioseq; constructum, per quod in horologium aqua profluit & excernitur, aut latius fit, aut rursum arctius (vtrumq; enim magni refert Siquidem latius, cùm magna celeritate aquam profundat, non rectè horæ modum ac dimensionem perficit: angustius autem paulatim ac latius quam par sit, aquæ ductum laxat) remedium hoc excogitarunt, vt 1. quicquid pilorum est, ad caudam vsque abradentes, pro huius crassitudine ferream quandam fistulam in vsum iam dictum fabricentur. Hoc autem ipsis visum est non absque ratione quadam, sicut nec in cæteris facere: & quod etiam solus ex omnibus animantibus, æquinoctio duodecies in die per singulas horas adlatrat.

1 QVICQVID pilorum &c.) *Hic locus valdè perplexus est, & malè ab interpretibus intellectus, de quo vide coniecturam nostram in obseruat.*

17. *Quomodo animum siue iram innuant.*

Animum autem siue iram volentes signare, Leonem pingunt. Caput enim magnum habet hoc animal, & pupillas quidem ignitas, faciem verò rotundam, & circumquaque radiorum more sparsos pilos instar Solis. Quare & sub solio hori, hoc est Solis, leones supponunt, huius animalis cum Deo similitudinem maximam demonstrantes. Dicitur autem apud eos Sol Horus, eò quod horis præsit.

De hoc plura in obseruationibus.

18. *Quomodo robur notent.*

Robur notantes, Leonis anteriora membra pingunt, quòd hæc ei ex toto corpore robustissima sint.

19. *Quomodo vigilantem commonstrent.*

Vigilantem autem sedulumque hominem, aut etiam custodem ostendentes, Leonis caput pingunt, quoniam Leo vigilans oculos claudit, eosdem quum dormit, apertos habet, quod quidem custodiæ atq; excubiarum signum est. Quocirca non absq; significatione templorum claustris leones q i custodum loco sint, appinxerunt.

Confirmo Syntagm. 2. l. IX. Symb. 13.

20. *Quomodo terribilem ac formidandum.*

Eodem quoque, vt formidabilem notent, signo vtuntur, quia quum viribus maximè polleat animal hoc, omnibus, qui eum inspexerint, metum inijcit.

21. *Quomodo Nili ascensum & exundationem.*

Nili insuper inundationem significantes, quem Aegyptio nomine Nun (quod si interpreteris; nouum sonat) appellant, modo Leonem pingunt, modo tres magnas hydrias, modo verò cœlum ac terram aquæ copiam scaturientem. Leonem quidem, quod quum Sol Leonem subit, ampliorem Nili f cit inundationē. Quamdiu enim Sol in hoc signo persistit, sæpenumerò in duplum ipsius Nili aquæ excrescit. Quare & tubos canalesq; sacrorum fontium, * so ent ij, qui sacris præsunt operibus, Leonis figura fabricari. Quapropter in hodiernum vsque diem, dum pro ingenti inundatione preces effundunt, Leonis signo vti solent. Tres autem hydrias, aut cœlum & terram quæ aquæ

Soliti sunt ij qui olim sacris præerant.

copiam scaturiat. * nilum persimilem facientes cordi lingua prædito. Cordi quidem, quoniam princeps hæc & potissima apud ipsos habetur totius corporis pars, sicut & Nilus totius Aegypti dux est ac princeps. Linguæ autem, quod quum hæc perpetuò in humido esse gaudeat, insuper & ipsam genitricem causamque rerum status appellant. Tres porrò hydrias, nec plures, nec pauciores pingunt, quod triplex ex eorum sententia sit inundationis causa effectrix. Vnam quidam Aegyptiæ terræ ascribunt, quæ ex sese aquam producit. Alteram Oceano, ex quo inundationis tempore aqua in Aegyptum exæstuat. Tertia imbribus, qui per id tempus quo intumescit Nilus, ad austrinas Aethiopiæ partes contingunt. Quod autem Aegyptus ex sese aquam gignat; inde facilè est deprehendere, quod cum in cæteris orbis tractibus hyeme soleant exundare flumina, idq; propter imbres copiosos & assiduos, sola Aegyptiorũ regio, quoniam totius orbis velut vmbilicus est ac media non secus atq; in oculo pupilla, æstate sibi inundationes Nili procreat.

Pingunt, hydriam similem facientes.

De hoc Hieroglyphico dico in obseruationibus, quod autem ait Nilum ab Aegyptijs νοῦν appellari, congruentia dicit Hesychio, qui in dictione νοῦς, ait eam significare ψυχὴν, πολέμον, & μονάδα. Hic igitur fluuius est Nilus.

22. *Quomodo Aegyptum designent.*

Aegyptum autem designantes, conflagrantem acerram pingunt, & superne cor, illud innuentes, quemadmodum zelotypi cor in perpetuo æstu ac flamma est, sic Aegyptum quia immodicè calet, continenter quæ in se sunt, animare ac procreare:

Aliud cordis Symbolum annotaui ex Philone Syntagm. 2. L. V. Sym. 102.

23. *Quomodo hominem qui è patria peregre nunquam profectus sit.*

Hominem qui nunquam solo natali relicto, peregrinatus fuerit, significantes, Onocephalum pingunt, quia nec vllam audit historiam, neque nouit quæ apud exteras gentes fiunt.

24. *Quomodo tutelam ac præsidium.*

Præsidium autem ac remedium innuere volentes, duo pingunt hominum capita, vnum maris intro aspiciens, alterum fœminæ foras. Ita enim nullum dæmonem inuadere posse asserunt. Sic enim & sine litteris, duobus inquam capitibus sese ab omni discrimine & insidijs tuentur.

De phylacterijs dico in obseruationibus.

25. *Quomodo imperfectum adhuc hominem, rudemq; atq; informem fœtum demonstrent.*

Hominem necdum omnibus in vtero membris efformatum notantes, ranam pingunt, quod hæc cum ex limo fluminis procreetur, interdum altera quidem sui parte rana, altera terrestre quippiam videatur, adeò vt deficiente flumine, ipsa quoque deficiat.

26. *Quomodo apertum ac patens quippiam.*

Patulum autem quippiam significare volentes, leporem pingunt, quod semper apertos habeat oculos hoc animalis genus.

27. *Quomodo sermonem.*

Sermonem porrò designantes, linguã pingunt, & subcruentum oculum: primas quidem sermonis partes linguæ, secundas verò oculis tribuentes. Sic etenim perfectè consistunt ipsius animi sermones, quum ad eius motus sensaque accommodantur ac

variantur: præsertim quum apud Aegyptios animus alter sermo nominetur Quin & aliter sermonem innuentes, linguam subtusque manum pingunt: linguæ quidem primas in loquendo adscribentes, manui verò, vt quæ linguæ placita exequatur, secundas parteis.

Rectè manum addunt linguæ, quid enim prodest χρυσὸν λαλούντων ἄπρακτος λόγος vt loquitur D. Greg. Nazianz. in Iambicis. Odi homines ignaua opera Philosopha sententia Pacuuius.

28. *Quomodo silentium.*

At silentium significantes, numerū. M I.XXXXV. pingunt, qui triennij numerus est, si ex trecentis sexaginta quinque diebus annus constituatur, intra quod tempus nisi loquatur puellus, indicatur eum lingua præpeditum.

29. *Quomodo vocem remotam.*

Vocem remotam volentes significare, quod Aegyptijs væè dicitur, sonitum pingunt aëris, hoc est tonitru, quo nihil quicquam maius aut vehementius resonat.

30. *Quomodo antiquam originem.*

Antiquam originem notantes, papyri fasciculum pingunt, hoc primam indicantes educationem, cuius sicut & geniture non facilè quis initium inuenerit.

31. *Quomodo gustum.*

Gustum innuentes, oris initium pingunt. Omnis enim gustus eò vsque reti[illegible] ur. Gustum autem perfectum intelligo. Nam ad innuendum gustum imperfectum linguam admotam dentibus pingunt: his enim omnis absoluitur gustus.

32. *Quomodo animam longo hic tempore agentem.*

Animam

Animam, quæ diutissimè in hac vita moram traxerit, aut etiam inundationem commonstrare volentes, Phœnicem auem pingunt. Animam quidem, quòd omnium, quæ toto orbe sunt animantium, hoc maximè diuturnæ vitæ est. Inundationē verò, quod velut signum Solis sit phœnix, quo nihil in orbe maius, cùm omnia subeat, * omnes scrutetur & disquirat. Atque adeò πολὺς hoc est multus vocitari solet.

πλημμύραν Mercerus hic interpretatur inundationem: ex qua certè interpretatione ratio, quæ affertur ab Oro inepta limato saltem lectori videbitur, & ridicula. Nota ex Hesychio πλημμύραν duo significare ῥεῦσιν ὕδατος, & πλῆθος. In hoc loco designat multitudinem, non inundationē. Vnde manifesta ratio est, cur Phœnix πλῆθος significet, quia Solis Hieroglyphicum est, qui πολὺς nominatur. Posset quidem inundationem significare, sed in alium sensum torquenda esset huius Symboli ratio.

33. *Quomodò eum qui sero tandem è regione peregrina ad suos redeat.*

Quin & eum innuentes qui longo tempore peregrinatus, tandem in solum natale remeat, rursum phœnicem auem pingũt. Hæc enim in Aegyptum, cùm tempus mortis instat, quingentesimo demum anno regreditur: vbi si naturæ debitum persoluerit, magna solennitate ac ritu funeratur. Quæcumq; enim in cæteris sacris animalibus religiosè obseruant Aegyptij, ea & phœnici tribui debent. Fertur siquidem Solem magis apud Aegyptios gaudere, quàm apud cæteras gentes, ideoq; Nilum ipsis ex huius Dei calore inundare; cuius rei paulò ante à nobis ratio reddita est.

De hac Phœnicis ætate non consentiunt auctores, mille annos eidem tribuit Nonnus. Septem millia Chæremon Aegyptius, vt est apud Ioannem Tzetzem. Trecentos & quadraginta Albertus. Cùm Phœnicis vita magni anni fieri conuersionem rara fides est inter auctores (inquit Solinus) quamuis eorum plurimi magnum annum non quingentis & quadraginta quatuor annis constare dicant. Difficilè est in re tam fabulosa aliquid certum statuere. Quod autem ait. fertur siquidem Sole, *&c. id Aegyptijs non Phœnici tribuendum. Itaque, quod inconcinne hic author dixit,* λέγεται γὰρ μᾶλλον τῶν ἄλλων ἀντρώπων ἡλίῳ χαίρειν ὑπὸ Αἰγυπτίων, *corrigendum* λέγονται γὰρ μᾶλλον τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἡλίῳ χαίρειν Αἰγύπτιοι.

34. *Quomodo cor pingunt.*

Cor volentes indicare, Ibin pingunt, quod quidem animal Mercurio attributum ac dicatum est, cordis omnisque rationis præsidi & moderatori. Nam & Ibis per se ipsa magna ex parte cordi adsimilis est, de qua re plurimi apud Aegyptios agitantur sermones.

Mercurio Ibin sacram dicunt, vel quia ex Poëtarum fabulis Mercurius in pugna Gigantum sub Ibidis alis latuit, Ouidius Metam. Vel quia (vt ait Aelianus) eius nigræ pennæ cum tacito & nondum emisso sermone possunt comparari. Candidæ verò prolatæ sunt orationis typus. Eamdem Lunæ sacram asserunt quot tot diebus oua excludat quot Luna augetur & decrescit. Quam verò habeat cum corde similitudinem, explico ex Aeliano

Synt.

Synt. 2. l. 8. Symb. 26. vbi quoque ostendo quo consilio Moyses dicatur secum in exercitu Ibides detulisse.

35. *Quomodo eruditionem ac doctrinam.*

Doctrinam autem indicantes, cœlum pingunt rorem fundens, innuentes quod quemadmodum ros decidens, in omnes quidem plantas diffunditur, at eas duntaxat mollit, quæ eius naturæ sunt vt molliri possint, cæteras verò quæ suaptè natura duræ sunt, non item: sic & doctrina communiter ad omnes pertingit homines, quam quisquis felici natus est ingenio, vt rorem arripit, qui verò ingenij facultate destituitur, idem efficere non potest.

Doctrinam per aquam, & rorem significatam ostendo quoque Synt. 2. l. 1. 61.

36. *Quomodo Aegyptias litteras.*

Cæterùm Aegyptias litteras, aut sacrum scribam, aut finem innuentes, atramentum, cribrum & iuncum pingunt. Aegyptias quidem litteras, quod his omnis apud eos scriptura compleatur. Iunco enim, non alia re vlla scribunt. Cribrum verò appingunt, quoniam hoc cum primum sit panis conficiendi instrumentum, ex iunco fit. Innuunt itaque, cuicumque victus suppetit, eum litterarum studijs animum adiuncturum: cui verò non suppetit, alijs operam daturum artibus. Quocirca & apud eos eruditio Sbo vocatur, quod nomen si interpreteris, plenum alimentum sonat. Sacrum autem scribam, quoniam hic vitam mortemque dignoscit. Nam est apud sacros scribas liber, sacram ambrem appellant, cuius ope iudicium de ægroto decumbente ferunt, sit vitalis, necne; id ex ægri decubitu, signis quibusdam, perspicientes. Finem denique, quoniam qui litteras didicit, ad tranquillū

vitæ portum peruenit, non iam vitæ incommodis oberrans aut fluctuans.

Σχοίνῳ. *Iunceum stylum intelligit, quem Clemens Alexandrinus Stromatum libro sexto hic nominat. Quod autem ait pauperes non studere, contrarium sæpè vsuuenit, quod notaui in parabola Achantidis Syntagm.2.l.10.Symb.14.*

30. *Quomodo sacrum scribam.*

Rursum sacrum scribam, aut vatem, aut vespillonem, aut splenem, aut odoratum, aut risum, aut sternutationem, aut magistratum, aut iudicem volentes signare, canem pingunt. Sacrum quidem scribam, quoniam quicumque voluerit, vt par est & absolutissimè hoc fungi munere, cum oportet multa meditari, assidueque omnibus canum more allatrare, & ferum esse, nullique gratificari. Vatem autem, quòd canis præter cætera animantia defixis in deorum simulacra, non secus ac vates consueuere, intentisq; aspiciat oculis. Sacrorum verò pollinctorem, 1. quod & hic nuda & resecta, quibus iusta facit, simulacra cõtempletur. Splenem, quoniam hunc inter cætera animalia canis leuissimum habet: & siue ei mors, siue rabies acciderit, ex splene id contingit. Enimuerò & qui eius funus procurant, vbi morituri sunt, magna ex parte splenetici fiunt. Siquidem graui illo halitu & vapore qui ex inciso diss ctoque cane prouenit, inficiuntur. Odoratum porrò, risum ac sternutamentum: quoniam qui absolutè splenetici sunt, nec odorari possunt, nec ridere, neque verò sternutare.

1. QVOD & hic nuda & resecta.) *Locus hic perperam ab interprete distortus. Vide in obseru.*

38. *Quonam modo magistratum innuant, aut iudicem.*

Magi-

Magiſtratum verò aut iudicem quum deſignāt, appingunt cani & regiam veſtem, nudæ figuræ appoſitam, propterea quod vt canis, quemadmodum ſuprà dixi, in deorum ſimulacra acutiſſimis intuetur oculis: ſic & magiſtratus qui & iudex erat, vetuſtioribus temporibus nudum regem ſpectabat. Ac propterea regiam cani prætextam adijciunt.

Rectè hic animaduertit vir de noſt. Soc. eruditus. Vnam copulatiuam ϗ, peruertere ſenſum. Depingenda eſt vt Regis ſtatua veſte ad pedes ſtrata, quam canis cuſtodiat, & reſtituendum, προσιθέασι, τῷ κυνὶ βασιλικὴν στολὴν παρακειμένην, ϗ σχῆμα γυμνόν.

39 *Quomodo ſignificent eum, qui ſacrum pallium geſtat.*

Significantes eum, qui ſacrum geſtat pallium, domus cuſtodem pingunt, quod ab eo templum cuſtodiatur.

Titulus huius Hieroglyphici malè à Mercero intellectus multis erroris anſam dedit. Quid ſit παστοφόρος explico in obſ. ad Hierogl. 39 l. 1.

40. *Quomodo natalitium ſydus, ſiue eum, qui horarum rationem obſeruat, exprimunt.*

Natalitium ſydus horarum inſpectorem demonſtrantes, hominem pingunt horis veſcentem, non quod horas homo comedat (id enim haud quaquam fieri poteſt) ſed quod hominibus cibi ſtatis horis parentur & apponantur

Ωρεπσκόπος non de natalitio hic ſidere intelligendum, vt interpres accepit, ſed de ſacerdote Aegyptiorum Aſtrologo, qui ὡροσκόπος nominabatur, vt docui in obſeruationibus.

41. *Quo-*

41. *Quomodo pudicitiam innuant.*

Puritatem notantes, ignem & aquam pingunt, quod his elementis omnis lustratio fiat atque expiatio,

Lege Plutarch.q.1.ῥωμαϊκῶν,& quæ annotaui in obseruationibus.

42. *Quemadmodum latenter rem nefandam atque abominandam indicent.*

Nefarium autem innuentes, aut etiam abominationem, piscem pingunt, quod horum esum qui in sacris versantur, horreant atque execrentur. Est enim eius naturæ piscis omnis, vt quæ offenderit exhauriat, inq; suum ipse genus sæuiat.

43. *Quomodo os pingunt.*

Os significantes, serpentem pingunt, quoniam serpens nullo alio membro valet, nisi ore.

44. *Quomodo fortem simul & temperantem.*

Fortitudinem cum temperantia coniunctam innuentes, taurum integra corporis constitutione præditum pingunt. *

45. *Quomodo auditum.*

Auditum demonstrantes, tauri auriculam pingunt. Audit enim vel ex longissimo interuallo taurus.

46. *Quomodo innuunt immunditiam.*

Porro impurum scelestumq; notantes animum * coturnicem pingunt: quoniam ad ortum accedente Luna, intentis in deam oculis intuens, vociferatur, non ei bene dicens, nec fausta acclamatione graticulationeue prosequẽs Cuius rei argumentum est apertissimum, quòd anterioribus cruribus terram effodiens suas ipsius pupillas humi velut pingẽs defigit, quasi indignabunda, inuitaq; Origem.

deæ

deæ ortum aſpiciens. Idem quoque in exortu Dei, Solis inquam efficit. Quapropter antiqui reges, quum ſibi ortum nunciaret horarum obſeruator, huic inſidentes animali per medium ipſum velut Gnomones quoſdam, ortus rationem ac tempus accuratè certoque cognoſcebant: Quare & ſacerdotes vnam hanc inter volucres * non ſignatam comedunt, quod ſimultatem quandam cum dea exercere videatur. Etenim quemcumq; in deſerto locum aquis ſcatentem nactus fuerit, poſteaquam biberit, labris turbat, lutumque aquæ commiſcet, ac pedibus in eam puluerem conijcit, idq; vt nulli alij animanti aqua ſit ad potum idonea. Adeò praua atque infeſta putatur * coturnicis natura, Nam ne hoc quidem officium deæ præſtat, quum ipſa omnia quę toto orbe ſunt vtilia gignat, augeat, ac vegetet.

Fort. abſq; iugulatione.

Orygis.

Inſunt huic Hieroglyphico ambages, de quibus vide in obſeruationib. ad Symb. 46. l. 1.

47. *Quomodo ſubuerſionem atque interitum.*

Interitum ſignificantes murem pingunt. Hic enim omnia corrodens inquinat, & inutilia facit. Eodem verò & ſigno vtuntur, vt iudicium deſignent. Multis ſiquidem varijsque appoſitis panibus, mus puriſſimum atque optimum delectu habito rodit. Propterea & piſtorum iudicium ex muribus ſumitur.

48. *Quomodo impudentiam.*

Impudentiam notantes, muſcam pingunt, quod hæc etſi crebrius abacta, nihilo minus accedat.

49. *Quomodo cognitionem pingunt.*

Cognitionem pingentes, formicam pingunt. Si quid enim homo tuto occultarit, hæc cognoſcit.

Neque

Neq; hoc solum nomine, sed & quod præter cætera animantia sibi in hyemem cibos congerens, non aberrat à loco vbi condidit, sed absque vllo errore ad ipsum peruenit.

50. *Quomodo filium pingunt.*

Filium volentes significare, vulpanserem pingunt. Hoc enim animal maximè amans est liberorum. Si quando enim ipsum venator simul cũ paruulis persequatur; & pater & mater vltro se venatoribus dedunt, vt seruentur paruuli. Quam ob caussam Aegyptijs placuit hoc animal colere.

Vulpanser est de Anserum genere. Vocatur autem χηναλώπηξ quod in anserina specie vulpis habeat calliditatem, pullos suos (inquit) *Aelianus amat impensius, eamdemq; operam quam perdix in ijs tuendis ponit. Nam venatorem sese ingerendo eludit, donec tenelli dilabantur.*

51. *Quomodo amentem.*

Pelicanum autem pingentes, amentem simul ac imprudentem significant. Quum enim cæterarum volucrum more possit in locis editioribus oua reponere, id non facit: quin potius defossa terra, illic pullos collocat. Quod vbi deprehenderint homines, locum illum arido bouis stercore circumlinunt, cui & ignem subijciunt. Pelicanus autem conspecto fumo, dum pennis suis ignem vult extinguere, contrà potius earum agitatione accendit. Quo quum conflagrent eius alæ, facilè ab aucupibus capitur. Quam ob caussam non consentaneum existimarunt eo vesci sacerdotes, quum omninò pro liberis in discrimen sese conijciat. Vulgus tamen Aegyptiorum eo vescitur, vt qui eum dicat non iudicio ac prudentia quadam, vt vulpanseres, sed * beneuolentia quadam certamen hoc suscipere.

Amentia.

Attigi

Attigi etiam Syntagm. 2. l. 3. Symb. 5.

52. *Quomodo gratum indicent animum.*

Gratum indicantes animum, Cucupham pingunt, proptereà quod solum hoc ex mutis animātibus, posteaquam à genitoribus educatum fuerit, iisdem senio confectis parem refert gratiam. Quo enim loco ab eis enutrita est, eodem nidum ipsis extruit, pennis eorum euulsis, cibumque subministrat, donec renatis plumis, parentes sibi ipsi opem ferre queant. Quare & diuinorum sceptrorum cucupha insigne atq; ornamentum apud eos esse solet.

Κυκουφειῦ, *Kiranides l. 1c. c. 70. putat esse vpupam, quòd autem Parentum dicitur plumas vellere, intellige plumas defluas, quas ipsi sua sponte exuunt.*

53. *Quomodo iniustum & ingratum.*

Iniustum verò atque ingratum, geminos equi fluuiatilis vngues deorsum vergentes pingunt. Hic enim quum ad ætatis florem peruenerit, cum patre pugnans periculum facit, an præpolleat. Et si quidem pater cesserit, locum ei assignans, ipse cum sua ipsius matre connubium contrahit, & cum sinit viuere. Quod si non sinat pater cum matri iungi; ipsum quum fortior sit ac robustior, interimit. Ceterùm ideò geminos eius vngues deorsum maximè inflexos pingunt; vt qui hoc vident homines, huiusque causam intelligunt ad beneficentiam procliuiores sint.

54. *Quomodo ingratum bene de se meritos.*

Ingratum atq; infestum iis à quibus beneficio affectus est significantes, columbam pingunt. Mas enim vbi robustior euaserit, ex consortio matris patrem expellit, itaque ei connubio iungitur. Purum autem hoc animal esse videtur. Siquidem cum

cum aëris constitutio pestilens est, omniaq; tum animata tum inanimata, ea afficiuntur; quotquot hoc vno vescuntur animali, ab hac luce seruantur immunes. Ideoque eo tempore Regi in cibo sumendo nihil aliud præter columbas apponitur, idemque ijs qui quod dijs ministrent, puri castique permanent. Traditur & hoc animal felle carere.

55. *Quomodo id quod fieri non potest.*

Quod fieri nequeat, pedes hominis in aqua obambulantes pingunt. Atq; aliter idem significare volentes, hominem absq; capite gradientem pingunt: quorum vtrumque quum ex eorum numero sit quæ fieri non possunt; meritò, ad hoc innuendum sumpta sunt.

56. *Quomodo regem pessimum.*

Regem autem pessimum significantes, anguem pingunt in orbis figuram, cuius caudam ori admouent, nomen verò regis in media reuolutione scribunt, obscurè innuentes se regem pingere orbi imperitantem. Porrò angui apud Aegyptios nomen est Meisi.

Si rectè expendatur Hieroglyphicum nomen κάκιστον sensui repugnat. Itaque Pierius legit κάλλιστον, mallem tamen Κράτιστον, cùm potentißimum regem designari dicat, qui vniuerso terrarum orbi imperitet.

57. *Quomodo regem custodem.*

Aliter quoque regem custodem signantes, anguem quidem vigilantem pingunt, sed pro regis nomine custodem adnectunt. Hic enim totius orbis custos est. Itaque regem assiduè vigilantem esse oportere.

58. *Quomodo mundi notent dominum.*

Rursus regem orbis moderatorem existimantes, & in-

& indicantes, ipſum quidem anguem pingunt, ſed in eius medio magnam domum effingunt ac repræſentant: nec ſanè abſque ratione. Regia enim domus, quæ ab eo regitur * in mundo eſt.

59. *Quomodo populum regi morigerum.*

Populum regijs iuſſis obſequentem innuentes, apem pingunt. Solæ enim hæ ex omni animantium genere regem habent, quem reliqua apum multitudo ſequatur, cuique non ſecus ac vulgus regi obtemperet. Innuunt autem obſcurè, tum ex mellis inſigni vtilitate, tum ex vi, quam in aculeo habet hoc animal, vtilem ſimul ac potentem eſſe ad res gerendas regem.

60. *Quomodo regem parti orbis imperantem.*

Regem autem non toti terrarum orbi, ſed parti dumtaxat imperantem volentes ſignificare, anguē dimidiatum pingunt: regem quidem per ipſum animal, non toti verò orbi imperantem, ex eo quod dimidiatus ſit, deſignantes.

61. *Quomodo latè rerum potientem.*

Omnium autem moderatorem ex eiuſdem animalis perfectione ſignificant, rurſum integrū pingentes anguem. Sic & apud eos ſpiritus eſt, qui per vniuerſum orbem permeat.

62. *Quomodo fullonem.*

Fullonem indicantes, geminos hominis pedes in aqua pingunt: id quod ex Mercurij ſimilitudine indicant.

63. *Quomodo menſem.*

Menſem autem exprimentes, Lunæ figuram eodem qui ſupra expoſitus eſt, habitu pingunt, complectentem octo & viginti dies æquinoctiales duntaxat, die ex viginti quatuor horis conſtituto, qui-

bus & exoritur in noſtro apparens hemiſperio: reliquis verò duobus in occaſu eſt.

64. *Quomodo rapacem, fœcundum, aut furentem.*

Cæterùm rapacem, fœcundum, aut inſanum volentes innuere, crocodilum pingunt, quod fœcundum maximè ſit hoc animal, multosque liberos procreet, inſuper & crebro in furorem agatur. Vbi enim ab expetita præda exciderit; indignabundus in ſe ipſe furit.

65. *Quomodo ortum.*

Ortum oſtendentes, geminos crocodili oculos pingunt, quoniam oculi huic animali velut ex profundo emergunt.

66. *Quomodo occaſum.*

At occaſum ſignantes, Crocodilum inflexum ac cernuum pingunt. Ad partum enim facilè, & maximè procliue eſt hoc animal.

Quid facit hîc αὐτότοκον quod Mercerus vertit ad partum facile & maxime procliue. *At Trebatius,* Eſt hoc animal rotundum, & promiſcue parit. *Nugæ: lege αὐτόκυπτον καὶ καταφερὲς τὸ ζῶον, ſuapte natura cernuum & inflexum animal, quo nihil ad ſenſum accommodatius.*

67. *Quomodo tenebras adumbrent.*

Porrò tenebras ſignificantes, Crocodili caudam pingunt. Neque enim aliter ad exitium & internecionem perducit crocodilus quodcumque apprehenderit animal, niſi cauda prius cæſum, inualidum reddiderit. Namque in hac corporis parte præcipua eſt crocodili vis ac robur. Cæterum quum quamplurima alia in crocodilorum natura ſigna comperiantur, hæc quæ in primum librum conferre viſum eſt, nunc ſatis erunt.

HORI APOLLINIS NILIACI, DE SACRARVM APVD AEGYPTIOS INsculptarum litterarum interpretatione.

LIBER SECVNDVS.



SECVNDO autem volumine reliquorum tibi veram idoneamq; in medium afferam rationem: quæ & quum ex alijs exemplaribus nequaquam sint exposita: necessariò subiungenda censui.

1. *Quid stellam pingentes, innuant.*

Depicta Aegyptijs stella nunc Deum significat, nunc noctem, nunc verò tempus, interdum etiam hominis masculi animam.

2. *Quid aquilæ pullum.*

Et aquilæ pullus masculum, & orbiculatum quippiam indicat.

Vide in obseruationibus.

3. *Quid geminos pedes iunctos ac stantes.*

Gemini pedes simul compacti ac firmati, Solis cursum quum in solstitio est hyberno siue in bruma significant.

Vide ad obseruationem Hierogl. 3.*l*.2.

4. *Quid hominis cor faucibus appensum.*

Hominis cor faucibus appensum, boni viri os designat.

De hac cordis significatione dico ad Hierogl. 7. *lib.* 1.

5. *Quomodo belli aciem, ac frontem exercitus ad prælium instructi.*

Belli aciem indicant, hominis depictæ manus, altera ſcutum, altera verò arcum tenens.

6. *Quid digitum.*

Hominis ſtomachum demonſtrat digitus.

Stomachus hic propriè eſt ventriculi orificium ſuperius, ſeu fiſtula per quam cibus in fundum delabitur.

7. *Quomodo morbum ſignificent.*

Flores autem anemones, morbum hominis ſignificant.

In eodem genere Symboli Aſtrampſychus ponit lactucam. Θρίδακας ἔσθειν σωμάτων δηλοῖ νόσον *Nonnulli anemonas morborum Symbolum eſſe dicunt, quòd colligantur, tertianis quartaniſq; remedio.*

8. *Quomodo lumbum hominis.*

Lumbum aut ſtatum conſtitutionemq; hominis volentes notare, os ſpinæ dorſi pingimus.

9. *Quomodo permanens aliquid & tutum ſignificent.*

Coturnicis os pictum, ſtabile ac tutum quippiã indicat, quod difficilè huius animalis os afficiatur ac patiatur quicquam.

10. *Quomodo concordiam.*

Duo homines magiſtratus ornati inſignibus concordiam innuunt.

Inde ἀξιωματικοὶ *publica dignitate fungentes, quo verbo etiam vſus Guilljelmus Bibliothecarius in Hadriano II. eum cum Pontificiali pallio impoſitum præcedentibus Axiomaticis, & ſubſequente reliqua turba in vrbem redire patriarchiumq; ſubire conſpexeram.*

11. *Quo-*

11. *Quomodo turbam ac tumultum.*

Armatus homo sagittasque iaculans, tumultum significat.

12. *Quomodo dimensionem.*

Hominis digitus dimensionem notat.

13. *Quomodo desponsatam mulierem.*

*Desponsatam mulierem volentes ostendere, solis circulum, simul cum stella & ipso disco solis bipartito pingunt. *Pragnantem m. s.*

14. *Quomodo ventum.*

Accipiter ortum versus in sublime tendens, ventos ostendit. Item & aliter: Accipiter expansas in aëre alas habens, ventum, qui alas quasdam habere videtur, significat.

15. *Quomodo ignem.*

Fumus in cœlum ascendens, ignem indicat.

Sic lusit Symposius in fumum. Et qui me genuit sine me non nascitur ipse.

16. *Quomodo opus.*

Masculi (bouis) cornu pictum, opus notat.

Masculorum cornua maiora sunt & turtuosiora, fœminarum minora & minus flexa.

17. *Quomodo pœnam.*

At fœminæ cornu depictum, * pœnam ostendit. *Laborem.*

18. *Quomodo impietatem.*

Imago vmbilico tenus cum gladio depicta impietatem innuit.

19. *Quomodo horam.*

Hippotamus depictus horam significat.

Per ὥραν ver intelligendum doceo in obseruationibus.

20. *Quomodo longæuum ac diuturnum.*

Ceruo quotannis cornua renascuntur. Is depictus longissimam vitam significat.

21. *Quomodo auersionem.*

Lupus aut canis auersus, auersionem monstrat.

22. *Quomodo futurum opus.*

Auris picta futurum opus significat.

Quia scilicet audire oportet, & de rebus gerendis documenta à prudentibus viris accipere, antequam te ad opus accingas. Vel certè per aurem auditores tantum sapientiæ, non πρακτῆρας ἔργων significat. Quod si manum addas auri, tum demum res erit cumulata.

23. *Quomodo percussorem aut sanguinem.*

Hoc est ex corrupto Crocodili sanguine procreata.

Crocodili vespa * per aërem volans, aut crocodili noxium sanguinem, aut cædem designat.

Σφὴξ scribendum sine γ pro quo σφίκα habet corona pretiosa liber Græcus.

24. *Quomodo mortem.*

Nycticorax mortem significat: quemadmodum enim hic de repentè pullos (cornicum) noctu, sic & mors homines nec opinantes inuadit atq; opprimit.

Habes hac de re in anthologia lepidum Epigr.

Νυκτικόραξ ᾄδει θανατηφόρον ἀλλ᾽ ὅταν ᾄδῃ
Δημόφιλος, θνάσκει᾽ αὐτὸς ὁ Νυκτικόραξ.

25. *Quomodo vetustissimum.*

Sermones & folia, aut signatus liber, vetustissimum indicant.

26. *Quomodo obsidionem.*

Scala obsidionem, quod inæqualis sit atque accliuis.

Κλίμαξ (inquit) Suidas κοινῶς σκάλα. Significat etiam scopulum sub aquis latentem apud Tretzem Chil. 7. & nauale apud Moschopulum ad Iliad. l. 1.

27. *Quomodo inexpertum, musam, aut fatum.*

Litteræ septem duobus inclusæ digitis, musam, inexpertum, aut fatum significant.

Parum accuratè hoc Philippus expreßit, cùm nullam rationem subijciat nec quos digitos quasue literas intelligat designet, itaq; vix coniecturæ ansam reliquit.

28. *Quid linea significet super alteram inflexa.*

Recta linea simul cum alterna superne inflexa, decem planas lineas indicat.

Hoc & huiusmodi signa, sunt ex hominum impositione leuißimo plerumq; fundamento, haud dißimilia ijs quæ Nicolaus Smyrnæus Astabasdas collegit de signis numerorum.

29. *Quid innuunt, hirundinem pingentes.*

Omnes parentum opes filijs relictas volentes innuere, hirundinem pingunt. Illa enim iam morti proxima, luto seipsam volutat, & pullis latebras comparat.

Diserte S. Ambrosius l. 5. Hex. c. 17. Hirundo minuscula corpore sed egregie pio sublimis affectu, indiga rerum omnium pretiosiores auro nidos struit, &c.

30. *Quid nigram columbam.*

Mulierem viduam, quæ ad mortem vsque in eo permanserit vitæ statu, volentes significare, nigram pingunt columbam. Hæc enim quamdiu vidua est, alteri viro non iungitur.

31. *Quid ichneumonem.*

Hominem inualidum, & qui sibi per se ipse opem ferre nequeat, sed aliorum se tueatur auxilio, volentes monstrare, ichneumonem pingunt. Hic enim conspicatus serpentem, non protinus in eum irruit, sed vocatis prius clamore alijs, tum demum ei resistit.

Aliam in propulsando hoste ichneumonis industriam doceo ex Aeliano Synt.2.l.6.Symb.16.

32. *Quid notent, origanum in sacris insculpentes.*

Formicarum absentiam ac discessum volentes significare, origanum inter sacras scripturas pingunt. Hoc siquidem eo in loco conditum, vnde formicæ prodeunt, eas fugat.

De Origanò legendus Plinius l.20.c.17.

33. *Quid scorpium & crocodilum.*

Inimicum cum pari congredientem inimico, indicare volentes, scorpium & crocodilum pingunt: vterque enim alteri mutuum affert exitium. Sin verò victorem alterum, quique inimicum sustulerit, innuant, aut crocodilum pingũt, aut scorpium: siquidem celeriter sustulerit, crocodilum: silente, scorpium, ob eius difficilem tardumque motum.

De hoc odio scorpij & crocodili attigi quoque nonnihil Synt.2.l.5.Symb.28.

34. *Quid mustelam.*

Vbi mulierem, quæ viri præstet opera, volunt exprimere, mustelam pingunt.

35. *Quid porcum.*

Volentes perditum hominem monstrare, porcum pingunt: quod eiusmodi sit porci natura.

AEgyptijs igitur, Iudæis, & Persis execrationi fuit,

fuit, contra Samijs honori, qui ſuem pro tutela Nauium ſumpſerunt, Τὰ Σάμια πλοῖα Συὸς τύπον εἶχον ἐν ταῖς πρώραις. *Heſychius. Inde explicatur obſcurum prouerbium, quod eſt in ſtromateo.* Ναῦς δέ τις ὠκύπορος σαμίη ὑὸς εἶδος ἔχουσα.

36. *Quomodo immodicam iram.*

Quod ſi immoderatam iracundiam, ex qua, qui ea eſt commotus, febrim cõtraxerit, Leonem pingunt proprios catulos cauda flagellantem. Leonem quidem ob iracundiam, catulos verò cauda cæſos, quod catulorum oſſa, ſi inter ſe collidantur, ignem emittunt.

Hic ἐκστοίζειν *Mercerus dicit eſſe* ἐκ στοᾶς ἐκβάλλειν, *ſed hoc ſine vllo teſtimonio. Lege potius* ἐκστίζειν, *quod eſt etiam flagellare.*

37. *Quomodo ſenem Muſicum.*

Senem muſicum volentes commonſtrare, cygnum pingunt: quod hic ſeneſcens ſuauiſſimum edat concentum.

Κύκνος δὲ θανατῶν ἐμμελέσι φθόγγοις πλέκει, Καὶ τῆς τελευτῆς δεξιοῦται τὸν χρόνον *(inquit) Sapiens Phile.*

38. *Quid ſignificent, cæcum ſcarabæum pingentes.*

Hominem, qui ex ſolaribus radijs contracta febri perierit, notantes, cæcum pingunt Scarabæum, vt qui ſplendore ſolis excæcatus intereat.

39. *Quid Mulam.*

Sterilem volentes indicare mulierem, mulam pingunt Hæc enim natura ſterilis eſt.

40. *Quomodo mulierem, quæ infantes fæminas peperit.*

Mulierem feminas primum infantes enixam significantes, taurum sinistrorsum spectantem pingunt. Mares verò rursus taurum dextrorsum.

Sinistra enim deterioris est Symbolum. Harmenopulus de Sectis, Sabbatianorum hæreticorum meminit, qui sinistram adeò detestabantur, vt hac quicquam prehendere piaculum ducerent , vnde Ἀριστεροὶ *hoc est sinistri sunt nominati.* Ἀριστεροὶ καλοῦνται ὅτι τὴν ἀριστερὰν εἰσὶ βδελυσσόμενοι χεῖρα. *Ad id autem Symbolum facit quod ait Physiologus De Gallina. Oua è quibus mares nascentur, Gallina gerit in parte ventris dextra: è quibus fœminæ in sinistra.*

41. *Quomodo vespas.*

Vespas designantes, cadauer equi pingunt. Ex eo enim multæ procreantur vespæ.

42. *Quomodo mulierem abortientem.*

Abortientem mulierem signantes, equam quæ lupum conculcet, pingunt. Non solum enim si lupum calcarit, abortum facit equa , sed & si lupi calcarit vestigium, abortit protinus

Hoc ad συμπαθείας *referendum de quibus multa passim exempla. Sapiens Phile ,* ἵππον δὲ ταχὺν ἴχνος ἀμβλύνει λύκου. Καὶ δίφρον ὀξὺν τὸ σφυρὸν τοῦ τύπου στρέφει.

43. *Quomodo hominem, qui sese responso ab oraculo accepto sanarit.*

Hominem, qui se ipse ex oraculo pristinæ sanitati restituerit, volentes innuere , palumbum pingunt lauri folium tenentem Hic enim vbi morbo laborat, lauri folium in nidum suum inferens conualescit.

Laurus

Laurus enim præstantißimum censebatur aduersus morbos & maleficia phylacterium, Zenobius centur.3.Prouerb.12. Αλεξιφάρμακον ἡ δάφνη, *vnde* Δαφνίνην φορεῖ βακτηρίαν. Lauream virgam gestat, *de eo dici solet, qui est aduersus insidias munitus.*

44. *Quomodo culicum copiam.*

Excrescentem & aduentantem culicum copiam exprimere cupientes, vermes pingunt. Siquidem ex his gignuntur culices.

45. *Quomodo hominem, qui cum ex se biliosus non sit, ab altero tamen bile commoueatur.*

Hominem, qui suapte natura bile careat, sed eam ab altero suscipiat, notantes, columbam pingunt dorso erecto: illic enim bilem habet.

Sic Achainis Ceruis fel contineri in cauda creditur Aristot.2.hist.anim.15.

46. *Quomodo hominem, qui tuto vrbem incolat.*

Vt hominem significent, qui tuto vrbem habitat, aquilam pingunt, quæ lapidem gestet. Hæc enim è mari vel terra sublatum lapidem in suum infert nidum, quo tutior sit ac firmior.

De hoc lapide dico, & applico Synt.2.

47. *Quomodo inferiorem debilioremq́; hominem, quem alius persequatur.*

Debiliorem hominem, quem validior ac potentior insectetur, volentes designare, otidem & equum pingunt, Hæc enim equo conspecto protinus auolat.

Otis auis Tarda *de qua Plin.lib.10.c.23.Saltans capitur vnde* Χαύνοις καὶ κενοδόξοις ὦτις ἐκάλουν. *Aelius Dionys.apud Eustatium.*

48. *Quo-*

48. *Qomodo eum, qui ad proprium patronum confugiens nullum tamen ab eo sentit auxilium.*

Hominem, qui ad proprium patronum confugiat, nec eius subleuetur auxilio, monstrare cupientes, passerem & noctuam pingunt. Hic enim dum aucupum venatione petitur, ad noctuam accurrit, à qua mox opprimitur.

Γάτρων@ nomen recentioribus Græcis vsurpatum vt apud Latinos. Scholiast. Eurip. Γάτρων ἐλευθερώσας τὸν ἀργυρωνήτον, *Hesychius putat quoq; centum primos Romuli Senatores* πάτρωνας *nominatos.*

49. *Quomodo hominem, qui quum viribus non valeat, temerè tamen aliquid suscipit, atq; audacius se gerit.*

Imbecillum hominem suscipientem tamen & audacius aliquid molientem, cùm monstrare voluerint, vespertilionem pingunt. Hæc enim etsi alas non habet, volare tamen conatur.

Neque enim habet pennas ad morem cæterarum auium.

50. *Quomodo lactantem mulierem, optimeq; nutrientem.*

Mulierem lactantem ac benè nutrientem vbi pictura exprimere volebant, turturem pingebant. Sola enim inter omnes volucres, hæc dentes ac mammas habet.

Grauis hic Merceri hallucinatio, & vbi turtures visi cum mammis & dentibus? Omnino vel nomen Τριγὼν *positum est pro vespertilione, quod vnum inter volatilia propriè dicitur* Τριγεῖν, *vt*

author est Iulius Pollux, vel Turturis & vespertilionis Symbola sibi inuicem proxima, in hac imagine ita fuerunt confusa vt Τρυγὼν ἀντὶ νυκτερίδος *poneretur. Soli enim inter volatilia vespertilioni dentes, & mammæ tribuuntur ab auctoribus.*

51. *Quomodo hominem qui tripudio capiatur ac demulceatur.*

Hominem saltatione tibiarumque cantu gaudentem notantes, turturem pingunt. Hæc siquidem tibia ac saltatione capitur.

52. *Quomodo sacris initiatum hominem.*

Rebus sacris ceremonijsque addictum significantes, cicadam pingunt. Hæc enim non ore, sed dorso resonans, pulcherrimum edit dulcissimumq; concentum.

Vox πλετὴ *non pro mysta sed pro initiatione & sacra ceremonia vsurpanda. Cæterum de cicada habes etiam illud Anacreontis* σχεδὸν εἶ θεοῖς ὅμοιος.

53. *Qomodo seorsum agentem regem, nec subiectorum lapsibus veniam dantem.*

Regem qui solitudine gaudeat, quique errata non condonet, si velint significare, aquilam pingunt. Hæc enim desertis in locis nidum sibi construit, sublimiusque cæteris volucribus volat.

54. *Quomodo diuturnam rerum instaurationem.*

Instaurationem autem diuturnam, & quæ post multa fiat sæcula, volentes indicare, phœnicem auem pingunt. Hic enim dum nascitur, rerum vicissitudo fit & innouatio. Gignitur autem hunc in modum:

modum: Iam iam moriturus phœnix in terram ſeſe ſummo impetu proijcit, vnde & vulnus accipit. Ex ſanie verò (vulneris) defluente alius gignitur, qui ſimul ac pennæ ei natæ ſunt, cùm patre Heliopolin, quę in Aegypto eſt, proficiſcitur: quo quum peruenerit, pater illic, ſimul ac Sol ortus eſt, moritur: poſt cuius mortem pullus in ſuam redit patriam. At phœnicem hunc vita functum Aegyptij ſacerdotes ſepulturæ mandant.

Hic nouam inſtaurationis Phœnicis rationem affert, de qua in obſeruationibus.

55. *Quomodo patris amantem.*

Patris ſtudioſum hominem innuentes, ciconiam pingunt. Hæc enim à parentibus enutrita numquam ab ipſis ſeiungitur, ſed ad extremum vſq; ſenium vnà permanet, pietatem ipſis obſeruantiamque rependens.

56. *Quomodo liberos matribus inſidiantes.*

Liberos matri inſidiantes vt demonſtrent, viperam pingunt. Nam hæc non iuxtà cæterorum animantium naturam in lucem editur, ſed exeſo diruptoque matris prodit vtero.

57. *Quomodo hominem, qui ab accuſatore conuicijs affectus, morbum inde contraxerit.*

Hominem, qui ex accuſatore conuicijs affectus in ægritudinem inciderit, ſignificare cupientes, baſiliſcum pingunt. Hic enim propius accedentes afflatu ſuo perimit.

Quin ipſe repercuſſo halitu ſe necat ad ſpeculum. Oſtendo ex Aeliano Symb. Syntagm. 2.

58. *Quomodo hominem, qui igne vratur.*

Hominem, qui igne comburatur dum ſignificant, Salamandram pingunt. Hæc enim vtroque capite interimit.

Mira-

Miratur Gesnerus vir multæ lectionis Salmandras hic dici bicipites, & meritò, plagam vidit non tamen sanauit. Existimarim ego sic legendum αὕτη γὰρ ἑκατέρᾳ τῇ κεφαλῇ ἀναιρεῖ. *Ignem vtrimque, hoc est ab vtroq; latere cingentem extingunt, & id capite à quo maximè frigidus humor instillatur quo scholiastres Nicandri ignem extingui voluit. Porrò quando audis hominem* πυρὶ καιόμενον *exhiberi per Salmandram, intellige flammis obsessum, non consumptum.*

59. *Quomodo cæcum hominem.*

Cæcum significantes, talpam pingunt, qui neq; oculos habet, neque omnino videt.

60. *Quomodo hominem, qui domi sese continet.*

Hominem, qui domo non exeat significantes, formicam simulq; pennas vespertilionis pingunt. Huius enim pennis ad formicarum nidos admotis, nulla ex ipsis egreditur.

61. *Quomodo hominem, qui sibi ipse damni ac perniciei autor sit.*

Eum qui proprio, & à se illato damno lædatur, volentes signare, castorem pingunt. Hic enim quum se venatione peti videt; proprios testes euulsos in prædam obijcit.

Ὄρχεις καὶ κάστορος ὄνομα ζοισι καστόριον ἐνδοξόντε καὶ πολύχρηστον φάρμακον. *De hac tamen abscißione disceptant auctores, quos vide apud Gesnerum.*

62. *Quomodo hominem, qui sibi inuiso filio hæreditatem reliquerit.*

Hominem cuius bonis inuisus filius successerit, innuentes, simium pingunt, retroq; paruum alterum. Is enim quum geminos pariat, ex his alterum

supra

ſupra modum dilig t, alterum edit. Quem autem diligit, ante ſe aſſiduè geſtans, ſuffocat. At quem odit, retro habet, & deinceps educat.

Hæc φιλοσοργία maximè eſt circa recentem prolem Τὰς πιθήκοις γάρ φασιν, ἐπειδὰν τέκωσιν ὥσπερ ἀγάλμασιν ἐνατενίζειν τοῖς βρέφεσιν ἀγάμενας τοῦ κάλλους. *Syneſius ep. 1.*

63. *Quomodo hominem lapſus ſuos tegentem.*

Cùm notare eum volunt, qui delicta aut errata ſua occu tet, ſimi m meientem pingunt. Hic enim meiens vrinam occulit.

Annotaui ſimile in Aue δικαίῳ, *lib.* 10.

64. *Quomodo eum, qui auditu magis valeat.*

Eum qui acutius audiat volentes innuere, capram pingunt, quæ & naribus, & auribus reſpirat atque audit.

Ρωθωνία μυκτῆρες. *Anonymus lib. de nuptijs Theſi.*

65. *Quomodo inſtabilem.*

Inſtabilem quempiam, neque in eodem perſiſtentem ſtatu, ſed modo, rob ſtum & audacem, modo verò imbecillum ac timidum volentes deſignare, hyænam pingunt. Hæc enim nonnunquam mas eſt, nonnumquam femi a.

Confutat hanc Ori & cæterorum de hyæna ſententiam Clemens Alexand. vt docui Syntag. 2.

66. *Quomodo eum, qui ab inferioribus victus ſit.*

Eum, qui inferiori & inualidiori ceſſerit, quum innuere volunt, geminas pelles pingunt, hyænæ

vnam

vnam, alteram pardi, hæ enim si simul iungantur; pardi quidem pellis pilos abijcit, altera non item.

Attigi etiam Syntagm. 2.

67. *Quomodo hominem inimico superiorem, vel inferiorem.*

Eum qui inimico superior euaserit, monstrantes, hyænam ad dextram versam pingunt: rursus eandem sinistrorsum, victum indicantes. Hæc enim quum ab aduersario inuaditur, si ad dexteram deflexerit, insequentem interimit: si ad sinistram, ab eodem perimitur.

68. *Quomodo eum, qui intrepidè oblatas sibi pertulerit calamitates.*

Eum qui ad extremum vsque vitæ spiritum omnes, in quas incidit calamitates, æquo & constanti superarit animo, si velint monstrare, pellem pingunt hyænæ. Hac enim succinctus quis, etsi per medios hostes feratur, intrepidus illæsusque præteribit.

Attigi etiam l. 5. Symb.

69. *Quomodo hominem ab hostibus oppressum.*

Circumuentum oppressumque ab hostibus, & qui minimo damno sese à discrimine exemerit, indicare volentes, lupum pingunt, amissa extrema cauda. Hic enim à venatoribus indagandus, pilos extremamque caudam resecat.

70. *Quomodo hominem ea timentem, quæ sibi ex improuiso, occultaq; quadam ratione contingunt.*

Eum qui discrimina timeat, sibi ex insperato occultoque obiecta, cùm monstrare voluerint; lupum ac lapidem pingunt. Hic enim neque sibi à ferro neque à virga, sed à lapide duntaxat timet.

Nimirum si quis in eum lapidem coniecerit, consternatum illico deprehendet: & vbicumque lapis ei vulnus inflixerit, ibi succrescere solent pullulareque vermes.

Narrat tamen Gesnerus hominem tympanum gestantem lupo occurrisse, quem frustra lapidibus impetitum nullatenus abigere potuit. At vbi tympani strepitu increpuit , statim procul à se expulit.

71. *Quomodo hominem ob iracundiam igne castigatum.*

Hominem igne castigatum, idque ob furorem, volentes monstrare, leones & faces pingunt. Nihil enim æquè timet leo, atque accensas faces, nullaq; magis re domatur, quam his.

Hoc confirmat Oppianus lib. 4. De venatione, versu 132.

Ἔξοχα γὰρ δείδοικε πυρὸς μένος. *Huxomeλις, & quomodo venatores facibus instructi leones insequantur describit eodem loco fusius.*

72. *Quomodo febricitantem hominem, qui sibi ipse medeatur.*

Eum, qui febri laborans se ipse curet, monstrantes Leonem pingunt, qui simiam voret. Is enim febre correptus, si simiam vorarit, protinus conualescit.

Aliter accommodo lib. 3. Syntagm. 2.

73. *Quomodo hominem prioribus damnis & calamitatibus admonitum ac emendatum.*

Eum, qui ex iis, in quas paulò antè inciderit, calamitatibus posteà modestior euaserit, si innuere velint, taurum pingunt caprifico reuinctum. Is enim, si ferociat, caprifico ligatus mansuescit.

74. *Quo-*

74. *Quomodo hominem necdum certa stabilique temperantia præditum.*

Dubium parumq; stabilis temperantiæ hominem volentes ostendere, taurum pingunt dextro genu alligatum. Hunc enim si dextro genu vinxeris, iuncturam pedis consequi deprehendes.

Καρποδέσμιον παρακολουθοῦντα εὑρήσεις. Iuncturam pedis consequi deprehendes. *(inquit Mercerus) valde obscurum est quid velit. Significat potius vinculum & (vt ait vetus Glossarium) fasciolam aut funem articularium quàm iuncturam pedis. Innuitq; bouem ita religatum suum trahere vinculum, nec recte coërceri.*

75. *Quomodo domesticum ouium & caprarum mactatorem.*

Eum qui mactandis ouibus & capris domum exhaurit & perdit, volentes significare, ea pingunt animantia conyza vescentia, Hanc enim herbam vbi pasta fuerint, siti detenta pereunt.

Κόνυζα *est cunilago cuius meminit Dioscorides l.4. c.365.*

76. *Quomodo hominem edentem innuunt.*

Vescentem hominem significantes, pingunt crocodilum ore aperto. H c enim *

77. *Quomodo rapacem & inertem.*

Rapacem simul & pigrum inertemq; hominem significant, crocodilum pingentes, qui Ibis pennam in capite habeat: Hunc enim si Ibis penna tangas, immotum deprehendes,

Attigi etiam Syntagm. 2

78. *Quomodo mulierem semel enixam.*

Semel enixam mulierem significant leænam pingentes. Hæc enim bis vterum non fert.

Commentum Aegyptiorum, hoc putat Aristot. & Plin.l.8.c.16.

79. *Quomodo hominem primo rudem, informemq; editum.*

Hominem, qui initio quidem informis natus sit, sed posteà formam acceperit, innuunt depicta vrsa prægnante. Hæc namque sanguinem primo condensatum & concretum parit : hunc posteà proprijs fouens femoribus, efformat, linguaque lambens perficit.

Attigi quoque Syntagm.2.

80. *Quomodo robustum hominem, quæque è re sua sint subolfacientem.*

Eum qui simul & viribus & ingenio valeat ad ea dignoscenda, quæ vtilia sint, volentes significare, elephantum pingunt cum sua proboscide. Hac enim odoratur, & incidentia consequitur.

81. *Quomodo regem à stultitia imprudentiaq; abhorrentem.*

Regem qui omni studio stultitiam fugiat atq; imprudentiam, significant elephantum & arietem simul pingentes. Ille enim viso ariete fugit.

82. *Quomodo regem, qui nugatorem auersetur.*

Regem qui nugacem vitet hominem, significant elephantem cum porco pingentes. Is enim voce porci audita, aufugit.

Fuit itaque illud egregium Megarensium stratagema qui porcos pice oblitos, & mox igne flammatos in Antipatri elephantos immiserunt, meminit Aelianus de animalibus lib.16.c.36.

83. *Quomodo hominem, qui celeriter quidem, sed inconsulto inconsiderateq; moueatur.*

Eum

Eum significantes, qui agilis sit & velox, absq; iudicio tamen ac ratione feratur, ceruum depingunt, & viperam. Hac siquidem conspecta, temerè in fugam vertitur ceruus.

Alij tamen viperas à ceruis capi & interimi narrant, vt Gesnerus, &c.

84. *Quomodo hominem, qui suæ prospiciat sepulturæ.*

Vt denotent eum, qui de sua solicitus est sepultura, elephantem pingunt proprios dentes defodientem. Hos enim vbi exciderint acceptos in terram condit.

85. *Quomodo hominem qui plenam iustamque ætatem vixerit.*

Eum qui iustam hominis ac legitimam vixerit ætatem, volentes monstrare, cornicem mortuam pingunt. Hæc enim centum iuxta Aegyptiorum morem computatis annis viuit. Constat autem Aegyptiacus annus quatuor vsitatis & communibus annis.

86. *Quomodo hominem qui suum scelus ac maleficium tegat.*

Designantes hominem, qui scelestum suum ac malignum occultet animum, ne à suis noscatur, pardum pingunt. Hic siquidem clanculum alia persequitur animantia, nec sinit * impetum ac pernicitatem innotescere, qui in illis persequendis vtitur. *odoratum.*

87. *Quomodo hominem adulatione deceptum.*

Eum qui assentatione captetur, innuentes, ceruum cum tibicine pingunt. Is enim dum suauissimum audiens canentium modulatum, ingenti veluti demulcetur voluptate, facilè in venatorum manus incidit.

88. *Quomodo præsagium copiosæ vindemiæ.*

Præsagium copiæ vini significantes, vpupam pingunt, quæ si ante vitium tempus cecinerit, insignem vini bonitatem simul & copiam prænunciat.

Id quoq; attigit Gesnerus ex Oro in vpupa sectione de Iconibus.

89. *Quomodo hominem, cui vuæ esus nocuerit.*

Vuæ esu læsum & sese curantem notantes, vpupam pingunt, & adiantum herbam. Hæc enim si vua comesta lęsa fuerit, adiantum ori inserens, certo decurso spatio, pristinam recipit valetudinem.

90. *Quomodo hominem sibi ab hostium inimicorumue insidijs cauentem.*

Sibi ab aduersariorum insidijs cauentem quum volunt significare; gruem vigilantem pingunt. Hæ enim hoc se ipsas præsidio custodiunt, tota nocte per vices excubias agentes.

Ορδινον. *Vox Romana, Græca ciuitate donata qua vsus est etiam Macarius Xinus aduersus Saracenos & Constantinus in Tacticis,* λοχαγὸς δὲ λέγεται ὁ πρῶτος τοῦ στίχου, ἤγουν τοῦ ὀρδίνου.

91. *Quomodo senem fame enectum.*

Senem, qui fame perierit, volentes monstrare, aquilam pingunt adunco rostro. Huic enim senescenti aduncum fit rostrum, itaque inedia perit.

92. *Quomodo hominem, in perpetuo motu atq; animi agitatione degentem.*

Eum qui in continuo motu, & animi intentione vsque adeò versetur, vt ne vescens quidem escat, significantes, cornicis pullos pingunt. Hæc enim etiam volans pullos pascit.

93. *Quo-*

93. *Quomodo hominem sublimium rerum peritum.*

Sideralis scientiæ gnarum cùm significant, gruem volantem pingunt. Illa enim altè admodum volat, vt nubes è proximo conspiciat, neq; tempestate agitetur, atque ita altam agat quietem.

94. *Quomodo hominem proprios à se dimittentem liberos ob paupertatem.*

Hominem, qui inopia pressus liberos valere iusserit, notantes, accipitrem prægnantem pingunt. Is enim cum tria oua pariat, vnicum quod nutriat seligit, reliquis duobus fractis. Hoc autem facit, quòd per id tempus vngues amittat, ideoque tres pullos simul educare non possit.

95. *Quomodo hominem, mouendis pedibus cunctabundum ac lentum.*

Hominem pedum motu tardum & segnem volentes monstrare, camelum pingunt. Hic enim solus ex omnibus animantibus femur inter eundum inflectit, quare etiam κάμμηλος Græcè, hoc est, camerus à femoris inflexione dicitur.

96. *Quomodo impudentem hominem, acutiq; ac celeris visus.*

Hominem inuerecundum, & visu celerem designantes, ranam pingunt. Hæc enim non alibi sanguinem habet quam in oculis. Porrò qui illos sanguine respersos habent, impudentes dicunt. Ergo & poëta: Ebrie, luminibus canis, effrons, pectore cerui.

97. *Quomodo hominem qui sese mouere nequiuerit.*

Hominem, qui cum diu sese mouere non potuerit, posteà tandem pedibus moueatur, demon-

ſtrantes, ranam pingunt poſteriores pedes habentem. Hæc enim primò ſine pedibus naſcitur, ſed
prius. poſtea, dum augetur, pedes * aſſumit poſteriores.

98. *Quomodo omnibus inimicum hominem.*

Omnibus infeſtum, & qui cæterorum conſortium fugiat, oſtendere volentes, anguillam pingunt. Hæc enim cum nullo alio piſce commercium habere deprehenditur.

Idem habet Aelianus de Animalibus Anguillas ſeparatim ab alijs piſcibus viuere, neq; cum ijs temerè inueniri.

99. *Quomodo hominem multos in mari ſeruantem.*

Hominem multos in mari ſeruantem ſignare volentes, torpedinem piſcem pingunt. Hæc enim vbi piſces multos viderit, qui natare non poſſint; ad ſe trahit, ac eos ſeruat.

Aliorum quidem auctorum hoc nemo tradit, ſed vno omnes ore contradicunt. Itaq; hic auctor Ori interpres νάρκην *fortaſſe poſuit pro Nautilo ſeu Nauta piſce, cuius mira in natando induſtria, de qua vide Ariſtotelem l.9.de Animal.c.37. & Oppian.l.1* ἁλιευτικῶν.

100. *Quomodo hominem, qui vtilia ſimul & inutilia malè conſumpſerit.*

Hominem, qui vtilia ſimul & inutilia malè conſumpſerit, indicantes, polypum pingunt. Ille enim, quum multa eaque interpretanter voret, cibum in cauernas reponens congerit, & quum vtilia conſumpſerit, tum & quæ ſuperſunt inutilia abijcit.

101. *Quo-*

101. *Quomodo eum, qui suæ gentis hominibus imperitat.*

Suæ nationis & generis hominibus imperantem quum denotare volunt; carabum & polypum pingunt. Ille enim polypis imperat, interque eos primas tenet.

102. *Quomodo hominem, qui sui curam rationemq́; non habeat.*

Patrem, aut hominem qui se ipse non curet, sed à domesticis & propinquis curetur, volentes significare, ostreum & cancrum pingunt. Hic enim carni ostrei velut agglutinatus manet: vnde & ex consecutione nominis, πιννοφύλαξ, quasi ostrei custos vocatur. Ostreum igitur planè hiat in concha esuriens. Si itaque dum hiat, pisciculus aliquis irrepserit, mordet cancer vngula ostreum: quod sentiens concham claudit, atque ita pisciculum venatur.

Hoc Aelianus Plinius & cæteri meminere, vide Syntagm.2.

103. *Quomodo hominem ingluuie laborantem.*

Hominem gulæ deditum designare volentes, scarum pingunt. Is enim vnus ex piscibus ruminat, & omnes occursantes pisciculos deuorat.

Vide num λαιμὸν ἔχοντα sit legendum, λαιμὸς est gula: vel certò παροιμιακῶς Lamiam habere dicuntur, qui gulam habent aut ventrem insatiabilem. Nam λάμια apud Hesychium est bellua, vel mulier insigni voracitate. Quod autem hic tradit de scaro id ipsum habet Aristoteles. Scaro diuersa omnino ventris species est, &

ruminare solus piscium quadrupedum ritu creditur.

104. *Quomodo hominem cibos vomentem.*

Eum qui vbi sumptos cibos euomuerit, auidè rursum cibos vorat, vt satiari non possit, significantes, felem aquaticum pingunt. Is enim ore parit, & natans fœtum absorbet.

Hoc ipsum Glauco pisci & caniculæ marinæ tribuit Aelianus l. 1. de Animal. c. 16. & 17. vt ostendo Syntagm. 2.

105. *Quomodo hominem, ob cædem factam supplicio affectum.*

Hominem, qui cædis admissæ pœnas dederit, quemq; pœnituerit, designare volentes, turturem laqueo implicatam pingunt. Hæc enim capta spinam, quam in cauda habet, abiicit.

Non de turture aue, sed de pastinaca pisce intelligit, quem Græci τρυγόνα nominant. Spina autem caudæ, est radius siue stimulus, quem hic piscis habet insignem. Dioscor l. 2. c. 22. Τὸ κέντρον τῆς οὐρᾶς nominat. βόλος ῥίγιστον. Oppianus, qui eius venenum disertè describit l. 2. de piscatu, lege igitur hamo, ἀγκίστρῳ, non laqueo, *vt reddit Mercerus, implicatam Pastinacam.*

106. *Quomodo eum qui profusius alienis vescatur.*

Eum qui & aliena intemperanter decoquat, & demum sua consumpserit, designantes, polypum pingunt. Is enim si victu aliunde quæsito indiguerit, propria edit flagella.

πλεκτάνας, alij Cirros & acetabula nominant.

107. *Quomodo eum, qui rerum honestarum amore flagret.*

Eum

Eum qui toto pectore in res pulcherrimas incumbit, ac tamen in calamitates incidat, volentes innuere, ſepiam pingunt. Hæc enim ſi viderit à quopiam ſibi inſidias ſtrui, in aquam ex aluo nigerrimum effundit ſanguinem: ex quo fit vt iam conſpicua non ſit, atque ita euadat.

Aliter accommodo Syntagm. 2.

108. *Quomodo hominem, qui vim quandam habeat ſibi alios conciliandi ac deuinciendi.*

Quum hominem ſignificant, qui alios ſibi continenter deuinciat & demereatur, lyram pingunt. Hæc enim continenter ſuum retinet concentum

Videtur alluſiſſe S. Ignatius Martyr, in epiſt. ad Philippenſes, cùm verum Epiſcopum deſcribens ait, Συνήρμοσαι γὰρ ἐντολαῖς κυρίου καὶ τοῖς δικαιώμασιν ὡς χορδαὶ κιθάρᾳ.

109. *Quomodo eum, qui antea mente alienatus fuerit, ſed poſtea reſipuerit.*

Eum volentes oſtendere, qui quum quondam mente alienatus eſſet, ad ſe demum redierit, certumq; vitæ ſuæ ordinem ac rationem inſtituerit, fiſtulam pingunt. Hæc ſiquidem animum demulcet, & ea in memoriam reducit, quæ ex animi ſententia & cum voluptate quis geſſerit: Inſuper & maximè compoſitum edit ſonum.

110. *Quomodo eum, qui ius ex æquo omnibus tribuat.*

Eum qui ius æquè omnibus impertiatur ſignificare volentes, ſtruthiocameli pennam pingunt. Hoc enim animal præter cætera pennas alarum vndequaq; æquales habet.

Stru-

Struthionem λιβύης πτερόεν βοτὸν ἀγκυλόδειρον *nominat Oppian. lib.4.de Piſ.*

III. *Quomodo hominem ædificandi ſtudioſum.*

Aedificandi cupidum hominem volentes innuere, hominis manum pingunt. Hæc enim omnia efficit opera.

Hori Apollinis Niliaci ſacrarum ſcripturarum Finis.

EX CLEMENTIS ALEXANDRINI LIBRO QVINTO STROMATVM HIEROGLYPHICA.

I.



PORRO Dioſpolei, quæ eſt vrbs Aegypti, in æde ſacra quæ vocatur Pylon, expreſſus eſt puellus ſignum generationis: ſenex verò interitus: & rurſus Dei ſymbolum accipiter, vt piſcis ſymbolum odij, & in alio rurſus ſignificato Crocodilus eſt ſignum impudentiæ, videtur ergo vniuerſum hoc ſymbolum ſimul poſitum hoc ſignificare! *O qui naſcimini & interitis, Deus odio impudentiam habet.*

II.

Quinetiam Dionyſius Thrax Grammaticus in libro de Declaratione Symboli, *De Rotulis*, dicit

ad

ad verbum : significant autem non per verba solum, sed etiam per Symbolum nonnulli actiones: per verba quidem, sicut se habent, quæ dicuntur præcepta Delphica. *Nihil nimis :* & *Nosce teipsum,* & quæ sunt his similia : per symbola autem, vt & rota, quæ vertitur in deorum templis, quæ tracta est ab Aegyptijs, & rami, qui dantur ijs, qui adorant. Sic enim Orpheus Tracius.

Ramorum ast quis sunt hominum terrestria curæ,
Non vno stant fata loco in mente, omnia circum
Voluuntur, nec fas vna est consistere parte:
Sed quam cæperunt cursus partem omnia seruant.

Rami aut vt sunt Symbolum primi nutrimenti, aut vt sciat vulgus fructus quidem omnino germinare & augeri, longissimo tempore permanentes : se autem accepisse exiguum vitæ tempus ea de causa volunt dari ramos : fortasse autem etiam vt sciant quod sicut ij rursus vruntur, ita illosque hanc vitam cito esse relicturos & ignis opus futuros

III.

Ex Aegyptijs alij quidem in nauigio, alij verò in Crocodilo Solem ostendunt: significant autem quod Sol per aërem dulcem & humidum ingrediens, gignit tempus, quod ænigmaticè significat Crocodilus per quandam aliam sacerdotalem historiam.

IV.

His accedit, quod roboris quidem, & fortitudinis signum est eis Leo.

Magnique animi, fiduciæ & libertatis equus.

V.

Sicut certè & ipsius terræ & agriculturæ & alimenti est bos.

Robo-

VI.

Roboris autem rursus cum ingenij solertia Sphinx, quæ totum quidem corpus habet Leonis, faciem autem hominis.

VII.

His quoque similiter ingenij solertiam & mentem, & vires, potentiamque, & artem homo significans, ab eis in sacris insculpitur.

VIII.

Aiunt quidem certè Idanthuram quoque Scytharum regem, vt refert Pherecydes Syrius, Dario qui Istrum traiecerat, bellum minantem, Symbolum misisse pro literis, murem, ranam, auem, iaculum aratrum. Cùm autem de his vt erat consentaneum exorta esset dubitatio, Orontopagas quidem tribunus militum dicebat eos tradituros Imperium, coniectans ex mure quidem habitationes: ex rana autem aquas: ex aue verò aërem: ex iaculo autem arma: ex aratro verò regionem: Xiphodres autem contra est interpretatus. Dicebat enim, Nisi tanquam aues euolauerimus, aut tanquam mures terram, vel tanquam ranæ aquam subierimus, illorum tela non effugiemus.

IX.

Anacharsin quoque Scytham dicit dormientem, sinistra quidem continuisse pudenda, os autem dextra, significãtem oportere quidem vtrumque, sed maius esse linguam cohibere quam voluptatem.

X.

Iam verò in ijs quoq; quæ ab ijs vocantur Deorum κωμασίαι, aureas imagines, duos quidem canes, vnum autem accipitrem, & Ibin vnam circumferunt: & quatuor imaginum simulacra vocant quatuor literas. Atq; duo quidem canes sunt

Symbola

Symbola duorum hemiſphæriorum, vt quæ circumeant & cuſtodiant: Accipiter verò Solis, eſt enim igneus, & qui vim habet interimendi: Peſtilentes itaque morbos Soli attribuunt. Ibis autem Lunæ, nam vmbroſa cum nigro, lucida cum albo, plumarum contendebant. Sunt autem alij, qui volunt tropicos ſignificari à canibus, qui cuſtodiunt & inſtar ianitorum obſeruant acceſſum Solis ad Auſtrum & Septentrionem. Aequinoctialem autem, qui eſt altus & peruſtus, ſignificat accipiter, ſicut Ibis obliquum ſeu ſigniferum. Numeri enim inuentionis & menſuræ, maximè ex animalibus Ibis videtur principium præbuiſſe Aegyptijs, ſicut ex circulis obliquus.

EX DIODORO
BIBLIOTHECÆ HISTORICAE LIBRO III.

I.

ACCIPITER illis cuncta quæ celeriter fiunt ſignificat: quod auis hæc omnium ſit velociſſima.

II.

Crocodilus omnis malitiæ index eſt.

III.

Oculus iuſtitiæ ſeruator, & cuſtos corporis.

IV.

Dextera paſſis digitis victus ſuppeditationem.

V.

Siniſtra contracta conſeruationem facultatum & cuſtodiam denotat.

EX S. EPIPHANII EXPOSITIONIBVS.

I. DEVS COGNITV DIFFICILIS.

Leo sua obtegens vestigia.

Meminit quoq; Aelianus l. 11. c. 30. Isid. l. 1. Orig. c. 2.



VM leo in monte oberrat, & venatorem odoratur, sua ipsius vestigia cauda obtegit; ne illis insistentes venatores, lustrum inueniant, atque ipsum capiant.

Interpretatio siue apodosis.

Sic Dominus noster IESVS Christus spiritualis Leo, qui vicit ex tribu Iudæ, radix Dauid, à Patre missus, sui ipsius spiritualia cooperuit vestigia, id est, diuinitatem suam; se enim exinaniuit, & in Mariæ ventrem descendit, vt saluaret fraude deceptum hominum genus. Et verbum caro factum est, & habitauit in nobis: quapropter illi, qui ignorabant, desuper illum descendisse, dicebant; Quis est iste Rex gloriæ? Sanctus verò Spiritus, Dominus, inquit, virtutum, ipse est Rex gloriæ.

ALITER.

Nec aliter tu spiritualis homo, cum feceris eleēmosynam, sinistra tua dexteræ opus ignoret, ne te diabolus ex bonis operibus inuestiget, & ad peccandum alliciat.

II. VITA

II. VITA PER CHRISTVM.

Lux & Spiritus à Leone catulis redditus.

LEAENA mortuum & cœcum edit catulum, iuxta quem defixos in illum habens oculos triduo cubat;his verò transactis leo accedit, & in catulum spirat : qui statim & ad vitam reuocatur,& lumen oculorum recipit. Cùm verò dormit, euigilant eius oculi ita, vt venatorem ab septem stadijs præsentiat;ipsumque fugit, neque ab illo capitur.

Orig. hom. 17. in c. 49. Genes. hoc idẽ attigit.

APODOSIS.

Sic gentes,quæ non credebant, per trium dierum sepulturam & Domini nostri Iesu Christi resurrectionem respexerunt, & ad vitam reuocatæ sunt.Ante baptismum enim & mortuæ & cæcæ dicebantur: verum à leæna,id est, ab sancto Spiritu per triduum sepulturæ obseruabantur, cum autem leo, hoc est, viuificum Verbum venit, & in ipsos Spiritum sanctum inspirauit, ad vitam eos reuocauit,& omnes ab inferno eduxit.

III. CHRISTIANVS A DAEMONE irretitus.

Vrus ad Tanyn captus.

VRVS, animal omnium maximum, similis est boui, duoq; habet cornua in modum serræ, estque præ omnibus animalibus terribile aspectu: itaque proceras arbores quatiens, illas dissecat, ramosq; præscindit, nec est vllum animal illo fortius. Pascitur non longè ab Oceano, continuò verò vt bibit, veluti ebrius ludit, cornibusque tanquam bos terram petit. Est autem illic arbor dicta Tanus, viti similis & alba ramis, quos cùm Vrus,

capite concutit, cornu vincitur. Accedit itaq; venator, & cornu alligatum deprehendit, illumque opprimit.

Apodosis.

Tu igitur, ô ſpiritualis homo, conſidera quanto te Vro generoſiorem fecerit Deus: loco enim duorum cornuum, duo tibi dedit teſtamenta, nouum videlicet & vetus, quæ cornua ſunt contra poteſtates aduerſas, vt ne te circumueniat diabolus: ait enim Propheta: In te inimicos noſtros ventilabimus cornu.

Aliter.

Oceanus copiam diuitiarum ſignificat, Tanus verò vitæ voluptatem, qua implicitus homo fidem negligit, venator igitur, hoc eſt, diabolus, illum aggreditur, quem voluptatibus mancipatum, fidemque negligentem inueniens; in ſuam poteſtatem redigit.

IV. Primi hominis lapsvs.

Elephas à fœmina deceptus.

Hæc de Elephante hiſtoria recentiores etiam habet auctores vt Vincẽtium, quos credibile eſt hunc locum compilaſſe.

Elephas maximum eſt animal, proboſcidemq; habet, qua, quæ ipſum adoriuntur animalia, percutit. Hac cibum & potum ſibi ſubminiſtrat, non enim habet compages, propenſuſque paſcitur, genua haud incuruans. Femina herbam, quæ mandragora dicitur, quærit, quam guſtat, & coeundi cupiditate accenſa, ad maremque properans, illam ipſi offert. Mas verò vt comedit, ardet libidine, & feminæ miſcetur. Iam cum inſtar pariendi tempus lacum ingreditur, pertentatque aquam; qua mammillas vſque pertingente parit. Si enim in terram ederet fœtum, haud eleuari

eleuari poſſet, cùm membrorum compagibus careat.

APODOSIS.

Manifeſtum eſt, primum parentem Adamum, non vt Euam obedientiæ lignum prægustaſſe: illa enim dedit viro; qui vt comedit, ſenſit præceptum Domini tranſgreſſum eſſe. Quis igitur partus? peccatum: & lacus vbi peperit quis? Paradiſus.

V. CHRISTIANVS POENITENS.

Ceruus ad fontes.

CERVVS ſimilis eſt ſilueſtri capreæ: illius cornua tribus ramis diſtinguuntur, vt & triplex eſt eius vitæ reparatio. Viuit enim annos quinquaginta, nemorumque ſiluas, & montium valles, vt velociſſimus curſor contento gradu perluſtrat, ſerpentiumque cauernas odore indagat; & ſicubi ſerpens delitescit, è veſtigio ſubodoratur, ſtatimque nares ad limen cauernæ admouet, halitumque trahit: prodiens igitur ſerpens in fauces cerui ſeſe ingerit, ille obuium deuorat, qua de cauſa appellationem ſortitus eſt, videlicet quòd ex imo ſerpentes ad ſe attrahat. Poſtquam autem ſerpentem ex cauernis cepit, illico ad aquarum fontes decurrit: quòd ſi trium horarum ſpatio aqua ſe explere non poteſt, moritur: ſin autem aquæ potus obtingat, ad annos denuo quinquaginta vitam protrahit. Vnde Propheta Dauid: Sicut deſiderat ceruus ad fontes aquarum, ſic deſiderat anima mea ad te Deus.

Geoponicῶν auctor l. 19. c. 5. Huius proprietatis rationem reddit, quod Ceruus afflans ſerpētem afficiat eum vertigine.

APODOSIS.

Tu igitur, ſpiritualis homo, tres habes reſtaurationes, baptiſmum ſcilicet incorruptionis, filialis adoptionis gratiam, atque pœnitentiam, ſi quando ſerpentem, id eſt, peccatum intra cordis receſſus deprehenderis, ad fontes aquarum, hoc eſt, ad ſcripturarum ſcaturigines ſtatim confuge, ſanctam videlicet gratiam (quemadmodum Prophetæ interpretantur) hauri: nam ſi pœnitentiam egeris, ab ea iterum deleto penitus peccato, reparaberis.

VI. POENITENTIA ET RENOVATIO.

Aquilæ iuuentus.

Non diſſimilis eſt Sadaiæ de Aquila narratio.

AQVILA volucrum regina, à longiſſima vita denominationem accepit, viuit enim annos centum. Cum verò ſeneſcit, roſtrum ei incuruatur, caligantque oculi, ita vt nec videre poſſit, nec cibum capere. Igitur in altum ſeſe attollit, & in præruptam ſe proijcit rupem, ad quam roſtrum allidit, & ſe frigidis immergit aquis, aduerſuſque ſolares radios ſe opponit, tuncque ex oculis cadunt lipidines, ac iterum iuueneſcit.

APODOSIS.

Tu igitur, ô ſpiritualis homo, cùm multitudine peccatorum fueris oppreſſus, in altum aſcende, hoc eſt, in tuam ipſius conſcientiam, atque te ad petram, ſcilicet ad fidem Orthodoxam proijce, defle peccatorum tuorum multitudinem, & perpetuis te aquis, id eſt, lachrymis abſtergens, Solis radijs incaleſce, hoc eſt, in cœtu fidelium, & in ſancto Spiritu ad calorem pœnitentiæ propera, lippidines, id eſt, peccata abijce, ſtatim enim renouabitur vt Aquilæ iuuentus tua, & iuſtus vocaberis apud Deum.

VII. VORAX POST IEIVNIA.

Vulturis pastus.

VVLTVR cunctis auibus voracior est: quadraginta enim diebus cibo abstinet, quem cùm inuenit, totidem se ex illo libris ingurgitat: itaque quadragenariam abstinentiam quadragenaria ingluuie compensat.

Fortè hæc Auis est γυπάετος quamdiu ieiunare scribunt.

APODOSIS.

Tu igitur spiritualis homo, qui in quadragesimali ieiunio Dominicam resurrectionem expectas, noli ventri fœdè indulgere, ne quadragesimalis abstinentiæ meritum perdas.

VIII. CHRISTVS.

Pelecanus.

PRAE omnibus volucribus Pelecanus prolis est amans, femina nido incubat, pullos suos custodiens, ipsosq; fouet, complectiturque, & nimijs osculis sauciat; perforat itaque illorum latera, & illi moriuntur. Post tres verò dies accedit mas pelecanus, & mortuos inuenit pullos, & valdè angitur doloreq; impulsus proprium latus percutit, ac terebrat, emanatque sanguis, quem super mortuorum pullorum vulnera instillat, qui sic vitæ restituuntur.

Nota ex alijs PP. historia. Aristoteles tamen Aelian. non meminere.

APODOSIS.

Sic Dominus noster IESVS Christus, cuius latus lancea aperuit, continuoque sanguis & aqua exiuit, super mortuos filios, hoc est Adamum & Euã, ceterosq; prophetas, & super omnes mortuos

ſanguinem ſuum fudit, vniuerſumque mundum illuminauit, & per triduanam ſepulturam ac reſurrectionem ſuam ad vitam illos reduxit, quapropter per Prophetam dixit: Similis factus ſum Pelecano ſolitudinis.

IX. BONORVM OPERVM FRVCTVS VBERRIMVS.

Perdicis fœcunditas.

De Perdicis fœcunditate agit Clearchus apud Athen.

PERDIX prolis fœcunda eſt: conſtructo enim nido ſingulis diebus oua parit: nec verò proprij ventris ſufficit illi fœtus; verùm aliarum auium diſcurrens ſuffuratur oua, & ad nidum ſuum illa defert.

APODOSIS.

Sic tu, ſpiritualis homo, ſi multas feceris eleemoſynas, ne tibi ſatis eſſe putes, ſed ad alia præcepta feſtina, & nidum tuum abunde imple, hoc eſt cor tuum expia, & te aduerſus contrarias poteſtates valde muni.

X. AMOR FIDELIS IN DEVM.

Turturis Viduitas.

Meminit etiam Baſil. Homil. 8. in Hexam.

INTER omnes aues, coniugis amans eſt turtur, mas & femina vna volant, pulloſq; procreant: ſi vero morte ſeparantur, ad finem vſque vitæ viduitatem cuſtodiunt.

APODOSIS,

Sic tu, ſpiritualis homo, cum peccatis onuſtus, tempus eſſe pœnitendi iudicaueris, abijce praua opera, nec nouis te ſordibus, id eſt, peccatis implices,

ces, ſed vnico coniugio contentus eſto: videlicet intra proprij tori limites te contine, vt in ſecundo aduentu manſionem inuenias.

XI. Christi Resvrrectio.

Phœnix.

Phoenix auis pauone pulchrior eſt: pauo enim aureas argenteasque habet alas: Phœnix vero hyacinthinas, & ſmaragdinas, precioſorumque lapidum coloribus diſtinctas: coronam autem habet in capite & in pedibus malleolos. Prope Indiam degit. Viuit autem annos quingentos, & in cedris Libani abſque cibo & potu, vento paſcitur, at poſt quingentos annos alas aromatibus implet, & cum Heliopoleως ſacerdos ſacrificia inchoat, è proprio egreditur nido, ad ſacerdotem pergit, vnaque templum ingreditur vſque ad ſacrarium, & in cinerem tota conſumitur, ſequenti autem die alis renatis reperitur, tertia verò die iam integra ſacerdotem ſalutat, reſtaurataque iterum ad proprium locum redit.

Apodosis.

Cur igitur Iudæi iniqui, Domini noſtri Ieſu Chriſti triduanam reſurrectionem non crediderunt, cùm auis trium dierum ſpatio ipſa ſe ſuſcitet? aut quomodo ſeipſum à mortuis ſuſcitare non potuit, cum de illo dixerit Propheta: Iuſtus vt Phœnix florebit?

XII. Peccatorvm svorvm Agnitio.

Pauo ſuos pedes intuens.

Pavo inter omnes volucres auis eſt iactabūda: corporis enim forma atq; alis pulcher eſt. Cum

ambulat, ſe ipſe lætitia exſultans intuetur, dimittit verò caput, & in terram oculos conijcit: cùm autem ſuos conſpicit pedes, grauiter vociferatur, ſcilicet quod illi ceteris corporis ſui partibus non reſpondeant.

APODOSIS.

Tu igitur, ſpiritualis homo, præcepta & bona tua videns delectare, & exulta: cùm verò pedes, id eſt, peccata aſpexeris, vociferare; & coram Deo defle atque odio habe peccatum, quemadmodum & pauo pedes, vt ſponſo iuſtus appareas.

XIII. ARCTA AD COELVM IANVA.

Serpens per rimam ingrediens.

Notaui idē alio loco ex Climacho.

AIT Chriſtus in Euangelio: Eſtote prudentes ſicut ſerpentes, & ſimplices ſicut columbæ. Phyſiologus in ſerpente plures ineſſe naturæ proprietates ait.

Prima ſerpentis proprietas.

Cum ſenio grauatur, caligant illi oculi: & cùm iterum iuueneſcere parat, quadraginta diebus cibo abſtinet, & tandem emollita cute, quærit petram per cuius foramen magno niſu contendens pronusq́ue tranſire nititur, cutemq́ue exuit, qua depoſita gaudet, atque iterum iuueneſcit.

APODOSIS.

Et tu, ſpiritualis homo, ſi per anguſtam & arctam viam veterem mundi ſenectutem deponere vis, corpus tuum ieiunio macera: Eſt enim anguſta porta, & arcta via, quæ ducit ad regnum cœlorum.

XIV. DAE-

XIV. DAEMONIS IMPETVS IN Gratia destitutos.

Serpens insiliens in nudos.

CVM serpens vestitum hominem conspicit, pauet, ipsumque fugit: quòd si nudum videt, illum petit.

Isidorus & Albertus aliter narrant.

APODOSIS.

Et tu spiritualiter considera, quòd cùm noster parens Adamus veste à Deo contexta in Paradiso indutus fuit; illum adoriri diabolus non potuit, sed procul ab eo fugit: cùm verò præcepta Dei transgressus nudus mansit, tunc vicit illum diabolus.

XV. PRVDENTIA ET CAVTIO.

Serpens caput obtegens.

SI quando serpens ab homine petitur, caput ille tantùm custodit, reliquum corporis exhibet.

APODOSIS.

Debemus igitur & nos in tempore periculi totum corpus morti concedere, solum caput custodire hoc est, Christum non deserere, quemadmodum sancti martyres fecerunt. Omnis enim viri caput Christus est: vt ait scriptura.

XVI. INNOCENTIA.

Serpens deponens venenum.

Hoc idem habet glycas.

CVM serpens ad fontem vt bibat pergit, virus non defert, sed in antro illud dimittit, sicque purus accedit; ne ex illis aquis bibentes veneno inficiat.

APODOSIS.

Debemus igitur & nos qui ad perennem puramque & diuinis ac cælestibus eloquijs scaturientem aquam in Dei Ecclesia properamus, malitiæ venenum nobiscum non deferre: sed omnem prauitatem ac iurgium & omnem malam cogitationem deponere, sicque insontes & puri Ecclesiam Christi adeamus, ne anima nostra veneno inficiatur.

XVII. PRVDENTIA OECONOMICA.

Formica.

AIT Salomon in Prouerbijs: Vade ad formicam ô piger. Physiologus multas proprietates habere eam dicit.

Prima proprietas formicæ.

Cum solicitè discurrunt, & singulæ granum portant, à ferentibus vacuæ nec petunt, nec vi auferunt, sed vnaquæque colligere sibi studet.

APODOSIS.

Hæc in prudentibus & fatuis virginibus deprehenduntur.

XVIII. DIS-

XVIII. DISCRETIO.

Formica grana dissecans.

CVM in cellulis grana condunt, in duas partes illa diuidunt, ne hyeme ingruente putrescant, & ipsæ fame pereant. Formica enim cùm sit animal solers, & æstum solis nimium, & hybernum tempus præsentit. Itaq; cum eam videris triticum in cauernam condentem, hyemem aduentare intellige: si verò illud extra educentem ipsam videris, tranquillum instare tempus scito.

Idipsum præclarè descriptum à D. Hieronymo notaui in hypotyposibus.

APODOSIS.

Tu verò ô homo, sermones veteres ab spiritualibus separa. Littera enim interficit. Et Paulus ait: Lex spiritualis est. Iudæi autem legi minimè adhærentes, fame perierunt.

XIX. DAEMON VENATOR ANIMARVM.

Vulpes aues capiens.

VVlpes versutum est animal, cum enim esurit, & cibo caret, aprica loca adit, & humi strata animamque continens; ac simulans se mortuam supina iacet, oculis & pedibus sursum erectis. Aues itaque delabuntur vt ipsa vescantur: illa verò arripit eas subitò, ac pro libitu deuorat.

APODOSIS.

Nec aliter diabolus cùm illaqueare hominem vult, tentat ipsum, vt quàm negligenter se in oratione gerat: sicque facillimè irretitur.

XX. AMOR TENEBRARVM ET Humilitas.

Nycticorax.

AIT Psaltes, Factus sum sicut nycticorax. Physiologus igitur auem esse dicit amantem magis tenebras, quàm lucem.

APODOSIS.

Sic Dominus noster Iesus Christus dilexit nos sedentes in tenebris, & in vmbra mortis, hoc est. Gentium populum amauit, magis quam Iudæos, qui olim adeptionem, repromissionemque in patre habuerunt. Quamobrem Saluator dixit, Noli timere pusillus grex, quia complacuit patri vestro, dare vobis regnum. Dices, impura auis est noctua: atqui Saluator per Apostolum dixit, Eum qui non nouerat peccatum, pro nobis peccatum fecit: humiliauit seipsum, vt exaltaret nos: factus est omnia: vt omnes saluos faceret.

XXI. IN PARVIS MAGNA.

Apis.

AIT sapiens: Parua inter aues est apis, & principium dulcedinum fructus illius.

APODOSIS.

Haud aliter diuina opera incomprehensibilia sunt in hominibus, & mirabilia in excelsis, & super mel & fauum ac super creata omnia dulciora.

XXII. OTIOSVS MONACHVS.

Rana aquatica.

Terrestres ranæ vt Calometæ quæ degunt inter arundineta.

TERRESTRIS hæc rana calorem solis excipit, & gelu, imbres, ventos, & hybernas tempestates omniaq; sustinet. Aquatica verò nihil horum tolerare

tolerare poteſt: verùm ingruente hyeme ſe ipſam in profundum demittit, Sole verò emicante emergens placidè incaleſcit: cùm autem ſolis calor increuerit, ferre illum non poteſt, ac denuo in profundum ſeſe deijcit.

APODOSIS.

Sic & qui otioſè degunt monachi minimè poterunt famem, ſitim, nuditatem, continentiam, & humi cubationem tolerare: qui verò otio non indulgent, libenter ieiunant, atque omnia ſuſtinent.

XXIII. CHRISTI ASPECTVS Salutaris.

Charadrij medici oculi.

EST auis Charadrius dicta, quam Phyſiologus ait albam eſſe totam abſq; vlla prorſus nigredinis nota. Porrò ſi quis morbo laboret, ſitq; hominis ægritudo lethalis, proſpectum ſuum charadrius ab illo auertit: ſin verò morbus vitæ ſecuritatem promittat, tunc charadrius in ægrum intendit viſum, & viciſſim æger in charadrium.

Charadrius hic cum Ictero confunditur cuius aſpectus ſanat Ictericos.

APODOSIS.

Sic Chriſtus Dominus noſter candidus eſt totus, abſque vlla mundana nigredine, qui à reprobis vultum ſuum auertit: in ſanctorum autem faciem reſpicit. Age, quomodo, inquies, cùm charadrius impura ſit auis perſonam Chriſti ſuſtinet? impurus quidem & ſerpens, quem tamen in teſtimonium adduxit Chriſtus, dicens. Quemadmodum exaltauit Moyſes ſerpentem in deſerto, ita exaltari oportet filium hominis.

XXIV. DAR-

XXIV. DAEMON ILLVDENS VANIS.

Picus inanes arbores occupans.

Picus arbores perforat vnde δρυοκολάπτης dicitur.

PICVS auis est varij coloris, quemadmodum & diabolus versipellis est: nemoris fruteta ingreditur, rostroque petit, aurem ijs admouens: quòd si siderata inanisue arbor fuerat, illam excidit, atq; excisam occupat: verùm si solidam deprehenderit, intactam relinquens, auolat, atque aliam inuadit.

APODOSIS.

Non aliter diabolus syluam, naturæ videlicet humanæ, intrat atque in arboribus considet, hominis inquam cor ad inhonesta traducens, ferit, atque attentè obseruat: si itaq; hominem esse inualidum atque excordem animaduertat, ipsum inuadit, & in eo nidum suum construit, quod si firmo integroque esse corde sentiat, fugit statim, & ad alios accedit.

XXV. PIETATIS ET CASTITATIS TYPVS.

Ciconia.

CICONIA auis est castissima: mas enim nec feminam illecebris ad coitum prouocat, nec ipsi vim infert. Deinde eadem auis mirabili pietate vtrumque parentem in senectute alit.

APODOSIS.

Sic & nos duo illa diuina præcepta adimplere oportet, hoc est, à malo diuertere, & bonum facere, quemadmodum regius Propheta scripsit. Sed & Dominus similiter in Decalogo iubet, sic dicens: Honora patrem tuum & matrem tuam: & rursus, Non mœchaberis.

FINIS.

AD

HORI APOLLINIS HIEROGLYPHICA.

OBSERVATIONES.

Auctore P. NICOLAO CAVSSINO Trecensi, è Societate IESV.

L. S.

In notis ea perstrinximus, quæ ad auctoris mentem declarandam faciunt, nunc quædam vberius visa sunt his obseruationibus enucleanda.

CVR SERPENTIBVS MAXIME VERO BASILICIS, ET ASPIDIBVS INSIGNITAE Deorum & Regum Coronæ.

AD HIEROGLYPHICVM I. LIBRI PRIMI.



BASILISCVM serpentem *Dijs circumpositum* Horus asserit hoc Hieroglyphico, sed qua ratione istud fieret non indicat, & profundum de hac re apud interpretes silentium.

Quomodo igitur *circumponunt?* Nempe sic existimo Θεοῖς περιθέασι.

Quomodo Basiliscus dicatur Dijs circumponi.

Aegyptiorũ Regũ Diademata aspidibus implexa quid significarẽt?

Aspides Regibus, Basiliscus Dijs tributus, & quare?

Taautus Aegyptiorũ Deus quid de tota Serpentum natura censuerit.

Aegyptij Serpentes ἀγαθοδαίμονας dixere.

Phœnices quoq; eodem nomine appellarunt.

Draconia dicta tẽpla Strabo l. 14.

stimo Deorum Capiti, hoc est Coronis inserunt. Vsitatissimum erat apud hanc gentem Regibus, aut Leonis, aut Tauri, aut Draconis anteriorem partem in capite gestare, tanquam insignia principatus, quod notauit Diodorus *l. 1 parte 2.* Quinetiam Aelianus *lib. 6. de Animalibus, cap. 38.* disertè testatur, Aegyptiorum regum Diademata spiris implexa fuisse, τῆς ἀρχῆς ἀννιτ7όμϑνα τὸ ἀκίνητον, vt *stabilem imperij firmitatem declararent;* quamquam (opinor) melius Diodorus Regum sanctitudinem hoc symbolo declarari putat, quos violare sacrilegium est. Hunc fermè morem imitatus Hungus Scotiæ Rex, insignia in torqui ordinis circumtulit carduis vndique præmunita, cùm hoc lemmate, *Nemo me impunè lacessit,* vt igitur Aspides regibus, sic eandem ob causam Basiliscum augustiori etiam titulo Dijs tribuebant vel certè (vt censet hic auctor) ad symbolum *immortalitatis & diuinitatis.* Talis quippe ab ijs censebatur natura serpentum, vt docet Philo Biblius, & Sanchoniathon: scribunt enim *Taautum* Aegyptiorum Deum Draconum naturam atque serpentum Diuinam putasse, *quod spiritalissimum est omnium animal, & maxime igneum, longæuum præterea, & senectam cum pelle deponens reuirescit, & vix naturali nece conficitur.* Cum quo facit Aelius Lampridius, qui Deos quoque Serpentes ab Aegyptijs nominatos memorat, vbi sic de Heliogabalo loquitur, *Aegyptios dracunculos Romæ habuit, quos illi Agathodæmonas appellant.* Nec tantùm Aegyptij, sed & Phœnices quoq; Serpentem *Dæmonem felicem* nominabant, vt ait Euseb. *lib. 1 De præpar. Euang. c. 7.* Φοίνικες δὲ αὐτὸν ἀγαθοδαίμονα καλοῦσιν, ὅμως δὲ καὶ Αἰγύπτιοι Κνὴφ ἐπονομάζουσι.

Verùm quod magis mirere, Serpentibus tantum cultus tribuit gentilitas vt *Draconia* templa nomi-

nominaret, quod prima (vt arbitror) circa Serpentes extiterunt Idololatriæ semina. adeo hanc speciem dæmon habuit in delicijs, vt nec sine Serpentum effigie consecrata superstitionis domicilia crederentur, quod constat ex Persio. Nota præterea est Epidauriorum, Atheniensium, Argiuorum, Borussorum, Ophitarum denique hæreticorum, in Serpentes infelix superstitio.

Tribuitur autem ab istis hæc diuinitas maxime Basilisco, cuius natura supra cæteros serpentes velox est & ignea. Quamobrem & quæ Epies generatim de cultu serpentis dicit apud eundem Eusebium, Pierius de Basilisco accepit, qui vt solet non adeo pensiculatè auctores examinat, & qui Pierium descripsit in Basilisco, Gesnerus in eandem quoque mentem incidit; quam ego non arguo, sed ab Epie quem Pierius laudat manasse non comperio. Cæterum quod hîc tria serpentium genera facit, terrestres opinor intelligit, aquatiles & volatiles, quorum meminit Strabo *lib.* 15. At quod Basiliscus sit immortalis, commentum est, cui manifestè reluctatur Solinus, qui Basilisci cadauer amplo sestertio à pergamenis emptum memorat, ne templum Araneæ intexerent, aut apes inuolarent. Non dissimilis fabula apud Apionem, qui sibi Ibin immortalem à sacerdotibus Aegyptiorum ostensam memorat. *Basilisci cadauer à Pergamenis emptum.*

Quid sit Sothis?

Ad Hieroglyphicum tertium.

SOTHIS apud Aegyptios sidus magni nominis, quod idem est cum Canicula. Ab eius ortu Heliaco Aegyptij Neomeniam Thoth primi magnæ periodi canicularis putabant: ab hac ipsa mundi sta-

Sothis canicula anni primordiũ apud Aegyptios.

tuebant primordium, quod Porphyrius in libello quem de Nympharum antro composuit, docet his verbis. Αἰγυπτίοις δὲ ἀρχὴ ἔτους οὐχ ὑδροχόος ὡς Ῥωμαίοις, ἀλλὰ Καρκίνος. πρὸς γὰρ τῷ Καρκίνῳ ἡ σῶθις, ἣν Κυνὸς ἀστέρα Ἕλληνές φασι. Νουμηνία δὲ αὐτοῖς ἡ σώθεως ἀναβολὴ γενέσεως κατάρχουσα τῆς εἰς τὸν κόσμον. *Aegyptijs principium anni est, non Aquarius, vt Romanis, sed Cancer, in Cancro enim est Sothis (quam Canis sidus Graci dicunt.) Neomenia autem est ipsis Sothidis ortus, qua generationis mundi ducit initium.*

Sothis, alias σὴθ.

Hæc autem Sothis, à rege Petosiride apud Vettium Valentem vocatur σηθ, idque genere masculino, cùm dicit τοῦ σὴθ ἀναβολή. Eadem quoque ἀστροκύων dicta, vbi insigne mendum irrepserat ἀστρομύων pro ἀστροκύων, quam lectionem apertè indicat Porphyrius de antro.

Notat porro Caniculam præcipuè habere duas stellas, vnam in capite quæ Isis vocatur & alteram in lingua quæ Sirius propriè & canis nuncupatur. Vnde apud Diodorum inter titulos Isidis hic legitur:

Ἐγώ εἰμι ἐν τῷ ἄστρῳ τῷ Κυνὶ ἐπιτέλλουσα.

Ego sum in astro canis refulgens.

Hyginus male ab Hadriano Iunio in voce Mara correctus.

Hæc doctè simul & acutè vidit Hadrianus Iunius. Sed in eo dissentire cogor ab homine erudito, quod eandem stellam neget appellari *Maram, & Nearam* apud Hyginum reponat. Ego *Mara* verissimam lectionem puto, & ex Nonno Dionysiacῶn scriptore comprobo; sic enim *lib. 5. scribit,*

πυρώτιδος ἀστέρα Μαίρης.

Ignea astrum Mara.

Vbi *Neara* nomen conuenire non potest. Et certè Etymologia congruit, nam *μαίρειν* est lucere. Porrò de huius sideris fulgore & signis præclarè cecinit Homerus Ἰλιαδ. X.

Λαμπρότατος μὲν ὅ γ' ἐστὶ, κακὸν δέ τε σῆμα τέτυκται,
Καί τε φέρει πολλὸν πυρετὸν δειλοῖσι βροτοῖσι.

At Manil, Astronom. lib. 5.

Exori-

Exoriturq; canis, latratq; canicula flammas,
Et rabit igne suo, geminatq; incendia Solis.

Quod autem dicit in huius sideris exortu Aegyptios σημειοῦσθαι περὶ πάντων τῶν ἐν τῷ ἐνιαυτῷ μελλόντων, id est, Prognosticon facere de ijs, quæ toto anno futura sunt, alludit ad Καλανδολόγια, quæ nos vulgò *Almanachs* nominamus. Mos iste, vt apparet ab Aegyptijs, manauit ad Græcos, qui cum sæpe ijs diuinationibus abuterentur minimè mirandum est si perstringantur à Patribus vt iudiciariæ astrologiæ commentarij. Nicephorus Homologeta in Canon. Τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ παύλου, καὶ τὰ λεγόμενα βροντολόγια, Καὶ σεληνοδρόμια. καὶ Καλανδολόγια οὐ χρὴ δέξεσθαι. βίβλα γὰρ πάντα, id est Reuelationem Pauli, & commentarios de fulminibus, de prædictionibus mensiũ, & auspicijs Calendarum, admittere non oportet, sunt enim profani omnes.

σεληνοδρόμια, vulgò Almanachs unde ortæ.

Impostores sua Prognostica reuelationes Adami aut Salamonis, aut Pauli sæpe vocabant.

De anno Dei & ortu Sothidis, & quorsum annus Τέτραετον vocaretur?

Ad Hieroglyphicum, quintum, libri primi.

PLERAQVE sunt in hoc capite subobscura, quæ liquidius mihi videntur explicanda. Primum enim quis est ille *annus Dei?* prò quo fœdà imprimis nota apud Censorinum legitur *annus diei*, Sed græca totam illam fuliginem facilè detergunt, cùm dicũt, τὸν ἐνιαυτὸν τοῦ θεοῦ τριακοσίων ἑξήκοντα πέντε ἡμερῶν *annum Dei* trecentis & sexaginta quinque diebus absolui. Ex quo apparet annum esse ciuilem, & hic Solem, κατ' ἐξοχὴν θεὸν nominari. Non ob eam rationem quam Ludouicus Carrion libro secundo emendationum annotauit, quod primi homines existimarint Deos Solem, Lunam, Terram, Astra, eosque primum nominarint θεοὺς, quia perpetuo cursu viderent

Annus diei apud Censorinum pro anno Dei, id est Solis.

rent ferri, vnde & Apollo ὁ θεός. Hæc ratio (inquam) non euincit; quia ad Græcos potius pertinet quàm Aegyptios: deinde θεοῦ nomen nominibus ſtellis voluentibus facit eſſe commune.

Cur Sol Deus κατ' ἐξοχήν.

Longè aptior mihi videtur quæ colligitur ex Plutarcho in Iſide & Oſiride: vbi notat ipſius Oſiridis per quem Solem intelligebant. Natali auditam fuiſſe vocem, quæ ſignificaret natum eſſe *μέγαν θεὸν*, ex quo hæc appellatio placuit, & ad ipſius poſtea numinis honorem vſurpata eſt. Accedit quod Iſin & Oſirin, Solem videlicet & Lunam, ſupra cæteros omnes Deos colerent Aegyptij, eiſque omnes honores deferrent.

Oſiridis ſimulachrum ex nouem cubitorum ſmaragdo.

Vnde & Apion Pliſtonices Oſiridis ſiue Serapidis ſimulachrum ex nouem cubitorum ſmaragdo conflatum ſtupendo apud eos miraculo commemorat. Mos erat autem omnibus gentibus vt Deos patrios, tutelares, & quos Theodoretus in oratione de Martyribus *πολιούχους* nominat, ſine additamento *Deos* vocitarent. Sic Attici Mineruam, τὴν θεὸν, & Lacedæmonij Caſtores τὼ σιὼ, & Aegyptij Oſirin τὸν θεόν, Iſin τὴν θεόν.

Iam quod grauioris eſt difficultatis, cur annum communem per quartam arui partem quæ centum duntaxat cubitos complectebatur expreſſerunt, & eundem annum Τεταρτον quaſi quadrantem diceres, nominarunt. Obſeruo ex Cenſorino libro de die

Duplex annus Aegyptiorum.

Natali, duplicem Aegyptiorum annum fuiſſe, vnum quidem minorem trecentorum & ſexaginta quinque dierum. Alterum Κυνικὸν Canicularem, qui quatuor Solis annos complectebatur, vno inſuper die intercalari addito, vt Horus definit, ſi non ex ciuili ratione, ſaltem ex arcana Sacerdotum obſeruatione: Nam primis temporibus nulla fuit apud Aegyptios intercalandi conſuetudo. Hunc annum ex ortu caniculæ quater repetito definiebant; Atque vt trecentis & ſexaginta quinque diebus abſolutis, ſex præterea horæ ad curſum qui ex motu Solis defini-

finitur, ſingulis annis redduntur. Illæ verò poſt quatuor annorum conuerſionem diem ſolidum efficiunt, Aegyptij (inquit) quarto demum ortu Sothidis, ſiue Caniculæ intercalabant, & ſolidum annum tunc abſolutum putabant; quod inerat re vera quadriennium, ciuili quadriennio vno die maius propter hanc intercalationem. Hæc ex Cenſorini verbis colliges, quæ ita ſe habent.

Ad Aegyptiorum verum annum magnum Luna non pertinent, quem Græci κυνικὸν, latinè canicularem vocamus, propterea quod initium illius ſumitur cum primo die eius menſis quem vocant Aegyptij θὼθ, caniculæ ſidus exoritur. Nam eorum annus ciuilis ſolos habet dies trecentos ſexaginta quinque, ſine vllo intercalari, itaque quadriennium apud eos vno circiter die minus eſt quàm naturale quadriennium: eoque fit vt anno milleſimo, quadringenteſimo ſexageſimo primo, ad idem reuoluatur principium, hic annus etiam ἡλιακὸς à pleriſque dicitur, & ab ὁ θεοῦ ἐνιαυτός.

Hæc ille, ex quibus iam facile eſt Hori ſymbolum interpretari: Annum vertentem, hoc eſt ciuilem ſignificantes quartam arui partem pingunt, & annum volentes dicere, Τέταρτον, quadranten dicunt. Quorſum? niſi quia ciuilis annus eſt quarta pars anni magni; & præterea in vnoquoque anno quarta diei pars redundat, quam rationem ſubintexit cum dicit, Κατὰ τὴν ἀναβολὴν τῦ ἄστρου τῆς σώθεως μέχρι τῆς ἄλλης ἀναβολῆς τέταρτον ἡμέρας προστίθεσθαι, ab vno Sothidis ortu ad alterum (præter annum) quartam diei partem apponi, ex quo, inquit, quarto quoque anno ſuperuacuum diem computant.

Cur Idolum Solis accipiter?

Ad Hieroglyphicum sextum libri primi.

NOn est hic meum (quod præmonui) consilium, actum agere. Quamobrem quæ de accipitre à Pierio sunt annotata lubens volensque prætermitto. Tantum ea, quæ aut ipse omisit aut incertis auctoribus indicauit (quod sæpe facere solet) commemoro, & quæro imprimis cur ἡλίου εἴδωλον, Accipiter nominetur, curue in accipitris effigiem Sol, siue Osiris fuerit effomatus, & quorsum idem ales Apollini sit peculiari superstitione dedicatus. Duas causas inuenio. Vaticiniorum & medicinæ scientiam. Quippe accipitrem post excessum è vita immortali spiritu vigere & oracula petentibus reddere credebat gens fabulosissima. vnde & tripodem Accipitris nobilem aliquando fuisse apud Aegyptios memorat Aelianus. Sed quod magis mirere, Porphyrius in eo opere quod de abstinendo ab animatis conscripsit, refert aliquos eo dementiæ venisse, vt si quando augurandi scientiam auidè quærerent, præsagorum animalium atque imprimis accipitrum, fibras cruore adhuc stillantes deglutirent, quo acciptris animam cum cruore haurirent, & ita se ad fundenda oracula mirificè acutos & diuino quodam spiritu incitatos credebant.

Accipitrũ fabulosa oracula Acciptrum intestina à falsis Prophetis deuorata:

Quo spectat etiam vanissimi Kiranidis ariolandi ars nugatoria. *In xiphia* (inquit) *lapide, id est, in sapphiro sculpe accipitrem, & sub pedibus eius xiphiam piscem, deinde inclusam sub eadem gemma herba xiphij radicem gesta in annulo. Hic enim annulus castus est, quem si habueris, omnia tanquam ex oraculo cognosces, quod si eandem gemmam in simulachro aliquo collocaris, de rebus quas scire volueris fundet oracula.*

Kiraridis fabulosæ commentationes & deliria.

Hæc ille nugator impudens, ex quibus lector videas

videas callidam Dæmonis Tyrannidem, & deploratum superstitiosæ gentis statum, quæ cùm animam accipitris haurire se credebat, Dæmonem impurissimo pectore admittebat. Neque verè tantum accipitrem oraculorum scientia pollere crediderunt, sed & ipsum sacerdotum doctorem fecerunt Narrat enim Diodorus delatum ab eo secundum Aegyptiorum fabulas ad sacerdotes librum, filo puniceo circumligatum, in quo omnes Ceremoniarum ritus continerentur. Eius verba sunt libro primo Bibliothecæ Τινὲς δέ φασιν ἐν τοῖς ἀρχαίοις χρόνοις ἱέρακα βιβλίον ἐνεγκεῖν εἰς θήβας τοῖς ἱερεῦσι φοινικῷ ῥάμματι περιδεδεμένον, ἔχον γεγραμμένας τὰς τῶν θεῶν θεραπείας τε καὶ τιμάς Addit idem author in huius rei monumẽtum Aegyptiorum ἱερογραμματεῖς licium purpureũ, & accipitris pennam in capite gestare, quod nobilitatis apud Aegyptios fuit monumentum.

Accipiter mysticum librum defert.

Iam quod ad scientiam medicinæ attinet, non tantùm serpentes & insecta procul arcet, sed herbam Hieraciam sui nominis inuenit ad acuendam visus aciem perutilem, cuius Aelius & Dioscorides meminere. Describitur apud Gesnerum Hieracium cubitale, tenerum, lacte manans, mollibus aculeis, flore luteo diluto, qui in pulpos abit, quibus semina oblonga, & asperiuscula subduntur folijs, laciniatis, breuioribus quam in plerisque lactucis syluestribus, anteriore sui parte latioribus & rotundis ijsque amaris. Hæc Hieracia quæ hic ab Horo recensetur. Vides igitur quas ob causas accipitrem ἡλίου εἴδωλον dixerit.

Hieracium herba quæ.

Cur animæ Symbolum accipiter, & cor septum animæ.

Ad Hieroglyphicum 8. lib. 1.

PRæter Hori rationem quæ ab Aegyptio no-

 mine

mine Accipitris est petita, *Baieth* enim (quo voca-bulo sacram hanc auem nominant, animam cordatam significat occurrit alia ratio, quod Accipitrem ingenti quadam celeritate præditum, igneæ esse naturæ dicerent. Animam autem igneam non modo Aegyptiorum , sed & Græcorum , & Romanorum Phylosophia statuit. Mitto infinitos locos, & laudatores huius sententiæ, vnum tantum ex Fabio, declamatione decima placet ascribere, vbi agit de sepulchro excantato , & prohibitis adolescentis Manibus. ne in conplexum Matris reuolarent. sic autem definit. *Animam flammei vigoris impetũ, perennitatemque non ex nostro igne sumentem, sed quo sidera volant, & quo sacri torquentur axes, inde venire, vnde rerum omnium auctorem Parentemque spiritum ducimus, nec interire, nec vllo mortalitatis affici fato. Sed quoties humani corporis carcerẽ effregerit, & exonerata membris mortalibus leui se igne lustrauerit, petere sedes in astra.*

Anima flãmei vigoris impetus.

Anima leui igne lustrãda ex testimonio gẽtilium.

Igneas igitur non tantum facit animas, sed voluсri siderum igne accensas, Vnde Martianus Capella l 1. septem planetas in animam quasi in sobolem suam calore & luce influentes inducit, ex quo, animum humanum à Saturno habere dicit λογιστικὸν, à Marte θυμικτικόν, à Mercurio ἑρμηνευτικόν, à Venere ἐπιτημιτικόν, à Luna φυτικὸν, à Ioue πρακτικὸν, à Sole αἰσθητικὸν, Hac eadem ratione freti igneam esse animorum naturam dixerunt, quod & ab astris igneis fluere, & in astra redire, imò quod magis mireris, stellas post excessum è corpore fieri crederent ;quod annotauit Aristophanes, vnde & Horus 1. l. 2, ἀστέρα symbolum esse dicit ψυχῆς ἀνθρώπου ἄρρενος.

Martiani Capellæ de planetis in animam influentibus sententia.

Hanc sententiam spectauit Prudentius cum dixit, *Oris opus, vigor igneolus.* Quæ cum apud auctores leguntur per allegoriam intelligenda sunt : Est enim anima omnis expers materiæ, nec lucis, aut ignis ha-

bet

bet eſſentiam, ſed aliquam dumtaxat ſimilitudinem. Quamobrem Tertullianus in eo cautè legendus eſt libro de anima, cap. 9 quid eandem facit caloris aerei & lucidi, & Cæſarius iunior qui animam in vas aliquod ſphæricum clariſſima luce perfuſum deformat.

Philo quid cenſuerit de animo.

Tutius & prudentius loquutus eſt Philo cum libro ſecundo allegoriarum, τὴν ψυχὴν vocat μακαρίας φύσεως ἐκμαγεῖον, ἢ ἀπόσπασμα, ἢ ἀπαύγασμα. *Expreſſum beatæ naturæ ſimulachrum, decerptum a Deo particulam, diuinitatis radiationem.*

Cor quomodo ſeptum animæ.

Porro quod hic Horus Καρδίαν dixit ψυχῆς περίβολον, *Cor ſeptum animæ*, appoſitè ad eorum ſententiam dixit, qui animam in corde conſtituerunt, quamquam de ea re diuerſæ fuerunt ſententiæ Marcus Varro ſingulas hominum animas in octo partes diſtribuit inter ſe proportione maximè diſſimiles: Quinque enim ſtatuit quibus ſentiunt homines, ſextam qua cogitant, ſeptimam qua progenerant, octauam qua voces mittunt. Ex quo fit vt animam quaſi in varias propagines diſcriminatam per totum corpus diffundat. Alij νοῦν intelligentiam in capite tanquam in arce, θυμὸν verò in corde ſtabiliunt. Quæ opinio ad eorum alludit mentem qui animæ facultates, per ſingulas corporis partes exprimunt, per ςῆθος autem ſiue cor τὸν θυμὸν delineant.

Octo partes animæ ſecundum Vatronem.

D Dionyſij pulchra obſeruatio de comparatione animæ num corpore.

Sic enim D. Dionyſius libro de diuinis nominibus cap. 9 Τὴν ψυχὴν σωματοειδῶς διέπλαττε, καὶ κεφαλὴν μὲν τὸν νοῦν, αὐχένα τὴν δόξαν, ςῆθος τὸν θυμὸν, γαστέρα δὲ τὴν ἐπιθυμίαν, σκέλη δὲ καὶ πόδας τὴν φύσιν ἐλέγομεν. Mentē ſcilicet reſpondere capiti, opinionem ceruici, pectori animū, cupiditatē ventri, crura verò & pedes naturam denotare. Neque verò tantùm τὸν θυμὸν, ſed vim mentis, rationis, & conſilij communiter autores in corde collocant. Sic ſuum לבב Hebræi doctores accipiunt, & קונה לב poſſidens cor, *prouerbio-*

rum 15.32.idem est ac, sapiens. Vbi nota præclarum antiquorum ritum, qui cùm in corde sapientiæ domicilium defigerent, sapientum virorum non os, & manus, sed pectus in sapientiæ venerationem solebant deosculari.

Mos deosculandi pectoris.

Quem morem scitè notauit Eusebius *hist. Ecclesiast. li. 6. cap. 2. in Leonide Origenis Patre*, qui cùm in filio adolescentulo agnosceret θειάζουσαν φύσιν, dormienti sæpè numero astabat, eiusque pectus denudabat stragulis: atque illud perinde ac si sacer Dei spiritus idem ipsum sibi tanquam templum cõsecrasset, augustè, & cum reuerentia osculabatur. Et ni fallor apud Eunapium Sardianum extat honorifica Proæresij sophistæ mentio, cuius eloquentiam maximè verò extemporaneam demirati auditores, eiusdem pectus quasi Ἑρμοῦ λογίου τύπον lambebant osculis.

Quamobrem & olim sapientiæ Hieroglyphica gestabantur in corde. Testes sunt Romanorum bullæ, testis illa nobilis sapphirus, in qua sculpta erat imago Veritatis: quam summus Aegyptiorum iudicum Præses de collo appensam gestabat in pectore, cuius meminit Aelianus *variæ historiæ lib.* 15.

Sapphirus veritatis.

Certè Iudæorum maximus Pontifex non alibi quam in pectore admirabiles illas gemmas rationalis insutas gestabat, quas dubijs temporibus Populus consuleret, vt quasi ex summi Sacerdotis corde Dei voluntatem & sapientiam eliceret, de quo plura ex Iosepho & Epiphanio dixi. Lusit quoque in hac imitatione Dæmon, cum Eutycles suos, & στερνομάντεις è pectore quasi ex domicilio sapientiæ voces depromere curauit.

Symb. syntag. 2. Eurycles ijdem ac ἐν γαστρίμυθοι ab auctore Eurycle.

Addo etiam maleficos in suis defixionibus, vt animam è corde velut ex sede sua elicerent, per cordis cerei septa stimulos & acus adegisse, hoc enim voluit Ouidius cùm dixit:

Sagaque punicea defixit numina Cera,
Et medium tenues in iecur egit acus.

Cuius sceleris auctor primus fuisse fertur Nectanabus, vt annotauit egregius scriptor noster Delrio. *Disquisit. magic. lib. 1. cap. 4.*

Cur cornix in nuptijs inuocata, & quid sit ἐκκορὶ Κορὶ Κορώνην.

Ad Hieroglyphicum 8, l. 1.

SCopulus est hic locus ad quem multi offenderunt. Nil opus est omnium commemorare sententias. Cælius Rhodiginus, & Gesnerus, qui in grandem illam voluminum molem omnia penè congesserunt, hunc antiquitatis ritum non omisere, sed verbis adeo corruptis expresserunt, vt nihil minus videantur quàm huius auctoris sententiam intellexisse. Arripuerunt enim ex communi interprete hæc verba, ἐκκορὶ nimirum κορὶ cornicem appellantes, quibus nihil distortius. Pierius paulo liquidior sententijs, in hac tamen verborũ interpretatione, quæ maximè desiderabatur, filum abrumpit. *Græci* (inquit) *vt Hori interpres obseruauit nuptialibus festis* ἐκκορηκορώνη *clamitare consueuerant, cum tamen ignorarent Cornicem in nuptijs omine auspicatissimo nominari solitam.* Tum suspicatur mendum, & aliter apud Aeschylum in Danaidibus scribi fatetur, sed quod affert non plus habet perspicuitatis. Nam vt rem accuratius inspiciamus, Tragœdia Aeschyli quę laudatur non extat, licet tantum nobis riuulos ex hoc fonte in Pindari scholiaste consectari, qui ad Pythiorum oden tertiam p. 217. sub finem explicans illud Poetæ,

Locus Ori valde perplexus.

Pierius parum in Horimente inquirenda diligens.

ἅλικες.
Οἷα παρθένοι φιλοῦσιν ἑταῖραι
Εσπερίαις ὑποκου-
ρίζεσθαι ἀοιδαῖς.

δίζεσθαι ἀοιδαῖς.

Quid sit apud Pindarum ὑποκορίζεσθαι.

Coætaneæ vt Virgines sociæ solent in vespertinis cantibus dicere iuuenilibus iocis. Interpres (inquam) ad hoc verbum quærit quid sit ὑποκουρίζεσθαι, respondet idem esse ac iuuenilius animi, caussa, lasciuire, & ludere νεωτερίζεσθαι τὴν ψυχήν τε καὶ παίζειν. Alij censent puellas ὑποκορίζεσθαι dictas fuisse ἀντὶ τοῦ ἀμφοτέρους κόρους ὑμνεῖν, νυμφίον, καὶ τὴν νύμφην. *Quod sponsum & sponsam celebrarent.* Tertiam subinfert rationem, quod canentes benè ominatis vocibus inclamarent. σὺν κούροις τε καὶ κόραις. *Cum pueris & puellis*, quod initium cantilenæ nuptialis esse liquidum est. Hic proferuntur Aeschyli verba ex Tragædia Danaidum mire à Pierio truncata, atque deprauata.

Κάπειτα δ' ἥξισι λαμπρὸν ἡλίου φάος,
Ἕως ἐγείρω πρευμενεῖς τοὺς νυμφίους,
Νομοῖσι θέντων, σὺν κόροις τε καὶ κόραις.

Horum sensus est *Deinde verò prodit lucidum solis iubar, interim excito beneuolos coniuges, Legibus eorum qui statuerunt* (hanc cantilenam) σὺν κόρους τε καὶ κόραις. Hæc Aeschylus, nam quæ sequuntur κᾶν τῷ δὲ βίῳ ἀκορεῖ ἀντὶ τοῦ κόρας κορῶνας, non iam videntur Aescyli, sed ex alio capite ducta sunt, & tam fœdè discerpta, ac mutila, vt nihil ad huius loci interpretationem inde deduci possit. Hadrianus Iunius vir eruditissimus longè sagacius locum illum peruidit *animaduersorum lib.* 1.*c.*1. vbi Cælij Rhodigini qui hæc ipsa Hori verba citauit, mentionem faciens, *Dispeream* (inquit) *si se ipsus intellexerit, tantũ abest vt Hori sententiam peruidisse illum putem.* Tum emendans contextum proculdubio deprauatum, legit, ἐκκόρει κόρει κορώνην, & interpretatur, *Euerre Virgo cornicem, atque elimina.* Iubetur autem (inquit) Virgo Cornicem euerrere, quod sinister esset solitariæ Cornicis occursus, velut viduam portendentis vitam. Hæc laudatus Criticus satis appositè, quæ prima quidem specie

Had. Iunius in hic Hori loco discutiendo accurata.

proba-

probabilitate sensum percellunt; sed tamen accuratius spectata aliquid relinquunt dubitationis. Nam primũ vox ἐκκορεῖν euerrere, propriè est sordibus purgare, ac emundare, & non nisi durius significat eliminare. Deinde cur iubetur euerri & eliminari cornix, cùm potius ad nuptias post Hymenæum inuocaretur? nec dicas inuocatas fuisse duas cornices non singularem, Aelianus enim libro tertio de animalibus capite nono, vbi de hac inuocatione Cornicis scribit, non aliter quam Horus singulari numero vsurpauit, cùm ait consueuisse veteres ἐν τοῖς γάμοις μετὰ τὸν ὑμέναιον Κορώνην καλεῖν. Cùm igitur constet inuocatam fuisse cornicem, non potest dici euerri & eliminari, siquidem inuocare, & eliminare, plane repugnant. Et cùm fateatur Horus ὁμονοίας χάριν celebrari illud ἐκκόρει Κόρη Κορώνην, plenè inuocatam potius quàm expulsam Cornicem significat, nec iam vnius numero Cornicis rationem habet in hoc adagio, quæ solitaria credebatur infausta, sed Κορώνην dixit nomen speciei, non numeri, ab omni enim numero abstrahit.

Iunij sententia leuatur.

Dicam ego quod sentio cum verbum Κορεῖν frequentius saturare significet, ita hæc Hori verba interpretanda existimo, ἐκόρει Κόρη Κορώνην *Exsatura ô puella Cornicem.* Neque hoc leui coniectura adductus effutio, nam puellæ nubiles & ominatas consequerentur nuptias iubebantur opimum prandium dare Cornici, quod ex Phœnice Colophonio qui citatur ab Athenæo, libro octauo colligere licet, vbi Coronistæ, hoc est Circulatores Cornici loquutuleiæ quam circumferebant, emendicant stipem, & prandium ad fores patrisfamilias: Accedit autem virgo nubilis, & ficus affert pro prandio Cornicis, ex quo eruscatores illi precantur vt illustrem, & locupletem maritum nanciscatur, quod Cornicem coniugij Hieroglyphicum tam impense colat. Versus autem Phœnicis sunt, vbi diu Metragyrtæ illi rogarunt:

Mos antiquus de puella nubili quæ prandium dabat Cornici, ex Phœnice antiquo auctore erutus.

ὦ παῖ θύραν ἄγκλινε ὀλκοῦτος ἤκουσε.
Καὶ τῇ Κορώνῃ παρθένος φέρει σύκα,
Θεοί, γένοιτο μ̃ πεμπτος ἡ κόρη,
Κἀφνειὸν ἄνδρα ὠνομαστὸν ἐξεύροι
Καὶ τῷ γέροντι πατρὶ κοῦρον εἰς χεῖρας
Καὶ μητρὶ κούρην εἰς τὰ γοῦνα κατθείη.
O puella fores aperi. Plutus audiuit,
Et Cornici Virgo affert ficus.
O Dij, fiat multis procis expetita puella,
Et locupletum virum & celebrem nanciſcatur,
Senique Patri filiolum in manus,
Et matri filiolam in genua deponat.

Hæc opinor multum ad huius loci interpretationem faciunt, & ſimul grauium auctorum, de Cornice in nuptijs inuocata, & de puellarum erga Cornicem cultu iudicia ſatis confirmant, quibus etiam addi poteſt, quod habet Pauſanias in Meſſenicis de Cornice ænea in fundamentis Coroneæ vrbis inuenta, quam licet colligere ibi gentilitio ritu cultam fuiſſe. Videre eſt quoq; apud Feſtum huius ſuperſtitionis relicta Romanis veſtigia. Nam erat (inquit) *Corniſcarum Diuarum Lucus trans Tiberim Cornicibus dicatus, quod in Iunonis tutela eſſe putabantur.* Cuius rei nulla commodior eſt ratio quàm quæ ab Horo affertur, quod Cornix ſit coniugalis amoris ſymbolum. Mares enim fœminis connubio iuncti nunquam ad alteram diuertunt Cornicem, ac ne ipſa quidem fœmina quoad viuit ad alterum marem, quod ſi mors diuortium fecerit, qui ſuperſtes eſt è coniugibus perpetuum ſibi indicit celibatum.

Cornix ænea in vrbe Coronæa.

Cornicæ Diuæ apud Feſtum.

Quo-

Quomodo Scarabæus viri ſymbolum, & de annulo militum Scarabæi figura impreſſo.

Ad Hieroglyphicum decimum.

PORPHYRIVS in eo libro quem περὶ τῆς ἐμψύχων ἀποχῆς, de abſtinendo ſcilicet ab animatis copioſè ſcripſit, de Scarabæo tradit multa Horo planè conſentientia. Illi (inquit) cumulata ſapientia, & diuinarum rerum conſuetudine quædam animalium magis quàm homines à Dijs intellexerunt amari, quæ ſoli maximè conſecrata putant; quia natura eorum ſanguine & ſpiritu copioſiſſimo conſtet. Et poſt pauca : Scarabæum animal (ait) rerum diuinarum indocti abominabantur, quod Aegyptij ſummopere venerantur, animatam Solis effigiem eſſe putantes. Scarabæus autem omnis virilem ſexum habet, & ſpermate in ſtercus infuſo, pila deinde confecta, pedibus inuoluitur, veluti Sol cœlum & menſem lunarem expectat. Hæc ille, quæ meritò Euſebius libro tertio de præparatione Euangelica plenius irridet. Nec Apion famoſus Grammaticus, mundi cymbalum, ſuæ gentis in hac re ineptias ſatis robuſta oratione poteſt excuſare.

Porrò quod dixit Horus Scarabæum τὸν ἄνδρα ſignificare, Idem eſt ac ſi dixiſſet ἀνδράγαθον virum fortem & bellicoſum, quia omnes Scarabæi mares naſcuntur. Præclara eſt in eo argumento Aeliani obſeruatio. Vbi annotat Aegyptios milites ex lege quadam patria, quæ ita pręcipiebat, conſueuiſſe in annulis geſtare inſculptam Scarabæi effigiem, ſignificante (inquit) per hoc ſymbolum legislatore, δεῖν ἄῤῥενας εἶναι πάντας πάντη τοῖς μαχομένοις ὑπὲρ τῆς χώρας. *Oportere omnes eſſe maſculos, qui pro patria pugnarent*

Pulchra Aeliani obſeruatio de annulo militum Aegyptiorum. li. 10. de ani. c. 15.

narent. Itaque milites in ſacramento non tantum quod ait Polybius pollicebantur ſe πειθαρχήσειν καὶ ποιήσειν τὸ ἐπὶ τῶν ἀρχόντων κατὰ δύναμιν, *obtemperaturos ſe & facturos quicquid mandabatur ab Imperatoribus iuxta vires.* Sed vt vno verbo omnia complecterentur, promittebant ſe *viros, & viros bonos,* quod licet ex Senecæ epiſtola 37. ad Lucilium conijcere, vbi ſumptis à re militari verbis eundem hortatur ad virtutem. *Promiſiſti virum bonum, ſacramento ligatus es.* Quod ſi ignaui eſſent milites, non iam viri ſed fœminæ per contumeliam appellabantur, & ita Bunduica Britannorum Regina apud Dionem Caſſium, libro ſexageſimo ſecundo, Neronem Imperatorem mollitie pluſquam muliebri diſſolutum vocat Neronidem, Νερωνίδα καὶ δομιτίαν.

Sacramentum militare.

Quantò rectius Romani non ſcarabæum in annulis & clypeis, ſed Imperatoris imaginem, & nomen candenti plerumq; ferro in cute inuſtum gerebant, quo fidei & fortitudinis admonerentur. σφρα. γῖδα ϛρατιωτῶν appellat D. Chryſoſtom. Sed omnium rectiſſimè Chriſtiani, qui cum longè aliam ſectentur militiam, iuberentur in annulis non ſcarabæos, aut ſigna bellica, ſed piſcis effigiem, in memoriam ſcilicet Chriſti qui fuit Sibyllarum ἰχθὺς myſticus, vel piſcatoris, in reuerentiam Apoſtoli, vel columbæ ad recordationem Spiritus ſancti, vel Nauis ad ſpeciem Eccleſiæ geſtare. Ita enim præcipit Clemens Alexandrinus pædagogi li. 3. Αἱ δὲ σφραγῖδες ἡμῖν ἔστων πελειάς, ἢ ναῦς οὐριοδρομοῦσα, ἢ λύρα μουσικὴ, κἂν ἁλιεύωντις Ἀποστόλου μεμνήσεται. Verum in ea re pietatem omnium vicerunt, qui primis Eccleſiæ temporibus non in annulis quidem, ſed in carne, candētibus notis venerandum nomen Ieſu, aut ſignum crucis curabant ſibi inuri, quòd erudite notauit Procopius antiquus author ad illud Iſa. 44. *Iſte dicet Dei ſum,* τὸ δὲ χειρὶ διὰ κστίζειν ἴσως πολλοῖς ἐπὶ καρπῶν ἢ βραχιόνων, ἢ τοῦ σταυροῦ τὸ σημεῖον, ἢ τὴν Χριστοῦ προσηγορίαν.

Militum Romanorum σφραγῖδες & notæ. Hom. 3.

Christiani quid iuberentur ferre in annulis.

Mos piorū inurendi ſibi ferro candenti in cute nomē IESV, ex Procopio.

Ad

Ad summum, quod habet e oculis scarabæorum & felium pro statu Lunæ variantibus, id ipsum Antonius Diogenes ἐν ἀπίστων λόγοις de tibicine quodam Astræo annotauit, qui oculorum suorum incremento & decremento Lunæ designabat alternationes, quamobrem cùm in Aquitaniam venisset, vbi duo reges ex pacto iuxta Lunæ vicissitudines alternatim regnabant, fuit illis carissimus, quod ex oculis omnem inter eos contentionem dirimeret. Eius verba sunt, Ἀστραῖος τῇ περὶ τοὺς οἰκείους ὀφθαλμοὺς αὐξομειώσει τὰς σεληνιακὰς σημαίνων αὐξομειώσεις. Καὶ λύων ἔθνος τοὺς ἑκάστοτε περὶ τῆς ἀρχῆς βασιλεῖς, οἳ δύο ὄντες κατὰ τὰ τοιαῦτα σελήνης πάθη, ἀλλήλων ἀντικατίσθαντο διάδοχοι, quod memini me notasse in symbolis, citatur autem à Photio bibl. p. 358. Porrò quod hic ait de Scarabæorum varijs generibus, plenius, hæc enumerantur à Plinio l. 11. & 28. & cæteris locis, vt lib. 30. c. 11. l. 29. c. vlt. vbi nominat Lucanos, Stercorarios, κοπριόνας, Fullones, Virides Mylagridas, Gryllos, Blattas pistrinarias, Molonthas, χυσιζούσας, Longipedes, Tauros.

Antonij Diogenis lepida obseruatio.

Scarabæorum diuersa genera.

De Vulture, Vrania, & signo monadis.

Ad Hieroglyphicum vndecimum libri primi.

DE Vulture satis copiosè quidem dixit Horus, & de eodem multa passim vulgares commentarij. Tantùm hic notandum videtur quod habet Aelianus de animalibus, Vulturem non modo Aegyptijs, sed & Barcæis populis sacrum fuisse visum. Quamobrem eos quos vis morbi confecisset. Communi quidem sicut apud plerasque nationes funere cremabant. At verò fortium militum corpora deuoranda obijciebant Vulturibus, fortunatos quippe

Barcæorum stratagema ad milites animandos.

cos dictitantes qui sacri alitis ventrem pro tumulô habuissent. Quod stratagema (vt satis patet) ad stimulandos gloriæ aculeis militū animos fuit, nam cùm multi propter eorum quæ in acie ceciderant cadauerum statum, congressum præliorum reformidarent: Quod miseriæ putabatur, & ignominiæ, totum in speciem felicitatis & gloriæ callido imprimis consilio conuersum est. Quod autem Vultures adeo cadaueribus inhiare viderent, inde Eurymnum Dęmonē, quem mortuorum cadauera nudatis ossibus depascere credebant, instrata pelle vulturis stulta depinxit gentilitas. Reuera autē sæpè pro Eurymno Vulturio execrabiles magi refossis sepulchris excisas cadauerum partes ad maleficia diripiebant. Vnde Fabius declamat. 14. *Facinus quod dicitur inquietare superos, sidera diris agitare carminibus, tumulos bustaq; scrutari, & amputatis cadaueribus ipsas in scelera armare manus.* Et Apuleius Miscel. l. 2. *Nam nec mortuorum quidem sepulchra tuta dicuntur à lamiis, sed è bustis & rogis reliquiæ quædam & cadauerum præsegmina ad exitiabiles viuentium fortunas petuntur, & cantatrices anus in ipso momento choragij funebris, præpeti celeritate alienam sepulturam anteuertunt.*

Eurymnus Dæmon quis?

Addit ad significationes Vulturis vanus Kirandes, hunc ad facundiam sermonis, & lucrum, & gratiam, Dæmonumque & veneficorum fugam facere, qua spe illecti multi ex superstitiosorum grege, candelabra ex vulturis tibijs sibi fieri curabant, vt si quid inter mensas veneni propinatum esset, statim animaduerterent. Euax quoque auctor est lapidem quadrum in capite Vulturis inueniri contra noxios vsus præsentissimum remedium. Sed hæc ex vanorum (opinor) Philosophia.

Candelabra ex vulturis tibijs.

Cæterùm quod Horus dixit, ὀρανίαν οὐ χρὴ ἀρέσκειν αὐτοῖς τὸν οὐρανὸν λέγειν, noli existimare Vraniam Aegyptium esse vocabulum, sed ne Gręcum quidem, hoc præsertim sensu. Nam præter nomen Musæ pro-

pria

prium, ὠρανία nihil significat, nisi fortè ludum pilæ, cuius meminit Iulius Pollux: Η δὲ ὠρανία ὁ μὲν ἀνακλάσας αὑτὸν, ἀπορρίπτει τὴν σφαῖραν εἰς τὸν ὠρανόν. τοῖς δ' ἦν ἀλλομένοις φιλοτιμία πρὶν εἰς γῆν αὐτὴν ἐμπεσεῖν ἁρπάσαι. Vrania est ludi pilæ genus, cùm hic quidem reclinans sese pilam in cœlū proijcit: illis verò assilientibus cura est, priusquam terram contingat arripere. quem ludum inuenias descriptum ab Homero. Horus igitur ὠρανίαν dixit pro cœlo, ad imitationem alicuius verbi Aegyptij generis fœminini. Sed ne longiùs inquiramus, Pindarus certè Olympiorum Ode prima si non ὠρανὸν, saltem αἰθέρα fœminino genere protulit, ἐρήμας δι' αἰθέρος.

In fine capitis subobscura sunt hæc verba, δραχμὰς δὲ δύο διότι παρὰ Αἰγυπτίοις μονάς ἐστιν αἱ δύο γραμμαί. μονὰς δὲ παντὸς ἀριθμοῦ γένεσις· εὐλόγως οὖν δύο δραχμὰς βουλόμενοι δηλῶσαι γῦπα γράφουσιν, ἐπεὶ μήτηρ δοκεῖ, καὶ γένεσις εἶναι, καθάπερ καὶ ἡ μονάς· Quæ Pierius ita reddit: *Si drachmas duas ostendere voluissent, Vulturem ponebant, Caussam nonnulli commenti sunt: quia vnitas apud Aegyptios duarum drachmarum instar æstimatur, Vnitas verò cum binario totius est numeri generatio. Merito itaque si drachmas duas indire vellent, Vulturem pingebant, quandoquidem & generationis & Matris prærogatiua polleat, perinde ac vnitas ipsa vnà cum binario numeros omnes generat.*

Perplexi loco de drachmis qua pro lineis irrepserant explicatio.

Hæc παραφραστικῶς & parum fideliter, nam cùm Horus dixisset Monadem esse generationem & principium numerorum, hic semper addit, *Vnitus cum binario*, sed binarij nusquam Horus meminit; non enim binarius principium dicitur numerorum, Sed ipsa vnitas. Deinde multum laborat in explicandis illis duabus drachmis, per quas putat cor significari, cum tamen hìc de ea re nulla sit quæstio.

Ego sic existimo, δραχμὰς pro γραμμὰς in hunc locum irrepsisse, nam quod de lineis, non de drachmis sit sermo, declarat quod statim sequitur, παρ' Αἰγυπτίοις μονὰς ἐστιν αἱ δύο γραμμάι, Apud Aegyptios duæ lineæ vnitatem significant. Cur autem hoc binario linearum vnitatem significarent, hic nodus est; qui vt facilius soluatur, primum statuendum quod ex Pythagora, Damascio, Synesio & cæteris notum est, Deum appellari Μονάδα, *Vnitatem* Signum autem Dei, & magni mysterij, apud Aegyptios fuit duplex linea, quarum altera alteri in perpendiculi modum ductæ substerneretur. Cuius rei cum ab ijs ratio quæreretur, nulla alia suppetebat nisi quod hæc diuini cuiusdam mysterij significatio esset. Quamobrem & per easdem lineas in crucis modum compositas, quas ita reuerebantur, & *Magnæ Vnitatis*, hoc est, Dei Hieroglyphicum ducebant, incerti quid pingerent, Crucis sacrosanctum mysterium apud hanc gentem adumbratam graues auctores tradunt. Isidorus *lib.* 1. Origenes *cap.* 3. Ruffinus lib. 11. *c.* 29. Socrates *lib.* 5. *c.* 17. Sozom. *lib.* 7. *c.* 15. Niceph. *lib.* 21. *c.* 16. adduntque sub Theodosio Imperatore cum solo æquarentur templa, in Serapidis sacrario hieroglyphicas compertas esse literas quæ Crucis præferrent formam.

Quomodo sidus fati hieroglyphicum.

Ad symbolum decimumtertium libri primi.

Qui astra dixerunt fata.

VETVS Aegyptiorum & Chaldæorum error, qui deinde longè manauit incrementis. Εἱμαρμένην ἐξ ἀστρικῆς οἰκονομίας συνίστασθαι. Fatum ex siderũ cursu, ac dispensatione constitui. Huic permulti subscripserunt, vt Ptolomæus qui fatum definit caussarum connexionem quæ ex astrorum motibus vim & effi-

caci-

cacitatem trahit, & Orpheus in hymno astrorum, dum stellas appellat

Μοιρηδίους πάσης μοίρης σημάντορας ὄντας.

Fatales fatorum omnium indices, quem imitatus Iuuenalis dixit, *Sidus & occulti miranda potentia fati.* Hinc illam per æternæ consequentiæ nodos implicatam necessitatem.

Sat 7. ver. 206.

Traxerunt longam corda inconsulta catenam.

Quam docti & graues viri acerrimè impugnarunt. Inter quos est Eusebius libro sexto de præparatione Euangelica, Diodorus Tarsensis Episcopus apud Photium, Isidorus Pelusiota *epistola* 128. *ad Harpocram Scholasticum* Clemens Alexandrinus *Stromatum lib.* 4. D. Augustinus *de ciuit. Dei*, qui disertissimè hanc fatalem legem, quam impij Chaldæi & genethliaci hominum voluntatibus impositam finxerunt, multis rationibus confutarunt. Sed & Bardesanes vir genere quidem Syrus, doctrina verò omnium Chaldæorum excellentissimus, in nobili dialogo, Aegyptiorum & cæterorum qui hanc siderum necessitatem astruunt ineptias irridet, vbi dicit Seribus legem esse positam nec occidere, nec furari, nec adorare simulachra: vnde illa regione nullum templum conspicitur, nulla mulier meretrix, nulla adultera, nemo fur, nemo homicida. Nec voluntatem alicuius illorum ardentissima stella Martis, in medio cœli constituta ad cædem hominis coëgit: Nec Venus Marti coniuncta, vt alienā quispiam solicitaret vxorem potuit efficere. Hæc ille, & cætera quæ fusiùs prosequitur ex quibus hanc ἀστρικὴν εἱμαρμένης οἰκονομίαν repudiare possis quam sacri canones & Imperatoriæ leges funditus sustulere. Sic enim habet concilium Braccarense, can. 9. *Si quis animas & corpora humana fatalibus stellis credit astringi, sicut Pagani & Priscilliani dixerunt, anathema sit.* Et canone 10. *Si qui duodecim signa, id est, sidera quæ Mathematici obseruare solent, per singulas animi vel corporis mem-*

Bardesanes Syrus confutat astrologos.

Concilij Braccarēsis decretum contra Mathematicos iudiciarios.

bra dissipata credunt, & nominibus Patriarcharum adscripta dicunt, sicut Priscillianus dixit: Anathema sit. Obseruatione dignum est quod notauit Suidas, Astrologos Alexandriæ propter metum fortasse maioris incommodi aliquando toleratos tributum pependisse, quod proprio nomine βλακονόμιον, *stultorum tributum* appellabatur, quod soli fatui astrologos adirent, διὰ τὸ τοὺς μωροὺς εἰσιέναι πρὸς αὐτούς. Cæterum non semper ἀσεικὴ οἰκονομία, pro illa fatali necessitate Aegyptiorum, sed nonnunquam pro ordine caussarum naturalium, & decreto quo diuina prouidentia suis quæque nectit ordinibus vsurpatur, qua significatione recta est εἱμαρμένης acceptio, & hoc sensu veteres fata voluerunt Ioui præsto esse cum stilo & tabulis ad inscribenda eius dicta, & Parcas Marcianus Capella *scribas Iouis* appellat, quod eius decreta in æreas tabulas referant. Hæc est θεία πρόνοια, quæ vt ait Nicephorus Gregoras l. 7. συμμαχεῖ τῶν ἀνθρώπων βουλεύμασι πικρὰ πράγμασι.

Blaconomion quid?

Quid sit apud Horum βασίλειον.

Ad Hieroglyphicum 15. lib. 1.

VIDERE est hic in picturis cynocephalum cum regia corona, & interpres quidem pingit, *Regum insigne capite gestantem*, quam sententiam secutus est quoque Pierius. *Ad cynocephali* inquit, *speciem addebant, vt manus in cœlum sublatas haberet, & diadema regium capite gestaret.* Nusquam tamen hoc apud Horum inuenies, à quo hoc symbolum depromptum est: fefellit eruditos viros hic textus, βασίλειον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἔχοντα, itaque statim arripuerunt quod occurrebat, & βασίλειον coronam interpretati sunt, sed nunquam cynocephalos coronatus Horus Apollo constituit. Quid igitur dicendum? τὸ βασίλειον nomen,

Hierogl. l. 6.

men, & βασίλειος regium, vel regale proprium significat. Itaque non modò ad coronam significandam traducitur, sed ad illud omne quod regem spectat, vnde βασίλειος & βασίλειον dicitur, quod in quaqua re obtinet principatum: & est veluti aliorum principium, atque exemplar. Igitur hieroglyphicorum Scriptores prototypa imaginum, & symbolorum, quorum primaria & vberior est significatio, appellant βασιλείους. Vt enim rex viuus & spirans longè præstantior est imagine, quæ ad eius speciem expressa est. (Nam quidquid perfectionis est in imagine longè excitatius lucet in exemplari tanquam in fonte & origine.) Ita fit vt Luna appelletur βασίλειος, hoc est exemplar, & ἀρχίτυπος, Cynocephalus verò sit τὸ βασιλευόμενον. Et ita Cynocephalus dicitur habere βασίλειον in capite, quia prototypum suum Lunam scilicet in imagine suo capiti imminentem defixis intuetur oculis. Et ne videat illud gratis assumere, ex ipso auctore comprobo, vbi ad hieroglyphicum 11. lib. 1. cùm dixisset, vultures omnes esse fœminas, itaque ad significandum quidquid est muliebre rectè assumi vulturem, quia in eo genere præstantissimum est, & quasi regula cæterorum, vtitur eodem nomine βασιλείους: sic enim habet, Καὶ τὸ τῶν γυπῶν δὲ ὡς πλεῖστον γένος θηλειῶν ἐστὶν γένος μόνον. δι' ἣν αἰτίαν καὶ παντὶ θηλυκῷ ζωδίῳ, οἱ Αἰγύπτιοι γύπας ὡς βασίλειον ἐπιτιθέασιν. Quin & vulturum genus, vt iam exposui, fœminas tantum complectitur. Quam ob causam & cuiuis fœminei sexus animanti Aegyptij vulturē vt in eo sexu principem ac primarium apponunt. Nemo hic βασίλειον Coronam & Diadema nisi absurdè interpretatus fuerit.

De Cynocephalo in horologijs.

Ad Hieroglyphicum 16. lib. 1.

ÆGyptiorum horologijs ſiue Clepſydris inſculptum fuiſſe conſtat Cynocephalum, è cuius natura guttatim aqua deflueret, ſed miræ his in verbis ambages, ἕως τῆς οὐρᾶς τρίχα διείραντες. Interpretes ſic reddunt. *Remedium hoc excogitarunt, vt quicquid pilorum eſt ad caudam vſq; abradentes, pro huius craſſitudine ferream quandam fiſtulam ad aquam excernendam fabricentur.* Quæſo quid hic faciunt pili, & quorſum abradi dicuntur ? Exiſtimarunt credo in clepſydris viuum animal ſtatui, non effigiem animalis inſculpti; cùm de abradendis pilis ad emiſſionem aquæ loquantur. Num tota hæc verſio magnas ineptias admittit? Si licet in re valde perplexa conijcere, vbi illi legunt τρίχα διείραντες, & perperam vertunt *pilos abradentes*, nam διείρειν nunquam radere ſignificat, exiſtimo reſtituendum τρῖπα vel τρῦμα διείραντες. Errore librariorum fortè ſcriptum eſt κ, pro π, vt ſæpè fit, & τρίκα poſitum pro τρίπα. hic aliquis Tyro in Græcis pulchram emendationem facere ſe exiſtimauit, ſi τρίχα pro τρίπα reponeret, & ita latam errandi anſam dedit. Nomen autem τρίπα Græcis recentioribus idem eſt ac τρῦμα, ſiue ὀπὴ foramen. Et eo quidem vtitur corona pretioſa, liber Græcus, qui ſæpè citatur in Meurſij Lexico. Nemini porrò mirum videbitur, ſi Philippus Hori interpres Græcus recentior hoc vocabulum vſurparit, cum ὄρδινον pro ordine, πάτρωνα pro patrono. & ſimilia habeat. Exiſtimo igitur germanam vocem eſſe τρίπα, & ita ἕως τῆς οὐρᾶς τρήπα διείραντες πρὸς τὸ ταύτης πάχος σίδηρον κατασκευάζουσιν πρὸς τὴν προκειμένην χρείαν. Cynocephali effigiem, vel potius vaſculum in eiuſdem animalis formam edolatum, ad caudam vſque, vel

ad

ad membrum & naturam quæ per caudam significatur, perforant, per foramen autem ferream fistulam seu canalem traijciunt, quò æquabilior fiat per ferreum, siue æreum Epistomium aquæ defluentis emissio. διείρειν autem τρῖπα rectè dicitur, quasi insubulare vel subula facere foramen. De ista clepsydræ fabricatione & foramine, sic scribit Aristoph. Scholiastes in Vespis, Κλεψύδρα ἀγγεῖον τετρημένον ἐν ᾧ ὕδωρ ἔβαλλον καὶ εἴων ῥεῖν ἄχρι τῆς ὀπῆς. *Clepsydra vas perforatum in quod aquam effundebant, & sinebant fluere vsque ad foramen.* Et rursus ab eo appellatur ἀγγεῖον ἔχων μικροτάτην ὀπὴν, πρὸς πυθμένα. Apuleius quoq; formam eius attigit cum sic describit. *Hic rursus præconis amplo boatu citatus accusator quidam senior exurgit, & ad dicendi spatium vasculo quodam in vicem colli graciliter fistulato, ac per hoc guttatim defluo, infusa aqua populum sic adorat.* 3. Metamorphoses. Porrò de vsu clepsydrarũ in foro superuacaneum arbitror hic pluribus inculcare. Lege ibidem ἵνα μὴ εὐρύτερον τὸ κατασκεύασμα ὑπάρχῃ. & latine redde, ne vero latior sit machina, vbi interpres cum sua periphrasi sensum non assequitur, *Ne foramen illud acutè artificioseq; confectum.* Non enim de foramine intelligendũ, sed τοῦ μορίου, de illa animalis parte sculpta in horologio & in modum tubi fistulata, vel de vasculo in cynocephali formam artificiosè dolato. Cæterum de hac diuisione horarum ex Cynocephali obseruatione mentionem fecit Victorinus in commentarijs ad Rhetoricos Ciceronis.

De Niliaco incremento.

Ad Hieroglyphicum 21. lib. 1.

VARIAE sunt de hac re, Cadmi, Hecatæi, Ephori, Hellanicij, Theopompi, Thaletis, Anaxagoræ, Herodoti, & cæterorum sententiæ, quas vide apud Diodorum, Tres autem hic affert rationes, Prima ad Aegyptum aquarum genitricem: Secunda ad Oceanum: Tertia ad Imbres Aethiopiæ causam refert. Et prima quidem liquidius tractatur ab Ephoro, qui asserit: Ἅπασαν τὴν Αἴγυπτον ποταμόχωστον οὖσαν καὶ χαύνην, ἔτι δὲ κισηρώδη τὴν φύσιν, ῥαγάδας τε μεγάλας, καὶ διηνεκεῖς ἔχειν· διὰ δὲ τούτων εἰς ἑαυτὴν ἀναλαμβάνειν ὑγροῦ πλῆθος, καὶ κατὰ μὲν τὴν χειμερινὴν, ὥραν συνέχειν ἐν ἑαυτῇ τοῦτο, κατὰ δὲ τὴν θερινὴν, ὥσπερ ἱδρῶτάς τινας ἐξ αὐτῆς πανταχόθεν ἀνιέναι, καὶ διὰ τούτων πληροῦν τὸν ποταμόν. hoc est, *Tota Ægyptus à flumine congesta est, & laxa naturaque pumicosa, rimas in se habet magnas, & cõtinuas, per quas humoris copiam in se recipit, & hyemali tempore in se constringit, æstate autem tanquam sudores ex se vndequaque emittit, vnde incrementum Nilo prabeatur.* Hanc sententiam multis argumentis confutat Diodorus Siculus, & incredibile prorsus asserit exstillantes terræ sudores tantum fluuij augmentum facere, Altera quæ est de Oceano, sacerdotes etiam aliquot Aegyptiorum assertores habuit, qui Nilum ex Oceano terram circumfluente nasci asseruerunt, quos nihil sani dicere idem Historicus ostendit. Tertia quæ ad Aethiopiæ imbres pertinet longè probabilior est, & hanc sequutus est Agatharcides Gnidius, qui præter cæteros placet Diodoro acris iudicij viro. Nec satis robustè eandem refellit Brodeus vir alioqui eruditus, quod, vt ait, à veteribus scriptoribus perhibeatur raro in Aethio-

Miscellaneorum lib. 7. c. 4.

Aethiopia puluere, imò idem ipſe Agatharcides antiquus author teſtatur in Aethiopiæ montibus certo tempore, eo ſcilicet quo Nilus augetur, pluuias eſſe continentes. Ibidem Mercerus putat inſerendum τῷ αὐτῷ σημείῳ χρῶνται, & neſcio quas ſupplicationes pro Nili inundatione fingit, de quibus nulla ex hoc loco coniectura. Puto vnius literulæ mutatione totam ſententiam claram fieri, ſiquidem cum Horus dixiſſet Leonum rictus in fontibus inſculpi ad beneficij memoriam, quod ex Leonis ſydere percipere ſe exiſtimant, *Inde*, inquit, *ad hodiernum vſque diem ingens eſt ad votum aquæ copia.* quaſi vellet dicere, hanc Aegyptiorum pietatem ſidus Leonis fortunare, & copioſius riuos illos benignitatis aperire. Itaque cenſeo legendum, ἀφ' οὗ καὶ μέχρι νῦν κατ' εὐχὴν πλεονασμὸς ὕδατος, pro πλεονασμοῦ.

Cur in templis, thronis, fontibus, ſepulchris, Leonum effigies?

Ad Hieroglyphicum 21. *lib.* 1.

FVit illud non modò in prophanis, ſed etiam in ſacris rebus vſitatiſſimum, vt Leones ad ſymbolum maieſtatis appingerentur, aut ſculperentur, idq́; non modò in templis ſed in thronis, fontibus, & ſepulchris. Et de templis quidem id diſertè teſtatur Horus, συμβολικῶς τοῖς κλείθροις τῶν ἱερῶν λέοντας ὡς φύλακας παρειλήφασι, quod non tantum Aegyptijs, ſed & Iudæis quoque fuiſſe commune, diſcas ex ſacris interpretibus. Nam præter notas Cherubinorum imagines quæ Leonis partem aliquam exhibebant, ſculptas etiam in altaris angulis Leonum ſpecies conijcit eruditiſſimus Villalpandus. Quin etiam magnū illud & tremendū altare vbi iuge ſacrificium Deo offere- *Leonum in templis effigies.*

Magnum altare Hebræorum cur Leo Dei dictum.

ferebatur, *Leo Dei* appellabatur. Hebræa vox est אריאב, ab ארי quod est Leo, & אל Deus, quam Chaldæus Paraphrastes apud Isaiam 24. vertit *altare*.

Cuius rei causam reddunt Hebræi Doctores, quod sicut Leo pecudes deuorat, ita hoc ipsum altare perennibus flammis hostias absumeret, vel quod Leo symbolum sit diuinæ maiestatis, siue ad speciem illam oculos conijcias quæ omnibus animantibus terrorem inijcit, siue ad clementiam spectes, quâ vt omnium penè scriptis celebratur, depressis & abiectis facilem indulget veniam. De thronis verò nimis notum est ex regia illa Salomonis leunculis insigni, quam Iosephus nominat, Ἐξέδραν διαπρεποῦ ἐν ᾗ καθεζόμενος ὁ βασιλεὺς ἔκρινεν. Eosdem

Leones in thronis regum.

Leonum rictus in fontibus ab Aegyptijs prudenti quadam sacerdotum destinatione collocatos testatur Horus, Τὰς χολέδρας, καὶ τοὺς εἰσαγωγεῖς τῶν ἱερῶν κρουνῶν λεοντομόρφους κατεσκεύασαν οἱ τῶν ἱερατικῶν ἔργων προσάζαι, ὅτι ἐμμένοντος τοῦ ἡλίου τῷ ζωδίῳ, τὸ

In fontibus.

δίμοιρον τοῦ ὕδατος πλημμυρεῖ πολλάκις. *Tubos canalesque sacrorum fontium solent ij qui sacris præsunt operibus, Leonis figura fabricari, quod sol cùm in Leonis signo persistit sæpenumero in duplum aqua ipsius Nili excrescit:* Traductum ab Aegyptijs in cæteras nationes, nō superstitionis, sed ornatus gratia exemplum. Nam Sidonius Apollinaris libro secundo, epistola secunda ad Domitium, Piscinam describens, Leonum rictus non omittit. *In hanc ergo* (inquit) *piscinam fluentem de supercilio montis elicitum, canalibusq; circumactis per exteriora natatoriæ littora coruatum sex fistulæ prominentis Leonum simulatis capitibus effundunt; quæ temerè ingressis veras dentium crates, meros oculorum furores, certas ceruicum iubas imaginabantur.*

Leones in

Addo postremo loco fuisse Leones sepulchrorum

rum, maximè verò fortium virorum insignia. Si- *sepulchris* quidem Pausanias in Bœoticis eorum Thebanorum *& à quo* sepulchrum describens, qui in acie aduersus Philip- *primum* pum ceciderant, προσιόντων (inquit) δὲ τῇ πόλει πο- *mos ille in-* λυάνδριον Θηβαίων ἐστὶν ἐν τοῖς πρὸς Φίλιππον ἀγῶνι ἀ- *uentus.* ποθανόντων· οὐκ ἐπιγέγραπται μὲν δὴ ἐπίγραμμα, ἐπί- θημα δ' ἔπεστιν αὐτῷ λέων. *Proximo vrbi loco commune est sepulchrum Thebanorum, qui in pugna contra Philippum defuncti sunt. Inscriptio nulla quidem inscripta est, insigne vero tumuli Leo.* Cuius consuetudinis initium ab Hercule fuisse tradit Ptolemæus Hephæstion, qui septem libros de nouis ad variam eruditionem historiis edidit. Ὅτι Ἡρακλῆς ἀποβρωθέντος αὐτῷ τῶν δακτύλων ἑνὸς ὑπὸ τοῦ Νεμαίου λέοντος, ἐννέα δάκτυλος γέγονε, καὶ ἔστι τάφος τοῦ ἐκκεκομμένου δακτύλου. λέοντα δ' ἐστὶν ἰδεῖν ἐπὶ τοῦ δακτύλου τάφῳ ἐφεστῶτα λίθινον ἐν Λακεδαίμονι, σύμβολον τῆς τοῦ Ἡρακλέος ἀλκῆς ἐξ ἐκείνου καὶ ἐπὶ τοῖς ἄλλων τάφοις λιθίνους ἐφεστῶσι λέοντας. *Herculem deuorato à Nemæo Leone digito vno, nouem duntaxat digitos habuisse, extareq; tumulum digiti auulsi, Leonem verò ex lapide Lacedæmone videre est digiti tumulo impositum, symbolum nimirum Herculei roboris. Vnde mos inoleuit in reliquorum quoque sepulchris lapideos statuere Leones.*

Quid Phylacterium apud Horum?

Ad Hieroglyphicum 24. libri primi.

NON satis signanter interpres reddidit φυλακτήριον, præsidium ac remedium, cum amuletum dicere debuisset. Quis enim non agnoscit hic agi de phylacteriorum siue amuletorum superstitione quæ Græci etiam πέταλα & περίαπτα, Latini ligaturas nominant. Ac petala quidem meo iudicio non omnia, sed ea dumtaxat in quibus imagines & characteres laminæ impressi gerebantur, nam vetus glossarium

ſarium πέταλον laminā reddit. Mitto quæ de ligaturis λειψάνοις, de indumentis infantum, de inauribus, delicijs, de herbis & radicibus doctè & luculenter tradidit Gretſerus noſter, vir multæ eruditionis in commentarijs de cruce. Hic quod Horus ad Aegyptiorum phylacteria pertinuiſſe dicit, δύο κεφαλὰς ἀνθρώπων, τὴν μὲν τοῦ ἄρρενος ἔσω βλέπουσαν, τὴν δὲ θηλυκὴν ἔξω. *Duo hominum capita, vnum maris intro, alterum fœminæ extra aſpiciens*, plenius diſcutiendum eſt. Omnino intelligit imagines pictas, vel fictas, quarum frequentiſſimus erat vſus in amuletis. Alij quippe ſigna geſtabant genituræ ſuæ, ſeu (vt vno verbo dicimus) Horoſcopa, quibus ſe tota vita protegi ac fortunari credebant. Notus in eo argumento famoſus Octauij Cæſaris Capricornus nummis eius inciſus, quem ſummam Aſtrologi portendere dicebant felicitatem, vt qui Auguſto fuiſſet fortunatiſſimus. Alij illuſtrium aſſeruabant virorum effigies, vt Pythagoræi Præceptoris ſui Pythagoræ imaginem, & multi, Alexandri Magni numiſmata, quos Diuus Chryſoſtomus homilia vigeſima prima ad populum Antiochenum meritò perſtringit. Alij falſorum Deorum ſpecies magicis characteribus inciſas. Tales erant imagunculæ quas Baſilides hæreticus ſectatoribus ſuis inſtar amuletorum deferendas tradere ſolebat. Hic cùm trecentos & ſexaginta quinque cœlos ſtatueret, ſummum Deorum ΑΒΡΑΚΑΞ ſtatuebat, cuius nomen numerum illum ccclxv. complectitur. Exſtat apud Cardinalem Baronium iſtorum amuletorum ſpecies, hominis nempè figura, portentoſis vndique litteris impreſſa.

Signa genituræ ſeu Horoſcopa pro amuletis geſtata.

Baſilidis imagunculæ magicæ.

Tomo 2.

Nec diſſimilia erant Theraphim, quorum meminit Elias Thesbites in Lexico Hebræo, ad eandem vocem, diriſſima prorſus ſimulachra, & nefarijs imbuta ſuperſtitionibus. Mactabant quippe puerum

Teraphim quæ ex Elia Thesbite.

rum primogenitum, cuius caput à corpore reuulſum ſale & aromatibus condiebant, hinc illi laminam imponebant, eamque immundi ſpiritus nomine & charactere ſignatam, mox odore & ſuffitu cereiſque accenſis venerabantur, & quamquam hoc ſecretis parietibus occultabatur ſcelus, nonnumquam tamen etiam occiſorum infantium præſegmina, laminis & bracteis incluſa, ſuperſtitioſoque ritu excantata geſtabant. Alias imagines cereas fieri curabant, ad morborum etiam execrabiles medicinas, de quibus Paracelſus præcipit his verbis: *Fabricet medicus ceream imaginem ad ſimilitudinem patientis, & in nomine eius, aut conformet ceream particulam ſimilem affectæ parti, idq; indubitata fide, & forti imaginatione credat per illam ſanitatem ægro reſtitui poſſe. Ac tandē additis magicis precatiunculis ceream illam in imaginem in ignē proijciat. At ſi fortè ex doloris acerbitate, vel partis affectæ, vitæ periculum metuatur, integram imaginem certis verbis admurmuratis comburat medicus, & liberatur æger.* Vides lector deteſtabiles luſus dæmonis in humanā perniciem laſciuientis. Totam hanc nefandi ritus ſuperſtitionem damnat articulus Pariſienſis qui eſt 21. *Quod imagines*, inquit, *ex metallo vel cera, vel alia materia, ad certas conſtellationes fabricatæ, vel certo charactere aut figura efformatæ aut etiam baptizatæ, exorciſatæ, aut conſecratæ, aut potius execratæ ſecundum prædictas artes, & ſub certis diebus habeant virtutes mirabiles, quæ in libris huiuſmodi ſuperſtitioſis recitantur, error eſt in fide, & philoſophia naturali & aſtronomia vera.*

Idola magica ad curationes morborum deteſtabili ritu vſurpata.

Lib de Hyperphyſicis morbis.

Contra hæc ipſa Dæmonum πλάσματα Sancti plerumque verbis & rebus ſacris vſi ſunt. Narrat enim Leontius Epiſcopus ſanctum Simeonem ſolum mulieri magæ amuletum in tabula conſcripſiſſe, quo geſtato illa non potuit amplius diuinare, nec magica amuleta facere. Atque vt Hebrææ mulieres à collo ad vbera geſtabant quædam

Amuleta ſanctorum.

dam pendula vaſcula admodum precioſa, quæ illæ בת נכש *domum animæ*, appellabant. Sic religioſæ perſonæ oleum ſanctæ crucis in vaſculo, quod S. Spiridionem feciſſe refert Surius tomo ſexto, aut aliquid ſimile circumferebant. Author tamen incertus in Matthæum inuehitur in illos qui his amuleris abutebantur, & iiſdem de collo ſuſpenſis ſanctiores alijs videri volebant: Tum vero in illos qui ex ſuis capillis & veſtibus alijs largiebantur quæ ad collum appenderent. vnde Canon 36. Concilii Laodiceni. error quoque in eo nonnullorum clericorum caſtigatur, qui imprudentius huiuſmodi phylacteria faciebant.

Quid domus animæ apud Hebræas mulieres.

Quod officium ἱερογραμματέων, & quales Ægyptiorum ſacerdotes.

Ad Hieroglyphicum 37. lib. 1.

SIue ἱερογραμματεῖς confundas cum Arpedonaptis, quorum meminit Clemens Alexandrinus Stromatum libro primo cum luculento Democriti teſtimonio, qui ſuam eruditionem intemperantius prædicans ſcribit: Καὶ λογίων ἀνθρώπων πλείστων ἐσήκουσα, καὶ γραμμέων συνθέσιος μετ' ἀποδείξιος οὐδείς με παρήλλαξεν, οὐδ' οἱ Αἰγυπτίων καλεόμενοι Αρπεδονάπται. *Et homines doctos audiui plurimos, & in componendis cum demonſtratione lineis nemo me adhuc ſuperauit. nec qui Ægyptiorum quidẽ vocantur Arpedonaptæ.* Vbi Arpedonaptas colligas eſſe Aegyptiorum Mathematicos. At ἱερογραμματεῖς de genere erant Sacerdotum; & ijdem qui apud Aſſyrios ἱερῶν λόγων ἑρμηνευταὶ, vt author eſt Lucianus in Macrobijs. Siquidem Aegyptiorum ſacris, & doctrinis præfecti nunc ἱερόφοροι & ἱεροστόλοι appellantur, ὅτι τὸν ἱερὸν λόγον

Arpedonaptæ apud Ægyptios qui?

Hierophori & Hieroſtoli qui?

γὸν περὶ θεῶν πάσης καθαρεύοντα δεισιδαιμονίας, καὶ περιεργίας ἐν τῇ ψυχῇ, φέροντες ὥσπερ ἐν κίστῃ καὶ περιστέλλοντες. *Quod sacram doctrinam ab omni superstitione & curiositate puram in animo suo, tanquam in cista gestant, atque continent* (Vt disertè notauit Plutarchus) nunc ἱερογραμματεῖς, qui non tantum sacrarum literarum notarij fuerunt, vt quidam apud Diodorum interpretati sunt, sed sacræ doctrinæ interpretes, eosdem vates fuisse innuit Suidas cùm ait, Οὗτοι παρ' Αἰγυπτίοις ἦσαν δεινοὶ, καὶ περὶ τῶν μελλόντων τὴν ἀλήθειαν εἰπεῖν, additque vnum ex ijs Regi Aegyptiorum prædixisse, futurum Israelitam virtute & gloria clarissimum, qui Aegyptiorum imperium deprimeret, Moysen scilicet innuebat. Ijdem etiam erant phylacteriorum scientissimi: quorum author peruetustus fertur Iachim in ea gente περὶ ἀπτῶν καὶ παοιδῶν ἔμπειρος. At verò cum Horus describat, ἱερογραμματέα τέλειον πολλὰ μελετῶντα, ὑλακτοῦντα τε συνεχῶς, καὶ ἀπηγριωμένον μηδενὶ χαριζόμενον, Facilè ostendit sacros illos Scribas, legibus, & disciplinæ præfectos fuisse. Tales enim erant antiquitus Aegyptiorum sacerdotes. Hi namque vt Senatus Principes Regi præsto semper aderant, qua, opera, qua consilio, qua doctrina ipsum adiuuantes. Tum ex astrologia & Astrorum inspectione futura diuinando, tum ex sacrorum librorum annotatis res gestas cum vtilitate interpretando. Vnde à cunctis oneribus erant immunes, & primas à Rege honoris & potestatis obtinebant. πάντων ἀτελεῖς καὶ δευτερεύοντες μετὰ τὸν βασιλέα, ταῖς δόξαις, καὶ ταῖς ἐξουσίαις. Præterea sceptrum commune cum Regibus habebant, quod ad honorem agriculturæ sicut & Aethiopes, in formam aratri effingebant, vt licet ex Diodoro colligere. Et illi quidem primis temporibus Aegyptiorum sacerdotes hanc dignitatem obtinuerunt. Nam postquam

Officium ἱερογραμματέων.

Sacri Scribæ de Moyse vaticiniū.

Sacerdotū priorum apud Ægyptios dignitas.

Sacerdotum postremis temporibus vilitas.

Hadriani calumnia in Christianos.

ſub Romanorum imperio Aegyptus eſſe cœpit, nihil his hominibus contemptius, quippe qui ex ſacrificijs, in viles Chaldæos, haruſpices, & aliptas degenerarunt, quòd licet ex Hadriani epiſt. apud Phlegontem colligere, quæ refertur à Flauio Vopiſco in Saturnino, ſtatim à principio. Vbi præcautione opus eſt, ad diluendam Hadriani Imperatoris calumniam, qui peruersè & malitiosè Chriſtianos cum Iſiacis Sacerdotibus confundit, & iiſdem Serapidis cultum imponit his verbis: *Ægyptum quam mihi laudabas Seruiane chariſſime; totam didici leuem, pendulam, & ad omnia famæ momenta volitantem. Illi qui Serapin colunt Chriſtiani ſunt, & deuoti ſunt Serapi qui ſe Chriſti Epiſcopos dicunt.* Hæc admodum perfidiosè, niſi velis hac ratione excuſare, quòd de Apoſtatis loquatur; qui; vt eſt in actis Epimachi Aegyptij Martyris, apud Græcum Martyrologium, τὸν χριστιανισμὸν κρύπτοντες τὴν ἀσέβειαν ὑπεκρίνοντο. *tecto Chriſtianiſmo impietatem ſimularunt.* Pergit Hadrianus, *Nemo illic archiſynagogus Iudæorum, nemo Samarites, nemo Chriſtianorum presbyter,* (quòd de hæreticis Chriſtianæ pietatis ſimulatoribus intelligendum) *non Mathematicus, non Aruſpex, non Aliptes.* Ex quibus intelligere licet ad quas ſordes impiorum ſacrificorum natio deuenerit. Hoc ipſum plenius oſtendit diuus Cyprianus, vbi Senatorem à Chriſtiana fide Apoſtatam, atque ad Serapidis & Iſidis cultum nefariè abreptum inſectatur, ſimul Aegyptios ſacerdotes; in quorum collegium cooptatus fuerat, deſcribit his verbis:

Cyprianus in Senatorē Apoſtatam à Chriſto ad Iſin.

Namque ſacerdotes tunicis muliebribus idem
Interius ritum cultu interiore fatentur.
Idq; licere putat quod non licet: vnde per orbem
Leniter incedunt, mollita voce loquentes,
Lapſatoſq; tenent extenſo pollice lumbos.
Et proprium mutant vulgato crimine ſexum.

Cum-

Cumque suos celebrant ritus, his esse diebus
Se castos memorant; At si tantummodo tunc sunt
Vt perhibent casti, reliquo iam tempore quo sunt?
Sed quia coguntur saltem semel esse pudici.
Mente fremunt, lacerant corpus, funduntq́ cruorē.

Quę illic Cyprian. de vestibus, & flagitiosissimis moribus prosequutus est, copiosè describit Apuleius, vbi nominat indusia, mitellas, crocotas, virgatas vestes, cœnosa pigmenta & cætera. *Die sequenti*, inquit, *varijs coloribus indusiati, & deformiter quisque formati, faciem cœnoso pigmento obliti, & oculis obunctis graphice prodeunt, mitellis, & crocotis, & carbasinis, & bombycinis lineis. Quidam tunicas albas in modum lanciolarum quoquouersum fluente purpura depictas, cingulo subligati, pedes luteis induti calceamentis.* Mox de eorum phanaticis furoribus disserit plenius. Quorum rituum pleraque etiam primis temporibus in vsu fuisse declarat Herodotus, vbi animaduertit eos derasos fuisse, circumcisos, veste linea, & calceis papyraceis indutos, frigida interdiu ter, noctu, bis lotos, & in Deorum supplicijs frequenti diuerberatione sua sponte cæsos. lib. 8. Metamorph. lib. 2.

Proximi erant sacerdotibus ἐνταφιασαὶ & ταριχευταὶ, qui cadauera maximè sacrorum animalium curabant, quos vt ait Diodorus: Πάσης μὲν τιμῆς καὶ πολυωρίας ἀξιοῦνται. τοῖς τε ἱερεῦσι συνόντες, καὶ τὰς εἰς ἱερὸν εἰσόδους ἀκωλύτους ὡς ἱεροὶ ποιοῦνται. *Omni honore atque cultu dignantur. Nam sacerdotibus familiares sunt, & in sacrarium vt qui sacri sunt, liberè ingrediuntur.* Tanta autē superstitione & apparatu sacra animalia funerant, vt curatorem funeris vnius animalis, totas facultates suas satis luculentas impendisse, & insuper quinquaginta talenta à Ptolemæo fœneratum memoret Diodorus. Verùm quoniam inter officia sacerdotum est aliquod discrimen, operæpretium est de hac re audire Clementem Ale- lib. 1. p. 76. l. 1. p. 2.

Alexandrinum, qui totam hanc ſapientum & ſacerdotum Aegyptiorum ſeriem diſertiſſimè tradit Stromatum libro ſexto p. 465. Primus, inquit, procedit is qui vulgò ᾠδὸς nominatur, vnum aliquid afferens ex ſymbolis Muſicæ. Eum dicunt oportere duos libros tenere ex libris Mercurij, ex quibus vnus quidem continet hymnos Deorum, alter verò rationes vitæ regiæ. Poſt cantorem verò procedit, ὁ ὡροσκόπος, ὡρολόγιόν τε μετὰ χεῖρα καὶ φοίνικα ἀστρολογίας ἔχων σύμβολα. *Horoſcopus geſtans in manu horologium & palmam aſtrologiæ ſymbola.* Eum quatuor libros Mercurij de aſtrologia oportet ſemper promptos in ore habere. Deinceps autem ὁ ἱερογραμματεὺς, ἔχων πτερὰ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, βιβλίον ἐν χερσὶ καὶ κανόνα ἐν ᾧ τό τε γραφικὸν μέλαν, καὶ σχοῖνος ᾗ γράφουσι. *Prodit, inquit, ſcriba ſacrorum alas habens in capite, & librum in manibus, & regulam, atramentum prætereà, ad ſcribendum, & ſtylum iunceum quo ſcribunt.* Hunc oportet ſcire ea quę vocantur Hieroglyphica, & mundi deſcriptionem, & Geographiam, & ordinem Solis & Lunæ, & quinque errantium ſtellarum, Aegyptique chorographiam & Nili deſcriptionem, tum inſtrumentorum, ornamentorumque ſacrorum, tum locorum conſecratorum, menſuras prætereà & quæcumque ad templa & res ſacras attinent. Deinde ſequitur, ὁ στολιστὴς ἔχων τόν τε τῆς δικαιοσύνης πῆχυν, καὶ τὸ σπονδεῖον, ſtoliſtes ſeu ornator, qui iuſtitiæ cubitum & calicem ad libandum geſtat. Is ſcit omnia quæ ad diſciplinam & ſacrificia, primitias, hymnos, preces, pompas denique & dies feſtos ſpectant. Poſt omnes exit Propheta, προφανὲς τὸ ὑδρεῖον ἐγκεκολπισμένος, ᾧ ἕπονται οἱ τὴν ἔκπεμψιν τῶν ἄρτων βαστάζοντες. *Qui ſpectabilem in ſinu geſtat hydriam, quem ſequuntur qui emiſſos panes portant.* Is vt qui ſit ſacrorum præfectus, ediſcit libros decem, qui vocantur

Quis apud Ægyptios Sacerdotes Odus.

Quis horoſcopus.

Quis ἱερογραμματεὺς & eius habitus.

Quis ſtoliſtes.

Quis Propheta.

cantur ſacerdotales, de Diis & legibus, & vniuerſa Sacerdotum diſciplina.

Meminit quoque eo loco παςοφόρων, qui ſex Mercurij libros de medicina ediſcunt, hoc eſt de anatomia, & morbis, inſtrumentiſque medicis, tum de medicamentis, oculis, & mulieribus. Eos autem eſſe ex ordine ſacerdotum declarat hic locus libri tertij pædagogi cap. 2 vbi deſcribens eum qui idola oſtendit, παςοφόρος δὲ ἤ τις ἄλλος τῶν ἱεροποιούντων, ex quo apparet fuiſſe quemdam æditaum, de quo dico ad ſymbolum 39. *lib.* 1. *in notis* — *Quis Paſtophorus.*

Ex eo Clementis loco facilè confutes eos qui exiſtimarunt omnes Aegyptiorū ſacerdotes communiter vocari Prophetas, quod ſenſiſſe videtur Diogenes Laertius, cuius auctoritate adductus Criticorum aliquis in hoc Antinoi monimento, Αντινόῳ συνθρόνῳ τῶν ἐν Αἰγύπτῳ θεῶ M. Οὔλπιος Απολλώνιος προφήτης, προφήτην, hic dicit eſſe Γυμνὰ, abuſus communi nomine proprij loco, nec ſatis ea diſcriminans quæ apud Aegyptios (vt doctiſſime oſtendit Clemens) inter ſe diſtincta erant.

Grauis error de Idolorum ſepultura emendatus.

Ad Hieroglyphicum 37. *libri primi.*

AD hierograhicum 37. καὶ ἀνατετμημένα θεωρεῖ τὰ ὑπ' αὐτοῦ κηδευόμενα εἴδωλα, Turbatum eſt in hoc loco, & puto reſtituendum ἀνατεθεμμένα. Quàm enim ridiculum eſt hæc verba de Pollinctore accipere, & cum interpretibus dicere, *Quod nuda & reſecta quibus iuſta facit ſimulachra contemplatur?* Et vbi Pollinctor iuſta facit, hoc eſt, ſepelit ſimulachra? & ſimulachra in partes conciſa? eſto Pollinctores funerarint ſacra animalia priùs diſſecta vnguentiſque oblita, non tamen hoc ſimulachris

aureis & marmoreis vnquam factum legitur, quod per ſe ineptum eſt. hæc igitur verba de Cane intelligenda ſunt, γυμνὰ, καὶ ἀνατεταμμένα θεώρει τὰ ὑπ' αὐτοῦ κηδευόμενα εἴδωλα, nuda & explicata ſpectat, quæ cuſtodit Deorum ſimulachra. Nam κηδεύειν non ſemper funerare, ſed curare & ſeruare ſignificat. Quod autem canes cuſtodiæ templorum & ſimulachrorum adhiberentur, ne quid auri argentiuè ex ijs abraderetur, aut etiam gemmæ quibus parietes ſacri apud Aegyptios collucebant furto ſubducerentur, ex Horo colligere licet, & Aeliano de animalibus. Porrò quos hic ἐνταφιαστὰς ſeu libitinarios deſignari vides ab Horo publici funeris Curatores, eorumdem cætum apud Chriſtianos in Orientali Imperio ἀσκητήριον dictum fuiſſe notat vir eruditus: non tamen euincit ijs quas affert rationibus. Nam quod ex Nouella Iuſtinani 59 citat. ἑκάστη κλίνῃ ἀσκητήριον δίδοσθαι ἀσκήτας, aliquot exequijs mortuorum fuiſſe deputatos confirmat, non tamen inde rectè colligit ἀσκητήριον fuiſſe propriè quod funera curabat, quaſi definire vellet ἀσκητὴν eſſe ἐνταφιαστὴν, quod minimè dici poteſt vbi propria verbi ſignificatio quæritur. Neque enim ſi Apelles ſit pictor & orator, ideo pictorem definiens, diſcam, *Pictor eſt orator.*

Quid ſit Paſtophorus.

Ad Hieroglyphicum 39. libri primi.

AD Hieroglyphicum 39. παστοφόρον δὲ σημαίνοντες. Interpres vertit *ſacrum pallium geſtantẽ*, perperam meo quidem iudicio. Nam ſi verbi ſignificatio ſpectanda eſt, D. Hieronymus in Iſaiam paſtoforum interpretatur thalamum, in quo habitat præpoſitus templi, in quo παστοφόρος ædituus eſt aliquis potiùs, quàm *ſacrum pallium geſtans*, quæ verba nimis

nimis generalia ſunt & obſcura. Fefellit interpretem quod apud Iulium Pollucem παστὸς dicitur, παρὰ τῇ εὐνῇ παραπέτασμα, velum quod thalamo obtenditur, vbi cùm aliqui codices Latini pallium reddiderint, hic de veſte communi accepit: ſed debebat animaduertere quod habet etymologicum magnum, παστὸς ἡ ἐκ πετασμάτων ποικίλων κατεσκευασμένη σκηνή. Vbi paſtos non pallium tantùm, ſed thalamus ipſe nominatur, quo ſenſu etiam paſtoforium dicitur. Verum hic aliud latet quod neque Clementis Alexandrini interpretes peruidêre, παστοφόρος, vt conſtat ex eodem Clemente, eſt ex ſacerdotibus Aegyptiorum, & vt facile intelligi poteſt. Aedituus aliquis, nam dicitur aduenas in templum introducere & idola monſtrare, σεμνὸν δεδορκώς, καὶ παιᾶνα τῇ Αἰγυπτίων ἄδων γλώσσῃ. Nunc docti viri quærunt quorſum dicatur παστοφόρος, neque enim Deorum thalamos & ædes portat, ſed cuſtodit; manuſcriptus aliquis codex apud Clementem Alexandrinum habet, πλαστοφάρος, diſtortius quidem, ſed apparet ex eo locum eſſe deprauatum. Ego legendum exiſtimo παστόφουρος, *templi cuſtos*, quo nihil aptius ad Clementis & Hori mentem video, nam ὑπὸ τούτου φυλάττεται τὸ ἱερόν.

Lib 3. c. 4. Onomaſtici.

Lib. 3. pædagogi. eſt.

An omnis luſtratio per aquam, & ignem fieret.

Ad Hieroglyphicum 41. *lib.* 1.

QVod ait Horus de aqua & igne, διὰ τούτων τῶν στοιχείων πᾶς καθαρμὸς ἐκτελεῖται. Omnis hiſce elementis fit luſtratio, non ita intelligendũ eſt. quòd ſola hæc elementa ſemper ad luſtrationes fuerint adhibita, ignis certè, & aqua in his expiationib. principatũ tenuerunt, & vt ait Plutarchus, τὸ πῦρ καθαί-

ρεῖ καὶ ὕδωρ ἁγνίζει. Quamobrem, & qui Mithræ sacris initiabantur, discebant καρτερεῖν τὸ πῦρ ignem tolerare, quem ritum nonnulli etiam hæretici tenuerunt, qui catechumenorum aures igne adurere, vel candenti ferro signare consueuerant, vt auctor est Heracleon in libello qui προφητικῶν ἐκλογαὶ inscribitur, ἔνιοι δὲ τὰ ὦτα τῶν σφραγιζομένων κατεσημήναντο, & hoc ipsum Iacobitæ quoque sunt imitati, qui ad baptismum contra legitimos Ecclesiæ ritus aqua minimè vtebantur, sed teste Bernardo Luxemburgensi, imprimendam candenti ferro crucis figuram in frontibus initiatorum curabant. Inde etiam prodierunt πυραὶ καθαρτικαὶ, quas malo more & exemplo, ad expiationes Christiani nonnulli renouare conati sunt. Et hæc ex Ethnicarum lustrationum superstitionibus. Quod vero ad aquæ aspersionem attinet, nihil occurrit frequentius: neque enim tantum ad templi fores statuebantur, quæ Græcis περιῤῥαντήρια, Latinis aquaminalia dicuntur, sed etiam in fori aditu, & funestarum ædium vestibulis, quo spectant illa Euripidis in Alceſtide.

Aures igne signata, & frons candenti ferro à Iacobitis inusta.

πυλῶν πάροιθεν δ᾽ οὐχ ὁρῶ,
πηγαῖον ὡς νομίζεται
χέρνιβ᾽ ἐπὶ φθιτῶν πύλαις
χαίτα τ᾽ οὔτις ἐπὶ προθύροις τομαῖος,
Non video ante portam (vt lex est)
Fontana lauacra pro mortuis,
Nulla coma præcisa est in vestibulo.

(Nam & capillus de mortui capite sectus foribus appendi solebat.) De cæteris lustrationibus quæ per ouum, squillam, sulphur, laurum, sanguinem, & cætera id genus fiebant, nihil nunc opus est inculcare pluribus.

Cotur-

Coturnicem pro Oryge malè à Pierio ſumi.

Ad Hieroglyphicum 46. libri primi.

MAgna in hoc hieroglyphico enodando interpretum eſt diſſenſio. Alij ſiquidem de Oryge, alij de coturnice intelligunt. Multum refert vtrum de quadrupede, an de aue ſermo ſit, quod tamen vnius litteræ ambiguitate decepti homines, alioqui non imperiti confudere. Codex Italus qui Romæ prodijt excuſus anno 1 99 nomen ὄρυγος de textu expunxit, reliquit tamen illi locum ad marginem, ne planè abraſum videretur: Deinde repoſuit ὄρτυγος, Coturnicem pro Oryge. Qua in ſententia fuit quoque Pierius lib. 27. haud ita diligens in Hori mente perſcrutanda. Mihi verò mirari contigit quomodo viris doctis hæc interpretatio exciderit, quæ vt alia omittam, vel hoc vno argumento refelli quam facillimè poteſt, quòd id ipſum animal de quo hic ſermo eſt, Horus dicat ἐμπροσθίοις σκέλεσιν ἀνορύσσειν τὴν γῆν, *Anterioribus cruribus, ſiue pedibus terram effodere.* Quæſo cur anteriores hic pedes nominantur, niſi quia ſunt & poſteriores? at ſi anteriores ſunt & poſteriores; apparet animal eſſe quadrupes, quod in auem tam cito efformauit Pierius. Deinde ſi auis eſt; & coturnix, quomodo huic tanquam equo inſidentes facit Reges? quod abſurdum eſt. Omnino de Oryge totum ſymbolum intelligendum; *Primum* quia id omnium penè codicum fides poſtulat, & ὄρτυγος nomen vt apparet, non niſi timidè in alienam ſedem irrepſit. *Secundum*, quia quæ hic Orygi tribuuntur ab Horo, eadem quoque comprobat Aelianus de animalibus. Neque enim tantum Orygem dicit, Solem Orientem auerſari, ſed etiam aduerſus eius exor-

tum aluum deijcere, quo fit vt Serapidis cultores eam præposterum animal malè oderint. Benè igitur in hac parte Mercerus, qui Aldi codicem sequutus nihil mutauit. Sed hic postea laudatus interpres postquam ad hunc textum deuenit. Καὶ οἱ ἱερεῖς τοῦτο μόνον τῶν πτηνῶν ἀσφράγιστον ἐσθίουσιν, hoc est (vt ipse interpretatur.) *Quare & sacerdotes vnam hanc inter volucres non signatam comedunt.*

Tum idem Mercerus in hunc locum annotat. *Micarum sanè est, quod hoc loco Orygem inter volatilia annumcret, quod à nemine quod sciam est proditum.* Putauit ita vir minimè malus, Oryges alatos ab Horo censeri, nec mirum est si hoc tantopere demiratur, sed non minus mirandum quomodo vir tam emunctæ naris, & in tot authorum commentationibus volutatus, tam facilem locum suo nitori restituere non potuerit. *Itaque totum hunc locum* (inquit) *corruptum existimarim, nec qua ratione possit restitui, succurrit, nisi forte pro* τῶν πτηνῶν, *legimus* τῶν θηρῶν. Si tam audacter in auctoribus mutare licet, *omnia* (fateor) *erunt protinus alba.* Sed vbi prudentium Criticorum in dictionum mutationibus hæc audacia? Ego existimo vnius, & admodum affinis literulæ mutatione posse totam hanc plagam sanari, si dicamus πτηνῶν, positum pro κτηνῶν, quæ germana est lectio. Sed reclamabit aliquis ex Grammaticorum natione τὸ κτῆνος dici de pecudibus, quod in Orygem ferum animal cadere non potest. Hic quisquis ita obiecerit, satisfactum sibi abundè existimet, si Orygem inter pecudes esui aptas videat annumerari à Columella, vbi sic scribit: *Feræ pecudes, vt capreoli, damæq́; nec minus Orygum ceruorumq́; genera, & aprorum, modo lautitijs & voluptatibus Dominorum seruiunt, modo quæstui ac reditibus.* vnde etiam Iuuenalis: *Et getulus oryx hebeti lautissima cœna Caditur.* Est enim Oryx de genere caprearum syluestrium bisulcus, & vnicornis, vt ex

Lib. 9. c. 1. [margin, beside "vt capreoli, damæq́;"]

Sat. 11. [margin, beside "vnde etiam Iuuenalis"]

Aristo-

Aristotele & Plinio licet colligere. Oppianus tamen non vnum dumtaxat cornu, sed plura videtur illi tribuere dum canit: Ὀξεῖαι κεράων δὲ μετήοροι ἀντέλλουσιν αἰχμαὶ Nunc quod reliquum est difficultatis expediamus. διόπερ οἱ ἀρχαῖοι βασιλεῖς τοῦ ὡροσκόπου σημαίνοντος αὐτοῖς τὴν ἀνατολὴν ἐπικαθίσαντες τούτῳ τῷ ζώῳ, διὰ μέσου αὐτοῦ ὥς τινων γνωμόνων τὴν τῆς ἀνατολῆς ἀκρίβειαν ἐγνώριζον. *Quapropter antiqui reges cùm sibi ortum nunciaret horarum obseruator, huic insidentes animali per medium ipsum velut gnomones quosdam ortus rationem ac tempus accuratè certòque cognoscebant.* Primum malim καθίζειν actiuè sumere, & de horoscopo intelligere quem Reges iubent Orygem conscendere, vt certius Solis ortum dignoscat. Quod autem habet διὰ μέσου αὐτοῦ *per medium ipsum*, subobscurum est, nescio enim quid sibi cogitatione pinxit Mercerus, quasi per medium hoc animal cui insident intuentes reges, ortus speculentur. Hîc μέσον accipiendum est, pro re interiecta & interposita ad aliquid efficiendum, vel certè vno verbo clarius dicendum διὰ μέσου αὐτοῦ, *hoc est ipsius interuentu, ipso mediante.* Nam διάμεσος dicitur antiquis vt recentioribus μεσίτης, qui ad negotium aliquod conciliandum interuenit, & sic ὄρυξ hic διάμεσος nominatur, quòd beneficio huius naturalis propensionis qua solis primas faces præuidet, tempora discernant horoscopi.

Iam quòd ad interpretationem eorum verborum attinet, διὸ οἱ ἱερεῖς τοῦτο μόνον τῶν κτηνῶν ἀσφάγιστον ἐσθίουσιν, Sacerdotes vnam hanc inter volucres non signatam comedunt. Visa est interpreti suspecta vox ἀσφράγιστος, & fortè (inquit) legendum ἀσφάγιστος, sed omnino retinenda vetus lectio ἀσφράγιστος. Declarat Herodotus, vbi ostendit vetitum esse sacerdotibus sub pœna capitis, ne victimam aliquam immolent, quam prius sigillari annulo non signarint.

ἀσήμαντον δὲ δύσαντι θάνατος ζημίη ἐπικεῖται. Horus hic Orygem solum excipit, eam opinor ob caussam, quòd quæ Deorum sigillo essent impressa in Deorum possessionem transcribi viderentur, at nefas erat Orygem execratum animal Dei, maximè Solis nota inurere, & quasi eiusdem peculium facere.

Antiqua lectio defensa.

Ad Hieroglyphicum secundum libri secundi.

HOc hieroglyphicum vt breue, ita difficile est, καὶ ἀετοῦ νεοσσὸν ἀῤῥενογόνον, καὶ κυκλοηδὸν σημαίνει. Primum Mercerus emendat ἀετοῦ νεοσσὸς pro νεοσσόν. Ego veterem lectionem retineo, cùm bis in Horo constanti veterum codicum fide ita legatur Non aduertit Mercerus quòd doctiores Grammatici notant, recentiores Græcos (ex quorum numero est hic auctor Hori μεταφραστὴς) nonnunquam accusatiuis nominatiuorum loco abusos. Sic Nicetas θυγατέρα dixit pro θυγάτηρ τοῦ βασιλέως δὲ τοῦ δὲ καὶ τρίτη θυγατέρα ἦν εὐδοκία τοὔνομα. Sic *corona pretiosa* Græcus liber θυρίδα in nominandi casu pro θυρὶς habet. ἀῤῥενογόνος autem non tantùm masculus est, sed mares generans. Vox κυκλοηδὸς omnino deprauata est, Mercerus reponit κυκλοειδῆ, & interpretatur *orbiculatum*, sed quis tales sensus probare possit? Quod *aquilæ pullus orbiculatum quid significet*. Vide num legendum sit τυλοειδῆ, τυλοειδὴς est calli speciem habens, & per metaphoram robustus: sic autem Aquilæ pullus innuet masculum, fortem, & robustum, qui ex diuturno labore callum contraxerit. Non occurrit quomodo aliter hanc cicatricem obducamus.

In Alexio Angelo.

Quod

Quod duo Polypi pro duobus Apollinis pedibus ſint perperam ab interprete poſiti.

Ad Hieroglyphicum tertium lib. 2.

HOc Hieroglyphico vbi legitur, Δύο πόδες συνηγμένοι, καὶ βεβηκότες δρόμον ἡλίου τὸν ἐν ταῖς χειμεριναῖς τροπαῖς σημαίνουσι *Gemini pedes ſimul compacti & progredientes, ſolis curſum cum in ſolſtitio eſt hyberno ſignificant*, variæ ſunt lectiones. Et primum quidem Manuſcriptus liber, pro δύο πόδες, habet δύο πολύποδες. Pierius non eſt admodum pugnax, quo minus duo Polypi ad hybernum ſolſtitium denotandum ſimul colligati exprimantur. *Impreſſorum*, inquit, *codicum lectio quæ eſt δύο πόδες, nequaquam diſplicet: ſed ſi progreſſum exprimere volueris, videndum eſt ſi pedes illigatos pinxeris, qua ratione id tuearis.* Hæc ille, quorum nullam auctoritatem, nullam affert rationem. Et certè nullus opinor veterum inuenietur, qui vllam partem Polypi ad Solem ſignificandum vnquam vſurparit, quamquam vt nihil eſt in iſtis ſymbolis tam alienum quod non aliquo cultu rationis, & rationis ſpecie ſplendeſcat, poſſet illud fortaſſe dici, Polypum rectè Solis in hyberno ſolſtitio tarditatem ſignificare, quod ſit vt ait Ouidius. Hieroglyphicon l. 27.

——— *crinali corpore ſegnis.*

Vel vt canit Oppianus:

Πανδίας ϛροφάλιγγας ὑπὸ σκολιοῖσιν ἱμᾶσι
Τεχνάζων.

Verùm quid opus eſſet geminos Polypos ad hoc ſymbolum pingere? & ſi ſua natura tardi ſunt, cur vin-

uincula quæ ad frænandam celeritatem expressa sunt inijcerentur? Puto probabilius esse, si pro δύο πολύποδες, legatur δύο πολλȣ πόδες, id est, *duo solis pedes*, pro duobus Polypis, nam Sol πολὺς appellatur, vt constat ex eodem Horo. Quid est autem aptius ad Solem in solstitio hyberno tardè progredientem significandum quàm Hori siue Apollinis statuam, cuius pedes inter se vincti sint & impliciti depingere? At vrget Pierius, & quærit quomodo si pedes vincti sint progrediuntur? Difficilius quidē, sed tamen progredi possunt, quod cernitur in ergastularijs, qui ita vinciuntur compedibus, vt aliqua ex parte mouere se, & progredi possint, & rectè quidem hoc pacto cursus solis significatur, qui non est omninò nullus, sed tardior, vt stare quodammodo loco videatur. Quamobrem puto legitimam esse lectionem, δύο πολλȣ πόδες συνηργόμενοι, pro συνηγόμενοι καὶ βεβηκότες.

Lib. 1. Hierogl. 32.

Quomodo Hippopotamus Horas significet.

Ad Hieroglyphicum 19. lib. 1.

Hieroglyph. lib. 29.

QVomodo Hippopotamus horas significet quærit Pierius: & multū quidem laborat, vt explicet, coniecturæ verò quas affert paulò videntur debiliores. *Quia depascit segetes*, inquit, *ante determinatas in diem, vel quod interdiu in imis aquis latet, noctu in terram egreditur.* Hæc, inquam, rem acrius perpendenti non satisfaciunt. Primum nota in Græco esse ὥραν non ὥρας. ὥρα autem κατ' ἐξοχὴν, vt constat, sæpe vernum tempus significat. Et ita ὥρας, hoc est veris Hippopotamus symbolum esse dicitur, quia vere vbi primum herbæ pubescunt, incipit è Nilo egredi, & pabulari, vt habet Nicander in Theriacis,

Χιλοῦ

Χιλοὶ ὅτι χλοάουσιν νέην δ' ἀπεχεύαντο ποίην.

Pabula vbi virescunt, & nouam fundunt herbam.

Dixit autem ἀπεχεύατο pro ἀπεχεύαντο per enallagen. Aliter etiam explicari potest, si dicas ὥραν irrepsisse pro ἀρὰν, vt Hippopotamus execrationem significet, quo nullum animal execrabilius, nam Patrem interficit, & Matrem comprimit.

Quomodo Phœnix nascatur?

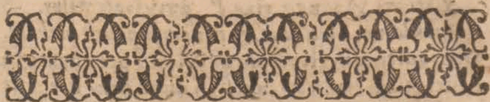
Ad Hieroglyphicum 54. lib. 2.

QVod ait hic Phœnicem se in terram summo impetu proijcere, vnde & vulnus accipit: ex sanie vero vulneris defluente alium gigni, qui simul cum patre moribundo Heliopolin proficiscitur, hoc neque Chæremon Aegyptius qui citatur à Tzetze neque Philostratus & Herodotus, aut ex Latinis Solinus, Lactantius, Manilius, Ouidius & cæteri qui Phœnicis meminerunt, tradidere. Patrem tamen eumdem orbiculari myrrhæ ligno veluti ouo includere, & ad aram Solis deferre meminit Herodotus; sed melius Lactantius de cineribus & reliquijs patris accipit his verbis.

Vnguine balsameo myrrhaque & thure soluto
Condit, & in formam conglobat ore pio.
Quam pedibus gestans contendit Solis ad ortum,
Inque ara residens ponit in æde sacra.

Licitum cuique fuit in re tam ignota pro arbitrio fingere, itaque pluribus discutiendum non puto.

AD



AD CLEMENTIS ALEXANDRINI HIEROGLYPHICA OBSERVATIONES.

Quorſum in templis Ægyptiorum rotæ.

Ad Clementis Alexandrini, lib. 5.



IONYSIVS Thracius, & poſt eum Clemens Alexandrinus, nobilis illius ſymboli meminere, quo Rotæ in templis Ægyptiorum circumagebantur: quid autem per illam rotarum couerſionem ſignificare vellent, pluribus non explanant: Tres ego potiſſimum cauſſas huius Hieroglyphici conijcio. Prima eſt, vt Dei naturam adumbrarent, quem ſcite & illa Aegyptiorum placita depingens Democritus, appellat νοῦν ἐν πυρὶ σφαιροειδεῖ. *Mentem in igne orbiculari.* quò ſpectat etiam illud Parmenidis, qui Deum definiebat στεφάνην, *coronam, continentem ardore lucis orbem, qui cingit cœlum.* Et præclarè quoq; notatum eſt ab Iamblycho libro de myſterijs, Aegyptios ſolitos fuiſſe Deum mundi Principem in loto arbore aquatica, cuius tum poma tum folia rotunda ſunt, ſedentem exhibere: ex quo ſignificaretur

Deus mens in igne circulari ſecũdum Democritum.

retur

tetur circularis actio mentis in se vndique remeans. Quæ opinio adeò superstitiosos animos oppresserat, vt in sacris, ambitus & circuitiones frequētius vsurparent, vnde extat illud in symbolis Pythagoræ, προσκύνει περιφερόμενος, quod Plutarchus in Numa ad imitationem quoque rotarum Aegyptiarum expressum à Pythagora memorat, rationemque subintexit, hanc in sacris circuitionem ad similitudinem orbium cœlestiū fieri pronuncians. λέγεται (inquit) ἀπομίμησις εἶναι τῆς τοῦ κόσμου περιφορᾶς. Hæc conuersio imitatio est motus cœli, quod *rotundū & volubilem Deum.* Stoici nominarunt. Quamobrem & Galli, inter sacrificandū, ex cruore ipsius hostiæ quæ Dijs immolabatur circulum in ara delineabant, dicebanturque id temporis τελειοῦσθαι, hoc est sacrificiū consummare, cum orbem illum adumbratam quandam Dei speciem designassent. Vide num quoque eo spectet illud Dauidis, cùm Psalmo 11. dixit: *Impios in circuitu ambulare*, etsi vulgò explicant, Impiorum multitudinem vbique vagari, vel mysticè, secundum Remigium, Improbos semper in περιφορεία incedere neque ad centrum qui Deus est pertingere (vt ait Caietanus.) Tamen non importunè ad superstitiosos illos gentilium sacrorum circuitus significandos accommodari posset.

Conuersiones & circuli in sacris.

Alia ratio huius consuetudinis, quam Plutarcho in Numa placuisse quoque video. Εἰ μὴ νὴ Δία τοῖς Αἰγυπτίοις τροχοῖς αἰνίττεταί τι, καὶ διδάσκει παραπλήσιον ἡ μεταβολὴ τοῦ σχήματος, ὡς οὐδενὸς ἑστῶτος τῶν ἀνθρωπίνων. *Nisi quid Hercule similiter Ægyptiis rotis inuoluit, & significat hæc figuræ mutatio, nihil esse in rebus humanis stabile.*

Hæc fuit quoque Soldanij viri sapientis apud Cedrenum ad regem Francorum oratio, cuius memini *symbolorum lib. 1. Synt. 2.* Hic cùm rotæ conuersionē e carcere in quo captiuus tenebatur, oculis acerrimè defixis diu cōtemplatus fuisset, ex diuturno mœrore

Georgius Cedrenus in compēdio, p. 475. edit Basil.

Solandi dictum notabile ad Regem Francorũ.

in solutiorẽ risum effusus est, cuius rei causã sciscitãti Regi respondisse fertur. Καὶ ὡς εἰκόνα ταύτην λαβὼν τῆς ἀσταθμήτου καὶ ἀβεβαίου τῶν ἀνθρώπων εὐδαιμονίας ἐγέλασα· ἅμα δὲ ἐνθυμηθεὶς, πῶς ἐφ' οὕτως ἀβεβαίῳ πράγματι ἐπαιρόμεθα, ἅμα δὲ οὐκ ἀδύνατον οἰηθεὶς, τὸ καὶ ἐμὲ ὥσπερ ἐκ μετεώρου γεγονότα ταπεινὸν, οὕτως καὶ ἐκ τοῦ χαμερποῦς ἐνδέχεται πάλιν ἀρθῆναι πρὸς τὸ μέγεθος. *Hanc ego incerta inconstantisq; hominum felicitatis imaginem sentiens risi, cũ quod in mentem mihi veniret quã instabili nos de re superbiremus, tum simul hoc etiã fieri posse iudicans, vt quomodo ex sũmo infimus sum factus, ita ex humili rursum loco ad prius attollatur fastigiũ.*

Ixionij amici, qui?

Adde ad idem symbolum *Ixionios amicos*, aulicos scilicet illos & parasitos, quos Heliogabalus per ludibrium ad rotam aquariã alligatos sub aquas mittebat, rursusque in summum reuoluebat: cuius ludi quem tam sæpe aulici in hoc rerũ humanarum æstu ludunt, meminit Lampridius in Heliogabalo, & ego in symbolis explico plenius.

Tertiam demum rationem nobis subijcere videtur Anacreon Poëta, sed sobrius, vbi totam imaginem esse dicit vitæ currentis his verbis.

Τροχὸς ἅρματος γὰρ οἷα
Τρέχει βίοτος κυλισθεὶς,
Ὀλίγη δὲ κεισόμεσθα
Κόνις ὀστέων λυθέντων.
Rota velut curulis
Properat volucris ætas,
Tenuis: iacebimusque
Cinis, ossibus solutis.

Sat. 5.

Cum quo facit Persius.

Nam quamuis prope te quamuis temone sub vno
Vertentem sese frustra sectabere canthum,
Cum rota posterior curras, & in axe secundo.

Vbi non tantũ vitæ volubilitatem, sed & irremeabiles temporum lapsus designat, & ostendit quam arduum sit desidiosis diei præsenti manum inijcere.

Quid folia & rami in templis Ægyptiorum ſignificarint?

Ad Clementis Alexandrini lib. 5.

SYmmachus ad illum locum Ezechielis *c.* 8 *Et ecce applicant ramum ad nares ſuas*, innuit hic deriſionem ſignificari fœdo raucoque narium ſonitu in contemptum Dei. Sic enim ille, Καὶ ὡς ἀφίεντες εἰσὶν ἦχον ὡς ἆσθμα διὰ τῶν μυκτήρων ἑαυτῶν. Itaque alii tantum habent μυκτηρίζοντες deridentes, nulla facta ramorum mentione, qua in ſententia ſunt *Septuaginta*, καὶ ἰδοὺ αὐτοὶ ὡς μυκτηρίζοντες. Theodotio, vt liberiorem anſam interpretationis daret, ramorum ſimul, & deriſionis meminit his verbis, καὶ ἰδοὺ αὐτοὶ ἐκτείνουσι κλῆμα ὡς μυκτηρίζοντες. Et ecce ipſi porrigunt ramum tanquam deridentes. Ratio ambiguitatis fuit vox הזמורה hazmorach, quæ vt notauit Symmachus, & ſonum, & ramum ſignificat, quamobrem Theodotion vtrumque coniunxit, ſed in eo errat quod geſtationem illam ramorum ſignum deriſionis interpretetur, cùm potius venerationis ſit hieroglyphicum. Quis enim ignorat ramos in ſuperſtitioſis gentilium ritibus, ad cultum falſorum Deorum fuiſſe prælatos? vt Pinum Pani, Syluano & Diti cupreſſum, Iſidi abrotonum. Certe apud Athenienſes feſtus erat dies ramorum nomine inſignis. Quo in honorem Bacchi præferebantur ὄχοι, quaſi μόχοι, hoc eſt tenues rami, maximè vitis. Ex quo ὀσχοφορίας celebritate nomen, & ὀσχοφόροι, ſeu rami ferri appellabantur. Pueri Camilli Sacrorum miniſtri qui acceptos vitis ramuſculos ex Bacchi templis in Mineruæ Scirrhadis ædem deferebant; vt diſertè teſtatur Scholiaſtes Nicandri, Ὀσχοφόροι δὲ λέγονται Ἀθήνῃσι παῖδες ἀμφιθαλεῖς ἁμιλλώμενοι οἱ κατὰ φυλὰς, οἳ

Symmachi error in loco Ezechielis.

Hazmorach ramus & ſonus.

Oſchophori.

λαμβάνοντες κλήματα ἀμπέλου ἐκ τοῦ ἱεροῦ, τοῦ διονύσου ἔτρεχον εἰς δὲ τῆς σκιῤῥάδος Ἀθηνᾶς ἱερόν. Quod autē Deos venerantes & manum, & ramum(si tunc tenerent) secundum veterem adorandi ritum ori admouerent, hinc D. Hieronymus rectà vertit, *& applicabāt ramum ad nares suas in signum*, scilicet adorationis quam Soli præstabant.

Hunc certè honorem Deo debitum sacrorum simius Dæmon ita præripiebat : nam Hebræos quoque eadem ceremonia in cultu Dei vsos fuisse in festiuitate tabernaculorum produnt sacræ literæ, & disertè testatur Iosephus *antiquit. li.* 3. vbi scribit Iudæos victimas Deo incendere, & simul pro gratiarū actione sacrificare, manibus interim gestantes ramos myrti & palmæ, ex quibus mala Perseæ dependebant. Eius verba sunt, Ὁλοκαυτοῦν τε καὶ θύειν τῷ θεῷ τότε χαριστήρια, φέροντας ἐν ταῖς χερσὶν εἰρεσιώνην μυρσίνης, καὶ ἰτέας σὺν κράδῃ φοίνικος πεποιημένην, τοῦ μήλου τοῦ τῆς περσέας προσόντος. Nota consulto mala Perseæ arboris fuisse ramis adhibita, vt significarent cor & linguam Deo dedicandam esse. Nam Persea frondes habet in linguæ speciem acuminatas, fructus verò in cordis fermè effigiem efformatos.

Iudæi cur vsi malis Perseæ arboris.

Idem postea ramorū honos Principibus viris exhibitus in pompis & triumphis, vnde apud Heliodorū ab Hydaspe rege pręmittūtur nuncij victoriæ loto coronati, & palmarum ramos in ipsius honorem quatientes. Τὰς κεφαλὰς τῷ Νειλῴῳ λωτῷ κατεστεφανωμένοι, καὶ φοινίκων πτόρθους ταῖς χερσὶ κατασείοντες.

Aethiop. lib. 10. *Corona ex Loto.*

Itaque si quem insigni populi fauore honestatum omniumque celeberrimo plausu & lætitia exceptum significare vellent, hunc φυλλοβολούμενον dicebant, quia nō solùm ramos illos exhibebant, sed præterea folia & flores in bene meritos spargebant, quod genus honoris & beneuolentiæ φυλλοβολίαν καὶ ἀνθοβολίαν nominabant. Vnde Philo Agrippā dicit fuisse, φυλλοβολούμενον καὶ ἀνθοβολούμενον ἐπ' εὐσεβείᾳ.

Quid sit ἀνθοβολία.

lib. de legatione ad Caium.

Nec hoc tantum fauoris signo contenti, etiam ramos

mos maximè palmarum ad fores insignium virorum affigere soliti erant, quod genus honoris notauit Lucianus in Rhetorum Doctore, οἱ φοίνικες δὲ ἐπὶ τῇ θύρᾳ χλωροὶ ἐστεφανωμένοι. De hoc certè aliquorum ritu tot suppetunt testimonia, vt nihil sit opus inculcare pluribus. Hæc fuit caussa cur Christus tanquam verus Rex & Deus ramis palmarum à populo exciperetur, quòd rectè animaduertit vetus Poëta, *Palmæ ad Rhetorum fores affixæ.*

Perque viam vt Regi velamina purpurata,
Arboreàsque solo frondes, & olentia serta
Sub pedibus strauere, Deum omnes voce fatentes.

Ex his igitur colliges primam & omnium clarissimã rationem exhibendorum ramorum, & terræ germinum, fuisse signum venerationis diuinæ, cur autem hoc potius quàm alio symbolo fuerint delectati, disco ex Porphyrio. Ο πάλαι ἄνθρωποι οὐ πλιβάνωτον, οὐτ' ἄλλο θῦμα προσέφερον, ἀλλὰ χλόης οἷον τινα τῆς γονίμου φύσεως χνοῦν ταῖς χερσὶν ἀράμενοι κατέκαιον. *Prophyrij obseruatio de primis sacrificijs. Theod. orat. 7. de sacrificijs.* Antiqui, inquit, neque thus, neque aliam victimam offerebant, sed folia, velut primam pubescentis naturæ lanuginem manibus decerptam Diis adurebãt, quo signo Deum creatorem testabantur, à quo herbæ & fruges, atque omnia terra orta producerentur & adolescerent.

Nec mirum igitur si hoc genus officij Christo exhibitum, qui Σοφία κοσμοτεχνῆτις nominatur à Synesio. Est porrò dignum obseruatione, hanc Ceremoniam quam anniuersaria religione Ecclesia veneratur, apud Græcos fuisse percelebrem, Dominicamq; ipsam palmarum quã nos appellamus, ab illis vocari βαϊοφόρον, quod βάϊς, quo verbo etiam Horus vtitur Hieroglyphico quarto libri primi, sit palmæ ramus, vnde & βαΐα appellantur largitiones, & dona, quæ ab Imperatore & Patriarcha distribuebantur ea scilicet septimana, quæ diem palmarum præcedebat, vnde & nomen βαΐων. Hoc disertè testatur Balsamon: Τὴν ὑψηλοτάτην τῶν θείων αὐτοκρατόρων πρόσωπην, καὶ *Dominica palmarum quam celebris apud Græcos.*

De Incens. Patriarchæ die Catech.

τῶν πατριαρχῶν τὴν μεγαλειότητα, μετὰ τῶν ἄλλων ἐσέμνουν. καὶ ἐτήσιοι ῥόγαι ποτὲ καὶ βαΐων φιλοτιμήματα. *Præcelsam*, inquit, *diuinorum Imperatorum circumspectionem, & Patriarcharũ magnificentiam, cum reliquis augustam faciebant & annuæ erogationes, & donorum βάϊα quæ nominantur munifica largitio.* Et imperator quidem palatinis suis, Patriarcha clericis distribuebat, quem ritum quoq; fusius describit Luitprandus: In ea quæ est ante βαϊοφόρον, quod nos *palmarum Ramos* dicimus, hebdomada, tam in militibus quã in diuersis constitutis officijs, numismatum aureorum erogationem, prout cuiu que meretur officium, Imperator facit. Deinde modum enucleat. Erat, *inquit*, apposita decem cubitorum longitudinis ac quatuor latitudinis mensa, quæ numismata loculis congregata, prout cuique dabatur, numeris extrinsecus in loculis scriptis retinebat. Ingrediebantur deniq; ad Imperatorem non confusè, sed ordinatim secundum vocantis vocem, quæ scripta virorum nomina secundum officij dignitatẽ recitabat. Quorum primus vocatus est Rector domus, cui non in manibus sed in humeris posita sunt numismata cum scaramangis (genus est vestis) quatuor. Post quem ὁ Domesticotos Ascalonas & ὁ Delongaristis ploas (doctè Meursius emendat δομέστικος τῶν σχολῶν, & δρουγγάρις τῆς πλοΐμης, quorum alter militibus, nauigantibus præerat alter) sunt vocati. Hi itaque paris numeri, quia dignitas par erat, numismata, & scaramanga suscipientes, præ multitudine non iam in humeris portauerunt, sed adiuuantibus alijs post se cum labore traxerunt. Post hos admissi sunt Magistri numero 24. quibus erogatæ sunt numismatum aureorum libræ, vnicuique secundum eundem numerum viginti quatuor cum scaramangis duobus. Patriciorum deinde ordo hos pone est sequutus, & duodecim numismatum libris cum scaramanga vna donatus. Turba post hos immensa vocatur,

Rerum Europ. li. 3. c. 5.

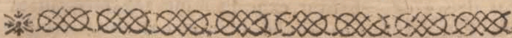
Dona & Largitiones Imperatorum dictæ βαΐα, hoc est Rami palmarum & earum ritus

catur, Protospathariorum, Spathariorum, candidatorum, & id genus clientum.

Hæc ille, quod, quia ritus est præclaræ antiquitatis, & ad honorem Dominicæ palmarum pertinet, nolui hoc loco prætermittere. Cæteras porrò distribuendorum ramorum rationes rectè exsequitur Clemens Alexandrinus; quæ maximè spectant illud Homericum.

Οἵη περ φύλλων γενεὴ τοίη δὲ καὶ ἀνδρῶν.

Quod autem dixit in Ramis expressum quoque fuisse cremationis & sepulturæ symbolum, καὶ πυρὸς ἔργον γενέσθαι, antiquis Aegyptiorum moribus congruere non potest, sed Græcorum. Aegyptij enim cremationem detestabantur, quod ignem existimarent θηρίον ἔμψυχον πάντα κατεσθίον, belluam animatã omnia deuorantem, vt constat ex Herodoti libro tertio.



QVID SINT ÆGYPTIORVM ΚΩΜΑΣΙΑΙ.

Ad Clementis Alexandrini Hieroglyphicum X.

Κωμασίας ab Aegyptijs nominatas innuere videtur Clemens Alexandrinus. Nolim tamen existimare nomen κωμασίας Aegyptum esse, sed ab Aegyptiis græcanicis vsurpatum. Deriuatur enim vt satis liquet, ἀπὸ τοῦ χωμάζειν, quod est τὸ μετ' αὐλῶν καὶ κιθάρας καὶ ᾠδῶν τὸν οἶνον πίνειν, hoc est cum musica & saltatione epulari, vt interpretatur Zonaras: vel certè ἀπὸ τῆς κώμης, qua voce vicus significatur. Erant igitur κωμασίας conuiuia & choreæ, quas Ethnici in honorem idolorum obseruabant, de quibus intelligenda sexta Synodus Trullana dicta à Trullo, fastigio concamerato in Constantini regia, quòd aliter secretarium palatij nomina- βοτὰ ἑορτὴ ἠτελουμένη χάριν πανός.

Balsamon in commentarijs.

Miror cur docti viri reddiderint (vota.)

minatur: sic igitur Synodus (quanquam non fuit œcumenica) τὰς οὕτω λεγομένας Καλένδας, καὶ τὰ λεγόμενα βοτά, καὶ τὰ καλούμενα βρουμάλια, καὶ τὴν ἐν πρώτῃ τοῦ μαρτίου μηνὸς ἡμέρᾳ ἐπιτελουμένην πανήγυριν, καθάπαξ ἐκ τῆς τῶν πιστῶν πολιτείας περιαιρεθῆναι βουλόμεθα, ἀλλὰ μὴν καὶ τὰς τῶν γυναίων δημοσίας ὀρχήσεις, ἔτι μὴν καὶ τὰς ὀνόματι τῶν παρ' Ἕλλησι ψευδῶς ὀνομασθέντων. Vbi inter cætera audis vetari Kalendas, & Panis festa, & brumalia, & conuentum primo die Martij, & saltationes muliercularum in honorem deorum. Quod ad comessationes attinet, vetantur ibidem Christiani Ethnicorum more in templis ἐσθίειν, καὶ ἀκούβιτα στρωννύειν. per acubita intelligit hic lectos tricliniares. Ακούβιτα λέγεται ἅπαν στρωμνῆς κατασκεύασμα εἰς ὕψος ἠρμένον καὶ μαλακόν: ita enim vox exponitur in pandectis iuris Canonici Græcorum Vel certè quod probabilius est, κωμασίαι hic sumuntur pro deorum pompis quæ per vrbis vicos producebantur exquisitissimo apparatu, quem fusè describit Lucius Apuleius. inter has oblectationes ludicras popularium quæ passim vagabantur, iam sospitatricis deæ peculiaris pompa moliebatur Mulieres candido splendentes amicimine, vario lætantes gestamine, verno florentes coronamine, quæ de gremio per viam. qua sacer incedebat comitatus, solum sternebant flosculis, aliæque nitentibus speculis pone tergum reuersis, venienti deæ obuium commonstrabant obsequium. Et quæ pectines eburneos ferentes, gestuque brachiorum, flexuque digitorum, ornatum atque obpexum regalium crinium fingerent: illæ etiam quæ cæteris vnguentis & geniali balsamo guttatim excusso conspergebant plateas. Magnus præterea sexus vtriusque numerus, lucernis, tædis, cereis, & alio genere ficti luminis siderum cœlestium stirpem propitiantes: Symphonæ dehinc, suaues fistulæ, tibiæque modulis dulcissimis personabant: eas amœnus lectissimæ iuuentutis veste niuea & cataclista prænitens sequebatur chorus, carmen venustum iterantes, quod Camænarum fauore solers poeta modulatus edixerat, quod argumentum referebat. Interim maiorum antecantamenta votorum, ibant & dicati magno Serapidi tibicines qui per obliquum calamum ad aurem porrectum dextram, familiarem templi deique modulum frequentabant, & plerique qui facilem sacris viam dari præ-

Metam. lib. 11.

dicabant, &c. Deferebantur quoque, quod hic attigit Clem. Alexandr. Deorũ Ægyptiorum ſimulachra, & quidem à perſonis lectiſſimis, Lampridius & Ælius Spartianus notant huius etiam honoris fragile choragium ſuſcepiſſe Commodum Imperatorem: *Iſidis coluit, ut & caput raderet, & Anubim portaret.*

Lampridius in Comodo Aelius Spartianus in Feſcennino Nigro.

QVIS CHARADRIVS ET AN ICTERICIS MEDEATVR?

Ad Epiphanij ſymbol. XXIII.

Charadrium hic pro Ictero, à S. Epiphanio vſurpatum nonnulli eſſe voluerunt, quod Ictericis facere medicinam dicatur. Verum minime vacillaſſe memoria Epiphanium, vt Charadrium pro Ictero poneret, ſi modo hæc inter ſe fuiſſent diſtincta, teſtantur veterum teſtimonia, quæ hanc ipſam medendi facultatem Charadrio tribuunt: atque imprimis Heliodorus. Ὁ Χαράδριος τοὺς ἰκτεριῶντας ἰᾶται, καὶ τοῦτο πάσχων, εἰ τὸν ὄρνεον προσβλέποι, τόδε φεύγει καὶ ἀποστρέφεται, τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπιμύσαν. οὐ φθονοῦν ὡς οἴονταί τινες τῆς ὠφελείας, ἀλλ' ὅτι θεώμενος ἕλκειν καὶ μετασπᾶν, εἰς ἑαυτὸν, ὥσπερ ῥεῦμα, πέφυκε τὸ πάθος. Charadrius Ictericis medetur, & ſi Ictericus eũ intueatur, refugit ille, & auerſatur, oculis conniuens, non propter inuidiam remedij (vt quidam putant) ſed quia contagione ſe affici ſentit, tranſeunte in ipſum per obtutũ alterius affectionis ceu fluxu quodam.

Heliodorus Aethiop. lib. 3. pag. 142.

Hoc idem Ælianus, & Philus aſſerunt, & Plutarchus *Symp, l. 5. quaſt* 5. vbi loquitur de Ictericis: ἐμβλέποντες τὸν χαραδρίῳ θεραπεύονται

Addit Suidas, ideo mercatores qui hanc auem vendunt conſulto occultare ante pretium perſolutum, ne gratis, mercantibus Ictricis medeatur, vnde Hipponax Poëta luſit in eum credo qui merces occultabat, χαράδριον περνᾷς, *Charadrium vendis.*

Reſtat vt videamus an Charadrius idem ſit cum Ictero, & difficultatem quidem faceſſit haud leuem, quod Epiphanius dicat ex Phyſiologo hunc Charadrium totum album eſſe, abſque vlla nigredinis nota, ὅτι ὅλον λευκόν ἐστι μὴ ὅλως μελανίαν ἔχον, quæ quomodo Ictero

con-

conueniant, quem constat esse magna ex parte luteum? Et si Icteru quem Latini Galgulum vocant, separes à Charadrio, duæ erunt aues diuersæ quæ Ictericis medeantur, quod ij qui naturas auium describunt non asserunt.

Crediderim ego potius parum accuratè loquutum fuisse Physiologum quem citat Epiphanius, dum Charadrium vult totum candidū esse, cum præsertim Aristoteles dicat eum esse colore & voce prauum: ἔστι δὲ ὁ χαράδριος καὶ τὴν χρόαν καὶ τὴν φωνὴν φαῦλος.

In descriptione Charadrij.

Sed & Gesnerus pennis (inquit) vt accipiter, aut tinnunculus subruffis est, collo, capite, & pectore maculosis, ijsdemque partibus ex luteo subruffis, nisi quod colli pars posterior magis ad fuscum tendit.

Suidas vero propter varietatem colorum ait Charadriū pro rebus obiectis mutari, εἶδος ὄρνεου μεταβαλλόμενον εἰς τὰ προκείμενα: ex quib. refellas Physiologū, nisi per λευκὸν, τὸ διαυγὲς intellexerit, idque propter auis aruginem. Nam Eustathius ad Homerū λευκὸν etiam διαυγὲς nominari animaduertit, sed magis conuenit limpido quam luteo. Itaque non puto eos à veritate alienos qui Charadrium Ictericorum medicum, Icterum quoque appellari existimant, quanquam ab alijs distingui non ignoro.

FINIS OBSERVATIONVM.

INCIPIVNT ÆNIGMATA SYMPOSII POETÆ.

Haec quoque Symposius de carmine lusit inepto,
Sic tu Sexte doces, sic te deliro magistro.
Annua Saturni dum tempora festa redirent,
Perpetuo semper nobis solemnia ludo,
Post epulas lætas, post pocula dulcia mensæ,
Deliras inter vetulas, puerosq; loquaces,
Cum streperet latè madida facundia lingua.
Tum verbosa cohors studio sermonis inepti

Nescio

Nescio quas possim magno de nomine nugas
Est meditata diu, sed friuola multa locuta est.
Nec mediocre fuit magni certaminis instar
Ponere diuersa, vel soluere quæque vicissim.
Ast ego ne solus fœdè tacuisse viderer,
Qui nihil attuleram mecum, quod dicere possem,
Hos versus feci subito de carmine vocis.
Insanos inter sanum non esse necesse est.
Da veniam lector, quid non capit ebria musa?

I. Graphium.

De summo planus sed non ego planus in imo,
Versor vtrinq; manu, diuerso & munere fungor,
Altera pars reuocat, quidquid pars altera fecit.

II. Arundo.

Dulcis amica Dei, semper vicina profundis,
Suaue canens musis, nigro perfusa colore
Nuncia sum linguæ digitis signata magistris.

III. Annulus cum Gemma.

Corporis extremi non magnum pondus adhæsi,
Ingenitum dicat, ita pondere nemo grauatur.
Vna tamen facies, plures habitura figuras.

IV. Clauis.

Virtutes multas de viribus adfero paruis,
Pando domus clausas, iterum sed claudo patentes.
Seruo domum domino, sed rursus seruor ab ipso.

V. Catena.

Nexa ligor ferro multos habitura ligatos,
Vincior ipsa prius, sed vincio vincta vicissim.
Et solui multos, nec sum tamen ipsa soluta.

VI. Tegula.

Terra mihi corpus, vires mihi præstitit ignis.
Est domus in alto, sedes est semper in alto.
Et me perfundit qui me cito deserit humor.

VII. Fumus.

Sunt mihi, sunt lacrymæ sed non est causa doloris.

Eſt iter ad cœlum ſed me grauis impedit aer.
Et qui me genuit, ſine me non naſcitur ipſe.

VIII. Nebula.

Nox ego ſum facie ſed non ſum nigra colore,
Inque die media tenebras tamen adfero mecum,
Nec mihi dant ſtellæ lucem, nec Cynthia lumen:

IX. Pluuia.

Ex alto venio, longa delapſa ruina,
De cœlo cecidi medias tranſmiſſa per auras.
Sed ſinus excepit, qui me ſimul ipſe recepit.

X. Glacies.

Vnda fui quondam, quod me cito credo futuram,
Nunc rigidi cœli duris connexa catenis.
Nec calcata pati poſſum, nec nuda teneri.

XI. Flumen & Piſcis.

Eſt domus in terris, clara quæ voce reſultat,
Ipſa domus reſonat, tacitus ſed non ſonat hoſpes:
Ambo tamen currunt, hoſpes ſimul, & domus vna.

XII. Nix.

Puluis aqua tenuis modico cum pondere lapſus
Sole madens, æſtate fluens in frigore ſiccus,
Flumina facturus, totas prius occupo terras.

XIII. Nauis.

Longa feror velox formoſæ filia ſiluæ
Innumeris pariter comitum ſtipata cateruis,
Curro vias multas veſtigia nulla relinquens.

XIV. Pullus in ouo.

Mira tibi referam noſtræ primordia vitæ,
Nondum natus eram nec eram tum matris in aluo.
Iam poſito partu natum me nemo videbat.

XV. Vipera.

Non poſſum naſci, ſi non occidero matrem,
Occidi matrem, ſed me manet exitus idem.
Id mea mors patitur, quod iam mea fecit origo.

XVI. Tinea.

Littera me pauit, nec quid ſit littera noui.
In libris vixi, nec ſum ſtudioſior inde.
Exedi muſas, nec adhuc tamen ipſa profeci.

XVII. Aranea.

Pallas me docuit texendi noſſe laborem,
Nec pepli radios poſcunt, nec licia telæ.
Nulla mihi manus eſt, pedibus tamen omnia fiunt.

XVIII. Coclea.

Porto domum mecum, ſemper migrare parata:
Mutatoq́; ſolo non ſum miſerabilis exul,
Sed mihi conchylium de cœlo naſcitur ipſo.

XIX. Rana.

Rauca ſonans ego ſum media vocalis in vnda,
Sed vox laude ſonat, quæ ſe quoq; laudet & ipſa.
Cumque canam ſemper, nullus mea carmina laudat.

XX. Teſtudo.

Tarda gradu lento, ſpecioſo prædita dorſo,
Docta quidem ſtudio ſed ſæuo prædita fato.
Viua nihil dixi, quæ ſic modo mortua canto.

XXI. Talpa.

Cœca mihi facies artus obſcura tenebris,
Nox eſt ipſe dies, nec ſol mihi cernitur vllus,
Malo tegi terra, ſic me quoque nemo videbit.

XXII. Formica.

Prouida ſum vitæ, ſed non ſum pigra labore,
Ipſa ferens humeris ſecura præmia brumæ
Nec gero magna ſimul, ſed congero multa viciſſim.

XXIII. Muſca.

Improba ſum fateor, quid enim gula turpe veretur?
Frigora vitabam, quæ nunc æſtate reuertor,
Sed cito ſubmoueor, facto conterrita vento.

XXIV. Gurgulio.

Non bonus agricolis, non frugibus vtilis hoſpes,
Non magnus forma, non recto nomine dictus,

Non

Non gratus Cereri, non paruam sumo saginam.

XXV. Mus.

Parua mihi domus est, sed ianua semper aperta,
Exiguo sumptu furtiua viuo sagina,
Quod mihi nomen inest, Romæ quoq; consul habebat.

XXVI. Grus.

Littera sum cœli penna per scripta volantis,
Bella cruenta gerens volucri discrimine Martis,
Nec vereor pugnas, dum non sit longior hostis.

XXVII. Cornicula.

Viuo nouem vitas, si non me Græcia fallit,
Atraq; sum semper nullo complexa dolore.
Et non irascens vltro conuicia dico.

XXVIII. Vespertilio.

Nox mihi dat nomen, primo de tempore noctis,
Pluma mihi non est, cum sit mihi penna volantis,
Sed sedeo in tenebris, nec me committo diebus.

XXIX. Ericius.

Plena domus spinis, parui sed corporis hospes,
Incolumi dorso, telis completus acutis.
Sustinet armatas sedes habitator inermis,

XXX. Piscator & Pisciculi.

Est noua nostrarum cunctis captura ferarum,
Vt si quod capias, id tu tibi ferre recuses.
Et quod non capias, tecum tamen ipse reportes.

XXXI. Phœnix.

Vita mihi mors est, morior si cœpero nasci,
Sed prius est fatum, læta quàm lucis origo.
Sic solos manes ipsos mihi dico parentes.

XXXII. Taurus.

Mœchus eram regis, sed lignea membra sequebar,
Et Cilicus mons sum, sed non sum nomine solo,
Et vehor in cœlis, & in ipsis ambulo terris.

XXXIII. Lupus.

Dentibus insanis ego sum qui vinco bidentes

San-

Sanguineas prædas quærens, victusq; cruentos,
Multa cum rabie vocem quoq; tollere possum:

XXXIV. Vulpes.

Exiguum corpus, sed cor mihi corpore maius,
Sum versuta dolis arguto callida sensu,
Et fera sum sapiens, sapiens fera si qua vocatur.

XXXV. Capra.

Alma Iouis nutrix, longo vestita capillo,
Culmina difficili peragrans super ardua gressu;
Custodi pecorum tremula respondeo lingua.

XXXVI. Porcus.

Setigeræ matris fœcunda natus in aluo
Desuper ex alto virides expecto saginas,
Nomine numen habens, si littera prima periret.

XXXVII. Mula.

Dissimilis patri, matris diuersa figura,
Alterni generis, generi non apta propago.
Ex alijs nascor, nec quisquam nascitur ex me.

XXXVIII. Tigris.

A fluuio dicor, fluuius vel dicitur ex me,
Iunctaq; sum vento, vento velocior ipso,
Et mihi dat ventus natos, nec quæro maritum.

XXXIX. Centaurus.

Quatuor insignis pedibus, manibusq; duabus,
Dissimilis mihi sum, quia sum non vnus, & vnus,
Et vehor, & gradior, quia me mea corpora portant.

XL. Papauer.

Grande mihi caput est, intus sunt membra minuta.
Pes vnus solus, sed pes longissimus vnus.
Et me somnus amat, proprio nec dormio somno.

XLI. Malua.

Anseris esse pedes similes mihi nolo negare,
Nec duo sunt tantum sed plures ordine cernis,
Et tamen hos ipsos omnes ego porto supinos.

XLII. Beta.

Tota vocor gracè, sed non sum tota latinè,
Ante tamen mediam cauponis scripta tabernam,
In terris nascor, lympha lauor, vnguor oliua.

XLIII. Cucurbita.

Pendeo dum nascor, rursus dum pendeo nascor,
Pendens commoueor ventis, & nutrior vndis.
Pendula si non sim, non sum iam iamque futura.

XLIV. Cepe

Mordeo mordentes, vltro non mordeo quenquam,
Sed sunt mordentem multi mordere parati,
Nemo timet morsum, dentes quia non habeo vllos.

XLV. Rosa.

Purpura sum terra pulchro perfusa rubore,
Septaque ne violer telis defendor acutis.
O felix longo si possim viuere fato,

XLVI. Lilium.

Magna quidē nō sum, sed inest mihi maxima virtus,
Spiritus est magnus, quamuis sim corpore paruo,
Nec mihi germen habet noxam, nec culpa ruborem.

XLVII. Thus.

Dulcis odor, nemoris flamma, fumoq; fatigor,
Et placet hoc superis, medios quod mittor in ignes
Cum mihi peccandi meritum natura negarit.
Nec mihi pœna datur: sed habetur gratia danti.

XLVIII. Myrrha.

De lacrymis, & pro lacrymis mea cœpit origo.
Ex oculis fluxi, sed nunc ex arbore nascor.
Lætus honor frondis, tristis sed imago doloris.

XLIX. Ebur.

Dens ego sum magnus populis cognatus Eois.
Nunc ego per partes in corpora multa recessi.
Nec remanent vires, sed forma gratia mansit.

L. Fœnum.

Herba fui quondam viridi de gramine terra,

Sed

Sed calybis duro mollis præcisa metallo.
Mole premor propria, tecto conclusa sub alto.

LI. Mola.

Ambo sumus lapides, una sumus ambo iacentes,
Quam piger est vnus tantum non est piger alter,
Hic manet immotus, non desinit ille moueri.

LII. Farina.

Inter saxa fui, quæ me contrita premebant,
Vix tamen effugi totis collisa medullis,
Et nunc forma mihi minor est, sed copia maior.

LIII. Vitis.

Nolo thoro iungi quamuis placet esse maritam:
Nolo virum thalamo per me mea nata propago est.
Nolo sepulchra pati, scio me submergere terra.

LIV. Hamus.

Exiguum corpus flexu mucronis adunci,
Fallaces escas medio circumfero fluctu.
Blandior vt noceam, mortis præmitto saginam.

LV. Acus.

Longa, sed exilis, tenui producta metallo,
Mollia duco leui comitantia vincula ferro,
Et faciem læsis, & nexum reddo solutis.

LVI. Caliga.

Maior eram longè quondam, dum vita manebat,
Sed nunc exanimis lacerata, ligata reuulsa.
Dedita sum terræ, tumulo sed condita non sum.

LVII. Clauus caligaris.

In caput ingredior, quia de pede pendeo solo.
Vertice tango solum, capitis vestigia signo.
Sed multi comites casum patiuntur eundem.

LVIII. Capillus.

Findere me nulli possunt præcidere multi.
Sed sum versicolor, albus quandoq; futurus,
Malo manere niger, minus vltima fata verebor.

LIX. Pila.

Non sum cincta comis, & non sum compta capillis,
Intus enim crines mihi sunt, quos non videt vllus.
Meq; manus mittunt, manibusq; remittor in auras.

LX. Serra.

Dentibus innumeris sum toto corpore plena.
Frondicomam sobolem morsu depascor acuto,
Mando tamen frustra, quia resputo præmia dentis.

LXI. Pons.

Stat nemus in lymphis stat in alto gurgite silua,
Et manet in medijs vndis immobile robur.
Terra tamen mittit, quod terra munera præstat.

LXII. Spongia.

Ipsa grauis non sum, sed aqua mihi pondus inhæsit,
Viscera nota tamen patulis diffusa cauernis,
Intus lympha latet, sed non se sponte profundit.

LXIII. Tridens.

Tres mihi sunt dentes, vnus quos continet ordo,
Vnus præterea dens est, & solus in imo.
Meq; tenet numen, ventus tumet, æquora curant.

LXIV. Sagitta.

Septa graue ferro, leuibus circundata pennis,
Aera per medium volucri contendo meatu.
Missaq; discedens, nullo mittente reuertor.

LXV. Flagellum.

De pecudis dorso pecudes ego terreo cunctas,
Obsequio cogens moderati lege doloris,
Nec volo contemni, sed contra nolo nocere.

LXVI Laterna.

Cornibus apta cauis tereti perlucida giro,
Lumen habens intus diuini sideris instar.
Noctibus in medijs faciem non perdo dierum.

LXVII. Specular.

Perspicior penitus, nec luminis arceo visus.
Transmittent oculos intra mea membra meantes,

Nec me transit hiems, sed sol tamen emicat in me.

LXVIII. Speculum.

Nulla mihi certa est, nulla est peregrina figura,
Fulgor inest intus radianti luce coruscus,
Qui nihil ostendit, nisi si quid viderit ante.

LXIX. Ratio.

Lex bona dicendi, lex sum quoq; dura tacendi,
Vis auida lingua finis, sine fine loquendi.
Ipsa fluens, dum verba fluunt, vt lingua quiescat.

LXX. Puteus.

Mersa procul terris in cespite lympha profundo,
Non nisi perfossis possum procedere riuis,
Labor & ad superos alieno ducta labore.

LXXI. Tubus.

Truncum terra tegit, latitans in cespite lympha,
Alueus est modicus, qui ripas non habet vllas.
In ligno vehitur medio, quod ligna vehebat.

LXXII. Vter.

Non ego continuo morior, dum spiritus exit,
Nam redit assiduè, quamuis & sape recedat.
Nunc mihi magna mea est anima, nũc nulla facultas.

LXXIII. Lapis.

Deucalion ego sum crudelior hospes in vnda,
Ad finis terra, sed longè durior illa.
Littera decedat, volucris tum nomen habebo.

LXXIV. Calx.

Euasi flammas, ignis tormenta refugi.
Ipsa medela meo pugnat contraria fato.
Ardeo de lymphis, medijs incendor ab vndis.

LXXV. Silex.

Semper inest intus, sed raro cernitur ignis,
Intus enim latitat, sed solos prodit ad ictus.
Nec lignis, vt viuat, eget, nec vt occidat vndis.

LXXVI. Rota.

Quatuor aquales currunt ex arte sorores,

Sic quaſi certantes cum ſit labor omnibus vnus,
Et prope ſunt pariter, nec ſe contingere poſſunt.

LXXVII. Scalæ.

Nos ſumus ad cœlum quæ ſcandimus alta petentes
Concordi fabrica, quas vnus continet ordo.
Vt ſimul hærentes per nos comitentur ad auras.

LXXVIII. Scopa.

Mundi magna parens laqueo connexa tenaci,
Iuncta ſolo plano manibus compreſſa duabus,
Ducor vbiq; ſequens, & me quoq; iuncta ſequuntur.

LXXIX. Tintinnabulum.

Aere rigens curuo, patulo componor in orbe,
Mobilis eſt intus linguæ crepitantis imago.
Non reſonat poſitus, motus quoque ſæpe reſultat.

LXXX. Conditum.

Tres olim fuimus qui nomine iungimur vno,
Ex tribus eſt vnus, tres commiſcentur in vno.
Quiſque bonus per ſe, melior qui continet omnes.

LXXXI. Acetum ex vino.

Sublatum nihil eſt, nihil eſt extrinſecus auctum.
Quod fuerat non eſt, cœpit quod non erat, eſſe.
Nec tamen inueni quidquid prius eſſe reliqui.

LXXXII. Malum.

Nomen habens græcum, contentio magna dearum
Fraus iuuenis pulchri multarum cura ſororum.
Excidium Troiæ, dum bella cruenta peregi.

LXXXIII. Perna.

Nobile duco genus magni de gente Catonis,
Vna mihi ſoror eſt, plures licet eſſe putentur.
De fumo facies, ſapientia de mare nata eſt.

LXXXIV. Malleus.

Non ego de toto mihi corpore vindico vires.
Sed capitis pugna nulli certare recuſo.
Grande mihi caput eſt, totum quoq; corpus in illo.

LXXXV. Piſtillus.

Contero cuncta ſimul virtutis robore magno,

Vna mihi ceruix capitum sed forma duorum,
Pro pedibus caput est: nam cætera corpora non sunt,

LXXXVI. Strigilis.

Rubida, curua, capax alienis humida guttis,
Luminibus falsis auri mentita colorem,
Dedita sudori, medico succumbo labori.

LXXXVII. Balneum.

Per totas ædes innoxius introit ignis,
Est calor in medio magnus quem nemo veretur.
Non est nuda domus, sed nudus conuenit hospes.

LXXXVIII. Tessera.

Dedita sum semper voto non certa futuro,
Iactor in ancipites varia vertigine casus,
Non ego mœsta malis, non rebus læta secundis.

LXXXIX. Pecunia.

Terra fui primo latebris abscondita duris,
Nunc aliud pretium flammæ, nomenq; dedere.
Nec iam terra vocor, licet ex me terra paretur.

XC. Mulier geminos pariens.

Plus ego sustinui, quam corpus debuit vnum,
Tres animas habui, quas omnes intus habebam.
Discessêre duæ, sed tertia penè secuta est.

XCI. Miles podagricus.

Bellipotens olim sæuis metuendus in armis,
Quinque pedes habui, quod nunquam nemo negauit.
Nunc mihi vix duo sunt, inopem me copia fecit.

XCII. Luscus.

Cernere iam fas est, quod vix tibi credere fas est.
Vnus inest oculus, capitum sed millia multa.
Quicquid habet vendit, quod non habet vnde parabit.

XCIII. Funambulus.

Inter luciferum cœlum, terrasq; iacentes,
Aera per medium doctus meat arte viator.
Semita sed breuis est, pedibus nec sufficit ipsis.

XCIV. De VIII. vt tollas VII. & VI. Remaneant.

Nunc mihi iam credas, fieri quod posse negatur.
Octo tenens manibus, sed me monstrante magistro,
Sublatis septem, reliqui tibi sex remanebunt.

XCV. Vmbra.

Insidias nullas vereor de fraude latentes,
Nam Deus attribuit huius mihi munera formæ,
Quod me nemo mouet, nisi qui prius ipse mouetur.

XCVI. Echo.

Virgo modesta nimis, legem bene seruo pudoris,
Ore procax non sum, nec sum temeraria lingua,
Vltra nolo loqui, sed do responsa loquenti.

XCVII. Somnus.

Sponte mea veniens varias ostendo figuras,
Fingo metus varios nullo discrimine veros,
Sed me nemo videt, nisi qui sua lumina claudit.

XCVIII. Monumentum.

Nomen habens hominis post vltima saxa relinquo,
Nomen inane manet, sed dulcis vita profugit.
Vita tamen superest morti post tempora vitæ.

XCIX. Anchora.

Mucro mihi geminus ferro coniungitur vnco.
Cum vento luctor, cum gurgite pugno profundo.
Scrutor aquas medias, ipsas quoque mordeo terras.

C. Lagena.

Mater erat tellus, genitor fuit ipse Prometheus
Auriculæque regunt redimitæ ventre cauato
Dum cecidi infelix mater mea me ante diuisit.

FINIS.

INDEX IN HORI HIEROGLYPHICA ET OBSERVATIONES.

A.

Cornix

F. Faces

Pro-

Sol

Visus

FINIS.

POLYHISTOR SYMBOLICVS,

Electorum Symbolorum, & Parabolarum historicarum Stromata, XII. Libris complectens.

Auctore P. NICOLAO CAVSSINO *Trecensi è Societate* IESV.

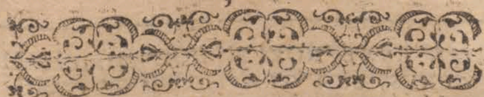
Permissu Superiorum.



COLONIAE AGRIPPINAE.
Apud IOANNEM KINCKIVM sub Monocerote.

ANNO M. DC. XXXI.

LIBRORVM ORDO, ET NVMERVS.



LIBRI INSTITVTVM.



IBROS de symbolica Aegyptiorum sapientia iam penè perduxeram ad vmbilicos, cum varias ex illustri historiarum instrumento parabolas, non quidem illas δημώδει, sed electæ cuiusdam doctrinæ notas, quæ à me diuersos, vt fit, auctores legente, fuerant animaduersæ, visum est attexere.

Quas ego dum ad priuatorum studiorum subsidium in ordinem digero, video vt res est per se suauis & aliquo delectationis flore blanditur, iam prælibatas in hominum manus spargi, eo habitu quo minimè desiderabam. quamobrem visum est aliquo saltem artificio dedolatas, atque exsculptas in lucem emittere, vt eorum etiam petitionibus satisfaciam cumulatiùs qui hæc à me cruda propelli desiderabant in publicum. Nunc autem te, Lector, de argumento paucis monitum volo.

CVR HIC LIBER POLYHISTOR SYMbolicus.

PLACVIT hunc librum Polyhistorem Symbolicum inscribere, quod variarum historiarum Stromata contineat ad egregias aliquot sententias συμβολικῶς accommodata.

NON ESSE NOVVM HOC SCRIBENDI GENVS, SED GRAVISSIMIS AVTHOribus vſurpatum.

NON eſt noua hæc ſcribendi ratio qua illuſtres aliquot hiſtoriæ rebus moralibus accommodantur. Auctores habet grauiſſimos; puta Platonem, Dionem Pruſæum, Maximum Tyrium, & cæteros: quorum oratio his parabolarum illuminata ſtellulis longè maius habet aucupium ſuauitatis.

At verò ſancti Patres vt Baſilius & Ambroſius in ſuis Hexameris quàm ſæpè res naturales efforment in Ethica quædam ſymbola, quæ ad vitam inſtituendam moreſque regendos pertineant, nihil opus eſt dicere.

Sed pleniſſimè hoc argumentum profeſſus eſt Diuus Epiphanius vir æquè doctus ac ſanctus in ſuo Phyſiologo, ſiue interpretationibus quas cum Clementis Alexandrini ſymbolis coniunxi huius veſtigijs inſiſtens duodecim Parabolarum hiſtoricarum libros pertexui.

QVID DE SYMBOLORVM SEV PARAbolarum vſu ſentiat Clemens Alexandrinus.

CLEMENS Alexandrinus lib. 5. ſtromatum de ſymbolorum dignitate, fructu, iucunditate paucis verbis ſic cenſuit.

Χρησιμώτατον ἄρα τὸ τῆς συμβολικῆς ἑρμηνείας εἶδος εἰς πολλά, καὶ πρὸ τὴν ὀρθὴν θεολογίαν συνεργοῦν, καὶ πρὸς εὐσέβειαν, καὶ πρὸς ἐπίδειξιν, καὶ πρὸς βραχυλογίας ἄσκησιν, καὶ σοφίας ἔνδειξιν.

Vti-

Vtilissima (inquit) *symbolicæ interpretationis formæ ad vos permultas, nam iuuat & ad rectam Theologiam, & ad pietatem, & ad demonstratiui generis orationes, ad breuitatis deniq; exercitationem specimenque sapientiæ.*

Hæc ille. quæ eruditis tantò magis parabolis conueniunt, quantò doctrinam historiarum cum flore ingenij suauius coniungunt.

QVOD ISTÆ QVOQVE PARABOLÆ SAcras Literas exornent, & locuples de hac re S. Augustini Testimonium.

SANCTVS Augustinus epistola centesima decima nona de parabolis historicis ita iudicauit.

SI QVAE AVTEM FIGVRAE SIMILITVDINVM NON TANTVM DE COELO ET DE SIDERIBVS, SED ETIAM DE INFERIORI CREATVRA DVCANTVR AD DISPENSATIONEM SACRAMENTORVM, ELOQVENTIA QVAEDAM EST DOCTRINAE SALVTARIS, MOVENDO AFFECTVI DISCENTIVM ACCOMMODATA, A VISIBILIBVS AD INVISIBILIA, A CORPORALIBVS AD SPIRITVALIA, A TEMPORALIBVS AD AETERNA.

Hæc ille, vbi rectè nota appellari hoc inuentum, *Eloquentiam doctrinæ salutarem.*

Cauendum tamen ab eorum infantia, qui parabolas frigide nonnunquam & tortuosè, nulla habitu loci, temporis, argumenti, aurium ratione, plena manu inferciunt.

Tota hæc ratio debet esse suauis & condita prudentius, alioqui gratiæ natiuus ille flos emarcescit.

Methodvs Libri.

IN toto libro præmittere soleo historias, deinde interpretationes subijcere, quas iuxta proprium Rhetorum verbum libuit ἀποδόσει *siue redditiones appellare, historias fermè omnes ex antiquis & probatis historicis attuli, si quæ interdum plus admirationes habere videatur, non fuit nostri instituti scrupulosius disquirere veritatem; cum præsertim non tam historiam quam parabolas scriberem.* Itaque *de his fas est mihi dicere quod S. Augustinus de Ciuitate Dei lib. 21. cum multa huius generis planè admirabilia percensuisset,* multa sic habeo vt neque affirmanda, neque neganda decreuerim. *Interpretationes fermè sunt ingenuæ, & exquisitis vestitæ optimarum sententiarum ornamentis, potuissem quoque historicæ accommodationis iuxta* ἱερολόγων *mentem fusius reddere rationem, sed nolui in rebus perspectis commentariorum luxuria syluescere, suum cuique in hac re arbitrium relinquo.*

(∴)

ELE-



ELECTORVM SYMBOLORVM ET PARABOLARVM HIstoricarum

LIBER PRIMVS.

MVNDVS.

Seu de ijs quæ ad Cælum, & Elementa pertinent.

MVNDVS DEI IMAGO ET SYMBOLVM.



IMAEVS Pythagoricus Deũ vocat Κόσμον ἰνδαλμικόν, *Mundum exemplarem.* Vt enim mundus omnia ſuo complexu cingit: ſic Deus maxima (quod aiunt Pythagorici) vniuerſaliſq; natura vbiq; præſens, omnia videns, audienſq; cuncta continẽs, nullius verò ambitu contenta; Maximus mundus ſapientiæ, ſanctitatis, intelligentiæ vitæ, rationum, formarum. Quod Plato diſertè his verbis definiuit. Τὰ γ[illegible] ν κτα ζῶα πάντα, ἐκεῖνος ἐν ἑαυτῷ περιλαβὼν ἔχει, καθάπερ ὁ κόσμος ἡμᾶς ὅσα τε ἄλλα θρέμματα συνέστηκεν ὁρατά. *Omnia enim quotquot ſunt animalia intelligibilia, ille in ſe complexus ſeruat atque continet, non ſecus ac mundus nos, & omnia creata quæcumque cernuntur, ſuo ambitu cingit.* Inde illa nobilis figura mundi apud Aegyptios per quam nos ad creatoris intelligentiam arcanis myſterijs inducunt. Deum ſiquidem, vt refert Porphyrius apud Euſe-

Dei præclar a definitio ex Pythagor. ſententia.

Porphyr. *apud Euſeb. l. 3. de præpar. Euang*

c. 3 Iamblic. de mysteriis titul. Opinio AEgypt.

Eusebium, Κνὴφ AEgyptij appellant, vbi nota in illo Pierij codice parum fideliter legi Eneph, pro Cneph, nisi malis cum Iamblicho legere Emeth quod nomen apud Hebræos veritatem significat. Huius porro Cneph imaginem. humana (inquit) forma depingunt, colore cœruleo, zonam tenentem, & sceptrum, pennam gerentem in capite. Ouum præterea ab ore producit, à quo nascitur Deus quem Ægyptij Phta Græci Vulcanum vocant. Hic Porphyrius coloris cœrulei, zonæ, & scepti Hieroglyphica, vt per se satis nota prætermittens, symbolum pennæ explicat, quod poni asserit propter obscuram Dei cognitionem ἡ τοῦ πτεροῦ φύσις ἐν τῇ κεφαλῇ κεῖται ... τὸ δυσεύρετον καὶ κεκρυμμένον. Ouo verò mundum visibilem significari refert idem Eusebius ex Pithagoræ Philosophia, qui testam oui cœli omnia cingentis imaginem, Vitellum ignis, spiritus qui sunt in ouo aeris. Albumen aquæ terræ porro partes magis concretas symbolum esse dictitabat.

Ouum mundus visibilis ex Eusebio.

Aliud hic Eusebius addit mundi Hieroglyphicum simulachrum ἀνθρωποειδὲς, complicatos habens pedes, vestem talarem, eamque auream, pilam capite sustinens, quo mundi forma, immobilis constitutio rotunditas, & stellarum varietas significatur, eaque omnia à Deo regi, sustentarique, & in Dei cognitionem mentes hominum perducere.

Simulacrũ ἀνθρωποειδὲς. mundi Hieroglyphicum, ex eodem.

APODOSIS.

Dei natura humani aut Angelici ingenij viribus comprehendi nullo modo potest; Hic enim sibi suæ gloriæ latebras constituit, quas si mens conetur perrumpere, opprimitur magis quam lucet. Itaque diuinæ naturæ immensam obscuritatem significantes AEgyptij dictitabant, primum omnium principium tenebras esse, suprà omnem intellectum positas, Tum in sacris ceremonijs ter *incognitam caliginem* hoc est Deum, vocabant, quod præclare animaduertit

Ægyptiorum præ-

tit Damascius Platonicus· πρώτην, ἀρχὴν νομίζουσι σκότος ὑπὲρ πᾶσαν νόησιν, σκότος ἄγνωστον τρὶς τοῦτο αὐφημίζοντες, Quæ cum ita sint, satis erit humano ingenio post lucem fidei, Diuinæ maiestatis veluti refractos radios in mundo, & rebus creatis agnoscere. *clara ceremonia.*

Iuppiter est quodcumque vides.

II. MVNDVS DEI LIBER & Tabula.

Dei Canticum.

RHodi viuebat Protogenes, quò cum Apelles adnauigasset, auidus cognoscendi opera eius fama tantùm sibi cogniti, continuò officinam petijt. aberat ipse, sed tabulam amplæ magnitudinis in machina aptatam picturæ anus vna custodiebat. Hæc Protogenem foris esse respondit, interrogauitque à quo quæsitum diceret: ab hoc, inquit Apelles, arreptoq; penicillo, lineam ex colore duxit summæ tenuitatis per tabulam. Reuerso Protogeni, quæ gesta erant, anus indicauit, ferunt artificem protinus contemplatum subtilitatem, dixisse. Apellem venisse: non enim cadere in alium tam absolutum opus. Ipsum tunc alio colore tenuiorem lineam in illa ipsâ duxisse, præcepisseq; abeuntem, si redijsset ille ostenderet, adijceretq; hunc esse quem quæreret, atq; ita euenit Reuertitur Apelles, sed vinci erubescens tertio colore lineas secuit, nullum relinquens amplius subtilitati locum. At Protogenes victum se confessus in portum deuolauit, hospitem quærens. Placuitque sic eam tabulam posteris tradi, vnicam quidem, sed artificum præcipuo miraculo. Auidè Romæ spectata est; spatiosiore amplitudine nihil aliud continens quam lineas visum effugientes, inter egregia multorum opera inani similis, & eo ipso alliciens, omniq; opere nobilior.

Tabula Apellis & Protogenis. ex Plinio.

Plinius *lib. 35. cap.* 10.

APODOSIS.

Deus in hac rerum vniuersitate quasi in tabulâ, subtilissima operum suorum duxit lineamenta, ex quibus agnosci potest: Nemo enim est tam ferus & ferreus, qui cum primum in cœlum suspexerit mundi rectorem Deum non videat. Atque vt ex vngue Leonem, ex linea Apellem, vel Protogenem licet deprehendere. sic ex minimis etiam rebus Dei magnitudinem possumus colligere.

Magnitudo Dei ex minimis.

Materiæ ne quære modum, sed perspice vires
Quas ratio non pondus habet.

Manilius *Astron. l. 4*

D. Augustinus non modo cum tabula variorum colorum temperie florida: sed etiam cum cantico mundum comparat, his verbis: *Si Homo*, inquit, *carminis artifex nouit quas, quibus moras vocibus tribuat, vt illud quod canitur succedentibus, ac decedentibus sonis pulcherrime currat, ac transeat: Quanto magis Deus nulla in naturis nascentibus & occidentibus temporum spatia, quæ tanquam syllabæ ac verba ad particulas huius sæculi pertinent, in hoc labentium rerum quasi mirabili cãtico, vel breuius vel productius, quam modulatio præcognita & præfinita deposcit, præterire permittit.* Idem habet S. Paulinus natali IX. S. Felicis.

III. MVNDI STATVS ETHICA Pictura.

Ex Sancto Damasceno.

S. Damascenus in Historia Barlaami c. 12. homines mundi delicijs mancipatos similes esse dicit fugienti rabiem Monocerotis, qui dum fugeret, in barathrum incidit, atque in ipso lapsu arbusculam quandam apprehendit, fortiterque tenuit. Tum in basi pedibus impressis visum est sibi de reliquo in otio, & tranquillitate fore. At verò conuersis oculis vidit duos mures, album vnum, alterum nigrum,

grum, corrodentes radicem arboris, & nihil propius fuit, quàm vt abſcinderent. In imo barathro inſpicit draconem, aſpectu terribilem, flammam, & faces ſpirantem, ſibique cruentis faucibus inhiantem: intuens verò rurſus baſin illam ſupra quam conſtiterat, animaduertit quatuor aſpidum capita de pariete emergentia: Nec mora, eleuans oculos cernit de ramis arbuſculæ exiguam mellis ſuauitatem. quamobrem omiſſa malorum quæ illum obſederant memoria, totum ſe inſanæ mellis dulcedini tradidit.

Apodosis.

Hæc ſimilitudo (inquit) eſt eorum qui voluptatis illecebris adhæſerunt. Vnicornis eſt mors, Barathrum mundus, arbuſcula à muribus corroſa, vita noſtra per dierum & noctium curricula, conſumpta. Quatuor aſpides, totidem elementa, quibus malè temperatis compago totius corporis diſſoluitur. Draco, infernus eſt, eos ſeducens qui ſe vitijs tradidere. Stilla mellis, delectationum mundi dulcedinem ſignificat.

Heu! quam dulce malum mortalibus additum
Mellis dirus amor.

IV. COELVM.

Laboris perpetui typus.

AEgyptij cœlum, ob ἀϊδιότητα hoc eſt, perpetuitatem, corde picto, cui foculus ardens ſubiectus ſit, exprimunt. *Plut. in Iſid. & Oſirid.*

Apodosis.

Viros magnos, & cœleſtis particulæ plenius compotes, perpetuis iiſque grauibus curis agitari oportet, atque inſtar cordis aut cœli ſemper moueri, & quod

Viri magni ſtantes moriātur.

quod ille dixit. *ſtantes mori* Suet. in Veſpaſiano. Hoc diſertè Latinus Pacatus in nobili Theodoſij panegyrico deſcripſit his verbis.

Suet. in Veſpaſ.

Diuina gaudent perpetuo motu. Pacatus in Theodoſij Paneg.

Gaudent profectò diuina perpetuo motu, & iugi agitatione, ſe vegetat æternitas, & quicquid homines vocamus laborem, veſtra natura eſt. Vt indefeſſa vertigo cœlum rotat, vt maria æſtibus inquieta ſunt, & ſtare ſol neſcit: Ita tu Imperator continuatis negotijs, & in ſe quodam orbe redeuntibus, ſemper exercitus es.

V. COELVM, MAIESTATIS ET REGII ANIMI DOMINATVS, SYMBOLVM.

Choſroïs cœlum.

CHOSROES rex Perſarum machinam finxit, in qua cœli effigies, aſtrorumq; conuerſiones, cum ſceptrigeris Angelis aſtantibus admirabili ſpectaculo cernebantur, tum imbres fluere, præmicare fulgura, tonitrua mugire, ipſe eminens in medio, quaſi Deus humanus, ſpectabat omnia. Cedrenus rem totam deſcribit his verbis. Ingreſſus Bazacũ vrbem Heraclius, εὗρε τὸ μυσαρὸν εἴδωλον τοῦ Χοσρόου, τὸ δὲ ἐκτύπωμα αὐτοῦ ἐν τῇ τοῦ παλατίου σφαιροειδεῖ στέγῃ, ὡς ἐν οὐρανῷ καθήμενον, καὶ περὶ τοῦτο. Ἥλιον, καὶ Σελήνην, καὶ ἄστρα, οἷς ὁ δεισιδαίμων, ὡς θεοῖς, ἐλάτρευε, καὶ ἀγγέλους αὐτῷ σκηπτροφόρους περιέστησεν, ἐκεῖθεν δὲ σταγόνας στάζειν, ὡς ὑετοὺς καὶ ἤχους ὡς βροντὰς ἐξηχεῖν ὁ θεόμαχος ταῖς μηχαναῖς ἐπετεχνήσατο, Cedrenus ad annum Heraclij 13 pa. 338.

APODOSIS.

Quod ille vanus, & impiùs Choſroes inani ſpecie duntaxat expreſſit: Hoc vir ſapiens ſolida quadam felicitatis poſſeſſione plenius videtur adeptus. Is enim cœlum ſibi fixit in terris, qui pacatos habet animi affectus, qui gaudet officio, qui Angelorum choro ſtipatus Deo fruitur, & diuinis rebus (vt ait

Theodo-

Theodoretus. ἐπιτρυφᾷ hic ſub pedibus humanarum rerum curſus & recurſus, reciprocaſque negotiorum viciſſitudines labi videt lætus, alacer, ſecurus, & ſui vbique ſimilis. Hic verè.

Inconcuſſa dedit puræ ſacraria menti.

Rupertus ſuper Matth. hanc ſimilitudinem videtur delibaſſe, cum dixit. *Cœlum ipſa mens, vel anima præcipuè ſapientis, vt quæ habet lucida ſidera, ſtatos motus concinnas choreas, diuinos circuitus, virtutum ſplendores fulgidiſſimos.* Rupertus. *Cœlum mens, vel anima, ſapientis.*

VI. COELVM FORI BABYLONICI.

Iuſtitia.

ERAT, inquit Philoſtr. c. XVII. lib. I. aula è ſapphiris cœleſtis coloris conſtructa, in qua aureæ Deorum effigies, quaſi ex æthere, eminebant: ſpectatores (credo) actionum humanarum, & æquitatis præſides. Ex teſtudine verò illices auiculæ quatuor aureæ pendebant, quas illices torquillas nominant ἴυγγες. Adraſteam vltionis Deam ſignificantes, admonenteſque regem, ne ſe ſupra hominem efferret, eas dicunt Magos, cum in regiam veniſſent, vſſiſſe fieri, vocantque *Deorum linguas.* *Illices auiculæ Deorum linguæ.*

APODOSIS.

Recte & opportunè hic Iuſtitia exprimitur. Color cœleſtis, auguſtam ſimul, & venerandam loci ſanctitatem, ſimulachra, Dei, in iudicijs vindictam præſentem, in nefarios iudices ſignificant,

ἔχει θεὸς ἔκδικον ὄμμα. Homerus.

DINIAE

VII. DINIAE COELVM TERrenum.

Bruta felicitas improborum.

Antonius Diogenes in libris incredibilium. De corde quod remittebatur ad hunc locum vide li. 3. de Homine & in obseruat.

DInias se ad Lunam propè accessisse dicebat tanquam ad purissimam quandam tellurem. Idem quoq; Xenophanes docuit, vt est apud Ciceronem Academic. qu. 4. habitari in Luna, eamq; esse terram multarum vrbium, & montium. Huic somno multa simillima apud Lucianum in verarum historiarum libris inueniuntur, quæ & hoc sæculo vani homines renouant.

APODOSIS.

Homines voluptuarij titillāte sensum lenocinio terram sibi fingūt in cælo, belluarum sordidissimas voluptates in Beatorum sede constituunt. Tales sunt Elysij Turcarum campi qui domicilium suæ beatitudinis lupanari quoque fœdius esse voluerunt.

Elysii Turcarum campi.

O curuæ in terris animæ, & cœlestium inanes.

VIII. SOL IN NAVI.

Dei Prouidentia.

POrphyrius apud Eusebium de præpar. Euang. lib 3 c. 3. refert Ægyptios inter cætera symbola hoc nō inferioris notæ habuisse. Solis effigiem pulchra radiorum luce circumfusam c llocabant in naui, quæ aduerso flumine raperetur; remis, velisque incitata. Huic autem se substernere videbatur crocodilus, & blando quodam famulatu ingenij mitescente sæuitia, per vndas deportare.

APODOSIS.

Porph. Physicos sequutus hoc symbola denotari putat motū Solis in humido, per Crocodilū verò potabilem aquam, in Solem ferri cōtendunt Ægyptij: sed

ſed Iamblichus in myſterijs titul. de expoſitione ſymbolorum ægyptij Theologiæ, ἠθικῶς explicat, & refert ad Dei circa mundum prouidentiam. Proinde (inquit) vbi Deum introducunt nauis gubernatorem, principatum mundi, & veluti clauum in Dei manibus conſtitutum ſignificant. Sicut enim gubernator clauo vno quodã facilique momento nauium mouet, & regit: Ita Deus in mundum deſuper, videlicet à primis naturæ principijs prçcipuas motionum cauſas exhibens.

IX. SOL IN IOSVE MONVMENTO.

Principium vigilantiæ.

INTER cætera Ioſue monumenta, præclarum illud eſt quod Hebræi narrant interpretes, in eius tumulto ſtatuam Solis poſitam fuiſſe quaſi in demortui cineribus adhuc ſtaret: à quo inter viuos degente inaudito anteà miraculo de illo curſus ardore, quem nulla vis inflexerat, detortus fuerat. Vide Serr. in cap. 24. Ioſ.

APODOSIS.

Præterquam illud ad memorabilis illius rei quæ contigerat monumentum, ſimulachrum Solis fuit expreſſum. Virtutes quoque Ioſue deſignat, & maximè in regendo dexteritatem ad omnia temporis momenta compoſitam, quod videtur indicaſſe Ioſephus, cum dixit, fuiſſe illum quem memoramus Naue filium, πρυτανεῦσαι τὰ κατ᾽ ἀρετὴν δεξιώτατον, καὶ πρὸς ἅπαντα καιρὸν ἀρετῆς ἡρμοσμένον. Ideo familiare eſt Regum ſidus quia Princeps temporum.

——tempora diuidit aui.
Mutat nocte diem, radijſque potentibus aſtra
Ire vetat, curſuſque vagos ſtatione moratur.
Lucan. X.

X. SOLIS VIRGAE. Ἡλίου βακτηρίαι.

Filij regum præsidia.

ÆGYPTII festum Solis baculorum celebrant vigesima secunda die mensis Phaophe, post æquinoctium autumnale. Solisque natos baculos aiunt: ἐμφαίνοντες ὥσπερ ὑπερείσματος δεῖσθαι καὶ ῥώσεως innuentes fulcro & robore Solum indigere, qui iam inclinatur à nobis ferri incipit, & caloris, & luminis aliquam patitur diminutionem.

Plutarch. in Iside & Osiride.

APODOSIS.

Sol, qui calore imminutus videtur, & luce, principis vim senio tabescentem significat, quæ virgis, hoc est filiorum adolescentum adminiculis fulcitur.

Sunt enim ἄρσενες, στῦλοι δόμων.

vnde votum Martialis pro Filio Domitiani ep. 3. l. 6.

Nascere Dardanio promissum nomen Iulo,
Vera Deum soboles nascere magne puer.
Cui Pater æternas, post sæcula tradat habenas,
Quique regas orbem cum seniore senex.

XI. SOLIS SACRVM.

Mansuetudo & ebrietatis fuga

SACERDOTES Heliopolitani Soli nunquam vino litabant, neque ipsi vtebantur Græci quoque cum facerent sacra Soli mel litabant. quod existimarent Solem omnium rerum moderatorem à vino, & ebrietate alienissimum.

Philocorus hi. l. 12.

Apo-

APODOSIS.

Sol mens mundi, abstemius, viros principes quibus aliorum regendorum cura commissa est, circa vinum maximè temperantes esse oportere significat. πάντα τὰ ἄλογα τῶν ἀνθρώπων ἐγκλήματα οἴνου ἐστὶν ἀποβλύσματα.

Isidor. Pelus. ad Zenod. epist. 203. lib. 1.

Omnia hominum peccata rationis & mentis expertia, à vino, tanquam è fonte, scaturiunt. *Vinum fons peccatorũ.*

XII. SOLIS VICTIMA

Ἡλίου ἱερὸν.

Opus egregium. ex Himerio.

PERSAE Soli sub mithræ nomine sacrificant. Reges ergo equum album, ephippijs, phalerisquè insignem eidem dedicant ad maiestatem. Philostr. *Lib.* 1.

APODOSIS.

Himerius orationem suam, cum equo albo, phaleras, cum Musarum ornamentis, cum cui eandem consecrarat, comparat cũ Sole, ἐν προπεμπτηρίῳ λόγῳ; ex eo disce præstantissimum quodque & purissimum Deo omnia intuenti esse offerendum: Neque verò satis esse vegeti corporis robur illi dedicare, sed mentis præterea addendam esse puram, candidam sinceritatem. *Quod si corpus quo inferiore tanquam famulo vtitur anima, sacrificium est; quantò magis anima ipsa, cum se refert ad Deum?* Augustinus. Prosper epigramm. XV.

Quid voueat Domino quisque bene corde volutat,
Ipsum se totum præparet, & voueat: *Quomodo litandum.*
Maior enim offerri nequit hostia mentis in ara.
Nec Christi ex templo suauior exit odor,
Quàm cũ homo castorum profert libamina morum,
Et de virtutum munere sacra litat.

XIII. LVNAE SIMVLACRVM CVR ACCIPITRIS CAPITE.

Deus fons & caput operis.

LVNAE simulachrum Apollinopoli, quæ est vrbs Aegyptia, mira arte compositum cernebatur: specie quippe erat non muliebri, vt pingi vulgò solet, sed virili: Tum verò accipitris faciem præferebat, & altera manu hastam vibrans, fluuiatilem equum per quem Typhona Aegyptij designare solent, videbatur configere. Alias quoque exhibebatur geminis cornibus molliter assurgens, quorum apici κύκλος δισκοειδὴς, Circulus in disci figuram efformatus insidebat. Eusebius l.3 de præpar. Euang c. 3. Quod autem hîc notat virilem fuisse Lunæ speciem, etsi causam non explicet, tamen conijciendum relinquit, Aegyptios Assyriorum cuidam superstitioni congrua dixisse. Siquidem in Assyria, Lunæ templum fuit apud Carras, in quo qui Lunæ muliebri supplicaret, hunc vxoris imperio subijci credebant; Qui verò Lunæ virili sacrum faceret, illum vxorium non esse, sed suæ coniugi dominari. Itaque Lunam in viri speciem effingebant, eique solis insignia adnexebant capiti. Tum *Lunum* Deum inuocabant potius quam Lunam, quem masculum Lunam appellat Tertull. in Apologetico c. xv.

Cum istis fermè congruunt quæ Assirij in Adad & Adargatidis exprimebant simulachris. Vide Lilium Syntag. 1. de Historia Deorum. Lunus Deus apud Carras.

APODOSIS.

Luna Accipitris, quod est symbolum Solis, caput præferens, ostendit beneficia in suum auctorem liberali animo regerenda, & originem omnium bonorum Deum in apice, & primordijs rerum semper esse constituendam, à quo quicquid est inter mortales luminis defluit.

Deus omnis harmoniæ

Deus omnisona modulator & arbiter vnus
Harmonia, per cuncta mouet quam corpora rerum:
Et naturæ opifex Deus omnis, & artis, in omni

Fons

Fons opere & finis.faciens bona,factaque seruans. *monia operũ præses.*
S.Paulinus, S.Felic.natal.IX

Præfert etiam hic Luna castissimæ Matronæ effigiẽ, quæ pudorem seruat, & Typhonem, hoc est impudentiam calcat, quæ virum suum caput æstimat,quæ se in eius voluntates & mores obsequij facilitate transfundit.

XIV. ΣΕΛΗΝΗ.

Inconstantia.

PETIIT à matre Luna, vt sibi tuniculam congruentem texeret; mater verò respondit, Quî possum verò; cum te iam plenam, mox in cornua attenuatam,rursum dimidio orbe videam? hanc fabulam narrat Cleobulus in conuiuio sapientum.

APODOSIS.

Luna Symbolum inconstantiæ. homini fatuo, & vitioso nulla mensura: modò iratus est, modò lenis, modò tristis, modò hilaris, prout diuersæ rerum imagines animum perculerunt, ita varias in vultu figuras cõformat. *Stultus vt luna mutabitur.* D.Bernardus in sermone de natiuitate S. Ioannis Baptistæ, rectè cum luna comparat eos, qui se hominum opinionibus & adulationi manciparunt. Quemadmodum,inquit,splendet Luna sine feruore, modò plena, modò exigua,modò nulla videtur, Mutuatum enim lumen nunquam in eodem statu permanet, sed crescit, deficit, extenuatur, annihilatur, & penitus disparet: Sic qui conscientias suas in alienis labijs posuerunt, modò magni, modò parui sunt, modò nulli,secundùm quod adulantium linguis, vel vituperare,vel laudare placuerit. *Ambitiosi & Cenodoxi cum luna comparati à D. Bernardo.*

XV. LVNA CRESCENS ORTVS SPECTAT.

Pietas, Dei contemplatione alitur.

LVNA semper auersis à Sole cornibus, si crescat, ortus spectat;si minuatur,occasus. *Pl. l.*II.*c.*XIV.

APODOSIS.

Vis crescere, Deum religioso cultu intuere. Noli illi contumacis spiritus cornua obtendere, incipies enim minui, & euanescere, cum te ad occasum, hoc est ad rerum creatarum solatiola conuerteris. Deum lucis fontem contemplare, & cum Synes. lyra cane:

σὺ δὲ λάμψον, ἄναξ,	*Tu verò illustra Rex*
Ἀνάγωγα φάη,	*Oculos vt ad cœlestia se attollant:*
Ἄψον δὲ σέλας,	*Accende ignem,*
Καὶ πυρκαϊὰν,	*Et incendium.*
σπέρμα τὸ βαιὸν	*Semen illud exiguum*
Αὔξων ἐν ἐμῷ	*Alens in meo*
Κρατὸς ἀώτῳ.	*Capitis apice.*

XVI. STELLA PERTINACIS.

Prouidentia.

IN veteri numismate Pertinacis simulachrum cernitur, manibus versus ingentem Stellam in cœlum sublatis, cum inscriptione; PROVID. DEOR. COS. II. Illustre quoque in eo factum fuit Ioannis Gallorum Regis, qui Stellatorum Equitum ordinem instituit, cuius insigne erat, Stella Magorum in galero, aureis radijs circumfusa, cum lemmate,

Stella Magorum insigne Stellatorum equitum.

Monstrant regibus astra viam.

APODOSIS.

Icon indicat Dei prouidentiâ regi omnia in terris, & contra Epicuri delirium, de quo Manilius:

Mundum diuino numine verti
Atque ipsum esse Deum: nec fortè coïsse magistra
Vt voluit credi, qui primus mœnia mundi
Seminibus struxit minimis, inque illa resoluit,

Vide Senec. lib. de Prouid. Himerium in Epicurum, Hieroclem, Minutium, & cæt. infinitos.

XVII. ACEPHALVS STELLA.

Helluo. ex Clemente Alexandrino.

MIHI videtur is qui Mathematicis dicitur Acephalus, qui ante Stellam errantem enumeratur, capite in pectus compresso, significare helluones homines, & voluptuarios, & ad ebrietatem propensos. Nam in his quoque ratiocinandi facultas non in capite, sed intestinis collocatur, iræ, & cupiditati seruiens: τὸ λωγιςικὸν ἵδρυται οὐκ ἐν τῇ κεφαλῇ, ἀλλ᾽ ἐν τοῖς ἐντοσθιδίοις πάθεσιν. *Pædag. lib. 7. p. 11.*

APODOSIS.

Congruit cum D. Hieronymi sententia, qui super Matth. ait, *Cor habet in ventre gulosus, lasciuus in libidine, cupidus in lucro.* Et in Epistol. *Animas in nimio sanguine & adipibus quasi luto inuolutas, nihil cœleste, sed semper de carnalibus eructare, & ventris ingluuiem cogitare.*

XVIII. FVLMEN ANTONINI, ET NERVAE,

Clementia.

IN Antonini Pij, atque etiam in aliquot Neruæ numis cernere est fulmen in thoro collocatum. Inueniuntur alia numismata, in quibus Aquila fulmini insidet, cui ramus oliuæ est additus: hoc in suis symbolis Carolus V. & Maximilianus II. vsurparunt.

Arguit offendendi potestatem penes ipsum Imperatorem esse, verùm ob illius clementiam quiescere, & non nisi consulto torqueri: disertè in hanc sententiam Seneca Natural. Quæst. lib. 2. cap. 63. Quare ergo id fulmen quod solus Iuppiter mittit, placabile est? Pernitiosum id de quo deliberauit, & quod alijs quoque dijs auctoribus misit? *Quia Iouem, id est, regem prodesse etiam solum oportet, nocere non nisi* *Sine consilio fulmen mittendum non est.*

cum pluribus visum est. Discant hoc ij quicunq; magnam potentiam inter homines adepti sunt, sine consilio nec fulmen quidem mitti. Aduocent, considerent multorum sententias, placita temperent, & hoc sibi proponant, vbi aliquid percuti debet, ne Ioui quidem suum satis esse consilium. Cassiod. Var. 3. 46. *Materia est gloria principalis delinquentis reatus quia nisi culparum occasiones emergerent, locum pietas non haberet.*

XIX. FVLMEN MITHRIDATI ADVLATVR.

Regiæ Maiestatis symbolum.

MITHRIDATES rex Asiæ, & Ponti, cum adhuc infantulus in cunis vagiret, collapsum fulmẽ fascias, quibus inuolutus erat, exussit, neq; tamen ipsum lęsit, vestigium modo quoddam ignis in fronte relictum esse, quod facilè occultaret coma, rursus cum iam vir esset, ita propinquum ei dormienti cecidit, vt tela in pharetra, quæ haud procul à lecto pendebat, condita conflagrarint: ipse tum quoque intactus. Vide Muret lib. 1. var. hist. c. 2.

APODOSIS.

Hæc fulgura, & faces capiti heroum affusæ, regiæ maiestatis semper indicia fuere, quod eruditè notauit Virgilius in suo Iulo:

Ecce leuis summo de vertice visus Iuli
Fundere lumen apex, tactuq; innoxia molli
Lambere flamma comas, & circum tempora pasci.

Hoc Seruio Tullo contigisse memorat Plinius *lib.* 1. *c.* 107. & Plutarch. de fortuna Romanorum, additque fuisse σημεῖον χρηστὸν ἐπὶ ἀπροσδοκήτου ἡγεμονίαν.

XX.

XX. IGNIS, DIVINITATIS, ET POTENTIAE SYMBOLVM.

VR Chaldæorum.

CHALDAEI sub Constantino Magno totum terrarum orbem lustrabant, vt Deum, quem sub ignis specie colebant, omnibus dij præstantiorem re ipsa conuincerent. Et quidem omnes deorum statuæ ignis vi dissoluebantur. ventum erat in Aegyptum, & certamen propositum Aegyptij igitur sacerdotes, Nili ingentem statuam producunt, quæ intus concaua magnam aquæ copiam continebat, vndique autem foraminibus plena: quæ subtili artificio cera oblinebantur, ita vt aquam continerent, ignis tamen vim minimè sustinere possent. Chaldæi exultabundi certamen ineunt, igni Nilum circundant, cum repente reseratis, ob liquefactam ceram foraminibus, maxima vis aquæ profundi cœpit, quæ & ignem extinxit, & Chaldæorum Deum omnium ludibrio exposuit. Ruff. lib. 2 hist. Eccl. c. 5. paulò aliter Suidas rem narrat in voce *Canopus*.

APODOSIS.

Ignis diuinitatis Symbolum esse docent non modo profani auctores, sed etiam sacri, vt Cyrillus in Ioan. 3 Origen. 1. Periarch. August contra Adimantum 13. & Dionysius cœlestis Hierarchiæ 15. qui ignis virtutes vberiori stylo prosequitur. Parabola autem præterea indicat, nullam esse tam immensam potentiam, quæ ab alia, si præsertim adhibeatur industria, domari, refrænariuè non possit.

Omne sub regno grauiore regnum est.

XXI. IGNIS REGIAE MAIESTATIS IMAGO.

Vophalensium. λαμπαδουχία.

VOPHALENSIVM Aethiopum rex, singulis annis mittit ex suis domesticis, qui ignem nouū

principibus, nomine ipſius regis impertiat, atque inde reliquis hominibus impertiatur, hoc modo, vbi legatus ad domum cuiuſuis principis accedit, ignis extinguitur, deinde à legato nouus excitatur: tunc omnes eo commeant, vt ignem inde in domos ſuas inferant: qui non facit, vt proditor & maieſtatis reus punitur extremo ſupplicio, & ſi opus fuerit in eum comparatur exercitus. *Oſorius lib.* 4.

APODOSIS.

Mitto quod hic ritus abundè teſtetur, ignem fuiſſe Regiæ maieſtatis Symbolū, vnde Imperatoribus Romanis, & Conſtantinopolitanis olim prælatis. Addo etiam Patriarchis præiuiſſe λαμπαδάριον, (ita enim nominatur à Codino) qui in liturgijs, & proceſſionibus lampadem ante ipſos Eccleſiæ Principes geſtabat. Notat Balſamo prælatas Imperatori faces, corolla aurata gemina fuiſſe inſignitas, cum Imperatricis, & Patriarchæ λαμπάδες vna tantum eſſent redimitæ αἱ λαμπάδες μὲν τῶν βασιλέων διπλοῖς περιχρύσοις περιζώννυνται στεφανώμασι, τῶν δὲ πατριαρχῶν, καὶ τῆς βασιλίσσης ἑνὶ καταχλεῦνται διακώματι. Totus hic ritus ſatis apertè demonſtrabat à Regibus lucem dignitatis, & claritatem nominis hauriri, eoſq; inſtar ignis omnia permeare, & vitalem ſpiritum ſuis popularibus impertiri.

XXII. IGNIS MITHRAE, PRAEVIVS REGVM.

Sapientia cœleſtis.

PERSAE ignem cœlitus delapſum apud ſe ſempiternis ferculis cuſtodiunt, cuius portionem exiguam quondam præiſſe Aſiaticis regibus dicunt, vt ait Ammianus lib. 23. Manauit in cæteros deinde Imperatores exemplum, qui πῦρ προπεμπτικὸν etiam mera luce vſurparint: Quamquam Indi non quaslibet faces, ſed eas, quæ in ara Mithræ, hoc eſt, Solis, eſſent

essent accensæ prætulerunt. Narrat enim *Phil.lib.2.c.13.p.96.* Indos ipsos ad Phraotæ regis reditum tanta lætitia elatos, vt accensis ex ara Solis facibus obuiam procederent, & ad regiam vsque deducerent, faustis acclamationibus prosequuti.

APODOSIS.

Fax quæ præit regibus est cœlestis sapientia, quæ ἄσβεστον φέγγος dicitur ἀνθολ. ι. Ara Ecclesia, Sol Deus. His auspicijs reges fœliciter regnant. Themistius ad Valentinianum: θεοφιλὲς ἀναγκαῖον εἶναι τὰς βασιλείας ἅμα τῇ πρώτῃ γενέσει.

XXIII. IGNIS FLAMINIS DIALIS.

Scientia benè vtendum.

IGNEM è Flaminis Dialis domo nisi in sacrum efferri ius non est. Aulus Gellius.

APODOSIS.

Ignis est scientia, in quo splendor est, & calor: hoc accendit: illo, illuminat. at quàm fœdè ea abutuntur, qui ex religiosa domo, & propè ex ipsa Dei ara acceptam, in profanos amores, in venalis linguæ petulantiam conuertunt? Simile est quod de Christianorum oleo lucernas Iudæorum, aut Gentilium incendi vetant Canones Apostolorum. Sic enim habet Canon septuagesimus: *Si quis Christianus oleum tulerit ad sacra Gentilium, vel Synagogam Iudaorum festis ipsorum diebus, aut lucernas accenderit, de societate pellatur.* Est in Phædro elegantissima de hoc argumento fabula *lib.4* 68.

Canones Apostol. vetãt accendi lucernas Iudaorum de oleo Christianorum.

Lucernam fur accendit ex ara Iouis,
Ipsumq; compilauit ad lumen suum,
Onustus qui sacrilegio cum discederet,
Repente vocem sancta misit Religio:
Scelesto spiritu culpam lues.

XXIV. ΑΝΕΜΩΝ ΗΧΩ.

Dei Maiestas occulta.

EXHIBEATVR in tabula vir, poplitibus se excipiens, erectis in cœlum oculis, vel pronus in faciem, adspirantium ventorum strepitum perhorrescens, cum hoc versiculo:

Ἀνέμων πνεόντων τὴν ἠχὼ προσκύνει.

APODOSIS.

Iambilicus interpretatur his verbis: αἰνίττεται καὶ ὡς δεῖ τῶν θείων, ἀσίων καὶ δυνάμεων, τὴν ὁμοιότητα ἀγαπᾶν. Deum cum minimè videre possis, at certè per res creatas sparsum, & in ijs tacito quodam horrore spirantem, debes venerari. Porro D. Dionys. cælestis Hierarch. 15. Deum venti nomine commodè designari ostendit, propter naturalem vim mouendi, atque animandi, & celerem insuperabilemq; discessum, & nobilium principiorum, atque finium incognitas, atque inuisibiles latebras.

Deus venti nomine designatur ex D. Dionys.

XXV. ZEPHYRVS AD OLORES.

Mœcenatum fauor in Poëtas.

OLORES Fauonio afflati canunt suauius:

Ἀνίσαται γὰρ τῶν πτερύγων ἡ πυκνότης,
Νεύρων τάσιν γ' ἔντεχνον ἐκμιμουμένη,
Καὶ πλῆκτρον εὐθὺς ὁ Ζέφυρος ἐπιγίνεται.

Erigitur enim alarum seges, fidium neruos temperatos referens, & plectrum statim Zephyrus suggerit. Phile.

APODOSIS.

Fauonij, Mœcenates; Poëtæ, olores.

Sint Mœcenates, non deerunt Flacce Marones.

Et quod præclarè dictum est à Plutarcho de fortuna Alexandri *lib. 2.*

Καρπῶν μὲν εὐφορίαν εὐκρασία ποιεῖ.
Καὶ λεπτότης τοῦ περιέχοντος ἀέρος,
Τεχνῶν δὲ, καὶ φύσεων ἀγαθῶν αὔξησιν
Ευμένεια, καὶ φιλανθρωπία βασιλέως.

XXVI. PLVVIA SANGVINEA.

Luxuriæ nota pessima.

CIRCA annum Christi 1017, in regione Aquitaniæ iuxta maritima, ante solemnitatem D. Ioannis Baptistæ, tribus diebus de cœlo pluit sanguis, qui cadens supra carnem hominis, aut supra lapidem, non poterat lauari, si verò supra lignum caderet, lauabatur.

APODOSIS.

De hac re consultus Fulbertus Episcopus Carnotensis *epist.* 79. apud Baron. per lapidem impij (inquit) per carnem fornicarij significantur, per lignum medij, qui neque molles, vt caro, neque vt lapis duri. Addit, *impios, & fornicarios indelebili nota in sanguine suo morituros, medios per mortis angustiam saluandos.*

Impiorum & fornicariorũ mors. Fulbertus *Episcopus Carnotensis*

PLVVIA FERREA.

Superioris potestatis rigor.

Refert Plinius ferro in Lucanis pluisse, annò antequam M. Crassus à Parthis interemptus est, omnesq; cum eo Lucani milites, quorum magnus numerus in exercitu erat. *lib.* II. *c.* LVI.

APODOSIS.

Symbolum est superioris potestatis in inferiores acerbæ atque immitis. Cœli enim instar sunt Reges & Principes, quorum munus est mitioribus Iustitiæ & benignitatis radijs in inferiora, hoc est in plebem influere: Quod si telis quasi ferrea grandine semper armati in miseros vsquequaque desæuiant, suæ conditionis obliuiscuntur: *Nullum enim clementia ex omni-*

omnibus magis, quam Regem aut Principem decet. Senec. *lib.*1. *de Clementia.*

PLVVIA AVREA.

Aurea contra pluuia Symbolum est fauoris, opulentiæ, & felicitatis quam Reges in suos populares immittant.

APODOSIS.

Hoc Rhodijs fertur contigisse quos ait Himerius in bibliotheca Photij auro fluxisse, Ioue auream nubem in eos rumpente: χρυσὸν ἐπ' αὐτοὺς διὸς νεφέλην ῥήξαντος.

Talis per cuneos hyems Latinos
Plebem grandine concutit serenam.
Ducat nubila Iuppiter per orbem
Et latis pluuias minetur agris,
Dum nostri Iouis hi ferantur imbres.

Stat. lib. 1. Syluar. hæc ille de Imperatorum missilibus.

XXVII. QVATVOR AMNES PARADISI.

Virtutes Cardinales.

ZOROASTRES, cum animum alatum esse diceret, interrogatus à discipulis quo pacto volucres animos sortiri possent? Irrigate (inquit) alas aquis vitæ. interim sciscitantibus vnde has aquas peterent, per parabolam more suo respondit: Quatuor amnibus paradisus Dei alluitur, & irrigatur, vobis salutares aquas inde haurietis.

APODOSIS.

D. Ambrosius flumina Zoroastris quatuor, virtutes totidem Sapientiam, Iustitiam, Fortitudinem Temperantiam intelligit. Vide D. Ambros. lib. de Paradis. & Allegor. Philon. p 39. edit. Colon. Allobrog.

Gan-

Ganges ramentis auri, prasino lapillo, & carbunculo nobilitatus, prudentium inuenta, virorem, seu viuacitatem mentis, & animæ facem significat. *Ganges prudentiam.*

Nilus, qui Aegyptum alluit, temperantiam designat, qua deliciarum, & voluptatum ardor restinguitur, & per hanc corporis Aegyptum virtutum riui scaturiunt. *Nilus temperantiam.*

Tigris fluuiorum omnium velocissimus, fortitudinem notat, quæ mirabili pernicitate, sonitu magno, cursuque fertur, & obstantia quæque proruit, & demolitur. *Tigris fortitudinem.*

Euphrates, Iustitiæ symbolum est non obscurum, vt cui fœcunditatem, & fructuum exuberantiam tribuunt. At Iustitia est, ex qua magna fructuum vbertas humanæ societati affluit. *Euphrates Iustitiam notat.*

Hæc paulò aliter, & copiosè Philon pertractat in legis allegorijs, apud quem Geon, qui τὸ στῆθος pectus significat, & Nilo respondet, pro fortitudine accipitur, Tigris, qui Assyrios alluit, hoc est, τοὺς εὐθύνοντας, temperantiam designat circa cupiditates, quæ vt Tigres θηρία sunt ἀπιθασώτατα. *Cupiditates θηρία sunt ἀπιθασώτατα ex Philone.*

XXVIII. FONS AESCVLAPII.

Medicina.

FVIT in Aesculapij gymnasio fons olei, aureo fornice conspicuus, quem Heraclides constituit: ἐλαίου κρήνην ἐπισκευάσας ἐν τῷ τοῦ Ἀσκληπιοῦ γυμνασίῳ χρυσῆν τὸ ὄροφον.

APODOSIS.

Gymnasium Aesculapij, Medicorum academias significat, è quibus fontes olei, curationes scilicet ad miserorum mortalium salutem fluunt: Quæ omnia quantò erunt splendidiora, si fornix aureus, Dei charitas, desuper vestigat.

Omnes humanas sanat medicina dolores.
Prop. Eleg. l. 2. idcirco

Τῶν

Τῶν δὲ ἐλευθερίων τεχῶν ἰατρικὴ τὸ μὲν γλαφυρὸν, καὶ περιττὸν, καὶ ἐπιτερπὲς οὐδεμίας ἐνδεέστερον ἔχει, θεορητικὸν δὲ μεγάλοις φιλομαθοῦσιν τὴν σωτηρίαν, καὶ τὴν ὑγίειαν. Plutarch. de præcept. ſanit.

XXIX. ALBVLA.

Virtus ſeuera inprimis, poſtea facilis.

ALBVLA, Romanorum aqua, argentea perſpicuitate ingredientibus quidem frigida, artubus infert horrorem; poſtmodum tam leniter calefacit, ac ſi potionem calidam ebibiſſent, qui eadem ſe abluunt. Strabo.

APODOSIS.

Virtus prima fronte aſpera videtur imperitis, fortibus verò athletis nihil manſuetius.

Aſpera principio (nec enim mihi fallere mos eſt)
Proſequitur labor, ad nitendum intrare volenti
——— mox celſus ab alto
Infra te cernes hominum genus.
Sil. Italicus lib. XV.

XXX. FONS ALEXANDRI.

Victoria cum labore.

ALEXANDRO caſtra ad Oxum flumen meditante, atque in Sogdianos mouente, non procul à Regis tabernaculo gemini fontes exorti, Alter aquâ, alter oleo fluxit. Conſultis vatibus, Ariſtander reſpondit, Olei fontem, laborem quidem, ſed, & victoriam promittere.

APODOSIS.

Fons Chriſti. Oroſ. lib. 6.

Obſeruatione dignum eſt, quod idipſum in domini noſtri natali contigit. Nam vt notat Oroſius, fons viâ tranſtiberinâ toto die fluxit oleo. Portendebantur illi videlicet labores, quos Chriſtus toto vitæ curſu, pro noſtra ſalute exantlauit, & ærumnoſiſſimo

fissimo omnium supplicio finiuit, ex quibus misericordia largius fluxit in terras effusa.

Nec cedite curis.
Virtuti damnosa quies, nullumq; coronat
In stadio securus honor: sua gloria forti Gloria caussa laboris est.
Caussa laboris erit, rarusq; ad gaudia miles
Cui pax sola fuit, victoria semen ab hoste
Accipit. Arat. Diacon. l. 1. in Acta Apostol. Arat. Diacon. lib.

XXXI. APVSCIDAMVS.

Religio.

APVSCIDAMVS lacus est Africæ, in quo omnia exstant, nihil mergitur Pl. lib. 31. c. 11.

APODOSIS.

Religio, & cœlestis philosophia eminentes animas, in hoc rerum humanarum salo, supra cupiditates statuit, si diligenter excolatur:

Hic secura quies & nescia fallere vita,
Hic patiens operum, paruoq; assueta iuuentus,
Sacra Deûm, sanctiq; patres, extrema per illos
Iustitia excedens, terris vestigia fecit.
Me vero primum sacratæ ante omnia Musæ
Quarum sacra fero ingeti perculsus amore,
Accipiant, cœliq; vias & sidera monstrent.

Liceat enim de hac vita Maronis ore loqui.

XXXII. ASBAMAEA AQVA.

Voluptas.

HAEC fidem seruantibus dulcis, & aspectu placida, periuris, & infidis infesta: epota namque oculos, pedes, ac manus peierantium inuadit, pustulis, ac vomicis totum corpus inquinans, neque illinc discedunt, sed ad aquam suam deplorant calamitatem. Philost. in vita Apoll. lib. 1. c. 1 V. p. 7.

APODOSIS.

Voluptas honesta, vtentibus suauis, mala, è contrario

trario fruentibus perniciosa; quæ cum semel inuasit in corpora, quibus sordibus oppleta non inquinat, quibus vitijs animum non inficit? ad summum vltricis conscientiæ furias, squalorem, & mœstitiam suis amatoribus, præclarum relinquit authoramentum ὅς δὲ μιλιχρῶν ἴσθιγεν μέγα κλαύσει, Synes. ins.

XXXIII. ASPHALTITES.

Mundus.

IN Asphaltite lacu Iudææ nihil mergi potest quicquam animam habens, Isid. orig. lib. XIII. c. XIII.

APODOSIS.

Asphalitites vorago est mundi, & vanitatis, quæ permultos quidem absorbet; in eos tamen nihil iuris habet qui animam habent, hoc est; prudentiam Christi, vel Charitatem, qua omnes animantur actiones.

Sunt etenim pennæ volucres pijs
Quæ celsa conscendant poli,
Quas sibi cum velox mens induit,
Terras perosa despicit.

Et Synesius hym.

Μάκαρ ὅςις βορὸν ὕλας
Προφυγὼν ὕλαγμα, καὶ γᾶς,
Αναδὺς ἅλματι κούφῳ
Βυθὸν οἶδεν θεολαμπῆ.
Fœlix qui voracem hylæ
Latratum fugiens, & terræ,
Emicans saltu celeri
Profunditatem vidit diuinitus fulgentem.

XXXIV. BOEOTIAE LACVS.

Vinum immodicum, fomes libidinis.

BOEOTIAE lacus furialis est, de quo qui biberit, facibus libidinis exardescit. Isidor. orig. l. XIII. cap. XIII.

APO-

APODOSIS.

Vinum, οἶνος μαινόλης, vt appellatur à D. Greg. Nazianz. Bœotiæ lacus eſt, qui flammas ſuccendit libidinis. D. Hieron. lib. II. aduerſus Iouinianum, c. 6 *Eſus & potus vini, ventriſq́; ſaturitas, ſeminarium libidinis eſt.* Nec immeritò ab Ariſtophane apud Athenæum, lib. 10. nominatur *lac Veneris*, & à Pontiano, *Malorum omnium Metropolis*, ἀφροδίτης γάλα, πάντων δεινῶν μητρόπολις.

Vinum lac Veneris, ab Athenæo, & malorũ omnium metropolis, à Pontiano.

XXXV. FONS BRIELII.

Dulcis inter amara.

VIRGO MARIA.

QVOD in Hollandia accidit, vrbe *Brielio*, valdè memorabile eſt. vrbs eſt in inſula, in qua nulla prorſus aqua dulcis in puteis, alijſuè ſcaturiginibus inueniri poteſt, & quanta vis adhibeatur, omnis opera perditur. vbique enim, tam in vrbe ipſa, quàm per inſulam omnem, potabilis aqua reperiri nullâ ratione poteſt: fecit tamen natura fontem dulcem, ad quem ponticulo, eſt aditus, vnde vrbs tota ſibi vſum aquæ parat, cùm tamen circa hunc fontem foueæ & putei omnes ſalſam contineant, vt memorat Georg. Bruin, in Brielio.

APODOSIS.

Maria Virgo ſola in hac inquinati generis humani maſſa, pura permanſit. Cyprian. in ſerm. de Natiuitate Chriſti. *Non æquanda eſt mulieribus cunctis quæ genuit Maieſtatem plurimum à cæteris differentem: Natura communicauit, non culpa.*

XXXVI. GERON ET MELAS.

Inſtitutio bona & mala

EVDICVS in hetiæotidi fontes duos tradit eſſe, Geronem, ex quo bibentes oues nigras fieri,

Melan, ex quo albas, ex vtroque autem varias. Plin. Nat. hist. lib. 31. cap. 11.

APODOSIS.

Bona institutio candidos, praua improbos facit, miscellanea versipelles: Quamobrem magnæ curæ esse debet recta iuuentutis institutio, idq; à teneris, vt herbescens ætas in bonam frugem adolescat:

Principijs obsta: sero medicina paratur,
Cum mala per longas inualuere moras:
Sed propera, nec te venturas differ in horas:
Maius opus mores composuisse suos. Ouid.

XXXVII. AQVA CICERONIANA.

Vnus lucet vtrique.

DIGNA memoratu villa est, ab Auerno lacu Puteolos tendentibus imposita littori, celebrata porticu ac nemore, quam & vocabat Marcus Cicero Academiam, ab exemplo Athenarum, ibi compositis voluminibus eiusdem nominis, in qua & monumentum sibi instaurauerat, ceu vero non in toto orbe terrarum fecisset. Huius in parte prima exiguo pòst obitum ipsius, Antistio Vetere possidente eruperunt fontes calidi, perquam salubres oculis, quos Laureas Tullius suis carminibus celebrauit. Plin. lib. 31. c. 2.

APODOSIS.

Laureas ille Tullius, Ciceronis libertus, Græcis, & Latinis litteris eruditus, allusionem fecit huius fontis, à luce corporis, ad lucem animi. Istas nempe aquas oculis salutares, symbolum esse ingenij Ciceroniani, cuius libri, & monumenta tenebras animi dispellerent. Plinius carmen affert Laureæ, dignum (inquit) vbique, & non ibi tantum legi:

Quo tua Romanæ vindex clarissime linguæ
Sylua loco melius surgere iussa viret,

Atqui

Atque Academiæ celebratam nomine Villam,
Nunc reparat cultu ſub potiore Vetus:
Hîc etiam apparent lymphæ non ante repertæ,
Languida quæ infuſo lumina rore leuant.
Nimirum locus ipſe ſui Ciceronis honori
Hoc dedit, hac fontes cum patefecit ope.
Vt quoniam totum legitur ſine fine per orbem,
Sint plures oculis quæ medeantur aquæ.

XXXVIII. CYZICI FONS.

Eucharistia permotionum remedium.

CYZICI fons amorem Veneris tollit. Iſid. orig. lib. XIII. c. XIII.

APODOSIS.

Sanguis Chriſti potentiſſimus ad omnes impuri amoris, & cæterarum permotionum flammas reſtinguendas. D. Bern. *Si quis veſtrum non tam ſæpe modo, non tam acerbos ſentit iracundiæ motus, inuidiæ, luxuriæ, aut cæterarum huiuſmodi, gratias agat corpori, & ſanguini Domini, quoniam virtus Sacramenti operatur in eo, & gaudeat quod peſſimum vlcus accedat ad ſanitatem.*

In idem fermè argumentum cadit

Telum Cupidinis in templo Dianæ Epheſiæ, pendens in vacuo. *Telum Cupidinis in templo Dianæ Epheſiæ.*

In Virtutis enim, & Caſtitatis regno quę per Dianam ſignificatur; Amor terrenus locum nullum inuenit, in quo defigatur: *Nil quod lædat habet.*

XXXIX. CLITOR FLVVIVS.

Collegium nobile.

MNASEAS Patienſis in Periplo ſcribit, Clitoris fluuij piſces vocales eſſe. τοὺς ἐν Κλείτορι ποταμῷ ἰχθύας φθέγγεσθαι. Athen. lib. 8 p. 331.

APODOSIS.

Clitor fluuius vocales pisces efficit; & nobilis eloquentiæ Academia, eos, qui prius infantissimi erant, facit eloquentes.

O mutis quoque piscibus
Donatura Cycni, si libeat modum.

Hor. od. 3. car. l. 4.

XL. FONS CVPIDINIS.

Amor cœlestis.

CYZICI fons Cupidinis vocatur, ex quo potantes amorem deponere Mutianus credit. Plin. lib. 31. cap. 11.

APODOSIS.

Cupido cœlestis.

Terrenas cupiditates ponunt, qui se puro lauacro pœnitentiæ abluunt, & cœlestis Cupidinis facibus inflammantur. Is est de quo Marianus Scholasticus Antholog. 4.

Οὐκ ἀπὸ πανδήμου ξεῖνε Κύπριδος, οὐκ ἀπὸ γαίης
Εἰμὶ, καὶ ὑλαίης ἔκγονος εὐφροσύνης
Ἀλλ' ἐγὼ ἐς καθαρὰν μερόπων φρένα πυρσὸν ἀνάπτω
Εὐμαθίης, ψυχὴν δ' οὐρανὸν εἰσανάγω.
Ἐκ δ' ἀρετῶν στεφάνους πισύρων πλέκω, ὧν ἀφ' ἑκάστης
Τούσδε φέρων πρώτῳ τῷ σοφίης στέφομαι.

Non ex vulgiuaga hospes Venere, non è terra
Sum, & corporeæ soboles lætitia.
Sed ego in pura hominum mente facem accendo
Doctrinæ, animamq; ad cœlum perduco.
Ex quatuor enim virtutibus coronas texo, & ex
Singulis decerpens primâ sapientia coronor.

XLI. FONS EPIRI.

Eloquentia.

IN Epiro esse ferunt fontem, in quo faces extinguuntur accensæ, & accenduntur exstinctæ. Isidorus

dorus sic, *Eloquentia frigidos inflammat, accensos restinguit.*

APODOSIS.

Huius est languentis populi incitatio, & effrenati moderatio. eadem facultate, & fraus hominum ad perniciem, integritas ad salutem, vocatur. Cic. 2. de Oratore. Accedit authoritas Pindari.

Καὶ τὸν αἰχματὰν κεραυνὸν σβεννύεις.
ἀενάου πυρός. πυθ. ᾠδ. α.

XLII. GALLVS.

Ne quid nimis.

GALLVS Phrygiæ fluuius (si modicè bibas) medetur corporis malis, si immodicè, lymphatum animum agit. Plin.

APODOSIS.

Μέτρον ἄριστον.

Est modus in rebus, sunt certi denique fines,
Quos extra citraque nequit consistere rectum.

Hor. Satyr. 2. Suus cuique modus est, tamen magis ostendit nimium quam parum. Cicero de Oratore. in quo consentiunt cum vetere Phocyllidis dicto:

Πάντων μέτρον ἄριστον ὑπερβασίαι δ᾽ ἀπεναί.
Μέτρῳ μὲν φαγέειν, πίνειν, καὶ μυθολογεύειν.
Omnium mensura optima, excessus damnosi.
Cum mensura comede, & bibe, & loquere.

XLIII. GNIDES AMNIS.

Virtus vnita.

CYRVS Gnidem amnem, qui vnum ex eius equis absorpserat, minatus ita restrinxit, vt in amnis trecentos sexaginta riuos diduceret, ex quo celebris amnis amplitudo concisa est. Herod. lib. 1.

APODOSIS.

Nimia propagatione, & concisione magnarum plerumque rerum minuitur claritas.

Οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη. Plutarchus in Antonio. Quamobrem cum ab Aruntio & Ateio actum esset in Senatu sub Tiberio, an ob moderandas Tiberis exundationes verterentur flumina & lacus, per quos augescit, Itum est in hanc sententiam: *Optime rebus mortalium consuluisse naturam, quæ sua ora fluminibus, suos cursus atque originem, ita fines dederit. ipsum Tiberim nolle prorsus accolis fluuijs orbatum minore gloria fluere.* Cornel. Tacit. annal. lib. 1.

XLIV. FONS INDIAE AVREVS.

Beatitudo post fata.

EST fons in India, vnde hauritur aurum fictilibus, quod statim concrescit, nec eo quisquam potitur, nisi frangat fictile. Phot. in biblioth. pag. 68. initio.

APODOSIS.

Fictile est corpus humanum, aurum beatitudo, cuius delicijs non est alia ratione frui, nisi ex istis compagibus excesserimus

Felix qui potuit grauis
Terræ soluere vincula,
Felix qui potuit boni
Fontem visere lucidum.

Ite nunc fortes vbi celsa magni.
Ducit exempli via Cur inertes
Terga nudatis? superata tellus
Sidera donat.

Boët. Metr. 20. l. 3. & 7 l. 6.

XLV. FONS INDIAE AVREVS ET FERREVS.

Eloquentia perfectorum.

FONS est quadratus in India vnius vlnæ altitudinis, latitudinis verò sexdecim cubitorum. Ex eo pri-

co primum quidem aurum fictilibus hauritur: Deinde ferrum educitur, sed ferrum omni auro præstantius, quod in terram de pactum nebulas, & grandines turbinesque compescit. Ex eo ferro se duos gladios habuisse memorat Ctesias in Indicis.

APODOSIS.

Primum quidem auro proludit adolescentum eloquentia, inter Epidictici generis blandimenta, & delicias enutritas: Mox vbi iuuenari desijt, ferreis armis pugnat, hoc est, vi quadam ineluctabili, qua hominum impotentes, & furiosos sedat affectus, mentemque serenitate perfundit. Talis est magistra summorum oratorum eloquentia.

Det primos versibus annos,
Mæoniumq́; bibat felici pectore fontem.
Mox & Socratico plenus grege mittat habenas
Liber & ingentis quatiat Demosthenis arma.
Hinc Romana manus circumfluat: Et modo Graio
Exonerata sono mutet suffusa saporem,
Interdum subducta foro det pagina cursum,
Et fortuna sonet celeri discincta meatu.
Dein pugnas, & bella truci memorata canoro.
Grandiaq́; indomiti Ciceronis verba minetur.
His animum succinge bonis sic flumine largo
Plenus, Pierio defundes pectore verba.

Petron. Arbiter.

XLVI. FONS INSVLAE. SAXOSAE.

Virtus initio difficilis.

STRABO lib. XVI. memorat non procul à Laodiceæ littoribus insulam esse saxosam, quæ tamen incolas habeat non paucos, fontemque ibi esse tradit, in quem immersa vasa hauriendæ aquæ causa salsam primo haustu trahunt, eamque maritimam: reliquo autem haustu dulcem, & potabilem.

APODOSIS.

Initia plerumque aspera iucundos exitus sortiuntur. Virtus initio difficilis, dura, austera: mox tanta iucunditate sensus perfundit, vt mella, rosas, & balsama spirare videatur.

Θάρσειν χρὴ, φίλε Βάττε, τάχ᾽ αὔριον ἔσσετ᾽ ἄμεινον. Theocritus.

XLVII. FONTES FORTVNATARVM INSVLARVM ANTISTROPHI.

Antidota, veritas, & error.

POMPONIVS Mela insigniter tradit esse in Fortunatis insulis singularem duorum fontium naturam, ex altero qui gustauerit, risu soluitur in mortem, at verò affectis remedium est ex altero bibere.

APODOSIS.

Error, & veritas his fontibus significantur, quorum ille necat mortifero planè poculo, nisi se, suumque liquorem limpidissimum veritas instillet. Athanasius in Apologia ad Constantium, ῥόπαλον ἐστιν ἡ διαβολὴ, καὶ μάχαιρα, καὶ τόξευμα ἀκίδωτον, ὡς εἶπε Σολομῶν, καὶ ταύτης μόνη ἡ ἀλήθεια ἰᾶσθαι δύναται.

XLVIII. HYPANIS.

Voluptatis, γλυκύπικρον.

HERODOTVS lib. 4. scribit Hypanim è fontibus, quinque dierum via exilem profluere, ac dulcem. Deinde post aliorum quatuor dierum iter perquam amarum, Athe. lib. 2. pag. 43.

APODOSIS.

Amores celeriter deflorescunt. Cic.

Voluptas initio mellea, acescit ad extremum. *Amores enim & deliciæ*, quod ait M. Tullius pro Cœlio, & 2. de orat. *maturè & celeriter deflorescunt & in omnibus rebus voluptatibus maximis fastidium finitimum est.*

Ὃς δὲ τραπέζας,	*Qui autem in mensa*
Ἐπορεξάμενος,	*Porrecta manu*
Μειλιχρῶν ἔθιγεν,	*Epulas dulces attigit,*
Ἦ μέγα κλαύσει,	*Eum valdè sanè pœnitebit*
Πικρὰν μερίδα,	*Acerba potionis,*
Τῶν ἀντίξων	*Contrarijs ponderibus,*
Συνεφαλκομένων.	*Eum detrahentibus.*
Οἱ δὲ γὰρ χθονίας	*Hæc enim terrena*
Δεσμὸς ἀνάγκας	*Lex necessitatis*
Δικόθεν διαβὰς	*Binis ex crateribus mortalibus*
Βίον οἰνοχοεῖ.	*Vitam fundit.*

Boetius lib. 3 metro. 7.

Habet omnis hoc voluptas,
Stimulis agit fouentes,
Apiumq; par volantum
Vbi grata mella fundit,
Fugit, & nimis tenaci
Ferit icta corda morsu.

Dignus est, inquit Epictetus, deorum conuiuia, qui rebus creatis moderatè vtitur, qui verò licitas etiam voluptates contemnit, non iam conuiua Dei est, sed Dei consors, ἂν δὲ παρατεθέντων σοὶ μὴ λάβῃς ἀλλ' ὑπερίδῃς τότε οὐ μόνον συμπότης τῶν θεῶν ἔσῃ ἀλλὰ καὶ συνάρχων. Epict. Art. cxx.

Creaturis benè vtendum.

XLIX. HIMERAEVS.

Consuetudinis vis.

HIMERAEVM fluuium cœlestes mutant plagæ, amarus siquidem est, dum in Aquilonem fluit, dulcis, vbi ad meridiem flectitur, Solin. Polyhistor. p. 36. edit. Lugd.

APODOSIS.

Talis plerumque hominum vita, qualis est conuersationis, & exemplorum via, consuetudo, & regionum mores. *Quantum consuetudo possit* (inquit Seneca) *intelliges si videris feras quoque conuictu no-*

Feræ conuictu mansuescunt. Senec.

stro mansuescere: nulliq́ immani bestiæ vim suam permanere, si hominis contubernium diu passa est. Senec. de ira l. 3. c. 8.

L. NILVS.

Rex benignus.

VESPASIANVS cum recens auctus imperio lustraret Aegyptum, fertur Aegyptijs pro concione dixisse, Haurite à me tanquam à Nilo. Philost. lib. v. cap. x. in vita Apollonij.

APODOSIS.

Nilus fluuiorum rex, & totius orbis nobilissimus, rectè vel ipso Vespasiano interprete Reges significat, vt enim ille in fœcundos Aegypti agros restagnantibus exundat aquarum riuulis, ita illi toti in publicam sese effundere debent vtilitatem. Talis fertur extitisse Manuel ille Comnenus, qui in exemplum summæ liberalitatis, dicitur: θάλασσα φιλοδωρίας, ἐλέους ἄβυσσος, τῷ δὲ προσηνεῖ τοῦ ἤθους εὐέντευκτος, καὶ τὴν βασίλειον ἀρετὴν ἀπαράμιλλος. *Mare magnificentiæ, abyssus misericordiæ, morum suauitate congressuq́ facilis, sed regia virtute inimitabilis.*

LI. FONTES OBLIVIONIS, ET MEMORIAE AD ORCHOMENON.

In Gratijs valent obliuio & memoria.

IN Bœotia, ad Trophonium Deum iuxta Orchomenon, duo sunt fontes, quorum alter memoriam alter obliuionem affert, inde nominibus inuentis. Plin. lib. 31. cap 2.

APODOSIS.

Orchomenos sedes est gratiarum. In Gratijs autem duo spectabilia sunt, obliuisci si quid dederis, meminisse si quid acceperis. Ideò fontes obliuionis & me-

& memoriæ, sunt in Gratiarum regno.

Nihil in amicitia odiosius quam exprobatio beneficiorum, vnde exclamat ille proscriptus, & seruatus ab amico Cæsaris: *Redde me Cæsari, quousque dices, ego te seruaui, ego te eripui morti?* Seneca lib. II. de Beneficijs.

Cadit etiam in doctrinam, & philosophiam cœlestem, in qua duo spectare oportet, obliuisci priores vanitates, & in præsentia seriò incumbere.

LII. LACVS POLYCRITI.

Theologiæ, seu Philosophiæ profundæ immensitas.

POLYCRITVS rerum Sicularum scriptor, loco mediterraneo stagnum esse, ait, ambitu suo scutum nihil excedens, aqua resplendente quidem, sed turbulentiore nonnihil, in quem si quis lauandi gratia ingrediatur, in latum extendi, quod si iteret, amplius dilatari. Arist. de mirabil. auscult.

APODOSIS.

Talis est laudatarum artium procreatrix Philosophia, in ea, quò plus progrediare, eo tibi laxior campus videbitur. Talis est Dei natura, qui vt ait D. Gregor. Nazian. orat. prima pag. 32. ἀποχωρεῖ αὐτοῦ ὅσον καταλαμβάνεται. Tantum recedit, quantum capitur.

——— Exigua est vis
Humani ingenij tantoque angusta labori.
Quippe minor natura aciem si intendere tentet
Acrius, ac penetrare Dei secreta supremi
Quis dubitet victo fragilem lassescere visu,
Vimq; fatigatæ mentis sub pectore paruo
Turbari inualidisq; hebetem succumbere curis?
Prudent. in Symmach. lib. 2.

LIII.

LIII. SABBATIVS FLVVIVS ICON SABBATINAE QVIETIS.

Sabbatis quiescendum,
ex Iosepho & Elia Thesbite.

MIRACVLVM est Syriæ Sabbatius Fluuius, qui licet alijs diebus non interſiſtente vndarũ curſu fluat vberius, ſingulis tamen ſabbatis quaſi diei religionem ſentiret, quieſcit, & exſiccatur. Hæc magni nominis Authores commemorant Ioſephus, & Plinius, quanquam nonnihil inter ſe diſcrepant: Iudaicus ſiquidem hiſtoricus indicat, eum interpoſitis ſex diebus à fontibus deficere, & ſiccum alueum ſpectantibus exhibere. Deinde quaſi nullâ mutatione factâ, ſeptimo die ſui ſimilem exoriri, non impetu quidem languidum, ſed plenius fluentem. Eius verba ſunt: πολὺς γὰρ ὢν ὅτε ῥεῖ, καὶ κατὰ τὴν φορὰν οὐ χωλός, ἔπειτα διὰ πάσας ἐκ τῶν πηγῶν ἐκλείπων ἓξ ἡμερῶν ἀριθμὸν, ξηρὸν παραδίδωσιν ὁρᾶν τὸν τόπον, εἶθ᾽ ὥσπερ οὐδεμιᾶς γενομένης μεταβολῆς, ὅμοιος κατ᾽ τὴν ἑβδόμην ἐκδίδωσι. At Plinius contra breuiter & diſertè, *In Iudæâ riuus ſabbatis omnibus ſiccatur.* Quid igitur in hac ſcriptorum varietate definiemus? facit, vt Plinio magis aſſentiar primum inditi fluuio nominis ratio, quem antiqui Sabbatum & ſabbaticum nunquam nominaſſent, niſi Sabbatinæ quietis imaginem præ ſe tuliſſet. Deinde authoritas Eliæ Tesbitis Iudæi qui eiuſdem mentionem facit in lexico in voce *Sambation. Sambation,* inquit, *nomen eſt fluuij de quo dicunt, quod per ſingulos dies hebdomadis tanto impetu currat dempto Sabbato, vt lapides magnos moueat, nec vllo modo pertranſiri poſſit, ex quo ſapientes vocarunt eum Sabbaton ab eo quod ceſſet ſiue quieſcat in Sabbato.*

Ioſephus de bello Iudaico. lib. 7. cap. 24.

Plin. lib. 31. cap. 2.

Conſentit quoque cum Thesbite Zabamus, qui hunc ipſum fluuium Gozam à veteribus nominatũ ſcri-

ſcribit, quod celeriter oculis ſurripiatur, atque id contingere Sabbato nemo Iudaicorum ſcriptorum, quos legerim, præter Ioſephum, diffitetur. Quod verò Elias illius quietis hanc cauſſam affert, *Decem tribus illic captiuas detineri, vt non poſſint exire inde, nec Sabbato, ne violent illud.* hæc ex tabulis Rabbinorum, & nugis, quas ipſe non probat.

APODOSIS.

Præclara hæc eſt imago quietis Sabbatinæ, ita in multis etiam fluminibus ſuorum veſtigia præceptorũ Deus impreſſit. Clamat D. Ignatius Martyr, ſpiritus ſancti tuba, ἀλλ' ἕκαστος ὑμῶν σαββατιζέτω πνευματικῶς μελέτῃ νόμων χαίρων, οὐ σώματος ἀνέσει, δημιουργίαν θεοῦ θαυμάζων, οὐκ ἕωλα καὶ χλιαρὰ πίνων, καὶ μεμετρημένα βαδίζων, καὶ ὀρχήσει, καὶ χοροῖς νοῦν οὐκ ἔχουσι χαίρων. Καὶ μετὰ τὸ σαββατίσαι ἑορταζέτω πᾶς φιλόχριστος, τὴν κυριακήν, τὴν ἀναστάσιμον, τὴν βασιλίδα, τὴν ὕπατον πασῶν ἡμερῶν. Hæc ille, ex quibus licet agnoſcere antiquorum in colendis diebus feſtis religionem, noſtrorum verò temporum deplorare impietatem, quibus cœci mortales, quod erat pietatis, hoc totum laſciuiæ tribuerunt. *Vnuſquiſque veſtrum*, inquit, *Sabbatum colat non corpore, ſed mente, ſacrarum legum gaudens meditatione, non corporis remiſſione, Dei ſcilicet opera admirans, non opiparis epulis, aut mollioribus poculis indulgens, vel etiam compoſito gradu incedens, aut ſaltationibus, aut choris, in quibus nihil eſt bonæ mentis oblectatus. Poſt Sabbatum autem celebret quiſquis Chriſtum diligit, Diem Dominicum, diem reſurrectionis, myſterio dicatum, Regem, Principem omnium dierum.*

Dies Dominicus Rex & Princeps omnium dierum. Ex Ignatio Martyre.

LIV. SALMACIS.

Luxus.

SALMACVS Fons in Caria, qui bibentes effœminat, vt fertur. Pompeius Feſtus: Salmacis nomine Nym-

Nympha, Cœli, & Terræ filia, fertur causa fontis Halicarnassi aquæ appellandæ fuisse Salmacidis, quam qui bibisset vitio impudicitiæ mollesceret, ob eam rem quod eius aditus angustatus parietibus, occasionem largitur petulantibus iuuenibus accedentium puerorum, puellarumq; violandarum, quia non patet refugium.

APODOSIS.

Luxuria causa frustra in aërem, & aquam reijcitur. hanc enim facit πλοῦτος, καὶ ἡ περὶ τὰς διαίτας ἀκολασία. Strab. lib. XIV. p. CCCCLI.

LV. FONS SARDINIAE SOLIFVGAE REMEDIVM.

Vulnus & salus.

FONS est in Sardinia, qui contra venenum Solifugæ (est enim animantis eius morsus mortifer) à summo omnium opifice in remedium conditus, vt vbi oritur malum, ibi quoque inueniatur in promptu remedium. Solin. c. IX.

Cum permittit Deus mala grassari, præsentia suggerit remedia. Sic furentibus nostro sæculo hæreticis, magna Ecclesiæ lumina opposuit, doctores Catholicos, qui flammeo diuini verbi gladio, totam illam transfugarum cateruam diuexare, & cædere non cessant, atque instillatum eorum pernicie virus salutaribus sapientiæ, & virtutis remedijs auertere, vt inde & maior sapientiæ lux, & virtutis ardor fidelibus accrescat. Petron. Arbiter.

Vnde datum est vulnus, contigit inde salus.

LVI. SELEMNVS AMNIS.

Christi sanguis permotiones sanat.

SELEMNVS amnis, amoris remedium, quo qui loti fuerint, cupiditatis obliuiscuntur, σύμφορον

εἶναι

εἶναι καὶ ἀνδράσιν, καὶ γυναιξὶν ἐς ἔρωτος ἴαμα. Pausan. in Achaicis. p. 209.

APODOSIS.

Selemno longè nobilior, & ad impuri amoris flammas restinguendas efficacior Christi Domini sanguis, qui, vt dictum est à D. Chrysostomo, regiam in nobis imaginem reformat.

LVII. FONS SICVLVS.

Pœnitentiæ symbolum.

ARISTOTELES in admirandis, cap. 28. scribit, in Sicilia fontem esse vorticis forma, in quo aues suffocatæ, sed & reliqua animantia vbi fuerint immersa reuiuiscunt.

APODOSIS.

O magistram Pœnitentiæ naturam! quid cum pœnitentia magis congruit? Est illa ferè fons Christi de latere exiliens, qui nos miseros mortales toties lethalibus plagis affectos, toties examinatos reuocat ad vitam. D. Aug. lib. de Pœnitentia. *Pœnitentia languores sanat, leprosos curat, mortuos suscitat, sanitatem auget, gratiam conseruat, claudis gressum, aridis copiam, cæcis restituit visum, vitia fugat, virtutes exornat, mentem vnit ac roborat.* *Pœnitentiæ vires.*

LVIII. SIDES.

Mundus.

CTESIAS tradit Siden vocari Stagnum in India, in quo nihil innatat omnia, merguntur.

APODOSIS.

Corruptio rerum magna est, in qua raræ extant generosæ animæ, auaritiæ, ambitionis, libidinis gurgite non immersæ: *Plin. lib. 31. cap. 2.*

Appa-

Apparent rara nantes in gurgite vasto.

Rectè de hac mundi corruptione cecinit Alcimus, Poëta Christianus, qui vixit Clodouæi temporibus,

Post lapsum (inquit) *primorum Parentum*
Extunc paulatim retro sublapsa referri
Vita prior, cunctisq; malis laxarier orbis.
Et corrupta satis, dira pinguedines tellus
Lethali quadam suffudit germina succo.

LIX. SILARIS.

Vitiorum stupor.

DE Silari aquis hoc peculiare traditur: Planta si quæ in aquam eius conijciatur in saxum mutari, manente colore, formaq; ijsdem. lib. 5. p. 163. φυτὸν ἀπολιθοῦσθαι, φυλάττον τὴν χρόαν, καὶ τὴν μορφήν.

APODOSIS.

Homines ferrei, & lapidei. Ex D. Bernar.

Cadit in stuporem improborum, qui vitio obcæcati omnem humanitatis sensum amiserunt, & cum pectore lapidei sint, & ferrei; specie duntaxat homines videntur. *Cor enim habent quod nec compunctione scinditur, nec pietate mollitur, nec mouetur precibus, minis non cedit, flagellis duratur, ingratum ad beneficia, ad consilia infidum, ad iudicia sæuum, inuerecundum ad turpia, impauidum ad pericula, inhumanum ad humana.* D. Bernard. lib. 1. de Considerat. ad Eugen. Pontificem.

LX. SILIAS.

Ambitiosus.

SILIAE flumini nihil innatat: ἐν δὲ τῇ ὀρεινῇ σιλίαν ποταμὸν εἶναι ἐν ᾧ μηδὲν ἐπιπλεῖ. Strab. l. 15.

APODOSIS.

Ambitiosus non patitur sibi quenquam dari superiorem, ne Deum quidem: tanta est & tam vecors super-

superbiæ impudentia. Hoc vel ex Caligulæ Cæsaris ingenio satis patet, qui iratus cœlo, quod obstreperet Pantomimis quos imitabatur curiosius, quam spectabat, quodq; comessatio sua fulminibus terreretur, ad pugnam vocauit Iouem, & quidem sine missione, Homericum illum exclamans versum,

Ημ' ἀνάειρ' ἢ ἐγὼ σε. *Aut tolle me, aut ego te.*

LXI. FONS SOLIS.

PETRO POENITENTI.

IN Troglodytis fons Solis appellatur dulcis, & circa meridiem maximè frigidus, mox paulatim tepescens, ad noctis media feruore & amaritudine infestatur. *Plin. lib. 2.*

APODOSIS.

Ad prunas, & calorem Petrus refrixit, vbi se noctu è Pontificis domo proripuit, incaluit, & fleuit amarè. de quo iure illud dici potest. *De symbolo doctrina per aquam & rorem quod remittebatur ad hunc locum, vide Symbol. 63. huius libri.*

Inuenit proprijs in fontibus ignes. Pœnitentia.

LXII. AQVA STYGIS MORTIFERA SOLVM ASINI SCYTICI CORNV NON LAEDIT.

Patientia inuicta.

AQVA Stygis omnia perforat, præter vasa ex cornu asini Scythici confecta. Hancce materiam miratus Alexander Delphos misit, & Apollini consecrauit Aelian. de animal. lib. 10. c. 40. Pauf. lib 8. eius aquæ vim pestiferam vberiori studio prosequutus, mortiferam esse ait Stygis aquam, tum homini, tum cuiuis animantium generi. Nam & capellæ sæpius aquæ eius potu extinctæ sunt, quod ex interuallo temporis cognitum est. Accedit & aliud ad eius aquæ miracula: Vasa, & pocula omnia, siue vitrea, siue crystallina, siue Murrhina, siue è lapide aut

testa sint fictili, aquæ illius vi franguntur. Quin etiam ferrum, æs, plumbum, stannum, argentum, & electrum ea aqua infusa soluuntur. Ipsum quoque aurum, quod neque situ, neque rubigine deteri Lesbia Poëtria testatur, & res ipsa indicio est, aquæ tamen huius virus non sustinet. Mirum est, quo pacto vnius Asini cornu huius veneno non lædatur.

APODOSIS.

Ad omnia spicula fortunæ obduruit Clypeus patientiæ, & nullum est telum tam mortiferum, quod eius vim pertundere, atque debilitare possit.

Me calor æthereus feriat, mihi plena veneno
Occurrat serpens.
serpens, sitis, ardor, arena,
Lucanus lib. 9. *Dulcia virtuti, gaudet patientia duris.*

LXIII. SVLMONENSIS AQVA.

Doctrina subtilior à Rudiorum ingenijs aliena.

IN Sulmonensi Italię agro Fabiano, vbi arua rigantur, herbas aqua illa irrigatas necari, fruges verò ali, & irriguum pro sarculo esse scribit Plinius. *Plin. lib. 17. cap. 26.*

APODOSIS.

Doctrina subtilior, quæ corroboratis ingenijs prodest, eadem tenues animos obruit. Non est omnium arcanos sacrarum literarum sensus dignoscere. Sicut in cœlo celatur Deus, sic in scripturis absconditur. Et sicut hoc cœlum corporeum omnes homines vident, Deum autem inhabitantem cernere minimè possunt, sic & sacras literas fermè omnes legunt, non tamen omnes Deum veritatis in arcanis sensibus latentem intelligunt, nisi sapientiæ lumine fuerint illustrati, quod præclare differit D. Chrysostomus *Homil. 4. oper. imperf. si modo eius est.*

Sacrarum literarum sensus cognoscere, nō est omnium.

LXIV. LACVS TROGLODYTARVM.

Praua inconstantia.

IVBA in Troglodytis lacum insanum esse dicit, malefica vi appellatum, ter die fieri amarum, salsumque: ac deinde dulcem, totiesq; etiam noctu, scatentem albis serpentibus vicenûm cubitorum. *Plin. Natur. histor. lib. 31. c. 11.*

APODOSIS.

Hominem significat dementis inconstantiæ, & malitiæ, qui modo leuis videatur, modo acerbus, modo comis, modo austerus, ad summum nunquam à malitia recedens, & totus è fraudibus confectus.

Mobilis, & varia est ferme natura malorum.
Cum scelus admittunt superest constantia: quid fas,
Atque nefas tandem incipiunt sentire peractis
Criminibus. Tamen ad mores natura recurrit
Damnatos fixa, & mutari nescia. Nam quis
Peccandi finem posuit sibi? quando recepit
Eiectum semel attrita de fronte ruborem?

Iuuenal. Satyr. 13.

LXV. FONS VIRGINIS BALSAMVM VEGETANS.

Mariæ fauor.

BVRCHARDVS, natione Germanus, qui floruit ante annos trecentos, in Aegypto vidit hortum Balsami, non edere vllum ex se fructum, nisi irrigetur fonte vicino, in quo Maria sæpius Iesum lauit, Sarracenosque expertos frustra irrigare alijs aquis, quamobrem duxisse in illum fontem aliunde aquam, vt virtutem diuinam inde hauriens, abundè sufficeret ad irrigationem. *Burch cap. pen. Bozius de signis. Eccl. lib. 2. cap 7.*

APODOSIS.

Omnia nostra cogitata, factaque tanquam steriles plantæ marcescunt, nisi illâ vitæ aquâ irrigentur.

Quæ rapitur de fonte tuo.

O ſola inter virgines mater, & inter matres virgo. Poterit igitur inde rectè confirmari emblema in Chriſtianam pubem, quæ Virginis Mariæ auſpicijs creſcit,& viget,cum hoc lemmate, *Creſcit quodcumque rigat.*

LXVI. VIRGO AQVA.

Virginitas.

CELEBRIS fuit Romæ Aqua Virgo, cuius meminit Statius lib 1 Syluar in balneo Etruſci.

Vos mihi quæ latium ſeptenaq; culmina Nymphæ
Incolitis, Tibrimq; nouis attollitis vndis
Quas præceps Anien, atque exceptura natatus
Virgo iuuat.

Iuxta eſt (inquit Plinius) Herculanus riuus quem refugiens nomen *Virginis* obtinuit. In eodem argumento celebratur Canathus fons apud Argiuos, cuius aquis lotam noua ſubinde quotannis Virginitatis gloria Iunonem repubeſcere narrabant fabulæ. Pauſan. in Corinth.

Canathus fons apud Argiuos.

APODOSIS.

Symbola ſunt Virginitatis duo illi fontes, cuius laudes in media quoque gentilitate viguerunt. D. Athanaſius eius encomium diſertiſſimè proſequitur in libro τῆς παρθενίας vbi eam appellat, πλοῦτον ἀκατάληκτον, στέφανον ἀμαράντινον, ναὸν θεοῦ, οἰκητήριον ἁγίου πνεύματος.

Hoc eſt monile Eccleſiæ,
His illa gemmis colitur,
Dotata ſic Chriſto placet,
Sic ornat altum verticem.

Prudentius in D. Laurentium.

LXVII.

LXVII. FONS VMBRIAE.

Liberalitas sera.

NON procul à Narnia fons est, qui nunquam scaturire visus est, nisi cum annonæ penuria propediem futura est. Leander in Vmbria.

APODOSIS.

Multi sunt eo ingenio, vt nunquam riuulos, benignitatis aperiant, nisi res in summum discrimen sint adductæ

ὠκεῖαι χάριτες γλυκερώτεραι ἢν δὲ βραδύνῃ, *Lucanus.*
πᾶσα χάρις κενεὴ, μηδὲ λέγοιτο χάρις.

Celeres Gratiæ dulciores, quod si tardior fuerit.
Omnis gratia vana, neque gratia nomine digna.

LXXVIII. MONS CINDACVLLVS.

VIRTVS.

MONS est eminentissimus apud Austrogothos, non longè à prædicta arce regia, & lacu Vener. vulgari gentis sermone Kindaculle dictus: tantæ altitudinis, vt longè à nauigantibus vltra XL. milliaria Italica in eodem lacu quasi atra nubes, inter cœli hiatus appareat. Ideoque multi tempestatibus, viq; ventorum agitati, summis viribus conantur eius pedes attingere, vbi tranquillissimum portum adesse nouerunt. In eius montis summitate ea amœnitas frondium, herbarum, fructuum, diuersarum arborum sua sponte nascentium, non raritate magis, quàm suauitate velut satarum reperitur. Accedit auium concentus, quæ mellitissimos cantus fundunt, & totum montem exhilarant. *Olaus Magnus lib. XI.*

APODOSIS.

Tota regio vndique aspera hanc habet arcem amœnissimę iucunditatis. Non dissimili ratione virtus cum difficiles ipsa aditus habeat, vbi tamen ad cacumen peruentum est, cœlestium voluptatum deliciis quam suauissime luxuriat. *Plautus in Trinum.*

Ibi animo
Labor grandis capitur, boni sibi hac expetunt; rem, fidem, honorem,
Gloriam, & gratiam, hoc probis pretium est.

LXIX. HELICONIS FERTILITAS.

Literarum fructus.

HELICON mons, quem Musis consecrarunt Poëtarum fabulæ, soli singulari quadam bonitate commendatur, cuius etiam passionibus ferunt serpentum venena infirmari. Pausan. in Bœoticis, Plutarchus iunior in Ismeno ait, Heliconem, & Cytheronem fuisse duos fratres: Κατὰ δὲ θεῶν πρόνοιαν εἰς ὁμώνυμα ὄρη μεταμορφωθέντες ἐγένοντο, Κιθαιρῶν μὲν διὰ τὴν ἀσέβειαν, Ἐριννύων μῦθος. Ελικῶν δὲ διὰ φιλοσοργίαν Μουσῶν ἐνδιαίτημα.

APODOSIS.

Literis nihil fœcundius est, aut amabilius, quibus etiam animorum vitia, & permotiones sedantur, si modo quis eas diligenter excolat. *Animum formant, & fabricant, vitam disponunt, actiones regunt, agenda & omittenda demonstrant, sedent ad gubernacula, & per ancipitia fluctuantium dirigunt cursum.*

Seneca ad Lucilium, epist. 16.

LXX. MONS LICAEVS VMBRARVM EXPERS.

Religio.

IN Lycæo monte Arcadiæ est area Iouis Lycæi, quò hominibus non est accessus. Quod si fortè homines bestiæve intra loci ambitum se immiserint, nullas è corporibus vmbras reddunt: Ac feras illuc confugientes venator non insequitur, sed foris consistit, nullas à corporibus earum vmbras fundi videns.

Pausl. in Arcadicis Græc. edit. pag. 269.

APODOSIS.

Religio, & sapientia sola est, in editissimo rerum humanarum apice collocata, ad quam marcescentes

tes vanitatis vmbræ non permeant, sed intus omnia veræ, solidæq; virtutis nixa radicibus consistunt:

Beatus es nunc mente pauper: sed spei
Diues, qua gaudent pauperes,
Qui defraudati lubricis mundi bonis,
Cœli fruuntur gaudijs.

S. Paulinus ad Cytherium.

LXXI. MONTES PERSICI.

Beatitudo cœlestis, bello & laboribus comparanda.

IN locis, quæ in Magorum regione sunt eminentiora, referunt tres montes in spatioso campo esse positos: eos autem qui locum transmittunt, cum ad primum quidem montem peruenerint, audire vocem confusam veluti clamantium, non paucorũ millium hominum, perinde ac si essent in acie: Ad medium autem cum venerint, maiorem simul, & euidentiorem strepitum apprehendere: tandem autem audire in fine canentes Pæana, perinde ac qui vicissent.

Clemens Alexandrin.

APODOSIS.

Per labores, & pugnas itur ad triumphos.
Virtutum gaudia vulnus habent.

D. Prosper Epigrammate 87.

LXXII. ANOSTVS.

POENITENTIA.

CVIVS refert, vel potius fabulatur in finibus Meropum locum esse ἄνοστον, irremeabilẽ (ita enim appellatur) similem voragini, & hiatui, neque verò tenebris, neque lumine insignem, sed aërem impendere obscuro quodam rubore permixtum. In eo loco duos fluuios labi, alterum voluptatis, alterum tristitiæ: & ad vtrumque arbores sitas esse, magnitudine platani magnæ. Quæ ad flumen tristitiæ sunt eiusmodi naturæ, ac potestatis fructus producere, si quis ijs vescatur, eum tantum eijcere lacrymarum, vt per vniuersum vitę reliquum tempus fletibus, luctibusq; diffluat, & sic vitã finiat. Alteras verò, quæ fluuio voluptatis adnascuntur, fructũ contrarium ferre,

qui enim hunc gustat, ab omnibus pristinis cupiditatibus abducitur, & si quem amauit in eius obliuionem venit, paulatimq; fit iunior, atque præcedentem ætatem, & iam transactam retroagit, ac resumit, abiecta enim senectute ad vigorem ætatis reuertitur, deinde adolescentiam induit, tum pueritiam, postremo fit infans, & sic denique expirat.

Ælian. lib. 3. Var hist cap 18. ex Chio.

APODOSIS.

Domus hæc Anostus, domus est pœnitentiæ, ex qua nunquam ad vitia redeundum. Ea nec omnino lucida est, nec tenebrosa. In statu enim pœnitentiæ discutiuntur paulatim tenebræ, nondum plena lux enitescit. Flumen tristitiæ lacrymas pœnitentię significat; flumen voluptatis consolationem quæ tristitiam sequitur: Cupiditatum vacuitas, & reditus ad infantiam, vitæ innocentiam designat.

S. Prosp. epist. 72.

Cor mundum & sapiens fructu virtutis alatur,
Et Christi in nostro pectore regnet amor:
Quo semel impletus nunquam vacuabitur illo;
Aeterna æterni flumina fontis erunt.

LXXIII. INCORRVPTVM.

Apolloniatarum regio quam ignis non lædit.

APOLLONIATARVM vrbs finitima est Epidamno, sita in Ionico sinu, atq; in proximis vicinis circa ipsam locis fodina bituminis habetur, non aliter quam pleræq; scaturigines aquam, sic illa bitumen emittens, repleasque locum. Non procul etiam sempiternus ignis ostenditur. Ardens verò collis est, non ita magnus, neque ingens spatium occupans, neque longum ambitum complectens. Sulphur autem, & alumen olet: circumque ipsum pulcherrima sunt arbusta multaque loca viridantia, quæ nihil ab incendio vicino læduntur, neque quod ad germina, neque quod ad viriditatem plantarum attinet. Ignis verò dies noctesque perseuerat, neque desijt vnquam

vnquam, vt inquiunt Apolloniatę, ante bellum quod cum Illyrijs gesserunt.

Item. *Cor Germanici.*

Germanici Cor, inter ossa cremati cadaueris, incorruptum repertum est.

Cor Germanici incrematum. Suet. in Calig. *c.*1.

Item.

Iustorum Hominum regio quam ignis
Ex Ætnæ faucibus erumpens non lædit.

Iustorum hominum regio. Cnidias apud Photium.

LXXIV. CRETA NOCTVARVM EXPVLTRIX.

Iustitiæ cultrix regio.

IN Creta noctuam aiunt omnino non nasci, ac si extrinsecus importetur, mori. Itaque Euripides videtur temere fecisse, hanc auem à Polyde visam, atque coniecisse Glaucum ei quoque cognominem (nam glauca Græci Noctuam appellant) defunctum Minois filium se reperturum. Audio præterea Cretenses iactare Creticæ terræ concessum hoc munus à Ioue, nempe in ea & nutrito, & occultato, vt ab omni malefica, & noxia fera libera sit, ita vt nec ipsa vllam producat, nec aliunde inuectam alat: & hoc re ipsa declarari cum nullum in ea maleficum animal reperiatur. hoc si quis velit experiri, venenatum animal quodpiam foris assumit: quod primum vt hanc terram attigit, statim perit. Itaque circulatores qui venantur in Africa serpentes, talia machinantur. ad mouendam hominum admirationem serpentes varias mansuefactas circumgestant: & simus terræ Africæ quantum satis sit ad earum vsum comportant: quod ipsum prouident, ne serpentes pereant, ob eamque causam cum ad hanc insulam peruenerint, non prius feras bestias exponunt, quam terram peregrinam quam secum portant substrauerint: ex quo fit, vt multitudinem imperitiam congregent, atque stupidam detineant. Et tametsi eæ quidem sese incitent, non loco tamen se mouent, neque ex

domestico & vernaculo puluere excedunt, atque incolumes manent. Sin in externum, & hosticum solum egrediantur, è vita quoque exeunt. Nec immerito. Nam si Iouis nutus, neque in Thetidem, neque in alium quenquam fuit, aut futurus est irritus vnquam: multo minimè in terram ei nutriciam vanus, aut irritus fuerit. Ælianus.

APODOSIS.

Typus est regionis iustitiæ cultricis, quæ ab hæretica prauitate, & vitiorum omnium immanitate summa Dei prouidentia, & singulari principis alicuius opera sit immunis. Hoc olim D. Hieronymus dixit de Gallia: *Sola Gallia monstris caret.*

LXXV. ASSASINORVM PARADISVS.

Ad delicias iuuat ire periclis.

IN Persidis regno Tyrannus quidam, Alaodinus dictus, Muletam regionem occupauit, multosque Sicarios, quos dixêre Assasinos, hoc astu sibi adiunxit: in valle quadam amœnissima, & præruptis cincta montibus paradisum omni deliciarum genere, qualem suis Mahumetes promittebat, instruxit. in faucibus, per quas solus patebat aditus, arcem extruxit munitissimam, ne cui accedendi potestas esset præterquam conscijs. Affirmabat interim se claues Mahumetici paradisi habere, & potione soporifera clam oblata, dormientes in eum locum deferendos curabat. Experrecti cum omnibus delicijs affatim fruerentur, re vera se in paradiso esse credebant. At prçstigiator ille capta opportunitate medicato poculo sopitos rursus extra paradisum efferebat, eos ad omnia quæ imperaret patranda paratissimos postea habebat, quippe de paradiso si principi obedirent securissimos. Hac arte non paucos Christianorũ Principum insidijs circumuentos oppressit. Tandem an-

no salutis M CC. LXII. Allaus rex Tartarorum senem hunc in paradiso triennali obsidione ad deditionem fame compulit, locum aboleri, & asseclas omnes interimi iussit. *Paul Venet. lib 1. cap 28. Orient. hist.*

APODOSIS.

Si improbi terrestris paradisi ergò nullos labores recusant, quid facient pij in honestis & sanctis laboribus, quos cœlestium deliciarum exceptura est immortalitas?

Explorant aduersa viros, perq; aspera duro
Nititur ad laudem virtus interrita cliuo.

Silius Ital. lib 3. de bell. Punic.

LXXVI. ΚΑΤΑΚΕΚΑΥΜΕΝΗΣ VITIS.

Virgo inter vitiorum incendia intacta.

REGIO Catacecaumene, hoc est, combusta, arboribus prorsus caret, siquidem camporum sui efficies tota est in cinericia, montana, & saxo, nigri coloris velut ex adustione fulminum. Itaque sunt qui à fulminibus, & cœlitus ignis immissis procellis id accidisse dicant. Inter illam tamen terræ maciem, & ingratam cœli inclementiam vitis ramos viridissimos explicat.

De hoc argumento sic cecinit eximię indolis Poëta. *Strabo Geograph. l. 13.*

Est regio igniferis late combusta ruinis,
Arboribusq;, satisq; carens, vbi torridus aruis
Stat vapor, & steriles mundi squalentis arena.
Hanc nunquam pluuio perfudit sydere vernus
Iuppiter, aut picto Thomantis discolor arcu:
Sed situs informis terras premit, aruaq; saxis
Aspera mœrentes cruciant sub vomere tauros.
Tum forte exigua calamus si reptat auena,
Ægra soli macies crescentem exsugit aristam.
Hinc frustrata Ceres fœtus deplorat ademptos,
Et labor, & malesuada fames, & tristis egestas,
Crudeles longo ludunt examine dira.

Nem-

Nempe hic vt perhibent, ignitum flumen olympo.
Decidit, & rapidus fluxêre vaporibus auræ.
Sulphureasque vagus torquens per inania flammas
Omnia Vulcanus fumanti vortice sorpsit.
At licet infestus terram decoxerit ardor,
Vastaritą; amplos pestis Liparëia tractus:
Vinea combusta se subtrahit vna ruina,
Et lato grauidos extollens vertice ramos
Irrorat madidas Lenæo nectare rupes.
Hanc circum festa redimitus tempora fronde
Mollis pampineam Bromius circumrotat hastam,
Conseruatą; suo defensam numine vitem.
Cui lenes laxat zephyros, succosą; benigno
Effundit natura sinu, nec ferrea Iuno.
Nec læua ingrati nocet inclementia cœli.

ALLVSIO.

Est ardor vitij labes, virgo integra vitis.

LXXVII. CALVVS AGER φαλακρὰ ἄρουρα.

Voluptas cauenda.

APVD Indos tractus est, cui nomen Phalacra, quasi Latinè *Caluus*: eoque ita appellatur, quod qui herbam in eo nascentem degustarit, & pilos, & cornua amittit. Itaque elephanti nisi coguntur non accedunt ad locum illum, imò verò propè cum accesserint, perinde atque homines prudentissimi, ab omni illius loci gramine refugientes, pedem referunt.

Æl. lib. 8. cap. 15. de animal.

APODOSIS.

Caluus ager, voluptatis domicilium est, viros effœminans, herba, deliciæ, amissio cornuum & pilorum, iactura roboris & ornamenti. Prudentes igitur illi, qui instar elephantorum, cum ad amœnam illā, & floridam iuuentutis insulam venerint, eandemq; viderint, omni bonorum, & deliciarum genere refertam,

fertam, fortiter contemnere mallent: quam pestifera gramina, in suam perniciem vorare. *Voluptas vltro dissoluit & omne robur emollit.* *Senec. ep. 3.*

LXXVIII. IVNONIS ARGIVAE ET DIANAE AETOLICAE LVCVS FERAS MANSVEFACIENS.

Religionis Christianæ vis & mansuetudo.

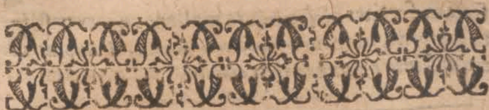
APVD Venetos duo olim luci celebres feruntur extitisse, Iunonis Argiuæ, & Dianæ Aetolicæ, in quibus feræ ita mansuescebant, vt cerui lupis aggregarentur. *Strab. lib. 5. pag. 149.*

APODOSIS.

Fabulosum quod affert Strabo: at, quod in Christiana religione cernitur, verissimum est, eā efferatos hominum mores, etiam humanis dapibus, & frustis esculentis infames cicurauit, & à belluina vita, ad Angelorum commercium traduxit. Vide Theodoret. λογ. θ. περὶ νόμων. Per hanc

Securem blandi leporem fouere molossi,
Vicinumq́; lupo præbuit agna latus:
Concordes varia ludunt cum tigride damæ,
Massylam cerui non timuere iubam.

PARA-



PARABOLARVM HISTORICARVM LIBER SECVNDVS.

DII GENTIVM.

I. DII CRVMENIGERI.

Pecunia vis.


HOENICES deos suos fingebant cũ crumenis & marsupijs, quod nullum maius existimarent diuinitatis symbolum quã pecuniam: ex quo & Mercurij statua visebatur Constantinopoli sacculum gestans. Georgius Codinus in parecbolis. τοῦ κέρδους αἴτιον λέγουσιν καὶ ἐμπόριον τοῦ ἑρμῆν ὅθεν τοῦ ἄγαλμα αὐτοῦ ἱστῶσι βαστάζον, μάρσιπον. Ἀλλὰ καὶ οἱ φοίνικες τοὺς θεοὺς αὐτοὺς πλάττουσιν περιφέροντας βαλάντια, ὡς τοῦ χρυσοῦ συμβόλου ὄντος δυναστείας.

Codinus de Dijs Phœnicum.

APODOSIS.

Pecuniæ obediunt omnia, quod venustissimo epigrammate Arbiter illustrauit:

Arbiter de pecunia.

Quisquis habet nummos secura nauiget aura,
Fortunamq; suo temperet arbitrio.
Vxorem ducat Danaen, ipsumq; licebit,
Acrisium iubeat credere quod Danaen.
Carmina componat, declamet, concrepet omnes,
Et peragat causas, sitq; Catone prior.

Iu-

Iuris- Consultus paret, non paret, *habeto*,
Atque esto quicquid Seruius & Labeo.
Multa loquor quid vis nummis præsentibus opta,
Eueniet, clausum possidet arca Iouem.

II. DII DEMOCRITI POENA ET BENEFICIVM.

Iustitia diuinitas.

DEMOCRITVS duos tantum deos credidit, Pœnam & Beneficium. Rectè in id argumentum cadit Pij IV. Symbolum, in quo lauri, & virgæ pinguntur hoc lemmate, *Pœna & Præmium*. *Plin. lib. II. cap. 17.*

APODOSIS.

Nihil ad societatis humanæ conseruationem potentius, quàm punire improbos, & optimos quosque remunerari, quod præstat iustitia: dum æquitate humanam vitam moderatur, quod disertè canit, Orpheus ὕμν. εἰς δικ, *Orpheus de æquitate.*

Ὦ θνητοῖσι δικαιοτάτη, πολύολβε, ποθεινή.
Ἣ καθαραῖς γνώμαις αἰεὶ τὰ δέοντα βραβεύεις,
Ἄθραυστος τὸ συνειδύς. ἀεὶ θραύεις γὰρ ἅπαντας
Ὅσσοι μὴ τὸ σὸν ἦλθον ὑπὸ ζυγόν. ἀλλ ὑπὲρ αὐτοῦ
Πλάστιγξι βριαραῖσι παρεγκλίναντες ἀπλήστως.
Αἰεὶ γὰρ τὸ πλέον στυγέεις, ἰσότητι δὲ χαίρεις,
Ἐν σοὶ γὰρ σοφίης ἀρετῆς τέκος ὄλλον ἱνάνει,
Πάντιμε, ὀλβιόμοιρε δικαιοσύνη, μεγαλαυχής.
O Mortalibus iustissima, opulenta, desiderabilis
Quæ puris sententijs semper iura administras
Integra conscientia. Quæ franges omnes
Quicunque tuum non subierunt iugum, sed illud
Trutinis violentis prætersiluerunt immoderatè.
Semper n. quod nimiũ est odisti, & æquitate gaudes,
Tibi sapientiæ & virtutis totus cumulus accessit,
Omni honore digna fortunata iustitia, gloriosa.

III. DEA SYRIA.

Pro omnibus vna.

LVCIANVS de Deâ Syriâ librum scripsit, in quo tradit se vidisse in Syria statuam in templo deæ multiformem, quæ quidem esset Iuno, haberet tamen aliquid Palladis, & Veneris, & Lunæ, & Rheæ & Dianæ, & Nemeseos, & Parcarum, quæ alterâ manu tenebat sceptrum, altera fusum, in capite radios ferebat, & ignem, & Ceston.

APODOSIS.

Helena Zeuxidis.

Dicetur de pulchritudine absolutissima, cui poterit etiam accommodari illud Zeuxidis, qui suæ Helenæ non apposuit *faciebat*, quod alij consueuerant, sed ἡ Νέμεσις, quasi vellet dicere opus esse extra aleam.

IV. DEORVM ANALECTA COLLIGENDA.

Parua non contemnenda.

Vide Philost. in vita Apollo. lib. 1. cap. 13.

ANALECTA Deorum etiam venerationi sunt.

APODOSIS.

Hoc adagio ostendetur etiam minima quæq; summorum virorum colligenda. cum enim Damis ab inuido reprehenderetur, quod catellos imitatus qui cœnantibus dominis micas de mensa colligunt, ita ille minuta quæque Apollonij operi inscripsisset suo ὑπολαβὼν ὁ Δάμις, εἰ δαῖτες ἔφη θεῶν εἰσι, καὶ σιτοῦνται θεοὶ πάντως που καὶ θεράποντες αὐτοῖς εἰσὶν μέλει τὸ μηδὲ τὰ πίπτοντα τῆς ἀμβροσίας ἀπόλλυσθαι. Rectè dicis (inquit Damis) verum hoc conuiuium Deorum est, & conuiuæ Dij, quorum famulis maxima cura est, ne qua etiam minima ambrosiæ particula, si fortè ceciderit, pereat.

V. ADO-

V. ADONIDIS TEMPLVM, LEONES MANSVEFACIT.

Literæ mansuetiores.

IN Elymæa regione Adonidis templum est, & in eo mansueti Leones: qui homines templum ingredientes, tanquam salutatos adulando excipiunt: Eos si ad cibum aduoces, tanquam inuitati ad conuiuium adsunt: & quicquid porrexeris, postquam acceperint, modestè & decenter abeunt. *Aelianus de leonibus Adonidis, l. 12. cap. 23.*

APODOSIS.

Non templum adonidis, sed sapientiæ, mores hominum duros, atq; austeros mansuefacit, & omni veritate exuta ad cultus humani modestiam componit. Huius siquidem ope,

Venti sternuntur & vnda: *Vis sapientiæ.*
Pigrior adstrictis torpuit Hebrus aquis.
Securum blandi leporem fouere molossi,
Vicinumq; lupo præbuit agna latus.
Concordes varia ludunt cum Tigride Damæ,
Massylam cerui non timuere iubam.

VI. AESCVLAPII IMAGO.

Medicus.

AESCVLAPII simulachrum sedet in solio scipionem tenens, altera manu draconis caput premit, cane ad pedes decumbente. *Pausan. in Corinth. p. 66.*

APODOSIS.

Typus est medici in Aesculapio: solium, & virga imperij in ægros: Draconis caput, vigilantiam: canis fidelem custodiam significat. Ex quo πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων.

fortissimus Vmbro, *Virgilius.*
Vipereo generi, & grauiter spirantibus hydris
Spargere qui somnos, cantuq; manuq; solebat,
Mulcebatq; iras, & morsus arte leuabat.

Quid enim aliud ſunt febres & morbi quam ſerpentes, iræ, & morſus? qui à medicis ſopiuntur, atque opprimuntur.

VII. AII VOX.

Eſt Deus in nobis: agitante caleſcimus illo.

M. Cæditius de plebe nunciauit ſe in noua via, vocem noctis ſilentio audiuiſſe, clariorem humana, quæ Magiſtratibus dici iuberet Gallos aduentare, id, vt fit, propter authoris humilitatem ſpretũ, & paulo poſt Camillo expiãdæ etiam vocis nocturnæ, quæ nuncia cladis ante bellum Gallicum audi-

Liuius li. 5. ta, neglectaque eſſet, mentio illata, iuſſumque eſt

Cic. 1. diuin. templum in noua via *Aio Loquutio*, fieri.

APODOSIS.

Quam ſæpè diuina vox clamat, & monet, & ſe vel repugnantium ſenſibus ingerit. Sed tamen proh dolor repudiatur. Vt vrbe captâ Romani Aij vocem agnouerunt: ſic improbi poſtquam in vltimum diſcrimen ſunt adducti, ſero & Dei monentis verba, & ſuum ſtuporem recognoſcunt, ἕπου θεῷ.

VIII. ALOADÆ ΑΛΩΑΔΑΙ.

Auari.

HErodes Sophiſta eos qui reconditis pecunijs ſacrificant, Aloadas cognominabat, qui poſtquã Martem in vincula conieciſſent, ei ſacrificarent,

Philoſtratus de Aloadis. τοὺς δὲ καὶ θύειν ἀξιοῦντας ἀποθέτοις χρήμασιν, Ἀλωάδας ἐπωνόμαζε, θύοντας Ἄρει, μετὰ τὸ δῆσαι αὐτόν. *Philo in Herode.* Nota eſt de Oto & Ephialte fabula.

APODOSIS.

Aloadæ, auari, idolum, diuitiæ, ſacrificium, ve-

D. Chryſ. de auaris. neratio, videtur alluſiſſe D. Chryſoſtomus hom. 64. *Sicut idolum* (inquit) *lapidem templis, ſic aurum auari*

clau-

claustris, & vectibus sapiunt, pro templo arcam præparantes, deinde adorant ipsi quod concluserunt, oculosq; & animam malunt, quam thesaurum perire.

IX. APOLLO AVRITVS.

Prudentia.

APOLLO sapientiæ præses Deus apud Lacedæmonios, cum quatuor auribus totidemque manibus fingebatur, quod ijs apud Amyclas pugnantibus ea figura visus esset. Sosibius apud Zenobium Centuria 4. adag. 54. quod alibi annotauimus. Nunc in eodem genere symboli occurrit quod scribit Bembus in Veneta historia, barbatos quosdam coronas gestasse è culmo pictas, septem quasi articulis intextas.

APODOSIS.

Viro prudenti res quamplurimæ audiendæ, manus deinde operi nō segniter admouenda. Pars prudentiæ est docilitas, qua aliorum consilia lubenter audimus, mox prudentibus sententijs ponderata, si modo expediant, exequimur. Nihil enim aures prosunt sine manibus, quod Hercules apud Auianum rustico desidiosis precibus numen inuocanti præclare inculcat.

Perge laborantes stimulis agitare iuuencos,
Et manibus pigras disce iuuare rotas.
Tunc quoque congressus maioraq; viribus ausus
Fac superos animis conciliare tuis.
Disce tamen pigris non flecti numina votis,
Præsentesq; adhibe cum facis ipse Deos.

Auianus de desidiosis fabula 32.

X. APOLLINIS SPONDII.

ARA.

Diuites improbi

THebis supra Sophronisterem ara erat, Apollinis Spondij, ex victimarum cineribus congesta

Pausan. in Bœoticis p. 290.

APODOSIS.

Domus improborum diuitum ex miserorum sanguine, & cineribus excitatæ, qui quasi innocentes victimæ fortunis, & vita spoliantur, vt potentum libidini faciant satis. De his diuitibus Arnob. lib. 2. aduersus gentes. *Exercent auidum atq; iniustissimum fœnus, & è miserorum sanguine supputandi se augent insania: millibus passionum semper producunt fines, & quamuis prouincias totas rus faciant vnū, pro arbore vna, pro sulco forum litibus terunt: cum amicis, fratribus inexpiabiles suscipiunt simultates.*

XI. AMICITIA.

PIngebatur iuuenis forma, detecto capite, tunicâ rudi induta, in cuius fimbria scriptum erat *Mors, & vita*, In fronte *æstas & hyems*, habebatq; latus apertum vsq; ad cor, & brachium inclinatum, digito cor ostendens, ibi inscriptum erat, *Longè & propè*. Suberat & picturæ explicatio, quæ ita legitur:

APODOSIS.

Forma iuuenilis, indicat amicitiam semper virentem, nudum caput, fidele obsequium. Rude indumentum, tolerantiam laborum. Vita, & Mors: perpetuam amicitiam. Aestas & hyems, prospera, & aduersa. Latus apertum, simplicitatem, indicium cordis, synceritatem amoris, longè & propè, eiusdem in omni loco constantiam.

Vide Liliū Gyral. syntag. 1. hist. deorum.

XII. ANGERONA.

Silentij religio.

INter antiquissimas populi Rom. religiones sacellum colitur Angeronæ, cui sacrificatur ante diem duodecimum Calendarum Ianuariarum, quæ Diua presul silentij ipsius, presso obsignatoque ore simulachrum habet.

Solinus.

Addit

Addit Valenium Soranum neci datum ob meritum profanæ vocis, quod contra interdictumRomæ nomen eloqui ausus fuisset, inde forte Angerona consecrata.

APODOSIS.

Angerona presso ore omnibus silentij religionem commendat. Curt. lib. 2. vbi agit de moribus Persarum. *Lingua grauius castigatur quam vllum probrū, nec magnam rem sustineri posse credunt ab eo cui tacere graue sit.*

XIII. MIDAE ARA.

Inconstantia morum & animorum.

ARA Midæ ad Cælenas, ex ipso loco in quo absorptus est alter Curtius, modo lapidea est, modo aurea. Plutar. Parall. 5. In eodem genere est lapis pumici similis, quater quotidie colorem mutans. Plutarchus Iunior in Pactolo: γεννᾶται δὲ ἐν αὐτῷ λίθος Κνήκῳ παρόμοιος, καὶ σπάνιος εὑρίσκεται. τετράκις γὰρ ἡμέρας ἀλλάσσει τὴν χρόαν.

Curtius de moribus Persarum in castiganda lingua.

APODOSIS.

Repentinæ sunt animorum mutationes, & nunc aurei, nunc lapidei videntur. *Quod enim fretum, quem Euripum, tot motus, tantas, tam varias habere putatis agitationes fluctuum, quantas perturbationes, & quantos æstus habet ratio, non dicam comitiorum, cum Tullio, sed animorum.*

Lapis quater in die colorē mutans.

XIV. BACCHI TEMPLVM.

Ardua virtutem profert via.

DIONYSIVS ille non temulentus, & helluo, qui à Poëtis describitur, sed sobrius, & bellator, cum Indiam magnis, & continuis prælijs accisam subiugasset: pro illustrissimo gloriæ suæ monumento templum habuit, cuius magnificentissima substructio, vt ex eo conijci potest, quod trecentos, & sexa-

ſexaginta quinque gradus ex Sapphiro lapide purpureo contineret. Quibus apertè ſignificabat ſe per totidem virtutum, egregieque factorum non incruentum decus, ad illius gloriæ apicem conſcendiſſe, S. Epiphan. lib. de Geminis c. 12. τὸ τέμενος τῶν παρὰ Ἰνδοῖς φασὶν εἶναι τοῦ Διονύσου τξε. ἀναβαθμοὺς ἔχον ἐκ σαπφείρου λίθου, quod tamen multis & meritò incredibile videri aſſerit.

APODOSIS.

Tot gradus purpurei quibus altiſſimum honoris culmen virtus conſcendit, generoſarum mentium labores, ſudorem, & ſanguinem indicant, quibus immortalitatem meruere.

Hac proceres abire pij.

XV. BACCHI RECTI ARA.

Vinum moderatum.

PHilochorus ſcribit Amphyctionem regem Athenienſium, cum à Baccho didiciſſet vini temperandi rationem, primum diluiſſe, & idcirco qui ſic mixtum biberunt, homines rectos ambulaſſe; cum antea curui ob meri potum incederent: ob tantum beneficium aram ὀρθοῦ Διονύσου, recti Bacchi, dedicaſſe in Horarum delubro, & proximè Nymphis alteram extruxiſſe.

Athen. li. 2. pag. 38. c.

APODOSIS.

Vinum tempeſtiuè ſumptum, lymphis dilutum, hominum generi ſalutare, idcirco inter Horas & Nymphas rectus Bacchus ab Amphyctione collocatur. Contra verò immoderatum μαινόλης eſt, vt appellatur à D. Gregorio in odis: vel vt Ariſtophan. Ἀφροδίτης γάλα.

Ariſtophanes de vino.

XVI. ARICINAE DIANAE ARA.

Malæ conſcientiæ metus continuus.

ARicinæ Dianæ nemus eſt iuxta Ariciam vrbem Italiæ, in quo olim Taurica ſacra ſunt vſurpata,

pata, perfuga ſacerdos conſtituebatur αὐτόχειρ τοῦ ἱερωμένου, qui priorem ſacerdotem ſua trucidauerat manu, ſtrictoque ſemper gladio paratus erat ad inſultus propulſandos. *Strabo li. 5. pag. 166. n. 40.*

APODOSIS.

Qui conſcientiæ terroribus exagitantur, nunquam mente conſiſtere poſſunt, ferientis gladium ſemper expectant, ipſi vmbram capitis ſui timent.

Quos diri conſcia facti
Mens habet attonitos, & ſurdo verbere cadit
Occultum quatiente animo tortore flagellum.

Iuuenalis de improbis Satyr. 13.

XXVII. CVPIDO AEGYRENSIS.

Amor fortunæ mancipium.

AEgyræ ſimulacrum fuit fortunæ, cui iunctus erat volucer Cupido. *Pauſan. in Achaicis.*

APODOSIS.

In amore fortuna dominatur, imò dementia, & ſummum corruptæ naturæ vitium, quod Antiſthenes, vt eſt apud Theodoretum oratione 3. κακίαν ἀκάλεπτῆς φύσεως, ἧς ἥττους ὄντες οἱ κακοδαίμονες θεὸν τὴν νόσον καλοῦσι, morbum dementiæ intelligit Bias quoque apud Laërtium νόσον ψυχῆς ait eſſe τὸ τῶν ἀδυνάτων ἐρᾶν. Quod verò in eo affectu omnia incerta ſint & inſtar vitreæ fortunæ lubrica, quid mirum? *Amor vitium & morbus naturæ.*

Hic habitat nullo conſtricta licentia nodo,
Et flecti faciles iræ, vinoq; madentes
Excubiæ.
Iocundiq; metus, & non ſecura voluptas,
Et laſciua volant leuibus periuria pennis.

Claud. de nupt. Honor.

XVIII. CVPIDO κεραυνόφορος.

Omnia vincit amor.

ALcibiades cum exercitui præeſſet, etiam id curauit vt pulcher eſſet. Itaque ſcutum ex auro & ebore

ebore confectum ille habuit, & in eo pro insigni Cupidinem qui vlnis fulmen amplecteretur.

Athen. lib. 12.

APODOSIS.

Potentior cupido ictu fulmineo, eius potentiam sic describit Oppian. κυν β.

Eximia descriptio ex Oppiano.

Ὄμβριμ' ἔρως πόσος ἐσσὶ, πόσυ σέθεν ἄπλετος ἀλκὴ,
πόσσα νοεῖς! πόσα κοιρανέεις! πόσα δαῖμον ἀθύρεις!
γαῖα πέλει σατερὴ, βελέεσσι δὲ σοῖσι δονεῖται.
Ἄστατος ἔπλετο πόντος, ἀτὰρ σύγε καὶ τὸν ἔπηξας.
Ἤλυθες εἰς αἰθέρ', οἶδεν δέ σε μακρὸς Ὄλυμπος.
δειμαίνει δέ σε πάντα, καὶ οὐρανὸς εὐρὺς ὕπερθε,
γαίης ὁππόσ' ἔνερθε, καὶ ἔθνεα λυγρὰ καμόντων.
Οἳ λήθης μὲν ἄφυσσαν ὑπὸ στόμα νηπαθὲς ὕδωρ.
Καὶ φῦγον ἔυγεα πάντα, σὲ δ' εἰσέτι πεφρίκασι.
σῷ δὲ μένει καὶ τῆλε περᾷς ὅσον οὐ ποτελεύσσει
Ἥλιος φαέθων, σῷ δ' ἂν πυρὶ καὶ φάος εἴκει
δειμαῖνον, καὶ Ζηνὸς ὁμῶς εἴκουσι κεραυνοὶ,
Τοίξους ἄγριε δαῖμον ἔχεις πυρόεντας ὀϊστοὺς,
πευκεδανοὺς, μαλεροὺς, φθισίφρονας, οἰστρήεντας.
Τηκεδόνα πνείοντας, ἀναλθέας, οἷσι καὶ ἀντὸς
Θῆρας ἀνεπτοίησας ἐπ' ἀζεύκτοισι πόθοισι.

Id est.

Dure amor quantus es! quãta tua infinita potẽtia?
Quanta cogitas! quantum dominaris! quantum
Diue ludis!
Terra firma est, tuis tamen telis commouetur.
Inquies est mare, sed tu illud stabilisti,
Venisti in cœlum, vidit te magnus Olympus,
Omnia te metuunt, & cœlum latum supernè,
Et quæcunq; infra terram sunt, tristesque cœtus
mortuorum,
Qui Lethes hauserunt ore obliuiosam aquam,
Et dolores fugerunt omnes, te etiam perhorrescunt.
Tuo autẽ robore longè penetras, quantum nunquã
Sol lucidus aspicit, tuis ignibus & lumen cedit
Pertimescens, & simul Iouis cedunt fulmina.
Tales habes crudelis Diue ignitas sagittas,

Acerbas

Acerbas, ardentes, prudẽtiæ corruptrices, furibũdas,
Tabem ſpirantes, immedicabiles, quibus & ipſas
Perculiſti feras in non copulandis amoribus.

Congruunt cum Oppiano verſus illi antiqui, quos legere eſt inter Europæ antiquitates, vbi Cupido in Emblemate pro Ioue Tonante ornatus fulmen eiaculatur in mare, Neptuno interim poſito tridente, & nixo de genibus Amoris numen reuerente. Hic enim canit,

Aliud ſymbolum ingenioſum.

Sol calet igne meo, Neptunus flagrat in vndis,
Quamuis liber erat, fecit ſeruire Tonantem
Quamuis liber erat Martem ſine Marte ſubegi.

XIX. CVPIDO PORI ET PAVPERTATIS FILIVS.

Amor Dei neceſſarius.

PAVPERTAS cum ſobolem deſideraret, Poro copiæ Deo dormienti accubuit, atque ex eo grauida facta amorem peperit παντοδαπὸν.

APODOSIS.

Quo fit vt amor dicatur πατρὸς μὲν ἀγαθοῦ, καὶ σοφοῦ, καὶ πᾶσιν αὐτάρκους, μητρὸς δὲ ἀμηχάνου καὶ ἀπόρου, patre bono & ſapiente & omnibus ſufficiente genitus, matre verò egente & inopi, an verò ex noſtra inopia, & bonorum omnium affluentia, quæ in Deo eſt, ad ipſum redamandum, vel nolentes impellimur? An, ſi lubeat ad terrenos amores referre, ideò abundãtiæ, & egeſtatis filius Cupido dicitur, quod amantes tanquam perſonæ de mimo, modo egeant, modo diuites fiant: modo cum ſuis fruuntur delicijs, ſe Reges & Cæſares putent: modo orbati, vel ipſa ſatietate languidi, ſibi inanes videantur, qui prius erant opulentiſſimi?

XX. DIANA CYNDIAS.

Virgo intacta.

CYndiadis Dianę simulachrum sub dio nunquam omnino niue, aut pluuia tangitur. Polyb. 16. pag. 752 quanquam istas narrationes δυσανακχεπῶν, vt ait, διαπλεῖ.

APODOSIS.

Multa huiusmodi argumenta celebrantur in honorem sanctissimæ Virginis, cui nihil est ex communi hominum macula contagionis instillatum.

Qualiter è spinis mollis rosa surgit acutis,
Nil quo lædat habens, matremq́; obscurat honore.

In eodem argumento est apud Pausaniam in Laconicis, *Ithomatæ Iouis* signum in flagrante Sylua illæsum: Quæ Dæmonum ope ad firmandam deprauatæ gentis superstitionem contingere potuerunt.

XXI. DYNDIMENES SIMVLACHRVM.

Diuites contumaces.

Pausan. in Arcadicis.

DYndimenes simulachrum auream faciem habuit (cum ebur deesset) ex fluuialis equi dentibus conflatam.

APODOSIS.

Diuites huius sæculi quasi aurea simulachra, toti diuitiarum fulgore collucent: faciem tamen plerumque habent ex dentibus hippopotami, hoc est duram, ferream, inclementem in pauperes, quos omni contumacia diuexant. Quod si omnes facultates plerumque ademerint, beneficij loco numerant quod miserrimam vitam relinquant, & obtrudunt lupi dictum ad gruem: de quo Phædrus lib. 1. Fabula 8.

Phædrus de lupo & grue.

Os deuoratum fauce cum hæreret lupi,
Magno dolore victus cœpit singulos

In

Inlicere pretio, vt illud extraherent malum.
Tandem persuasa est iureiurando gruis,
Gulæq; credens colli longitudinem,
Periculosam fecit medicinam lupo.
Pro quo cum facto flagitaret, præmium:
Ingrata est (inquit) *ore quæ nostro caput*
Incolume abstuleris, & mercedem postulas.

XXII. EPIDOTES LEONEM CALCANS.

Somnus omnium domitor.

Ἐπιδότης, Somnus Epidotes cognomento apud Corinthios visebatur Leonem sopiens. Pausanias in Corinth. pag. 53. ὕπνος καὶ κοιμίζων λέοντα.

APODOSIS.

Icon omnia somno domari indicat. Vbi enim incubit.

Tacet omne pecus, volucresq; feræq; *Statius.*
Et simulant fessos curuata cacumina somnos:
Nec trucibus fluuijs idem sonus accidit, horror
Aequoris, & terris maria acclinata quiescunt.

XXIII. EROS, ET ANTEROS.

Amor cœlestis & terrenus.

IN Maltho Gymnasio simulachra erant Erotis, & Anterotis, quorum ille palmam tenebat in manu, hic infringere, & surripere nitebatur. *Pausan. Eliac. lib. posteriore, p. 202.*

APODOSIS.

Amor terrenus cœlestium rerum amorem opprimit, nec is Deo libero animo seruire potest, qui rerum creatarũ vinculis tenetur irretitus. Benè vtriusque discrimen explicat D. Chrysost. Homil. in illud Pauli, *vtinam tolerassetis.* Ille animi morbus est, (inquit)

(inquit)& opprobrium: Hic animæ lætitia & exultatio. Ille bellum in amantium inuehit cogitationem: hic bello pacem substituit. Ex illo vulgari non modo nihil emolumenti, sed ingens quoque rei familiaris sumptus inanis, vitæ pernicies, ædium deniq; à fundamentis subuersio. Ex honesto hoc, qui spectat animorum decorum, multæ opes bonorum operum, magna virtutum suppellex. Bonam corporis formam adamantes, & ad faciei splendorem inhiantes; si turpes sunt, & inelegantis formæ, nihil ad mutandam deformitatem ex concupiscentia lucrantur: in hoc contra fit amore. Quisque amat animam sanctam, continuò talis erit qualis est quem amat, verè scilicet pulcher, ac formosus.

XXIV. EVPHEME MVSARVM NVTRIX.

Literarum honos.

Pausanias in Bœoticis pag. 303.

EVPHEME Musarum nutrix fuisse fertur. Εὐφήμη Μουσῶν τιθήνη.

APODOSIS.

Eupheme gloriam significat, quo Ciceronis illud confirmatur: *honos alit artes, omnesq; incenduntur ad studia, gloriâ.* Vnde ille literarum amore incensus Poëta:

Magnum iter ascendo, sed dat mihi gloria vires,
Non venit è facili lecta corona iugo.

Verum istud gloriæ choragium vanissimum est, nisi & vtilitas ex literis percipiatur.

Phædrus de gloria cupiditate.

Olim quas vellent esse in tutela sua
Diui legerunt arbores. Quercus Ioui,
Et myrtus Veneri placuit; Phœbo laurea:
Pinus Cybelæ: populus celsa Herculi.
Minerua admirans quare steriles sumerent,
Interrogauit. Caussam dixit Iuppiter:
Honore fructum ne videamur vendere:

At me-

At mehercule narrabit quod quis voluerit,
Oliua nobis propter fructus est gratior.
Tunc si Deorum genitor, atq; hominum sator: Phadrus lib. 3,56.
O nata meritò sapiens dicêre omnibus.
Nisi vtile quod facimus stulta est gloria.

XXV. FABVLINVS.

Grammatici & Poëta.

FABVLINVS Deus à Romanis colebatur, cum pueri fari inciperent, quod os pueri tenerum figurare & linguam expedire crederetur. Varro de liberis educandis.

APODOSIS.

Fabulini Dij sunt magistri Grammaticæ, qui primis rudimentis pueros imbuunt, *& offensantis linguæ fragmine balbutientes fingunt.*

Os tenerum pueri, balbumq; Poëta figurat. Horat.

FAVOR.

Vitæ aulicæ conditio.

Fauor ab antiquis in Deorum numerum relatus est, & à Fortuna discriminatus, cuius venustissimam imaginem Apelles pinxit, quam Lilius Giraldus in suos commentarios retulit his versibus, Lilius Giraldus de pictura fauoris.

Pictor Apellæa qui pingis ab arte Fauorem,
Vnde illi generis semina, nota parum?
Hic genitum Forma, Fortunæ *hic dicit alumnum:*
Casu ille; ille animi dotibus esse satum.
Qui comes assiduus lateri? Assentatio, & ecqua
Pone subit lentis passibus? Inuidia
Ecqui circumstant : Opulentia, Fastus, Honores,
Leges, *& scelerum sæpe* Libido *parens.*
Cur facis aligerum? fortuna elatus ab aura
Aduolat alta, imo nescius esse gradu,
Quare oculis captum pingis? non nouit amicos
Improbus ex humili cum petit alta loco.
Quid rotulæ insistit fortunam imitatur, & infert

Si

Se socium instabiles qua tulit illa pedes.
Cur timet atq; extra sese ambitiosius effert?
Occœcare animos fata secunda solent.

XXVI. FORTVNA PLVTVM GESTAT.

Diuitiæ Fortunæ subiacent.

Pausan. in Bœoticis p.294.

XEnophon Atheniensis, & Callistonicus Thebanus Fortunæ simulachrum finxerunt, Plutum infantem gremio gestantis: Et ille quidem manus & os, hic reliquas signi partes effert.

APODOSIS.

Præclara de lubrico fortunæ, ex Seneca.

Fragile bonum opulentia quæ Fortunæ imperio subiacet, & in perpetuo penè fluxu est. Senec. lib.6. de beneficijs. *Omnia ista quæ vos tumidos & supra humana elatos obliuisci cogunt nostræ fragilitatis, quæ ferreis claustris armati: quæ ex alieno sanguine rapta vestra defenditis: propter quæ classes cruentaturas maria deducetis: propter quæ quassatis vrbes, ignari quãtum telorum in aduersos Fortuna comparet: propter quæ ruptis toties affinitatis, amicitiæ, collegij fœderibus, inter contendentes duos terrarum orbis elisus est, Non sunt vestra, in depositi causa sunt, iam iamq; ad alium dominum spectantia, aut hostis illum, aut hostilis animi successor inuadet.*

XXVII. FORTVNA PRINCIPVM AVREA, SED MVTATORIA.

Fortuna nusquam perpetua.

FOrtunæ aureæ effigies in cubiculo Principum poni solebat, quæ ijsdem morientibus in successorum manus transferebatur, semper vaga, & raro diutius in eodem residens loco. Hoc ex Iulio Capitolino colligo, qui sic de Antonino Pio moriente scripsit, *Tertia die cũ se grauari videret, M. Antonino rem-*

rempub. & filiam præsentibus præfectis commendauit, fortunamq; auream quæ in Principum cubiculo poni solebat, transferri ad eum iussit. *Capitolinus de Antonino moriēte.*

APODOSIS.

Fortuna principum aurea, sed tralatitia. Tacitus ann. 3. *Nihil rerum mortaliū tam instabile & fluxū est quam potentia non sua vi nixa.* Itaq; *Fortunam citius reperias quam retineas.* Non tantum aurea est, sed *vitrea: cum splendet frangitur.* Idem: Quamobrem Seianus *Fortunam* Seruij Tullij quam domi superstitiosè habitam libationibus & sacrificijs colebat, repentè vidit sese auertentem. ἄγαλμα Τύχης ὃ ἐγεγόνει Τύλλου, εἶδεν ἀποστρεφόμενον. Dio. l. 58 *Præclara ex Tacito de fortunæ lubrico.* *Seianus Seruij Tullij fortunam coluit.*

XXVIII. FORTVNA VISCATA.

Felicitas constans.

FOrtuna apud populum Romanum nomine Viscatæ culta, quod nos eminus captet, vt nonnulli interpretantur, sed perperam. Sic enim nominata fuit quasi firma, constans, & visco, glutinoue illigata. Similis Atheniensium ἄπτερος νίκη, & Mars Laconicus in vinculis, cuius meminit Pausanias in Laconicis.

APODOSIS.

Icon est constantis, & perpetuæ felicitatis: quam tamen non est in humanis imperijs reperire:

Τύχη καπηλεύουσα πάντα τὸν βίον
Ἀσυγκέρασον τὴν φύσιν κεκτημένη.
Fortuna cauponatur totam vitam
Intemperans sortita ingenium.
Ανθ. βιβ. α.

Fortuna cauponatur vita.

XXXI. TYKH SEVERI.

Fortuna commutabilis.

FOrtuna aurea seruabatur in Imperatorum cubiculis,

biculis, quasi regni fatum. Hanc Seuerus moriens in duos filios ita diuidi iussit, vt alternis esset apud vtrumque. Meminit Spartianus in Seuero: Fortunā deinde regiam quæ comitari principes, & in cubiculis poni solebat, geminare statuerat, vt sacratissimum simulachrum vtrique relinqueret filiorum: sed cum videret se perurgeri, sub horam mortis dixisse fertur, vt alternis apud filios Imperatores in cubiculis poneretur.

APODOSIS.

Philo de inconstantia fortunæ.

Hæc igitur Fortuna erat Diaria, qualis verè est, in dies vel potius in horas mutabilis: οὐδὲν οὖν ὅσι τῶν ἀνθρωπίνων σπουδασμάτων ἔργον, καὶ πρᾶγμα οὐδὲν ἀλλὰ σκιὰ τις ἢ αὖρα: πρὶν ὑποστῆναι παρατρέχουσα, ἔρχεται δὲ καὶ πάλιν ἄπεισιν: ὥσπερ ἐν ταῖς παλιῤῥοίαις. Philo Iud. quod Deus sit immutab. pag. 248. *Nihil est quod mortales tanto affectu desiderāt, re ipsa nihil: Sed vmbra aut aura, antequam subsistat prætercurrens. Accedit, & recedit, Euripis, & æstibus maris similis.*

XXX. FORTVNAE OB SEQVENTIS PVLLVS SERVIVS TVLLIVS.

Fortunatus.

Plutarch. in Fortunā Rom.

HIc prædicabat sibi consuetudinem intercedere cum Fortuna, quam per fenestram quandam in suum cubiculum ad se delabi dictitabat. Idem in Capitolio Fortunam *Primigeniam & obsequentem* dedicauit.

APODOSIS.

Rectè prouerbiali figurā iactari poterit in vehementer Fortunatos, quibus adeò omnia succedunt ad votum, vt fortunæ in delicijs esse videantur. Sed

Fortuna nimium quem fouet stultum facit.

Fortunæ obsequium periculosū.

& vt ait Epictetus, εὐτυχίας ὥσπερ μέθης ἄφρων ἐπὶ πλεῖον ἀπολαύσας ἀνοητότερος γίνεται, felicitate nō secus ac ebrietate quadam plus satis plenus imprudens, imprudentior efficitur.

XXXI. HERCVLES MVSAGETES.

Literarum Tutor.

FVIT apud veteres Hercules Μουσαγέτης ductor Musarum, in cuius templo Marcus Fuluius nobilior triennio postquam de Aetolis triumphauit, Musarum signa, quæ capta Ambracia Romam transtulerat, posuit. Liuius lib. 38. & Eumenes Rhetor.

APODOSIS.

Latent Musæ in tutela bellicæ virtutis, & sub principum Virorum auspicijs florent iucundius.

Pierij tutela chori.

Pieridem Heroes, doctos & amate Poëtas,
Aurea nec superent munera Pieridas.
Carmine purpurea est nisi coma, carmina ni sint,
Ex humeris Pelopis non nituisset ebur.
Quem referent Musæ, viuet: dum robora Tellus,
Dum cœlum stellas, dum vehet amnis aquas.

XXXII. HERCVLIS ARA DIDYMAEA.

ὁ ἐν Διδύμοις βωμός.

Crudelitas.

DIdymis ciuitas est Milesiorum, vbi Ara ab Hercule Thebano ex luto sanguinis affusi copia subacto erecta dicitur. Pausan. in Eliacis p. clxj. l. 1. ἀπὸ τῶν ἱερῶν τοῦ αἵματος.

APODOSIS.

Rectè dicetur hæc parabola in hominem impurum ex flagitiorum ac cædium importunitate concretum. Theodorus Gadareus huic interpretationi calculum dedit, qui Tiberij mores improbos Icone cupiens exprimere, eum πηλὸν αἵματι πεφυραμένον, appellabat. *Theodorus Gadareus de crudeli.*

XXXIII. HERCVLIS CLAVA CANES FVGANS.

Virtus victrix calumniæ.

SAcellum Herculis in foro Boario eſt, in quo argumenta conuiuij, Potitiorum, & maieſtatis ipſius remanet, Nam diuinitus illo, neque canibus, neque muſcis ingreſſus eſt. Etenim cum viſcerationem ſacrificij litaret, Myagrum Deum dicitur imprecatus, clauam verò in aditu reliquiſſe, cuius olfactu refugerent canes.

Solinus initio Polyhistoris.

APODOSIS.

Virtus vel ſolo ſui odore terret, & fugat calumniatores. *Audaci timor eſſe potes.*

XXXIV. HERCVLIS POMVM.

Dona leuia Magnos oblectant.

BOEOTIIS erat ſtatum, & ſolenne Herculi ſacrum, victima aries comparabatur, ſed eos, qui ducebant, Aſopus fluuius, qui cœleſti aqua mirum in modum creuerat, intercluſit: inter ſacrum ſaxumque vt aiunt, Bœotij ſtabant, cum tali commento hoſtiam ſimularunt. Pomo, ſpecie, & magnitudine excellenti, feſtucas ſupponunt, & hi pedes arietis, duas item ad latus feſtucas infixêre, vt cornua effingerent. Tùm ſolitis ſacrorum verbis, Hercules, inquiunt, Promache mactus hoc Pomo Ariete eſto.

Iulius Pollux.

APODOSIS.

Parua munera, & ludicra, Magnos etiam aliquando viros delectant:

Vaga cingitur aſtris
Luna & in Oceanum riui fluxere minores.

XXXV.

XXXV. ISIS MAMMOSA.

Dei beneficentia.

INter Isidis effigies, ea non est ignobilis, quæ apud Macrobium opinor tota ex vberibus conferta pingitur, quo antiqui terræ omnium parentis, & nutricis fœcunditatem adumbrare solebant.

APODOSIS.

Totus vber Deus est, adeò se miserorũ casibus impendit, & rebus omnibus alimenta necessaria largitur. Apul. Met. l. 11. *Dulcem matris affectionem miserorũ casibus tribuit, nec dies, nec quies vlla ac ne momentum quidem tenue eius transcurrit beneficijs otiosum.* *Apul. de Dei beneficentia.*

XXXVI. IOVES SPARTANI ADORATI.

Potentiorum cultus.

APud Lacedæmonios rex erat sacerdos Iouis cœlestis, & Iouis Lacedæmonij.

APODOSIS.

Plures nunc seruiunt Ioui Lacedæmonio, quam cœlesti. Si Deus enim læsus fuerit, pro nihilo habent & illud Tiberij vsurpant, *Dei iniurias Deo curæ.* At verò si Potentiorum aliquis cuius se imperio manciparint, offendatur, non ferunt, minantur, feriunt, exterminant, ab ijs sciscitandum, *Tiberij dictum callidum.* *Persius sat. 2.*

De Ioue quid sentis? est ne vt præponere cures
Hunc cuiquam? vis Staio?

XXXVII. IVNO MONETA.

Iustitia.

BELLVM aduersus Pyrrhum gerebat Populus Romanus magna æris inopia. Iunonem consulunt quid opus sit facto, iubet eos armis iustitiæ pugnare; hoc pacto pecuniam nunquam defuturam, parent iussi, iustitia, & fide certant cum hostibus,

& his armis superant. Ex quo institutum, vt Iuno Moneta apellaretur, & in eius templo numi cuderentur. Suidas in voce, Μονήτα. τὸ νόμισμα ἐν ἱερῷ αὐτῆς ὁρίσαντες χαράττεσθαι.

Suidas de Moneta Romanorum.

APODOSIS.

Armis iustitiæ nihil omnino potentius.

δίκης λόγχησι μάχου, καὶ πάντα δαμάσεις

Nec sine causa Plato Iustitiā appellat ἔρμα πόλεων.

Plato de Iustitia.

XXXVIII. IVNONIS ARA CINERICIA.

Impietas,

IVnonis Olympiæ ara erat Cinericia, βωμὸς πεποιημένος τέφρας. Pausan. in Eliacis l. 1. p. 152. initio.

Pausanias de Iunonis ara.

APODOSIS.

Absurdum cœlesti Iunoni sacrificare in cinere? absurdius Deo viuo, corde immundo, & humanarum rerum puluere, & sordibus oppleto facere. Quid sunt enim aliud rerum humanarum curæ?

πάντα γέλως, καὶ πάντα κόνις, καὶ πάντα τὸ μηδὲν.

XXXIX. IVPITER ARIETINVS.

Impietas:

THebani cum alias arietibus abstinerent, vnum tamen quotannis mactabant, cuius pellem simulachro Iouis induebant.

Herod. li. 2.

APODOSIS.

Cæca hominum amentia deos fingit artatque vt lubet. Immundi caprum faciunt: homicidæ leonem: voluptuarij suem. Hinc ampla vitiorum seges, cum vitia ipsa pro numinibus habentur. Xenophanes Colophonius. Εἰ χεῖρας εἶχον βόες ἢ λέοντες, ἢ γράψαι χείρεσι καὶ ἔργα τελεῖν ἅπερ ἄνδρες, ἵπποι μὲν θ' ἵπποισι, βόες δέ τε βουσὶν ὁμοίους καὶ θεῶν ἰδέας ἔγραψαν. Si ma-

Xenophanes apud Theodoretum.

nus haberent boues, aut leones, aut pingere fingereue ſicut & ipſi homines ſcirent; Equi quidem equis, Boues bobus ſimiles Deorum effigies facerent.

XL. BACCHI MODERATOR PLVVIVS IVPITER.

Vinum aqua diluendum.

PHilonides Medicus lib. de coronis, & vnguentis auctor eſt, translata è mari rubro vitæ in Græciam à Baccho, multiſque intemperanti voluptate delinitis, & merum bibentibus, cum alij furijs acti inſanirent, alij crapula obruti iacerent quibuſdam ad littus maris potantibus, ingruente pluuia conuiuium diſſolutum, ac poculum, in quo parum vini relictum fuerat, aqua repletum eſſe. Deinde cum factum rurſus eſſet ſudum, ac ſerenum cœlum, conuiuas in eundem locum reuerſos, vinum dilutum guſtantes mitem atque minimè moleſtam voluptatem ſenſiſſe. Ex eo Græci allato inter cœnandum Temeto exclamant, *Bonum Deum*, Bacchum ſcilicet inuocantes. Poſt cœnam verò cum temperatum poculum miniſtraretur, *Iouem Seruatorem* exclamant pluuiæ largitorem, & moderatorem potus. *Athen. l. 15. p. 1107. A.*

APODOSIS.

Vinum aqua diluendum cœleſtis aqua docuit, ad id facit venuſtum epigr. Melagri anth. 1. εἰς οἶνον.

Αἱ νύμφαι τὸν Βάκχον ὅτ' ἐκ πυρὸς ἥλατο κοῦρος
Νίψαν, ὑπὲρ τέφρης ἄρτι κυλιόμενον. *Meleager de vino aqua diluto.*
Τοὔνεκα σὺν νύμφαις Βρόμιος φίλος, ἢν δέ νιν εἴργῃς
Μίσγεσθ', δέξῃ πῦρ ἔτι καιόμενον.

Nymphæ Bacchum quando ex igni exiluit puer,
Abluerunt in cinere recens volutatum.
Quare cum Nymphis dilectus Bacchus, quod ſi recuſes
Miſcere, capies ignem ardentem.

XLI. ΖΕΥΣ ΒΟΥΛΑΙΟΣ.

Iustitia Dei Consilio regitur.

Pausan. in Atticis p. 3.

ATheniensis in curia quingentorum, qui summæ rei præerant, statua erat Consiliarij Iouis, βουλαίȣ Διός.

APODOSIS.

Hora. odar. li. 3. 1.

Vt intelligant Iudices à Deo capienda omnia consilia, & inspectorem esse iudiciorum Deum.

Regum timendorum in proprios greges,
Reges in ipsos imperium est Iouis,
Clari gigantæo triumpho
Cuncta supercilio mouentis.

XLII. IVPITER CENTVMPEDA, ET TIGILLVS.

Dei prouidentia.

INter cæteras iconas, quibus antiqui Dei prouidentia mundum sustentari docuerunt, hæc est nõ postrema, quod Iouem Centumpedam, & Tigillum exhibuerunt: Primum quod uelut centum nixus pedibus firmaret infima, alterum quod Tigilli instar supera fulciret.

APODOSIS.

Dei prouidentia vbique diffusa, ita cœlestia regit, & firmat, vt infima quæque non contemnat. ȣ̓ ςῖν γὰρ ἀπρονόητον, ȣ̓δ' ἠμελημένον τὸ τοῦ θεῶ, πάντα σκοπεύει ὁ ἀκοίμητος ὀφθαλμός. Nihil improuisum, nihil neglectum apud Deum. Omnia perspicit ipsius oculus non dormiens.

Traiani nummus. Eduardi VI Symbolum. Octau. de Strada.

Exstat in Traiani nummo fœmina, statura erecta, stola amicta, sceptrũ vna manu tenens, ad alteram globum, ad eius pedes deuolutum ostendens, qua prouidentiæ regimẽ significatur. Simile est quod Eduardus sextus rex Angliæ pinxit in symbolo. Erat globus cœlestis catena vinctus, quæ pendet ex manu cœlesti cũ symbolo, *Nihil sine Deo.*

XLIII.

XLIII. IVPITER CRETENSIS, ὁ ἐν Κρήτῃ Ζεύς.

Iudex ſurdus.

IN Creta Iouis erat ſimulacrum ſine auribus.

APODOSIS.

Hoc videlicet ſignificabant, rerum omnium potentem nullius dicto audire: τῷ γὰρ ἄρχοντι καὶ κυρίῳ πάντων οὐδενὸς ἀκούειν προσήκει. Rectè cadet in principem ſurdum, aut iudicem querelas non audientem? quod magnum per ſe crimen eſt. Nam, vt ait vir pius æquè ac doctus Petrus Bleſenſis, *Qui dat diuitias terræ, ab eis aurum non poſtulat, vel argentum, ſed vt audiant cauſam populi, & arguant pro manſuetis terræ.*

Plutarch. in Iſid. & Oſirid.

Petrus Bleſenſis.

XLIV. IVPITER MVSCARVM ABACTOR Ζεὺς ἀπόμυιος.

Improborum vindex.

FErunt Herculem Ioui porricientem ἀπομυίῳ Ζηνὶ victimam immolaſſe, & cum perlitatum eſſet, muſcas omnes trans Alphenum euolaſſe.

Pauſan. in Elia. p. 161.

APODOSIS.

Muſcæ, improbi, abactor muſcarum, vir grauis, qui ſua auctoritate compeſcat improbos, calumniarum vellicationibus probis inſultantes, ἡ διαβολὴ ξίφους τομωτέρα, πυρὸς καυσιμωτέρα, καὶ τῶν Σειρήνων ἐστὶν εὐπειθεστέρα, vt ait Achilles l. 6. de amoribus Clitophontis quamobrem eget forti propugnatore, in cuius vmbra Hercules ipſi conquieſcere poſſint.

Achilles VI. de amoribus Clitophontis calumniam vt depingit.

XLV. IVPITER PINGENS CENTAVROS IN NVBIBVS.

Princeps in nugis occupatus.

IMAGO eſt ampliſſimorum hominum qui ſe nugis occupari patiuntur: & cum ad maxima quæque nati ſint, reculis humanis, & inanibus ludis

capiuntur, quid aliud ſunt iſta quam vt ait D. Chryſ. παίδων ἀθύρματα. Verba autem Apollonij Damidem interrogantis, ita ſe habent, ζωγράφος οὖν ὁ θεός, ὦ Δάμι, καὶ καταλιπὼν τὸ πτηνὸν ἅρμα, ἐφ' οὗ πορεύεται, διακοσμῶν τὰ θεῖά τε, καὶ ἀνθρώπινα, κάθηται τότε, ὡς ὁ ἀθύρων τε καὶ γράφων ταῦτα, ὥσπερ οἱ παῖδες ἐν ψάμμῳ. Ph. in vita Apoll. l. 2. c. 10. Hoc præſtitiſſe videtur Domitianus cum abiectis Imperij curis certas ſibi quotidie horas deſtinauit, ad capiendas muſcas, quas ſtylo ferreo nauiter configebat.

XLVI. IVPITER PHIDIAE, ET IVPITER HOMERICVS.

Vrbes magis viris illuſtrantur, quam viri Vrbibus

APollonius apud Philoſtr. lib. 4. c. 11. vrbes pulchras cum Iouis ſimulacro à Phidia elaborato comparat, homines cum Homerico Ioue.

APODOSIS.

Significat viros illuſtres præcipua vrbium ornamenta, non autem manufacta quibus finem allatura eſt ætas. Explicat idem Apollonius, vbi de Ioue Phidiæ ait: καθῆσθαι γὰρ αὐτὸ οὕτως ὡς τῷ δημιουργῷ ἔδοξε, τοὺς δὲ ἄνδρας ἐπὶ πάντα ἥκοντας, μηδὲν ἀπεοικέναι τοῦ Ὁμηρείου Διός, ὃς ἐν πολλαῖς ἰδέαις Ὁμήρῳ πεποίηται, θαυμασιώτερον ξυγκείμενος τοῦ ἐλεφαντίνου, τὸν μὲν γὰρ ἐν γῇ φαίνεσθαι, τὸν δὲ ἐς πάντα ἐν τῷ οὐρανῷ ὑπονοεῖσθαι. Siquidem Phidiæ Iouem ſedere eo pacto quo artifici placuit; Homines autem omnia luſtrantes haudquaquam diſſimiles eſſe Homerici Iouis, qui ab Homero varijs formis expreſſus eſt, longè admirabilius quàm ſi ex ebore conſtaret: Hic enim in terra duntaxat videtur, alius in cœlo intelligitur.

XLVII. ΖΕΥΣ ΦΥΛΑΞ

Auxilium diuinum.

IOVI custodi Domitianus templum ingens, seque in sinu Dei sacrauit, quod ipsum in seditione Vitelliana à furore hostium conseruasset. *Sueton. in Domitiano.*

APODOSIS.

Omnes quotquot sunt mortales, sed maximè reges, in sinu Dei parentis iacent, cuius prouidentia seruantur. Ecphantes de regno, ἐν δὲ τᾷ γᾷ καὶ παραμεῖναι ἀριστοφυέστατον, ἄνθρωπος, θειότερος δὲ ὁ βασιλεὺ, ἐν τᾷ κοινᾷ φύσει πλεονεκτέων τῶ κρείσσονι, ὃ μὲν σκᾶνος τοῖς λοιποῖς ὅμοιος, οἷα γεγονὼς ἐκ τᾶς αὐτᾶς ὕλας, ὑπὸ τεχνίτα δ' ἐξειργασμένος λώστω, ὃς ἐτεχνίτευσεν αὐτὸν ἀρχετύπῳ χρώμενος ἑαυτῷ. In terra optimum sanè ingenium præ cæteris animantibus homini datum est. Diuinior autem inter homines rex est, vt qui multum supra communem naturam emineat. Corpore reliquis non dissimilis, vtpotè natus ex eadem materia: sed ab optimo artifice factus, qui *fabricauit ipsum Archetypo ex sese sumpto.* Idcirco peculiari cura reges quasi patres populi protegit. *Ecphantis dictum præclarum de Rege.*

XLVIII. IVSTITIAE NVMMVS.

IN antiquo nummo cernitur Iustitiæ effigies, amictu quidem toto in exporrectam retro dextrā appenso, claua supra leonis caput postremis pedibus residentis iniecta, ex antiquo num.

APODOSIS.

Feroces domat Iustitia.

Αἰεὶ θραύεις γὰρ ἅπαντας
ὅσσοι μὴ τὸ σὸν ἦλθον ὑπὸ ζυγόν.
Semper frangis enim omnes
Quicumque tuum non subierunt iugum.

Orpheus in hymno Iustitiæ.

XLIX. LAMIAE OCVLI.

Peccata aliena curiosè obseruare, sua negligere.

LAmia, quod aiunt, cum foras iret fictitios oculos habebat, quibus omnia curiosissimè lustraret, eosdem domum rediens appendebat ad fores, vel in vasculo reponebat. Plutarch. de curiositate. τὴν Λαμίαν λέγουσιν οἴκοι μὲν ἄδειν τυφλὴν, ἐν ἀγγείῳ τινὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχουσαν ἀποκειμένους, ἔξω δὲ προϊοῦσαν ἐπιτίθεσθαι καὶ βλέπειν.

APODOSIS.

Est illud hominum ingenium, vt alienos errores quanta possint curiositate odorentur, domi nullos oculos habeant, & in proprijs peccatis omnino cæcutiant.

Aspice quid portet mantica posterior.

Lucianus verarum histor. libr. 1. vbi ait de orbe lunari, & hominibus eum incolentibus. τοὺς ὀφθαλμοὺς, inquit, περιαιρετοὺς ἔχουσι, καὶ ὁ βουλόμενος ἐξελὼν τοὺς αὐτοῦ φυλάσσει. Oculos habent præter communem modum portatiles, & quisquis vult ablatos seruat.

L. LATONA DELIACA.

Spes frustrata.

PArmenicus Metapontinus (vt scribit Senius lib. 5. Deliadis) primarius tum genere, tum opibus, cũ in antrum Trophonij descendisset, reuersus postea nunquam ridere potuit. Ea de re sciscitanti oraculum, sic Pythia respondit,

Εἴρῃ μ' ἀμφὶ γέλωτος ἀμείλιχε μειλιχίοιο,
Δώσει σοι μήτηρ οἴκῳ, τὴν ἔξοχα τίε.

Sperans igitur post reditum se risurum, cum id non contigisset, deceptum se ab oraculo putans, fortè Delon appulit, vbi quicquid visebatur in insula, cum admi-

admiraretur, Latonæ fanum ingreſſus, & matris Apollinis inſignem ſtatuam ſpectaturum ſe confidens, ligneam & deformem conſpicatus, præter opinionem, in riſum effuſus eſt. Athen. libr. 14. pag. 1114. A. B.

APODOSIS.

Spes fruſtrata, vbi expectabatur aliquid ingens, at exiguum, contemptumque præter opinionem accidit, vt cum mus, aut felis pro leone oſtenditur.

Mons parturibat gemitus immanes ciens, *Phedrus.*
Eratq́ in terris maxima expectatio,
Quod ille pareret: At ille murem peperit.

LI. LYCI DAEMONIS CLIENTES.

Calumniatores.

Athenis in foro vbi agebantur cauſſæ Lycus quidam Genius ſculptus ſtabat lupina ſpecie. Apud hanc ſtatuam Sycophantæ pecunia corrupti verſari conſueuerant, velut apud Deum quempiam ſui quæſtus præſidem, eique indies ſingulos triobolus ſecabatur. Zenobius cent. 5. Prouerb. 2. λύχος ὁ ἥρως πρὸς τοῖς ἐν Ἀθηναίοις δικαστηρίοις ἵδρυται τοῦ θηρίου τὴν μορφὴν ἔχων, ἔνθα οἱ δωροδοκοῦντες καὶ συκοφάνται κατὰ δέκα γενόμενοι συνεστρέφοντο.

APODOSIS.

Merito in Lyci Dæmonis clientela ſunt calumniatores, fœdiſſimum genus hominum, lupi infeſta rabie integerrimorum virorum famam ſemper armatum. *Hoc Præſide gaudent.*

LII.

LII. MERCVRIVS VIALIS.

Mutuum auxilium.

COnſuetum fuit antiquis Mercurio, quem viarum præſidem credebant, lapides ſacros in aceruum conijcere: tum vt Deo ἐνοδίῳ honorem haberent, tum vt ijs qui idem terrerent iter, commonſtrarent viam. Hoc prouerb. 26. indicatur his verbis: *Sicut qui mittit lapidem in aceruum Mercurij: Ita qui tribuit inſipienti honorem.* Hebræi commentarij hūc aceruum lapidum vocant *Marcolis*, vbi Elias Theſbites ait, *Marcolis nomen eſt idoli cui talis erat cultus. Alij dicunt nomen eſſe Dei cuiuſdam, quem Romani colebant, qui alio nomine Mercurius vocatur. qua de re cum ſciſcitatus fuerim, reſponderunt nequaquam talem Mercurij cultum fuiſſe.* Exiſtimabat quippe vir candidi ingenij, Mercurij ſtatuam lapidibus ab eis cultoribus impeti: ſed hoc de aggeſto lapidum cumulo in Mercurij Vialis honorem intelligendum, quod declarat Heſychius his verbis in voce Ἑρμαῖος λόφος τοὺς σωροὺς τῶν λίθων Ἑρμαῖς τοὺς ἐν ταῖς ὁδοῖς, γινομένους, εἰς τιμὴν τοῦ Θεοῦ, ἐνόδιος καὶ. Vnde recte Petauius noſter vir politiſſimi iudicij, ad Themiſtij oration. 23. pro ἐρωδιὸν Ἑρμῆν, legit τὸν ἐνόδιον. Ex ijs lapidibus aggeſtis tumuli in altum plerumque culmen erigebantur, vnde Liuius li. 26. *Mercurius Teutates tumulus in Hiſpania.* Hunc Teutatem Galli ſub nomine Mercurij coluerunt:

Marcolis quid apud Hebræos.

Et quibus immittis placatur ſanguine diro
Teutates.

Lucanus.

APODOSIS.

Lapides ab vnoquoque prætereunte in aceruum Mercurij coniecti ad viam demonſtrandam, ſignificant in ſocietatis humanæ mutuum adiumentum ſuum quemque ſymbolum afferre oportere: eamque artium inuentarum noua ſubinde acceſſione locupletari.

LII. METHE PAVSIAE.

Ebrietas comes impudicitiæ.

PAuſias pictor celeberrimus in tholo Aeſculapij Cupidinem pinxit Citharœdum, & Methen, ſeu ebrietatem, quæ ex vitrea phiala bibebat, ita vt per eius perſpicuitatem muliebre os oſtenderet. Pauſan. in Corinth. p. 69. Μέθη ἐξ ὑαλίνης φιάλης πίνουσα.

APODOSIS.

Ebrietas ſæpè impuri amoris comes, οἶνος καὶ Ἀφροδίτης γάλα, vinũ enim lac Veneris dicitur, cuius, vt ait Clemens Alexand. Pædag. lib. II. ca. I. ἀναθυμίασις θολωδεστέρα οὖσα ἐπικονεῖ τῇ ψυχῇ: *Vapor turbulentus mentem obnubilat, & plerumq; cæcitate confundit.* Prouerb. 20. *Luxurioſa res vinum, & tumultuoſa ebrietas: omnis qui cum his miſcetur non erit ſapiens.* Hieron. in c. 5. ad Galatas. *Semper ebrietati iuncta luxuria eſt.*

LIII. MINERVA ANEMOTIS.

Auxilium ab alto.

FVIT apud Meſſenios Anemotidis Mineruæ ſignum, quod Diomedes ob ſedatam ventorum rabiem qui intempeſtiuis flatibus regionem vaſtabant, conſecrauit. *Pauſan. in Meſſen.*

APODOSIS.

Rectè παροιμιακῷ ſchemate dicetur in egregiam fœminam quæ tempeſtates aliquas malorum ſedarit, & turbulentis calamitatibus auram lucis ſalutarem attulerit. Talis beata Virgo extitit, quæ cum antea fædi miſeriarum turbines totam pænè terram lacerаſſent, prima ſerenitatem mundo attulit, & aduerſis ventorum flatibus diſſipatis, Zephyrorum lenitatem Chriſti auſpicijs emiſit in terras: vnde re- *Beata Virgo.*

cte

ctè appellari poteſt. *Miſeris ſidus implorabile nautis.*

LV. MINERVA PHIDIAE.

Homo ad Dei imaginem creatus.

PHidias ille præſtanti vir ingenio, ſimulachrum Mineruæ, velut omnium operum caput in ipſa Athenienſium arce ſingulari induſtria à ſe expolitũ collocaret, in Deæ clypeo ſuam impreſſit imaginem tanto artificio, vt nemo delere poſſet; aut diuellere, qui totam ſtatuam non imminueret. Ariſt. in veteri codice περὶ τῶν θαυμασίων.

APODOSIS.

Deus rerum omnium creator, & opifex non cœlo, aut terris, non equis, aut vlli animantium, ſed homini, vt omnium operum capiti, & ornamento, ſuam impreſſit imaginem : ita penitus inhærentem, vt nemo poſſit delere qui ſibi vim non afferat, & funditus perniciem moliatur Theodotus in Epitome, ὁ πιςὸς τὴν ἐπιγραφὴν μὲν ἔχει διὰ Χριςοῦ τὸ ὄνομα, τοῦ θεοῦ δὲ τὸ πνεῦμα ὡς εἰκόνα.

LVI. MINERVA SAITANA.

Ἡ ἐν σάει Ἀθηνᾶ.

Sapientia Cœleſtis.

SAI Mineruæ, ſiue Iſidis fanum erat, in quo hæc inſcriptio : ΕΓΩ ΕΙΜΙ ΠΑΝ ΤΟ ΓΕΓΟΝΟΣ, ΚΑΙ ΟΝ, ΚΑΙ ΕΣΟΜΕΝΟΝ, ΚΑΙ ΤΟΝ ΕΜΟΝ ΠΕΠΛΟΝ ΟΥΔΕΙΣ ΤΩΝ ΘΝΗΤΩΝ ΑΠΕΚΑΛΥΨΕΝ. Plutar. in Iſid. & Oſirid. *Ego ſum omne quod fuit, eſt, & erit & meũ peplum adhuc nullus mortalium euoluit* : addit ſupra

Plu-

Plutarchum Proclus: Ὃν ἔτικον καρπὸν Ἥλιος ἐγένετο. Quem peperi fructum. Sol eſt.

APODOSIS.

Cadunt omnia in Deum, quem σοφίαν κοσμοτεχνῖτιδα Syneſ. nominat : pars tamen vltima de qualibet obſcura ſcientia dici poteſt : vt de Theologia, cuius nullus adhuc velum plenè retexerit : tanta eſt in rerum diuinarum cognitione difficultas. Saitanæ porrò Mineruæ meminit Plato de Republica. Σάϊς μεγίστη πόλις ἐν τῷ Αἰγύπτῳ οὗ τῆς πόλεως θεὸς ἀρχηγὸς ἐστιν, Αἰγυπτιστὶ μὲν τοὔνομα Νηΐθ. ἑλληνιστὶ δὲ, ὡς ἐκείνων λόγος, Ἀθηνᾶ.

LVII. MOMVS.

Cretici cenſores.

PRoducta eſt Venus in Deorum concilium omnibus Veneribus affluens, etiam comptis, & tortis concinnis, madentibuſque comarum fimbrijs, & omni mundo muliebri ornata. Placuit cœleſtibus diuina ſpecies, & omnium oculos inflexit admiratione ſuſpenſos. Aderat tum Momus Deus amentiſſimæ dicacitatis : rogatus quid de Venere ſentiret, Sandalium, inquit, habet nimis ſtridulum, & argutum. *Vide Budæi Philologum.*

APODOSIS.

Critici ſæpè, & correctores opera cedro digna, quæ omnes admirantur, ſoli reprehendunt, & cum eloquentiæ decora exilis pectoris anguſtijs capere non poſſint, minutias quaſdam, vt calceoli ſtrepitum exagitant, voces nonnullas vellicantes. Itaque rectè ab Antiphane vocantur, εὐφώνων λαθροδάκναι κόρεις, Eloquentium clandeſtinè mordentes cimices.

LVIII.

LVIII. MOMI TAVRVS.

Potentia moderata.

MOmus vt reprehensionis aculeos in omnes deos mordacius exerebat, Tauri artificem Deum carpebat, quod cornua non suffixisset oculis: quo illorum vis immoderata his veluti ducibus regeretur.

Lucianus in Nigrino.

APODOSIS.

Ex eo oculus vigil Tauri cornu insidens, symbolum erit ferocis potentiæ rationis beneficio restrictæ, ne quocumq; tempestas rapuerit, erumpat. Alioqui summa potentia lumine prudentiæ, & moderationis destituta, in quas pernicies non est eruptura?

Papinius.

--- Nec qua iubet alta potestas
Ire, sed armatas multum sibi demere vires.

LIX. MORPHO, H ΜΟΡΦΩ.

Coniugalis amoris firmitas.

COgnomen est Veneris apud Lacedæm. cuius effigies vincta erat compedibus.

Pauſ. in Lacon.

APODOSIS.

Idem interpretatur de firmitate, & constantia
amoris coniugalis. Alij censent hoc vinculo nota-
tas fuisse Laconum vxores περιδρόμους, vagas, & se-
quutuleias, quibus opus esset compedibus. Plutar-
chus refert apud suos Bœotios concremari pro fori-
bus axem vehiculi quo sponsa in domum viri deuecta
est: quo symbolo ostendunt, liminis custodiam re-
ligiosè commendari mulieribus. Καὶ γὰρ παρ' ἡμῖν ἐν
Βοιωτίᾳ κατακαίουσι πρὸ τῆς θύρας τὸν ἄξονα τῆς ἁμάξης, ἐμ-
φαίνοντες, δεῖν τὴν νύμφην ἐμβαίνειν ὡς ἀνῃρημένου τοῦ ἀ-
πάξοντος.

Bœoticorũ ritus.

Roman. qu. 29.

LX.

LX. LEX, MORS.

MVLIER dentes habens nihilo feris placidiores, & aduncos manuum vngues: ὀδόντας ἔχουσα οὐδὲν ἡμερωτέροις θηρίου, καὶ οἱ κατὰ τῶν χειρῶν εἰσιν ἐπικαμπεῖς οἱ ὄνυχες. *Pausan. in Eliac. lib. priore.*

APODOSIS.

Mortis rapacitas ea significabatur Icone, quæ in vniuersum genus hominum vngues exerit, nec se quisquam ab eius legibus vindicare potest: *Seneca in Theb.*

Eripere vitam nemo non homini potest,
At nemo mortem.

LXI. MVLIER FORMOSA ALTERAM FOEDAM TRAHENS.

Iustitia.

FORMOSA mulier (apud Pausan. in Eliacis lib. 1.) alteram fœda facie, obtorto collo, trahens sinistra, dextera fuste cædens, Iustitiam significat, quæ iniuriam malè multat.

APODOSIS.

Videtur pictor respexisse illud Orphei in hymno Iustitiæ.

Κλῦθι θεὰ κακίην θνητῶν θραύουσα δικαίως. *Orpheus de Iustitia.*
Audi Dea malitiam mortalium franges iustè.

LXII. MISERICORDIAE ARA INTER GLADIATORVM SPECTACVLA.

Simulatio virtutis.

ATHENIENSES, vt vrbanis moribus compositi, & ad omnem lenitatem propensi, Misericordiæ aram in sua ciuitate collocarunt: Mox vitijs cęterarum gentium deprauati, gladiatorios ludos, hoc est, fœdissimam mortalium lanienam, quæ tot millibus capitum singulis annis Europæ stetit, in suam

 vrbem

vrbem introduxerunt. At verò, antequam huius crudelitatis vsum admitterent, fertur Demonax dixisse, Quæso Athenienses, si gladiatores Athenas inducere decreuistis, saltem aram misericordiæ diruite.

Plutarch.

APODOSIS.

Eo sunt ingenio præditi mortales, vt inter fœdissimas libidines, Lucretiarum imagines, inter insanos conuiuiorum furores, exempla sobriorum sine vllo vsu vanissimè ostentent. πολλοὶ μὲν ναρθηκοφόροι, παῦροι δέ τε βάκχοι.

Plato.

LXIII. MVSARVM ARA ET SOMNI.

Somnus vtilis studiosis

TROEZENI (oppidum est Peloponnesi) cella fuit Musarum, quas Ardalus Vulcani filius fecerat. Nec longe ara, in quas Musis simul, & somno sacra faciebant, Musis deorum omnium amicum Somnum arbitrati.

Pauſ. in Corinth.

APODOSIS.

Modico somno studiosis opus est, vt defessum continua agitatione animum nouis viribus recreent.

Λυσιμέριμνε κόπων ἡδεῖαν ἔχων ἀνάπαυσιν,
Καὶ πάσης λύπης ἱερὸν παραμύθιον ἔρδων.

Orpheus de somno.

Tuq; ô domitor somne malorum,
Requies animi, pars humana
Melior vitæ.

Seneca in Hercule furente.

Atque inde mos fluxit, vt cubitum discedentes Mercurio libarent, victimarumque linguas immolarent. Vide *Apollon. Schol.* in hunc locum.

—Τέως ἐπὶ τε γλώσσῃσι κηλοῖο
Αἴθομένῃσι, ὕπνον δὲ διὰ κνέφας ἱμναίοιο.

Aliud Symbolum.

LXIV.

LXIV. NEMESIS MARATHONIA.

Η ἐν Μαραθῶνι Νέμεσις.

Superbia punita.

NON longè à Marathone, vbi Persæ ab Atheniensibus insigni clade deleti sunt, templum erat, & signum Rhamnusiæ deæ, quod Phidias ex ipsis marmoribus fecerat, quæ Persæ Atheniensium copias fastidientes aduexerant, vt sibi trophæa statuerent, ἐς τρόπαιον ποίησιν. *Pausan. in Atticis p. 32. initio,* Nemesis porrò simulachrum coronam habebat, ceruis & victoriolis insignitam: læua κλάδον μελίας, fraxini ramum: dextra phialam tenens.

Vide Ammian. Marcell. lib. 14. sub finem.

APODOSIS.

Persæ Thrasones sunt, & superbi, qui præter metum & expectationem celeri turbine feruntur: Nemesis signum, vltionis diuinæ monumentum: Athenienses victores populos significant: Corona, Nemesis potentiam: Cerui, velocitatem in vlciscendo: victoriolæ, fortitudinem: fraxinus, celsitatem: phiala, effusionem sanguinis. De hac autem Nemesi extat Ausonij epigram. quod è Græco Anthologiæ transtulit:

Ausonius de Nemesi.

Me lapidem quondam Persæ aduexere, trophæum
Vt fierem bello, nunc ego sum Nemesis
At sicut Græcis Victoribus asto trophæum,
Punio sic Persas vaniloquos Nemesis.
Ἀμφοτέροις δ' ἕστηκα, καὶ Ἑλλήνεσσι τρόπαιον
Νίκης, καὶ πέρσαις τῶ πολέμου Νέμεσις.
Memoremq; time Rhamnusidis iram.

LXV. NICE ATHENIENSIVM INVOLVCRIS.

Η ἄπτερος Νίκη.

Victoria immobilis.

ATHENIS simulachrum fuit Victoriæ sine alis,

vt ea immobilem apud eos ſui domicilij ſedem conſtituiſſe crederetur. Similiter apud Lacedæmonios ſignum fuit Martis Ἐνυαλίου, in compedibus.

APODOSIS.

In conſtantem igitur victoriam conueniet, Νίκη ἄπτερος. In id argumentum diſertè luſit Pompeius Poëta, cum Romæ alæ in ſtatua Victoriæ tactæ de cælo conflagraſſent *Anthol.* 4 εἰς νίκης ἄγαλμα κεκαυμ.

Ῥώμη παμβασίλεια τεὸν κλέος οὔποτ' ὀλεῖται.
Νίκη γάρ σε φυγεῖν ἄπτερος οὐ δύναται.

LXVI. OROMAZAE OVVM.

Bonum ſyncerum.

MAGORVM fabula eſt de ouo Oromazæ, in quo 24. Deos, eoſque bonos & propitios incluſerat: quod cum totidem dij ab Arimanio peſſimo genio conditi perforaſſent, bona ſunt malis admixta.

Plutarch. Iſid. & Oſirid.

APODOSIS.

Ouum Oromazæ ſynceram partem aurei generis demonſtrat, quæ ſua ſponte æquo bonoque addicta, nullum habuit cum prauitate commercium: At poſtquam flagitiorem lues irrepſit in terras, ita penitus adhæſit omnibus, vt vix vllum bonum omni ex parte ſyncerum liceat inuenire, in quo non ſit φθονερὰ μοῖρα, de qua *Syneſ.* in Hymnis:

Syncera bonorum pars nulli conceſſa viro.
Satin' parua res eſt voluptatum in vita
Atque in ætate agunda.
Præ quam quod moleſta eſt, ita quoque comparatum
Eſt in ætate hominum.
Ita Dis placitum, voluptati vt mœror comes conſequatur:
Quin incommodi plus maliq; illico adſit, boni ſi obtigit quid.

Plautus in Amphitruone.

Martial. lib. 1.

Sunt bona, ſunt quadã mediocria, ſunt mala plura,
Quæ legis: hic aliter non fit Auite liber.

LXVII.

LXVII. OSIRIDIS CVLTORES.

Beneficentia, & Charitas.

OSIRIDIS cultores maximè cauent, ne arborem hortensem perdant, aut fontem obturent. *Plutarch. in Isid. & Osirid.*

APODOSIS.

Dei Optimi Max. cultui addictos cauere vehementer oportet, non modo ne teneris plantis noceant: sed ne ijsdem benignitatis riuulos claudant, Vespasiani illud dictum aureum sequuti: Ἀρύετε ὡς ἐκ Νείλου, haurite, inquit Aegyptij, haurite ex me tanquam ex vestro Nilo.

LXVIII. OSIRIS EFFIGIES.

Regum vigilantia, & potentia.

ÆGYPTII Osirim Regem, & dominum suum, oculi sceptrive effigie exprimunt. *Plutarch. in Isid. & Osirid.*

APODOSIS.

Regum vigilantia, & moderatio significatur: oculo vident, sceptro regunt, quæ præuiderunt: & cum veluti θεοὶ ἐξ ἀνθρώπων, quod ait Plato, popularibus rectà prospicere debent, vt omnium somnos sua vigilantia tueantur. Rex vigila.

Tu ciuem patremq; geras, tu consule cunctis,
Nec tibi: nec tua te moueant, sed publica vota.

Theodosius ad Honoriũ apud Claudianum.

LXIX. OSIRIDIS IMAGO.

Vir bonus.

OSIRIDIS boni Dei Imago apud Aegyptios erat accipiter. Nam & acie oculorum, & volatus pollet celeritate, idemque alimentum citò digerit, & mortuorum oculis inhumatis terram ingerit superuolans: & cum ad Nilum bibiturus venit, pennam rectam figit, quam deinde inclinat, significans se Crocodilum euitasse: quod si abripiat, manet tamen recta penna, sicut eam statuerat. *Plutar. in Isid. & Osir.*

APODOSIS.

Acies oculorum, perſpicacitas eſt bonorum: celeritas alarum, prompta mens: iniectio terræ mortuis, Miſericordia: penna recta, monumentum ſui quod poſteris ad fœlicem & æternam memoriam relinquit, Τὸν βιὸν τῆς ἀρετῆς μνημείῳ σφραγίζων.

LXX. PAVPERTATIS ET INDVSTRIAE ARA COMMVNIS.

Paupertatis comes induſtria.

Philoſtratus lib. 5. cap. 1.

APVD Gaditanos πενίας καὶ τέχνης βωμοὶ fuerunt.

APODOSIS.

Paupertas artes omnes excitat, & vt ait Luc. Apuleius, *Priſca apud ſecula omnium ciuitatū conditrix, omnium artium temperatrix* Senec. ep. 15. *Noua artificia fames docuit.* Quod diſertè quoque perſequutus eſt Marcus Manilius Aſtronomicon l. 1. Cum enim (inquit) abundarent homines,

Apuleius de paupertate.
Seneca.
M. Manlius.

Tum quiſque ſatis ſe noſſe putabat.
Sed cùm longa dies acuit mortalia corda,
Et labor ingenium miſeris dedit: & ſua quemq;
Aduigilare ſibi iuſſit fortuna premendo,
Seducti in varias certarunt pectora curas,
Et quæcumque ſagax tentando repperit vſus
In commune bonum commentum læta dedere.

Labor dat ingenium.

LXXI. PLVTVS IN IRENES GREMIO.

Pax omnium bonorum mater.

Pauſan. in Bœot pag. 294.

CEPHISODOTVS in Pacis gremio Plutum puerum effinxit.

APODOSIS.

Ex pace effloreſcit opulentia.

Bacchyllid.

Τίκτει δὲ θνατοῖσιν εἰρήνα μεγάλα
Πλοῦτον, καὶ μελιγλώσσων ἀοιδᾶν ἄνθεα:

Δαιδαλέων τ' ἐπὶ βωμῶν θεοῖσι αἴθεται βοῶν
Ξανθᾶ φλογὶ μηρία, τῶν εὐτρίχων μήλων,
Γυμνασίων τε νέοις αὐλῶν τε καὶ κώμων μέλει.
Εν δὲ σιδαροδέτοισιν πόρπαξιν αἰθᾶν ἀραχνᾶν
Ισοὶ πέλονται, ἔγχεά τε λογχωτὰ,
Ξίφεά τ' ἀμφακέα εὐρὼς δάμναται. Χαλκέων
Οὐκέτι σαλπίγγων κτύπος, οὐδὲ συλᾶται μελίφρων
    ὕπνος,
Από βλεφάρων ἄμος ὃς θάλπει κέαρ.
Συμποσίων δὲ ἐρατῶν βρίθοντ' ἀγυιαὶ,
Παιδικοὶ θ' ὕμνοι φλέγονται.

Parit mortalibus autem pax magna
Diuitias, & melleorum carminum flores.
Affabrefactisq́; super aris dijs vruntur boum
Fulua flamma femora, villosarumq́; ouium.
Iuuenibus gymnasia, tibiæ, & comessationes curæ
    sunt,
At in ferro reuinctis clypeis nigrarum aranearum
Telæ fiunt, hastasq́; cuspidibus munitas,
Et gladios ancipites ærugo conficit, æneaurum
Non amplius tubarum clangor, neq; surripitur mel-
    leus somnus
A palpebris, nostrum qui fouet cor.
Conuiuijs autem amabilibus pleni sunt vici,
Et puellares hymni calent.

LXXII. PRAXIDICAE.

Vltio.

EST apud Haliartios sub dio dearum ædes, quas vocant πραξιδίκας (vindices) ad quarum aram iusiurandum concipiunt indigenæ. Praxidicen verò Deam quandam appellabant gentes (vt Hesychius tradit) quæ non modo ijs quæ dicantur, sed & quæ agantur finem imponat. δαίμονα τινὰ φασὶν τὴν ὥσπερ τέλος ἐπιτιθεῖσαν αὐτοῖς τε λεγομένοις καὶ πραττομένοις. *Pausanias in Bœoticis pag. 307.*

APODOSIS.

Vindici oculo Dei patent omnia.

Ομμα δiὸς καθορᾷ πάντα τὰ γινόμενα. Suidas Praxidicæ Deæ solum caput constitui solitum memorat, quod voluit Hesychius, cum dixit, διὸ καὶ τὰ ἀγάλματα κεφαλὰς γενέσθαι; καὶ τὰ θαύματα, quasi tota caput esset, & oculus, ad deprehendenda mortalium flagitia.

LXXIII. ANTIOCHI NVMMVS.

Sapientia fortissima rerum.

Ex antiquo num.

IN Antiochi nummo sculptus erat humi procumbens Leo, eumque superuolans noctua.

APODOSIS.

Vires cedunt Sapientiæ, & rectè sapiens à Seneca cum exercitu fortissimo comparatur. *Etenim ad omnem incursum munitus & intentus, non si paupertas, non si luctus, non si ignominia, non si dolor impetum faciat, pedem refert interritus: & contra illa ibit, & inter illa.*

Epist. 59.

LXXIV. SATVRNI SACRIFICIVM.

Bacchanalia, & Chorea.

CARTHAGINENSES Saturno filios immolabant, & qui nullos habebant, à pauperibus miserabiles victimas emere cogebantur. Astabat autē in ipso sacrificio mater rigida, & absq; gemitu: si enim ingemuisset iacturam faciebat, & honoris, & filij. Interim ante statuam *omnia tibiarum cantu, & tympanorū pulsu personabant*, ne quis clamor exaudiretur.

Plut. de superstitione.

APODOSIS.

Dæmon animas inter cantandum, & saltandum deuorat. In præclaris illis Bacchanalibus, quæ Christiani magno nostræ religionis rubore è paganis eruunt ceremonijs. iuuat de ijsdem Apollonium Ethnicum hominem, & magnum audire, qui sic Atheniensium Bacchanalia perstringit: ὑμᾶς δὲ ἁβρότεροι τῶν Ξέρξου γυναικῶν ἐπ' αὐτοὺς στέλλεσθε, οἱ γέροντες,

Apollonius Bacchanalia exagitat

τες, οἱ νέοι τὸ ἐφηβικὸν οἱ παλαιμὲν ὤμνυσαν ἀγραύλου φοιτῶντες ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀποθανεῖσθαι, καὶ ὅπλα στήσεσθαι. νῦν δὲ ἴσως ὀμνῦνται ὑπὲρ τῆς πατρίδος βακχεύσειν, καὶ θύρσον λήψεσθαι. Vos autem molliores estis quàm Xerxis fœminæ, eosdem geritis ornatus senes, pariter ac iuuenes, quos Persarum impuberes gestare solent. Quondam tamen in agro pugnaturi iurastis pro patria potius esse morituros, & arma laturos, nunc autem vt puto iuratis pro patria vos bacchaturos, & thyrsum sumpturos.

LXXV. SERAPIS TRICEPS.

Rex bonus.

SERAPIDIS idolum, vt ex antiquis numismatis constat, triceps erat, in medio Leonis caput vastū admodum, dextera parte canis applaudibundi, blandientisque, læua lupi, supernè calathus insidet, quæ species vniuersa anguis habitu complexa est. *Macrob. Satur. lib. 1. cap. 20.*

APODOSIS.

Ad solem referunt mythologi: sed exiliter Leonis capite monstratur præsens tempus, inquit Macrobius, quia conditio eius inter præteritum, futurumque actu præsenti valida, feruensque est: sed & præteritum tempus lupi capite signatur; quod memoria rerum transactarum rapitur, & aufertur. Item canis blandientis effigies futuri temporis designat euentum: de quo nobis spes licet incerta blanditur. Vertex insignitus calatho & altitudinem sideris monstrat, & potentiam capacitatis ostentat. An potius tria illa capita conditiones ostentant Principis? Leo regiam dominationem, Lupus, qui Marti dicatus est, vnde ἐπλίτης λύκος, Mars nominatur à Lycophrone, bellandi peritiam. Canis fidelem popularium custodiam. *Lycophron. de Marte.*

LXXVI. SIRENES SPOLIATAE

Literæ humaniores sacris deseruiunt.

Pausan. in Bœot. pag. 308.

MVSAE victis Sirenibus, ex earundem pennis alarum euulsis coronas sibi texuerunt.

APODOSIS.

Literæ sacræ ex humanioribus spolia capiunt, & ijsdem plerumque venustantur. Nam, vt ait D. Basilius *in oratione de vtilitate ex Græcorum scriptis percipienda*, Τοῖς ἔξω δὲ τούτοις περιτεθέντες τὸ ἄνθος ἐπάγουσιν. Adolescentes his mansuetioribus literis initiati, reliquis studijs vegetum quendam florem induunt, & pulchritudinem, quam Synesius in Dione *fibulam animæ*, πρόνην τῆς ψυχῆς nominat. Verum quo temperamento sit istud prestandum, ostendo fusius in libris de triplici eloquentia.

Pulchritudo animæ fibula.

LXXVII. SVADA ET VIOLENTIA THEMISTOCLIS.

Seueritas mixta suauitati.

Plut. Themist.

THEMISTOCLEM ferunt, cum legatus ad Andrios venisset, pro concione dixisse, se duobus potentissimis Numinibus comitatum, ad vrbem accessisse, Suada & Violentia.

APODOSIS.

Seueritatem cum mansuetudine ita temperare oportet, vt qui naturæ benignitatem contempserint, sentiant aculeos authoritatis. Fronto senator desiderabat hanc mixturam in Nerua Imperatore cum diceret Κακὸν μὲν εἶναι αὐτοκράτορα ἔχειν, ἐφ' οὗ μηδενὶ μηδὲν ἔξεστι ποιεῖν, χεῖρον δ' ἐφ' οὗ πᾶσι πάντα. Malum esse imperatorem habere sub quo nihil cuiquam liceat: Deterius vero, cum habere sub quo omnia omnibus liceant.

Frontonis dictum de Nerua.

LXXVIII. TROPHONII ORACVLVM.

Literarum studia.

TROPHONII oraculum aditurus, primum manebat in ædicula bono genio & bonæ fortunæ sacra, in qua expiabatur, & calidis aquis abstinens, Hercyna fluuio lotus, victimarum, quas immolabat, carnibus victitabat. Ad summum admitti à Deo putabatur ad consulendum, cùm ariete litatum esset: deducebatur tunc à sacrificulis consultò noctu, ad Hercynam fluuium: ibi oleo perungebatur, & à pueris tredecim annorum abstergebatur, quos Hermas nuncupabat. Bibendum deinde erat ex fontibus obliuionis & memoriæ, vt præterita obliuisceretur, attentus maximè ad præsentia. Mox lini ea toga amictus, per scalas pedibus anterioribus in antrum descendebat, melleas placentas gestans: Ibique modo visu, modo auditu tantum futurorum cognitionem accipiebat. Reuersum eodem modo, quo descenderat, & adhuc attonitum sacrifici in memoriæ solio collocabant, vt visa vel audita exponeret. Hæc *Pausanias in Bœoticis pag.* 331. qui se adiuisse antrum & consuluisse testatur.

APODOSIS.

Antrum Trophonij, Philosophia: Expiatio, purgatio mentis: lotio, purificatio: sacrificia, preces: fons obliuionis, prauæ consuetudines dediscendæ: memoriæ, bonæ retinendæ: linea toga, innocentia: melleæ placentæ, lenitas morum: ingressus pedibus anterioribus, difficultas: auditus, opinio: visus, scientia.

LXXIX.

LXXIX. TYPHONIS IMAGO.

Improbitas.

TYPHONIS imago apud Aegyptios per fluuialem equum, cui accipiter insistebat, depingebatur.

APODOSIS.

Plutar. in Isid. & Osirid.

Typhon improbos significat, immanitatem hippopotamus, accipiter rapacitatem, ex ijs totus conflatus est improbus ἐνίκησε δὲ οὔτε θεοῦ γένει τὴν φύσιν, οὐδ' ὅλως ἀνθρώπων τινί; ἀλλὰ παντοδαπόν τι κακὸν, νωθὴς, καὶ ἑτώσιον ἄχθος ἀρούρης. Τοσαῦτα ἀφ' ὕπνου γενόμενος ὅσα γαστρίζεσθαι, καὶ ἄλλα ἐν ἀποτίθεσθαι τοῦ καθεύδειν ἐφόδια. Hæc Synesius de Typh *lib. de prouidentia.*

LXXX. VENVS AVERVNCA.

Ἀφροδίτη ἡ Ἀποστροφαία.

Adulteri detestatio.

Pausan. in Bœot.

HARMONIA Thebis cum Venere Vrania, & Pandemo Apostrophiam dedicauit, ad auertendos illegitimos concubitus, quibus omnis creatur pernicies.

APODOSIS.

Antisthenes contra Venerem.

Apostrophiam Venerem colunt, qui exleges copulas detestantur. Bene exclamat Antisthenes apud Theodoretum oratione tertia, Ἀφροδίτην κατατοξεύσαιμι εἰ λάβοιμι, ὅτι πολλὰς, ἡμῶν καλὰς, καὶ ἀγαθὰς γυναῖκας διέφθειρεν. *Venerem ego sagittis confoderem, si deprehenderem quando ex nostris permultas honestas, & morum bonitate insignes fœminas corrupit.* Idem Amorem appellabat κακίαν τῆς φύσεως, cui cum subditi sunt miseri mortales, *fœdum morbum in Deos transcribunt.*

LXXXI.

LXXXI. VENVS CALVA.

Salus charior forma.

VENVS Calua à Populo Romano culta eſt tali euentu: vrbs eſt à Gallis occupata obſeſſi in Capitolio Romani, cum ex mulierum capillis tormenta feciſſent, ædem Veneris Caluæ conſecrarunt.

APODOSIS.

Icon Veneris Caluæ monebat ſalutem pulchritudini anteponendam. Cæterum alij non impenſos Reip. ſaluti capillos, ſed ob pruriginem abraſos volunt. Qua in ſententia eſt Georgius Codinus Conſtantinopol. hiſtoriæ auctor Græcus, vbi agit de ſimulachro Veneris pectinem ferente. τῆς Ἀφροδίτης, inquit, τὸ ἄγαλμα, κτένα φέρει, ἐπειδὴ συνέβη ποτὲ ταῖς τῶν Ῥωμαίων γυναιξὶ κνήφην λοιμώδη γενέσθαι, καὶ ξυρουμένων πασῶν γεγόνασιν αὐταῖς οἱ κτένες ἄχρειοι.

Lact. lib. 1. c. 20. Vnget. lib. 4.

Venus cum pectine.

LXXXII. Η ΕΝ ΚΝΙΔΩ. ΑΦΡΟΔΙΤΗ.

Vana gloria.

SIMVLACHRVM celebratur Cnidiæ Veneris, cuius amore captus ſtultiſſimus adoleſcens, iſtud pro germana Venere habuit, vmbram pro corpore conſectatus.

Philoſt. in vita Apollonij.

APODOSIS.

Simulachrum gloriæ multi amplectuntur ſolidam gloriam rati, πᾶσιν ἀνθρώποις ἔρως τοῦ μέλλοντος ἐνίδρυται: inquit Philo. *Multi totum iter ignorant veræ gloriæ, faſcibus enim & purpuris gloriari vanus error hominis, & inanis cultus dignitatis, fulgere purpura mente ſordeſcere.*

Minutius Felix in Octauio.

LXXXIII.

LXXXIII. VENVS CORINTHIORVM.

Luxuria.

APVD Corinthios Venus erat ex auro & ebore scitissimè elaborata, altera manu papauer, altera malum gestans: cui femora animalium in sacrificiis adurebant iuniperi quidem lignis, quibus & pæderotis folia addebantur.

APODOSIS.

Venus aurea libido est blanda specie: malum, illecebra luxuriæ: papauer, sopor & veternus mentis: femora animalium, impura corpora: flammæ, incendia libidinum: pæderos, obscœni amoris fascinationes. felix qui eius illecebris abstinet, nec cogitur cum Circes porcis exclamare:

Ouidius Met. 15.

——— Accipimus sacra data pocula dextra
Quæ simul arenti sitientes hausimus ore,
Et tetigit virga summos Dea dira capillos,
Et pudet, & referam, setis horrescere cœpi,
Nec iam posse queri, pro verbis edere raucum
Murmur, & in terram toto procumbere vultu.

LXXXIV. VENVS NIGELLA,

Ἀφροδίτη ἡ Μελαινίς.

Amor pudore & verecundia plenus.

Pausan. in Arcad.

MANTINEAE simulachrum fuit Veneris Nigellæ.

APODOSIS.

Significat Venerei amoris consuetudinem, vt rem pudoris plenam, nocte & tenebris lubenter circumuallari:

Euripides.

Κλεπτῶν γὰρ ἡ νὺξ τῆς ἀληθείας τὸ φῶς.

LXXXV.

LXXXV. VENVS PHIDIAE.

Mulier casta.

VENVS Phidiæ Vrania apud Eleos ex auro & ebore conflata, altero pede testudinem premebat. τῷ δὲ ὑτέρῳ ποδὶ ἐπὶ χελώνης βέβηκε. *Pausan. in Eliacis lib. post. p. 203.*

APODOSIS.

Mulier egregia specie, & honestate parietibus priuatis contineri, domi curam gerere, nec temerè foris vagari debet. hoc enim per testudinem domiportam significatur. τῷ δὲ τῆς Ἀθηνᾶς τὸν δράκοντα παρέθηκε: τῷ δὲ τῆς Ἀφροδίτης ἐν Ἤλιδι τὴν χελώνην, ὡς τὰς μὲν παρθένους φυλακῆς δεομένας, ταῖς δὲ γαμεταῖς οἰκουρίαν σιωπὴν πρέπουσαν: *Plutar. in Isid. & Osirid.*

LXXXVI. VENVS SCOPAE.

Mulier impudica.

FVIT apud Eleos non longè à Venere Phidiæ. Veneris πανδήμου, seu vulgiuagæ effigies, capro fœdissimo animali insidens. *Pausan. in Eliacis l. II. cap. 4 Osea.*

APODOSIS.

Mulier vaga & περίδρομος hac Icone significabatur, quæ capri fœtorem & turpitudinem refert. D. Hieronymus: *Fornicatio & voluptas peruertit sensum, & de rationabili homine brutum efficit animal.*

LXXXVII. ZABVLVS.

Gloria de peccatis.

ZABVLVS qui primus aleam fertur inuenisse, non modo se insigni statua consecrauit, cuius in gremio tabula lusoria cernebatur: sed sibi quoque sacrificari ab aleatoribus voluit antequam ludum aggrederentur. Et ne quis hoc dictum sine testimonio putet, legat D. Cyprianum libello singulari de aleatoribus, qui sic ait: *Sic ergo se in imagine speciosa demon-*

Aleatores: vide quæ alibi dicta de Palamede.

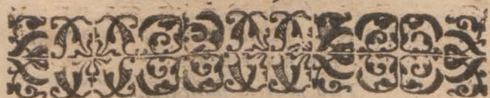
D. Cypr. de aleatoribus.

demonstrans, alto quodam loco condidit, & in sinus suos hanc aleæ tabulam gestans, vt quasi ipse lusor, & adinuentor huius malitiæ appareret. (addit) *aliud crimen adinuenit, quo se ab imitatoribus suis colendum, & sibi sacrificandum instituit, ita vt qui vellet studio eius adhærere, non ante manum in tabulam eius porrigeret, nisi authori huius prius sacrificasset.*

APODOSIS.

Improbi non modo vitiorum fomites nefaria quęrunt solertia, sed in ijs inuentis exultant, & triumphant, vel certè rectè torquebitur in aleatores, *Zabulo sacrificant.*

PARA-



PARABOLARVM HISTORICARVM LIBER TERTIVS.

HOMINIS BONA.



Oc, & altero libro, varias ab historia personarum ductas parabolas complectemur. Atque vt ab ipsa hominis natura ordiar: certè maximum omnium atque illustrissimum symbolũ est, cùm sit μέτρον ἁπάντων; & vt loquitur D. Gregorius Nazianzenus, πολυτροπώτατος καὶ ποικιλώτατος. Nam si secundum naturam illam cœlestem spectetur, quid est aliud, quam vt ait idem Auctor, *Deus terrenus?* οὐρανίδης χθόνιος, si ex aduersa parte cõsideretur, quid est aliud quam quod ait Aristoteles, Τύχης παίγνιον, μεταπτώσεως εἰκών, καιροῦ λάφυρον, φθόνου καὶ συμφορᾶς πλάστιγξ· τὸ δὲ λοιπὸν φλέγμα καὶ χολή; Vnde & latus existit de hoc argumento dicendi campus. Ordiemur à duabus iconibus quibus Hominis miseriæ suis coloribus exprimuntur. In vna infans matris vterum repetit: in altera alius in ipso matris vtero clausus, gemitus orditur. Non sunt in malis numerandæ miseriæ, quæ bonorum patrimonia nominantur, & vt ait Epictetus, homines, θεῷ Ὀλυμπιονίκας constituunt.

I. INFANS MATRIS VTERVM REPETENS.

Vita miseriæ salutares.

Plinius.

EST inter exempla, in vterum protinus reuerſus infans Sagunti, quo anno ab Hãnibale deleta eſt.

APOD. In vterum credo reuerterentur omnes infantes, ſi miſerias vitæ præuiderent, ὁ βίος ἀληθῶς οὐ βίος ἀλλὰ ξυμφορά. Aurea ſunt illa *Plinij l.7.c.50. Incertum, ac fragile nimirum eſt hoc munus naturæ, quidquid datur nobis: malignum vero, & breue in ijs etiam quibus largiſſimè contigit, vniuerſum vtiq; aui tempus intuentibus. Quid, quod æſtimatione nocturnæ quietis dimidio quiſq; ſpatio vitæ ſuæ viuit? Pars æquæ morti ſimilis exigitur, aut pœnæ, niſi contingit quies. Nec reputantur infantiæ anni, qui ſenſu carent: nec ſenecta in pœnam viuacis, tot periculorũ genera, tot morbi, tot metus, tot curæ, toties inuocata morte, vt nullum frequentius ſit votum. Natura verò nihil hominibus breuitate vitæ præſtitit melius, hebeſcunt ſenſus, membra torquentur, præmoritur viſus, auditus, inceſſus, dentes etiam, ac ciborum inſtrumenta: & tamen vitæ hoc tempus annumeratur.* Ex ijs miſerijs ſalutare moderationis conſilium exiſtit, vt diſcant homines non alta ſapere, ſed erecto animo omnia perferre incommoda, è quorum tolerantia ſuam gloriã decerpant, γεννειότερον ἐκ τῶν παθῶν τὸ φιλόσοφον, ὥσπερ τῷ ψυχρῷ σίδηρος τοῖς κινδύνοις στομούμενον. Hominis Philoſophia ex miſeriarum tolerantia fit generoſior, & vt ferrum infuſa frigida, ſic periculis acuitur.

Hominis miſeria.

Nazianz. orat.23.

II. INFANS RASCATINVS IN VTERO PLORANS.

Vita miſeria.

Dies Canicul. coll. 4.

INfans natus in Raſcato duobus cornibus monſtroſus, cuius ploratus 14. diebus auditus antequam naſceretur.

APO-

APO. Cadit in humanæ vitæ miserias, & acerbitates significandas, quæ tantæ sunt, vt non immeritò homo animal φιλόδακρυ, καὶ φύσει ἐλεεινὸν dicatur: Hoc voluit Palladas cùm dixit:

Δακρυχέων γενόμην, καὶ δακρύσας ἀποθνήσκω,
Δάκρυσι δ' ἐν πολλοῖς τὸν βίον εὗρον ὅλον.
ὦ γένος ἀνθρώπων πολυδάκρυτον, ἀσθενὲς, οἰκτρόν.
Sum natus lacrymans, lacrymans moriorq́; peregi
In lacrymis vitæ tempora longa meæ.
O genus humanum miserum & lacrymabile!

Quapropter edulcare conuenit vitam, Curasue acerbis sensibus gubernare. Sed optimum miseriarũ condimentum est Patientia. *Cneius Matius in Mimiambis.*

III. HOMINIS COR.

Sapientia.

CORdis effigies hieroglyphicum sapientiæ, & fortitudinis est, vt Varro tradit, hominis anniculi cor duarum drachmarum, quinquagenarij constare drachmis 100. ab eo tempore annis singulis totidem imminuitur drachmis, quot excreuerat: creditumque inde ex defectu humani cordis non vltra centesimum annum posse homines viuere.

APODOSIS:

Cor Sapientiæ sedes, & typus. Vasculum quidem paruum, vt ait Macarius *Homil* 43. sed in quo recipiantur omnia. Ibi Deus, ibi Angeli, ibi vita, & regnum: ibi cœlestes vrbes, ibi thesauri Gratiæ. At si prauum fuerit, ibi Dracones, ibi Leones, ibi bestiæ venenosæ, ibi asperæ & salebrosæ viæ, ibi præcipitia, ibi thesauri vitiorum. *Hæc ille.* *Cor vasculum paruũ omnium capax.*

IV. COR.

Symbolum vitæ.

AEGYPTII regionem suam per cor figurabant.

Αἰγύπτιον δὲ γράφοντες θυμιατήριον καιόμενον ζωγραφοῦσι καὶ ἐπάνω καρδίαν. *Orus li* 1. *Hierogly. li.*1.22. & 21. cum corde comparat.

AP. Vtrique principatus, vitæ, & salutis fons, copia, & vbertas bonorum aſcribebatur. Nonnulli per vitæ arborem in paradiſo cor ſignificari putant. Philo in allegorijs legis, οἱ δὲ λέγουσι τὴν καρδίαν ξύλον εἰρῆσθαι ζωῆς, ἐπειδὴ αἰτία τοῦ ζῆν ἐστὶ καὶ τὴν μέσην τοῦ σώματος χώραν ἔλαχεν. Inueniuntur aliqui, dæmone ita inſtigante, cor exectum combuſtum, in cinereſque redactum, vino temperatum ſibi ipſis inuicem propinaſſe, quod de Iudæis narrat Michaël Neander *in Erotematicis lingua ſancta.*

V. COR IN ANCHORALI FVNE.

Cupiditatum moderatio.

EXhibeatur cor æſtuans anchorali fune reuinctum, quod ſignificat his verbis Syneſius in encomio Caluitij, ἐκ ἀνάγχου τοῦ λόγου καὶ τήρησον ἐν πείσῃ, φάσι, τὴν καρδίαν ὥσπερ Ὀδυσσεὺς πρὸς τὴν ἀναγωγίαν τῶν γυναικῶν ἀνέκπληκτος ἔμενε. Patere igitur orationem, & retine, quod aiunt, cor anchorali fune, quemadmodum Vlyſſes ad pellacium mulierum improbitatem imperturbatus remanſit. *Verſicul Homericus.* Οδύσσ υ

Τῷ δὲ μάλ' ἐν πείσῃ κραδίη μένε τετληυῖα.

De Pelicano quod remittebatur ad hunc locum vide libro de auibus.

Vbi Scholi. explicat πείσην, & πεῖσμα, ἀγκυραῖα χοίνια, vt annotat Leopardus emendat. *lib.* 1. *cap* 18. & Iunij lapſum exagitat, ac cæteros qui ad Piſam Olympiorum referunt.

AP. Cor ſapientiæ ſedes, non fune, ſed diuinæ legis vinculis coërcendum: ne, ſi in intemperantes motus efferueſcat, tota hominis interioris œconomia diſturbetur.

Medium tenuere beati.

VI.

VI. HOMINIS MANVS DEO DICATA.

Operum efficacitas.

LVsitani veteres abſciſſam captiuorum manum dextram diis immolabant. *Strab. lib. 3. pag. 106. num. 50.*

AP. Manus rerum gerendarum artifex, Deo maximè, vel grata vel inuiſa eſſe poteſt. Grata, ſi honeſta: inuiſa, ſi patrare turpia nitatur.

Σὺν Ἀθηνᾷ καὶ χεῖρα κίνει.

Quid enim prodeſt ignaua opera, philoſopha ſententia? Tantum ſcis, quantum operaris: quod rectè dixit vir ſanctus: Manum igitur Deo redde.

Non credo auguribus qui aures verbis diuitant. *Accius in Aſtyanacte.*

VII. SALIVA HOMINIS IEIVNI SALVTIFERA.

Ieiunium.

SErpens ieiuni hominis ſaliua necatur, vt eſt apud Plinium *lib 38. cap. 4.*

AP. Venereæ voluptates ardorque libidinis, cibi & potus abſtinentia reſtinguitur *Ieiuniis vitiorum ſentina ſiccatur, petulantia marcet, concupiſcentiæ languent, fugitiuæ abeunt voluptates, extinguitur ardentis Aetnæ incendium, & flammiuomi fornax Vulcani extincta intrinſecus, montes conterminos non adurit.* *D. Cypr. de Ieiunio, & tentationibus Chriſti.* Ieiunium ſi diſcretione regatur, omnem carnis rebellionem edomat, & tyrannidem gulæ ſpoliat, & exarmat. Ieiunium extraordinarios motus in cippo claudit, arctat, & appetitus vagos diſtringit & ligat.

VIII. AETNAEI FRATRES.

Pietas in parentes.

ANapias, & Amphinomus ex AEtnæi ignis irruptione cæteris aurum & argentum aſportan-

tibus, parentes senes extulerunt. Tantæ pietati cessit clementior natura, & voraces flammæ in omniũ excidium armatæ, se, vt viam pijs fratribus darent, in duas partes diuiserunt. Quin & locus omnis corũ passibus peragratus circumquaq; instar amœnæ insulæ effloruit, cum omnia, aut flammis obsessa, aut fuliginc deturpata tenerentur. In tantæ rei memoriam agrum Hierum Siculi consecrarunt.

Photius, Pausan. in Photicis, Strab. li. 6.

AP. Pietatis in parentes typus erit, cum hoc lemmate,

Pietati cedite flamma.

Ad idem symboli genus pertinet *Lapis pietatis* in Mæandro: quem vbi Pij filij inuenere, in templo matris Deorum recondunt, vt in parentes æternam seruent pietatem, ἐν τῷ τεμένει τῆς μητρὸς τῶν θεῶν τιθέασιν, καὶ οὐδέποτε χάριν ἀσεβείας ἁμαρτάνουσιν.

Plutarch. iunior in Mæandro.

IX. AGASICLIS TRIPVS.

Gloria Deo tribuenda.

Herodo. l. 1.

AGasicles ab Halicarnasseis extorris factus est: quod tripodem, quem ipse ludis obtinuerat, non dedicasset Deo, sed domum retulisset.

AP. Recte factorum omnis gloria à Deo est, & soli Deo tribuenda.

Horat. Od. 6. lib. 3.

Dijs te minorem quod geris, imperas.
Huc omne principium, huc refer exitum.

S. Prosper. epigr. 28.

Omnibus in rebus geminum est opus omnipotentis,
Totum iustitia est quod gerit, aut Pietas:
Quæ simul in terris descendunt lucis ab arce,
Ne cuiquam parti desit vtrumq; bonum.

X. ALEXANDER LYSIPPI.

Laus apta.

LYsippus Apellem arguit, quod Alexandrum pinxisset fulminantem, quod nec fecerat, nec vn-

vnquam facturus esset. Ipse verò hastam tenentem finxerat, veram, & Alexandri propriam, cuius gloria nunquam esset intermoritura. *Plutarch. in Isid. & Osirid.*

AP. Melius laudant, qui proprijs laudibus clarissimos viros afficiunt, quā qui fingunt alienas: hæ enim vanæ sunt, & breui tempore pereunt: illæ solidæ & immortales.

Τὰ σῦκα, σῦκα, τὴν σκάφην, σκάφην λέγειν.

XI. ALEXANDRI THVS.

Pietas erga Deum liberalis.

ALexandro Magno in pueritia sine parsimonia thura ingerenti aris, pædagogus Leonides dixerat, vt illo modo cum deuicisset thuriferas gentes supplicaret. At ille Arabia potius thure onustam nauim misit, exhortatus, vt largè Deos adoraret. *Plinius lib. 12. cap. 14.*

APODOSIS.

Nunquam tenacem erga summum numen esse oportet.

Hæc mihi non vani, nec erat cur fallere vellent,
Narrauere senes. Equidem pendentia vidi
Serta super ramos, ponensq; recentia dixi.
Cura Deûm. Dij sunt, & qui coluere, coluntur.

XII. ANACHORETAE PRVDENS FACTVM.

Ambitio optimorum sacerdotiorum periculosa.

SEnex quidam, inquit D. Hieronym. eremi cultor, & Spiritu sancto plenus, nepotem suum quærentem, vtrum Episc. electus accipere deberet, super disco satis à terra erecto fecit volutari, cumque ille se postremo casum timere dixisset, iussit vt descenderet, atque ibidem super latam mollioris soli planitiē sese agitaret: ex multa volutatione sudāti ac defesso

surge, inquit, & iam facere perge, quod tibi tutius putas. Itaq; edoctus de praeeminentiae periculo iuuenis, electioni renunciauit, iuuenem vita defunctum seni apparuisse ferunt, & postquam gratias egisset, dixisse; Scio quia nunc essem de numero damnatorum, si fuissem de numero Episcoporum.

Marul. li. 1. cap. 5.

AP. Periculosa res est ampliorum dignitatum cupiditas. *Fortunam velut tunicam magis concinnam proba, quam longam.*

Apuleius.

XIII. ANTIOCHI ΥΓΕΙΑ.

Salus in Cruce.

ANtiochum ferunt cognomento Soterem antiquum illum, à quo reliqui Syriae reges Antiochi mox dicti, cum aduersus Galatas acie decertaturus esset, per nocturnam imaginem videre visum adstitisse sibi Alexandrum, qui mandaret, vt militibus tesserā daret, ὑγίεια, seu ὑγιαίνειν, cuius dicto hieroglyphicum olim iam adinuentum erat: triplex triangulus inter se complicitus, ex quinq; paribus lineis sese inuicem in puncto contingentibus. Quo nō cunctanter à se facto, pentagrammoque huiusmodi, tùm in vexillis, tum in reliquis militaribus indumētis apposito, admirabilem contra hostes victoriam est consequutus.

Vide Caliū li. 7. ca. 24.

AP. Quam magnificentius crucis signum, & quinque Crucifixi vulnera, atq; illud Constantini ἐν τούτῳ νίκα. D. Ambros. *sermone 43 Nonne cum adhuc gentilis esses, solebas signa perquirere? Quae signa quibus rebus essent prospera, magna inquisitione colligere? Iam nunc nolo erres in numero: scito, quia in vno signo Christi omnium rerum est tuta prosperitas.*

XIV. APELLIS VENVSTAS.

Gratia & leporis efficacia.

PRaecipua in arte Apellis venustas fuit, cum eadem

dem ætate maximi pictores essent, quorum opera cũ admiraretur, collaudatis omnibus, deesse ijs vnam illam Venerem dicebat, quam Græci Charita vocant, cætera omnia contigisse: sed hac sibi neminem parem. *Pl. nat. hist. li. 35. ca. 10.*

AP. Dici non potest quantum addat venustas magnis operibus: quasi fuerint destituta, placere nõ possunt, quanquam morosa diligentia expolita. Pulchritudo ipsa sine lepôre, vt ait Eustatius, δέλεαρ ἐστὶν ἄνευ ἀγκίστρου νηχόμενον, *Est esca sine hamo fluctuans, quæ neminem capiet.*

Caput artis (quod aiebat Roscius) *est decere.*

XV. ARRACHION.

Gloria post fatum.

ARrachionis cadaueri victoriam & coronam iudicum sententia concessit, cum ille in victoria efflasset animam.

στεφανοῦσι δὲ αὐτοῦ Ἀῤῥαχίωνα ἐπαποθανόντα τῇ νίκῃ καὶ στεφανοῖ αὐτὸν οὗτοσὶ Ἑλλανοδίκης. *Pausan. in Arcad. Philostrat. in Arrachione.*

AP. Arrachion viri strenui imago *suo sepulti triumpho.*

At mihi quod viuo detraxerat inuida turba,
Post obitum duplici fœnore reddet Honos. *Prop. li. 3.*

XVI. ASCLEPIADES.

Doctores ἀμύμονες.

ASclepiades Prusiensis Medicus præstitit cæteris, relato in funere homine, & seruato. Sed maximè sponsione facta cum fortuna, ne medicus crederetur, si vnquam inualidus vllo modo fuisset ipse, & victor in suprema senecta lapsu scalarum exanimatus est. *Plin. li. 7. cap. 37.*

AP. Carere oportet vitio, qui alienam vitam reprehendit, vt secundum illud Iuuen. *Loripedem re-* *Iuuenal.*

ctus derideat, Aethiopē albus. Celebratur illud Leonis Byzantini, qui cum maledicus arreptis de triuio dicterijs vitium oculorum exprobrasset, ipse gibbo deformatus: *humanum,* inquit, *conuicium in me iecisti, cum ipse Nemesim in dorso portes,*

XVII. ASOPODORI CENSVRA.

Vulgus argumentum pessimi.

ASopodorus Philiasius tibicine magno plausu laudato in hyposcemo adhuc moratus: Quidnam hoc est? inquit, magnum oportet aliquod malum accidisse, alioqui tam multis, non probaretur. Athen. lib. 14. Arbuscula, verò psaltria, *Sibilet cantu,* aiebat, *dum mihi plaudat eques.*

APODOSIS.

Seneca de vita beata ad Gallionem.

Argumentum pessimi turba est, quæramus quod optimè factum sit non quod vsitatissimum, & quod nos in possessionem felicitatis æternæ constituat, non quod vulgo veritatis pessimo interpreti probatum sit. Vulgus autem tam chlamydatos, quam coronatos voca.

XVIII. ATHLETA.

Iustorum merita. ex Clem. Alexand.

CHristianum militem iustum ex meritis ius habere ad gloriam declarat hæc parabola. Athleta quidam non ignobilis, nec pusilli animi apud veteres, cum longo tempore corpusculum exercuisset ad fortitudinem, petens Olympia cum Pisæi Iouis aspexisset statuam: Εἰ πάντα εἴπειν ὦ Ζεῦ δεόντως μοι τὰ πρὸς τὸν ἀγῶνα παρεσκευάσθη, ἀπόδος φέρων δικαίως τὴν νίκην ἐμοί. Si omnia (inquit) ô Iupiter mihi rectè parata sunt ad certamen, meritò mihi redde victoriam.

AP. Sic, cum Christianus citra reprehensionem, & cum

& cum bonâ conſcientiâ, quod ad ſe attinet, omnia impleuerit, & ad doctrinam, & ad bonorum operum exercitationem, perfectam conſequitur ſalutem.

——fit laurea iuſtis
Ex pretio quod terror agit, manſuraq; virtus
Creſcit in aduerſis, quæ teſtibus vſa periclis,
Ad meritum diſcrimen habet.

Arat. Diacon. lib. 2. in Acta.

XIX. AVGVSTVS LVDENS CVM AQVILIS,

Puer generoſus.

AVguſto Cæſari Aquilæ tam familiariter aſſueuerant, vt panem manu abreptum quam altiſſimè deferrent, rurſuſque ex improuiſo delapſæ leniter redderent.

Suet. in Auguſt. 194.

APODOSIS.

Ludunt cum aquilis pueri, qui à tenera ætate blanditias, & nugas faſtidiunt, toti in generoſis cogitationibus:

Ante annos curamque gerunt, animumq; virilem.

XX. AVGVSTVS PVER RANIS SILENTIVM IMPONENS.

Calumniatores repreſſi.

OCtauius infans, vt eſt apud Suetonium, obſtrepentes inſanis clamoribus ranas compeſcuit; *Cum primum* (inquit) *fari cepiſſet in auito ſuburbano obſtrepentes fortè ranas ſilere iuſſit: atq; ex eo negantur ranæ ibi coaxare.*

Sueton. in Auguſto cap. 94.

AP. Rectè cadit in Regum & Principum filios, qui à prima adoleſcentia ſunt improbis terrori. Hoc in morte Henrici magni Gallia experta eſt, cũ noſter Auguſtus Borbonides, quaſi clementiſſimum ſidus affulſit, aureæ tranquillitatis ſerenitatem paterna ſapien-

ſapientia inuectam ſtabiliuit, & importunas calumniatorum linguas ſua authoritate repreſſit. Memini me hoc argumento olim aliquid luſiſſe in Porticus Lodoiceæ Iconibus.

Elidit geminos annis ſurgentibus angues
Alcides maior viribus ipſe ſuis
Increpat Auguſtus ranas, impuraq; ſtagna,
Rana pauet iuſſus, ſtagna repente ſilent.
Tu quoq;, tu ſæuæ vibrantia fulmina linguæ,
Tu turpes ranas comprimis ore puer.
Quod fuerat Diuis olim commune duobus,
Hoc totum Princeps incipit eſſe tuum.

XXI. BOCCHYRIS.

Iudicandum ex æquo.

IN hac tabula Bocchyris ſedet iudex ſeueriſſimus: cuius capiti circumuoluta aſpis ſuperne hominẽ inumbrat. Erat is rex Aegyptiorum adeo notæ & incorruptæ in dijudicandis litibus æquitatis, vt, ſi quẽ omnibus iuſtitiæ partibus abſolutũ ſignificare vellent, Bocchyrim quaſi Minoem & Rhadamantum dicerent: Ad hæc cum eſſet natura grauis & auſterus, Iſis illi aſpidem immittere ſolebat, quæ capiti inſidens hominem conſtantis in iure dicendo ſeueritatis admoneret

Plutar. in comment. de vitioſa taciturnitate.

AP. Aſpis capiti circumfuſa vindictam clamat in iudices nummarios, qui fidem lucello mancipant & non arguunt pro manſuetis terræ: quod ait Petrus Bleſenſis. *Odit Deus lucroſam, & ſanguinolentam iniuſtitiam.*

XXII CALANVS.

Mortis contemptus.

Similis exitus.

CALANVS Indus, cum longum vale dixiſſet Alexandro, Macedonibus, & vitæ, quando ſe ipſum

ſum à corporis vinculis liberare volebat, extructa, & apparata pyra in pulcherrimo Babylonis ſuburbio ex lignis fragrantibus, Cedro puta, Thyo, Cupreſſo, Myrtho, & Lauro: ille ſolitam curſus exercitationem cum obiuiſſet, in media ſtrue conſtitit coronatus folijs arundinum, affulgente ſibi Sole quem ipſe adorabat; Atque hoc dederat ſignum Macedonibus, vt pyram incenderent: Quod cum feciſſent, ille circumdatus flammis immotus conſtitit, neque ante collapſus eſt, quam expiraſſet.

Ninacheti in India vide Maffeium lib. 5. pag. 150. edit. Antuerp.

Aelian. lib. 5. cap. 6.

AP. Calanus homo vaniſſimus in mortis cauſſa felix, vt putabatur, in morte valere cætera iubētur; ſi ex ipſa mortis ſpecie typum pij viri exprimamus, qui magno mortis contemptu in eximiarum virtutum fragrantia æternum iuſtitiæ Solem intuens feliciter ex hac vita diſcedit.

Nam ſponte crematur
Vt redeat, gaudetq́; mori feſtinus in ortum.

XXIII. CALANI CORIVM.

Imperij optima gubernatio, medium ne deſerat orbem.

CAlanum Gymnoſophiſtam ferunt exemplū Imperij Alexandro Magno ob oculos poſuiſſe: corium in medium coniecit ſiccū & re orridum, cuius oram calcauit: id vno loco preſſum cæteris partibus extulit: ſe idem luſtrans vndique & pedibus ſtringens in quaq; parte oſtendit euenire; quoad mediū occupauit, tunc omnes partes quieuere.

A P. Ea imagine ſignificauit media regni maximè premenda, neque procul ab ijs vagandum. Rectè quoque idipſum cordis, quod eſt veluti in homine medium, cuſtodiæ accōmodaretur: quod memini me ab eximiæ ſapientiæ viro audiuiſſe. Nam & cum mundo cor ſæpè comparatur, tum propter iugem motum, tum propter conſilij ſedem, quæ mentis

Plutarch. in Alexandro.

mentis illius diuinę, qua vniuersum regitur est symbolum, allusit Ausonius cum dixit:

Edyll. 12. *Palpitat irrequies, vegetum, teres, acre, calens cor,*
Vnde vigent sensus, dominatrix quo vegetat mens.

XXIV. CHARETIS STRATAGEMA:

Diuites ad fortia meticulosi.

CHares in Thracia, cum vehementissima tempestas ingruisset, conspicatus milites vestimentis parcere, & segniter imperata facere, mandauit vt vestes inuicem commutarent: hoc facto, cum singuli alienarum vestium nullam rationem haberent, promptius id quod imperatum fuerat, exequebantur.

Polyanus lib. 2.

APODOSIS.

Opulenti ad pericula, labores, & studia ipsa literarum minus expediri. *Sed rure paterno*
Est tibi far modicum, purum & sine labe salinum;
Quid metuas? cultrixq́; fori secura patella:
Hoc satiu? an liceat pulmonem rumpere ventis?

Persius Satyr. 3.

XXV. CIPPI CORNVA.

Charitas in patriam.

CIppus (vt aiunt) Taurorum pugnam auidè spectarat, & in hac cogitatione acerrimè defixus decubuerat. Ex quo species hominem vexauit, recursans in somnijs, tantamque vim habuit, vt is mane surgeret enatis cornibus, & portentoso capite nescio an magis horribilis, an ridiculus. Aliter narrat Val. Max. Genucio Cyppo (inquit) prætori paludato portam egredienti noui & inauditi generis prodigium incidit: Namque in capite eius subito veluti cornua emerserunt, responsumque est, cum regem fore, si in vrbem reuertisset. Quod ne accideret, voluntarium sibimet ac perpetuum indixit exilium.

lib. 5. cap. 6.

AP.

AP. Magna vis φαντασίας: ex quo monemur ad honesta animum applicare, ne turpitudo cogitationis irrepens (mentem) consensu maculet, & eam prius forma, atque innocentia spectabilem, peccati fœditate deformet. Quod si lubet ad Valerij sensum accommodare, Cippus erit (opinor) typus eximiæ in patriam charitatis, in quam idem auctor exclamat: *Dignam pietatem, quæ, quod ad solidam gloriam attinet, septem regibus præferatur.* Cuius rei testandæ gratia, capitis effigies ærea, qua excesserat, portæ inclusa est, dictaque Rauduſculana, quod olim æra raudera dicebantur. Cornua autem symbola esse imperij testatur, & Seleuci statua cornigera apud Georgium Codinum: quæ affertur ratio, leuis est, quod Taurum cornibus apprehensum de fuga retraxisset. Accedit, quod oleum regiæ vnctionis in cornu seruabatur. Rupertus de operib. Trinitatis lib. 1. Cornu ex quo vnctus est Dauid, existimat fuisse vas solidum æterni symbolum principatus: Quin ex auro, vel argento fuisse hæc cornua conijcit Nicolaus de Lyra.

XXVI. COMATES.

Musarum gratia.

Comates in Sicilia heri diuitis pecora pascens, consueuerat nonnũquam Musis aliquid de gregibus domini offerre: id cum resciuisset Herus duriter seruulum increpat: orat Comates ne succenseat, fore enim, vt Musarum beneficio omnia cumulatè reddantur. At Dominus, age (inquit) experiamur, an Musæ sint te nutricaturæ: & seruum in arborem excauatam inclusit, atque ab eo recessit, relicto vt fame moreretur. Exacto anno cum ad eum locum redijsset, Comatem viuum, atque incolumem inuenit, & multum fauorum in arbore vnde victitauerat; Apes enim in eam arborem per rimas penetrantes suauiter ipsum aluerant.

Ex Theocr. schol. Bibl. Cagn. lib. 1. narrat.

AP.

AP. Non perit quod Musis, & Viris literatis impenditur. *Contermina morti*

Nec virtus suprema fefellit

XXVII. CYRI AGER.

Labor ante otium.

CYrus vt ad bellum contra Astyagem Persas incitaret, conuocat omnes, iubetque primo die agrum viginti stadiorum expurgare, altero generaliter epulari: tum demum quærit vtram mallent viuendi rationem, qui cum se posteriorem amplecti omnes dixissent, hanc quidem promisit, sed iusto bello quærendam.

AP. Otij & voluptatis omnes penè studiosi sunt, labores tamen quibus ea paratur, refugiunt, vt meminerint, *Non cineris caussa vnquam euasit vapor,* (inquit Accius.)

Τῆς δ' ἀρετῆς ἱδρῶτα θεοὶ προπάροιθεν ἔθηκαν

Auianus. Ἀθάνατοι.

Is dedit exosæ posthac monumenta quieti,

Non sine supremo magna labore peti.

XXVIII. CYRI TIBICEN.

Seueritas vtilis.

CYrus Ionibus, qui pacis conditiones prius repudiatas reposcebant, dixit apologum Tibicinis: qui ad alliciendos pisces tibia cecinerat, sed cum nihil proficeret, sagenam immisit in mare, multosque pertraxit, quos cum palpitantes intueretur: Temperate, inquit, iam à saltationibus, quia me canente noluistis salutare.

Herod. li. 1.

APODOSIS.

Humanitati qui se non accommodat,

Phædrus. *Plerumque pœnas oppetit superbiæ.*

Nam

Nam mansuetudo hominis repudiata meritò seueritatem irritat: multi autem ita affecti sunt, vt miti brachio secum agi nolint, & serius lenitatem requirant postquam armarunt ipsi iustitiam. Adhibere oportet in regendo duo Themistoclis numina, πειθὼ, κ, βίαν, vt qui illius suauitatem contempserint, huius stimulos sentiant. Est in hoc argumento lepidissima Phædri fabula de cicada & noctua *lib. 3. 55.*

Cicada acerbum noctua conuicium
Faciebat, solita victum in tenebris quærere,
Cauoq; ramo somnum capere interdiu.
Rogata est vt taceret, multo validius
Clamare cœpit, rursus admota prece.
Accensa magis est. Noctua vt vidit sibi
Nullum esse auxilium, & verba contemni suâ,
Hac est aggressa garrulam fallacia:
Dormire quia me non sinunt cantus tui,
Sonare cithara quos putes Apollinis,
Potare est animus nectar quod Pallas mihi
Nuper donauit si non fastidis; veni,
Vnà bibamus. Illa quæ ardebat siti,
Simul cognouit vocem laudari suam,
Cupidè aduolauit. Noctua egressa è cauo
Trepidantem consectata est, & letho dedit.
Sic viua quod negarat, tribuit mortua.

XXIX. DEMADIS ATHENAE.

Beatitudinis vmbra in rebus creatis.

DEMADES Orator cùm fortè ad Philippum regem legatus ab Atheniensibus missus esset, rogatus ab eodem, an Macedone præstantiores essent Athenæ: vrbem continuò descripsit in mensâ, cuius opinor, cupiditate tantoperè Philippus est inflammatus. *Hermogenes. 1. de Innuent.*

AP. Athenarum vmbra quædam & futilis imago Philippum mouit, quòd pulchritudinem ex eâ,

vrbis conijceret: sic & in his terris quæ in rebus creatis videmus, sparsa dignitatis, aut voluptatis vmbracula, animum cœlestis vitę amore debent incendere.

Iuuat ire periclis ad decus.

XXX. DIRADIS SACERDOS.

Castitatis illustratio.

IN Dirade Apollinis templum, cuius sacerdos fœmina viri consuetudine abstinens, agno singulis mensibus per noctem immolato, diuino furore afflari credebatur.

Pausan. in Corinth.

APODOSIS.

Ad lumen mentis mirum in modum confert castitas corporis: vt enim Sol in purissimum crystallum radios eiaculans vberiore luce suffundit: sic in castam mentem Deus influens pleniùs illustrat, scientia enim Dei singulare donum est.

Manil. Astron. lib. 1.

Quem primum infernis licuit cognoscere terris
Munera cœlestum? quis enim condentibus illis
Clepsisset furto mundum, quo cuncta reguntur?
Quis foret humano conatus pectore tantum
Inuitis vt Dijs cuperet Deus ipse videri?

XXXI. COENA FVNEBRIS DOMITIANI.

Viue memor lethi.

DOMITIANVS primoribus Senatorum, & equestris ordinis conuiuium in hunc modum fecit. Apparauit ædes omni ex parte nigerrimas: Erat enim atra laquearia, parietes, ac pauimentum, in eoque sedes nudæ eo modo collocatæ erant. Quibus paratis rebus, eos de nocte introduci iubet, absque comitibus, ac primum omnium iuxta vnumquemque columnam collocat, factam instar sepulchri, in qua nomen eius scriptum erat, pendebatque de ea lychnuchus

nuchus paruus vt assolet in monumentis: Tum nudi pueri atramentoque obliti, tanquam spectra quædam ingrediuntur, eosq; horribili saltatione circumeunt, eoque facto ante ipsorum pedes consistunt: ad extremum omnia quæ in exsequijs mortuorum adhiberi solent in vasis eodem modo eis apposita fuerunt. Cœna interim peragebatur magno omnium silentio, vt qui timore pænè exanimati essent, Domitiano insuper sermonem, de ijs, quæ ad mortes, & funera pertinerent, super mensam ingerente. *Xiphilinus in Domitiano.*

APODOSIS.

In hac cæna expressa fuit delicatis hominibus mortis imago, & memoria, longè accuratius, quàm per sceleton Aegyptiorum argenteum, qui in conuiuijs præferri solebat, pueris interim hos versus accinentibus,

Eheu nos miseros quàm totus homuncio nil est!
Sic erimus cuncti postquam nos auferet orcus.

Salutare sibi, & senatoribus documentum parauerat Domitianus, nisi risum potius quàm sapientiam captasset.

XXXII. ENALLI EMERSIO.

Author ego inuentorq; salutis.

ENALLVM ducem ferunt, vt submersam virginem seruaret, in mare desiluisse: sed ambos fluctibus obrutos diu latuisse: verum post aliquod tempus cum Methinus denuo habitaretur, Enallus illuc peruenit, narrauitque quo pacto emersisset vrinando, cum symbolo vndecim aureis litteris per ambitum signato, διὸς σωτῆρος, *Iouis seruatoris*, quod virginem seruasset, auro præterea tam excellenti, & admirando, vt commune hominum cum eo comparatum videretur nihil ab ære differre. *Athenæus lib. 11.*

AP. Fiet in eum, qui cum perditus videretur, liberalitate, & beneficentia alicuius principis, rediјt cum insignib. notis collati in se beneficij: vel certè Christus dominus, vt naturam humanam malorum vorticibus immersam liberaret, se in cruoris sui rubrum mare totum demersit, & per triduum latuit ex hominum conspectu abreptus: Mox ex tot vndarum fluctibus, & ipsius mortis faucibus emergens corpore integro, & florido, & super mortalitatem nostram fulgenti, præfert in eo titulum non διὸς σωτῆρος, sed Χριστοῦ σωτῆρος quod naturam à morte ad vitam, à seruitute ad libertatem traduxerit:

Legibus inferni oppressis super astra meantem
Laudant ritè Deum lux, polus arua, fretum.

XXXIII. EVMENIS VENVSTVS APOLOGVS.

Non temerè se præsidijs exarmandum.

ANTIGONVS bellum gerens contra Eumenem Cardianum, misit legatos ad Satrapas, & ad Macedones, postulans, vt Eumenem desererent, cum magnificis promissis: At cum Macedones legatis minarentur, Eumenes superueniens laudauit ipsos, & fabulam retulit antiquam: leonem amantem virginis, contulisse cum patre puellæ de nuptijs: Patrem dicere quemadmodum paratus sit quidem eam ipsi concedere, formidare autem vngues, & dentes, ne quando contractis nuptijs, propter aliquam causam exacerbatus, sese gereret belluinè cum virgine. Cum leo abiecisset vngues, & dentes, pater conspicatus arma eum abiecisse, per quæ erat formidabilis, baculo feriens, facilè interfecit. Non absimile facere Antigonum: eò vsque promissiones extendere, donec exercitu potiatur, atque ita de ducibus pœnas sumat.

Diodor. l. 19

APODOSIS.

Non facilè hostibus credendum.

Quicquid id est timeo Danaos & dona ferentes.

XXXIV.

XXXIV. EVPOMPI DICTVM.

Imitatio recta.

EVPOMPVS pictor interrogatus, quem sequeretur antecedentium, dixit, naturam ipsam imitandam, non artificem. *Plin. lib. 34. cap 8.*

APODOSIS.

Nullius addictus iurare in verba magistri. Horat.

XXXV. GLAVCVS VICTOR AB ARATRO.

Victoria insperata vel honor ab humili loco.

GLAVCVS puer Bœotius cum agriculturæ operam daret cum patre, & dilapsum vomerem manu pro malleo vsus restituisset, coniecit parens ex eo fortem fore, & duxit in Olympia in quibus certauit: cumque ab aduersario, vt certaminis imperitus, grauiter vrgeretur, exclamauit è multitudine pater: ὦ παῖ τὴν ἀπὸ ἀρότρου, *O puer istum ab aratro*, scilicet ictum inflige: hac voce inflammatus adolescens, ingenti plaga aduersarium percussit, & vicit.

APODOSIS.

Cadit opportunè in eos, qui antea contempti insperatas palmas obtinent, & cæteris qui sibi vel omnium maximè laurearum decora polliceri videbantur præripiunt. Sic apud Auianum mus paruus, & contemptus vulnus infligit boui: *Pausan. in Eliacis lib. posteriore.*

Ingentem fertur mus quondam paruus oberrans,
Ausus ab exiguo lædere dente bouem.

XXXVI. HEPHAESTIONIS OS SIGILLATVM.

Arcanum Regum silentio constringendum.

ALEXANDER, cùm Hephæstion ore sensim admoto Olympiadis lectitaret arcanas cum Rege literas: non prohibuit quidem hominem, sed an-

Plutarch. in Fortun. Alex. nutum sigillarem ori apprimens, Regum arcana silentio obsignanda docuit.

APODOSIS.

Orpheus.

Θύρας δ' ἐπίθεσθε βέβηλοι.
Claudite fores profani.

XXXVII. HIPPOMACHI VIRGA.

Vulgo non placere.

Ælian c. 6. lib. 2.

HIPPOMACHVS pugilum doctor, cum Athleta quidam ex eius disciplina speciem exhiberet artis, & circumstans multitudo vniuersa plauderet, percussit eum virga Hippomachus, inquiens: Tu verò perperam fecisti. οὐ γὰρ ὧν ἐπήνεσαν οὗτοι τεχνικὸν σε δράσαν.

AP. Argumentum pessimi turba est. Seneca in hoc argumento. nota suis Parmenonis quam describit Phædrus. Hic scurra fictitium oris grunnitum edebat, Rusticus verum.

Phædrus Fabell 86.

scurra digrunnit prior,
Mouetq; plausus, & clamores suscitat.
Tunc simulat sese vestimentis Rusticus
Porcellum obtegere, quod faciebat scilicet.

* * * *

Peruellit aurem verò quem celauerat,
Et cum dolore vocem naturæ exprimit.
Acclamat populus scurram multo similius
Imitatum, & cogit Rusticum trudi foras.
At ille profert ipsum porcellum è sinu,
Turpemq; aperto pignore errorem probans,
Et hic declarat quales sitis iudices

LXXXVIII. INDVS PARENTVM CINERES IN PROPRIO CAPITE SEPELIENS.

Parentum amans.

BRACHMANES fabulam de Vpupa, quam Indorum

rum Reges habent in delicijs bellissimam narrant. Regi Indorum, inquiunt, olim filius fuit minimus natu, quem fratres improbi propter ætatem contempserunt. Cum verò parentes senectute graues, contumeliosè ab eis tractarentur, vt improbitatem eorum declinarent, assumpto filio minimo discedunt, ac fugiunt: & laboribus in itinere consumpti moriuntur, defunctorum cineres filius in sui capitis vulnere, quod ense sibi inflixerat, sepelit. Insignem hanc eius pietatem conspicatus, admiratusque Sol, puerum in auem formosam admodum, & viuacem conuertit, crista supra caput eius erecta, vt gloriosi facinoris monumento. *Ælian lib. 16. cap. 5.*

Parentes in capite sepeliunt, qui mortuorum memoriam sanctè retinent, & officijs pietatis frequentant, vnde sibi magnum decus, & ornamentum apud posteros comparant. Nasamomes, vt habet Tertullianus *cap 57. de Anima*, propria oracula apud parentum sepulchra mansitando captabant. Celtæ eadem de causa apud virorum fortium sepulchra abnoctabant.

XXXIX. IVSTINIANI STRAGVLA FERALIS, IN QVA LVDIT INTER TRIVMPHOS.

Mortis Imperium.

IVSTINIANO Imperatori mortuo instrata vestis stragula, in qua Phrygio opere textæ victarum vrbium, & Barbarorum Regum, quos ipse suis auspicijs debellarat, effigies: de qua Corippus,

Et tulit intextam precioso murice vestem,
Iustinianorum series, vbi tota laborum
Nexo auro insignita fuit, gemmisq; corusca.
Illic barbaricas flexa ceruice phalanges,
Occisos Reges, subiectasq; ordine gentes,
Pictor acu tenui multa formauerat arte,
Fecerat, & fuluum distare coloribus aurum,

Baron. ad annum Iustin. 39.

Omnis vt aspiciens ceu corpora vera putaret.
Effigies auro, sanguis depingitur ostro.
Ipsum autem in media victorem pinxerat aula
Effera VVandalici calcantem colla Tyranni,
Addidit antiquam tendentem brachia Romam
Exerto, & nudo gestantem pectore mammam
Altricem imperij, libertatisq́; parentem.

APODOSIS.

Ecce tibi inter pugnas, triumphos, victorias, mortis effigies. Ludit certè mors in imperijs, *& aquo pulsat pede pauperum tabernas regumq́; turres.* Paulò aliter hoc expressit Martinus V. antea Otto Columna dictus, qui Tiaram Pontificiam, Galerum Cardinalium, insulas Episcoporũ, diadema Imperatorum, coronas Regum, Ducum nudum ensem, omnia habet in emblemate pyræ ardenti iniecta cum lemmate, *Sic omnis mundi gloria.*

Martini V. symbolum.

XL. LACHARIS FVGA.

Perde vt serues.

Suidas.

LACHARES captis Athenis à Demetrio vestem seruilem, & rusticam indutus, atramento faciem tingens, calathum sterquilinio tectum portans, furtim egressus per exiguam portulam, conscenso equo, Daricos aureos in manibus tenens, fugit. Equites Tarentini summo studio persequentes delusit, sigillatim Daricos in viam spargens: quos cum illi colligerent, peruenit in Bœotiam.

APODOSIS.

Iuuen. Satyr. 12.

Accidit & nostro similis fortuna Catullo:
Cum plenus fluctu medius foret alueus, & iam
Alternum puppis latus euertentibus vndis
Arboris incertæ, nullam prudentia cani
Rectoris conferret opem, decidere iactu
Cœpit cum ventis, imitatus Castora, qui se
Eunuchum ipse facit cupiens euadere damno.

Sed

Sed quis nunc alius, qua mundi parte, quis audet
Argento præferre caput, rebusq; salutem?

LXI. LVERIVS.

Liberalitas.

POSSIDONIVS tradit Luerium Gallum principem per agros curru vehi solitum: aurumque, & argentum in turbas Celtarum innumeras eum prosequentes spargere: Quin, & septum eundem quadratum stadiorum duodecim aliquando cinxisse, in quo potione sumptuosa & exquisita pleni lacus essent, parataque cibariorum copia, vt compluſculis diebus liceret ijs quibus placeret ingredi, fruique illo apparatu cum assiduis ministrorum officijs: Idem Bardo Encomiastæ sacculum auri proiecit, quo sublato fertur Poëta dixisse: Currus, quem ducebat impressa terræ vestigia, aurum, & beneficia procreare mortalibus. *Athen. li. 4.*

APODOSIS.

Hic erit munificentissimi principis character, qui velut Triptolemus aliquis pernici gloriæ curru subuectus, non fruges sparget, sed beneficia. Num verò magnificentior Christus dominus: qui intra Ecclesiæ septa suas oues cœlesti alimonia iucundissimis Angelorum poculis reficit, & recreat. Hoc Eucharistiæ munus D. Basilius commodè appellat κοινωνίαν τῶ ἀγαθῶ, quod in eadem cumulatissimè bonorum omnium genera contineantur. *in epistola ad Amphilochium.*

LXII. METHODII PICTVRA.

Iudicij diuini terror.

BOGORIS Bulgarorum Princeps, supra modum venationibus delectabatur, quibus cupinns non tantùm cum venatum iret perfrui, sed etiam in otio, nouam domum ædificauit, & Monachum Methodium Roma oriundum, ac pingendi artificem, histo-

historijs eam totam exornare iussit. Diuinoque instinctu factum est, vt non diceret nominatim animalia, quæ depingi vellet, sed pingere suo arbitrio, modo terribilis esset pictura, iuberet. Monachus secundum Christi aduentum pinxit, quod nihil eo terribilius sciret: princeps ab hac parte videns, iustorum cœtum expressum, ab illa impiorum supplicia perpetientium, edoctus à pictore, quid sibi ista vellent, illico suam eiurauit superstitionem, & intempesta nocte baptizatus est. Contra eum proceres Bulgarorum insurrexerunt, eos ille parua suorũ manu, crucis signo prælato, fudit: reique inopinatæ euentu territos ad fidem Christi perduxit.

Cedrenus.

APODOSIS.

Si tantum vmbra valuit, quid corpus efficiet? & si hic terror picturæ, qualis veritatis futurus est?

Quaque latent maiora puta.

XLIII. MILO.

Fortitudo.

Philostr. lib 4. c. 9. in vita Apoll.

ERAT eius statua vittata, simul compositis pedibus stans, sinistra malum punicum tenens, dextræ manus digiti recti, & insertis similes, οἷον διϊσάμενοι.

APODOSIS.

Fortitudinis typus est Milo: pedes compositi immobilitas: Malum punicum, firmitas propter compressionem granorum in granato. Vittæ, temperantiæ symbolum. τὴν ταινίαν δ᾽ ἡ ἀνάδεῖται, σωφροσύνης ἡγεῖται ξύμβολον. hæc affertur enarratio à Philostrato.

XLIV. MILO LYCEI COLVMNAM SVSTINENS.

Literarum protectio, vel Imperij sustentatio.

Strab. lib. 6.

MILONEM ferunt columna in contubernio Philosophorum ruinam minitante, in eius subijsse

locum: itaque, & reliquos seruasse omnes, & seipsum subduxisse.

APODOSIS.

Imago erit principis, aut moderatoris, qui rem literariam, aut publicam iam labentem suo, vel periculo, vel robore, authoritate, vel felicitate, vel liberalitate sustentat. Principes ipsi columnæ mundi appellantur. Vnde Oppian.

Σοὶ μάκαρ ἀείδω γαίης ἐρικυδὲς ἔρεισμα.

ad Antoninum Imperatorem lib. 1. de venatione initio.

XLV. MORIONIS PRVDENS DICTVM.

Exitium Discordia rerum.

NICOLAVS Morio Saxonum Ducis, quem ob miros sales octoginta taleiorum millibus in familia herciscunda æstimasse dicuntur, cum inter fratres de diuidenda regione ageretur, veste principali indutus in consessum procerum venit, & ecquid placeret Fridericum Ducē interrogauit. Laudante eum Duce, in cubiculum exiuit, & forfice vestem dissecuit: Mox alteram partem indutus principi se obtulit, & nunquid placeret rogauit. Principes verò factum eius virgis coërcendum minitantur: vt liber, exclamauit, modo & te vicissim virgis cædam, qui diuisione cum fide inita pulchriorem ac vestem dilacerare conaris.

APODOSIS.

Concordia paruæ res crescunt: Discordiæ maximæ dilabuntur.

Sic alternos reficit cursus
Alternus amor, sic astrigeris
Bellum discors exulat oris.
Hæc concordia temperat æquis
Elementa modis, vt pugnantia.
Vicibus cedant humida siccis,
Iungantq́; fidem frigora flammis.

Boet. lib. 4. Metr. 6.

XLVI.

XLVI. MOSIS ABBATIS PRVDENS FACTVM.

Ignosce.

MOSES Abbas in deserto Scythi, cum accerseretur, vt sententiam diceret in fratrem qui peccauerat: venit saccum arena plenum in tergo baiulans, & rogatus quid illud esset? peccata sua esse dixit, quæ vix ferre posset, nedum aliena iudicare: Quod Præpositi monasterij audientes, fratri pœnitenti veniam indulgere, quam pœnam infligere maluerunt, dum considerant ne se quidem sine peccato esse.

Marul. li. 5. cap. 1.

APODOSIS.

Non temere de alijs iudicandum, ne vt sæpè fit,
Det veniam Coruis, vexet censura Columbas.

XLVIII. MOGORIS REGIS MAGISTRATVS.

Humilitas & memoria suæ conditionis.

MOGORIS Regem ferunt plebeios quidem, & tenues homines ad amplissimos honores nonnunquam euehere, atque, vt suæ pristinæ conditionis, & regalis beneficij memoriam nusquam amittant, iubere eosdem artis, quam antea exercuerunt, ferre insignia.

APODOSIS.

Inter prospera meminisse oportet suæ conditionis. Simile quod Aeneas Syluius memorat de Primislao: qui ex Rustico ad regni gubernaculum euectus, Sagum rusticum, dũ inaugaretur, iussit expromi, ideq́; seruauit vsq; ad obitum, quo sibi memoriam pristinæ vitæ identidem refricaret. At verò animus superbus,

ἐπιλήθεται οὕνεκα γαῖαν
Ποσὶν ἐπιστείβειν θνητοὶ δ' οἵ εἰσι τοκῆες. *Rianus.*

Ad idem argumentum pertinet, quod habet Sabellicus lib. 3. Enn. 10. de Archiduce Carinthiorum: qui

qui in sua inauguratione, procedit agresti habitu, pileo tectus, calceos, & pastoralem baculum gerens, Pastorem agens magis, quàm principem, aquam quoque pileolo delatam potat, in futuræ sobrietatis argumentum.

XLVIII. ONESILI APES.

Mortuorum honores.

ONESILI Regis Cyprij caput in ludibrium Amathusij supra portam vrbis suspenderant: in id examen apum mella congessit, fauisq; referunt: hinc loci incolæ oraculo moniti caput honorificè sepelierunt, Onesiloque quotannis, vt Heroi, sacra instituerunt. *Vide Pier. lib. 26. c. 3.*

APODOSIS.

Mortuorum honoribus parentantes Poëtæ significantur, eorum etiam ipsorum quos liuor extinxisse putabatur.

Maius ab exequijs nomen in ora venit.

XLIX. ORPHEI SVDOR.

Gloria fortium.

ALEXANDRO in Persas expeditionem parante, Orphei statua in Pieria continuò sudauit: varia fuit vatum de hoc prodigio sententia. Aristander verò Telmisseus vates eximius, Alexandrum bono animo esse iubet, significari enim cuiusuis generis Poetas magnopere laboraturos in Alexandro, eiusque rebus gestis describendis ac decantandis. *Arrian. in expeditione Alexand.*

APODOSIS.

Parabola congruet in viros gloria & prædicatione supra cæteros illustres: Quorum laudes in cœlum scriptis carminibus sit elatura posteritas. Cæterum qualis fuerit hæc Orphei statua, vide in Hypotyposibus, vbi Philostratus iunior, & Callistratus summo artificio depingunt.

L. PAV-

L. PAVSIAE ET GLYCERAE CERTAMEN.

Eloquentiæ varietas.

Plin.lib.21. cap.1.

FLORVM inuicem odores, coloresque accendere Sicyonij ex ingenio Pausiæ pictoris, atque Glyceræ coronariæ dilectæ admodum illi, cum opera eius pictura imitaretur, & illa prouocans variaret, essetque certamen artis, ac naturæ, quales nunc etiam extant artificis illius tabulæ, atque imprimis appellata Stephanoplocos, qua pinxit ipsam.

APODOSIS.

Certamen illud cum vniuersitate rerũ, & eloquentia videtur constitutũ: Nihil est enim in natura, tam varium, tam reconditum, quod vis orationis complecti, imitatione referre, & exprimere non possit.

seu sidereas exercet altius artes,
Seu voluit monitus quos dat Bargeticus auctor,
Seu doctam quatit illa chelyn, seu dissona nectit
Carmina, siue minax vltorem stringit iambon.

LI. PHALEREI VOMICA.

Vtilitas ab inimicis.

Plin lib.7. cap.50.

PHALEREVS deploratus ab inimicis vomicæ morbo, cum mortem in acie quæreret, vulnerato pectore medicinam inuenit ex hoste.

AP. Ab inimicis sæpè, quam non speramus vtilitatem capimus, τὸν νοῦν ἔχοντος δεῖ καὶ ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν ὠφελεῖσθαι. Plut. ex Xenophonte l. πῶς ἄν τις ὑπ' ἐχθρ. *Mundanis siquidem rebus frequenter nascitur de aduersitate prosperitas, & homines cùm lædere cupiunt beneficia frequenter impertiunt.*

Cassiod.l.4. Var.47.

LII. PHILIPPI CALIX.

Aut vino aut sanguine rores.

PHILIPPVS Augustus Francorum Rex, anno salutis 1214. contra Othonem Imperat. pugnaturus

turus in patera aurea buccellas panis vino prægnantes principibus suis propinans: bibite ex hoc omnes exclamauit: Commune hoc, aut victoriæ, aut gloriosæ mortis poculum erit, qua voce animati Franci, hostes mira alacritate superarunt.

AP. Rectè conueniet in fidelissimam vitæ, mortis, gloriæ, & periculorum omnium societatem, *Ægidius Corrozetus de dictu & factu memorabilib.*

Commune periclum

Omnibus, vna salus. Longè nobiliori ratione Christus Dominus cum ad cœleste contubernium generosos milites euocaret, communi laborum, & crucis ærumnas, communem cuique pro meritis palmam gloriæ proposuit, & simul suo sanguine prælibauit: vnde postea tantum Martyrum seminarium emersit.

Cruor ille pares sanctis spondebat honores *S. Prosper epigr. 9.*
Orturis toto corpore Martyribus
Nam cum sacra seges terrarum impleuerit orbem,
Omnis ab hoc vno semine messis erit.

LIII. PHILIPPI PLACENTA.

Præsentibus vtendum.

PHILIPPVM Regem Macedonum quispiam inuitarat ad cænam, cumque venisset magno sanè comitatu, nonnihil conturbatus est hospes, vt qui nō grandem cœnam instruxisset. Id sentiens Philippus, submisit qui singulos amicos admoueret, vt placentæ locum relinquerent. At hi dum verè credunt placentam apponendam, atque expectant, abstinent ab ijs quæ apposita: atque ita factum est, vt conuiuium omnibus sufficeret. *Plutar. de tuend. val.*

APODOSIS.

Permulti præsentia negligunt, ob spem inanem futurorum.

Præsentem mulge, quid fugientem insequeris?

Extat in hoc argumento lepidissima Auiani fabula:

Pisca-

Fabul.20. *Piscator solitus prædam suspendere seta,*
Exigui piscis vile trahebat onus
Sed postquam superas captum perduxit ad auras,
Atque auido fixum vulnus ab ore tulit:
Parce precor, lachrymis supplex ita dixit obortis:
Nam quanta ex nostro corpore damna feres?
Nunc me saxosis genitrix fœcunda sub antris
Fudit, & in proprijs ludere iussit aquis,
Tolle minas tenerumq; tuis sine crescere mensis:
Hac tibi me rursum littoris ora dabit.
Protinus immensi depastus cerula Ponti,
Pinguior ad calamum sponte recurro tuum.
Ille nefas captum referens absoluere piscem:
Difficiles queritur casibus esse vices.
Nam miserum est (inquit) *præsentē amittere prædā,*
Stultius & rursum vota diurna sequi.
Incerta pro spe, ne munera certa relinque,
Ne rursus quæras fortè nec inuenias.

LIV. PHOCENSIVM IVSIVRANDVM.

Fœdus firmum & stabile.

Herod.li.b1. PHOCENSES de excedendo, & relinquenda vrbē capto iam consilio, massam ferri candentem proijciunt in mare, iurantque se prius non redituros, quàm ipsa sponte emergeret.

AP. Fœdus æternæ veritatis, quale illud Virg.

12. Æneid. *Nulla dies pacem hanc Italis nec fœdera rumpat,*
Quo res cumq; cadent, nec me vis vlla mouentem
Auertet, non si tellurem effundat in vndas
Diluuio miscens, cœlumq; & tartara soluat.

LV. PHRYNES ACVMEN.

Opinio hominum multum facit ad æstimationem rerum.

PHRYNE meretrix, quæ incredibili pulchritudinis

dinis elegantia floruerat, cùm iam defloruisset, à multis procis frequentata, dicebat se fecem pluris, quam vinum vendere, propter inueteratam suæ formæ opinionem.

Τὴν τρύγα πλεῖον πωλεῖν διὰ τὴν δόξαν.

AP. Idem sæpè contingit doctis viris, qui cum ingenti eruditionis opinione apud omnes floreant, etiam quæ languescente iam ætatis vigore faciunt, propter diuulgatam apud omnes sapientiæ famam, magno gloriæ pretio distrahunt, atque diuendunt.

Est seris sua gratia pomis.

LVI. POLYPERCONTIS STRATAGEMA.

Nosce vt vincas.

Polypercon Peloponesijs aditum obsidentibus, suos milites ad periculum adeundum confirmauit, pileum imposuit, & tunicam duplicem indutus, acceptoque baculo dixit ad eos: qui nos in periculũ vocant, ô commilitones, eiusmodi sunt homines. post his depositis, & armatura recepta: qui verò manum cum ijs conferent, inquit, eiusmodi vsque in hoc tempus multorum, magnorumque bellorum victores: quo audito milites obsecrabant ne amplius moram aliquam interponeret; sed recta ad ineundam pugnam duceret. *Polyænus lib. 4.*

APO. Multum iuuat ad victoriam hostes nosse; fit enim plerumque, vt metus & opinio, *Iuuenal. Sat. 3.*

Longum inualidi collum ceruicibus æquet
Herculis Antæum procul à tellure tenentis.

LVII. ITEM.

Brennus.

Brennus enim rex Gallorum volens suis persuadere, vt expeditionem in Græciam susciperent, *Polyænus lib. 7.*

 con-

conuocatis in concionē viris, & mulieribus, produxit captiuos Græcos vilissimis corporibus, & infirmissimis præditos capitibus, rasos, & sordidis pallijs amictos: iuxtaque eos maximos Gallorum collocauit & speciosissimos, Gallicam armaturam indutos: hoc facto: nos, inquit, tanti ac tales contra homines tam imbelles & paruos bellum gerimus: hoc modo Galli contemptis Græcis adducti sunt, vt proficisci cum exercitu in Græciam non dubitarent.

LVIII. ROBERTI DVCIS NORMANNIAE STRATAGEMA.

Virtus pudore lacessita fit acrior.

Aemilius lib. 4.

IN expeditione Hierosolymitana, Duce Petro Eremita, post occupatam à nostris Nicæā, cùm Solymannus nouo exercitu Christianis occurrisset, & multitudine infestus esset: Robertus Dux Normanniæ aureum vexillū in frequentissimos hostes iecit, quod dum repetunt Normanni, antequam in potestatem hostium veniret, impetus furentium factus hostes dissipauit. At duo millia nostrorum desiderata, quadraginta hostium millia circiter cecidêre.

APODOSIS.

Sidon. in Panegyr. Soceri.

Commentum fuit præstantissimi Ducis, qui nouerat Germanam virtutem iactura aliqua, & pudore lacessitam acrioribus stimulis, & facibus incalescere. *Assistunt socia, virtusq́3, dolorq́3,*
Et pudor armatas pile petit impiger alas.

LIX. ROMVLI MANIPVLI.

Vita Humana.

ROmulus primus populum Romanum in centurias distribuit, quarum vnamquamque vir vnus ducebat, qui manipulum fœni, aut herbarum in conto af-

tô affixum gestabat ; Vnde militum manipularium nomen, ἑκάστης δὲ ἀνὴρ ἀφηγεῖτο, χόρτου καὶ ὕλης ἀγκαλίδα κοντῷ περιηρτημένην, ἀνέχων, μανίπλα ταύτα Λατῖνοι καλοῦσιν. *Plut. in Romul. edit. Græc. p. 39.*

APODOSIS.

Hominum fragilitas per fœnum adumbrata. Omnis caro fœnum. Comparatur quoque vita humana cum hortis Adonidis, in quibus flores omnes Adonidem illum referebant, in primo ætatis flore præreptum : nihilque in illis serebatur, quod fructũ proferret, sed illa tantum, quæ oblectationi & delicijs esse possent.

LX. SCILVRI FASCICVLI.

Concordia.

SCilurus Scytharum rex, cùm iam moriturus octoginta filios superstites relinqueret, afferri singulis fasciculum iussit, vt si possent frangeret: Quod cum ipsi facere se posse negarent, distractis pedetentim singulis fustibus, totam facilè contriuit molem: significans scilicet concordes germanos inuictos fore : contra verò discordes facilè, vel à quouis debellari posse.

APODOSIS.

Ὁμόνοια μέγιστον ἀγαθόν. *Xenoph lib. 4 de factis, & dictis Socr.* In hoc genere quoque symboli sunt lapides Philadelphi, quorum meminit Mendesius *tertio de lapidibus*, & Plutarchus *in strymone.* Γεννῶνται δὲ ἐν αὐτοῖς λίθοι φιλάδελφοι λεγόμενοι, Κόρακος τὴν χρόαν ἀνθρωπόμιμοι, sibi mutuo adhærent vt fratres. *Plutarch. in regum & Imp. Apophtegmatib.*

LXI. SCORI ACVMEN.

Fratrum discordia concors.

SCORVS Dacarum Dux, cum dissidentibus inter se Romanis Dacas à bello illis inferendo dehor-

tari vellet, in consilium duos feroces canes adduci iussit, qui, vt soliti fuerant, statim tanquam inter se commissi mordicus certare cœperunt. Non multo post lupum quoque adduci curauit: quo conspecto nihil morati canes, omisso prælio concordes, ambo lupum petierunt ab ea contentione Scorus sermonem orsus, ostendit, nihil esse, quod facilius Romanorum dirimere contentiones posset, quam, si se Dacarum bello peti sensissent.

Fulgosius li.8.c.10.

LXII. SELEVCI ANCHORA.

Inexpugnabile rebus præsidium.

SEleucus anchora signatum femur habuit ab ipsa origine, filijque & nepotes eius eodem insigniti modo. Is cum Babylonem iret vrbem occupaturus, inter gradiēdum pedem lapide offendit, & ex eo cogitur dolore subsistere. Amicis interim principem demulcentibus annulus apparuit, anchorâ signatus, atq; impressus, quem ibi ipse antea amiserat. Ex quo magnam imperij spem concepit, nec excedit Appianus Alexandrinus in Syriaca: apud quem & Ptolemæus Lagi filius hoc signum feliciter interpretatur, ἀσφαλείας εἶναι ἄγκυραν. ἢ κατοχῆς σύμβολον.

APODOSIS.

Tum demum in spem cœlestis Imperij nos venire oportet, cùm crucem ἱερὰν ἄγκυραν, sacram anchoram amplexi fuerimus.

Fortunat. *Crux nobis dedit arma salutis.*

LXIII. SERAPION,

Liberalitas consecrata.

SErapionem pugilem statua consecrarunt Elæi, quod in magna annonæ penuria veniens ad ludos, frumentum secum vectandum curauerit ad releuandam famem.

Pausan. in Eliacis li.11. pag.211.

APODO-

APODOSIS. *Plin. in Paneg. Traian.*

Nullum magno Principe, immortalitatemque merituro dignius impendij genus, quam quod erogatur in posteris.

Extra fortunam est quicquid donatur amicis,
Quas dederis solas semper habebis opes.

LXIV. THELESILLÆ PHARMACVM.

Literæ vtiles.

TElesilla honesto loco nata mulier, sed ægro corpore, ad oraculum misit de valetudine sciscitata, cui responsum est, Μούσας θεραπεύειν. Ex quo humanioribus Musis addicta, non modò Poëtria euasit, sed & ægritudinr corporis fecit medicinam. *Plutarch. in mul. virtut. in Argiu.*

APODOSIS.

Literarum vtilitas ranta est, vt non modò morbis animi, sed & corporis medeantur. Certè Theocriti Cyclops easdem contra prauos animi effectus, & impuros amores magnam vim habere ostendit.

Οὐδὲν ποτὶ τὸν ἔρωτα πεφύκει φάρμακον ἄλλο.
Νικία, οὔτ' ἔγχριστον ἐμὸν δοκεῖ οὔτ' ἐπίπαστον, *Idyll. II.*
Η ταὶ πιερίδες.
Nullum contra amorem natum est remedium aliud,
O Nicia, neq; quod inungi, vel aspergi possit, vt opi-
Quam Musa. *(nor,*

LXV. THEAGENES.

Honor clarissimorum virorum & inuidiæ pœna.

THeagenes nobilissimus athleta quadringentis corohis illustris statuam habuit, quam liuidus post fortis viri fatum singulis noctibus flagellis cædere gaudebat, quod cum sæpius iteraret, oppressus est tandem à statua. Mortem parentes vlciscuntur, & secundum Draconis leges damnatur statua, &

Pausan. in Eliac. lib. posteriore, proijcitur in mare. Ex eo grassata lues Thasios malè mulctauit, nec prius sedata est, quàm statuæ ex mari extractæ florentissimos honores redderent.

APODOSIS.

Hoc aduersus florentissimorum hominum famam potest inuidia, quod aduersus Solem nebula: Breuissimo tempore nocet, & eadem dissipata mitiores radios virtus exerit. *Iris nubila contra.*

Val. Flaccus Argon. lib. 4.

LXVI. THEMISTOCLIS APOLOGVS.

Non est ante festum posterus dies. Antiquorum honor.

DICTVM perurbanum Themistoclis in iuniores imperatores, qui se prosperè rebus gestis ipsi anteferebant. Posterus dies olim cum festo contendit, obstrepentem illum, sollicitumque esse dictitans; se verò pridie apparata fruenda per otium præbere. Verum, inquit festus dies, sed si non fuissem, vbi nam terrarum esses?

Plut. in fort. Rom.

AP. Qui antiquis honorem debent, quorum ipsi perfruuntur laboribus: magnum fuit inuenire, facilius inuenta promouere ad summum.

Moribus antiquis res stat Romana, virisq;.

Et quod ait Græcum adagium:

Αἴτιον γῆρας κορύδου νεότητος ἄμεινον.

Aquilæ senectus corydi iuuenta melior.

LXVII. THEMISTOCLIS HYDROPHORA.

Scientia non occultanda.

THemistocles Hydrophoræ Nymphæ imaginem dedicauit ex multis eorum, qui aquam distinebant, ne in publicam vtilitatem emanaret.

Plutarch. in Themist.

AP. Digni sunt multa, qui scientias, & concessa sibi à Deo bona occultant, & retinent, quibus socie-

tatem

tatem hominum iuuare, & aliqua ornamentorum accessione locupletare possent. *Deus est mortali iuuare mortalem, & hæc ad æternam gloriam via. Magno animo nos non vnius orbis mœnibus clusimus, sed in totius orbis commercium.* *Plin l. 11. c. 7 histor. Natural. Senec. lib. de trāquil.*

LXVIII. THEMISTOCLIS IVDICIVM.

Scientia benè vtendum.

THemistocles interpretem Græcum, qui Persis ministrarat, interfici iussit: rem iniquam ratus Græcam linguam in vsum Barbarorum conuertere. *Plut. in Themist.*

AP. Quid illis fiet apud summum Imperatorem, qui scientiam donum Dei ad impurissimarum voluptatum contubernia, aut scurrilium verborum nugas, aut, quod maius est, ad castra impietatis traduxerunt? *Pensemus quod lucrum Dei fecimus, nos qui accepto talento ab eo ad negotium missi sumus.* *Greg Hom. 17. in Euāg.*

LXIX. TIMOTHEI RETAE.

Fœlicitas Imperatoris.

TImotheum fortissimum Imperatorem, & fœlicissimum, inimici dormienté pinxerant, & rete gestantem, in quod sua sponte vrbes influerent.

APO. Significat eos, qui sunt maximè felices, & quibus diuinâ (quod aiunt) virgulâ suppeditari videntur omnia. *Plutarch. in Apoph.*

Θεῶ δὲ δῶρόν ἐστι εὐτυχεῖν βροτούς.

LXX. VISINVS.

Disputator egregius.

VIsinus eximiæ opinionis gladiator omnem telorum aciem ad hebetudinem solo aspectu redigere solebat. *Olaus magnus lib. 3. cap. 16.*

APODOSIS.

Cadit in acerrimum diſputatorem, qui leui negotio omnium argumentorum vim imminuat. Ἔγχος ἔχων στόμα θοῦρον, ἔπος ξίφος, ἀσπίδα φωνήν. Pro haſta habens os promptum, pro ſermone gladium, pro clypeo vocem, vt loquitur Nonnus Dionyſ. lib. 13.

LXXI. DE IGNORANTIA ET EXCVSATIONE VITIORVM.

Apologus.

Gilbert. Cogn. lib. 1. narrat.

CONduxerat quidam portorium ad amnem, qua pons tranſitum præbebat, hac conditione, vt ſinguli pro ſingulis vitijs perſoluerent nummum. Aduenit quidam ſcabioſus, & ab illo petitur portorium nummi vnius, vt erat conſtitutum, qui cum recuſaret pendere, occurrit portitor, & pignoris loco detrahit viatori pileum: atque ibi apparet in caluitio alterum vitium Alopeciæ. Ergo duos (inquit) iam nummos ſolues, minimè, (inquit viator) & luctari incipit, dumque à valentiore datur ad terram, conſpicitur hernia, Tres (inquit) portitor iam nummos peto, quos ille, qui vnum initio noluerat, tum numerare coactus eſt.

APODOSIS.

Hic tot vitijs oppletus, nec fateri poteſt vitium, nec videt. Cur? an quod ait Phædrus:

Peras impoſuit Iupiter nobis duas,
Proprijs repletam vitijs poſt tergum dedit;
Alienis ante pectus ſuſpendit grauem.
Hac re videre noſtra mala non poſſumus:
Alij ſimul delinquunt cenſores ſumus.

Sed quid lucrantur qui ſibi folia ficus conſuunt, & peccata penè omnibus nota vehementi ſtudio tegunt? *vt improbi pateant magis.*

PARABOLARVM HISTORICARVM
LIBER QVARTVS.

HOMINIS MALA.

I. ABYDENVS STVLTVS.

Opinionis vis, vel felicitas improborum.



ERVNT in Abydo quendam mente destitutum in theatrum progressum vacuum, multosque dies illic diligẽter, tanquam in eo essent histriones, applausisse, acclamasseque admirabundè. Cæterũ mente recepta, dixit suauius se nunquam atque eo tempore vixisse. *Arist. de mirabili auscult.*

AP. Quàm multi imperitis Oratoribus, & propè nullis, plaudunt opinione decepti, quàm multi insania ebrij, videntur sibi pulchri, beati, cum nihil eorum, quæ sibi animo fingunt, possideant, sed vt Menippeæ Empusæ bona cuncta euolent, & dilabantur. Num meritò hæc à græco Comico appellantur εἰκο-λόνειρα, vmbris somnijsque similia: nec malè illud Plautinum hic vsurpari potest, *Bona εἰκο-λόνειρα.*

Miris modis Dij ludos faciunt Hominibus,
Mirisq; exemplis somnia in somnis danunt.

II. ACESSAEVS.

Procrastinator.

COmperendinatoris Hieroglyphicum est Acessæus decussatis brachijs cœlum intuens, & expiscans



piſcans an luna fluxu luminis orbem ſui ſyderis impleat: hic nauta, vt ſatis ex adagio notũ eſt, ignauiæ velum prætendens, commodi temporis opportunitatem, perfectionem vſq; differebat; Lunas minimè fauentes cauſſatus, quæ tamen, cũ & auctu, & labore, & ſenio cœlum vſquequaq; luſtrarent, & deſidioſus hic Callipides nuſquam ſoluebat de portu.

Diogenianus Centuria 1. Adag. 57.

Ην δὲ κυβερνήτης ὃς ῥάθυμος ὢν ἔλεγε διὰ παντὸς ἀναμένειν σελήνην, ἵνα ἐν φωτὶ ὁ πλοῦς αὐτῷ γένηται.

APODOSIS.

Tales ſunt partim ignaui, partim etiam callidi, & malitioſi comperendinatores, qui cum minimè rem promoueant, in cœlum & ſydera ſuæ negligentiæ cauſſam refundunt.

Luna quater latuit, toto quater orbe recreuit.

III. ALEXAMDER EBRIVS MORIENS CVM BACCHO EXPOSTVLAT.

Nullum numen abeſt, ſi ſit prudentia.

EPhippus, lib. de Alexandri & Ephæſtionis ſepultura, Proteas (inquit) Macedo bibaciſſimus fuit, robuſtoque corpore vitam traduxit, cum ſe plurimum in bibendo exercuiſſet. Alexander igitur poculum, quod duos congios capiebat, cùm popoſciſſet, Proteæ id præbibit: Ille verò ſumptũ multis laudibus regem proſequutus exhauſit cum plauſu omnium, ac paulo poſt poculum idem poſtulauit, rurſumque Alexandro propinans, id hauſit. Rex autem generosè quidem ebibit, ſed perferre nòn potuit in puluinar reclinatus, & poculo è manibus dimiſſo, ac iam inde morbo correptus, interijt: Baccho vt fama eſt, irato, quòd Thebas patriam ſuam obſediſſet.

APO. Stultum eſt ſuorum malorum cauſſam in Deum, aut fatum, non in ſuas libidines & flagitia, reij-

reijcere. *Multos inueni æquos aduersus homines, aduersus Deos neminem: obiurgamus quotidie fatum.* Sen.ep.93.

IV. ANAXANDER.

Adulatorum impudentia.

SAtyrus in vitis, scribit Anaxandrum Eudæmonicum Philosophum, vnum ex assentatoribus Alexandri, cum rege iter facientem vt stupendo fragore inopinatoque tonuit, omnibus pauore consternatis: Hoccine fecisti, ô Alexander Iouis fili? Athen.l.6.

APO. Meretur is inter tot adulatorum greges, qui non vltimas teneat, & inuerecundæ assentationis typus fiat: *alius quidem,* vt ait Seneca natural. quæst.lib.4. *adulatione clam vtebatur parcè, alius ex aperto palam, rusticitate simulata quasi simplicitas illa non ars sit.* Plancus artifex ante Velleium maximus, aiebat, non esse occultè, nec ex dissimulato blandiēdum: *Perit,* inquit, *procari si latet.* Hoc Anaxander nouerat, qui tam impudenter assentabatur.

V. ANAXENOR IN IOVIS PVRPVRA.

Honor indignis concessus.

ANaxenorem cytharœdum extulerunt quidem theatra, sed multò magis Antonius, qui eum etiam militibus stipatum, tributi exactorem è quatuor vrbibus constituit. Patria quoque ipsum haud mediocriter ornauit, ea ipsa purpura induens, quæ Ioui Sosipolidi, hoc est, vrbis Seruatori, erat consecrata. Strabo lib.14.

APODOSIS.

Hoc schemate exprimitur vilis, & tenuis homuncio, summis honorib. affectus: qualis Aeschines fingitur à Demosthene, qui in nobili oratione περὶ στεφάνου, ἀρουραῖος οἰνόμαος, τραγικὸς πίθηκος, nominatur.

Sic dentata sibi videtur Aegle,
Emptis cornibus, Indicoq; cornu.
Sic quæ nigrior est cadente moro,
Cerussata sibi placet Lycoris.

Martial. lib.1.

VI. AENETVS QVINQVERTIO.

Honoris humani fragilitas.

IN Olympijs victor declaratus, simul atque coronam accepit, excessit è vita.

AP. Quis iam illud non inclamabit? εἴδωλα εἰδώλων ἀνθρώπινα πράγματα. Mors certè in coronis & triumphis ludos facit, cum mortales in ipso honorũ limine, quos infinitis laboribus quæsierũt importuna rapiat. Num rectè Æneto illud Poëtæ congruit,

Prehensa vouet expirare corona.

Pausan in Laconic. pag.100.

VII. ANTHEAS AD MVSICAM.

Imperitus & indoctus auditor.

HIc Scytharum Rex Ismeniam tibicinem bello captum canere iussit inter pocula. Omnibus autem admirantibus, & præ voluptate plaudentibus, iureiurando affirmauit, suauius se interdum equum hinnientem audisse.

Plutarch. de Fortun. Alexand.

AP. D. Hieronymus ad Marcellam: *Asino quippe lyra superfluè canit.* ὄνος λύρας ἤκουσε, καὶ σάλπιγγος ὗς.

VIII. ANTONII ANTRVM BACCHICVM.

Gulæ triumphus.

SOcrates Rhodius Antonium scribit Athenis cõmoratum, conspicuum vndiq; super theatro cœnaculum temporarium ædificasse, virenti fronte opacatum, antri Bacchici specie, vbi tympanis adaptatis, hinnulorumque pellibus, & reliquis Dionysiacorum ludorum ornamentis; cum amicis statim à diluculo recubans ad ebrietatem vsque potaret.

APO-

PPO. Vitia ipsa plerumque authoribus displicent, & temperantiam laudant non sobrij: at vbi se libido non contenta domesticis parietibus effert in publicum, & speciem dignitatis rebus turpibus affingit, apparet in summam desperationem res venisse, habes de hac Antonij intemperantia in Cicerone & Plutarcho dignum planè triumuiro tabernaculum.

IX. APICIVS.

Helluonum typus.

APicius infamis gurges, Tiberij vixit temporibus, & Minturnis, quæ ciuitas est Campaniæ, vt plurimum degēs locustis vescebatur magno emptis, quæ illic nascentes, & maximas Smyrnæas, & Astacos Alexandrinos amplitudine vincebant: Cùm in Africa vastæ, inusitatæq; magnitudinis audisset reperiri, continuò illo naui profectus, multaq; incommoda nauigationis perpessus: sed cùm minores inuenissent, quam fama diuulgasset, illicò ne commoratus quidem in portu Minturnas regressus est. *Athen. li. 1.*

APODOSIS.

Hic dementissimæ gulæ Catillo typus esse poterit omnium, qui ab Eunapio ἀσωτίας πέρας dictus est. Describitur à Seneca de vita beata libro singulari. *Aspice Nomentanum & Apicium terrarum ac maris, vt isti vocant, bona conquirentes, & super mensam recognoscentes omnium gentium animalia, vide hos eosdem è lectu suis spectantes popinam suam aures vocum sono, spectaculis oculos, saporibus palatum suū delectātes, mollibus lenibusq; fomentis totum lacessitur eorum corpus, & ne nares interim cessent, odoribus varijs inficitur locus ipse, in quo luxuria parentatur.* *Seneca lib. de beata vita.*

X. ARTE-

X. ARTEMON.

Improbi meticulosi.

Artemon, qui περιφόρητος dictus fuit, improbæ fuit nequitiæ, vt qui assiduo lectica vectaretur, vel potius in lecto portaretur. Is adeò erat meticulosus, vt etiam domi tranquillè desidenti, duo famuli scutum æreum supra caput sustinere cogerentur, ne quid ex alto decideret, aut improuiso telo feriretur.

Vide Stromat. 5. 1317.

AP. Diffidens malum improbitas, *Omnia tuta timet*, nec ei domus commune omnium perfugium ad quietem data.

Ο συνιστορῶν, αὐτῷ τι κἂν ἦ θρασύτατος,
Η σύνεσις αὐτὸν δειλότατον εἶναι ποιεῖ.

Menander.

Qui aliquid sibi conscius, etiã si fuerit audacissimus,
Conscientia tamen facit ipsum timidissimum.

XI. ASTOMI.

Cenodoxi.

Astomorum gens sine ore, corpore toto hirta vestita frondium lanugine, halitu tantum viuens & odore, quem ex naribus trahit.

Plin. lib. 7. cap. 11.

AP. Cenodoxi os nullum habent, ad Dei, aut Deo gratissimorum hominum laudẽ prædicandam: toti sunt veri honoris ornamentis destituti, & nihil habent præter pilos, & folia; hoc est, humanarum laudum quisquilias, res omnino leues, & nugatorias; halitu tantùm viuunt, scilicet vanæ gloriolæ auris quas naribus excipiunt; cùm os non habeant, & ad solidæ laudis pabulum excipiendum non egeant:

Gloria terrarũ vilis.

Quicunq; solam mente præcipiti petit,
Summamq; credit gloriam,
Latè patentes atheris cernat plagas,
Arctumq; terrarum situm,
Breuem replere non valentis ambitum:
Pudebit aucti nominis.

Boet. Metro. 7. l. 2.

XII.

XII. ATERGATIDIS PISCES.

Vltio diuina.

ATergatis regina piſcium ad inſaniam vſque auida, à Mopſo Lydo capta, cum Icthye filio in lacu Aſcaloni vicino demerſa, & ſuffocata eſt atque ob ſuam inſolentiam, & iniurias, à piſcibus deuorata. *Xanthus Lydius & Athen. l. 8.*

AP. Eadem ſæpè ſunt voluptuarijs libidinis, & ſuppliciorum inſtrumenta. *Per qua quis peccat, per eadem punitur.*

Et modo quæ fuerat gloria, pœna fuit.

XIII. ATHANATOS.

Diues ſtultus.

AThanatos vir robuſtus, prodigioſæ oſtentationis quingenario thorace plumbeo indutus cothurniſque quingentorum pondo calceatus per ſcenam ingreſſus eſt. *Plin. lib. 7. cap. 20.*

AP. Cadit in ſtultos diuites, qui ſe ad cœlum iter affectare dicunt, tot ponderibus præpediti, quibus ſe potius ſcenicè oſtentent quam ſalutis viam expediant. Minut. Fœlix in Octauio. *Igitur vt qui viam terit eo felicior quo leuior incedit, ita beatior in hoc itinere viuendi qui paupertate ſe ſubleuat, non ſub diuitiarum pondere ſuſpirat.* Recte igitur apud Phædrum,

Cum victi mures muſtelarum exercitu
(Hiſtoria quorum in tabernis pingitur)
Fugerent, & artos circumtrepidarent cauos,
Aegrè recepti tamen euaſerunt necem.
Duces eorum, qui capitibus cornua
Suis ligarant, vt conſpicuum in prælio
Haberent ſignum quod ſequerentur milites,
Hæſere in portis, ſuntq; capti ab hoſtibus:
Quos immolatos victor auidis dentibus
Capacis alui merſit tartareo ſpecu.

Fabula lepida de muribus corrigeris.

XIV. CALIGVLAE ACERVI AVREI.

Auaritia.

Tranquill. in Caligul. cap. 43.

IDem nouissimè contrectandæ pecuniæ cupidine incensus, sæpè super immensos aureorum aceruos patentissimo diffusos loco, & nudis pedibus spatiatus, & toto corpore aliquandiu volutatus est.

APODOSIS.

Auari aurum intuentes sibi applaudunt, & in eo animo merguntur, nullum inde fructum, præter vanam ostentationem, colligentes.

Horat. Satyr. 1, li. 1.

At qui tantulo eget quanto est opus, is neq; limo
Turbatam haurit aquam, neque vitam amittit in vndis.

Non omittendus est hic Caliphas, qui inter auri & gemmarum aceruos volutatus fame interijt. Occupata siquidem Babylone ab Halaone Tartarorum Regis fratre, omnique populo deleto, Caliphas sacrorum Mahometanorum summus magister, qui magnum thesaurum congesserat, comprehensus medijs auri gemmarumque aceruis impositus est, in quibus plures dies asseruatus, inediâ, vel sanè preciosa fame consumptus est.

Sabellio. lib. 7. Ennead.

XV. CALIGVLA PRO BACCHO ORNATVS IVRA REDDIT.

Iudex dissolutus.

Athen. l. 4. pag. 148.

CAligula pro Bacco ornatus prodibat in publicum, & cum eadem iura dicebat, de hoc cultu habes in Tranquillo c. 25. *Vestitu calceatus, & catero habitu, neq; patrio, neq; ciuili, ac deniq; humano semper vsus est.*

AP. Turpe, & fœdum Principem iura reddentem pro Baccho ornatum sedere: turpius & fœdius Iudicem in vinum se iniurgitare, & ebrium magni

etiam

etiam momenti causas tractare. Sapiebat illa mulier, quæ Philippum Regem, sed sobrium appellabat. Quæ potest esse in vino digna iudice commentatio, vbi mens, ἐν οἴνου κύμασιν ναυαγεῖ? ea de causa Græci, cum facerent sacra Soli, qui, πάντ' ἐφορᾷ, καὶ πάντ' ἐπακούει, πάντα βραβεύει, mel libabant; Quòd existimarent Solem rerum omnium moderatorem, à vino & ebrietate alienissimum. *Soli mel libatum.* *Philochorus lib. 2.*

XVI. CALIGVLAE CAPVT IN IOVIS CORPORE.

Dux ignauus in florenti Rep.

DIVINAM Maiestatem Caligula affectauit, datoq; negotio, vt simulachra Numinum religione, & arte præclara, inter quæ Olympici Iouis, apportarentur è Græcia, quibus capite dempto suum imponeret. Idem Olympius Iupiter, quem Romam transferri curauerat, tantum cachinnum repentè edidit, vt machinis labefactis, hospites diffugerent. *Sueton. in Calig. 22.* *Suet. 57.*

APODOSIS.

Corpus erat Iouis Olympici, caput Caligulæ malè sanum. Sic florentissimo plerumque Reip. corpori ignaui duces imponuntur.

Sed leue pondus erat.

XVII. CALIGVLAE PALMA.

Victoria turpis.

MIRMILIONEM è ludo rudibus secum batuentem, & sponte prostratum confodit ferrea sica, ac more victorum cum palma discurrit. *Sueton. cap. 32.*

APODOSIS.

Laurea hæc est in mustaceo, quid fœdius quam Imperatorem gentium de vnius vilissimi gladiatoris anima triumphare? Similiter faciunt potentes aulici, qui se pulchros, ac beatos putant, si infelicissimum

 mum

mum homulum, à quo læsi fuerint, aut se læsos putent, suæ mactarint iracundiæ.

Fœda est de vili sanguine palma.

Num longè generosior Taurus in fabula apud Gabriam?

Tauri sedebat vilis in cornu culex:
Volare num se vellet, ipsum interrogat.
Respondet ille: nec sedentem noueram,
Nec euolantem te profectò sentiam.

Noluit quippe de sanguine culicis triumphare, sed ipsum generosè spernere.

XVIII. CALIGVLAE TEMPLVM.

Gula improbitas.

CALIGVLA cum se pro Ioue Latiali adorandum exhibuisset, templum etiam numini suo proprium, & sacerdotes, & excogitatissimas hostias instituit. In templo simulachrum stabat aureum Iconicum: amiciebaturque quotidie veste, quali ipse vteretur. Magisteria sacerdotis ditissimus quisque, & ambitione, & licitatione maxima vicibus comparabat. Hostiæ erant Phœnicopteri, Pauones, Tetraones, Numidicæ Meleagrides, Phasianæ, quæ generatim per singulos dies immolarentur.

Tranquill. in Calig. 22.

APODOSIS.

Humani Ioues potentes helluones: templum, culina: Sacerdotes, coqui: Hostiæ, cupediæ omnis generis. Rectè exclamat Scribani nostri viri doctissimi Philosophus Christianus: O vbi mens nostra vix palmari stomacho ingentia fumant fumibula feruent tripedales aheni, Babylonię calent fornaces, immanes æstuant ignes, superstant fercula ferculis, lassatis mensis, Seruorum, ancillarum, coquorum sudat exercitus, natant penuaria vino, fatiscunt horrea frumento. Et ego credam vnum ventrem in quo plurimarum non rarò gentium conduntur vina?

XIX.

XIX. CAMBLES.

Maritus improbus.

XANTHVS in Lydiacis narrat, Cambletem Lydorum olim regem edacem & gastrimargũ fuisse, noctuque vxorem suam in frustra dissectam vorasse. Deinde crastino mane reperta coniugis manu, quę ad eius os hæserat, re cognita & in vulgus sparsa se ipsum iugulasse. *Athen. l.10.*

AP. Voratores coniugum sunt impij mariti, qui coniugalis concordiæ vinculum rumpunt, & miserarum vxorum dotes in lustris ac ganeis decoquunt.

XX. CANTIBARIS.

Gula lassatur non satiatur.

CLEARCHVS, libro quinto vitarum scribit, Cantibaridi Persæ cùm mandendo essent defatigatæ maxillæ, hianti domesticos cibum inijcere solitos, tanquam in vas quoddam inanime. *Athen. l.10.*

APODOSIS.

Helluones adeò tetræ sunt, & profundæ gulæ, vt sabburrati cibis adhuc concupiscant, doleantque, vt ait Seneca, quòd magna pars eorum fœlicitatis exclusa corporis angustijs esset, quorum gula

Lassata cibis, nondum satiata recessit.

XXI. CITHAROEDVS IASSIORVM.

Concionum & orationum neglectus.

CVM Citharœdus quippiam Iassij artem suam pulicè ostentaret, tantisper ab omnibus auditus est, dum tintinnabulum signum venditionis piscium daret, eo audito vniuersi ad negotiationem pisciũ discesserunt, vno excepto, qui erat surdaster maiorem in modum. Ad hunc accessisse dicitur Citha-

rœdus', maximasque egisse gratias, qui tanto ipsum honore affecisset, tantoque studio musicæ ferueret, cum reliqui, simul atque tintinnabulum signum dedisset, discessissent. Quid ergo signum datum est? inquit surdaster; tu igitur valeto, & statim è conspectu se proripuit.

Strab. l. 14.

AP. Misera plerumq; concionatorum conditio, quos omnes priuatarum rerum studijs illecti relinquunt, & si quæ occupatio, aut voluptas fuerit oblata, malunt audire discum, quàm philosophum, vel certè aliqui audiunt, qui minimè intelligunt. Notatur & vanitas oratorum, qui plerumque se multum placuisse existimant, cùm ab auditoribus oscitantibus auditi vix fuerunt.

Vbi vanus animus aura captus friuola,
Abripuit insolentem sibi fiduciam,
Facilè ad derisum stulta leuitas ducitur.

XXII. CLEARCHVS ΚΕΡΑΥΝΟΦΟΡΟΣ.

Maiestatis vanus simulator.

Plutar. in Fort. Alex. lib. 11.

CLEARCHVS Heralciæ tyrannus gustauit fulmen, & filium Tonitrum appellauit.

Similis in eo Salmoneo fuit.

Demens qui nimbos & non imitabile fulmen,
Ære, & Cornipedum cursu simularat equorum,
At pater omnipotens densa inter nubila telum
Contorsit (non ille faces nec fumea tedis
Lumina) præcipitemq; immani turbine adegit.

APODOSIS.

Melius amore, quam terrore regitur humanum genus. parum cordati sunt principes, qui grauitate vocis, toruitate vultus, ac morum truculentia, fugaq; consuetudinis humanæ, maiestatem & authoritatem Imperij sibi videntur imitari. βαρύτητι φωνῆς, καὶ βλέμματος τραχύτητι, καὶ δυσκολίᾳ τρόπων, καὶ ἀμιξίᾳ διαίτης, ὄγκον ἡγεμονίας καὶ σεμνότητος μιμεῖσθαι δοκοῦσιν.

Plutarch.

XXIII.

XXIII. CYLICRANES.

Vinosi.

POPVLI ita dicti, quòd poculi effigiem impressam humeris semper gestarent. *Athen.l.11.*

Κυλικράνες δὲ λέγονται, ὅτι τοὺς ὤμους κεχαραγμένοι κύλικας ἦσαν. Tanti illi poculum fecerunt: & certè Nomadum quorumdam omnis opulentia est poculum, gladius, aquale. *Ibid.*

AP. Rectè cum Cylicranibus comparari poterunt vinosi, qui non modò amphoræ speciem, sed ipsam amphoram vbique circumferunt, & Horatianum illud ad amphoram nequissimè exclamant,

O nata mecum. *Od.21.lib.3.*

XXIV. EX DEMETRIO MATVLA.

Honoris humani lubrica Vicissitudo.

CASSANDER Athenis in ditionem acceptis vsus est humaniter, vrbiq; ciuem præfecit Demetrium Phalereum, Theophrasti discipulum, qui instaurauit popularis Reip. statum, quantum ferebant tempora. Verùm inuidia, & paucorum inimicitiæ tantum valuerunt, vt Cassandro mortuo, fugere in Aegyptum sit coactus, statuasque eius amplius motu facto aduersarij deiecerunt, conflaueruntq;. addunt quidam conflationem in matulas factam: κατεχώνευσαν ἔνιοι δὲ προςτιθέασιν ὅτι καὶ εἰς ἀμίδας. *Strab.lib.9.*

AP. Nihil honoribus rebusq; humanis incertius. Quid miraris virum trecentis statuis insignem, & omni honore florentissimum conflari in matulam? hos quotidie res humanæ ludos experiuntur:

Οὐδέ τι μαιχρειῶ πνοιῆς ὠκίστα ῥεούσης,
Ἀνδρομέης τιμῆς, καὶ κύδεος ὀλλομένοιο.
Neque mihi opus aura celerrimè fluente,
Humano honore, & decore perituro D. Cyprian.

epist.2. *Malorum blandientium virus occultum est, & arri-*

arridentis nequitiæ facies quidem læta, ſed calamitatis abſtruſæ illecebroſa fallacia.

XXV. DEMOCHARIS.

Verborum obſcœnitas fugienda.

Timæus Hiſtoricus.

DEMOCHARIS, vt erat ore impuro, apud Athenienſes vetitus eſt ignem Veſtæ ſacrum ſufflare, ne fœdi ſpiritus contagione puriſſimam flammam contaminaret.

Iſidorus epiſt 232.
Libri obſcœni in guſtu habent venenum.
Paul. in ep. ad Iouium fratrem.

AP. Indigni ſunt qui Dei verbum, aut leges diuinitus inſtitutas vſurpent, qui prætextatis, atque impuris verbis os, & linguam addixerunt ſuam, τῶν πραγμάτων γὰρ σκιαὶ οἱ λόγοι. Habent iſta, vt ait S. Paulinus, in ſpecie lenocinium, in guſtu venenum, quorũ vſus in crimine, pretium in morte numeratur.

XXVI. DEXICREONTIS AQVA.

Vilia caro vendita.

Plutar. in quæſt Græc. 55.

DEXICREON nauta, ſuadente Venere, nauim non ſine elegantiorum mercatorum riſu, aqua onerauit, quam deinde cæteris dulci aqua egentibus, tam caro vendidit, vt cæterarum mercium ſuperaret pretium.

APODOSIS.

Quædam primo aſpectu videntur vilia, quorum ſummum precium neceſſitas facit.

vel maximè deſpecta nunquam deſpice.

XXVII. DIOGENES EPICVREVS SACERDOS VIRTVTIS.

Simulatio, vel hypocriſis.

DIOGENES Epicureus ab Alexandro rege Syriæ petijt, quod minimè Philoſophum decebat, ſibi vt liceret purpuream tunicam induere, & auream coronam geſtare cum virtutis imagine in eius medio poſi-

posita, cuius sacerdotẽ appellari se cupiebat. Vtrumque rex concessit, coronamque, & tuniculam insuper largitus est. Ea Diogenes Lysiodo fœminæ, quàm deperibat, dono dedit, quæ postridiè ipso Diogene cum rege & grauissimo comitatu sedente inter tibicinas introducta, cum eadem corona, & imagine virtutis magno omnium risu visa est. *Athen. l 5.*

APODOSIS.

Multi speciem virtutis habent in veste, quam nunquam habuerunt in pectore. Quid refert an Diogenes Philosophus, an Lysiodos tibicina sigillum habeat virtutis? simile est illud prouerbio Græcorum iactatum: πολλοὶ ναρθηκοφόροι, παῦροι δέ βάκχοι. *Multi Thyrsigeri, pauci verò Bacchi.* non omnes qui habent citharam sunt citharœdi, inquit Varro 2. de re rustica: *Malunt sibi omnes personam quam faciem.* Talis fuit ille Gryllus, de quo Curopalates Michaëlis tertij impietatem narrans. Cynædos ille in honore habens & colens, diuinis verò illudens & insultans, sacras vestes auro contextas induit & chlamydes; turpiterque & impurè cogebat res diuinas peragere, castissimaque mysteria: istorum principem Gryllum nomine Patriarcham vocans, & reliquos vndecim Metropolitas, se quoque vnum ex sacerdotibus fieri voluit, qui præsul coloniæ appellabatur: cumque oporteret eos canere, mysteriaq; perficere, cithara cantiunculas absoluebant, nunc sensim quodam modo & leni voce resonantes, nunc incitata & clara, perinde atque in sacris ceremonijs sacerdotes sacrorum hymnorum voces edere consueuerunt: habebantque vasa inaurata & pretiosis lapidibus ornata, quæ aceto & sinapi implentes, ijs qui sumerent porrigebant: & ad hunc modum sacrorum & impolluta mysteria irridentes, *Gryllus.* *Io. Curop. in Michaele.* *Baron. ad Mich. 13. 9.*

XXVIII. DIONYSII COLVMBAE.

Liberalitas ficta.

Strab.lib.6. pag.149. DIONYSIVS senior cùm tyrannum ageret, Locris formosas Virgines conducere ad conuiuia solebat, & columbas integris alis ὁλοπτέρυς dimittere, virginibusque imperare, vt eas nudæ captarent: quibusdam etiam sandalia indutis inæqualia, alterum sublime, alterum humile dedecoris causa iussit, vt sic columbas captarent.

AP. Beneficia dare oportet, non nepotari, & per lasciuiam intrudere: præclarè in illum Dionysium & *Senec.lib.2. de beneficijs cap. 13.* similes eius cadunt hęc verba Senecæ: *O superbia magnæ fortunæ! ô stultissimum malum! vt à te nihil accipere iuuat! vt omne beneficium in iniuriam conuertis! vt te omnia nimia delectant! vt te omnia dedecent! quoq; altius te subleuasti, hoc depressior es, ostendisq; te non agnoscere ista bona quibus tantum inflaris*

XXIX. DIOYNSII FILIAE.

Improbitas affectatrix virtutis.

Plutar. in Fort. Alexand.lib.2. DIONYSII pater matricida bipedum quadrupedumque nequissimus, filiarum vnam virtutem, alterã temperantiam, tertiam iustitiam nominauit.

AP. Nemo adeò improbus est qui virtutis nomen non affectet: tam clara, tam illustris est eius species, vt improbos obiecta cruciet, & cum minimè sequantur, fingant tamen se diligere.

Pers. Sat.3. v.35.

Magne Pater Diuûm, sauos punire Tyrannos
Haud alia ratione velis, cum dira libido
Mouerit ingenium feruenti tincta veneno:
Virtutem videant intabescantq; relicta.

XXX. DORIONIS VOTVM.

Votum obliquum.

ARISTODEMVS lib. 2. facetiarum memorabilium scripsit, cùm Dorion Crumatopæus, & loripes,

pes, in conuiuio claudicantis pedis soleam amisisset: furi, inquit, nil grauius imprecabor quam vt eius pedi calceus conueniat, οὐδὲν ἔφη πλεῖον καταρᾶσομαι τῷ κλέψαντι, ἢ ἁρμόσαι αὐτῷ τὸ σανδάλιον. *Athen. l. 8. pag. 308.*

Ap. Obliqua mali imprecatio sub boni specie emissa. Dorioni similes sunt, qui cùm videantur amicis bona exoptare, ambiguis verbis mala imprecantur: vel in eos etiam cadit qui ea sibi ardenter cupiunt, vel alijs eripiunt quibus vti non possunt.

Metiri se suo pede.

XXXI. EICADASTES PVGNANS IN PLACENTAS.

Gula lethifera.

EICADASTES Epicureus allata placenta, quæ nondum feruere desierat, omnibusq; abstinentibus ipse heroicum illud inclamans ex Homero, quasi in Chimæram pugnaturus.

Τοῦ δ' ἐγὼ ἀντίος εἶμι, καὶ εἰ πυρὶ χεῖρας ἔοικε.

Aduersus illam gradior etsi manus igni similes habeat, *Athen. l. 7.* Impetum fecit, & perustis faucibus elatus est è conuiuio. *pag. 298.*

Ap. Dignus hic Eicadastæ tumulus, qui omnibus helluonibus in typũ miseræ voracitatis proponatur.

Non poterat letho nobiliore mori.

XXXII. CLITI AMORGOS.

Superba seu vana gloria.

CLITVS, ad Amorgum, depressis tribus, aut ad summum, quatuor nauibus, tam impotenti lætitia exultauit, vt tridentem gestare, Neptunumque dici, & induere non erubesceret. Plutarch. *de Fort. Alex. lib.* II. Idem fermè habet de Sexto Pompeio Appianus *l.* 5. *de bellis ciuilib.* Ille enim se Neptuni, & Salatiæ filium, in decus naualis victoriæ lubenter appellari audiuit.

APODOSIS.

Vani homines propter leues gloriolas ingentes habent ſpiritus, & agunt tragicas ſimias non tam ridiculè, quàm turpiter, *Deforme eſt enim ea de ſeipſo prædicare, falſa præſertim, & cum irriſione audientium imitari Militem glorioſum.*

Cic. 1. offic.

XXXIII. EVTHYDEMVS.

Malum neceſſarium.

MYLASA vrbs eſt Cariæ, in qua floruit nobilis orator Euthydemus, nimiæ quidem potentiæ, ſed tamen vtiliſſimæ ciuitati, in quem perorans Hybreas dixit, Euthydemus *malum es ciuitati neceſſarium:* nam neque tecum viuere poſſumus, neque ſine te.

Strab. li. 14. pag. 454. num. 10.

APODOSIS.

In eos qui nocent quidem, ſed mala bonis compenſant. talis erat Aterius, de quo Seneca: *Redimebat Aterius virtutibus, & plus habebat quod laudares, quàm quod ignoſceres.*

4. contra Proem.

XXXIV. ERICI VENTVOSVS PILEVS.

Potentes & gratioſi.

ERICVS Rex Suetiæ in arte magica nulli ſuo tempore ſecundus habebatur, tamque familiaris erat malis dæmonijs, quorum cultui ſummopere vacabat, vt quocumque verteret pileum ſuum, confeſtim inde optatus ventus aſpiraret.

Olaus magnus lib. 3. cap. 13.

APODOSIS.

Potentes & gratioſi homines ea ſunt authoritate præditi, vt quamcumque in partem vel leuiter inclinarint, in eam incredibilis mentium animorumque conſpiret fauor.

Omnes hoc ſidere currunt.

XXXV. EVENIVS.

Pastorum vigilantia.

SVNT in Apollonia oues Soli sacræ, quas noctu viri fortuna splendidi custodiebant. Euenius aliquis suas pro more vices agens in pecoris custodia, lupum ingredi in ouile, & sexaginta oues sua incuria deuorari patitur; ex quo, iudicio ciuitatis, damnatus, oculis orbatur. *Herod. l. 9.*

AP, Commendat hæc tabula Pastoribus Ecclesiæ vigilantiam, qui non Solis oues, sed sempiterni Dei custodiunt. Non modò lupos arcere, & oues alere debent, sed etiam senis Pastoris apud Aurelium Nemesianum præceptum audire. *Pastorũ vigilantia.*

Te quoque non pudeat cum serus ouilia vises,
Si qua iacebit ouis partu resoluta recenti,
Hanc humeris portare tuis, natosq; tepenti
Ferre sinu tremulos & nondum stare probatos.

Eccloga 5.

XXXVI. FLVVIVS ARGENTARIVS.

Lætitia intempestiua.

FLVVIVS Argentarius bello Punico secundo, cũ corona rosacea interdiu è pergula sua in forum prospexisse dictus, ex authoritate Senatus in carcerem adductus, non ante finem belli emissus est. *Plin. lib. 21. cap. 3.*

APODOSIS.

Hæc parabola eos perstringit, qui inter sacrosanctę passionis tempora, & spinas Domini, deliciarum rosas vsurpant. quam indigna res in coronæ Christi contumeliam, floribus, auro & gemmis coronari! Clem. Alex pæd. II cap 8. ἀλόγισον ἀκηκοότας ἡμᾶς τὸν κύριον ἀκάνθαις ἐστεμμένον, αὐτοὺς ἐντρυφῶντας τῷ σεμνῷ κυρίου, ἀναδεῖσθαι τοῖς ἄνθεσιν. Insanum est nos qui Christum spinis coronatum audiuimus, quasi venerandis Domini cruciatibus illuderemus, redimiri floribus. *Clemens de coronis Christi.*

XXXVII. FABRICIANI VENVS.

Vitia nocent authoribus.

Dositheus tertio Italic.

FABIVS Fabricianus Maximus, diripiens Tuxium, principem Samnitium vrbem, Venerem, quæ apud illos colebatur Romam misit, idemque ab vxore adul era paulò post interfectus est.

Hesiodus.

Attalus apud Senec. epist. 82.

APOD Qui recipiunt vitia in publicum, cum debeant, & possint emendare, sentiunt se illicò domesticis malis opprimi.

Η δὲ κακὴ βουλὴ τῷ βουλεύσαντι κακίστη.

Malitia ipsa maximam partem veneni sui bibit.

XXXVIII. HARPASTE SENECAE.

Vt nemo in sese tentat descendere.

HARPASTE Senecæ cùm cæca esset, non de amissione oculorum, sed de domicilij obscuritate querebatur. Sic ille *ep.* 50. *ad Lucilium.* Harpastem vxoris meæ fatuam scis hæreditarium onus in domo mea remansisse. Ipse enim auersissimus ab istis prodigijs sum. Si quando fatuo delectari volo, non est mihi longè quærendus, me rideo. Hæc fatua subitò desijt videre. Incredibilem tibi narro rem, nescit se esse cæcam. Subinde pædagogum suum rogat vt migret, ait domum tenebrosam esse.

AP. Apodosim sic reddit Seneca. hoc quod in illa ridemus, omnibus nobis accidere, liqueat tibi. Nemo se auarum esse intelligit, nemo cupi um.

XXXIX. HELIOGABALI CONVIVIVM.

Felicitas vmbratilis.

PARASITVS in secunda mensa sæpè ceream cœnam, sæpè igneam, sæpè eburneam, aliquando fictilem, nonnunquam vel marmoream etiam, vel lapideam exhibuit: Ita vt omnia illis exhiberentur viden-

videnda de diuerſa materia, quæ ipſe cœnabat, cùm tantum biberent, per ſingula fercula, & manus, quaſi comediſſent, lauarent, nonnunquam pictas ciborum tabulas idem exhibebat, inter quas conuiuæ fame macerarentur. *Aelius Lāpridius in Heliogabalo.*

APODOSIS.

Tales ſunt res opeſque humanæ, vmbræ bonorum & ſimulacra potius, quam vera bona, imò, vt ait Theophylactus, εἰδώλων εἴδολα.

XL. IVPITER MENECRATES.

Simulatio diuinitatis inepta.

MEnecrates medicus eos, quos à morbo ſacro curaſſet, cauere, & ſcripto polliceri cogebat, futuros ſibi obtemperantes ſeruos ac comites vbi conualuiſſent. Ex illis vnus Nicoſtratus Argiuus comitiali morbo liberatus Herculis veſtitu incedebat: alius Apollinis, Mercurij alius; denique Aeſculapij. *Athen. l. 7. pag. 289.*

APO. Deum non facit veſtis, aut comitatus, ſed conſcientia, & virtutis integritas Deo ſimiles reddit mortales: multi Iouis ſceptrum, & fulmina ſibi arrogarunt, ſanctitatem diuinam pauci expreſſerunt. *Enodot.*

Πολλοὶ θριοβόλοι, παῦροι δέ τε μάντιες ἄνδρες.

XLI. IXIONII AMICI HELIOGRABALI.

Aulica vitæ lubrica conditio.

PAraſitos ad rotam aquariam ligabat, & cum vertigine ſub aquas mittebat, rurſuſq; in ſummum reuoluebat, eoſque Ixionios amicos vocauit. *Aelius Lāpridius in Heliogab.*

APODOSIS.

Præclarus in hac rota typus inconſtantiæ fauoris aulici. Palladas καὶ τοὺς μὲν κατάγουσα πάλιν σφαιρηδὸν ἀείρει τοὺς δὲ ἀπὸ τῶν νεφελῶν εἰς ἀΐδην κατάξει.

Fortuna aulica alios in orbem euchit, alios ex nubibus

bibus ad inferos deprimit. Idcircò Orontes rectè aulicos cum digitis Arithmeticorum comparabat, qui nunc decem millia, nunc vnum significant. καθάπερ τῶν ἀριθμητικῶν δάκτυλοι, νῦν μὲν μυριάδας, νῦν δὲ μονάδα τιθέναι δύνανται.

XLII. LYSIMACHVS HASTA COELVM FERIENS.

Superbia.

Plutar. in Fort. Alexand. lib. 2.

LYSIMACHVS, cum loca ad Thraciam vergentia obtinuisset, eò vsque dementiæ euasit, vt diceret: Nunc demùm Byzantij ad me veniunt, postquam lancea cœlum attigi. Ibi Pasides Byzantius, qui tum fortè aderat, Recedamus, inquit, ne ille lanceæ mucrone cœlum perforet.

AP. Typus hic erit Thrasonis, siue hominis dementis iactantiæ, qui iam non feriat, quod ait ille, sublimi sydera vertice, sed cœlum ipsum hasta configere nitatur. Restat vt & illud immurmuret:

Δυσμενέων δέ τε παῖδες ἐμῷ μένει ἀντιόωσιν.

XLIII. MARCELLI STATVA.

Solem Orientem adorare.

ACCVSATVS est Marcellus apud Tiberium, quod cùm antea Augusti Cæsaris statuam consecrasset, mox Tiberio post mortem Augusti ad Imperij gubernacula euecto in eadem statua, amputato Augusti Cæsaris capite, Tiberij faciem indididisset. Actam rem in Senatu refert Tranquillus, & quia ambigebatur, per tormenta quæsitam, damnato tandem reo, hoc genus calumniæ eò processit, vt hæc quoque capitalia essent, &c. Vide Cornel. Tacit. *lib.* 1. Tranquil. *in Tiberio* 58.

AP. Eo fermè ingenio sunt omnes aulici adulatores, vt Principum, dùm viuunt, nomen, & titulos colant, mortuorum non modò memoriam obliterari

ſibi patiantur, ſed penitùs eradant; pectori aliarum ſibi amicitiam ſpeciem deturbatis prioribus vltrò ingerentes.

XLIV. MARCVS ANTONIVS SALOMON DICTVS.

Eſto quod audis.

NVLLA vnquam, opinor, vanæ oſtentationis vel præpoſteræ adulationis erga principes clarior imago viſa eſt, quàm in M. Antonij monumento: qui cùm eſſet ad omnem propè flagitioſi animi dementiam peſſundatus, ſe nomine ſapientiſſimi Regis inſigniri, & quaſi religioſum æditum ſanctiſſimi templi cuſtodiæ affigi per impudentiam aliquorum (vt credibile eſt) adulatorum paſſus eſt. Refert enim Villalpandus noſter ſe nummum vidiſſe peruetuſtum in cuius facie alterâ eſſet M. Antonij imago cum hac inſcriptione, *Rex Salomon.* Altera facies templum exprimebat Hebraicis characteribus inſignita, quibus illud eſſe Salomonis templum indicaretur.

Villalpan. tomo 2. in epiſt. nuncupat. ad Phil. tertiū Regem Catholicum.

APODOSIS.

Quàm multi in ſpecioſis titulis ſuas oſtentant ineptias, & ea geſtant inſignia, quæ non magis illis conueniunt, quàm *Calonibus Sambuca,* quibus illud Laberij dictum ſanè argutum rectè congruit:

Sepulchris ſimilis, nil niſi nomen retineo.

XLV. MENIPPI AMASIA.

Voluptas hominum deceptrix.

HAEC Menippum ſpe coniugij demulcebat, omnibuſque obſequijs deuincere ſtudebat, vt ſe tandem eius carnibus ſaturaret. diſertè narratur à Philoſtr. *cap.* 8. *libro quarto in vita Apollonij,* & à Budæo *in philologo.* Menippo, inquit, ſoli aliquando in via iter faciēti, quæ Cenchreas ferebat, phantaſma occur-

occurrit specie muliebri: apprehensaque manu eius mulier iamdiu amore eius captam se esse dixit. Phoenissam autem sese origine esse aiebat, sed in suburbio Corinthi habitare, quoddam suburbiorum nuncupans. Quo, Menippe, inquit illa, si venire constitueris cantilenam me cantitante mirè oblectabere: vinumque illic bibes quale ante hunc diem nunquam; Nec verò ibidem tibi ab æmulo metus erit: tecum enim vno victura sum formosa cum formoso. Quibus verbis iuuenis pellectus, ad mulierem se contulit sub vesperam, deinde cum ea modo consueuit, vt solent qui amant. Apollonius autem cum eo venisset, in morem statuarij intuens in Menippum, hominem velut pictor oculis perlustrabat, deinde vbi percognitum hominem iam habuit. Heus tu, ô formose, inquit, quem fœminæ decoræ captant, scito te serpentem sinu fouere, vicissimque foueri à serpente. Hæc & alia cum in illo nuptiarum eleganti conuiuio disseruisset Apollonius, apertè rem prodens. Isthæc bona sponsa Empusarum, inquit, est vna, quas quidam lamias esse, quidam laruas arbitrantur. Amant autem Empusæ ac rebus venereis gaudent, tùm carnibus præcipuè humanis delectantur, & quos homines comesse statuerunt, eos ante sollicitant motibus venereis. Tùm Apollonij dicta noua sponsa refellente, & comiter, vt fit, in Philosophos cauillante aurea pocula, argenteaque suppellex, vt quidem videbantur, inania & euanida interim abierunt. Serui etiam vinum miscentes, & concinnatores obsoniorum, atque omne illud famulitium, repentè non comparuerunt, cum præstigias confutasset Apollonius.

APODOSIS.

O quantum est in rebus inane!

XLVI. MINYAS.

Diues θησαυρίζων.

MINIAS primus ærarium ad pecuniam asseruan-

uandam fecisse dicitur.

AP. Dicitur ergo prouerbiali charactere in diuites θησαυρίζοντας, qui Plutum illum miserum in arcis flagellant, vel potius strangulant, nec vsque liberè spirare patiuntur. *Pausan. in Bœoticis. pag.310.*

Nullus argento color est auaris
Abdito terris, inimice lamnæ
Crispe Sallusti, nisi temperato
Splendeat vsu. *Horat. Od. 2. lib. 2.*

Abiturus illuc quo priores abierunt,
Quid mente cœca miserum torques spiritum? *Phædrus Fabul. 77.*

XLVI. MITHRIDATES INTER BELLVARVM SATELLITIVM DORMIENS.

Improborum diffidentia & miseria.

MITHRIDATES Ponticus cùm somnum caperet, sui corporis custodiam non modò armis & satellitibus excubitoribus committebat: sed magis etiam tauro, & equo, & ceruo; quos mansuefactes habebat. Ij enim ad custodiã eius dormientis aduigilantes, siquis accederet, illius sensum ex ipsa respiratione quem mox percipiebant, atque ille mugitu, alter hinnitu, alius sua propria voce, eum è somno excipiebant. *Æl. lib. 7. cap. 66.*

AP. Ex eo apparet quàm misera tyrannorum conditio, qui cùm neminem habeant in tot aulicis fidelem, corporis sui custodiam belluis committere coguntur. Quantò melior nostrorum Regum conditio, qui amore & clementia animos sibi omnium deuinctos tenent. *Istud est sanè vinculum per quod respublica cohæret, Ille spiritus vitalis, quem hæc tot millia trahunt, nihil ipsa per se futura, nisi onus & præda, si mens illa imperij subtrahatur?* *Seneca de Clementia.*

XLVIII. MYCERINI NOCTES.

Voluptuaria vita.

Herod.l. 2 MYCERINVS rex, cùm accepiſſet ſe intra annum ſeptimum periturum, lucernarum magnam copiam ſibi fieri curauit, vbique epulis, & ludo noctes coniungens cum diebus, vt ita annos quatuordecim ex ſeptenis efficeret.

AP. Hac illuſtri Herodoti parabola ſignificantur homines voluptuarij nocturnis bacchationibus & intempeſtiuis conuiuijs aſſidui, qui vt Mycerinus noctem vertunt in diem, & illud Martialis lib.10. impudenter occinunt.

Ep. 19.
Seras tutior ibis ad Lucernas,
Hæc hora eſt tua, cum furit Lyæus,
Cum regnat roſa, cum madent capilli.

XLIX. NERONIS CALIX.

Multa cadunt inter calicem, ſupremaque labra.

ACCVBANTI in conuiuio Neroni decidens fulgur calicem quem in manibus tenebat excuſſit. *Philoſt. lib.* 4. *c.* 14. σιτουμένου γὰρ τοῦ Νέρωνος ἐμπεσὼν τῇ τραπέζῃ σκηπτὸς διήλασε τῆς κύλικος ἐν χεροῖν οὔσης, καὶ οὐ πολὺ ἀπεχούσης τοῦ στόματος.

Hor. Car. 2. *Od.* 13. AP. Repentini ſunt mortalium caſus, & *quod quiſque vitet nunquam homini ſatis cautum eſt in horas.*

L. NERONIS COPÆ.

Voluptates.

QVOTIES Nero Tiberij Oſtiam deflueret, aut Baianum ſinum prӕternauigaret, diſpoſitӕ per littora & ripas diuerſoriӕ tabernӕ parabantur, inſig-

insignes Ganeæ & matronarum institorio Copas imitantium, atque hortantium hinc inde vt appelleret. Suet. *in Neron* 27 Tacitus lupanaria vocat, *lib.* 15. Crepidinibus stagni lupanaria astabant illustribus fœminis completa.

AP. Baianus sinus vita est: Copæ, voluptates: Nerones, miseri voluptuarii. Stat igitur in littore voluptas mellita sirenula, & his versibus amasium compellat.

Tu si me comitare puer, non limite duro Silius Ital.
Iam tibi decurret concessi temporis ætas,
Haud vnquam trepidos abrumpet buccina somnos,
Non glaciem Arctoam, non experiere furentis
Ardorem Cancri.
Sed current albique dies, horæque serenæ,
Et molli dabitur victu sperare senectam.
Quantas ipse Deus lætos generauit in vsus
Res homini plenaque dedit bona gaudia dextra
Verum, *latet anguis in herba.*

LI. NERONIS ICARVS.

Ambitio.

NON est iam fabula Icarus Poetarum, sub Nerone iuuentus est qui volandi aleam susciperet: audi Tranquillum Exhibuit & Naumachiam marina aqua innantibus belluis; Item Pyrrhichas quasdam è numero Ephœborum, quibus post editam operam diplomata ciuitatis Romanæ singulis obtulit. Inter Pyrrhicharum argumenta Taurus Pasiphaen ligneo iuuencæ simulachro abditam iniuit, vt multi crediderunt: Icarus primo statim conatu iuxta cubiculum eius decidit, ipsumque cruore respersit. *Tranq. in Nerone* 12.

AP. Typus ambitiosi. Hoc idem ferme ipsum contigisse narrat Nicetas sub Manuele Comneno. Agarenus quippè præstigiator spectaculis Circensibus eo tempore quo Manuel Sultanum hospitio *Icarus Agarenus.*

exceperat, sua sponte hippodromi turri conscensa, ampla & promissa veste, multisque sinubus vndante, postquam populum varijs gesticulationibus elusisset, aëri se commisit, mox decidens, magno omnium risu mortuus est.

Quæ fuerat fabula pœna fuit.

Non dissimili facto Testudo apud Auianum dum cupit ab Aquila deferri in sublime,

Et male mercatis dum quærit sidera pennis,
Occidit infelix alitis vngue feræ.
Tum quoque sublimes cum iam moreretur in auras,
Ingemuit votis hæc licuisse suis.
Nam dedit exosa posthæc documenta quieti,
Non sine supremo magna labore peti.

LII. NERONIS PISCATIO.

Commodum maiori damno comparatum: vel, *Ingenio bene vtendum.*

Suet. in Neron. c. 30. PISCATVS est reti aureo purpura coccoque funibus nexis.

Absalonis Abbatis dictum. Serm. 5. de Christi aduentu, AP. Piscantur reti aureo, qui exigua commoda magnis impensis consectantur: Et, vt ait Absalon Abbas, *qui ingenium suum ad Poetas, & Philosophos conuertit, quasi aureum hamum mittit in lutosam aquam, quia pro re vili in profundo detinetur: nec potest iactura lucro piscis comparari.*

LIII. NICESIAS ALEXANDRI.

Adulatorum ineptia,

HEGESANDER refert Nicesiam Alexandri assentatorem, cùm Alexander à musca se punctum quereretur, ideoque muscas gnauiter abigeret, dixisse, Alijs profecto muscis, inquit, hæ quæ tuum sanguinem degustarunt, multò futuræ sunt præstantiores. Athen. lib. 6. de Adulatoribus.

AP. Adulator nullum in laudando tenere potest modum

modum, ſed frigida etiam & inepta perſæpe comminiſcitur, quæ quiſque ſani pectoris abhorreat. Verum principes hoc veneno infecti cupiũt omnes titillari & non vident, *Peſſimum inimicorum genus eſſe laudantes*. *Cornel. Tacitus.*

LIV. PACVVII FVNERATIO.

Moriendum quotidie.

PACVVIVS, qui Syriam vſu ſuam fecit, cùm vino, & illis fune eis opulis ſe ſepeliſſet quaſi ſibi parentaret, ſic in cubiculũ ferebatur à cœnâ, vt inter plauſus exoletorum hoc ad ſymphoniam caneretur: Βεβίωκε, βεβίωκε.

Nullo non ſe die extulit.

A P. Hoc quod ille ex malâ conſcientiâ faciebat, nos ex bonâ faciamus, & in ſomnum ituri læti, hilarèſque dicamus,

Vixi, & quem dederat curſum fortuna peregi. *Senec. ep. 12.*

Itaque ſic ordinandus dies eſt omnis, tanquam cogat agmen & conſummet, atque explent vitam.

LV. PHILIPPI ASTER.

Vltio diuina inſperata.

PHILIPPVS, cùm noctu ſagittis ſtellas inceſſere puer ſoleret, à ſtella ſeu aſtere milite altero oculo orbatus eſt. *ex Ptolomæo Hephæſtione lib. 3.*

A P. Non ſunt temere potentes irritandi: quod qui faciunt videntur in Solem ſpuere, & ſtellas ſagittis inceſſere, inde cum minimè putant, Nemeſis flagello, veluti cœleſti plaga, percutiuntur:

Μηδ᾽ ἄντ᾽ ἠελίοιο τετραμμένος ὀρθὸς ὀμιχεῖν.

aduerſus ſolem ne meito.

(***)

LVI. PHILIPPI VENATIO.

Generositas.

Ptol. Heph. Phot. bib. PHILIPPVS puer de nocte solebat desilientes stellas sagittis incessere, quo agnito, Diognetus vates Dominatorem multorum fore adolescentem prædixit.

AP. Venantur stellas magnanimi & ad egregiarum rerum spem erecti: qui non terræ regionibus spes desiniunt suas, sed Beatarum mentium Domicilium noctes diesque cogitant, atque in id omnes cogitationis impetus defigunt.

Pauci quos æquus amauit
Iuppiter, aut ardens euexit ad æthera virtus.

LVII. PHILOXENVS.

Helluo dissolutus.

PHILOXENVS hic depingitur gracilescente in gruis speciem collo, typus edacitatis inuerecundæ. Is accusans naturam, vt diutius frueretur cibi ac potus voluptate, collum sibi gruis optabat: ηὔξατό ποτε ὢν γεράνε αὐχένα χεῖν. De hoc dici potest quod Seneca: *Mœret quod magna pars suæ felicitatis exclusa corporis angustijs cessat.* Idem mullum in Dionysij Tyranni cæ- (Epist. 114.) na sibi appositum auri admouit, veluti sciscitans aliquid eorum, quæ apud Nereum fiunt, de Galatea scripturus: sed piscem iuniorem esse, & nimis paruum dixit, ideo nihil scire: inhiabat enim Dionysij mullo, (Ath. l. 1. p. 6.) qui maior erat.

AP. Clara est ex Icone. torquetur enim in Helluones, qui omnia voluptate metiuntur.

Et quibus in solo viuendi causa palato est. hos Aristophanes νέκυας μισαύχενας, *cadauera collotenus* appellat, quibus efferto præ ingluuie corporis pigris, & (Iuuenal. Satyr. II.) iuxta Poëtam, vino sepultis, neque pes, neque mens officium facit. Plotinus eosdem dicit ἀπεσφενδρωθῆναι

quod

quod instar plantarum alimoniam tantum attrahant, cætera sine sensu esse videantur.

LVIII. PHRYNE DELPHICA.

Voluptas consecrata.

CRATUS auream Phrynes statuam Delphis positam cum vidisset, exclamauit, Græcorum id petulantiæ trophæum esse erectum. *Plut. in fort. Alex. lib. 2.*

AP. Improbi non modo amant vitia, sed monumentis etiam consecrant; ad quodlibet audendum & audiendum proiecti. *Malorum vltimum est mala sua amare, vbi turpia non solum delectant, sed etiam placent.* *Senec. ep. 39.*

LIX. POLYDAMAS SAXI RVINAM EXCIPIENS.

Temeritas.

POLYDAMAS clarissimus athleta, qui Herculis gloria stimulatus leonem oppressit, apprehensum posteriorum pedum altero taurum constrictum diu tenuit, vt vix dilapsis vngulis euaderet. Tandem nimia virium fiducia labenti saxo se obiecit, & debitas temeritati pœnas dedit. *Pausan. in Eliac. l. poster.*

AP. Temeritas typus, ὦ μηδὲν εἰκῆ. Non male exprimit hæc tabula dementem ambitiosum, qui vel ipso vitæ periculo marcescentem humanæ gloriolæ lauream nundinetur, & dicat. *Stob. ser. 3. c. 53.*

Ruina cadere generosa iuuat.

LX. PROCRVSTES.

Hæreticus deprauator.

PROCRVSTES qui memoratur à Plutarcho in Theseo, latro fuit omni dirirate teterrimus, qui viatores suo lectulo applicare solebat, & siquidem proceriores essent, ampùtatione pedum decurtare, si con-

Plut. in Theseo. si contra breuiores, neruorum extensione lacerare.

Ap. Tales omnino sunt hæretici, qui vt ad modulum prauæ mentis sacras literas fingant, nunc demũt, nunc addunt de suo, & hanc carnificinam se Spiritu sancto authore facere dictitant.

Parce sepultis.

LXI. PROTOGENIS MOROSA OPERA.

Diligentia nimia vel prolixitas.

Pl. l. 35. c. 10. APELLES, cùm Protogenis opus immensi laboris ac curæ supra modum anxiè miraretur, dixit omnia sibi cum illo paria esse, aut illi meliora. Sed vno se præstare, quod manum ille de tabula nesciret tollere.

Alphæus. Ap. Nocet sæpe nimia diligentia:

Τὸ μηδὲν γὰρ ἄγαν, ἄγαν με τέρπει.

Lucerna Callimachi. In eodem argumento est Callimachus, qui auream Mineruæ lucernam fecit toto anno ardentem, quamuis nihil olei affũderetur. Is enim ob morosam in expoliendis operibus industriam Κακιζότεχνος dictus est. Paus. *in Atticis*. *Plin. l. 34. c. 8.* Apollodorus quoque fictor, iniquissimus sui iudex crebrò perfecta signa frangebat, dùm artis cupiditatem satiare non posset.

LXII. PSAPHON, SIVE ANNON.

Vana Gloria.

ANNON Carthaginensis supra mortalitatem nostram fastu elatus, præstantiorem de se famam euulgare statuit, quam natura pateretur. Itaque plurimas aues humani sermonis dociles coëmit, & in tenebris domesticorum parietum aluit, vnam cantilenam edocens, Θεὸς ἐστιν Ἄννων. Quæ cum satis eruditæ viderentur, in diuersas plagas dimisit, arbitratus hoc auium carmen de se vulgatum iri. At illæ semel

alis

alis solutæ, libertatémque adeptæ, & ad consuetum sibi victum reuersæ, naturalem cantum ediderunt, & auium modulationes recoluerunt, longo vale Annoni doctrinæque, qua in seruitute fuerant imbutæ, dicto. Eundem Apsephan nominat Dionis Scholiastes, ὁποῖον ἱστορεῖται περὶ τῶν λιβύων βασιλέως Ἀψεφᾶ, διὰ τῶν ψιττάκων μεμηχανῆσθαι, ἱπταμένων, καὶ κελαδόντων, Ἀψεφᾶς θεός ἐστι.

Ælian l.14. cap.30.

In orat.1. de Regno.

APODOSIS.

Ne te quæsiueris extra.

LXIII. PTOLEMÆI CAMELVS NIGER.

Nouitas ingrata.

PTOLEMÆVS Lagi filius, cum aliquando duas res nouas in Ægyptum adduxisset, Camelum videlicet Bactrianam totam nigram, & hominem bicolorem, cuius altera pars plane nigra, altera autem eximiè candida erat, per totum corpus æqualiter distincta atque diuisa: congregatis in theatrum Ægyptijs, exhibuit illis cum alia multa spectacula, tùm inter postrema hæc quoq; Camelum videlicet, & semialbum hominem, putauitq; se magnam admirationem isto spectaculo concitaturum esse. Illi ad Cameli quidem conspectum, perterriti sunt: & parum abfuit quin exilientes profugerent: quanquam ea tota auro culta atque purpura instrata erat: frænum autem etiam gemmis comparatum habebat, ex Darij alicuius aut Cambysis, aut etiam ipsius Cyri thesauris depromptum. Ad hominis autem intuitum plerique ridebant. Alij autem etiam vt monstrum aliquod ipsum auersabantur. Lucian. *contra eum qui dixerat*, Prometh. es in verbis.

APODOSIS.

Ex ipso Luciano.

Ex eo Ptolemæus intellexit se illis non adeò laudem conciliasse sibi, neque nouitatem apud Ægyptios in admiratione esse, sed præ ipso, ὃ εὔρυθμον καὶ εὔμορφον quod concinnum iustaque forma compositum esset, probari.

LXIV. SAGARIS MARIADYNVS.

Mollitia.

Athen. Dipn lib.12.

CLEARCHVS libro quinto vitarum narrat, Sagarim Mariadynum præ mollitie ad senectutem vsque nutricis ore fuisse cibatum, ne mandendo fatigaretur.

AP. Hoc instar adagij in delicatum puppum iactari poterit, quod Persianum illud expressisse videtur:

At cur non potius tenerèque columbo,
Et similis regum pueris pappare minutum
Poscis, & iratus mammæ lactare recusas?

LXV. SELENE SIMONIS MAGI.

Religio vna, reliquæ spectra.

D. Clem. lib.11. recognit. & lib.11. constit. Apost.

SELENE mulier erat formosa, quæ cùm se spectandam ex alta turri populo Romano præbuisset, effecit suis prestigijs Simon Magus vt quot in turri fenestræ erant, tot Selenes facies apparerent.

AP. Vna erat Selene vera, cæteræ imponebant oculis: Sic vna solida gloria, vna sapientia, religio, multæ tamen specie fallunt miseros mortales. Vide,

Quid distent æra lupinis.

LXVI. SMINDYRIDES.

Improbitas lucifuga.

CHAMAELEON Ponticus, lib de voluptate, refert Smindyridem iactare solitum se viginti annis,

nis, nec Orienten Solem vidisse, nec Occidentem, idque magni ad felicitatem momenti existimasse.

A P. Improbi nec primos Orientis Solis iustitiæ afflatus quærunt, nec Occidentem sibi vident, sed pectus obstruunt, quo minus cogantur admittere, atque inter tenebras sua flagitia & libidines exercent: Κλέπτων γὰρ ἡ νὺξ, τῆς δ' ἀληθείας τὸ φῶς. Euripides. Cadit etiam in voluptuarios somno & delicijs marcidos, qui paupertatem inde sibi, & magnas vitæ molestias accersunt, *Dormienti enim non conficiunt Dij.* nec immerito illis esurientibus postea dicitur: Χειμῶνος ὀρχοῦ μὴ τροφῆς ἔρα. Athen. lib. 7.

LXVII. SOTADES. ΣΩΤΑΔΗΣ.

Poëtæ obscœni typus.

PRIMVS author Cinædi carminis fuit. Ἦρξε δὲ σωτάδης μὲν πρῶτος κιναιδολογεῖν. Strab. *lib.* 4. *pag.* 446 de eodem Martial. *lib.* 2. *ep.* 76.

Quod nec carmine glorior supino,
Nec recito lego Sodatem Cinædum.

A P. Sotadeo genere sunt omnes Poëtæ obscœni, qui, quod miserum, Christiani nominetenus, impurissimorum Ethnicorum Cinædias è squallentibus impudicitiæ sepulchris eruere non verentur: quod capitale esse voluit diuinus Imperator Constantinus. Nam cum THALIAM effœminatos, ridiculósque numeros ad similitudinem Ægyptij Sotadæ conscriptos in lucem edidisset Arius, Constantinus ita rescripsit:

Victor Constantinus Max. Aug. Episcopis, & populo. Cum Arius scriptorum & impiorum hominum consuetudinem imitetur, eandem cum illis ignominiæ & turpitudinis notam merito subire debet. Quemadmodum Porphyrius capitalis pietatis hostis, qui nefarios libros contra religionem Christianam nuper edebat, mercedem dignam laboribus recepit, & eiusmodi quidem, vt apud posteriora sæcula non ipse so- *Constantini edictum in obscœnos Poëtas.*

se so-

APODOSIS.

Ex ipſo Luciano.

Ex eo Ptolemæus intellexit ſe illis non adeò laudem conciliaſſe ſibi, neque nouitatem apud Ægyptios in admiratione eſſe, ſed præ ipſo, ὅ εὔρυθμον καὶ εὔμορφον quod concinnum iuſtaque forma compoſitum eſſet, probari.

LXIV. SAGARIS MARIADYNVS.

Mollitia.

Athen. Dipn lib.12.

CLEARCHVS libro quinto vitarum narrat, Sagarim Mariadynum præ mollitie ad ſenecturem vſque nutricis ore fuiſſe cibatum, ne mandendo fatigaretur.

AP. Hoc inſtar adagij in delicatum puppum iactari poterit, quod Perſianum illud expreſſiſſe videtur:

At cur non potius tenerèque columbo,
Et ſimilis regum pueris pappare minutum
Poſcis, & iratus mammæ lactare recuſas?

LXV. SELENE SIMONIS MAGI.

Religio vna, reliquæ ſpectra.

D. Clem. lib.11.recognit. & lib.11. conſtit. Apoſt.

SELENE mulier erat formoſa, quæ cùm ſe ſpectandam ex alta turri populo Romano præbuiſſet, effecit ſuis prę́ſtigijs Simon Magus vt quot in turri feneſtræ erant, tot Selenes facies apparerent.

AP. Vna erat Selene vera, cæteræ imponebant oculis: Sic vna ſolida gloria, vna ſapientia, religio, multæ tamen ſpecie fallunt miſeros mortales. Vide,

Quid diſtent æra lupinis.

LXVI. SMINDYRIDES.

Improbitas lucifuga.

CHAMAELEON Ponticus, lib de voluptate, refert Smindyridem iactare ſolitum ſe viginti an-

nis,

nis, nec Orienten Solem vidiſſe, nec Occidentem, idque magni ad felicitatem momenti exiſtimaſſe.

Ap. Improbi nec primos Orientis Solis iuſtitiæ afflatus quærunt, nec Occidentem ſibi vident, ſed pectus obſtruunt, quo minus cogantur admittere, atque inter tenebras ſua flagitia & libidines exercent: Κλεπτῶν γὰρ ἡ νὺξ, τῆς δ' ἀληθείας ὁ φῶς. Euripides. Cadit etiam in voluptuarios ſomno & delicijs marcidos, qui paupertatem inde ſibi, & magnas vitæ moleſtias accerſunt, *Dormienti enim non conficiunt Dij.* nec immerito illis eſurientibus poſtea dicitur: Χειμῶνος ὀρχοῦ μὴ τροφῆς ἔρα. *Athen. lib. 7.*

LXVII. SOTADES. ΣΩΤΑΔΗΣ.

Poëtæ obſcœni typus.

PRIMVS author Cinædi carminis fuit. Ἦρξε δὲ σωτάδης μὲν πρῶτος κιναιδολογεῖν. Strab. *lib. 4. pag.* 446 de eodem Martial. *lib. 2. ep. 76.*

Quod nec carmine glorior ſupino,
Nec recto lego Sodatem Cinædum.

Ap. Sotadeo genere ſunt omnes Poëtæ obſcœni, qui, quod miſerum, Chriſtiani nominetenus, impuriſſimorum Ethnicorum Cinædias è ſquallentibus impudicitiæ ſepulchris eruere non verentur: quod capitale eſſe voluit diuinus Imperator Conſtantinus. Nam cum THALIAM effœminatos, ridiculóſque numeros ad ſimilitudinem Ægyptij Sotadæ conſcriptos in lucem edidiſſet Arius, Conſtantinus ita reſcripſit:

Victor Conſtantinus Max. Aug. Epiſcopis, & populo. Cum Arius ſcriptorum & impiorum hominum conſuetudinem imitetur, eandem cum illis ignominiæ & turpitudinis notam merito ſubire debet. Quemadmodum Porphyrius capitalis pietatis hoſtis, qui nefarios libros contra religionem Chriſtianam nuper edebat, mercedem dignam laboribus recepit, & eiuſmodi quidem, vt apud poſteriora ſæcula non ipſe ſo- *Conſtantini edictum in obſcœnos Poëtas.*

se solùm maximis probris vexatus fuerit, & turpissima labe infamiæ aspersus, verùm etiam impia eius scripta deleta, & penitus extincta: sic etiam visum est Arium, & eius sectatores Porphyrianos nũcupare, vt quorum sequuti sunt mores, eorum etiam nomen habeant. Quinetiam si quod opus ab Ario scriptum reperiatur, illud cremandum esse. (Addit) Illud etiam mandamus, vt si quis librum ab Ario compositum occultasse deprehensus sit, & eum non statim in medium adductum igne combusserit, morte mulectetur, nam mox vt comprehensus fuerit plectatur capite. Vide *Socrat. lib. 1. cap. 6.*

LXVIII. STASICRATIS ATHOS.

Adulatio impudens.

STASICRATES aurum, æs, ebur, pigmenta, ligna, & cætera respuens, Athon montem efformare & elaborare studebat in Alexandri speciem: vt mare quidem ima basi attingeret; sinistra amplam admodum & ciuium multitudine abundantem ferret ciuitatem: dextra perennem fluuium erumperet ex phiala. Hic Alexander excelsos artificis spiritus admiratus iussit quiescere. Neque enim sibi vnum montem sufficere ad gloriæ monumentum existimabat, cum & Caucasum, & Tanaim, & Caspium pelagus haberet.

Plut. lib. 1. de Fortit. Alexandri.

AP. Adulatores alienas prorsus species principibus affingunt.

Quid quod adulandi gens prudentissima laudat
Sermonem indocti, faciem deformis amici,
Et longum inualidi collum ceruicibus æquat
Herculis, Antæum procul à tellure tenentis.

Iuuenal. Satyr. 3. 5. 4.

LXIX. THEMELIS NOBILE EXEMPLVM.

Sacerdotibus arma tractare periculosum.

CVM Ameras Tarsi Dux Sarracenorum contra Romanos cum exercitu profectus esset, atque in Herculis vicum milites prædatum misisset, quidam presbyter

presbyter, Themel nomine, sacrificium incruentum peragens, vt agnouit Sarracenorum irruptionem, relicto sacrificandi munere, ita vt erat, manibus gestans Ecclesiæ mysterium, sic eos qui inuaserant propulsans, & multos vulnerauit, haud paucos interfecit, reliquis in fugam versis, & ab Episcopo interdicto ei sacrificandi munere, postquam non impetrauit veniam, ad Agarenos se contulit, & Christianam fidem eiurauit, atque cum ipsis egressus, non solum Cappadociam, & finitima loca vexabat, sed etiam vsque ad Asiam minorem peruenit, & quanta detrimenta intulerit, nec scribere quidem nobis fas est. *Baron. ad ann. Christ. 957. ex Curopalate.*

AP. Felicior ille si fuisset *Sidonius.*

Doctus soluere vincla quæstionum.

Et verbi gladio secare sectas.

LXX. THEOPHYLACTVS HIPPOMANES SACERDOS IMPIVS.

Ab Ara ad haram.

THEOPHYLACTO Patriarchę Constantinopolitano, qui ad furorem vsque alendorum equorum cupiditate flagrauit, quorum duo millia habuit, sacra peragenti magna illa quinta sacræ Cœnæ die, & preces mysteriorum legenti, ministrum illum, ferunt, cui fuerat equorum commissa cura nuntium attulisse, maxime insignem illam Phorbautem equam, addito nomine peperisse; Et illum præ nimio gaudio quod reliquum sacrificij vtcumque peracto, cursu ad stabulum contendisse, conspectoque nato pullo ad magnum templum redijsse vt absolueret sanctæ Dei & Saluatoris nostri passionis hymnum *Curopolates & Baron. ad annum Christi 9.9.*

AP. Huic vere mens fuit quod disertè à Græcis dicitur, ἐν ταῖς τῶν φατνίων βοτρείοις.

LXXI. THOMYRIDIS FACTVM.

Curiositas & vanitas scientiarum punita.

THOMYRIS Nymphæ filius & Rex creatus à Scythis, propter artis peritiam cum Musis contendit pignore proposito, nempè ipsarum Musarum coniugio, sed ab ijs superatus oculis orbatur.

Phot. bibl. pag. 221. ex Conone.

AP. Thomyris, candidatus literarum: Musæ, sapientia: spes coniugij, curiositas & timor φιλολόγων: cæcitas, ignorantia eorum, qui dùm se egregiè doctos putant, in maximam deueniunt infamiam. Βέλτιον ἀγνοεῖν καλῶς, ἢ εἰδέναι κακῶς.

D. Chrysost. de Fato. homil. 65

LXXII. THRASYLLVS.

Diues Auarus.

THRASYLLVS Æxoneus inaudito quodam dementiæ genere laborauit, nam vrbe relicta migrabat in Piræum, quùmque ibi habitaret, omnes naues, quæcumque in eo subducerentur, suas esse putabat, & in album referebat, sicque dimittebat eas. Quod si quæ saluæ, & integræ in portum ingrederentur, supra modum gaudebat. Multos autem annos hoc morbo tenebatur. Demùm frater eius profectus è Sicilia, tradit eum Medico vt sanaretur, atque sic eum reliquit vecordia. Sæpissimè igitur suæ in amentia oblectationis mentionem faciebat, & se nunquam cumulatius gaudium percepisse dictitabat, quàm cùm vidisset naues seruari, quæ tamen ad se nihil pertinerent.

Ælian. lib. 4. Var. hist. cap. 25.

AP. Icon est diuitum auarorum, quos dulci cupiditate ebrios tenet auaritia. Vident illi aurum, & argentum factum, infectum, stragulam vestem delicatam, currus auratos, villas, horrea, apothecas, & sua esse opinantur, longè opinione decepti: nam vix oculos huiusmodi spectaculis pascunt, cùm à se ad alie-

alienos heredes transuolant. At demum intelligunt se opinione beatos fuisse.

Et vigil elapsas quærit auarus opes.

LXXIII. TIMOTHEI TEMPESTAS.

Orator parùm vehemens.

TEMPESTATEM in Nauta descriptam à Timotheo Dorion tibicen cùm irrideret, in feruente cacabo se vidisse dixit vehementiorem. *Athen. lib.* 8.

AP. Cadit igitur παροιμία in oratorem parùm vehementem, qui res grandes culpa ingenij & languore styli deterat modeste. *Horat. lib.* 1. *Carm. Od.* 6.

Nec sæuam Pelopis domum
Conamur tenues grandia: dum pudor
Imbellisque lyræ Musa potens vetat
Laudes egregij Cæsaris, & tuas
Culpa deterere ingenij.
Quis Martem tunica tectum adamantina
Dignè scripserit? aut puluere Troico
Nigrum Merionen? aut ope Palladis
Tydidem superis parem.

LXXIV. TRIREMIS AGRIGENTINA.

Ebrietatis typus.

TIMAEVS Tauromenites domum quandam Agrigenti triremen ea de causa vocatam fuisse narrat. Iuuenes quidam in ea temulenti vsque adeò dementati sunt, vino æstuantes, vt in triremi nauigare se crederent, horrenda tempestate in mari iactata, tantùmque mentis potestate moti sunt, vt domus vasa omnia & stragula foras eijcerent, velut in mare, nauis, quam tempestas affligebat, vt illis videbatur, exonerandæ causa. Postridiè verò profectis

fectis ad illas ædes prætoribus, inclinati iuuenes adhuc nauseabundi, ijs qui interrogabant magistratibus responderunt, tempestate se vexatos nauis alleuandæ causa sarcinas deiecisse in mare. Mirantibusque prætoribus tantum stuporem, vnus qui ex ijs natu maior videbatur: Ego, inquit, viri Tritones, sub infimo nauis tabulato, quammaxime licuit abditus, iacui. Postremò, seruati, statuas inter deos marinos promiserunt iudicibus.

Athen. l. 11.

AP. Ebrietas mentem stupore confundit, & nouos mundos fingit, nouas rerum species; noua monstra.

Lucret. l. 3.

Cùm vini vis penetrauit
Acris, & in venas discessit didi: us ardor:
Consequitur grauitas membrorum, præpediuntur
Crura vacillanti: tardescit lingua, madet mens:
Nant oculi: clamor, singultus, iurgia gliscunt.

LXXV. TRIVMPHVS CALIGVLÆ.

Vana gloria, seu res humana.

CALIGVLA, deficiente belli materia, paucos de custodia Germanos traijci, occulique trans Rhenum iussit: ac sibi post prandium quam tumultuosissimè adesse hostem nunciari. Quo facto proripuit se amicis, & parte equitum Prætorianorum, in proximam syluam, truncatisque arboribus, & in modum trophæorum adornatis, ad lumina reuersus, eorum quidem, qui sequuti non essent, timiditatem & ignauiam corripuit; comites autem, & participes victoriæ nouo genere, ac nomine coronarum donauit; quas distinctas Solis, ac Lunæ, syderumque specie exploratorias appellauit, & cętera planè Caligula digna. Postremò quasi perpetraturus bellum, directa acie in littore Oceani ac balistis, machinisque dispositis nemine gnaro ac opinante quidnam cœpturus esset, repentè vt conchas legerent, galeasque, & sinus replerent,

impe-

imperauit, spolia Oceani vocans Capitolio Palatioque debita. Et in indicium victoriæ, altissimam turrim excitauit, ex qua, vt ex Pharo, noctibus, ad regendos nauium cursus, ignes emicarent. Pronuntiatoque militi donatiuo centenis viritim denarijs, quasi omne exemplum liberalitatis supergressus: Abite, inquit, læti, abite locupletes, conuersus hinc ad curam triumphi, præter captiuos, & transfugas Barbaros, Gallorum quoque procerissimum quemque, & vt ipse dicebat, ἀξιοθριάμβευτον, ac nonnullos ex principibus legit ac seposuit ad pompam, coegitque non tantùm rutilare, & submittere comam, sed & sermonem Germanicum addiscere, & nomina Barbarica ferre. *Tranquill. c. 45. 46. 47*

AP. Quis risum teneat de triumphatore illo hypobolimæo audiens? Nùm verò similes sunt res humanæ, in quibus & species, & tituli, & tumultus multus, cum ipsæ sint planè nihil?

Heu primus quis fuit ille, *Boet. Metr. 5. lib. 2.*
Auri qui pondera tecti
Gemmasque latere volentes
Pretiosa pericula fodit?

LXXVI. TROPHAEVM THEBANORVM AEREVM REPREHENDITVR.

Inimicitias æternas esse non debere.

CVM Thebani Lacedæmonios bello superauissent, & ferè mos esset Graijs, cùm inter se bellum gessissent, vt ij qui vicissent trophæum aliquod statuerent, victoriæ modo in præsentia declarandæ caussa, nō vt in perpetuum belli memoria maneret, æneum sustulerunt trophæum. Accusantur apud Amphictyonas, id est apud commune Græciæ concilium, quòd æternum inimicitiarum monumentum, Graios de Graijs statuere non oporteret. *Cic. 2. de Inuentione.*

APODOSIS.

Cassiod. 4. Var. 7. Pudeat Christianos qui æternæ inimicitiæ scelerata figunt trophæa.

Crudelitatis genus est vltra naufragium velle desauire.

LXXVII. VALERIA DENTATA.

Calumnia.

VALERIA cum dentibus nata exitio ciuitati fuit; in quam deportata est. Pl. l. 7. c. 16.

APODOSIS.

Exitiales sunt hominum generi, qui vix nati iam mordere famam bonorum & lacerare incipiunt. Quamobrem periculum est, ne in quamcunque deuenerint ciuitatem aut hominum cætum, maledictorum virus effundant, & in perniciem bonorum grassentur, ὡς ἄρα ὀδὲν τι διαβόλȣ γλώττης χείριςον ἐν ἀνθρώποις ἕτερον κακόν.

LXXVIII. ZOROASTRES AB ASTRIS INCENSVS.

Scrutator maiestatis oppressis.

ZOROASTRES, qui ita appellari voluerat, cùm prius Zarades diceretur, se ζῶον ἄςρων iactitans, dùm curiosius vim cœli & astrorum scrutari conatur, ab ijsdem incensus est.

APODOSIS.

Procul à Ioue, & fulmine. Cadit in hoc argumentum quod habet Nicetas de Theologis Græcis, qui cùm curiosius de incarnatione apud Comnenum Imperatorem disputarent, repentè alieno anni tempore ingens tonitru exauditum est tanto fragore, vt nonnulli in terram collaberentur, tum Elias aperto libro de terræ motibus & tonitruis, scriptum inuenit, πτῶσις σοφῶν. Casus sapientum.

LXXIX.

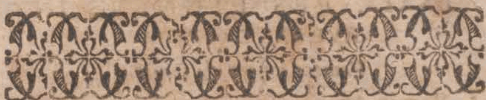
LXXIX. PES LIGNEVS IN AVREA CREPIDA.

Vanitas misera & inepta.

FVIT in Asia vir opulentus, cui calamitoso casu, cùm per niuem iter faceret, putrefactus frigore, vsturis vterque pes deperierat. Ille tam miserabilem fortunam expertus infelicitatem solari cupiens, ligneos pedes truncis accommodabat, ac calceis indutus vndique seruis innixus incedere gaudebat. Vbi hoc insuper ridiculum comminiscebatur: Crepidas pulcherrimas semper & nouas, cura erat summa mercari, vt ita calceis speciosis ligna sua, nempe pedes, conspicuos faceret. *Lucian. aduers. indoct.*

APODOSIS.

His assimilia facere dicit, qui cum sint clauda mente, & ficulneis sensibus, χωλὴν ϗ συκίνην γνώμην ἔχοντας, vestibus, libris, ædibus speciosis, & reliquo rerum humanarum choragio student enitere.



PARABOLARVM HISTORICARVM LIBER QVINTVS.

RITVS GENTIVM.

I. AEGINETARVM SEPVLCHRVM.

Hypocrisis, vel Arrogantia.



EGINETAE, cùm erubescerent se abfuisse à prælio Platæensi, suis mortuis, qui nulli erant, sumptuosi operis sepulchrum excitarunt, vt apud posteritatem fortitudinis laudem captarent. Vide *Herod. lib. 9.*

APODOSIS.

In eos, qui speciosis titulis ornant parietes, cum ipsi fumus sint, & nihil: quos disertè ait Plato,

Πέρωτέρω κόνεως κεκτημένους τὸ φύσημα.

Infra cinerem etiam superbire.

II. AEGYPTIORVM FVNERATIO.

Gulæ detestatio.

ÆGYPTII, quoties medicatum aliquod funus apparabant, ex prima nobilitate mortuum cōdientes, seorsum eximebant ventriculum, eumque in arcula seponebant, deinde cùm pollinctor elato funere cadauer ad Solem conuertisset, defuncti nomine Solem cœlestesq; omnes insigni elogio contestabatur:

batur: Sol rerum domine, vosq; cœlites, qui mortalibus lucis vsuram largimini, me accipite, & cœlestibus contubernalem addite. equidem piè, ac religiosè numina à maioribus mihi commonstrata semper dũ vixi excolui, genituræ meæ authores semper honoraui, hominem occidi neminem, aut deposito fraudaui, nec aliud quicquam infandum patraui. quod si quid à me patratum est edendo, bibendove, quod non oportuerit, id omne non mea, sed huius causa commissum est, simulque cum dicto arcam in qua ventriculus erat conditus, in profluentem pròijciebat, corpus reliquum vt purum & labis immune condiens. Plutarch. τὸν νεκρὸν ἀνατέμνοντες ἔδειξαν τῷ ἡλίῳ, εἶτα αὐτὰ μὲν εἰς τὸν ποταμὸν κατέβαλον. *in conuiuio septem sapientum.*

APODOSIS.

Hac parabola gulæ pernicies, & detestatio pulchrè significatur.

Obsequium ventris mihi perniciosius est. *Horat. Sat. 7. lib. 2.*

III. AEGYPTIORVM SCELETVS.

Mortis memoria.

CIRCVMFEREBATVR apud Aegyptios inter pocula sceletùs, hoc est, corporis ossea duntaxat compage extantis effigies, in memoriam Manerotis Isidis (vt aiunt) alumni quem annis innocentibus immatura morte fata præripuerunt. *Herod. lib.* 2. Petronius in Satyrico huiusce moris quoque meminit, & versus affert non illepidos, qui in hoc spectaculo cantarentur.

Eheu nos miseros, quàm totus homuncio nil est!
Sic erimus cuncti postquam nos auferet orcus,
Ergo viuamus dùm licet esse benè.

Nec vacat etiam illud antiquæ Philosophiæ mysterijs, quod Romani ex Numæ institutis eandem deam nuptiarum simul & funerum præsidem fecerint Venerem, quæ alio nomine dicitur Libitina, vt innue-

Venus sepulchralis. rent φθαρτὸν εἶναι ὃ γεννητὸν, & ianuam mortis ipsam fermè vitam esse. Delphis quoq; simulachrum Veneris sepulchralis, Ἀφροδίτης ἐπὶ τυμβίας, cernebatur.

Plutarch. in ῥωμαϊκ.

IV. AETHIOPVM CHRISTIANORVM MOS.

Πάντα κόνις.

Sab. l. 4. c. 4. ÆTHIOPVM Christianorum maioris ordinis Antistitibus, non crux modo, sed vas etiam aureum terra refertum præferri solet, vt hoc inspectum homines suæ admoneat mortalitatis.

APODOSIS.

Hoc symbolo significatur conditionis humanæ fragilitas, & nostra mortalitas. Rectè in veteri quodam Epitaphio quod citatur à Delrio in adagialibus sacris homo appellatur

Vas Cinerum.

Dic homo vas Cinerum, quid confert flos facierum?
Copia quid rerum? mors vltima meta dierum.

V. AETNAEVS VENATOR.

Opera irrita.

Vide Cœl. Rhodigin. ÆTNAEI venatores, quasi inuita Diana venentur, captant semper, capiunt nihil. Nam vt Sicilia vndique vernat floribus, eorumdem fragantia canis alioqui sagacis, nares ita hebetantur, vt odoratu carere videatur.

APODOSIS.

Egregiè cadit in concionatores, qui apud delicatos & voluptuarios homines agunt. Ex quo fit, vt vernantium illic deliciarum lasciuia non modo homines oblectati à rebus serijs abducantur: sed ipsorum doctorum languescat industria. malè cum austeritate virtutis, & compunctione cordis congruunt deliciæ Αἴτναζον ἀναμίξαι ὕδατι πῦρ, οὕτως, οἶμαι, τρυφὴν, καὶ κατάνυξιν.

S. Chrys. l. 1. de comp. cor.

VI. AEGYPTIORVM SAIREI.

Natalis Christi typus.

FESTVM erat apud Aegyptios, quod Sairei siue festum lętitiæ nominabatur, in honorem Serapidis, quem Solem interpretatur, institutum. Hoc, opinor lucem solenni gratulatione salutabant. meminit Plutarch. ὅτι τὴν ἑορτὴν αἰγύπτιοι τὰ χαρμόσυνα. σάιρει καλοῦσιν. *In Iside & Osiride.*

AP. Verè Χαρμοσύνης, lætitiæ festum est Natalis Domini, quo dissipatis errorũ tenebris, nobis prima Christianæ lucis crepuscula illuxerunt. Idcircò à D. Chrysostomo dicitur ἡ πασῶν ἑορτῶν σεμνοτάτη, καὶ φρικωδεστάτη, ἣν οὐκ ἄντις ἁμάρτοι μητρόπολιν πασῶν τῶν ἑορτῶν προειπὼν, *omnium solennitatum augustissima & maximè stupenda, quam haud errarit qui metropolim festorum omnium dixerit.* *Hom. 31. de beato Phil.*

VII. AEGYPTIORVM VICTIMA.

Puritas.

SACERDOTES Aegyptiorum, si vnum dumtaxat pilum in boue nigrum viderint, immundum censent. *Herod. l. 2.*

AP. Hæc parabola è sacris Aegyptiorum deducta, significat sinceram cordis munditiem, in quo nihil sit fucatum. Oportet ad numen accedentes cithari piscis cor habere, τὴν καρδίαν λευκὴν καὶ πλατεῖαν. Athen. lib. 7. Dipnosoph. *Cor candidum & amplum.*

VIII. AETHIOPES SOLEM ORIENTEM DETESTANTVR.

Improbi osores virtutis.

ÆTHIOPES nonnulli Orientem Solem detestantur, & eo emergente in paludes se cõdunt. *Strab. l. 17. num. 565.*

AP. Improbi lucem virtutis, & bonum operum non ferunt.

Κλεπτῶν γὰρ ἡ νύξ, τῆς δὲ ἀληθείας τὸ φῶς. Furum nox est, lux veritatis. *Euripides.* Sic in fabula Ranæ Solis nuptias execrantur:

Clamorem Ranæ sustulere ad sidera.
Conuitio permotus quærit Iupiter
Caussam querelæ. quædam tum stagni incola,
Nunc (inquit) *omnes vnus exurit lacus,*
Cogitq; miseras arida sede emori:
Quidnam futurum est si crearit liberos?

IX. AETHIOPVM CADAVERA.

Hypocrisis.

Herod. l. 3. ÆTHIOPES exsiccata cadauera gypso inducunt, pingunt, & cippo vitreo operiunt, quid ornatius? imò quid turpius?

AP. Magnificis tectorijs hypocritæ celant vitia, quos ideò Christus Dominus sepulchra dealbata nobili icone denominat. Sed viperæ in auro quoque & electro sepultæ hanc vanitatem redarguunt.

Mart. epig. lib. 4.

Flentibus Heliadum guttis dum vipera serpit,
Fluxit in obstantem succina gemma feram:
Quæ dum miratur pingui se rore teneri,
Concreto riguit vincta repente gelu.
Ne tibi regali placeas Cleopatra sepulchro,
Vipera si tumulo nobiliore iacet.

X. AGRIOPHAGORVM, ET SAMBRORVM REX.

Vigilantia, & ratio libidini subiecta.

Sol. Polyhist. pag. 93. edict. pict. OCCIDENTEM versus Agriophagi tenent, qui solas Pantherarum & Leonum carnes edunt, rege præditi, cuius in fronte oculus vnus est. Sambris verò proximi summã regiæ potestatis Cani tradunt, de cuius motibus quidnam imperitet augurantur.

AP.

AP. Illi regem Imperij oculum demonstrant, quem ἀκοίμητον, & perspicacem esse oportet. Hi omninò barbari, qui se à cane regi patiuntur, deprauatos homines ostendunt, qui abiecto rationis gubernaculo libidini obtemperant.

Nil tibi concessit ratio?

XI. ALBANORVM MORTVI.

Hæreticorum exequiæ.

APVD Albanos piaculum est, curam suscipere, aut mentionem facere mortuorum.

AP. Barbaris Albanis sunt similes, qui neque pro defunctis orari, neque vlla pietatis officia curare volunt. *Sancta & salubris est cogitatio pro defunctis exorare, vt à peccatis soluantur*, Machab. August. lib. 1. de Ciuitate Dei, cap. 13. *Non ideo tamen contemnenda & abijcienda sunt corpora defunctorum, maximeq; iustorum, atque fidelium, quibus tanquam organis & vasis ad omnia bona opera sanctus vsus est spiritus.* Ad hæc Cassiod. lib. 6. Var. 8. *defunctorum quinetiam sacram quietem, æquabilia iura tuæ conscientiæ commiserunt, ne quis vestita marmoribus sepulchra nudaret, ne quis columnarum decorem irreligiosa temeritate præsumeret, ne quis cineres alienos, aut longinquitate temporis, aut voraci flamma consumptos scelerata perscrutatione detegeret, ne corpus, quod semel reliquerat molestias mundanas, humanas iterum pateretur insidias.*

Strab lib. 2. c. 347. n. 10.

XII. ALBANORVM VICTIMA.

Improborum felicitas.

ALBANORVM multi diuino, vt arbitrabantur, sed verè dæmoniaco instinctu correpti vaticinantur. Qui verò eorum furore vehementiore agitatus solus per syluas vagatur, hunc comprehensum

dos, sacra vincit catena, & opiparè per illum alit annum. Productus deinde ad rem sacram vnà cum alijs victimis mactatur vnguentis delibutus.

Strab. lib. 2. pag. 346. num 50.

APODOSIS.

Impij quasi victimæ Albanorum potant, olent, æternis supplicijs destinati.

Minutius Felix in Octauio.

Miseri quibus vltimus instat
Ille dies, festa velantur fronde per vrbem.

XIII. ÆNEANES, ΑΙΝΕΙΑΝΕΣ,

Auari.

Plutarch. in quæst. Græc. 14.

ILLI sibi ex oraculo persuadebant fore, vt patriam terram amitterent, si particulam aliquam largirentur.

AP. In auaros qui pecuniam recondunt, & nemini largiuntur, non secus ac si in vncia donanda ex asse bona essent amissuri. Et ita quidem clausos omnibus volunt benignitatis fontes, vt quod est in sordidi charactere apud Theophrastum, μήτε ἅλας χρωννύειν, μήτε ἐλλύχνιον: neque salem alijs commodent, neque ellychnium.

Phedrus lib. 4. 77.

Tibi dico auare gaudium heredis tui:
Qui tristis audis Musicum citharæ sonum,
Quem tibiarum macerat iucunditas,
Obsoniorum pretia cui gemitum exprimunt:
Qui dum quadrantes aggeras patrimonio,
Cœlum fatigas sordido periurio,
Qui circumcidis omnem impensam funeris
Libitina ne quid de tuo faciat lucrum.

XIV. AENEANI PATRIA EST NOVERCA.

Soli natalis odium.

VIRGINES ijs, qui Cassiopæam bouem ducebant, solebant acclamare:

Μήποτε νοσήσαιτε φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν.

Nun-

Nunquam redeatis dilectam in patriam terram. *Plutarch.*
Et id sibi lubenter acclamari audiebant, propter terræ duritiem, & sterilitatem.

APODOSIS.

In eos qui patriam lubenter relinquunt alibi melius victuri.

Omne solum forti patria est, vt piscibus æquor.

XV. ANGYLAE.

Impietas.

ANGYLAE solos colunt inferos. Fœminas suas primis noctibus nuptiarum adulterijs cogunt patere, mox ad perpetuam pudicitiam legibus stringunt seuerissimis. *Soli. Poly. pag. 97.*

APODOSIS.

Typus impietatis expressus, si addas Valerij Flacci lemma.

Alijs Rex Iuppiter oris.

XVI. AQVITANORVM REGVM IMPERIVM.

Inconstantia rerum humanarum.

ASTRAEVS oculorum suorum incremento atque decremento, lunæ designabat alternationes, inde Aquitanis Regibus charissimus fuit, quòd contentionem inter eos dirimeret, qui iuxta lunæ vicissitudines succedebant imperio. *Antonius Diogen.*

APODOSIS.

Res humanas luna mutabiliores perpetua vertigine alternat inconstantis fortunæ rota. Cuius lubrica si scire quisquam velit quam varia sint & assidua, arenarum numerum idem iam despiciens, & montium pondera scrutari poterit. Amm. Marcell. οὐδὲν τῶν ἐν γενέσει βέβαιον, τροπὰς καὶ μεταβολὰς ἀναγκαίας τὰ θνητὰ δέχεται. Nihil in rerum natura firmum est: mutationes, & vicissitudines necessarias res humanæ habent. *lib. 14. Phil. lib. de mundi opificio.*

XVII. ARABIAE SACRI.

Castitas Sacerdotum.

FERVNT non ampliùs esse 300. familias in Arabia, quæ commercium thuris exercent, & id iuris per successiones sibi vendicent. sacros ob id vocari thurilegos, nec congressu fæminarum funerumque cum incidant eas arbores aut metant, pollui. *Pl. nat. hist l.* 12. *c.* 14. Pene simile habet de cinnamomo Aethiopum Solinus.

APODOSIS.

Castos esse oportet qui orationes thymiama Dei offerunt.

Casta placent superis.

Ambrosius Petro Subdiacono Siciliæ: Nullus debet ad altaris mysterium accedere, nisi cuius castitas ante susceptum mysterium, fuerit approbata.

XVIII. ARGIVORVM ΥΒΡΙΣΤΙΚΑ.

Viri muliebres.

ARGIVAE mulieres, cum Telesilla duce contra Cleomenem Lacedæmoniorum regem in suæ vrbis obsidione fortiter pugnassent, bellicis monumentis honestatæ, id insuper habuerunt, vt quotannis ὑβριστικὰ celebrarent, in quibus chlamydatæ mulieres incedebant, viri pallijs muliebriter induti cernebantur. *Plutar. in Arg. ibid.*

APOD. Parabola sugillat viros muliebri animo. ἀχαιΐδας κ᾽οὐκέτ᾽ ἀχαιούς.

Vos etenim Iuuenes animum geritis muliebrem,
Illaque virgo viri.

Immane templum (vt ait Accius) obuallatum ossibus, sed sine animo, sine quo anima est nihil.

XIX.

XIX. ARIANVS SPONSVS.

Labor ante fructum bonorum.

APVD Arianos (populi sunt Persarum finitimi) nemo vxorem ducit, nisi prius hostis amputatum caput detulerit ad regem, Rex caluaria in regio thesauro posita, linguam minutatim secans, cum farina miscens prius degustatam, ei qui attulit, & familiaribus edendam præbet. *Strab. l. 15. pag. D. n. 10.*

APODOSIS.

Τῆς δ' ἀρετῆς ἱδρῶτα θεοὶ προπάροιθεν ἔθηκαν ἀθάνατοι. *Hesiod.*

Dij, inquit, sudorem posuerunt ante virtutem, & laborem ante fructum voluptatis.

XX. ATHENIENSIVM IVDICVM CRVENTA SVBSELLIA.

Iudiciorum circumspectio.

ATHENIENSES vt innumeros in re iudiciaria ritus, tùm illum non postremum habuerunt, quo ante iudicum consessum porcellum mactari iubebant, tanquam expiatoriam victimam; mox rore sanguineo sedilia leniter respergi veteri consuetudine receptum erat. *Vide Sigon.*

APODOSIS.

An idcircò sanguini insidebat, vt memores essent se de vita & sanguine hominis cernere? quem si iniustè profunderet, scirent se ita respersum iri hoc cruore vt subsellia in quibus sedebant porcelli sanguine.

Ὄμμα δίκης καθορᾷ πάντα τὰ γινόμενα.

XXI.

XXI. BOEOTICORVM ORACVLVM.

Conſilium malum conſultori peſſimum.

BOEOTIS Oraculum ſciſcitantibus, antiſtita re-
Strab. lib. 8. ſpondit; ἀσεβήσαντας εὖ πράξειν. rebus vſuros ſe-
cundis ſi impiè agerent. quo accepto mulierem in ro-
gum conijciunt, rati ſi oraculum mala fide edidiſſet,
hanc pœnam demereri: ſi bona, ſe ex oraculo factu-
ros, cremantes ſacerdotem, quod maximè impium
videbatur.

APODOSIS.

Exuritur quæ conſilium dedit impietatis: ſic
Sæpe in magiſtrum ſcelera redierunt ſua.

XXII. BALEARICORVM VICTVS.

Labor ante fructum bonorum.

Strab. lib. 3. BALEARICI funditores ſunt ſupra cæteros inſi-
gnes, vt qui tres fundas circa caput geſtant, ad o-
mnimodam iaculorum emiſſionem, neque puerulis
panem alia conditione dare ſolent, quàm ſi funda
ſcopum tetigerint.

APODOSIS.

Vigilando, agendo, benè conſulendo, proſperè
Saluſt. Phil. omnia cadunt: mala mille hominem affligunt, cui
ſegne & inutile corpus: neque vnquam ignauia im-
mortalis factus eſt. ἀρχὴν γὰρ, εἰ δεῖ τ' ἀληθὲς εἰπεῖν,
παντὸς ἀγαθοῦ, καὶ ἀρετῆς πάσης ὁ Θεὸς ἀνέδειξεν ἀνθρώ-
ποις, πόνον. Omnis felicitatis, omniſq; virtutis prin-
cipium, ſi verum dicendum eſt, laborem Deus oſten-
dit mortalibus: addit, ſicut ſine luce videre non poſ-
ſumus, quia nec colores nec oculi ad videndum ſuffi-
ciunt: hanc enim ceu vinculum natura præparauit,
quo coaptaretur colori oculus: nam in tenebris ven-
ter ſuam vim exerit. Eodem modo, τὸ τῆς ψυχῆς ὄμμα
τῶν κατ' ἀρετὴν πράξεων ὁτιοῦν ἀντιλαμβάνεσθαι ἀδυ-
νατεῖ,

νατεῖ, μὴ προσχρησάμενον ὥσπερ φωτὶ συνέργῳ τῷ πόνῳ. Animæ oculus nullam virtutis actionem potest attrectare, nisi à labore, seu luce adiutus. *Philo lib. de sacrif. Abel, & Caini, ed. Col. Allob. pag.* 140. Et hic plura habet de labore.

XXIII. BARBARORVM NOVI ORBIS MOS.

Illiberalitas erga Deum.

BARBARI in nouo orbe inueniuntur, qui patria veteramenta, hoc est, detritos calceos, montibus & vijs dedicant, vt prosperum iter obtineant. *Ex hist. de nouo Mundo.*

APODOSIS.

Sordidi sunt & illiberales, qui ætatis primitias mundo & voluptatibus mancipant: Reliquias demum vitæ, quasi veteramenta Deo consecrant. Quid est hoc aliud quàm quod aiebat Phryne, τρύγα τοῦ κάλλους πωλεῖν. Fecem pulchritudinis vendere.

Vdum & molle lutum es, nunc nunc properandus, & acri
Fingendus sine fine rota.

XXIV. BRACHMANVM AVDITORIVM.

Modestia discentium.

AVDITORI Brachmanum non licet nec loqui, nec screare, aut exspuere, alioqui per diem illum cœtu excludi vt in continentem ferunt. *Strab. li.15.*

APODOSIS.

Ex eo reuerentiam discant adolescentes maximè in sacris, & scholis, quibus calor ætatis non sinit seruare modum.

Γλῶσσαν μὲν ἀργὴν, χεῖρα δ' ἐργάτιν φέρειν.

XXV.

XXV. CAVNIORVM THEOMACHIA.

Impietas.

Herodot. l.1. CAVNII ſumptis haſtis aërem ferientes ad Calyndices vſque montes ſe peregrinos Deos expellere dictitabant. quorum iam ſacra erant pertæſi, cum antea recepiſſent.

APODOSIS.

Quid eſt aliud pugnare cum Deo, quàm diuinæ voluntati reſiſtere? Talis ille Amycus apud Valerium Flaccum.

Argon. l.4.

fuga ſub terras, fuga nulla per oras,
Nec lachrymæ, nec fortè preces, ſuperive vocati
Pectora noſtra mouent: alijs Rex Iuppiter oris.

XXVI. CERCETVM NAVICVLARII.

Magiſtratuum ignauia caſtigata.

CERCETES, vt rem nauiculariam magnifaciunt, ita in pigros nautas ſeuerè animaduertunt. Nam ſi quis ſcapham regens aberrarit, & vectores in diſcrimen adduxerit, hunc ſinguli accedentes conſpuunt, & omni contumelia afficiunt.

APODOSIS.

Nicol. Damaſ. de mor. Gentium. Paſtores & magiſtratus ſignificantur, qui ſi Reip. vel Chriſtianæ vel ciuilis clauum cui ſunt affixi, benè feliciterque rexerint, magnam laudem conſequentur: Sin autem negligentia ſalutem animorum vel popularium ſuæ fidei commiſſam produnt, æternas ignominiæ notas ſubeunt. Μέγιστα τῶν ἐν ἀνθρώποις ἐστὶ δῶρα Θεοῦ, παρὰ τῆς ἄνωθεν δεδομένα φιλανθρωπίας, ἱεροσύνη τε καὶ βασιλεία, inquit Iuſtinian. in authent. idque ad tulelam & ſalutem mortalium, non ad ſocordiam.

XXVII. CHALCIDICÆ COENÆ PROOEMIA.

Exordia vel initia splendida.

HEGESANDER refert, Dromeum parasitum, cuidam interroganti, an cœnæ lautiores essent in vrbe, an in Chalcide: respondisse, procœmium cœnarum in Chalcide elegantius, ac iucundius esse, quã totum vrbis apparatum: τὸ προοίμιον τῶν ἐν Χαλκίδι δείπνων χαριέστερον εἶναι τῆς ἐν ἄστει παρασκευῆς.

APODOSIS.

Exordia sæpè plus habent elegantiæ, quàm reliquum corpus orationis, initia plerumque splendida, aut actionem, aut rem, aut opus totum superant: imò multi postquam feliciter incœperunt, veluti hebescente industria media & finem corrumpunt.

In fine ne corrumpas.

XXVIII. CIMMERII ΚΙΜΜΕΡΙΟΙ.

Vitiorum propriorum ignoratio.

CIMMERII non modò tenebris oppleti sunt, sed & solem in mundo esse, & alijs lucere negant.

AP. *Nemo se auarum intelligit, nemo cupidum: Cæci tamen ducem quærunt: non sine duce erramus & dicimus. Non ego ambitiosus sum, sed nemo aliter Romæ potest viuere.*

Plut. de superstit 295. Quod remittebatur ad hunc locum de Crocodilo, & Scorpio, vide suo ordine in animalibus. Senec. ad Lucil ep. 50

XXIX. CLIMACIDES. ΚΛΙΜΑΚΙΔΕΣ.

Adulatio turpis & seruilis.

SYRIAE mulieres vilissimæ conditionis, quæ Cypriorum Regum vxoribus in rhedam ascensuris dorsum sternebant: ταῖς γυναιξὶ τῶν βασιλέων ἀναβαίνειν ἐπὶ τὰς ἁμάξας, δὲ αὐτῶν ὑποκατακλινόμεναι παρεῖχον. *Vide Athen. l. 6.*

Pl. de discer. am. ab adulatorib.

APODOSIS.

In turpiſſimos adulatores, qui indecorum nihil, aut facere ſe putant, aut pati, modò dominorum libidini placeant, quo ventris impudentiæ faciant ſatis. Benè Leo cani lauticias herilis menſæ iactanti:

Apud Auianum.

Vade ait & meritis nodum ceruicibus infer,
Compenſentq; tuam vincula dura famem.
At mea cum vacuis libertas redditur antris,
Quamuis ieiunus qualibet arua peto.
Has illis epulas potius laudare memento,
Qui libertatem præpoſuere gulæ.

XXX. CNIDIORVM ORACVLVM.

Nouitatis odium, ſeu leges antiquæ ſeruandæ.

CNIDII cum Iſtmum ad inſulam efficiendam perfodere tentarent, reſponſum acceperunt ab oraculo Delphico:

Herod. li. 1.

Ἰσθμὸν δὲ μὴ πυργοῦτε, μηδ᾽ ὀρύσσετε,
Ζεὺς γάρ κ᾽ ἔθηκε νῆσον εἴ κ᾽ ἐβούλετο.

Iſtmum ne molibus erigite, ne fodite, Iupiter enim inſulam feciſſet ſi vtiq; voluiſſet.

AP. Standum Dei ordini, & veteribus inſtitutis: nihilque temerè nouandum eſt.

Plautus in Trinummo

Moribus antiquis res ſtat Romana viriſq;,
Nam hi mores maiorum laudant,
Eoſdem lutilant quos collaudant: hiſce ego te artibus gratiam
Facio, neu colas, neu imbuas ingenium, meo modo, & moribus
Viuito antiquis quæ ego tibi præcipio, ea facito, nihil ego iſtos
Moror facetos mores, & turbidos, quibus boni dedecorant ſe.

XXXI.

XXXI. CARINTHIORVM RITVS IN CREANDO DVCE.

Ianua gloriæ Humilitas.

MEMORATV digna cæremonia eſt, qua Carinthij ſibi Archiducem creant, eſt patens vallis ad Vittum oppidum, nec procul hinc eſt marmoreus lapis in patentibus pratis erectus: hunc cum Dux creandus eſt, ruſticus hæreditario iure occupat, ad dextram bouem habens fœtam nigri coloris, ad læuam equa illi ſiſtitur ſtrigoſa, macieque inſigni, frequens circa populus, agreſtiumque turba ingens, Dux inde futurus ex aduerſo mouet purpuratorum multitudine ſeptus, præcedunt principatus ſigna, omneſq; in toto comitatu egregiè culti præter futurum Ducem, Is agreſti habitu, pileo tectus, calceos & paſtoralem baculum gerens, paſtorem agit magis quàm principem hunc venientem intuitus qui lapidem obtinet, Illyrica voce (quæ illis vernacula eſt) *Quis hic eſt*, exclamat, *qui tam ſuperbè incedit?* Reſpondet multitudo, *principem regionis aduentare*: tum ille, *iuſtuſne iudex ſalutem patriæ quærens? liberæ conditionis? dignuſne honoris eſt? Chriſtianæ fidei cultor & auctor*: reclamatur, *eſt, eſt quidem, & erit* Rurſus idē: *quæro quo me iure hac à ſede dimouebit?* ait Comes Goritiæ Ducalis aulæ magiſter, *ſexaginta denarijs hic abs te locus emitur: iumenta hæc tua erunt (ad bouem & equam manum intendens) veſtimenta quæ dux exuet habebis, eris tu cum tota domo liber*: quibus dictis ruſticus malam percutit àlapa leniter incuſſa, iubetque ſimul æquum iudicem eſſe. Præmioque inde abducto, loco cedit, tùm lapidem Dux occupat, nudum gladium vibrans, populum affatur, pollicetur que ſe æquum iudicem futurum, ferunt & aquam agreſti pileo delatam potare in futuræ ſobrietatis argumentum: inde operari ſacris in ſacello *Diuæ Mariæ* vicino? quibus peractis

humili veste deposita, paludamentum induit, conuiuatur cum proceribus, postremo in apertum egressus pro tribunali sedens ius dicit populo. Anno salutis 790. dux gentis Ingo nomine ingens conuiuium prouincialibus præparauit, & agrestibus ad conspectum suum intromissis in vasis aureis atq; argenteis, nobilibus verò, ac magistratibus procul ab oculis collocatis, fictilibus ministrari iussit: interrogatus cur ita faceret, respondit: *non tam mundos esse qui vrbes & alta palatia, quam qui agros humilesq; casas colerent. Rusticis, qui Christi Euangelium accepissent candidas esse animas, nobilibus qui spurcitias idolorum sequerentur, sordidas ac nigerrimas: se ergo pro animarum qualitate instruxisse conuiuium.* Breui tempore castigati ea re nobiles, Christi fidem acceperunt hinc honos inuestiendi Principis rusticis datus.

Sab l.5.En. 10.

AP. Præclarè hoc symbolo demonstratur *ianuam gloriæ esse humilitatem*, & pauperum curam, hisque fundamentis nixam virtutem, ad summam honoris apicem euolare.

XXXII. CRETENSIVM LEGES MVSICAE.

Legibus nulla melior harmonia.

CRETENSES pueri literas discebant, & τὰς ἐκ τῶν νόμων ᾠδὰς, leges numeris musicis conditas: *Hæ primum rudibus hominum animis simplices erant, maximeq; fama celebrauit Cretensium quas Minos, Spartanorum quas Lycurgus, ac mox Athieniensibus quæsitores, iam & plures Solon præscripsit.*

Strab. l. 10. de his leg. Iustin l. 1.

AP Leges Musicas habuerunt Cretenses, an vt earum seueritatem numerorum suauitate lenirent? an vt bonarum legum optimam esse harmoniam ostenderent? Henricus Magnus dicebat, nihil vetare, quominus regum liberi musicorum audirent acroamata: musicam autem discere, aut fidibus canere nolebat:

cum præsertim hæc ars nihil ijs præterquam ad amatorias illecebras sit profutura. Pessimum documentum,& quod peruersa naturæ contagione,celerius irrepit animo quàm magistri præceptis egeat. Regum quidem propria in pace instrumenta,sceptrum esse,& manum iustitiæ, in bello gladium: hæc ijsdem regiè tractanda,hæc vtroque tempore vsurpanda prædicabat. Prudentiæ,Iustitiæ,Fortitudinis,cæterarumque virtutum temperiem, regiam planè cantilenam esse musicis legum numeris illigatam,quam quisque quadripartito solus canere posset.

XXXIII. DIALIS RELIGIONES.

Sacerdotum puritas.

CAPRAM, & carnem incoctam, & hederam, & fabam, neque tangere Diali mos est, neq; nominare, capra enim obscœna est, caro incocta imperfecta, hedera Bacchi insigne, faba feralis est.

APODOSIS.

Sacerdotes non modò à Veneris, Bacchique contubernio puri sunto, sed imperfecta quæque, & feralia abhorreant. *Aratus Diaconus l. 2. in Act.*

Ecclesiæ nunc alma fides sine fide pudicos
Pontifex iubet esse suos & quærit in omni
Cauta tribu,quos ritè probet, nec sanguinis iste,
Sed meriti successus erit.

XXXIV. EPHESIORVM EDICTVM.

Improbitatis Regnum.

EPHESII Hermodorum eiecerunt, quod de frugalitate philosopharetur, de quo sic Heraclytus, Digni sunt Ephesij qui ad puerum vsque strangulentur, quod Hermodorum virum inter ipsos frugi eie-

cerint, addito: Ἡμέων μηδεὶς ὀνήϊστος ἔσω· εἰ δὲ μή, ἄλλη τε καὶ μετ᾽ ἄλλων. *Nemo nostrum frugi esto, sin autem is alibi sit, & inter alios.*

APODOSIS.

Improbi societatem bonorum non ferunt. Quod *In quaest. Graecis.* potest enim esse cum tenebris luci commercium? simile omnino est Laconicum edictum, cuius meminit Plutarchus, μὴ ἐξεῖναι χρηστοῖς ποιεῖν, *nemini liceat bonos facere.*

per me sint omnia protinus alba,
Pers. Sat. 1. *Nil moror, euge omnes, omnes, mire bene eritis res.*

XXXV. EQVITES A BALNEO.

Puritas studiosorum.

EQVITES à balneo in Anglia sunt instituti non contemnenda ceremonia. Pridie enim quàm initiarentur post diuinum officium sub noctem secedebant in cubiculum, vbi lectus erat stratus, & labrum balneatorium velis opertum. In hoc abluebantur, vt hoc symbolo disceret munditiam animi & corporis studiosissimè consectari. Mane votis nuncupatis quibus se Deo & Regi obstringebant ad defensionem religionis & imperij, lato insignique pallio holoserico coloris hyacinthini induebantur, gladiosque Deo consecrantes aræ imponebant. *Ex libello de ordinibus militaribus.*

APODOSIS.

Simile est quod alibi diximus de pallio Philosophico, ex eo studiosi qui serio incipiunt Deo in studijs militare, intelligant, quanta mentis & corporis castimonia facere debeant.

Casta placent superis, pura cum veste venite,

XXXVI. FINNI VENTORVM VENDITORES.

Fauor & aura popularis, seu vanitas.

SOLEBANT aliquando Finni inter cæteros gentilitatis errores, negotiatoribus, in eorum littoribus contraria ventorum tempestate impeditis, ventum venalem exhibere, mercedeq; oblata, tres nodos magicos, non Cassioticos, loro constrictos eisdem reddere, eo seruato moderamine, vt vbi primum dissoluerent, ventos haberent placidos: vbi alterum, vehementiores: At vbi tertium laxarent, sæuas tempestates paterentur. *Olaus Magnus l. 3. cap. 15.*

AP. Ventos illi vendunt, qui lubricam speciem auræ & fauoris humani, magna mercede & præsenti pecunia flagitantibus addicunt.

Tanta emitur mercede nihil.

XXXVII. FONTINALIA.

Gratiarum actio.

FONTINALIA festus erat dies Romæ, quo in fontes coronas proijciebant, puteosque coronabant, vt à quibus pellucidos liquores ad restinguendam sitim acciperent, ijsdem gratiam referre hoc ritu viderentur, Vide *Varr. l. 5. de ling. Latina.*

AP. Æquum est eos, à quibus haurimus beneficia, laude & gratulatione persequi. *Si aquam hauris; puteum corona.* Et,

Λύχνε χρείαν ἔχων ἐπιχεῖν μέμνησο ἔλαιον.

XXXVIII. GALLORVM SOLDVRII.

Amicitia fidelis.

NICOLAVS Damascenus lib. centes. decimo sexto narrat, Adiatomum regem Sotianorum (est autem Galliæ natio) sexcentos habuisse proximos, sibi delectos homines; Galli propria lingua Silodunos

Ath. l. 6 p. 249. Cæs. l. 3. comment.

σιλοδȣ́νȣς vocant, Græci ἐυχωλιμαίοις, Latinè *Deuotos* diceres, qui cum rege & vitam agunt & moriuntur, nec eſt qui dicere poſſit, ex illis, amiſſo rege, quempiam mortem vel expauiſſe vel recuſaſſe tergiuerſantem.

APODOSIS.

Amicitiæ fidelis & perpetuæ typus eſt in Soldurijs: quorum vnuſquiſque ſuo regi non tam verbis, quàm re prædicare poterat:

Ouid. 4, de Ponto.

Et prius hanc animam vacuas reddemus in auras
Quamq; fiat meriti gratia vana tui.
Da mihi, ſi quid ea eſt, hebetantem pectora lethen,
Oblitus potero non tamen eſſe tui.

XXXIX. GOTHORVM MOS.

Principum dona & fauores ancipites.

Olaus l. 8. cap. 7.

FIDEI integritatem in externis regijs aulis Gothiæ & Suetiæ, nunquàm meriti ſunt, niſi ſtrictum gladium, vel pugionem, per cuſpidem principis manu, & munere fidelitatis iuramento præſtito, ſuſcepiſſent, ne capulo ſumpto ipſum gladium retorqueant in viſcera porrigentis.

AP. Duos admittit ſenſus: vel enim fidem erga principes commendat: vel ipſa principum dona lubrica eſſe, & periculoſa oſtendit, vt quæ aduerſum mucronem intentent accipienti.

Pro munere pœnam.

XL. GOTHORVM REGALIS MENSA.

Præmium ex labore.

GOTHORVM regibus erat in more poſitũ, vt liberos ſua menſa non communicarent, antequam illi bellico facinore nobilitati ab aliquo exterorum principum adoptarentur. *Caſſiod. in epiſt.* Iidem adoptabantur per arma, per arma (inquit) fieri poſſe filium

lium grande inter gentes constat esse præconium, *in epistola lib.*4. Olaus Magnus affert *ex Paulo Diacono l.* 8. *c.* 3 *citat Paulum lib.*1. *c.* 23.

AP. Ex labore gloria efflorescit, indignus est Christianus mensa Domini qui nullum vsquam virtutis in aduersis rebus periculum fecit.

Nec quisquam fruitur veris odoribus.
Hyblæis apibus aut spoliat fauos,
Si fronti caueat, si timeat rubos — *Claud. in ep. Honorij.*
Armat spina rosas, mella tegunt apes.
Crescunt difficili gaudia iurgio.

XLI. GRÆCORVM RITVS IN ΘΕΡΑΠΕΙΑ.

Non ignara mali.

HIPPOCRATES cùm fuisset mos liberatos morbis scribere in templo Dei Æsculapij quid auxiliatum esset, vt postea similitudo proficeret, exscripsisse ea traditur, atque vt Varro apud nos credit, iam templo cremato instituisse medicinam hanc quæ Clinice vocatur. *Plin.* 69. *c.* 1.

APODOSIS.

Par est eos aliorum incommodis mederi qui ijsdem doloribus affecti fuerunt, secundum illud:

Non ignara mali miseris succurrere disco.

XLII. GYMNOSOPHISTÆ AD SOLEM.

Contemplatio.

PHILOSOPHOS eorum quos Gymnosophistas vocant, ab exortu ad occasum perstare narrant, contuentes Solem immobilibus oculis, feruentibus arenis toto die pedibus alternis insistentes. *Plin. l.* 7. *pag.* 2.

AP. Piorum & sapientum imago. *Purior illos Solis feruor alit, pretiosaq; pabula libant.* Ambros. *Oratio quæ castitatis & iustitiæ, eleemosynarum operibus iuuatur, excedit mundum, penetrat paradisum, euolat vsq; ad* — *Serm.* 64. *in nat. Sanct. Mart Naz. & Celsi.*

ad summæ maiestatis conspectum, & in eo suauissimè conquiescit.

XLIII. HIPPONEÆ COROLLÆ.

Labores alieni non vsurpandi.

Strab l. 6. HIPPONII magna pratorum fertilitas eademque amœnitas, ex quo Proserpinã ex Sicilia in eundem locum venisse ferunt florum legendorum gratia: indeque morem esse matronis receptum, vt flores ipsæ legant, coronasque nectant, turpeque ijs habeatur ad festos dies serta gestare emptitia.

APODOSIS.

Non est honestum alienis laboribus frui in otio atque desidia, & fucorum more laboriosarum apum mella diripere, quod Procopius l. 2 in Belisarij persona affert: οὐδίκαιον τοῖς κηφῆνας μὲν ὑφ' ἑτέρων πόνων μεγάλων ἀπολαύειν, ἄλλους δὲ τοῦ μέλιτος οὐδεμίας ταλαιπωρίας ὀνίνασθαι.

XLIV. IBERI NYCTOBLEPÆ.

Ignorantia, & cæcitas improborum.

Phot. in bib. APVD Antonium Diogenem in incredibilium libris de insula Thule, mentio fit ciuitatis, cuius incolæ noctu quidem vident, interdiu cæcutiunt.

APODOSIS.

Nyctoblepæ, improbi: dies, res cœlestes: nox, res humanæ. Ita enim sunt affecti qui se mundo manciparunt, vt in negotijs tractandis, in re familiari augenda toti sint lyncei: in ijs, quæ ad salutem & futuram vitam attinent, liberide, quod aiunt, cæciores hebescant.

Proh quantum pectora cæca.
Noctis habent.

XLV. IBERICARVM ZONA.

Regulæ & leges omnium communes.

IBERORVM mulieres habent zonam certæ mensuræ, intra quam si alicuius venter comprehendi nequeat, pro dedecore putant. Nicolaus Damasc. Ἰβήρων αἱ γυναῖκες ἔχουσι μέτρον τι τῆς ζώνης, ὃ τὴν γαστέρα περιλαβεῖν ἂν μὴ δυνηθῶσιν, αἰσχρὸν ἡγοῦνται. *In Polyt.*

AP. Ibericarum mulierum zonæ leges sunt & regulæ sine vlla distinctione personarum.

Suo quisq; pede.

XLVI. IMPERATORIA IMAGO NON VIOLANDA.

Castitas.

SVB Tiberio capitale erat ad Augusti simulachrum seruum cæcidisse, vestimenta mutasse: nummo, vel annulo effigiem impressam latrinæ, vel lupanari intulisse. Cœnabat Paulus Prætorius in conuiuio quodam, imaginem Tiberij Cæsaris habens ectypam, & eminente gemma, rem ineptissimam fecero, si nuuc verba quæsiero, quemadmodum dicam illum Metellum sumpsisse. Quod factum simul & Maro ex notis illius temporis vestigatoribus notauit. At seruus eius cui nectebantur insidiæ, ei ebrio annulum extraxit. Et cùm Maro conuiuas testaretur, admotam esse imaginem obscœnis, & iam subscriptionem componeret, ostendit in manu sua seruus annulum. *De Imag. Imperatorũ vide D. Greg. Nazianz.* *Suet. in Tib. ca. 58. Seneca lib. 3. de benefic.*

AP. Agnosce, homo, cuius imaginem ectypam feras, cuius impressos vultus habeas. Nonne *signatum est super nos lumen vultus tui Domine.* Vt quid igitur Dei speciem ipsismet Angelis tremendam, inquinare corporis contubernio, & fœdis voluptatum commercijs dedecorare nitimur? D. Ignatius Martyr. ad Polycarpum.

Σεαυτὸν ἁγνὸν τήρει ὡς Θεοῦ οἰκητήριον.

XLVII. INDI AVRITI.

Delatores Otacousta.

Ctes. Ind. Phot. bibl. p. 93.

INDI sunt (si modo Ctesię fabularum concinnatori credendum) quorum aures adeò latæ sunt, vt operiant humeros, τὸν νῶτον ἅπαντα συγκαλύπτειν.

APODOSIS.

Prouerbiali figura dicetur vel in Otacoustas omnia auribus aucupantes, vel in stupidos, quando aures longiores, & laxiores stuporis plerumque sunt indicium, οἱ τὰ ὦτα μικρὰ ἔχοντες πιθηκώδεις, οἱ δὲ μεγάλα, ὀνώδεις. *Quicumq; aures paruas habent, simiales sunt: qui magnas, Asinini.*

XLVIII. INDORVM ANCHORA AVREA.

Eloquentiæ sanctitudo.

INDI anchoram ferunt auream, qua caducei vice vtuntur. Philost. in vita Apollonij lib. 3. c. 3. τὸν δὲ Ινδὸν χρυσῆν μὲν φέρειν φασὶν ἄγκυραν, ἣν νομίζουσιν Ινδοὶ κηρύκειον, διὰ τὸ πάντα ἴσχειν. Indum porro auream ferre anchoram dicunt, quam instar caducei habent, quod omnia coerceat.

AP. Indus orator: anchora aurea, eloquentia, qua ipsemet orator, vt Mercurius virga,

—— *Animas euocat orco*
Pallentes, alias sub tristia tartara mittit,
Dat somnos, adimitq; & lumina nocte resignat.
Illa fretus agit ventos, & nubila tranat.

Virgil. 4. Æneid.

XLIX. INDORVM DOLIA.

Eloquentia.

Phil. & Ph. p. 14.

INDI habere dicuntur in dolijs ventos, & pluuias, quibus regionem vel compluant, vel exsiccent.

APO.

APODOSIS.

Tales ſunt viri eloquentes qui flexanima illa facundia, ita dominantur, vt modò animos liqueſaciāt modò inflamment, & pro ſuo arbitrio mutationem afferant. Itaque in eloquentis viri ſatellitio dicuntur eſſe venti, tonitrua, & fulgura, ſicut illi,

Cui militat æther,
Et coniurati veniunt ad claſſica venti.

Hoc diſertè Lucanus proſequitur in poëmatio ad Calphurnium Piſonem:

Nam tu ſiue libet pariter cum grandine nimbos
Denſaq; vibrata iaculari fulmina lingua, &c.

L. IVDICVM IMAGINES, ΑΧΕΙΡΕΣ.

Iuſtitia.

THEBIS imagines fuere iudicum ſine manibus, item Præſidijs, τοῦ Ἀρχιδικαστοῦ effigies conniuens oculis. καταμύουσα τοῖς ὄμμασιν. *Plut. in Iſid & Oſirid.*

APODOSIS.

Ἄδωρος ἅμα γὰρ δικαιοσύνη καὶ ἀνέντευκτος οὖσα.

Iuſtitia vera donis & congreſſu hominum non corrumpitur: ſed-

Aurea nunc verè ſunt ſæcula plurimus auro *Propl. l. 3.*
Venit honos; auro conciliatur amor,
Auro pulſa fides, auro venalia iura,
Aurum lex ſequitur, mox ſine lege pudor.

LI. LYCHNOPOPOEIA.

Increatæ ſapientiæ honor & gloria.

ÆGYPTII Mineruam Saitem, tum alijs in rebus ſumma colunt veneratione, tum in eius honorem anniuerſarias ferias celebrantes feſtum conſecrarunt, quod ſuo nomine Lychnopopœiam appellant. Cum verò ſolennitatis eius quotannis ſtatum redit tempus, ſolent alij quidem lychnos nauigijs impo-

imponere, & Nilo ad vrbem vſque Saim peruehi, quo vbi peruenerunt, ad templum in quo ſimulachrũ Deæ collocatum eſt, inter cætera quæ lex religionis dicta hoc diligenter curant, vt Lychnos accendant ſub dio circa ſcenas & porticus extremas, vnde fit vt Sais per totam illam noctem ſacro igne quaſi in meridie Sole, illuſtretur.

Themiſt. orat. 2. ad Imp. Conſt.

AP. Increato lucis fonti ob cœleſtis ſapientiæ donum gratiæ à viris mortalibus debentur immortales. Quod ſi Ægyptij Lychnopopœiam celebrant in honorem lunæ (hæc enim Sairis Minerua) huic (opinor) ob lucis quam impertitur mortalibus vſurum gratulantes, Cur non Mariæ noſtræ, quæ pulcra eſt vt luna, facibus accenſis gratulabimur? Quod φωτὸς παγαὶς πορθμευτὰν (vt ait Synefius) ſacratiſſimis viſceribus enixa eſt. Nec verendum eſt, ne faculas iſtas laudam; Deus, in quo immenſa eſt claritas, reſpuat.

Vaga cingitur aſtris
Luna, & in Oceanum riui cecidere minores.

LII. MEGARENSIVM COMITIA AD PLVRES.

Religio maiorum ſeruanda.

Pauſ. in At.

AESYMNO Megarenſi dum ſuper Republica feliciter adminiſtranda conſultat, reſpondiſſe oraculum narrat Pauſanias, referret ad multos, ſi quid gerere proſperè deſideraret. Ea de cauſa Megarenſes plures mortuos arbitrati, comitia ad heroum ſepulchra celebrant. Μεγαρέας εὖ δὲ πράξειν ἢν μετὰ τῶν πλειόνων βουλεύσωνται.

APODOSIS.

Hoc vtique conſilium dare oportet hæreticis. Referant ad plures, & audiant quid mortuorum oſſa, quid cineres, quid muti ſepulchrorum lapides, quid antiquiſſimarum baſilicarum clament marmora: θεὸν σέβεσθαι κατὰ τὰ πάτρια.

LIII.

LIII. MELLIS ET LACTIS PRÆGVSTATIO.

Concordia & Charitas.

MORIS erat infantes à lauacro susceptos, lactis & mellis gustu primum imbuere, quod ad concordiæ significationem factum putat Tertullianus. *Inde suscepti lactis & mellis concordiam prægustamus,*

APODOSIS.

Christiana charitas & animorum consociatio incredibilis ab ipsis religionis cunabulis suscipienda est, ijs præsertim qui seriò Christum volunt consectari, ἀγάπη πρώτη τῶν ἐντολῶν καὶ μεγίστη, ὡς κεφάλαιον τοῦ νόμου. *Greg. Naz. orat. 16.*

LIV. MEXICANÆ VICTIMÆ.

Felicitas improborum.

MEXICANI nonnunquam captiuos ornant pro deis, quibus ipsos sunt immolaturi, & vnum fermè mensem ante destinatum sacrificium omnibus delicijs proluunt, & honoribus extollunt infinitis, vt prætereuntes etiam cum veneratione adorent, dies ornatos ostentat, nox in caueam clathratam conijcit, ad summum postquam triginta dies regali apparatu exegerunt, & iam satis pingues ad sacrificium videntur, à barbaris mactantur, & solennibus epulis comeduntur. *Ex histor. de nouo mundo de stat. Imp. pag. 303.*

APODOSIS.

Simile est omnino quod de Sacris ex Dione Chrysostomo dictum est, præclarum humanæ felicitatis in improbis documentum,

De tuo luditur corio.

LV. NEVRORVM VITA.

Crudelitas.

Solyn. Poly-hist. pag. 58. edit. Pict.

NEVRI, vt accepimus (inquit Solinus) æstatis temporibus in lupos transfigurantur. Deinde exacto spatio, quod huic sorti attributum, in pristinam faciem reuertuntur. Populus istis Deus Mars est, pro simulacris enses colunt, homines victimas habent, ossibus adolent ignes focorum.

APODOSIS.

Digni sunt, qui omnibus proponantur in exemplum crudelitatis & impietatis, cum lemmate,

Κύκλωπες δὲ θεῶν ουκ ἀλέγουσιν.

LVI. ONOBATIS, ONOBATIΣ.

Plut. in qu. Græcis.

CVMANI mulierem in adulterio deprehensam in eminenti lapide collocabant: deinde asino impositam per vrbem circumducebant: donec iterum in pristino lapide constituta ὀνόβατις & tota vita infamis pronunciaretur.

APODOSIS.

Is character ad adulterorum infamiam exprimendam est insignis, qui idcirco cum asinis componuntur in libidine, quibus vt nihil turpius, sic nihil stupidius: luxuria enim omnem vim mentis & ingenij, veluti Circæis poculis extinguit, & cœlo natos homines mutat in belluas, an & ridendo dicere verum voluit Lucius Apuleius, qui se à sua Photide in asinū transformatum, & sexcentis laboribus conflictatum narrat per totam illam metamorphosin, cuius partem ex Luciano descripsit? Non omittendum quoque hic existimo Cretensium ritum qui adulteros ignominiæ caussa lana coronant. Et hæc quidem corona redarguit adulterorum mollitiem, timiditatem, mulierositatem.

Adulteri lana coronati.

Ael. lib. 12. Var. hist.

LVII.

LVII. OSCOPHORIA THESEI.

Vita humana lætitia & dolore mixta.

OSCOPHORIA festum Atheniensium, in quo præferebantur palmites racemis onusti in memoriam Bacchi & Ariadnes. Hoc ipsum cum post Aegæi patris fatum celebraret Theseus, ἐλελεῦ, Ἰοὺ, Ἰοὺ, in doloris gaudijq; signum cani iussit, vt eodem temporis vestigio Athenienses & patris morti ingemiscerent & suæ gratularentur inaugurationi. Plutar. *in Theseo.* ὅθεν καὶ νῦν ἐν τοῖς ὠσχοφορίοις στεφανοῦσι μὲν οὐ τὸν κήρυκα λέγουσιν, ἀλλὰ τὸ κηρύκειον· ἐπιφωνεῖν δὲ ταῖς σπονδαῖς, Ἐλελεῦ, Ἰοὺ, Ἰοὺ, τοὺς παρόντας· ὧν τὸ μὲν σπεύδοντες ἀναφωνεῖν, καὶ παιωνίζοντες εἰώθασι, τὸ δὲ ἐκπλήξεως καὶ ταραχῆς ἐστί.

APODOSIS.

Læta tristibus, tristia lætis in humanis rebus commiscentur.

Sincera bonorum
Pars nulli concessa viro.

LVIII. PANOEBORVM REGES.

Regum veneratio.

PANOEBI Regis defuncti corpus terra condunt, caput abscindunt, inaurant, in sacris collocant. τὴν δὲ κεφαλὴν ἀποκόψαντες καὶ χρυσώσαντες ἀνατιθέασιν ἐν ἱερῷ. *Nicol. Damas. in Panœbis.*

APODOSIS.

Magno omnibus honori reges esse oportet, qui sunt θεοὶ ἐξ ἀνθρώπων, vt ait Plato.

Εἰκὼν δὲ βασιλεὺς ἐστὶν ἔμψυχος θεοῦ.

Addit Xenophon honoris & gratiæ radios à Deo Regibus esse impressos.

Ἐμοίγε δοκεῖ καὶ ἔκθεῶσιν τιμή τις, καὶ χάρις συμπρέπειν ἀνδρὶ ἄρχοντι.

LIX. PARTHORVM REGIS MENSA.

Cœnipetarum seruitus.

POSSIDONIVS, libro quinto, Regem tanta superbia elatum refert, vt si amicos fortè ad cœnam vocet, tractet indignissimè. non enim mensæ particeps est conuiua, verum humi sedens Rege in sublimi lecto recumbente, quod ab ipso proijcitur, canis instar comedit, ac sæpe ob leuem causam virgis cæditur, & cruore oblitus tanquam beneficio accepto gratias agit, & Regem pronus veneratur.

AP. Imago contumeliosæ superbiæ, & indignissimæ seruitutis cœnipetarum, quam plenius expressam à Luciano in libello de mercede conductis licet intueri.

Iuuen. sat. 5

Omnia ferre
Si potes, & debes, pulsandum vertice raso
Præbebis quandoque caput, nec dura timebis
Flagra pati, his epulis & tali dignus amico.

LX. PERSARVM MOS DE SVBVLCIS.

Luxuriæ odium.

SVBVLCI apud Persas à sacris eliminabantur. *Herodot. lib.* 2. nec mirum, quia dum Aegyptij volunt ἄνθρωπον ἐξώλη σημῆναι, χοῖρον ζωγραφοῦσι, vt habet Orus *lib.* 2. 35. vnde violæ albæ symbolum.

APODOSIS.

Immundarum cogitationum alumni, & Veneris sacrificuli subulci sunt omnium impurissimi, & sacrorum mysteriorum communione indigni. Tertull. lib. de Pudicit. *Oportet cum peruenitur ad summum sacerdotem Patris Christum, de domo hominis nostri in tempore hebdomadis auferri omnia impedimenta prius, vt müda sit quæ remanet domus, caro & anima, & vbi*

& vbi introierit eum sermo Dei, & inuenerit maculas ruboris & viroris, extrahi statim & abyci sensus mortiferos & cruentos. nam & Apocalypsis viridi equo mortem, russeo autem Præliatorem imposuit.

LXI. PERSARVM OXYGALA.

Per acida itur ad dulcia.

REX ille Persarum magnificentissimus, cùm inauguraretur, antequam Cidarim ornamentum capitis regibus singulare, à Maximo Surena impositam acciperet, acidi lactis potionem ebibebat. *Plut. in Artaxerxe.*

APODOSIS.

Ordo fuit creuisse malis, sic calicem doloris amarissimum Christus exhausit antequam in gloriæ se reciperet domicilium. *Iuuencus lib 3. de Euang historia.*

Hunc quoniam calicem non est transire facultas.

LXII. PERSARVM SACRIFICIVM.

Pietas vera litat animo

PERSAE, cum sacrificarent, carnes hostiæ in suam rem conuertebant, solam animam Deo relinquebant. *Strab. libro 15.* τ̀ ψυχ̀ὴ ψυχῆς φασι τῷ ἱερῷ δεῖσθαι.

APODOSIS.

Non qui sumptuosas diuitias sine mentis erogat synceritate, Deum colit: sed qui litat animo. Arnob. *Non eum qui sollicitè relegit & hostias immaculatus cadit, qui aceruos dat thuris cremandos, hic numina consentiendus est colere, aut officia solus religionis implere: cultus verò in pectore est, atque opinio de dijs digna, nec quicquam prodest illatio sanguinis aut cruoris.* *lib. 4. aduersus gentes.*

LXIII. PHENEATARVM PETROMA.

Litterarum sacrarum honor.

EST apud Pheneatas in Arcadia Cereris fanum, in quo magna vt apud Athenienses celebrantur mysteria. prope fanum lapides eminent duo prægrandes apta simul commissione compacti: hoc πέτρωμα appellant, & in eodē sacras litteras quibus ritus mysteriorum continentur, asseruant. imminente Thesmophoriorum die lapides disiungunt, & commentarium eductum legunt, lectum in pristina sede noctu reponunt. Tanto autem honore petroma venerantur, vt ad id iusiurandum religiosè concipiant.

Pauf. in Arcad. p. 249.

APODOSIS.

Multò profecto rectius honor sacrarum literarum maximus esse & religiosissimus apud Christianos debet. Isid. Pelus. epist. 339. ad Cynum. αἱ δὲ ἱεραὶ πυκτίδες τῶν μαρτυρουμένων γραφῶν τῆς πρὸς θεὸν ἀναβάσεως κλίμακες. πάντα τοίνυν τὰ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ θεοῦ προφερόμενα, ὡς δόκιμον δεῖ χρυσίον, πεπυρωμένα τῷ θεῷ τῆς ἀληθείας πνεύματι, vides sacras literas vocari, *scalas ad cœlum, Aurum Dei spiritu probatum.*

LXIV. PISIDAE.

Parentum honor.

PISIDAE, primitias in suis conuiuijs parentibus libant vt Dijs, quod à Nicolao Damasceno literis consignatum est, ad commendandam singularem erga parentes obseruantiam. Sed neque minus habet reuerentiæ quod ait Tertull. lib. de anima cap. 57. Nasamones propria captare oracula apud parentum sepulchra.

APODOSIS.

Secundum DEVM honorandi à quibus huius lucis vsuram accepimus, quid quod Scythæ Issionides

nides caput purgatum patris inaurant adorantque pro ſimulacro ſolennibus & annuis ſacrificijs venerantur? *Herod.l 10. pag. 111.*

LXV. PITHOEGIA.

Scientiæ vſus.

PITHOEGIA, διὰ τὸ οἰγνύναι τοὶς πίθοις, feſta fuerunt Athenienſium, quibus poſtquam muſtum deferbuiſſet, ſolemni die, puta Nouembris vndecimo aperiebant dolia, libabant Ioui, amicis & ſeruis impertiebantur, precati antea, vt vſus vini, & prima illa libatio foret omnibus ſalutaris, ἀβλαβῆ καὶ σωτήριον εἶναι τὴν φαρμάκου χρῆσιν. *Plut.tom.2. opuſcul.*

APODOSIS.

Scientia donum eſt Dei, ſed tamen vt vinum prodeſt vel nocet pro vſus ratione. ſi qui vana gloria ſtimulati cum nondum deferbuerint æſtus cupiditatum, ad docendum illotis manibus accedant: periculum eſt ne ſe, & alios in diſcrimen adducant. contra bene, ſapienterque faciunt, qui cum iuuenilis veluti ardoris crapulam exhalarint, Deo anteà ſacris animorum piaculis conciliati, ad docendos alios accedunt, & acceptam à Deo ſcientiam in auditorum mentes diuidunt.

Sed fas haud vlli eſt exire in luminis auras
Non vocitante Deo. *Claudius Marius Victor.*

LXVI. PSYLLI INTER SERPENTES.

Viri Sancti in mundo mundi.

AGATHARCIDES dicit, in Africa Pſyllorum gentem eſſe, & nihil quidē quoad viuendi rationem à reliquis hominibus differre, verumtamen cum alijs nationibus peregrinum eorum corpus comparatum admirationem habere: non enim venenatas beſtias, quæ vel ictu vel morſu venenum relinquunt

Æl. l. 16. cap. 27.

eis quippiam nocere posse, neque aut serpentis morsu aut Phalangiorum mortiferis vulneribus vt cæteros homines affici, neque scorpionum aculeis lædi solere: cum enim venenatum quiddam ad eos accesserit, vel eorum corpus attigerit, vel aliquem dolorem exhauserit, veluti soporiferam bibisset potionem, stupore affectum ac sensu priuatum sopitur, & tamdiu debilitatur, quo ab illo Psyllus recesserit. Porrò natos sibi infantes quomodo germani ac spurij sint experiuntur serpentibus admotis, vt auri puritatem igne explorant aurifabri.

AP. Tales sunt qui cum in medijs vitæ periculis versentur, diuinis tamen instructi præsidijs non modo nihil vitij contrahunt, sed & cæteris morbo impeditis medentur, ἀκτὶς ἡλίου κἂν ὁμιλήσῃ βορβόρῳ μένει καθαρὰ καὶ ἀμόλυντος.

Synes. in ep.

LXVII. PYTHAGORAEORVM CENOTAPHIA.

Apostasia mors animæ.

PITHAGORAEI cenotaphia extruebant ijs, qui defecissent à Philosophia, Orig. l. 1. in Celsū. Meminit quoque Clemens Alexandrinus Strom. l. 5. Πυθαγόρειον ἐξελαθῆναι τῆς διατριβῆς, καὶ στήλην ἐπ' αὐτῷ γενέσθαι οἷα νεκρῷ, διὰ ἐν τῇ βαρβάρῳ φιλοσοφίᾳ νεκροῖς καλοῦσι τοῖς ἐκπεσόντας τῶν δογμάτων.

APODOSIS.

Pro mortuo habendus qui spreta recta viuendi ratione, voluptatibus quas ipse repudiarat iterum se fœdè mancipat:

O voluptas mundi, σκιὰ τῶν σκιῶν.

Heu quoties fidem
Mutatosque Deos flebit, & aspera
Nigris æquora ventis
Demirabitur insolens.
Qui nunc te fruitur credulus aurea,
Qui semper vacuam, semper amabilem

Spe-

Sperat, nescius auræ
Fallacis miseri quibus
Intentata nites. me tabula sacer
Votiua paries indicat inuida
Suspendisse potenti.
Vestimenta maris Deo.

Hor.Od.l.1. Carmin.

LXVIII. RVGIANI AB EQVO CONSILIVM CAPIVNT.

Appetitus Dominatus.

RVGIANI Baltici maris accolæ *Suantoniti* idolum colebant magna Religione. Alebatur huic sacer equus albus, per quem auspicia huiusmodi sumebantur, cum bellum aduersum aliquam prouinciam suscipi placuisset, ante fanum triplex hastarum ordo ministrorum opera, disponi solebat; in quorum quolibet binæ è transuerso iunctæ conuersis in terram cuspidibus figebantur, æquali spaciorum magnitudine ordines disparante. Ad quos equus ducandæ expeditionis tempore, solemni precatione præmissa à sacerdote è vestibulo productus, si propositos ordines ante dextro quàm læuo pede transcenderet, faustum gerendi belli omen accipiebatur. Sin læuum vel semel dextro prætulisset, petendæ prouinciæ propositum mutabatur. Nec prius certa nauigatio præfigebatur, quam tria continuè potioris incessus vestigia cernerentur. *Sax.14.hist. Danorum.*

APODOSIS.

Quid est aliud ab equo consilium capere, quàm calcato rectæ rationis fœdere, & oppressa mentis face belluinis permotionibus se regendum tradere?

Vix te patiuntur vbi acres
Incaluere animi, ceruixq; repugnat habenis.

LXIX. SACCARVM FELICITAS.

ΤΩΝ ΣΑΚΚΩΝ ΕΥΔΑΙΜΟΝΙΑ.

Improborum prospera.

SACCARVM festum celebratur apud Persas, quo vnum ex captiuis sumebant, morti iam addictum, cui in sella regia sedere, scortari, saliarem in modum epulari, omnia denique pro libidine agere licebat: finito deinde ludo beatus ille verberibus cæsus affigebatur cruci. Dion. Prusæus καθίζουσιν εἰς τὸν θρόνον τοῦ βασιλέως, καὶ τὴν ἐσθῆτα δίδωσιν αὐτῷ τὴν αὐτὴν, καὶ τρυφᾶν καὶ παλλακαῖς χρῆσθαι. *Orat. 4. de regno.*

APODOSIS.

In Octauio. Minutius Felix: miseri in hoc altius tolluntur vt altius decidant: hi enim vt victimæ ad supplicium saginantur, vt hostiæ ad pœnam coronantur. In hoc adeò quidem Imperijs ac dominationibus eriguntur, vt ingenium eorum perditæ mentis licentia liberi nundinentur. Absque enim Dei notitia quæ potest esse solida voluptas? Cùm sit somno similis, antequam tenetur, elabitur.

LXX. A SACRIS AVSPICANDVM.

In Africa nemo destinat aliquid nisi præfatus Africum. Plin. 38. cap. 2.

OMNES qui sub tutela sunt virginis, eamque vt dominam studiosius venerantur, nihil omnino nisi prius inuocato eius nomine moliuntur, quo plenior ad Christum pateat aditus. Bernardus. *Virgo regia ipsa est via, per quam Saluator aduenit procedens de ipsius vtero tanquam sponsus de thalamo suo: per te accessum habeamus ad filium, ô benedicta inuentrix gratiæ mater salutis, vt per te suscipiat nos, qui per te datus est nobis.* Notatione digna sunt, quæ habet Surius in vita S. Gerardi, ad 24. Septemb. de cultu ipsius erga beatam Virginem: neque enim contentus perpe-

Serm. 2. de Aduentu Domini.

pe-

petuum ei Thymiama adolere, ita ad eius nomen & inuocationem affectus erat, vt si quis reus, clam à familiaribus sancti viri edoctus, veniam ab ipso peteret, per nomen matris Christi: mox audito nomine matris misericordiæ, Pater sanctus lachrymis perfunderetur, & perinde ac ipse reus esset à reo veniam peteret. Ipso auctore, ab Hungarica gente non pronunciatur nomen ipsum matris Dei, sed *Dominam* eam vocant: si sit autem pronunciatum nomen illius, statim flexis genibus, & demissis in terram capitibus sese inclinant. Atque adeò Pannonia à sancto Rege suo Stephano, Sanctæ Mariæ familia appellata est.

LXXI. SARDIORVM MVRI.

Regum infantium auspicia.

MELES primus Sardiorum Rex quacunque parte murorum Leonem filium recens natum circumtulerat, ea erat inexpugnabilis: neque verò cũ vrbs à Persis capta est, aliunde erupuerunt, quàm ex eo loco qui non esset infantis præsentia lustratus. *Herodot. l. 1.*

APODOSIS.

Maiestas in regibus etiam infantibus elucet, quæ & ciues tuetur & hostibus terrorem inijcit. Quod Regi Ludouico insigni miraculo contigit: hic enim postquam Henricus Magnus consceleratissimo omnium parricidio de rerum humanarum culmine sublatus est; cum timore arderet Gallia, expectans quo scelus istud esset erupturum, vnus infans, Deo auspice, omnes malorum nebulas discussit, & se in hoc rerum fluctu quasi serenissimum sidus suis popularibus spectandum præbuit.

LXXII. SAVROMATARVM ABSTINENTIA.

Sobrietas coacta.

Nic Dama. de moribus gentium.

SAVROMATAE tanta voracitate se in cibos ingurgitant, vt ad triduum saturentur, διὰ τριῶν ἡμερῶν σιτεῖσθαι εἰς πλήρωσιν.

APODOSIS.

Sauromatis similes sunt qui propter stomachi marcorem sobrij esse coguntur & ieiunant quoties sunt saturi. hanc crapulam præclarè Prudentius exagitat in hymno ieiunantium. Corpus enim (inquit)

Putrem resudans crapulam,
Obstrangulatæ mentis ingenium premit.
Hinc, *Vini atque somni degener discordia.*
Libido sordens, inuerecundus lepos,
Variaq́ pestes languidorum sensuum.
Hinc, *Frequenti marcida oblectamine,*
Scintilla mentis intorpescit nobilis,
Animusq́ pigris stertit in præcordijs.

LXXIII. SAVROMATARVM VIRGINES.

Labor ante voluptatem.

Nic. Dam.

SAVROMATAE non prius Virgini nuptias concedunt, quam hostem aliquem interfecerit, illustri splendore nobilitata: παρθένον δὲ οὐ πρότερον συνοικίζουσι πρὸς γάμον, πρὶν ἄν πολέμιον ἄνδρα κτείνῃ.

APODOSIS.

Labor ante virtutem, & pugna ante victoriam, ne sint *Salmacida spolia sine sudore & sanguine.* ὅταν ἐμπίσῃ περίστασις, μέμνησο ὅτι σε Θεὸς ὡς ἀλείπτης τραχεῖ νεανίσκῳ βέβληκεν, ἵνα ὀλυμπιονίκης γένῃ. *Cum tibi obtigerit discrimen aliquod, memento te à Deo quasi Aliptes cum robusto athleta commissum, vt in olympicis coroneris.*

Epict. Arri. lib. 1. c. 24.

LXXIV.

LXXIV. SCAPERDA.

Aulicorum vita.

COLLOCATVR in circo trabs humanam staturam altitudine exæquans, eademque perforata: traijcitur per foramen funis, è cuius extremitate religantur vtrinque adolescentes duo auersi, qui valido nisu adurgentes, alter alterum in sublime attrahere satagunt: quo certaminis genere victoriam reportat qui supremo stipite alterum admouerit. Ex quo non dubium est quin præcipiti lapsu deijciatur. Iulius Pollux refertur à Iunio in adagijs. *l.9.cap.8.*

AP. Eustathius τῶν δυσχερῶν πάντων ad laboriosa molimina refert: mihi vero videtur in eo aulicorum ambitiosorum vita viuis coloribus exprimi, qui in tota vita scaperdam agunt, hoc vnum summis viribus conati vt se trudant, retrudant, extollant, deprimant, ad summum, opus omnium durissimum, ludum putent: ita insana est aulicæ vitæ dulcedo.

Stet quicumque volet potens *Sen.in Thy.*
Aulæ culmine lubrico.
Me dulcis saturet quies,
Obscuro positus loco,
Leni perfruar otio.

LXXV. SEPTEMTRIONALIVM ETHNICORVM MOS.

Inconstantia superstitionis.

EST nonnullis gentibus septemtrionis mos, quicquid primo diei diluculo in cœlo, terra, vel aquis viuum apparuerit, hoc ipsum ad crepusculum huius diei pro numine fideliter adorare, vtpote aues, animalia, pisces, ac ipsos serpentes, & vermes, & præcipuè ceruum volantem, quem ob cornua, quibus capita iuuenum adornantur, inter nobiliora reptilia honorant. *Olaus Magnus c.2.l.3.*

AP. Bellè designat tabula hæreticorum in dementi superstitione inconstantiam, qui ad omnem opinionis scopulum adhærescunt, & sibi nouos quotidie deos, nouos ritus faciunt.

Nil mouisse salus.

LXXVI. SEPTEMTRIONALIUM RITUS.

Superstitionis inconstantia.

SEPTEMTRIONALIUM quidam quicquid primo diluculo in cœlo, terra vel aquis viuum apparuerit, toto eo die, vsque ad crepusculum pro numine colunt: huic oblationes ex ossibus syluestrium animalium & piscium venatione quæsitas faciunt, quæ æstate non incendunt, sed hyeme in publicis congressibus comburunt.

Olaus Mag. lib.3.cap.2.

AP. Rectè cadit in dementem hæreticorum superstitionem, quæ excussa semel veræ fidei anchora, ad omnem opinionis scopulum adhærescit: vel in eos, qui Euripo mutabiliores ad omnium aut amicitiam, aut venerationem, animos repentè adiungunt, repentè quoque eos deserunt, & nouos sibi quotidie deos parturiunt, quib. certè conueniret istud lemma:

Hodie tu Iuppiter esto.

Cras mihi truncus eris ficulnus, inutile lignum.

LXXVII. SINITARUM SACRUM.

Eleemosynarum parsimonia.

SINITAE in sacris, vbi aliquid in disco, puta porcini capitis imas auriculas, reliquarum altilium vngues, vini guttas aliquot in ara simulachro apposuerunt, qui vetus est libandi mos, cæteras ipsi dapes magno cum tripudio, & effusa lætitia comedunt.

Maff. hist. Indic. lib.6.

AP. Impietas Deo, & pauca, & contempta delibat, sibi & plura, & meliora reseruat, & quasi sola in possessionem rerum omnium venerit, nihil cum pauperi-

peribus communicat. quod D. Ambrosius egregiè carpit: quousque extenditis diues insanas cupiditates? nunquid soli habitabitis super terram? cur eijcitis consortem naturæ, & vindicatis possessionem naturæ? In commune omnibus diuitibus, atque pauperibus terra fundata est, cur vobis ius proprium soli diuites arrogatis? nescit natura diuites, quæ pauperes omnes generauit: nudos fudit in lucem, egentes cibo, amictu, poculo: nudos recipit terra quos edidit: nescit fines possessionum sepulchro includere. *lib. de Naboth, cap 1.*

LXXVIII. SPARTANORVM LANCEA.

Virtute decet non sanguine niti.

DIO Chrysostomus orat. 4. refert apud Thebanos familiam quandam Spartanorum fuisse, qui hereditario quodam iure lanceæ speciem corpori à natura inustam gererent, qua qui carerent pro spurijs & illegitimis habebantur.

APODOSIS.

Ea demùm vera nobilitas est, quæ non tantùm maiorum sanguine, sed propria virtute, quæ per λόγχην istam σημεῖον γένους significatur, nixa est.

Non facit nobilem atrium plenum imaginibus. Virtus est quæ facit nobilem.

LXXIX. SPARTANORVM SENATORVM MOS.

A Deo initia agendi capienda.

SENATOR apud Lacedæmonios cùm primùm creatus esset, veteri & laudabili more, omnia deorum templa frequentabat coronatus. *Plutarch. in Lycur.*

AP. Benè sapienterq; faciunt, qui à Deo omnium actionum sumunt primordia: maximè verò ij penes quos est Respub. debent numen, consiliorum fontem

tem, venerari, sine cuius auxilio omnis humana prudentia fumus est. Val. Max. *Nam si prisci Oratores ab Ioue optimo, max. benè orsi sunt: si excellentissimi vates à numine aliquo principia traxerunt: mea paruitas eò iustius ad fauorem tuum decurrerit. quod cætera diuinitas opinione colligitur, tua præsenti fide paterno auitoq; sideri par videtur* Errat tantum in numine, nimius Imperatorum assentator.

in prologo.

LXXX. SVSIDES.

Cupiditas rationis domina.

Clemens Recog. lib. cap 9.

SVSIDES Mulieres solitæ dominari viris, vnde in omnem turpitudinem prolapsæ: nam vnguentis ornamentisque optimis comptæ, maiore ambitione quam viri, pudicitiam detestabantur.

APODOSIS.

Pessimum est Imperium, cum Gynæcea cupiditatum se in dominam rationem effundunt atque affigunt humi, quod Horatius ait, *diuinæ particulam auræ.*

LXXXI. SYBARITAE GALLOS ET MALLEOS NON FERVNT.

Concionatores improbis molesti.

Athen. l. 12.

PRIMI Sybaritæ, quæ cum strepitu exercentur artes, vt fabrorum, ærariorum, & materiatorum in suam ciuitatem recipi noluerunt, & ne alicunde somnus interrumperetur, gallos perpetuo exilio multarunt.

APODOSIS.

Voluptuarij homines, dum palpum vbique quæritant, reprehensionem veritatis, quasi mallei strepitum fugitant, & diuini verbi præcones longum valere iubent, Aeneanum illud imprecantes, quod est apud Plutarch.

in quæstionib. Græcis.

MN-

Μήποτε νοστήσαιτε φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν,
Nunquam redeatis dilectam in patriam terram.

LXXXII. TAVRORVM REGVM MOS.

Amici aures regum.

APVD Tauros rex cùm mortuum luget amicum, auriculæ suæ partem, nonnunquam totam abscindit Nicol. Damascenus in Tauris: ὁ δὲ βασιλεὺς ἀποθανόντος φίλου ἢ μέρος ἢ τὸν ὅλον ἀποτέμνει ὤτων.

APODOSIS.

Oculi & aures regum fidi, & prudentes amici, quos cū amittunt, toties partem sui amittunt. Dion. orat. de regnó: ὁπόσους γὰρ ἄν τις ἢ κεκτημένος ἑταίρους, τοσούτοις μὲν ὀφθαλμοῖς ἃ δεῖ ἀκούει. *quot qui, quis sibi compararit amicos, tot oculis qua vult ipse videt, tot auribus audit ea qua oportet.*

LXXXIII. THVRIFERAE REGIONIS IVDICIA.

Prouocatio ad alium iudicem non debet esse temeraria.

IN regione thurifera, si quis iudices male iudicasse putet, fenestram in suprema palatij parte catena reuinctam, apprehensa catena trahit, & reserat. tum rex hoc vbi resciuerit, eo, qui conquestus est, accersito ius dicit: malè à iudicibus si est pronuntiatum, occiduntur: sin rectè, qui fenestram mouit, interficitur.

Λιβανοφόρος. *dicitur Abathenaos.*

APODOSIS.

Hæc parabola reos monet, vt consultè ad aliud forum appellent: iudicibus autem vulgatum decantat,

Discite iustitiam moniti, & non temnere diuos.

LXXXIV. THVSCA TIBIA IN SVPPLICIIS.

Musica importuna.

Athen.l.12. ALCINIVS Thuscos ad voluptatem esse adeò propensos refert, vt tibiæ cantum adhibeant, cùm sontes flagris cædunt.

AP. Rectè prouerbiali figura dicetur in musicam importunam: vel in eos qui cum dolorem inferant, volunt tamen iucundum videri,& suauibus fictorum verborum lenimentis irrogatos corporis cruciatus permulcent.

Satis est semel perire.

LXXXV. TIRYNTHIORVM SACRVM.

Consuetudinis vis.

THEOPHRASTVS lib. de Comœdia, scribit Tirynthios ridiculos,& ad res serias inutiles, ad oraculū Delphicum se contulisse, eius monitu ab eo vitio liberari exoptantes, vaticinatumq; Deum fuisse, immolatum Neptuno taurum si continentes risum in mare abijcerent, cessaturam eam ridendi consuetudinem. Illos autem metuentes,ne quid peccarent aduersus Dei responsum, sacro pueri ne interessent, vetuisse: vnum tamen cum id resciuisset, turbæ permixtum alijs cum clamore eum aspellentibus dixisse: quorsum hæc? an Sphagium vestrum, hoc est, peluim ad excipiendum hostiæ sanguinem, subuertam, timetis? illi continuò riserunt: neque enim vas vllum oportebat, quo cruor exiliens exciperetur victimæ, præsertim quæ in profluentem abijceretur. *Athen.li.6. pag.261. Deipnosoph.*

AP. Ex ea parabola discimus vim consuetudinis esse tenacissimam: *Lex enim peccati est violentia consuetudinis, qua trahitur & tenetur etiam animus inuitus, eo merito quò in eam volens illabitur.* *D. Augustinus.*

LXXXVI. VICTIMA IVNONIS CONIVGALIS.

Amor coniugum.

ANTIQVI Iunoni γαμηλίῳ nuptiales victimas felle destitutas offerri volebant.

APODOSIS.

In connubijs amorem & concordiam regnare, fel omnino abesse oportet.

Felices ter & amplius
Quos irrupta tenet copula, nec malis
Diuulsus querimonijs
Suprema citius soluet amor die.

Horat. Od. 13. lib. 1. carm.

Disertè autem Plutarchus hanc similitudinem prosequitur in coniugalibus præceptis: οἱ τῇ γαμηλίῳ θύοντες ἥρᾳ, τὴν χολὴν οὐ συγκαθαγίζουσι τοῖς ἄλλοις ἱεροῖς, ἀλλ' ἐξελόντες ἔῤῥιψαν παρὰ τὸν βωμόν. Αἰνιττομένου τοῦ νομοθέτου τὸ μηδέποτε δεῖν χολὴν μηδὲ ὀργὴν γάμῳ παρεῖναι.

LXXXVII. VITIORVM INTERITVS.

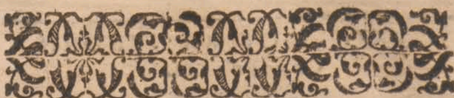
Confessio.

PRAECIPVVM festum Persarum vitiorum interitus, quo serpentes & venenata omnia Persæ cōficiebant, & magis offerebant pro insigni pietatis argumento: hac via gratam se rem bonis dijs, molestam verò læuis numinibus facere arbitrati.

Agathias lib. 2.

APO. Serpentes, peccata: interitus peccatorum, confessio. Augustin. *Confessio est salus animarum, dissipatrix vitiorum, expugnatrix dæmonum: quid plura? obstruit os inferni, & paradisi portas aperit.*

De pœnitentia.



PARABOLARVM HISTORICARVM

Liber Sextus.

AVES.

I. ACCIPITER AB ARDEA SVPERATVS.

Mens antea generosa à voluptate oppressa.



ON caret admiratione pugna Falconis cum Ardea. Nam si hæc supra Accipitrem volatu contendere potest, & sibi illum subijcere, suis excrementis respergit, quo gnaui alioqui alitis pennæ ita hebescunt vt ad pugnam sit inutilis, nec difficili admodum labore ab hoste superetur. Quare Falco hostis insidias quanto potest studio euitans, tamdiu ex obliquo cum illo in aere congreditur, donec tandem occasione oblata superior factus, ardeam magno impetu deturbet.

Vide pict. apud Camer. in symbol.

Ap. Hoc artificio vtuntur dæmones: qui si generosam mentem videant, ad præclara quæque sua ipsius indole incitatam, conantur in primis voluptate quasi cœno illinere, ex quo emortuæ pietatis vires facilè contabescunt: *nihil enim est* (vt ait Seneca) *tam mortiferum ingenijs quam voluptas*, οἱ γὰρ ἀπολαυσικῶς ζῶντες ἐυηθ ἀφρόνησι γίνονται. Postquam verò his voluptatum sordibus inquinati sunt animi,

Arist. in Polyt.

Nemo

Nemo animum summi memorem genitoris in altum
Excitat, ad cœlum mittit suspiria nemo:
Nec recolens apicem solij natalis ad ipsum
Respicit auctorem, nec spem supra aëra librat:
Sed mentem grauidus contentus sternere curis,
Indigno subdit domino, perituraq; pronus
Diligit, & curuo quærit terrestria sensu. *Prudent. in Hamartig.*

II. ACANTHIS IN SPINIS.

Studia in paupertate.

ACANTHIS auis viuit in spinis, quæ tamen summa cantus amœnitate floret. Arist. & Æliā. φθέγγεται τ' εὐμελὲς καὶ εὔμουσον, ex Arist. non ἄμουσον, vt habent nonnulli codices. *l. 10. c. 32.*

AP. Studiosi multi suauiter canunt, licet in labore & paupertate durè & parcè victitent, contra qui diuitijs affluunt sæpè sunt elingues. Archesilaus dicit: τὴν πενίαν λυπηρὰν μὲν εἶναι ὥσπερ τὴν Ἰθάκην ἀγαθὴν δὲ κουροτρόφον ἐθίζουσαν συνεῖναι λιτότητι, καὶ καρτερίᾳ, καὶ καθόλου γυμνάσιον ἀρετῆς ἔμπρακτον. Strob. Paupertatem duram quidem esse non secus ac Ithacam; præclaram verò adolescentum nutricem, quæ assuefaciat homines victus tenuitati, laborumque tolerantiæ, ad summũ, *Gymnasium esse virtutis efficax.* Quod autem Acanthis appositum sit symbolum literatorũ, declarant etiam perpetuæ cum asino inimicitiæ cuius rei meminit Arist. Ὄνος καὶ ἀκανθίδες πολέμιοι, αἱ μὲν γὰρ ἀπὸ τῶν ἀκανθῶν βιοτεύουσιν, ὁ δέ, ἀπαλὰς οὔσας ἐσθίει τὰς ἀκάνθας. *Serm. 93. l. 9. hist. Animal. c. 1.*

III. ÆGOCEPHALVS.

Agelastus.

AVIS est quæ liene caret, est autem lien risus sedes sicut fel iracundiæ, iecur amoris, αἰγοκέφαλος ὅλως σπλῆνα οὐκ ἔχει. *Arist. hist. Anim. l. 2. cap. 15.*

AP. Παροιμιακὸν σχῆμα dicitur in eum qui nulla iucundiore consuetudine corrugatam frontem serenare, & ad risum pellici potest. Talis fertur fuisse Heraclitus ille, de quo Iuuenalis:

Quod de sapientibus alter
Satyr. 10. *Ridebat quoties à limine mouerat vnum*
Protuleratq; pedem: flebat contrarius alter.
Sed facilis cuiuis rigidi censura cachinni:
Mirandum est, vnde ille oculis suffecerit humor.

IV. HALCYONES.

Virginis partus.

HALCYON auis est paulò amplior passere, colore cyaneo ex parte maiore, tantum purpureis & candidis admixtis pennis: canit in arundinetis: nidum, vt putant, ex spinis aculeatis concinnat, fœtificat brumâ, qui dies halcyonides vocantur, placido mari per eos, & nauigabili: Ita fœturæ gratissimæ animantis ponunt venti, & mare sternitur. Vide Plin. *l.*10.*c.*32. & Ar. *de animal. l* 9, *c.*14.

APODOSIS.

Instar Halcyonis Deipara Virgo, tenuis quidem, vt putabatur apud homines; sed apud Deum virtute permagna. Color auis Cyaneus siue cœruleus originem cœlestem significat, candidus puritatem, purpureus regalem prosapiam, cantus inter arundineta, lœtitiam cœlestem in vitæ paupertate: nidulus ex spinis, speluncæ Bethlemiticæ rigidam asperitatem: fortificatio hyemalis, natalem Christi in hyeme: maris tranquillitas in partu halcyonum, pacem quæ nascente Christo, vniuerso terrarum orbi felix illuxit:

Ver magnus agebat
Orbis, & immittis parcebat flatibus Euri.

V. AL-

V. ALCYON.

Coniugalis amoris symbolum.

PLVTARCHVS Alcyonem sapientissimum diuinissimumque marinorum animal appellat, non modò ob industriam qua cæteris antecellit; sed etiam quod mariti est amans adeò, vt non vno quodam sed quolibet anni tempore cohæreat congressusque huius admittat, non per libidinem, vt quæ alteri nulli prorsus miscetur, sed beneuolentiæ coniugalis, & amicitiæ studio. Eundem grauem iam annis & ægrè sequentem γηροφορεῖ καὶ γηροτροφεῖ, suscepta cura, fert fouetq; senem, nusquam destituens, nunquam post se relinquens, nam & dorso impositum gestat.

APODOSIS.

Felices ter, & amplius.
Quos irrupta tenet copula, nec malis Horat.
Diuulsos querimonijs
Suprema citius soluet amor die.

In eo charitatis coniugalis argumento spectabilis est pietas vxoris Eduardi Angelorum Regis filij: qui cum itinere ad sanctum Sepulchrum suscepto, insanabilem plagam venenato Mauri gladio inflictam acceptisset; pia coniux Hispaniarum Regis filia, manantem quotidie ex vlcere mariti purulentum humorem lingebat, solius amoris melle conditum: vnde illi sanitatem, sibi immortalem ex amore coniugali gloriam peperit. *Rode. Sanc. p. 101. Hist. Hisp cap. 4.*

VI. ASTERIAS, ΑΣΤΕΡΙΑΣ.

Pigritiæ fuga.

AVIS nomine Asterias mansuescit in Ægypto, & eatenus humanam vocem intelligit, vt si quis

huic conuicium faciens vel appellauerit seruam, ex ea contumelia irascatur: vel eandem ipsam vocauerit pigram, ea sic dolenter, tanquam ignobilitatis & segnitiæ arguta, indignetur.

AP. Asterias symbolum est diligentiæ & generositatis. Turpis & homine indigna est pigritia: natus est homo ad laborem vt auis ad volatum: ὃ μὴ γενέσθαι, οὐδέν, τῷ δὲ γενέσθαι, πόνος.

Apollonius. Dionys.

VII. ALES VENATOR.

Impostor.

MERVLIS affine genus quoddam est venaticum & captiosum, colore atrum, splendidè canorũ: rectè ex eo venaticum appellatum, quod ex auibus multas sui cantus permulsione ad se allicit, & capit: cuius ingenitæ hæc auis præstantiæ non ignara, eo munere naturæ ad voluptate & cibo se explendam vti videtur. Nam ex sui cantus auditione & bellissimas oblectationes habet, & aucupio & venatione proximè ad se accedentium auicularum exsaturatur. Quod si quando quisque hanc captam concluserit in caueam, non modò canere omittit, verum etiam pro seruitute sua à venatore pœnas silentio sumens, muta permanet atque elinguis.

Æli. lib 8. de animal. cap. 14.

AP. Typus est impostoris, qui propinare solet.

Immixto liuentia mella veneno.

VIII. ANSER LAVRO INIMICVS.

Indoctus.

ANSER laurum Phœbi arborem sibi exitialem auersatur, & declinat. AElianus.

ib. 5. c. 29. Εἰ ἤκοι ἐξαυαίνοιτο ὑπὸ λιμοῦ, δάφνης φύλλον οὐκ ἂν φάγοι, οὐκ ἂν πάσαιτο ῥοδοδάφνης. Etiamsi fame contabesceret, lauri folium non comederet, ne Rhododaphnen quidem gustaret.

AP. Ingenium à Poëticis disciplinis auersum hoc χήματι significatur. Talis ille fuit senator Cumanus qui cæteris de alendo in vrbe Homero consilium agitantibus dissuasit, fore enim aiebat si is reciperetur in vrbe turbam ὁμήρων multam & inutilē: homo Midæ auriculis si quisquam alius dignissimus. *Herodot. in vita. Homeri.*

IX. ANSERES TAVRI MONTIS.

Lingua coercenda.

ANSERES Taurum montem peragrantes magno aquilarum metu singuli mordicus lapidem tenent, ne clangore prodantur, tanquam enim silentij frænos sibi iniicientes; montem transuolant. ὥσπερ οὖν ἐμβαλόντες σφίσι στόμιον ἰαπῖζονται. Ælian. *l. 5. de an. c. 20. 19.*

AP. Anseres, silentij prudentes obseruatores: lapis ratio silentij frænum; aquila, dæmon dictorum factorumque auceps. *Isidorus Pelusiota* Cyro monacho. χαλίνωσον τ͂ γλώττης τὸ τάχυ τὸ μέζον, γὰρ ἁπάντων τῶν γηΐνων μελῶν ἡ γλῶσσα ὡς δυσκάθεκτός ἐστι. Linguæ celeritatem fræno coërceri, maximum enim terrenorum omnium membrorum lingua est, vt quæ ægrè retineri possit. *ep. 325. l. 1.*

Infranis oris vectigal calamitas.

X. EQVVS AB ANTHO SVPERATVS.

Ferocia ab imbecillo cohibita.

FLORVS auis est palustris, coloris pulchri, oculorum acie debili, quæ cum equo semper pabuli gratia dimicat, dorso eius insilit, colla & armos vellicat, & his armis freta eum plerumque abigit à pabulo, Ανθ۞- ζῶ ἵππῳ πολέμι۞-, διελαύνει γὰρ τὸν ἵππον ἐκ τ͂ νομῆς. *Arist.*

AP. Robusta quæque sæpè vel ab infimis debellantur. Ita infirma elegit Deus ad impotentem robustorum ferociam compescendam.

Parua necat morſu ſpatioſum vipera taurum,
Ouid. *A cane non magno ſæpè tenetur Aper.*

XI. AQVILA AD CORNICES.

Inimicos virtute vlciſci.

CORNICIBVS ſtudium eſt Aquilas irritare: hæ verò illas præclarè contemnunt, & deorſum ferri ſinunt. Ipſæ ſurſum ſubuolantes æthereum locum celeri alarum remigio ſecant: quod quidem ipſum non Cornicum timore agunt. Quiſnam hoc dicat, qui planè ſciat Aquilarum vim? ſed potius præclara quadam animi magnitudine earum infra ſe volantium lapſus lubenter intuentur.

Al lib. 5. cap. 22.

APODOSIS.

Præclarum eſt ſymbolum inuidorum, qui generoſi hominis adhuc prima face ſurgentis virtuti obſtrepunt. At ille quo magis inuident eo nititur altius & infra ſe volantes corniculas irridet.

Sola virtute ſequantur.

XII. AQVILÆ FEL, ΑΕΤΟΥ ΧΟΛΗ.

Seueritas moderata.

AQVILAE fel Attico melle temperatum hebeſcentibus illitum oculis viſum efficit quam acutiſſimum: Εἰ οὖν μέλιτί τις Ἀττικῷ τὴν χολὴν αὐτοῦ διαλαβὼν ὑπαλείφοιτο, ἀμβλυνόμενος ὄψεται. Animal. cap. 62.

Aelian. lib. 1 de

APODOSIS.

Seuera grauis hominis reprehenſio amore & humanitate condita, mentis tenebras diſſipat, & eos qui prius erant ſolutioris vitæ ad meliorem frugem reuocat:

[...]n ad [...]ſ.

Blando vis latet imperio.

XIII.

XIII. AQVILÆ OVA IN PELLE VVLPINA.

Robur additum calliditati.

ALBERTVS grandem Aquilam esse ait in Septẽtrione, quæ duo oua semper parit, eaque Vulpis pelle inuoluta in cacuminibus ramorum suspendit, vt Solis calore foueantur.

APODOSIS.

Rectè hoc symbolo significatur robur calliditatis inuolucris tectum ad tempus, iuxta Lysandri dictum, qui Leoninam cum Vulpina coniungere se dictitabat.

XIV. AQVILÆ IVVENTVS, EX SADAIA.

Renouatio vitæ.

SADAIAS Aquilæ iuuentutem ita renouari putat, tradit eam adeò sublime volando ascendere, vt æthereo calore plumæ accendantur, atq; ita nudatam delabi in præfrigidum fontem ac puteum, cuius frigore calor medullarũ adaugetur, ac per antiperistasim aliquandiu ipsa quiescente donec plumæ succrescant, & in nouam prorsus auem exeat. *Albert. Animal. lib. 23.*

APODOSIS.

Sic demum noui homines sumus, cum cœlesti amore plumea vanitas incenditur, & fonte sacramentorum abluti nouo germine pubescimus, Attigit quoque hanc similitudinem Aratus Diaconus 2.

Nam debilis æuo
Et declinatis senio iam visibus ales
Flammiuomo sub sole iacet, pennasq; grauatas
Eius in igne fouet, nocturnaq; lumina pandit,
Atque oculos radiis argentibus ingerit ægros
Ad veterem reditura diem.

In Acta Apostol.

XV.

XV. AQVILA INTER PSITTACOS.

Vitio opportuna.

Alb. Magn. Animal. li. 8. c. 2.

AQVILA si incidat in multitudinem cornicum aut psittacorum adhuc imbecillior, ab ijs se deplumari patitur quidem, vel inuita: at meminit iniuriæ, dataque postea occasione obuias perimit.

APODOSIS.

Vir generosus plerumque ab infimis indigna patitur iram concoquens, donec data occasione animaduertat. Vitandæ potentum offensæ, qui vel leuiter læsi, *plumbeas iras* gerunt.

Χαλεπαὶ δὲ ἀνάκτων εἰσὶν ὁμοκλαὶ. Ὀδυσ. ρ.

XVI. AQVILÆ PVLLVS VNVS.

Monarchia.

Pl. l. 10. c. 3.

EXCLVDVNT pullos binos, alterum expellunt tædio nutriendi.

APODOSIS.

Effigies est hæc Monarchiæ, *vnum Imperij corpus vnius animo regendum.* Tacit. in Annal. εἰ ἐθέλοισι δύο ἥλιοι εἶναι, κίνδυνος πάντα συμφλεχθέντα διαφθαρῆναι: *Si duo vellent esse soles, periculum esset ne omnia conflagrarent.* Et hoc opinor timent Ranæ in lepidissima Phædri Fabella:

Vxorem quondam Solem velle ducere,
Clamorem Ranæ sustulere ad sydera.
Conuicio permotus quærit Iupiter
Causam querelæ. Quædam tum stagni incola,
Nunc, inquit, omnes vnus exurit lacus,
Cogitq; miseras arida sede emori:
Quidnam futurum est si crearit liberos?

XVII. AQVILA A POLYPO DOMITA.

Delusit hiantem.

QVVM in ſaxum non admodum è mari eminens Polypus aliquando correpens aſcendiſſet, ibique cirris explicatis ſumma cum voluptate à tepore Solis caleſceret : Aquila acris & acuta quanto potuit maximo alarum impetu in polypum inſiluit : ſed piſcis, & hic circumplicantibus aquilam, & pertinaciter adhæreſcentibus cirris, in profundum detraxit hoſtem capitaliſſimum, ſimul & interfecit,

Æl & Antipat. Theſ. epig. anth. l.1. tit. piſces.

Πώλυπος εἰναλίῃ ποτ' ἐπὶ προβλῆτι τανυσθεὶς,
Ἠελίῳ ψύχειν πολλὸν ἀνῆκε πόδα.
Οὔπω δ' ἦν πέτρῃ ἴκελος χρόα. σύνεκα καὶ μιν
Αἰετὸς ἐκ νεφέων ὀξὺς ἔμαρψεν, ἰδών.
Πλοχμοῖς δ' εἱλιχθεὶς πέσεν εἰς ἅλα δύσμορος. ἦ ῥα
Ἄμφω καὶ θήρης ἤμβροτε καὶ βιότου.

XVIII. AQVILA PVLLVM EIICIENS.

Ἀφιλοστοργία.

INIQVISSIMA circa pullorum educationem Aquila eſt : Alterum enim ex duobus quos excluſerit in terram eiectum pulſu alarum allidit, & alterum tantum educat fœtu proprio, dum laborem fugit educationis, abdicato.

APODOSIS.

Huiuſmodi ſcilicet parentes illi ſunt, qui paupertatis prætextu infantes exponunt, quique in diſtribuenda hæreditate erga liberos nimium inæquales ſe exhibent, ἐν τῇ διανομῇ τοῦ κλήρου, ἀνισοῦσθαι πρὸς τὰ ἔκγονα.

Aut. Græc. apud Paulũ Mel. antiq. loc. comm. ſyllogiſtam.

XIX. AQVILÆ PENNÆ.

Societas imparium.

NON modo præsentem & viuentem Reginam auium Aquilam cæteræ omnes volucres extimescunt, atque eius conspectum exhorrent: sed & pennæ eiusdem si quis cum aliarum pennis commiscuerit, incorruptæ atque integræ manent: aliæ cum alijs communitatem non ferentes, putrescunt.

Ælian. l.9. c.11. de ani.

AP. Tenues homuli magnorũ consuetudine atteruntur, nec eorũ aut fastus ferre, aut profusionẽ pecuniæ adæquare possunt. Itaque in vitæ consuetudine Τὴν κατ' σαυτὸν ἕλε, secundum vetus dictum. *Amicitia aut pares accipit, aut facit.* Significat præterea Aquilæ penna virum magnæ auctoritatis, alicuius mali & calamitatis depulsorem. Nam auctor *Geoponicon l. 1.* ait ad auertendum grandinis periculum multum valere lapidem Chalazitem ferro appulsum, vel aquilæ alam dextram in medio agro defixam.

Αἰετοῦ πτερὸν τὸ δεξιὸν λαβὼν, μέσον τοῦ χορίου χῶσον.

XX. AQVILA IMPERATORIA AVREAE PYRAE INSIDENS.

Excelsæ mentis generositas supra omnem rerum humanarum speciem erecta.

IN Imperatorum exequijs statuebatur in campo Martio pyra phari instar, multis tabernaculis contignata, quorum superius inferiori semper contractius & paulatim gracilescens assurgebat, donec ad summum ventum erat, in quo regina auium Aquila considebat, & inferiores quidem domunculæ exterius auro, purpuraque vestitæ, intus lignorum aridorum copia fartæ, vi ignis immissa validè deflagrabant: ex summo apice victrix aquila flammas inferiores despectabat, & ardoribus intacta euolabat, vt ani-

animam Imperatoris in cœlum deferre videretur.

AP. Mundus instar est pyræ deflagraturæ, specie quidem nobilis & opulentus, sed intus ligna purida, sordes & ramenta habet: recondita varia taberna-cula, diuersarum vitarum gradus & ordines signifi-cant, qui quantumcunque speciosi sint & eximij, ta-men pereunt: sola in apice aquila deridet flammas & se librat in cœlum. Sic Mariæ contemptrix mundi anima, supra vitæ humanæ æstus, ardores, incendia, delicias, fucos, peccata, miserias, eminet, & ad Deum euolat.

Vide Xiphil. in Hug. & Herodia. in Seuero.

Ardens euexit ad æthera virtus.

In eodem argumento Maximilianus secundus pinxit in symbolo aquilam in nubibus volantem, humi verò coronam, gladium, hastam, mundum cum lemmate:

Nil humana moror, dum super astra feror.

XXI. AQVILA IOVIS.

Abstinentia Sanctorum.

AQVILA violentum & auarum animal captu vi-uit, & carnes appetit: Nam ad se explendam le-pores, hinnulos, anseres, & alia pleraque capit. Vna tantum ex Aquilarum genere, quæ Iouis appellantur, carnes non attingit, sed & ad victum ei herba satis est & quamuis Pythagoram Samium non audiuit, nul-lum tamen animantem edit Ælian. l.9.c.10. Simile de Miluis narrat Pausanias, qui Ioui olympio conse-crata minimè attingunt.

l.5. seu in Eliac. priore p.10.107.

AP. Sanctorum & religiosorum hominum absti-nentia significatur, qui plenius Deo se manciparunt & cœlesti maximarum rerum contemplatione, vt A-quilæ Solis radijs recreantur. Est autem puriorum mentium & egregiarum virtutum propria abstinen-tia: ἀποχὴ τῶν βρωμάτων πρὸς τὴν γυμνασίαν τῶν μειζόνων καὶ κατορθωμάτων ἐστίν.

Isid. Pel. epi: 32. ad Lam. Monach.

XXII.

XXII. AQVILA MESSORIS.

Gratus animus.

AD fontem venerat messor vt aquam è proximo hauriret, videt implicatam à serpente aquilam teneri, nec vllum ei patere effugium, falce serpentem dissecat, & vinculis auem expedit non ingratam. Cum enim iam reuersus è fonte cum cæteris bibiturus esset, qui se largioribus poculis exceperant, illa superuolans excutit calicem, non sine querela hominis qui aquilam seruatori malam reddere gratiam dictitabat, verum venenatum erat poculum quo compotatores socij extincti sunt, ipse verò mirabili casu seruatus.

Æl. li. 17. de animal. cap. 37.

APODOSIS.

Gratia opportunè reddita præter spem.

Sic finem pietas contigit illa suum.

XXIII. AQVILA ALBA PYTHAGORAE.

Regis Galliæ fauor in musas.

PYTHAGORAS inter suæ felicitatis indicia & cœlestium fauorem, commemorabat se Aquilam albam aduolantem sinu excepisse, ex quo se diuinum hominem factum, & multa supra mortalium captum sciuisse dictitabat, καὶ τὸν ἀετὸν δὲ τὸν λευκὸν κατέψησιν.

Ælian. l. 4. cap. 17.

APODOSIS.

Aquila est alba animo simul & candore LVDOVICVS REX, qui se literatis clementi fauore impertiens, sapientiæ studia excitat, & Musas alit omni felicitate circumfluentes.

Totique salutifer orbi
Cresce.

XXIV.

XXIV. AQVILA SESTI.

Gratus animus.

EST percelebris apud Seston vrbem Aquilæ gloria, educatam à virgine retulisse gratiā: aues primo, mox deinde venatus aggerentem. Defuncta postremo in rogum accensum eius iniecisse se, & simul conflagrasse: quam ob causam incolæ, quod vocant Heroum, in eo loco fecere appellatum Iouis, & virginis. *Ælian. lib. 10. cap. 5.*

AP. Gratia referenda nullum officium magis necessarium: hoc vbiq; animantes, hoc muta mundi cōpages docet, at ingratus est brutis deterior:

Πίθος ἐστὶ τετρημένους, εἰς ὃν ἀπάσας. *Lucian.*

Ἀντλῶν τὰς χάριτας, εἰς κενὸν ἀλέξας. *Dolium pertusum est, in quod omnia ingerens beneficia, frustra infudisti.* *Ant. lib. 1.*

XXV. AQVILA STELLARIS TAVRVM VENANS.

Dæmon peccatores capiens.

AQVILARVM genus quod alij Chrusaëton, alij stellarē appellant, non sæpè apparet, eius generis aquilā Aristoteles venari ait hinnulos, lepores, grues, anseres ex cohorte. Aquilarū maxima hæc existimatur. In Creta vi taurum ab ea inuadi in hunc modum narrant. Interea taurus se cum capite prono demittit ad pastum, ex insidijs aquila in ceruicē inuolans crebras illi ac acerrimas plagas rostro infligit, ille tanquam furibundus incitatur, & qua potest se in fugam confert. Et quamdiu in plano ac stabili loco fertur, ab aquilæ molestia requiescit. Ea nimirū quoad in planitiem excurrit, nihil ei negotij exhibet, sed quieta insistens, illum acerrimè obseruat quocumque ingreditur. Cum autem illum proximè ad præcipitem locum ac decliuem accessisse videt, explicatis in orbem

alis,

alis, illius oculos tegit: & ea quæ ante pedes sunt, nihil illum prouidentem, magna vi præcipitem agit: tum laniatu ventrem appetens, quantum eius cupiditas fert, nullo deinde negotio præda potitur, ab aliena præda humi strata se continet, sed ex suis laboribus gaudet, atque à communicando cum alijs se abstinet. Posteaquam expleta atque exsaturata est, sua aspiratione graui & terra reliquias imbutas relinquit, alijs iam ad vsum ineptas. Aliæ ab alijs longissimè nidificant, ne ob loci propinquitatem, pro præda illis sit contendendum, & mutuæ sustinendæ molestiæ.

Ælian. l.2. c.39. de animal.

AP. Hoc est ingenium dæmonis, vt primum fidei lumen eripiat, quo nos præcipites in omnium malorum voraginem celerius agat. Euseb. Emissen. homil. 2. de symbolo. *Fides religionis Catholicæ lumen est animæ, ostium vitæ, fundamentum salutis æternæ.*

XXVI. AQVILA TILGAMI, ΤΙΛΓΑΜΟΙ ΑΕΤΟΣ.

Auxilium insperatum.

EST & amor & benignitas erga homines in brutis laudabilis. Nam Aquila olim infantem seruauit. Sed operæ precium est historiam integram explicare. amplum sententiæ nostræ testimonium futuram. Sacchoræ Babyloniorum regis futurum è filia nepotem, regnum Aui adepturum Chaldæi prædixerunt. Hoc ille metuens durior in filiam esse, & vt omnis suspicio abesset, arctissimè inclusam custodiri voluit. Sed frustra suo consilio rem fatalem impedire conatus est. Nam filia ex obscuro quodam homine grauida peperit. Natum autem ex ea infantem custodes regis metu ex arce (qua filia includebatur) præcipitarunt, forte autem præteruolans aquila, viso infantis casu, perspicacissima nimirum auis, illico priusquam terræ allideretur, volando subiens eum dorso ex-

so ex-

ſo excepit, & in hortum quendam deportatum leniter depoſuit. Cum loci dominus inuentum, forma eius delectatus, amauit, educauitque: & Tilgamum appellauit. is poſtea in Babylonios regnum eſt adeptus. Hoc ſi cui fabula videtur, me quoque non approbare illi fatebor. Audio tamen Achæmenem Perſam quoque, à quo nobilis Perſarum proſapia deſcendit, Aquilæ alumnum fuiſſe. Simile refert Pauſa. de Ariſtomene, cum in Ceadem Laconum barathrum dimiſſus eſſet, ſubiſſe Aquilam labentem. *Æl. lib. 12. Animal. cap. 21. in Meſſen.*

APODOSIS.

Repentinum & inſperatum auxilium in rebus deſperatis hac Icone ſignificatur, & quod aiunt Θεὸς ἐκ μηχανῆς.

Qua via nulla fuit; iam tum mihi currere viſus
Plus homine eſt.

XXVII. AQVILAE VALERIAE LVPERCAE.

Auxilium præter ſpem, ſeu, Deus è machina.

VALERIA Luperca, ad auerruncandam peſtem, ex oraculo erat immolanda Iunoni, cum deuolans Aquila victimarium cultrum rapuit, eundemq; buculæ iuxta templum paſcenti infixit. *Ariſtid. l. 9. Italic.*

APODOSIS.

Repentinum à Deo, & inſperatum auxilium, turbidis ſæpe rebus influit, vt hanc non niſi diuino auxilio factam miremur ſerenitatem.

Maior agit Deus, atque opera ad maiora reſeruat.

XXVIII. ASTVRES.

Senectus honorabilis, vel, Pietas in parentes.

NARRAT Albertus, aucupes aliquot dum Aſtures venarentur in denſam arboribus ſyluam penetraſſe: illic eminus proſpiciunt Aſturem auem in ſtipite *Hoc verbo Aſturis vſus Firmicus.*

Mathes.v. melius opinor asterias nominatur.

stipite defixam, & propè immobilem. Tum demirati cur non ex cæterarum volucrum ingenio ad hominum præsentiam euolaret, comperiunt debilem & cæcam grauiq; senio hebetatam. Interim dum frondibus inumbrati iuxta arborem sedent in insidijs, duo alij Astures iuniores onusti præda & carnibus veniunt, quas minutatim concisas in os c. næ illius volucris ingerunt. Credibile est sobolem fuisse, quæ insigni pietatis exemplo θρεπτήρια parenti redderet.

APODOSIS.

Discant ex adumbratis animantium virtutibus pueri in se viuam erga parentes pietatis effigiem expressam gerere, & cum illo pietatis exemplari filio, dicere:

Ipse subibo humeris nec me labor iste grauabit,
Quo res cumq; cadent, vnum & commune periclũ,
Vna salus ambobus erit.

XXIX. ATTAGEN.

Gloria vana

Ælian. l. 4. c. 42. huius meminit Petr. in Sat.

ATTAGEN qua potest voce nomen suum loquitur, & decantat: τὸ ἴδιον ὄνομα ἥ σωτινῶ φωνῇ φθέγγεσθαι, καὶ ἀναμέλπει αὐτό.

Ales Phasiacis petita Colchis,
Et pictis Attagen decora pennis.

APODOSIS.

Attagen sui ipsius laudator, hominem vanum & superbum significat suarum laudum buccinatorem.

moral. 23. cap. 7.

D. Greg. *In hac itaque arrogantiæ quarta specie, crebro animus humanus labitur, vt id quod habet, habere se singulariter glorietur. In qua tamen similitudine, diabolicæ vicinius appropinquat, quia quisquis bonum se habere singulariter gaudet, quisquis videri sublimior cæteris quærit, illum videlicet imitatur, qui despecto bono societatis Angelorum, sedem suam ad Aquilonem ponens, & altissimi similitudinem superbè appetens,*

tens, per iniquum desiderium, quasi ad quoddam culmen conatus est singularitatis erumpere. Superbiam nunquam in tuo sensu, aut in tuo verbo dominari permittas, in ipsa enim initium sumpsit omnis perditio.

XXX. ATTAGENES AEGYPTIORVM.

Concionatorum minæ.

ATTAGENES aues ferunt ex Lydia in Aegyptum deportatas, & in syluam dimissas, primo Coturnicis vocem misisse: post cum fluminis alluuione cœlum pestilens factum esset, quo multi passim mortales perierunt, eiusmodi aues non intermisisse maiori oris expressione, quàm quemuis explanatissimæ linguæ puerum loqui, & dicere, τρὶς τοῖς κακοῖς τὰ κακά. Ter mala malis. *Aelian. l. 2. de anim. cap 27.*

APODOSIS.

Bonorum est concionatorum cum in exteram regionem venerint, nō blanditijs, non minis ab officio deflectere, sed improbis explicatissimè cœlestes minas denunciare, nisi resipiscant.

Clama, ne cesses

XXXI. AVES CASIAE.

Amicitia opportuna.

SELEVCIDAE aues nunquam conspiciuntur à Casij montis incolis, nisi cum illarum præsidio est opus aduersus locustas vastantes fruges, nec vnde veniant quove abeant cognitum.

APODOSIS.

Amici opportuni, & ad propulsandos casus commodi:

Amicos res opimæ parant, aduersæ probant. *Pub. Syrus.*

XXXII. AVIS CASPIA.

Formosus, absonus & indoctus.

IN maris Caspij insulis cum alias aues peculiares nasci ferunt, tum maximè vnam ea vi & natura
Æl. l. 17. c. 39. affectam, vt magnitudine quidē vel egregium anserem superet, pedes autem habet grui similes, dorso sit vehementer rubro, ventre viridi, collo albo, & disseminatis maculis croceis distincto, nō minus quàm duos cubitos longo, capite item tenui & gracili, rostro nigro, ad summum, vocem similem ranis emittit.

APODOSIS.

Symbolum est, formosorum adolescentum, nec non splendidè vestitorum, qui doctrinæ omnis expertes, voce absoni sunt, & semibarbari, vt quantam specie sui admirationem conciliarint, tantam oratione ignominiam contrahant. Nihil enim prodest pulchritudo, nisi sit *Par animus formæ.* Contra deformis Sappho apud Ouidium iactat,

Si mihi difficilis formam natura negauit,
Ingenio formæ damna rependo meæ.

XXXIII. AVIS ΔΙΚΑΙΟΣ.

Innocentia.

Ph. bib. Æl. l. 4. de animal. AVIS δίκαιος aut δίκαιρος, sua defodit excrementa ne inueniri possit, quia mortales enecant. τοῦτο τὸν ἀπόπατον κατορύσει, ἵνα μὴ εὑρετῇ, ἐνεισμόμενον δ' ὧν ποθῆ αὐτοῦ ὅσον σισάμου ἕωθεν ὕπνος ἐπιλαμβάνει καὶ καθεύδει μηδὲν αἰσθανόμενος, καὶ δύοντος τοῦ ἡλίου τελευτᾷ.

APODOSIS.

Scandalum vitandum, nocendum nemini. D. Chrysostomus tom. 5. in oratione contra concubinarios, tantum inesse mali in scandalo asserit, vt etiamsi quis grauiter peccet, & clam hoc faciat, minori pœnæ obnoxium dicat, quam qui leuiter præuaricatur,

tur, ſed impudenter, atque id cum ſcandalo multorum.

XXXIV. AVES DIOMEDEAE.

Pietas.

INSIGNES omnino ſunt, & memorabiles Diomedeæ aues: forma illis penè quæ fulicis, color candidus, ignei oculi, congreges volitant, nec ſine ratione: pergendi duces duæ ſunt, quæ regant agmen, altera agmen anteit, altera inſequitur. Aedem ſacram omni die celebrant ſtudio huiuſmodi. Aquis imbuunt plumas, aliſque impendio madefactis confluunt rorulentæ, ita ædem excuſſo humore purificant, tunc pennulis ſuperplaudunt: inde diſcedunt quaſi peracta religione. *Solin. Polyh. pag. 30. & 31. edit. Pict.*

APODOSIS.

Symbola ſunt, & icones pietatis. Color candidus, puritatem. Ignei oculi, lumen & ardorem. Congregatio, ſocietatem bonorum ſignificat: frequentatio templi quotidiana, irrigatio religioſarum ædium, cultum, qui in pijs elucet hominibus, non obſcure deſignat. Nec vero tantum manufactis templis Pietas contenta eſt,

Aſt vbi peccatum regnauerat aurea templi
Atria conſtituens texit ſpectamine morum *Prudent. in Pſychomac.*
Ornamenta animæ, quibus oblectata decore,
Æternum ſolio diues ſapientia regnet.

XXXV. AVES HERCYNIAE.

Doctores & concionatores.

SALTVS Hercynius aues gignit, quarum pennæ per obſcurum emicant & interlucent, quamuis obtenta nox denſet tenebras: vnde homines loci illius plerumque nocturnos excurſus ſic deſtinant, vt illius vtantur ad præſidium itineris dirigendi, præiactiſque

ctiſque per opaca vallium rationem viæ moderentur indicio plumarum refulgentium.

Sol. Polyh. pag. 68. ed. Pict.

APODOSIS.

Hæc icon cōcionatores, & pios ſcriptores deſignat, qui inter huius vitæ tenebras pennis emicant, & viam ſalutis præmonſtrant.

Mundo ſua ſidera præſunt.

XXXVI. AVES RVTA CONTRA FELIS INSIDIAS MVNITAE.

Durum eſt ſed ſalutare.

FELES pro ſui ingenij rapacitate ſolent auibus inſidiari, eaſque infelices in pabulum ſuæ crudelitatis vertere: at verò ſi aues rutæ ſyluestris folia ſub alis habuerint appenſa, raptoris (vt aiunt) inſidias declinant, & ab eo lædi non poſſunt. Hoc teſtatur Sotion, qui citatur Geoponicon lib. 13. Αἴλουρος ὄρνιθος οὐκ ἅπτεται ἐὰν κρεμασθῇ ὑπὸ τὴν πτέρυγα αὐτῆς ἄγριον πήγανον.

APODOSIS.

Animæ, quæ rerum cœleſtium contemplationi ſunt addictæ, dæmonis fugiunt inſidias, ſi ſe νεκρώσει, quaſi ruta acerba quidem illa, ſed ſalutari muniuerint:

Quo natura negat cum facit ire viam.

XXXVII. BERNECAE, SEV BARLIATHES.

Reſurrectionis typus.

BARLIATHES ſunt aues ex ligno creſcentes, quas vulgus Bernecas appellat: fertur enim quod lignum de abiete marinis aquis inſidens, quando ſucceſſu temporis putreſcere cœperit, humorem ex ſe craſſum emittit, ex quo denſato formantur paruæ ſpecies auium, ad magnitudinem alaudarum primū ſunt nudæ, deinde maturantes plumeſcunt, ac roſtris ad lignum pendentes per mare fluitant vſque ad maturi-

turitatem, donec ſe commouentes abrumpant, ſicque creſcant ac roborentur, vſque ad debitam formam. Vincent. Nat. hiſt. *l. 16. c. 90.* Geſnerus quoque meminit, & eaſdem aues *Brantas & Berniclas* nominari vulgo tradit.

APODOSIS.

Typus reſurrectionis in hac tabula proponitur. ex putrido ligno pulchræ emergunt aues, ex putri corpore excitabuntur noua beatorum corpora incredibili ſpecie & amœna luce.

Quæ nunc herba fuit, lignum iacet, herba futura. *Drac. de opere Dei.*
Aëriæ nudantur aues, cum penna vetuſta
Et noua ſubueſtit reparatas pluma volucres.

XXXVIII. CAPRIMVLGVS.

Rapina ſeu pauperum oppreſſio.

CAPRIMVLGI appellantur grandiores merulæ aſpectu, fures nocturni, interdiu enim viſu carent: intrant paſtorum ſtabula, caprarumque vberibus aduolant, ſuctum propter lactis, qua iniuria vber emoritur, capriſque cæcitas, quas ita mulſere, oboritur. *Pl. nat. hiſt. l. 10. c. 40.*

APODOSIS.

Tales ſunt violenti pauperum oppreſſores, qui miſeros exſugunt tanta & tam inexhauſta auiditatis crudelitate, vt ſpirantia adhuc cadauera non relinquant, antequam omnem humorem & ſpiritum ebiberint. Pecunia enim mortalium animus eſt miſerorum.

Χρήματα γὰρ ψυχὴ πέλεται δειλοῖσι βροτοῖσι.

XXXIX. CHARADRIVS.

Gula.

CHARADRIVS ales eſt non modo profundæ, ſed & fœdæ voracitatis, qui dum auidè pabulatur ſtatim digerit, tanta eſt in eo vis caloris, & inter

comedendum crebro ventrem exonerans egerit, vt nouo pabulo quasi recens, & ieiunus sufficiat. Plato χαραδρίου βίον: vbi comment. χαραδριὸς ὄρνις ἅμα τῷ ἐσθίειν ἐκκρίνει. inter vorandum alui proluuiem excernit.

in Gorgia.

AP. Simile est quod de Gulone animali diximus alibi: to quentur in Vitellios helluones, qui stomachum cibis saburrant, tantamque saginam ingerunt, vt mox deplere cogantur. De his Theodoretus, ὑπερμαζῶσι, καὶ τρυφῶσι, καὶ πᾶν εἶδος ἐπιπονοῦσι χλιδῆς, τὸν συνοδὴ βίον ἀσπαζόμενοι.

lib. de virtute actiua.

Non est necesse omne perscrutari profundũ, nec strage animalium ventrem onerare, nec conchylia vltimi maris ex ignoto littore eruere. Dij istos Deaq́ perdant quorum luxuria iam inuidiosi Imperij fines transcendit vltra Phasin capi volunt quod ambitiosam popinam instruat, nec piget à Parthis à quibus nondum pœnas repetijmus, aues petere. vndique conuehunt omnia vota fastidienti gulæ.

Seneca ad Heluiam.

XL. CICONIA TARENTINA, Ο ΕΝ ΤΑΡΑΝΤΙ ΠΕΛΑΡΓΟΣ.

Gratia relata.

TARENTINA mulier, nomine Heracleis, & cæteris rebus ex maximè raro fœminarum genere fuit, & verò ab omni stupro integram castamque se marito conseruauit, quippe quæ vt viuentem eum studiosè ac diligenter coluisset, sic posteaquam è vita excessisset, se fidissimam, & ab omni libidine continentem humato coniugi præstans, vrbanas commemorationes, & domũ in qua mortuum vidisset maritum, adeò malè odit, vt præ mœrore ad sepulchri monumentum, vbi sepultura affectus ille esset, miserrimè commoraretur. Hæc igitur fœmina, cum æstiuo anni tempore Ciconijs pullorum suorum volatum experientibus, vnus & infirmissima ætate & alarum debi-

debilitate delapsus, alterum crus fregisset, eiusmodi casum intuita, se cognito morbo, misericordem pullo præbuit. nam & vulnus blandè cautèque obligauit, medicamentis & cibo potioneque adhibitis, cicatricem obduxit, & ad incolumitatem perduxit: atque iam ad volatum confirmatum, è manibus dimisit. hic admirabili quadam naturæ intelligentia, non ignorans, se conseruatæ vitæ præmium mulieri debere: anno post, cum ad vernum Solem forte apricantem eam quæ sibi benignè fecerat, perspexisset, demisso atque humili volatu proximè ad ipsam profectus, in eius sinum lapidem euomuit: deinde in tecto subsedit. Cuius facti admiratione commota Heracleis dubitabat quid isthuc esset. Cum igitur lapidem intus alicubi deposuisset, eum fulgere, & radiatam domum ex eo splendere perspexit. vbi vero Ciconiam comprehendisset, & vulneris cicatricem percepisset, hanc agnouit eam esse quam miseratione commota curauisset. *Ælian. lib. cap.22.*

APODOSIS.

Grati alumni memoriam beneficij diutissimè retinent, & qua possunt animi testificationem beneficiorum auctores persequuntur.

Χάριτος ὑπομνησθῆναι τὰ ζῶα καὶ κατ' τοῦδε ἀγαθὰ, ibidem notat Aelianus. Sed & hoc muti agri inculcant qui longè plus afferunt quam acceperunt. Ex Byzacio Africæ campo Augusti procurator ex vno grano, vix credibile dictu, quadringēta paucis minus germina Romam misit. Itaque *Plin. lib. 18.*

Dicit amicus ager domino, se replurima reddam:
Si bene mi facias, nemini tibi soluere grates.

Septimius apud Terentianum.

XLI. CICONIAE.

Sancti.

CICONIAE vigiliarum custodumque vrbium signa perhibentur, propterea quod ædium fa-

 stigia

stigia & acroteria plurimum inhabitant, hinc augurium Attilæ dederunt, fore vt Aquileiam vrbem quam per triennium obsederat expugnaret, visæ siquidem Ciconiæ vno impetu ex vrbe migrare, fœtusque suos rostris sublatos foras asportare, erectus augurio Imperator, instar acrius & voti compos euadit. Vide *Pier. l 17 c 9.*

APODOSIS.

Tum demum vrbi calamitas impendet cum sancti & Religiosi homines, qui stant in vigilia eandem deserunt hos πολιέχοις. Theodoretus appellat in oratione τῶν μαρτύρων.

XLII. COLVMBA GEMMIS PICTVRATA, AD IDOLVM VENERIS.

Curationis medicæ symbolum.

COLVMBAS aues esse venereas, & à Gentilibus Veneri consecratas nemo nescit. hoc & Aelianus in varia historia memorabili exemplo confirmauit. Aspasia (inquit) Hermotimi filia Phocensis viri pauperrimi, cum mentum ei maximo formæ detrimento intumuisset, nec haberet vnde sumptum in medicos faceret, in somnis columbam vidit: quæ in mulierem mutata, bono animo eam esse iussit, & rosea serta Veneris iam arida contrita tuberi imponere, quod cum fecisset tumor euanuit, ipsaque rursus inter formosissimas puellas numerata est. tandem cum in intimam se Cyri Darij filij amicitiam insinuasset, ingens Veneris simulachrum fieri curauit, iuxta quod gemmis picturatam columbam collocauit.

AP. Illustrat hæc historia Hori Hieroglyphicum, vbi ait, Hominem qui se ipse ex oraculo pristinæ sanitati restituerit, volentes innuere, palumbum pingunt, lauri fol um tenentem. Indicat præterea grati animi præclarissimum monumentum.

XLIII. COLVMBAE VNGVENTATAE.

Boni exempli vis.

COLVMBAE vnguentorum suauissimis odoribus delectantur impensius. Quamobrem vt in suis columbarijs retinerentur, solebant antiqui parietes & fenestras, opobalsami oleo circumlinere. Quin vt alias quoque columbas inescarent, vnam aut alteram emittebant odorum flagrantia delibutam, quam cæteræ omnes affectabantur. Hoc præter Diuum Basilium in epistolis testatur etiam Didy. Geop. l. 4. Ἐὰν μύρῳ χρίσῃς τὰς περιστερὰς, καὶ ἔξωθεν ἄλλας ἄξουσιν.

APODOSIS.

Est pellax virtutis odor.

XLIV. CORNIX MARRETIS.

Emissarius.

MARRES Rex Aegyptiorum cornicem cicurem habuit, qua tanquam sedula & fideli tabellaria in perferendis epistolis vsus est, mortuam magnifice sepeliuit, & cippi etiam honore decorauit; ἀνθ' ὧν ἀποθανοῦσαν ὁ Μάῤῥης ἐτίμησεν αὐτὴν καὶ στήλῃ καὶ τάφῳ. *Æli. de animal. l. 6. c. 7*

APODOSIS.

Rectè cadit παροιμία in emissarios & otacoustas qui magna celeritate domini sui nuncios perferentes vltro citroque permeant, omnia audiunt, & percontantur, garriunt deinde quicquid in buccam,

Simile est quod de columba sua narrat Anacreon in Odario,

ἐρασμίη πέλεια.

XLV. CORNIX PROCVL A PARTHENONE.

Indocti cathedris indigni.

Æl.l. 5. de Anim. c. 8. CORNIX in arce Atheniensium nunquam sedet: κορώνη δὲ εἰς τὴν Ἀκρόπολιν Ἀθηναίων οὐκ ἐπιβαίνει.

AP Cornix indoctum locutuleium significat, qui cum sit sapientiæ præsidijs destitutus, garrit quicquid in buccam, & ineptè conuiciatur. Talis omnino à cathedris scholarum, & concionum excludendus, ne docendi munus, quod per se graue est, imperitorum hominum verbositate puerili deteratur hoc secus tamen fieri videmus, cum adolescentes non tam ætate quam moribus, ventilante gloriola, formidanda viris grauibus munia, & appetunt & plerumque non suo aliorumque detrimento inuadunt. Multarum virtutum comitatu septum esse oportet, qui ad alios docendos aggreditur:

Petron. At. *His animum succinge bonis, sic flumine largo*
Plenus Pierio diffundes pectore verba.

XLVI. CORNICVLA SOCRATIS.

Discipulus magistrorum depeculator.

SOCRATES narrabat sibi dormienti per insomnium Platonem mutatum in cornicem, quæ suo capiti assultans glabram caluam rostro κατασκαριφᾶν scarificaret, & peruicacius circumcirca tunderet.

Ath. l. 11. p. 1000, B. AP. Tales sunt callidi discipuli, qui magistrorum gloriam depeculantur: si modo is erga Socratem fuit Plato, quem semper obseruantissimè coluit, & in dialogis vbique honoris caussa appellauit. callidius longè Hermodorus, qui conscriptos à Platone libros quæstuosa scientia vendebat in Sicilia. Cicero: *Placetne tibi librum edere in iussu meo? hoc ne Hermodorus quidem faciebat, is qui Platonis libros solitus est diuulgare*, ex quo λόγοισιν Ἑρμόδωρος ἐμπορεύεται.

13. ad Att.

XLVII.

XLVII. CORVVS MARINVS.

Ingratus animus.

EST quoddam genus coruorum aquaticum, ij nigerrimi sunt præter pectus, & ventrem, quibus cinereum colorem natura præscripsit. Incomparabilem habent vorandi auiditatem, venantur pisces, tardi sunt volatus, diuque sub aquis manent quando se immergunt. habent rostra dentata vt falces messorũ, quibus retinent lubricos pisces. Ingratissimæ sunt aues natura, quia stercoribus egestis cortices ac arborum ramos, vbi habitant, inficiunt, vt subito arescant. *Olaus mag. l 19. c. 8.*

APODOSIS.

Ingratus inexplebiliter captat beneficia, authores interim beneficij suis sordibus inquinat. Ioan Bodinus scribit Iulianum Apostatam habuisse in insignibus Aquilam quæ sagittis de suismet pennis concinnatis configeretur, vt significaret commune esse omnibus imperijs vt ab ijs euerterentur, quos ad nimios honores euexissent. *Aliud symbolum Iuliani.*

Ἀντ' εὐεργεσίης Ἀγαμέμνονα τίσαν Ἀχαιοί.

XLVIII. CORVVS SINARVM VENATOR.

Auarus diues.

PRAEGRANDES ac domesticos Sinarum Mandarini habent coruos, piscationi assuetos. Horum colla nodo ita laxato constringunt, vt nequaquam interclusa respiratione, cibos tamen transmittere, ac deglutire non valeant. Ita è caueis dimissi sese admirabili solertia in aquas immergunt: pisciculos minutos ore conceptos, maiores autem rostro apprehensos domum inde cum abiere identidem referunt. *Maff. l 6.*

AP. Typus est auari diuitis, & rapacis, qui dęmonis instin-

instinctu totus in prædis & rapinis exercetur, quibus ipse minimè fruitur: ita cacodæmonis solertia prępeditus sine vllo bonorũ vsu iacturam futuræ beatitudinis acerbissimam facit. Isidor. Pelusiota. ζῇ μὲν ἀθλίως μαστιζόμενος, νύκτωρ τε καὶ μεθ' ἡμέραν, καὶ ἀνάπαυσιν οὐκ εἰδὼς, οὐδ' ὕπνον. vide ep. 233. in qua nobilissima auaritiæ discriptio.

XLIX. CORVI.

Filij parentum negligentiæ vltores.

CORVI vt meminerunt se, cum pulli essent à parentibus fuisse desertos, famique expositos, ita parentes suos senio confectos deuorant paulò aliter Aelianus lib. 3. ὁ κόραξ ὁ ἤδη γέρων ὅταν μὴ δύνηται τρέφειν τοὺς νεοττοὺς, ἑαυτὸν αὐτοῖς προτείνει τροφήν.

AP. Cadit igitur parabola vel in prauos filios qui à parentibus malè tractati impiè vlciscuntur. hinc prouerbium, κακοῦ κόρακος κακὸν ᾠόν: vel in parentum indulgentiam qui se fortunis & vita exuunt, vt filios & alant & ad honores euehant:

O fides alma alta pennis, & iusiurandum Iouis.

L. CORVI ALBI ISLANDIAE.

Adulatores.

LEGE constitutum est in Islandia, id est, in terra glaciali, vt quicumque noxiam bestiam occiderit, à fisco vel regio præfecto, iuxta crudelitatem occisi cadaueris constitutum suscipiat emolumentum. Cum itaq; Corui etiam albi ibidem agnellos & porcellos impetuoso volatu, ac vngularum raptu occidendo sunt sæuiores, iuuenes hanc depopulationem sagittis vlciscuntur, & occisorum duntaxat coruorum rostra mercedem petituri præsidibus offerunt.

Olaus Mag. lib. 5. c. 15.

APODOSIS.

Corui albi sunt adulatores, qui cum candorem beneuo-

neuolentiæ ſimulent, ſimplices viros vt mites agnos depaſcuntur. felix qui

Coruum deluſit hiantem.

LI. CORVI DELPHICAE MINERVAE.

Inuidi Doctis inimici.

ATHENIENSES, cum Mineruæ ſignum inauratum, cum palma aurea miſiſſent Delphos, impetu facto corui roſtris aurum morſicantes abraſerunt, eo tempore quo Athenienſes expeditionem Siculam pararent. *Pauſan. in Phocicis.*

AP. Inuidi blaterones ſignificantur, qui monumenta doctorum dehoneſtare, & aurei paſtoris fœtus morſicando corrodere ſtudent: ſed tandem egregiæ virtutis incrementis obruuntur.

Magnanima inuidia virtus caret, alta ſepulchri.
Protinus extruitur, cœloq; educitur ara.

LII. CORVI ΦΙΛΟΣΤΟΡΓΙΑ.

Eucharistia.

CORVVS iam ætate affecta, cum pullus alere non poteſt, ſeipſum eis cibum præſtat: hi autem comedunt patrem, vnde prouerbium eſſe natum ferunt, Mali corui malum ouum. *Æl. l. 3. c. 43.*

APODOSIS.

Coruus ſe pullis ſenio confectum præbet in pabulum: at Phœnix noſter Chriſtus Dominus non ſenio contabeſcens, ſed æternæ virtutis vigore decorus, ſe nobis in cœleſtem alimoniam præbuit:

Δαινυμένοις γλυκὺν ἄρτον ἀπ' οὐρανοῦ ἀστερόεντος. *Sybilla.*

LIII. COTVRNIX AD SPECVLVM.

Luxuria ad periculum cæca.

COTVRNICES cum efferueſcunt in venerem, ſi è regione ſpeculum ipſis obijciatur, & ante id laqueus,

Athen. l. 9. queus, quod ſpeculum repræſentat, accurrentes tendicula ſe implicant.

APODOSIS.

Tales ſunt omnes libidinoſi, & voluptuarij, qui vt boni ſpeciem, quam per ſomninm tantum viderunt, aſſequantur, in omnia capitis diſcrimina præcipiti, & effrænato curſu ruunt. *Hor. Sat. 2. l. 1.*

Sic illis multo corrupta dolore voluptas,
Atque hæc rara cadit dura inter ſæpè pericla.

LIV. CVCVLVS IVNONIS.

ΠΡΑΣΚΟΚΚΥΞ.

Mulierum imbecillitas.

Pauſ. in Cor. p. 59. IN Iunonis ſceptro apicem tenebat cuculus, ales quidem ex genere accipitrum, ſed degener & timidus.

APODOSIS.

ep. 236. Cuculus mulierum reginæ tributus ſignificat in mulieribus conſilij infirmitatem. Iſid. Peluſiota: γυναικεῖα φύσις ῥαδίως καὶ πάσῃ ἁλισκομένη. Cornel. Tacitus; *Non imbecillus tantum & impar laboribus hic ſexus: ſed ſi licentia ſit ſæuus & ambitioſus.* *l. 3. Annal.*

LV. CYANVS AVIS.

Solitarius.

Ælianus. AVIS, cui Cyanus nomen eſt, natura ſua ab hominum conſuetudine abhorret, vrbanas commorationes & domos odio perſequitur, locorum etiam agreſtium vbi homines verſari ſoleant, inſolens eſt: eis verò locis in quibus eſt ab hominibus ſolitudo, & montium iugis & præcipitijs delectatur, non continentem, non inſulas hominum frequentia habitabiles, in amore habet: Scyro & ſi qua eſt eiuſmodi alia ſterilis & ab hominibus inops delectatur.

AP. Solitarij imago qui inſanas hominum ſubſtru-

ſtructiones, aureas baſilicas & omnes humanæ gloriæ quiſquilias fugiens, in ſolitudine ſuum fixit domicilium:

Εα μὲ πέτραις ἐμμένειν ἀοικήτοις.
Οἶκος δέ μοι πᾶς, καὶ μίξις ἀνθρώπων,
Μνήμην παλαιῶν συμφορῶν ἀναφλέξει.
Permitte petris me manere deſertis:
Domus mihi omnis, v·ſus omnis humanus — *Ignatius diaconus.*
Malum reducit omne priſtinum menti
Seu te flammata Syrtes & inhoſpita teſqua,
Seu cœno viridante palus, ſeu nigra receſſu
Incultum mage ſaxa tenent, vbi Sole remoto
Concaua longæuas aſſeruant antra tenebras.
Seu te præruptis porrecta in rupibus albis, — *Sidonius*
Succinctos gelido libantem ceſpite ſomnos. — *Euchariſti.*
——quæ quamquam frigora portet — *& ad Fauſt.*
Conceptum Chriſti numquam domat illa calorem.

LVI. CYGNVS.
Solitarius gloriam fugiens.

CYGNVS quoque in eodem fermè eſt argumento. Significat enim ſolitarium vanæ gloriæ contemptorem, quod Gregorius Nazianzenus præclara fabella indicat. Hirundines (inquit) olim cygnis obijciebant, quod hominum conſuetudinem recuſarent, neque Muſicam publicè canerent: ſed prata, & fluuios, & ſolitudinem amarent, & parum admodum cantillarent, idque inter ſe tantum, quaſi eos Muſicæ puderet. Noſtræ verò, aiebant, ciuitates ſunt & thalami: Nos hominibus, & fortunas noſtras eis narramus: nempe vetera illa, & Attica, Pandionē, Athenas, Tereum, Thraciam, peregrinationem, nuptias, luctum, ſtuprum, linguæ exſectionem, literas, & poſtremo Ityn, & quod ex hominibus in aues transformatæ ſimus. At Cygni loquacitate earum offenſi vix reſponſo dignati ſunt; Reſponderunt ta- — *In epiſt. ad Celeuſi. praſi.*

men : Atqui nostri gratia in solitudinem exire qui velint non desunt, vt musicam nostram audiant, Vos verò etiam in contubernio hominum molestæ estis, ita vt meritò illi vos auersentur quæ ne linguis quidem exsectis silere possitis. Ad hanc fabulam referri potest quod habet Phædrus de contentione formicæ, & Muscæ. Hæc enim iactat:

Fabula 80. *Exta prægusto Deûm,*
Moror inter aras, templa perlustro omnia,
In capite Regis sedeo cum visum est mihi,
Et Matronarum casta delibo oscula, &c.

Deinde. *Est gloriosus sanè conuictus Deûm,*
Sed illi qui inuitatur, non qui inuisus est.

LVII. GALLVS LEONIS ET BASILISCI TIMOR.

Gallorum Rex.

LEO à Gallinaceo magno timore afficitur. Eodem timore est Basiliscus: cum enim eum videt, tremit animo : cumque eundem audit canentem, timore concussus emoritur. Quam rem non ignorantes qui per Africam, in qua serpentes isti prouenıunt, iter faciunt, Gallum itineris comitem sibi adiungunt, qui eos à tam pestilenti malo Basilisci prohibeat. Ælian. *lib* 3. *cap.* 31. Gallus autem sacer erat Marti & in templis dedicabatur, vt auctor est Eustathius, quod sit animal πρόχειρον εἰς τὰς μάχας, vt loquitur Pausanias.

APODOSIS.

Gallorum Rex, Dei fretus auxilio, & fortibus terrori, & improbis exitio est, adscriptum columnis Romanis, *Gallos cantando Neronem excitasse* : cum impuri hominis iugum excussissent. Vide *Sueton. in Neron.*

LVIII. GALLVS METHONENSIS VITES SVO CRVORE EXPIANS.

Salus ex victima piaculari.

METHONIS ad arcendos à vineis Africi vrentis flatus, viri duo Gallum gallinaceum, pinnis alarum albis in contraria discerptum laniant, ac deinde suam quisque partem tenens, currendo lustrant vitem, donec in eundem locum, ex quo antea discesserant se receperint, & illico gallum defodiunt, hoc præsentissimum remedium arbitrati. *Pausan. in Corinth.*

AP Gallus symbolum est diuinitatis vt qui solis supra cæteras aues sit studiosissimus, & cantu diem prænuncians errores ambagesque omnes solutum iri, ægris solatium, meticulosis fiduciam, mœstis lætitiam cum redeuntis lucis beneficio promittat. Quæ omnia Christo seruatori mirificè congruunt, vt qui ferream illam quinque millium annorum noctem discussit, & nobis desideratam lucem post malorum iliadem, & tot inferorum terrores attulit: ἐν θνητοῖς πορθμευτὰς ἦλθεν φωτὸς παγαῖς; inquit Synesius. Quid autem designat albi galli ad propagandas vites laceratio, nisi Christi passionem? qui in crucis arbore dilaceratus, & Ecclesiæ vitem suo cruore irrigans, omnem deinde fructuum abundantiam in nostrum transfudit sinum.

Placuit grex totus ab vno.

LIX. GLOTTIS.

Pigritia vel societas infida.

GLOTTIS, vt hirundo cœlum mutat, hanc initio blandita peregrinatione auidè profectam, pœnitentia in volatu cum labore scilicet subit, reuerti incomitatam piget, & sequi: nec vnquam plus vno die pergit, & proximo hospitio deserit. *Plin. lib. 10. cap. 23.*

AP. Tales ſunt ſegnes, & infidi ſocij, qui feruent in principijs, & ad omnia videntur paratiſſimi, ſed ad minimam rerum offenſiunculam, totus illico peregrinationis ſimul & amicitiæ ardor intepeſcit, & amicos, quos ſtudiosè antea complectebantur, turpiter & nefariè deſerunt. Seneca ad Lucilium. *Turpe eſt cedere oneri, & luctari cum officio, quod ſemel recepiſti. Non eſt vir fortis ac ſtrenuus qui laborem fugit, ne creſcat illi animus ipſa rerum difficultate, nihil eſt quod nō expugnet pertinax opera, & intenta, ac diligens cura.*

LX. GRACCVLVS.

Alieno damno ſapere.

SOLENT Gracculi agros infeſtare, quorum inſulcus ruſtici hac ratione reprimunt, vnum ex inſidijs captum in oculatiſſima totius agri parte ſuſpendunt, quo ſpectaculo cæteri quamprimum deterrentur, Geoponicon lib, 14. Κολοιὸς ἀπολάβοις ἐὰν ἕνα θηράσας κρεμάσης, οἱ γὰρ λοιποὶ ὁρῶντες αὐτὸν, φεύξονται, νομίζοντες πάγας εἶναι ἐν χώρᾳ.

APODOSIS.

Gregor. Naz. ſeu Apol. in Christo patiente.

Felix quem faciunt aliena pericula cautum,
Αὐτὴ μὲν οὔπω ναὸς εἰσέβην σκάφος,
Γραφῇ δὲ ἰδοῦσα, καὶ κλύουσ', ἐπίσταμαι.
Nunquam carinam ſum nauis ingreſſa, tamen
Picta ex tabella edocta, ex audituq; id ſcio.

LXI. GRVS CVM LAPILLO.

Prudentia.

Ælian. li. 3. cap. 13.

GRVES vt ſatis eſt compertum, lapillum geſtant, ſiue ad explorandum mariane ſuperuolēt an terras, ſiue ad firmandum corporis pondus, ne ingruenti cedat tempeſtati.

AP. Hoc Hieroglyphicum prudentiæ omnia ſagaciſſimè explorantis, & inſtabilitatem vitæ grauitate

uitate consiliorum firmantis. *Nam si incertè errat animus, præter vitā viuitur*, vt est Ennij sententia. Polybius Romanorum tam perspicacem fuisse in rebus gerendis prudentiam asserit, vt eorum meditationes acies sine sanguine, acies autem & conflictus meditationes cum sanguine possint appellari. Μελέται Ῥωμαίων χωρὶς αἵματος παρατάξεις, αἱ δὲ παρατάξεις μετ' αἵματος μελέται.

LXII. GRVES.

Vigilantia.

EXCVBIAS habent nocturnis temporibus lapillū pede sustinentes, qui laxatus somno, & decidens indiligentiam coarguat. Cæteræ dormiunt capite subter alam posito, alternis pedibus insistentes: dux erecto prouidet collo ac prædicit. Vide Solinum Polyhistorem in descriptionibus. *Pl l.10.c.23*

APODOSIS.

Οὐ χρὴ παννύχιον εὕδειν βουληφόρον ἄνδρα. *Iliad. β.*
Apollonius cum Vespasianum nondum Imperatorē diluculo ad tractanda negotia surgere comperisset, dixisse fertur, ἀνὴρ ἄρξει. *Phil. in Ap.*

LXIII. GRVVM PENNA.

Constantia.

CÆTERARVM fermè auium plumæ cum tempore colores mutant, Gruum eodem semper colore perseuerant. Vide Gesner. *in Grue.*

APODOSIS.

Constans hac icone in omni ætate hominis significatur ingenium. *Benè compositæ mentis esse existimo, secum consistere, secum morari.* *Seneca.*

LXIV. HELIODROMVS.

Tantus amor lucis.

HELIODROMVS auis Indica, quæ mox nata e-

ad Orientem versus Solem : statim cum sol vertit se ad Occidentem, rursus eundem sequitur : annum vitæ non excedit. Kiranides : qui & suo more multa vana de eadem aue subiungit.

APODOSIS.

Lux ista quæ oculis cernitur est μεγάλȣ φωτὸς ἀντίτυπος, vt loquitur D.Greg.Nazianz. oratione secunda in sanctum Pascha. Heliodromus autem auis imago est sanctorum qui ad illud æternæ lucis sacrarium, & βυθὸν διολαμπῆ mentis aciem noctes diesque dirigunt.

LXV. HIRVNDINES VOLATERRANI CECINAE.

Victoriæ nuncij.

Plin. l 10. cap. 24. CECINA Volaterranus equestris ordinis, quadrigarum dominus, comprehensas in vrbem secum auferens, victoriæ nuncias amicis hirundines mittebat, in eundem nidum remeantes, *illito Victoriæ colore.*

APODOSIS.

Non temerè felicitatis & victoriæ symbolum est hirundo, nam vt ait Aristander, σύντροφος, καὶ εὔνȣς ἀνθρώποις: ὄρνις ἐστί. Idcirco Alexandro sub meridiem quiescente ferunt hirundinem dormientis caput circumuolitasse, magnos garritus edentem, & modo in hoc, modo in illud lectuli latus insedisse, turbulentius quam illius auis consuetudo fert canentem : nec prius destitisse quam Regem in profundum soporem demersum excitaret. Quod prodigium Alexander cum ad Aristandrum detulisset, interpretatus est fore illi aduersus arcana inimicorum consilia & insidias Victoriam.

Apud. Arrian de exp. Alex. lib. 1.

Nulla Deum superare potestas.

LXVI. HIRVNDINVM MVRVS, SIVE CHELIDONIVS.

Infirma mundi domant fortia.

IN genere symbolorum spectabilis est murus Chelidonius: in Nilo siquidem pariuntur lapides Collotes dicti, quos hirundines aduersus Nili alluuionem colligunt, vt ex eis murum, quem Chelidonium nominant, ædificent, ad coërcendos aquarum impetus, & vt regio diluuio non deuastetur. Thrasillus *in Ægyptiacis*, & Plutarch. iunior *in Nilo*: λίθοι κώλλωτες καλούμενοι, τούτοις κατ᾽ τὴν ἀσέβειαν τοῦ Νείλου συλλέγουσαι χελιδόνες, κατασκευάζουσιν τὸ προσαγορευόμενον χελιδόνων τεῖχος ὅπερ ἐπέχει τοῦ ὕδατος τὸν ῥοῖζον. Meminit quoque Plinius cap. 23. l. 10.

AP. Mirum est quo pacto præpotens ille Deus voluerit à tam pusillis animantibus tam vasto flumini frænum iniici: an vt nos doceat quod paruum quoq; animal apud Auianum Leoni inculcat:

Disce tamen, breuibus quæ sit fiducia monstris,
Et facias quicquid paruula turba cupit.

LXVII. IBIS.

Cor Deo gratum.

IBIDEM Ægyptijs honori multas ob causas esse fama est; sed hæc inter cæteras ἰδιότητας non minima quod cordis figuram exprimit, cum collum & caput sub plumis abdiderit. Ælian. *l.* 10. *c.* 39. *de Animal.* aliam affert rationem de suo, vt solet Pierius *l.* 17. *c.* 19. Iidem Perseæ arboris fructum Isidi gratissimum putant, quod cordis speciem referat. Pl. *in Isid. & Osirid.* Meminit quoque Ibidis Orus *lib.* 34. Καρδίαν βουλόμενοι γράφειν ἶβιν ζωγραφοῦσι. Iosephus Moysen refert in expeditione contra AEthiopas Ibides secum detulisse, quod non religione auis fecit, sed *Iudaicarũ antiq. l.* 2. *cap.* 10.

ſed vt exercitum aduerſus ſerpentes muniret, quibus ibis eſt infeſtiſſima. Verba auctoris ſunt pag. 58. πρὸς ἀσφάλειαν καὶ ἀβλαβῆ πορείαν τοῦ στρατεύματος, πλέγματα ἐμφερῆ κιβωτοῖς ἐκ βίβλου κατασκευάσας, καὶ πληρώσας ἴβεων, ἐκόμισε, πολεμιώτατον δὲ ἐστὶν ὄφεσι τοῦτο τὸ ζῶον.

APODOSIS.

Ex eo apparet particulam Deo dilectam cor humanum eſſe, quod ſibi tam ſæpè in diuinis literis depoſcit Deus. Significat præterea Ibis vt ex Ioſephi narratione patet, felicem viæ & conſiliorum auſpicem, qui infeſta inimicorum conſilia amoliatur, & per ardua ſecuri itineris copiam præbeat.

Ne dubites auctore bono.

LXVIII. IBIDIS NIDVS IN PALMIS.

Generoſarum mentium celſitudo & quies in virtute.

Ælian. lib. de animali bus cap. 29.

IBIS in palmis ad euitandas feles nidificat.

AP. Generoſi verè ſunt, qui in virtute, in excelſis & diuinis cogitationibus, in egregijs operibus, vitijs & caſibus humanis ſuperiores cõquieſcunt. *Quis generoſus? ad virtutem benè à natura compoſitus. Hoc vnum intuendum eſt, alioqui ſi ad vera reuocas, nemo non inde eſt, ante quod nihil eſt. A primo mũdi ortu vſq; ad hoc tempus perduxit ex ſplendidis ſordidiſq; alternata ſeries. Non facit nobilem atrium plenum fumoſis imaginibus. Nemo in noſtram gloriã vixit, nec quod ante nos fuit, noſtrum eſt. Animus facit nobilem, cui ex quacunq; conditione ſupra fortunam licet ſurgere.*

Senec. epiſt. 54.

Opportunè verò apud Silium Italicum, virtus de ſe prædicat:

Caſta mihi domus, & celſo ſtant colle penates,
Ardua ſaxoſo perducit ſemita cliuo,
Aſpera principio. Deinde,
Mox celſus ab alto
Infra te cernes hominum genus.

LXIX. LARVS.

Vanitas ostentatorum.

LARVS ales vorax clamore arguto dum parturit vociferatur, partusque edit plumosos vtique, ac apprimè pennatos, sed exili carne, vt est in parœmijs de Ceppho & Laro.

APODOSIS.

Hominem significat de quo magna aliqua fuerit expectatio, quam tamen ignauè, & humiliter fefellerit. Tales sunt omnes ostentatores, qui verbis montes aureos, & gemmarum riuos promittunt, reipsa paleas obtrudunt. *Larus, rapacitas.*

Βομβύλιοι ἄνθρωποι.

Larus quoque notissimum voracitatis indicium, vnde Aristophanes Cleonem rapacem Magistratum Atheniensium appellat λάρον δώρων καὶ κλοπῆς In eodem genere est Morfex auis de genere Mergorum, quæ se cibis ingestis ita saburrat, vt è nido egredi iterue suscipere nō possit, antequam vomitorio hanc corporis sarcinam expulerit. *Cleon Larus donorum. Morfex auis, Gulæ & rapacit. symbolum.*

LXX. LVSCINIA EPVLONEM SVVM DISCRVTIAT.

Conscientiæ stimulus ex innocentium oppressione.

LVSCINIA auium argutissima & tranquillo præ cæteris animo, suauissima & imprimis canora voce solitarijs in locis cantillat. Eius etiam carnes vigiliam fouere aiunt. Mihi verò qui cibo vescantur huiusmodi homines nec boni nec sapientes videntur. Sed illius etiam deorum atq; hominum regis, vt Homero placet, nempe somni priuatio, infelix infelicis cibi munus mihi videtur. *Ælian. l. 1. de animal. c. 43.*

APO. Luscinia symbolum est innocentiæ, quam qui vi & iniuria opprimit, facilè quidē facit: At vero

ſi modo vllum ſenſum habet humanitatis, cruciabili poſtea conſcientiæ flagello torquetur, nam oppreſſi innocentis ſpecies obiecta ſomno excutit, atque in furorem agit. Plut. τὸ συνειδὸς οἷον ἕλκος ἐν σαρκὶ τῆς ψυχῆς τὴν μεταμέλειαν αἱμάσσουσαν ἀεὶ καὶ νύσσουσαν ἐναπολείπει.

de animi tranq.

LXXI. LVSCINIA STESICHORI.

Eloquentia.

LVSCINIA in ore Steſichori infantis cecinit.

AP. Eloquentiæ ſymbolum eſt Luſcinia, aut Siren in ore.

Plin. l. 10, cap. 29.

——οὐ δέ μοι καὶ τὸ λάλημα φέρεις
Κεῖνο τὸ σειρήνων γλυκερώτερον.
Et tu mihi iſtam orationem offers
Sirenibus ſuauiorem. Item,

Agath. ſchol. lib. 7. Anth.

Meneclides de Bacchide, οἷον ἐφθέγγετο, οἷον ἔβλεπεν, ὅσαι ταῖς ὁμιλίαις αὐτῆς σειρῆνες ἐνίδρυντο; *Qualis erat oratio: qualis aſpectus? quot in eius colloquijs inerant Sirenes?* Vanus Kiranides addit, Cor Luſciniæ ſi quis ea adhuc palpitante cum melle glutierit, & aliud cor eiuſdem auis cum lingua portauerit, ſuauis ad loquendum erit, & ſonoræ vocis, & libenter audietur. Extat Philipp. *epigramm. lib.* 1. Anth. 40. de Luſcinia, quæ Boream fugiens cum per mare volaret, Delphini dorſo ſuſcepta, vectaque ſit, & illum nantem carminibus ſuis delectarit.

Μεμφομένη Βορέην ἐπεπωτώμην ὑπὲρ ἅλμης,
Πνεῖ γὰρ ἐμοὶ Θρήκης ἤπιος οὐδ' ἄνεμος.
Ἀλλά με τὴν μελίγηρυν ἀηδόνα δέξατο νώτοις
Δελφὶν, καὶ πηκυὴν πόντιος ἠνιόχει.
Πιστοτάτῳ δ' ἐρέτῃ πορθμευομένη, τὸν ἄκωπον
Ναύτην τῷ στόματος θέλγον ἐγὼ κιθάρῃ.

LXXII. LVSCINIÆ ORPHEI.

Imitatio illuſtrium authorum.

FERVNT Thraces luſcinias quæ iuxta Orphei ſepul-

ſepulcrum nidificant, ſuauius & mollius canere.

Ap. Monumenta doctiſſimorum virorum, quæ ab imitantibus frequentantur, genium eloquentiæ inſpirant. Dionyſ. Longinus. περὶ ὕψους. Ἀπὸ τῆς τῶν ἀρχαίων μεγαλοφυΐας εἰς τὰς τῶν ζηλούντων ἐκείνους ψυχὰς, ὡς ἀπὸ ἱερῶν στομίων, ἀπόῤῥοραί τινες φέρονται, ὑφ' ὧν ἐπιπνεόμενοι, καὶ οἱ μὴ λίαν φοιβαστικοὶ, τῶν ἑτέρων συνενθουσιῶσι μεγέθει. [*Pauſan. in Bœotic. 305.*] [*lib. 25.*]

LXXIII. MELEAGRIS.

Liberorum neglectus.

CLYTVS Mileſius libro primo de Mileto, & Meleagridibus, hæc ſcribit. Circa delubrum virginis ſunt aues, quas Meleagridas appellant. Locus paluſtris eſt in quo nutriuntur. Animal illud non ita prolem amat, & iuniores pullos adeo negligit, vt ſacerdotibus illos curare neceſſum ſit. [*Athen. lib. 14. p. 655.*]

Ap Tales ſunt parentes, qui prolem negligunt, ac ſimul voluptatis ardor deferbuit, omnem in ſe charitatis ſenſum intepeſcere atque extingui patiuntur: longè remoti ab illo Plautino Charmide, qui exclamat in Trinummo:

Quibus ærumnis deluctaui filio dum diuitias quæro.

LXXIV. MEROPS.

Abſurda ſeu ordo præpoſterus.

MEROPS auis contra vt fertur volat atque cæteræ, aliæ enim omnes quaſi ſurſum ad oculos verſus, illa verò retro ad caudam verſus volat, & profectò naturam volatus admiratione & inſolentia pleni quem facit hoc animal, ſummopere miror. [*Ælian. de animal. l. 1. cap. 49.*]

Ap. Talis eſt Homo præpoſterus, qui rerum ordinem peruertit: καλὸν τὸ τακτικόν. Xenoph. in eodem argumento ſunt Mæander, qui ſolus fluuiorum eſt retrogradus, εἰς ἑαυτὸν παλινδρομεῖ (inquit Plutarchus iunior) Araxa planta quæ ſola Virgines odit, vnde μισοπάρθενος nominatur. Oryx qui ſolus eſt aduerſo pilo. Paliurus arbor quæ ſola cuculo aue lætatur. [*l. 2. exp. Cyri.*] [*Idem in fluminibus.*]

LXXV. MILVI NVNCII VERIS ADORATI.

Nuncij bonorum.

MOs erat apud populos nonnullos miluos adorare quod illi poſt rigentis hyemis inclementiam vernæ tempeſtatis fideles nuncij apparerent. Vide adagium προσκυλινδεῖται ἰκτίνῳ, prouoluitur ad miluum.

AP. Cadit in boni alicuius nuntios, quos obuijs vlnis amplectimur, eximiè conueniet D. Ioanni Baptiſtæ, qui lucem, & cœleſtis veris clementiam prænunciauit, vnde vox eius mirifica lætitiæ iucunditate aures perfudit.

Iuuenc. l. 1. *Vox latè reſonat deſertis vallibus, amplas*
Sternite iam ſtratas, omnis ſit recta viarum
Semita, qua Domine dignè veſtigia geſtet.

LXXVI. MILVVS IOVI SACRA NON TANGIT.

Sacrilegio abſtinendum.

Æli. de an. l. 2. ca. 47. MILVI ad rapinas incitatiſſimi, vt nec macelli carnibus parcant, Ioui ſacra non tangunt: τῶν δὲ ἐκ τοῦ Διὸς ἱερουργίας οὐκ ἂν προσάψαιντο.

APODOSIS.

Fures quanquam audaces ſacrorum religione mouentur,

Nec facilè in furtis timefactæ relligiones
Effugiunt animo pauidæ mortiſq́ue timores.

LXXVII. MARSVPIVM A MILVO RAPTVM.

Auaritia punita.

LVGDVNENSIS incola vini mercator, vt lucra augeret, aquã miſcebat, atque non parum hac arte lo-

te locupletatus est, cum aquam pro vino venderet, nauigio igitur ad emporia traijciens Ararim fluuiũ, marsupium penes se pecunia oppletum habebat, atq; id è pelle confectum. Miluus animal ob pilos ratus, aduolat & exportat. Mox cum sibi prædam nihil sentiret prodesse, præcipitat in fluuium, ex quo nunquam emersit.

Greg. Turo. in gloria conf. c. 109.

APODOSIS.

Auaros & improbos ferit tandem diuina Nemesis, & vno temporis momento amittunt opes, per multos annos ex omnium fraudum & scelerum genere concretas. Inde fides veteri dicto: *Malè parta, malè dilabuntur.*

LXXVII. MONOCORDIATA SIVE AVIS PARADISIACA ET ΑΠΟΥΣ.

Contemplatio.

MONOCORDIATA in aëre absq; nido, absq; arbore, absque saxo, aut altero fulcimento nidificat, & oua parit in dorso maris sui comparis, ibique fouet, & excludit: numquam vllo loco considet, semper in aëre subsistens, quod penè excedit omnem fidem. Maximilianus auctor est, qui addit numquam visam fuisse nisi mortuam, quod tunc deficiente vitali spiritu labatur in terram. Vide Gesnerum, apud quem prolixa est Melchioris de eadem descriptio. Nonnulli putant apud veteres esse Rhyntacem, cuius Plutarchus meminit in Artoxerxe. γίνεται δὲ μικρὸν ἐν πέρσαις ὀρνίθιον, ᾧ περιττώματος οὐδέν ἐστιν, ἀλλ' ὅλον διάπλεων πιμελῆς τὰ ἐντὸς, ἢ καὶ νομίζουσιν ἀνέμῳ καὶ δρόσῳ τρέφεσθαι τὸ ζῶον. Nascitur apud Persas exigua auis, quæ omni caret excremento, habetque omnia intestina adipe differta: vnde vento arbitrantur & rore hoc animal viuere. De hoc vere dici potest.

Saua

Sæua nec humani patitur contagia mundi
Par volucer superis.

AP. Hac Icone pij ac religiosi homines significantur, qui contemplationis alis subnixi terras relinquunt, & in Deo suauissimè conquiescunt, de quibus Theodoret. καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοὺς κάλλει τῶν ὁρωμένων ἐπιτέρπεσθαι διακωλύοντες, χολὴν τῷ νῷ παρέχουσιν ἐπεντρυφᾶν τῇ θεωρίᾳ τῶν νοητῶν.

de Angelis orat. 3.

Iuuat immenso spatiantem viuere cælo.

Subijciam hic pereruditi viri in eodem argumento poëma præstantis ingenij fœtum: nihil arbitror me in hoc genere vidisse & subtilitate limatius, & carminis suauitate elegantius.

AVIS PARADISEA SIVE APVS,
Ex Gesneri tabula.

VOs ô queis cœlum domus est, quos fortior aura
Numinis ardenti suspendit in æthere nisu,
Heroes, pretiosæ animæ, mortale sonantem
Si licet in vestras musam deducere laudes,
Huc spectate Apodem: vobis natura laborat,
Atq; opere in pulchro partem facit, hoc quoq; nomen
Indus a alit, Phœbi indus amor, cui prima Deorum
Munera, & Eoæ custodia credita gazæ.
Nec vero tantum vnigena se Nilus, alumno
Iactarit, licet ille sibi post fata superstes
Inter odoratas Arabum de messe fauillas
Hauriat è busto natali funere vitam.
Ac licet aut b *rostro chelidon, aut mole* c *coturnix*
Par fuerit, tamen & pennatum syrmate longo
Crescit in immodicum quantus Iouis armiger ales
Titanum furias, sæuumq; Capanea letho
Fulminat, aut Phrygios Domino transuectus amores.
Principio e *enodes ceruix lentatur ad alas*
Luteolas, & fuluo rutilat crispata metallo,
Sic color in precio est, inferne virentia currit
Cyaneum f *per menta decus, Thaumatida ceu cum*
Roscidus

a Nascitur in Moluccis insulis. b Rostrum magnitudine & forma simile hirundini. c Corporis magnitudine & penè forma coturnici similis. d Pennæ extensæ æquāt fermè aquilam. e Pennæ à prima ceruicis vertebra ad rostri initium coloris lutei splendentis auri purissimi modo. f Quæ mentum tegunt mirè virides.

Roscidus aduerso percussit Delius astro.
Excurrunt g *alæ in caudam, tenuiq; receptum*
Transmittunt sub nube diem, nam h *fuscus inerrat*
Splendor, clementiq; faces demitigat vmbra.
Discolor i *interea primo sub tegmine pluma*
Vellus agit, magnoq; minor se lumine vestit
Astriferum missura iubar, blattamq; crocumq;,
Camporumq; oculos, vosq; alba ligustra, tuasq;
Obscurat Narcisse comas, iam vilior aura
Ceston habet, vinciq; dolet Cadmeia torquis.
Plus etiam k *ordo placet natiuum circinat orbem*
Nescia curuari, tergoq; immobilis haret.
Iliaca talem clypeum de cade reportat
Æacides, l *& adhuc iaculis pendentibus horret.*
Qualis caruleos m *cauda stellantis honores,*
Explicat aprico volucris Iunonia Soli
Iamq; superstitio n *scythicis adiuncta tyrannis,*
Circum mille fremant acies, & ferreus imber
Pila rotet, sperant humanis inuia telis
Pectora, & hostili certos de strage triumphos,
Si cristis assurgit apus, galeamq; coronat.
Nec minor est virtus: celeres peruertitur Euros
Aera per liquidum o *prono ratis æquore currat;*
Læta laborantes impellant carbasa venti,
Scilicet anteuolat puppes, & remige penna
Hospita venturo præsignat littora nautæ.
Tellurem p *pressisse pudet, frondosa sub auris*
Eligitur Dryas, hic tectum paruiq; penates:
Incumbit ramis, & cauda prensat obunca q
Obsequio fugiente pedum, cæloq; propinquus,
Matutina bibit roranti ex æthere mella, r
Relliquias diuûm: mensis cum Aurora remotis
Fastidita legit, mistamq; vapore caduco
Ambrosiam, latè mortalibus impluit agris.
Hinc illa aerij mellis cœlestia dona,
Et non imparili distenta nectare canna
Fortunatorum nemorum, qua primus in orbem
Circu-

g Pēnæ alarum pellucidæ.
h Fuscæ sed fulgentes.
i Subnascũtur maiori. minores aliæ multi colores.
k Alę naturaliter vno & eodem modo consistunt in orbem digestæ.
l Tanquam cuti infixa spicula.
m Pauonũ fœminarũ pennis ex toto persimiles.
n Reguli Mahomet. pro cristis vtũtur, iisq; se tutos in bello existimant.
o Nauim quantũuis celerē circumvolat.
p Terrā viua nunquā tangit.
q Hoc vel ignoratum vel neglectũ Gesnero.
r Rore vescitur.

Circulus it, media dirimens confinia lucis.
Si quando dulces ad vitæ lumina pullos
Eniti fragiliq; dedit committere crusto
Casta venus non furtiuo de cespite nidus,
Aut lutea assurgunt libantibus æquora pennis
Mœnia: compositi sed mas sinuamina f dorsi
Subdit amans, viuaq; thorum de tergore pluma
Et pater, & natale solum, facit: hic pia coniunx
Spemq; metumq; locat, curui tum fornice ventris
Incubat, & simili reddit se prole parentem.
Dicite terrarum domini, quos matre cadentes
Excipiunt Indo Bithyna cubilia dente,
Quis Cæsar cunis vnquam tam mollibus infans
Vagijt, aut Graia quis Porphyrogennitus aula
Sarrano meruit nomen susceptus in ostro?
Ne tamen incurrat violento flamine Coras,
Dilectasq; euertat opes, t mas licia caudam
Ingemina extendit, multoq; volumine circum
Implicat imposita socialia membra maritæ.
Æole, si quis inest ventis fauor, Æole si qua
Ius habet in superos pietas, ô parce quietos
Sollicitare thoros! notus hæc vt pignora perdat
Crudelis? thalamo iungat ferale sepulchrum,
Atq; animam testâ triplicem pessundet in vnâ
Crudelis? prolem per amica silentia fingit
Alcyone, & mediâ vitam de morte reportat,
Et meruere Apodes, Apodes meruere necari?
Sed ventis loquor, vnde sciant miserescere venti?
Ite feri, effractis ruite, exundate cauernis
Vnà omnes, quatite horrisonis stridoribus alas,
Vos mea ridet Apus, vestri secura furoris
Vincula nectit Amor, nodoq; arcanus honesto
Copulat alituum par nobile, nobilis ales.

f Dorsum masculo, venter fœminæ cauus, sic pullos fouent & excludunt.

t E maris dorso filia gemina prodeunt, quibus incubantem fœminam sibi alligat firmius.

LXXIX. NOCTVA.

Hæresis.

MVLIERIBVS veneficia & cantiones exercentibus similis est noctua, captiosum animal: hæc enim capta, suos inprimis aucupes, sic captionibus suis in se elicit, vt eam velut ludicrum quoddam, aut amuletum in humeris circumgestent. Noctu quidem vigilat, & voce quasi quibusdam præstigijs & illecebris aues allicit, easque sibi assidere facit. Interdiu verò alia aucupij inductione vtitur, & auibus illudit, ridiculè nimirum in aliam atque aliam speciem vultum conuertens, quibus aues peradolescentes in admirationem raptæ, manere apud eam perseuerant, maximo eorum in quæ se format timore percussæ. *Aelian. li. 1. de animal. cap. 29.*

APODOSIS.

Noctua hæresis, vox præstigiatoris, oratio hæreticorum fascinans: variæ facies, hæreticorum inconstantia, qui cothurno vresatiliores, in sola hæresi sunt constantes, si modo constantia est dementissimi pectoris pertinacia.

Latet anguis in herba.

LXXX. NOCTVA OVIS CICONIAE INCVBANS.

Vana Sapientia pietatem lædit.

SI noua Ciconiæ oua contigerit Noctua, fascinat & incubationem omnem, ac si oua essent ὑπηνέμια, seu subuentanea, irritam reddit: sed platano arbore ab infesti animalis iniuria pietatis cultrix ales se diligentissimè tuetur. *Ælian. li. 2. cap. 35.*

AP. Ciconia, pietas: oua, pietatis fœtus: noctua, vana sapientia, quæ plurimum obest pietati: Platanus, crucis arbor qua omnis vanitas & humanæ scientiæ pompa excutitur. ὁ Θεὸς τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου τούτου ἑώρακε τὴν φθαρτὴν καὶ χαμαίζηλον. Describi-

tur à Prudentio in Hamartigenia huius vanæ ſapientiæ ſupellex:

Ira, ſuperſtitio, mœror, diſcordia, luxus,
Sanguinis atra ſitis, vini ſitis, & ſitis auri,
Liuor, adulterium, dolus obtrectatio, furtum,
Ambitio vitioſa tumet doctrina ſuperbit,
Perſonat eloquium nodos fraus abdita nectit.
Inde canina foro latrat facundia toto,
Hinc gerit Herculeam vilis ſapientia clauam
Oſtentatq; ſuos vicatim gymnoſophiſtas.

LXXXI. NOCTVAE OVVM.

Sapientia

OVVM Noctuæ ſi forte puer coctum comederit antequam vini vſum habeat, futurus eſt tota vita abſtemius. Philoſtr. in Apollonio. Aiunt autem noctuam Baccho inimicam à vitibus abigi, quod vinum mortalibus criminata ſit.

AP. Noctua ſymbolum eſt ſapientiæ, cuius qui fœtus aureos à teneris vnguiculis delibant, reliquum vitæ curriculum in ſumma moderatione, in ſobrietate, ſæpiſſimè traducunt.

Ἐφόδιον ἀπὸ νεότητος ἀνάλαμβανε τὴν σοφίαν.

LXXXII. OSSIFRAGA.

Charitas.

Baſil. in Hexam. homil. 8. EIECTVM à parente pullum Aquilæ Oſſifraga excipit & alit.

AP. Charitas eorum qui alienos liberos à parentibus neglectos fouent.

Proſp. Epigramm. 2.

Natura quiſquis propria non ſpernis honorem,
In quocumque hominum qua tua noſcis ama.
Namque quod artificis ſummi fecit manus, vnũ eſt
Quaq; auctore bono condita ſunt, bona ſunt.
Diuinum in nullo figmentum deſpiciatur,
Sola malis ſtudiis addita non placeant.

LXXXIII. OTIS AD CANES.

Concionator terror improborum.

OTIS auis est tarda & quæ corporis pondere depressa ægrè sese attollit è terra. hæc canem præter cæterarum auium naturam vehementer perhorrescit: μόνη δὲ ὠτὶς πέφρικε κύνας.

APODOSIS.

Inertes animæ quæ terrena sapiunt, concionatores diuini verbi præcones ferre non possunt: sed eorum verba quasi fulgura perhorrescunt.

Hac fulmen ab arce venit

LXXXIV. PASSERCVLVS AREOPAGITAE.

Innocentum oppressio vindicata.

CVM sub dio iudicia exerceret Areopagus, passer fortè, quem accipiter vrgebat, in Areopagitæ iudicis deuolat sinum: ille, vir vt cætera austerus, necat supplicem Ex quo Senatus grauissimo iudicio damnatus est, & ordine motus, non ob passerculi mortem, quæ leuis fortasse videbatur, sed διὰ ἰταμότητος τῶν τρόπων. *Hellad Besantinous in Chrestom.*

AP. Innocentes, & supplices à iudicibus benignè tractandi, in quo si officio defuerint, vindicare iniustitiam, & iniquitati hominum intercedere superioris est potestatis.

Parce supplici.

LXXXV. PAVONIS LINVM.

Pœnitentia.

PAVO Lini radice vt nobili alexipharmaco vtitur. *Ælian. lib. 11. cap. 18.*

APODOSIS.

Lini vsus omnium penè gentium ritu in sacris frequentissimè & Lino olim amicti pœnitentes. Qui

opulentia & fastu elati peccauerunt, Pauones imitati ad linum, pœnitentiæ vestem confugiunt. *Deinde lugubris tibi accipienda est vestis, & mens ac membra singula digna castigatione punienda.*

S. Ambr. ad virg. laps. cap. 8.

LXXXVI. PELECANVS.

Amor Sobolis.

PELECANVS non modo femur vellicat, vt excusso sanguine suos pascat, sed se quoque per furentis ignis vortices cruciabili tormento ad liberandam sobolem ingerit.

AP. Amor parentum in liberos, φίλτατόν τέκνον 4. Euripides. vide *Ælianum lib. 3. cap 23.* Idem φιλοστοργίας. Symbolum esse poterit Aquila, quæ vt ait Rabbi Salomon, & qui eum sequutus est Caietanus, refert aliquando pullos suos non vnguibus, vt cæteræ solent aues, sed locatos in humeris protegit expansione alarum, vt licet ab imo quis eos iaculis petat, ipsam potius, quàm pullos vulneret. idcirco Exod. *cap. 19. v. 4.* dicitur Deus suos portare *super alas aquilarum.*

Aquila φιλοστοργία.

LXXXVII. PELECANVS.

Crescit de vulnere salus.

D. Aug. in Psal. 101.

DE Pelecano notum vt pullis suo sanguine vitam reddere dicitur.

APODOSIS.

Typus est Christi, qui nos peccatis mortuos suo sanguine abluit, & ad melioris vitæ immortalitatem excitauit. quid? quod in eo ipso loco crucifixus est Dominus in quo sepultus est Adamus? vt eius veluti cruore irrigati cineres reuiuiscerent, nosq; omnes qui in Adamo tanquam in mortuo stipite rami inutiles extabueramus, nouo germine inciperemus pubescere. Hæc præter authores quos affert Baronius, testatur Nonnus Panopolitanus.

In metaph. Euang. D. Ioannis.

Εἰσόκε

Εἰσόκε χῶρον ἵκανε φατιζομένοιο κρανίου,
Ἀδὰμ πρωτογόνοιο φερώνυμον ἄντυγι κόρσης.

LXXXVIII. PELECANVS INTER CONCHAS.

Labor & studium.

PELECANI fluuiatilibus Conchis se complent, easque cum stomachi calore concoxerint, euomunt: atque testis iam alui calore diductis, eligunt ex his quæ sunt esculenta. Lari aues, vt Eudemus scribit, sublimes cochleas surripiunt, atque ex alto deijcientes magna vi ad saxa allidunt, itaque esculenta testis seiunctis eligunt. Aelian. *de animal. cap.* 20. *lib.* 3. Simile *de ardeis cap.* 35. *l.* 5.

APODOSIS.

Si quid difficultatis & laboris deuoraueris, fructus erit voluptatibus iucundior: *qui nucleum esse vult, frangat nucem.*

LXXXIX. PELECANVS AD IGNEM.

Conatus irritus.

PELECANVS vbi pastorum insidijs circumseptus est ignibus, flammam alarum quassatione extinguere nititur, qui ignis acrior inardescit, alitis pennas inuadens, quibus exutus insidiatoribus cedit in prædam. *Orus l. 1. 51.*

APODOSIS.

Torquetur in eos qui contra vim ingentis mali, leuiora quęrunt remedia, quibus foueatur potius quam opprimatur malum. ardet quippe ignis, ventilat Pelecanus, at aquæ situla opus, non ventulo. Similiter omninò faciunt. qui flagrantes permotionum æstus, leuissima oratione putant compescere, & blandiendo malum permulcent potiùs, quàm curant.

XC. PERDIX.

Dæmonis calliditas.

PERDIX Diabolus pro nequitiâ vel multarum rerum comparatione perhibetur: hæc auis quocumque casu, vel feræ alicuius incursu priuata fuerit ouis proprijs, insidiatur alienis, & nidi habitatore pulso partus inuadit extraneos: quos cum vsque ad spem fœtum genitali tepore confouerit, parentem eam præda efficit, non natura. Interea verus vocanti ac lamentanti pater similis, syluas questibus replet: tunc adulta iam soboles voce proprij genitoris auditâ curam queruli clamoris intelligit: atque ita ad originariam sedem læta peruolat, nutrimenta generis sui conscia, & adulteri nutritoris oblita. Quid ad hæc dicis ô homo, pretiosum vas sapientiæ, imago diuinitatis & possessor generosæ rationis? Quid te creatori tuo subtrahis? ecce etiam bruta cognoscunt quid proprio debeatur authori: & quæ non habent intellectum, habere probantur affectum. Callidum persuasorem captiua generatio derelinquit, remanet prædo deceptus & raptor, orbatus. Igitur & diabolus humanum genus quod non creauerat, occupauerat: Quod non genuerat mentito patris nomine possidebat, sed vbi vocem per prophetas vel per semetipsum pius auctor emisit: vbi perditis salutifera charitas inclamauit, dicens, *Venite ad me omnes qui laboratis, & onerati estis:* (aduerte quod sub nomine oneris pondus indicat seruitutis) ad paternos sinus confestim auidum cucurrit examen. Tunc princeps mundi huius sub aduentu Domini Saluatoris, in dimidio dierum suorum perdidit, quos ipse in finem vsque seculi possessurum esse credebat, & in gremium redemptionis captiuitatem perditio inuita transfudit.

Euse. Emis. hom. 3. de Epiphan.

XCI. PERDIX AD CASSES.

Superbia seu fiducia vana.

EX perdicibus qui vocis contentione & cantu valent, & linguæ facultati confidunt: quique pugnaces & ad certamen habiles sunt, se minimè dignos credunt, qui ad extruendas mensas capiantur: vnde fit quod parum de sua libertate contra venatores depugnent, quo minus comprehendantur, sibi præfidentes, quod à cæde studiosè ad cantus & certamina seruabuntur. Reliqui autem perdices & potissimum qui nuncupantur Cyrrhæi, sibi conscij, quod nec ad certamina valent, neque pulchrè cantare sciunt, & si capiantur, futuros se prandium his qui ceperint: naturali quadam machinationis commentatione seipsos macie conficiunt nimirum cum ab omni alia esca, quæ ad pinguedinem eos perducere queat, se sua sponte abstinent, tum vt ne idonei sint ad hominum mensas, cupidè allijs vescuntur: cuius rei experientes, his præteritis aliò venationem conuertunt. Qui verò hoc ignorant, eos si facultas sit capiunt, quicumque autem ipsos captos decoxerit, eorumque carnes insuaues expertus fuerit, se iam & tempus & operam cognoscit in his venandis perdidisse.

Ælian. de Animal. l. 4. cap. 13.

APODOSIS.

Venator diabolus egregios sæpe animos fiducia inflatos capit, contra qui vela submittunt, & ab illa excitatæ fortunæ instabili fiducia, ad moderationem vitę deflectunt, & si quam habent ingenij aut aliarum rerum opulentiam prudenter occultant, longe sunt tutiores. Extat apud Rufum Festum Auianum lepidissima fabella, vbi canna humilis quercui delapsæ, & caussam sciscitanti cur tam placidè se in suo statu contineret?

Stridula mox blando respondit canna susurro,
Seque magis tutam debilitate docet.

Fortè excipis:

Tu rapidos(inquit) *ventos ſæuaſq́ procellas*
** Deſpicis, & totis viribus acta ruis:*
Aſt ego ſurgentes paulatim demoror auſtros,
Et quamuis leuibus prouida cedo notis.
In tua præruptus offendit robora nimbus,
Motibus aura meis ludificata perit.

XCII. PERDICES PAPHLAGONVM.

Amor Dei non purus.

PAPHLAGONIAE Perdicum cor geminum reperiri docent Theophraſtus & Aelian. *lib.* 10. *c.* 35. παφλαγόνων δὲ ἄρα περδίκων διπλῆν ὀρᾶσθαι καὶ καρδίαν.

APODOSIS.

Cor geminum habent qui animum diuidunt Deo & rebus creatis. At vero ſoli Creatori debetur hæc pars corporis.

Vnde vigent ſenſus dominatrix quo vegetat mens.

XCIII. PERDICVM PVLLI.

Ingenium præcox, vel *Vana gloria.*

Æl. lib. 4. *c.* 12. *de an.*

PERDICVM fœtus etiam nunc circumplicatione teſtarum comprehenſi, à parentibus ſui excluſionem ex ouis minimè expectant: ſed per ſe ipſi tanquam fores pulſantes, oua elidunt, & iam foras eminentes ſeipſos impulſu ſuo impellunt: ouiq; etiamnum tegumento circumveſtiti, currunt: atque à dimidia teſtæ parte, ſi adhuc circa caudam adhæreſcat, ſemet excutientes liberant, & velociſſimè ad cibi inquiſitionem proſiliunt.

APODOSIS.

Multi nimis præcones tempus actionibus aptum non expectant, ſed præproperè feſtinant non ſine detrimento ἐφώδιον χρόνος. *nimis maturè magnum ingenium non eſt vitale.*

XCIV.

XCIV. PICA.

Imitatio Authorum.

PICA alioqui loquacissima auditis Romæ buccinatoribus siluit è vestigio, tantoque ita silentio dies aliquot meditata; repente quasi expergefacta, omnẽ eum buccinarum sonum, harmoniam, & numeros summâ admiratione reddidit. Vide Pier. *Hier. lib. 23. cap. 17.*

APODOSIS.

Summorum auctorum imitatores primum quidem silent, cogitatè secum omnia meditantes, mox facundiæ & eruditionis depromunt opulentiam.

Semper ego auditor tantum, nunquamne reponam?

XCV. PICAE VOX.

Mendax inconstantia.

PICA voces identidem alias atq; alias commutat, singulis enim ferme diebus diuersam emittit vocem: ἡ δὲ κίττα φωνὰς μὲν μεταβάλλει πλείστας. καθ' ἑκάστην γὰρ, ὡς εἰπεῖν, ἡμέραν ἄλλην ἀφίησι. *Arist. 9. de Anim. c. 13.*

AP. Tales omnino sunt, vani, inconstantes, mendaces, qui non modo quotidie, sed per singulas horas & momenta, aliud atque aliud dicunt, in sola inconstantia constantes.

mille adde catenas,
Effugiet tamen hæc sceleratus vincula Proteus.
Quum rapies in ius malis ridentem alienis,
Fiet aper, modo auis, modo saxum, & cum volet arbor.

Horat. Satyr. 3. l. 2.

XCVI. PLATALEA.

Laborum alienorum raptor.

LEGI etiam scriptum, esse auem quandam quæ Platalea nominetur: eam sibi cibum quærere aduolantem ad eas aues quæ se in mari mergerent: Quæ cum emersissent, piscemque cepissent, vsque *Cic. 2. de nat. Deor.*

 eo pre-

eo premere earum capita mordicus, dum illæ amitterent id quod ipsa inuaderet. *Cic. 2. de nat. Deor.*

APODOSIS.

Platalea typus est potentiorum hominum, qui alieno sudore partos labores diripiunt. Merguntur quidem illæ miseræ aues, sed non pascuntur. Sic inopes grauissimis plerumque conflictantur laboribus, vt pigram violentorum rapacitatem expleant.

Premit insontes
Debita sceleri noxia pœna, *Boet. metr. 5, lib. 1.*
At peruersi resident celso
Mores solio, sanctaque calcant
Iniusta vice colla nocentes.

XCVII. PICVS MARTIVS.

Amor clausa recludit.

PICVS Martius qui à Græcis δρυοκολάπτης appellatur, gibbo, & eminente rostro arbores percutit: & excauato in eis loco pullos suos tanquam in nidum imponit: ad nidi instructionem non ferulis inter se connexis eget, neque domunculis & substructionibus. Si quis lapide immisso, ei foramen obstruxerit, ille ex his coniectura assequutus insidias sibi appositas esse, herbam lapidi contrariam affert, eamque contra lapidem ponit: lapis velut offensus, & non facile ferens vim herbæ, exilit, atque rursus foramen Pico aperitur. *Æl. l. 1 de an. cap. 45.*

APODOSIS.

Verus amor ictu fulmineo potentior, omnes difficultates perrumpit, omnes nodos expedit, nihil clausum, nihil inuium putat. Talis dilectio Mariarum in sacris, quarum desiderio velificata virtus cœlestis, lapidem qui ad sacrosancti sepulchri vallum oppositus fuerat dispulit.

Quid non audet amor?

XCVIII.

XCVIII. PLATALEA.

Meditatio, vel delectus rerum & doctrinæ.

PLATALEA auis scribitur conchis se solere complere, easq; cum stomachi calore concoxerit euomere, atque ita eligere ex ijs quæ sunt esculenta. *Cic. 2. de nat. Deor. n. 124.*

APODOSIS.

Doctrinam prius meditando concoquere oportet atq; dirigerere, antequam nobis & alijs in optimum esculentum cedat.

Omnis mora odiosa est, sed facit sapientiam. *Publ. Syrus.*

XCIX. PSITTACVS BASILII.

Oratio infantium efficax.

BASILIVS Macedo Imperator cum filium Leonem in carcerem coniecisset, oculos e dem ob intentatam parenti mortem eruturus: Psittacus, qui seruum quendam deplorantem Leonis vicem audijsset, & identidem vociferantem. O Leo! ô Leo! ipse quoque vocem imitatus. Imperatore cum Senatoribus cœnante cœpit dicere, ô Leo! ô Leo! tum Senatus data occasione pro salute rei deprecatur, accessit, & exorauit. *Zon. in Bas. Macedone.*

Oratio infantium, non os disertum sæpè apud Deum efficax. *Non sunt voces ad aures Dei nisi animi affectio.*

C. PSITTACVS SENEX.

Ὀψιμάθεια.

PSITTACVS auis Indica plumarum amictu superbiens docetur loqui & voces humanas ediscere, quas fideliter reddat, & iuuenis quidem vrgente ferula diligenter addiscit. At si consenuerit, quasi intepescente vi ingenij, nec blanditijs, nec minis, nec verberibus adduci potest, vt aliquid addiscat, vnde adagium, *Senex Psittacus negligit ferulam.* *Aug de Catech. rud.*

APODOSIS.

Diſcendum eſt à puero, ſi modo diſcere auemus quæ præcipiuntur, tunc addiſcuntur facilius, redduntur fidelius, hærent firmius. at contra ſenes vt iam langueſcente ingenio, ægrè, & cum tenui fructu addiſcunt, ſi modo quid addiſcunt.

Georg 3.

Tu quos ad ſtudium, atque vſum formabis agreſtem
iam vitulos hortare, viamq; inſiſte domandi.
Dum faciles animi, iuuenum dum mobilis ætas.

CI. PSITTACORVM CAVTIO.

Cautio prouidentia paſtorum.

PSITTACORVM mira eſt ſolertia & prouidentia, communiſque boni tuendi circumſpectio. Quando etenim gregatim paſcuntur, obſeruatum eſt in Braſilia ſemper in ſummo arboris duos aut ad minus vnum conſidere ſpectatorem, reliquis in agro depaſcentibus, is ex ſummo arboris cacumine quaſi ſpeculator euigilans proſpectat, ſi quid periculi ſuperueniat ſignum edit, quo reliqui poſſint euolando ſaluti conſulere: ſi nullum cognoſcatur periculum imminere, ſaturatis cæteris, ipſi quoque ſpectatores deſcendunt ex arbore vt ſuas partes agant, *hiſt. Indic.*

APODOSIS.

Paſtores & Reipub. moderatores dum cæteri epulantur aut dormiunt communi ſaluti proſpicere debent.

Dum Pſittacorum viridis exultat phalanx,
Vnus ſub alta nixus arbore excubat,
Solerſq; vigili proſpicit cura ſuis,
Ne quod rapaces aucupis ludant manus.
Sic vnus amplo conſulens paſtor Gregi,
Somnos tuetur omnium ſolus vigil.

CII.

CII. SCOPES, ΣΚΩΠΕΣ.

Chorea fugienda.

SCOPES aues quorum Homerus in Odyssea mentionē facit, cum earum multas circa Calypsus antrum versari scribit, viri saltandi benè periti tradunt, cum saltatione comprehendi, tum genus quoddam saltationis esse, quæ, si adhibenda ijs fides sit, Scops appellatur: Nam quod ijs auibus iucundissimum sit quosdam ridicule imitari, ex eo profectum verbum est σκώπτειν, id est, effingere, & non aberrare ab eis imitandis, quos ludicra assimilatione imitantur. Minor est hæc auis quàm noctua: plumbei coloris saturati similitudinem eius pennæ gerunt, & albicantibus maculis distinguuntur: à supercilijs secundum vtraque tempora duæ plumæ existunt. Callimachus duo genera ponit, Scôpas & Aiscôpas, id est, Semperasiones: quorum alterum vocale sit, alterum mutum. *Ælian. lib. 15. cap. 28. Animal.*

APODOSIS.

Rectè cadit in saltatores, qui saltando sæpe capiuntur à dæmone. audiant quicumque fuerint Ludij Christiano nomine indigni Ethnicum hominem, qui saltationem postremum omnium vitiorum appellat. Cic. pro Muræna. Et D. Ambrosius. *Illæ* (inquit de mulieribus.) *in plateis inuerecundos viris sub conspectu adolescentulorum intemperantium choros ducunt, iactantes comam, trahentes tunicas, scissæ amictus, nudæ lacertos, plaudentes manibus, saltantes pedibus, personantes vocibus, irritantes in se libidines iuuenum, motu histrionico, petulanti oculo, dedecoro ludibrio spectat corona adolescentium, & fit miserabile theatrum, inter saltantium lapsus, oculo impuro & contaminato aspectu, terra turpi saltatione polluitur, quæ obscœnis cantibus verberatur.* *Ambros. de Helia & ieiunio, c. 18.*

CIII.

CIII. SEMENDA.

Resurrectio vel mors bonorum.

NICOLAVS de Comitibus ſcribit in vlteriore Indiа auem eſſe cui nomen Semenda, trifido roſtro, ſentireque ſe morituram, mortis igitur hora eam deferre ligna in nidum ſuum, cantillareque ſuauiter, atque alarum percuſſione incendere ligna, ipſam illo igne conſumi, indeq; vermiculum gigni qui poſtea in auem creſcit.

Combuſtusq; ſenex tumulo procedit adultus.
Conſumens dat membra rogus. Dracontius.

APODOSIS.

Simile omnino eſt quod narratur de Phœnice, in quo certè excellens reſurrectionis typus, qua corpora noſtra tot ſæculis abſumpta Dei verbo reparantur, & ad melioris vitæ redeuntem poſtliminio iucundiſſimam faciem excitantur:

Οὐ καλὸν ἁρμωνίην ἀναλυέμεν ἀνθρώποιο,
Καὶ τάχα δ' ἐκγαίης ἐλπίζομεν ἐς φάος ἐλθεῖν.
Λείψαν' ἀποιχομένων ὄπισθεν δὲ θεοὶ τελέθονται.
Non eſt decorum harmoniam diſſoluere corporis,
Etenim ſtatim emerſuras in lucem ſperamus
Relliquias mortuorum, qui & poſtea dij futuri ſunt.
Phocylides.

CIV. STRVTHIONIS OVA.

Ingeniorum diſcretio.

STRVTHIO etſi permulta oua parit, non tamen omnibus incubat, ſed fœcunda ab infœcundis ſecernens, hæc negligit, illa fouet.

APODOSIS.

Diſcernenda hominum ingenia, nec fruſtrà in infrugiferis ſudandum: ne

Expectata ſeges vanis eludat auenis.

CV.

CV. STRVTHIONVM ASPECTVS.

Oculi benigni.

STRVTHIONES & testudines, vt memorat Plinius, spectando fouent oua. *Plin. lib. 9. cap 10.*

AP. Animos sæpe vel soli fouent aspectus, oculi enim, vt ait Damascenus, ἀγάλματα τῆς ψυχῆς ἀκριβῆ, per quæ ipsa anima influit, ἵππον πιαίνει δεσπότου παρουσία. περὶ ἑρμηνείας. *In vita Isid. Demet. Ph.*

CVI. STRVTHIOCAMELI OVA.

Liberorum neglectus.

STRVTHIOCAMELVS oua quidem parit, sed ea nullo incubatu fouet, aut pullos nutrit. vnde Sacer Hieremias in Threnis, *Filia populi mei crudelis sicut Struthio in deserto*

AP. Tales plerique parentes qui sobolem desertam esse patiuntur. Cæterum ita intelligendum non quod nulla prorsus foueat, alioqui genus interiret: sed quod multa pariens non omnia ad frugem educat, & fœcunda ab infœcundis secernens, tantum frugiferis incubet, ᾠὰ μὲν ἀποτίκτει πολλὰ, οὐ πάντα δὲ ἀποκύει. *Ælian. l. 4. cap. 37.*

CVII. TOCCA.

Deformis facundus.

IN nouo orbe inuenitur Tocca auis, Cornici similis, præterquam quod est albo pectore & aureo rostro, cuius longitudo totum corpus adæquat. *Ex hist. de nouo mundo.*

AP. Belle παροιμιακῶς dicitur in facundũ & candidum moribus, sed nigrum & deformem oratorem. Rostrum enim aureum eloquentiæ aureo flumine verborum effluentis typus est, albedo pectoris candorem animi significat: Cætera quæ Cornicis colorem referunt ad deformitatem corporis spectant.

Sæpe sub sordido pallio latet sapientia.
Mores sibi fingere quisque potest, faciem nemo.

CVIII. TROCHILVS IN FAVCIBVS CROCODILI ILLAESVS.

Ferocia beneficijs mansueta.

Æl.l.3.c.11. CVM his quæ sibi adiumentū importare queunt, & acerrimè fera Animalia pacem gerunt, & fœdere deuinciuntur, & ab ingenita sibi malitia remittunt. Cuiusmodi Crocodilibus censendus est, quem inter natandum hiantem hirudines in illius os innatantes referciunt & molestiam illi exhibent. id ille sentiens, Trochilo ad medicinam dolori suo faciendam eget. Itaque hirudinibus vbi refertus est, ad littus progressus, & solis radios intuens aduersos, maximè hiat: tumque Trochilus in illius fauces rostrum inferens, hirudines extrahit: quod facillimè patitur Crocodilus sentiens auxilium: ita fit is hirudinibus vt prandeat, ille adiuuetur: proque præmio Trochilo computat, quod nihil eum lædat.

APODOSIS.

Nulla tam immitis fera quæ beneficijs non mansuescat. cadit etiam in Christum qui in mortis faucibus teneri à morte non potuit, sed districtos in vniuersum genus humanum mortis dentes ferreos declinauit, prædamque extraxit sua virtute rediuiuus.

Synes. hy. 9. Φρίξεν σε γέρων τότε Ἀΐδας ὁ παλαιγενὴς,
Καὶ λαοβόρος κύων, Ἀνεχάσσατο βηλοῦ.

CIX. VVLTVR AD ODORES.

Luxuria virtutis inimica.

Æl de ani. 7. l. 3. VVLTVRES cadaueribus pascuntur, ijsdem mortem affert vnguentorum odor.

APODOSIS.

Obscœnitate gaudent impuri, odore castimoniæ offenduntur, & omnis honestatis amisso sensu degenerant in belluas. Hieron. *Fornicatio & voluptas peruertit sensum animamque debilitat: de rationabili homi-*

In c. 4. Ose.

homine brutum efficit animal, vt balneas, & lupanaria, & libidinum castra sectetur.

CX. VVLTVRES VENTO FOETI.

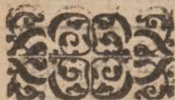
S. Spiritus inspiratio.

VVLTVRES omnes sunt fœminæ, neque coitu gignuntur, sed vento insufflante. *Basil. in Hexa. homi. 8.*

APODOSIS.

Sic natura incredulos docere voluit VERBI incarnationem, quæ sacrosancti pneumatis opere in visceribus B. Virginis insigni miraculo facta est. D. Ambros. *quæ autem* (inquit) *est illa porta sanctorum, illa exterior ad Orientem quæ manet clausa, & nemo pertransibit per eam nisi solus Deus Israel? nonne est hæc porta Maria per quam in hunc mundum intrauit redemptor, hæc porta Iustitiæ sicut ipsa dixit; sine nos implere omnem iustitiam: hæc porta est B. Maria, de qua scriptum, quia Dominus transibit per eam.* *ep. 38 ad Syri. Papam.* *D. Cyp. in Symb. Apo.*

Hoc ergo incredibile videtur diuina virtute ad totius mundi redintegrationem factum, cuius exempla etiam in animalium natiuitate cernuntur.



PARABOLARVM HISTORICARVM
Liber Septimvs.

QVADRVPEDES.

I. AGNVS TANAGRÆVS.

Christo Soteri.

Pauſ. in Bœot.p.298.



ANAGRAEI cum qui cæteris puberibus forma præſtare videtur, feſto die Mercurij eligunt, vt agnum humeris portans, muros vrbis luſtret, hoc enim exiſtimant ad firmitatem ciuitatis attinere, & ſimili ratione à Mercurio vſurpatum.

AP. A quo melius hunc librum ordiamur quam ab Agno Domini innocentiſſimo, qui per atrocia ſupplicia circumductus, humanum genus ſuo cruore expiauit, & ciuitatem ſanctam ſempiternis præſidijs muniuit:

Inexpugnabile mundi præſidium.

II. ALBAN ANIMAL.

Aſper ad monita.

ALBAN animal, vt teſtatur Albertus, & poſt Albertum Holcotius *lect.75.ſupra librum Sapientiæ,* contra cæterarum animantium ingenium fel habet in aure.

APOD.

APODOSIS.

Præclarus eſt typus eorum, qui delicati ſunt, &, vt ita dicam, iracundis auribus, quas quælibet oratio, quæ modo ad eorum mentem non fuerit, exulcerat.

Sed quid opus teneras mordaci radere vero
Auriculas?

III ALCES VNGVLA.

Humilitas vtilis.

ALces animal in vngula infima & abiectiſſima parte corporis vim habet ſalutiferam: qua morbo Epilepſiæ & hyſtericis malis medetur, quamobrem & amuleti vice geſtari ſolet. Vide Geſnerum in Alce.

AP. In minimis rebus ſæpè res magnæ deprehenduntur.

Et infima proſunt.
Materiæ ne quære modum ſed perſpice vires. Aſtr. l. 4.
Monet Manilius:

IV. APER TEVTHRANTIS.

Parce ſupplici.

TEVTHRAS Myſorum Rex cùm venationis gratia, in montem Thraſyllum aſcendiſſet, & immanem aprum excitaſſet, cum ſtipatoribus cum acriter eſſet inſecutus: ſed Venatores anteuertens aper ſupplex in Dianæ Orthoſiæ templum confugit, quo cum iſti irrumpere conarentur, Aper humana voce exclamaſſe fertur: φεῖσαι, ὦ Βασιλεῦ, τοῦ θρέμματος τῆς θεᾶς. *Parce ô Rex Alumno Deæ.* Teuthras verò elatus & extra ſe raptus, animal interfecit. Ex quo Diana cædis auctori impetiginem & furorem immiſit adeò acerbum, vt ab humano cœtu diſiunctus degeret in ſolitudinibus: Nec prius ſanæ menti reſtitutus eſt, quàm eius mater Lyſippe, Dianæ altari extructo Aprum aureum humana facie dedicaret.

Μετεωρι-θεὶς,

Pl Iun in Caico.

AP. *Parcere subiectis & debellare superbos.*

V. ASELLA OCNI.

Mulier prodiga vel labor irritus.

Pausan. in Phocicis, pag. 45.

NOTA Ocni Asella, quæ funem à domino summa cura textum arrodebat: παρέστηκε ἡ θήλεια ὄνος ἐπεσθίουσα τὸ πεπλεγμένον ἀεὶ τοῦ σχοίνου.

AP. Pausanias refert ad nauum & industrium hominem, qui prodigam & sumptuosam fœminam habuerit: τοῦτον εἶναι τὸν ὄκνον φίλεργον φασὶν ἄνθρωπον, γυναῖκα δὲ ἔχειν δαπανηράν: & de viro, inquit, qui laborat sine fructu, dicunt, ὡς ὁ ἀνὴρ οὗτος συνάγει τοῦ ὄκνου τὴν θώμιγγα.

VI. ASINVS AMBRACIOTARVM.

Monumentum infame.

Pausan. in Phocicis, pag. 334.

AMBRACIOTAE, victis nocturna pugna Molossis, asinum in Apollinis Delphici templo ad victoriæ memoriam dedicarunt.

AP. Multi ea monumenta affectant, quæ potius dedecori sunt, quàm honori: ita cœca hominum cupiditas, quid vnaquaque in re sit optimum, non videt.

Egregiam verò laudem & spolia ampla refertis.

VII. ASINVS AMMONII.

Studium indefessum.

Damasc. in vita Isid. apud Phot.

ASINVS Ammonii sæpè pabulum licet esuriens, Poëticas audiendo disciplinas negligebat, ita hoc studio capiebatur, φασὶν ἀκροώμενοι τῶν ποιητικῶν μαθημάτων πολλάκις τροφῆς ἀμελεῖν.

AP. Studium pertinax, vel mansuefacta stoliditas. Asinus infelicissimum animal in typum vbique stoliditatis & dedecoris venit Hinc illa vexatio asini apud Ægyptios: hinc Ochi cognomen: hinc Cumæorum *Onobatides*, de quibus Plutarch. nunc autem

in Quæst. Græcis.

laboris

laboris & indefessi studij erit insigne monumentum.

VIII. ASINVS BALNEATORIS.

Doctor & concionator sibi infructuosus.

ASINVS balneatoris ligna, & carbones dorso portare solet ad alios dealbandos, cum ipse sudore, & puluere oppletus, carbonumque nigredine deformatus nunquam lauetur. *Plutarch* περὶ τῆς φιλοπλουτίας πάσχων ὥσπερ ὄνος βαλανέως ξύλα καὶ φρύγανα κατακομίζων, ἀεὶ καπνοῦ καὶ τέφρας ἀναπιμπλάμενος, λουτροῦ δὲ μὴ μετέχων.

APODOSIS.

Tabula hæc ostendit vulgare pastorum malum, qui, vt contingit in multis, alijs sudant, alijs laborant, alios à peccatorum sordibus emersos innocentiæ candore vestiunt, sibi inutiles, & infructuosi. *Æthiops in balneum niger intrat, niger egreditur, balneator nummos accipit: ita concionator si nihil sibi profecerit.* *Vide Gregor. Papa. ep. 101.*

IX. ASINVS MAVRVSIVS.

Feruor in principijs.

HVIC initio cursus velocissimus, volare eum non currere diceres, sed hic feruor illico intepescit, & in maximam tarditatem degenerat celeritas. *Ælian. l. 14 de animalibus cap. 10.*

APODOSIS.

Principia sæpè feruent, tepent media, vltima frigent, quo fit, vt qui ita se gerunt, nunquam ad solidam virtutem perueniant, cui perseuerantia opus est vel maximè.

Nam leuiter quamuis, quod crebro tunditur ictu,
Vincitur, in longo spatio tamen atq; labascit.
Nonne vides etiam guttas in saxa cadentis
Humoris, longo in spatio pertundere saxa?

Lucretius de rerum natur. l. 4.

X. ASINVS NAVPLIENSIVM.

Gratia inuentoribus relata.

Pauf. in Corinth. NAVPLIENSES in Peloponeso habitantes de asino memorant, quod arroso vitis palmite vuarũ in posterum vberiorem prouentum exhibuerit, ea de causa, apud eos etiam tum videtur asini figura, vtpote qui putandarum vitium morem docuerit.

Ael. in Varia histor. AP. Inuentores & authores rerum sua gratia non sunt fraudandi, & licet inferioris plerumque sint notæ illi à quibus aliquid discimus, ingenuè tamen beneficium ab ijsdem acceptum profiteri sinceræ humilitatis est

Nec pressa est gloria facti.

Sic Aspasia columbam cuius ope sanata fuerat ex auro & gemmis conflatam, iuxta Veneris simulachrum dedicauit.

XI. ASINVS PICTORIENSIS.

Iudex indoctus.

Amm. Mar. l 27. cap. 2. IN oppido Pictoriensi propè horam diei tertiam spectantibus multis, asinus tribunali ascenso audiebatur destinatius rugiens.

APODOSIS.

Indoctus ad honoris apicem euectus,
Quoties voluit fortuna iocari!

ASINVS SARACORORVM.

ΟΝΟΣ ΣΑΡΑΚΟΡΩΝ.

Ab externa corporis specie non iudicandum.

Aelian. de Animal 12. ASINI Saracororum bellatores sunt, non ἀχθοφόροι.

APODOSIS.

Hoc prouerbio significantur ij qui cum specie duntaxat aut imperiti videantur aut ignaui, rem

rem tamen peritè gerunt ac fortiter. Idcirco Ἀχαιοὺς ἐκ πύργου μὴ κρίνε. Epictetus conditione seruus, membris mutilus, paupertate irus, quantas habuit virtutis diuitias?

Δοῦλος Ἐπίκτητος γενόμην, καὶ σώματι πηρός,
Καὶ πενίην, Ἶρος, καὶ φίλος ἀθανάτοις.

XIII. ASINVS TIBERII RADIOS EMITTENS.

Sanctitas humilis.

HIc scintillas emittens è corpore domino significauit futurum imperium τὴν βασιλείαν διὰ ἑαυτοῦ παθήματος προμηνύουσιν, hoc est, σπινθῆρας ἀπὸ τοῦ σώματος πολλοὺς καὶ μεγάλους ἀφιείς. *Damas. in vita Isid.*

APODOSIS.

Contemptus antea Asinus luce circumfundi visus est: sic multi habentur pro stolidis & contemptis, qui intus clarissimarum virtutum fulgore collucent, quas licet magnopere abscondant, in opem mortalium tamen suaui luce diffunduntur, hoc est,

In tergo thesaurum gerere.

XIV. ASINI ALBI CAPITE PVRPVREO.

Diuites indocti.

ASini albi capite purpureo visuntur in India, ὄνοι ἄγριοι ἴσοι ἵπποις καὶ μείζους, λευκοὶ δὲ εἰσι τὸ σῶμα, τὴν κεφαλὴν πορφυροῖ καὶ ὀφθαλμοὺς ἔχουσι κυανέους. *Ctes. apud Photium, Æl. l. 4. c. 52 de Animal.*

APODOSIS.

Tales quidem sunt diuites fortunis abundantes, & cultu splendidi, & omni fortunæ choragio instructi, ad summum omnis liberalis disciplinæ & virtutis expertes, quos vulgò *aureas pecudes* nominant.

XV. ASINI EPEI TRIBVTVM

Discipulorum infrequentia castigata, vel Diues ex subditorum bonis.

SIMONIDES cum in Carthæa degeret Cei insulæ oppido, agendi canendique choros rationem docuit schola procul à mari sita in vrbis superiore parte, iuxta templum Apollinis: aquam verò tunc petebat ex inferiore vrbis regione, aduehente asino quem Epeum appellabat, quod Epeus heros similiter diceretur Atridis aquam ministrasse. Cum igitur ita hæc se haberent, Simonides sanxit vt si quis discipulorum ad condictam horam abesset, Asino hordei semimodium daret: vnde illud epigramma,

Φημὶ τὸν οὐκ ἐθέλοντα φέρειν τέττιγος ἄεθλον,
Τῷ πανοπηϊάδῃ δώσειν μέγα δεῖπνον Ἐπειῷ.
Aio qui nolit Cicadæ obire certamen,
Luculentum cœnam de Epeio Panopeiadæ.

APODOSIS.

Significat ad asinos eos esse ablegandos qui Musarum suauitate frui recusant. Rectè etiam cadet in eos qui aliorum nomine exigunt, id quod in suam rem conuertunt: nam Epeio asino exigebatur cœna, cuius lucrum & fructum Simonides capiebat.

Sic vos non vobis fertis aratra boues.

XVI. ASTVRCO NERONIS.

Initia speciosa, finis contemptus.

NERO Asturconem quo maximè delectabatur posteriore corporis parte in speciem simiæ abiisse per quietem videre visus, ac tantum capite integro hinnitus edere canoros, ostento fuit quod illa equi ferocitas in simiæ ludibrium esset abitura. *Suet. in Neron. c. 43.*

AP. Asturco capite, posteriori parte simia, significat initia plerumq; speciosa, ridiculum sortiri finem.

Sic

Sic pro Elephantis Calices, pro Leonibus Mures ostendi dicuntur Sinesius, ἐκκραγὼν γὰρ αὐτὸς δίς που καὶ τρὶς, καὶ τοῖς δὲ ἁμάξης λοιδορησάμενος, καὶ πάντα ἐπανατεινάμενος, ἄπειρον ὢν εἰρήνης, καὶ παρ' ἐμοῦ τοῦ παντὸς ὢν ἐπιμησάμην, ἀπέδειξε τὸ κάθαρμα μῦν ἀντὶ λέοντος. *epist.79.ad Anast.*

XVII. BOS SVSIS BOΥΣ ΣΟΥΣΙΣ.

Labor certa mensura definitus.

SVSIDAS boues numerandi scientiam tenere Ctesias scribit. Nam Susis regi singulæ quotidie centum cados in hortos sicciores & minus riguos, hauriunt. Quem quidem laborem, siue quod sit eis certus & constitutus, siue etiam quia diu multumq; in eo se exercuerint, promptissime obeunt: nullam enim earum ad opus remollescere videres. Ad alterum verò supra quam diximus cadum hauriendum, nec verberibus, nec blanditijs inducere posses. *Ælian de anim.l.7. cap.1.*

APODOSIS.

Disertè eo loco parœmia indicat eos, qui supra ordinarios labores nihil omnino volunt assumere, quotidiana tamen pensa accuratè satis obeunt.

Composito securus aceruo.

XVIII. BOVES NEVRICI.

Calumniatores obliqui.

BOVES Neurici cornua habent in humeris, vt Aristoteles ait, τοὺς δὲ ἐν Νευροῖς βοῦς Ἀριστοτέλης φησὶν ἐπὶ τῶν ὤμων ἔχειν τὰ κέρατα. *Ælian. l.5. de animal. cap.27.*

APODOSIS.

Cornua habent in humeris, qui non recta fronte inuadūt, sed obliquè feriunt, obscuris dicterijs & ambagibus, alienam carpentes famam.

Obliquus ferit ille, caueto.

XIX. CAMELVS.

Pueri leniter tractandi.

Mar. colloq. 7.

CAMELVS, musica ac modulatione plurimum capitur: itaque si fessus longo itinere subsistat, ductor non flagris, aut verberibus ad progrediendum eum stimulat, sed sonitu cantuque demulcet: alioqui ageret frustra.

APODOSIS.

Pueri bonæ indolis non verberibus cogendi, sed honestatis amore, quod potentissimum est illecebræ genus, capiendi. Cauendum tamen ne nimia parentum indulgentia deteriores fiant, & mollius educati quam par est, magnarum rerum grauitati, & seriæ vitæ ponderibus sint impares:

Indulget nemori nimium dum stultus Amyntas,
Et gaudet fama, luxuriaq; soli.
Cedentes oneri ramos, syluamq; fluentem
Vidit, concussas ipse sequutus opes.

XX. CANIS ÆSCVLAPII.

Pastor fidus & diligens honore dignissimus.

SACRILEGVS primum obseruato tempore intempesto, quo dormientes arctissimus somnus complecteretur, de multa nocte intra Æsculapij templum ingressus est: deinde vt multa donaria ex æde surripuisset, cum rem iam putaret confectam, seque latere, discessum parabat, at excubitor. Canis ad templi custodiam intus inuigilans, æditimis qui noctu ad sacras ædes vigilias agebant, multo vigilantior, expilatorem direptoremque insequebatur, quàm maximè poterat commissum sacrilegium horribili fremitu suo prædicans. Fur primum è socij huius sceleris saxis lapidatione facta, canem appetebant, deinde vbi is latrare non desisteret, illum demulcere conabatur, panes & offas, canum illecebras obijciens. Nam hæc quoque prouidè,

vt

vt ipse putabat secum attulerat. Verum custos incorruptus canis, vel fur cum euasisset in domum vbi habitabat, vel cum inde exiret, se illi implacabilem, inexpiabilemque præbens, furem latrare non desinebat. Tandem intellectum est vnde canis esset, ac simul animaduersum quæ ornamenta deessent. Itaque ex hac canis vociferatione is esse, qui tale furtum fecisset, in Atheniensium suspicionem adductus est: atque vt tormentis in eum quæsiuissent totam rem cognouerunt. Denique ex lege hic capite damnatus, extremum dedit supplicium. Cani verò cibus publicè præbitus, & publicæ curæ, vt fidus custos habitus est: nempe qui æditimorum nulli inferior vigilantia fuisset. *Ælian. l.7. c.13.de Animal.*

Ap. Pastores fidi & acerrimi concionatores mercede & honore digni sunt, qui Ecclesiam tuentur, & fures qui in vestimentis ouium veniunt, intus autem sunt lupi rapaces, à Christi grege arcent, quam studiosissimè.

Vigilesq; suo pro Cæsare cura.

XXI. CANIS AD NILVM.

Cautio vitæ humanæ.

ALII quidem canes, feras tum inuestigare, tùm etiam capere probè norunt: at verò Ægyptij fugacissimi sunt. Nam cum illa quæ in Nilo degunt, timeant, ab his admodum fugitiui sunt, neq; quamuis illuc sitis ad bibendum eos attrahat, ferarum Nili metus quietè ipsos potione se complere sinit. Ideo ne quid eorum, quæ infra aquam degunt, emineat foras, ipsosque obtorta gula de ripa in altitudinem abripiat, non inclinatione corporis abiecta incumbunt ad bibendum: sed vt primum ad ripam accesserunt, festinanter, & in cursu lingua lambentes, rapiunt, ac certè vt ita dicam, potionem furantur. *Aelian.l.6. cap.53. de Animal.*

Ap. Symbolum rectè cadit in eos, qui sibi prudenter

denter in vitæ periculis proſpiciunt, & neceſſarijs etiam voluptatibus ſe non immergunt, ſed leuiter intingunt. Tales ſunt, inquit Theodoretus, Religioſi, qui τοὺς ὀφθαλμοὺς τὰ κάλλη τῶν ὁρωμένων ἐπιτέρπεσθαι διακωλύοντες, χολὴν τῷ νῷ παρέχουσιν ἐπεντρυφᾶν τῇ θεωρίᾳ τῶν νοητῶν. Itaque licet voluptas clamet quod Crocodilus cani apud Phædrum:

Quamlibet lambe ocyus,
Accede, potà leniter, & noli dolos
(inquit) vereri: At ille facerem me hercule
Niſi eſſe ſcirem carnis te cupidum meæ.

XXII. CANIS VOMENS.

Venienti occrrrere morbo.

CANIS ὑπὸ πλήθους ὀχλούμενος laborans ob redundantiam, herbam in macerijs arripit & deuorat, cuius beneficio ventrem exonerat, & priſtinæ ſanitati reſtituitur.

Ælian. lib. 8. c. 9 Vide multa huius generis l. 1. c. 35.

APODOSIS.

Tertull. in lib. de pœnitentia: Cur ceſſas aggredi quod ſcias mederi tibi? mutæ quidem animæ & irrationales, medicinas ſibi diuinitus attributas in tempore agnoſcunt, ceruus ſagitta transfixus, vt ferrum & irreuocabiles moras eius de vulnere expellat, ſcit ſibi dictamno medendum. Hirundo ſi excœcauerit pullos, nouit illos rurſus oculare de ſua chelidonia. Peccator reſtituendo ſibi inſtitutam à domino exmologeſim ſciens, præteribit illam quæ Babylonium regem in regna reſtituit.

XXIII. CAPRA GLADIVM.

Malum ſibi creare.

Zeno. Cent. 1. adag. 27.

IVNONI Acreæ Corinthij ſacra facturi erant, victimarium cultrum popæ nullum habebãt, cùm ecce tibi capra, (hæc enim erat Iunoni deſtinata victima) pedibus exſcalpens, in ſuam perniciem eruit.

APO.

APODOSIS.

Fit sæpè, vt improbi cum minimè cogitant diuina Nemesi vlciscente suæ mortis caussas procurent, παροιμία ἐπὶ τῶν κακῶς τι κατ' ἑαυτῶν ποιούντων, inquit Zenobius. Nota autem Iunonem illam fuisse Acræam cognominatam, non Ascræam, vt rectè animaduertit ad hunc locum Andreas Schottus è nostra societate vir doctissimus. Nam præter Liuium, Pausaniam & Strabonem, meminit quoque Tertullianus Iunonis Acrææ, à Promontorio sic appellatæ. *Tertul. l. ad vxorem.*

XXIV. CAPRA INDICA AD CINAMOMVM.

Voluptuarius.

CINAMOMI appetentissimæ sunt capræ Indicæ: ad manum enim porrigentis admurmurant, & si abigantur, ingemiscunt. Philost. θρηνοῦσι κατάπερ λωτοῦ ἀποσπώμεναι. *l. 3. cap. 1.*

APODOSIS.

Voluptuarij ad corporis delicias toti adhinniunt, ægrè ab iisdem auocantur, D. Cyprianus epist. 2. *Quando parsimoniam discit qui epularibus cœnis & largis dapibus assueuit, & qui pretiosa veste conspicuus in auro atq; in purpura fulsit ad plebeium se ac simplicem cultum quando deponit, tenacibus semper illecebris assuetum, necesse vt solebat violentia inuitet,* &c.

XXV. CAPRA OLIVAM.

Castitas violata.

M. Varro Romanorum omnium doctissimus scribit, quod si Capra oliuam primum germinantem tetigerit, sterilescit.

APODOSIS.

Quod præclara ingenia luxuriæ veneno afflata, dum efflorescere incipiunt, emoriuntur. Meminerint adole-

Adolescentes dicti illius quod affertur ab Ammiano
lib.25.c.5. *Vt egregius Pictor vultum spetiosum effingit, ita pudicitia celsius consurgentem vitam exornat*, sine eadem omnes marcescunt Virtutes.

XXVI. CATVS A PICA DEVORATA STRANGVLATVS.

Vltus post fata.

NON illepidum est emblema præsentis vltionis in Cato qui viuus à pica mortuo quam ipse deuorauerat suffocatur, quod bellissimis versibus dixit Petronius.

Mordaces morsu solitus consumere mures,
Inuisum & domibus perdere dente genus,
Catus in obscuro cepit pro Sorice picam,
Multiloquumq; vorax sorbuit ore caput.
Pœna tamen præsens prædonem plectit edacem:
Nam claudunt rabidam cornea labra gulam:
Faucibus obsessis vitalis semita cessit,
Et satur escali vulnere captor obit.
Non habet exemplum volucris vindicta perennè.
Hostem pica suum mortua discruciat.

XXVII. CERIGONVM CATVLI.

Pueri molliter nutriti, vel *Matrum indulgentia.*

ILLVD verò mirum in Cerigonibus, id animanti nomen buxeo colore, vulpeculæ magnitudine, ex eius aluo duæ dependent veluti manticæ : in ijs catulos circumfert, & quidem adeò pertinaciter suo quemq; vberi affixos, vt à perpetuo suctu non auellantur, antequam ad pastum ipsi per se progredi valeant.

Maff. hist. Indic. lib. 2. pag. 46.

APODOSIS.

Cum Cerigone comparentur matres, quæ tanta sunt φιλοστοργίας, vt filios, iam grandiores, molliter nutriant, nec patiantur à suis complexibus diuelli.

Tene-

Teneroq; columbo,
Et similis Regum pueris pappare minutum
Poscis? & iratus mamma lallare recusas?

XXVIII. CYNOCEPHALVS.

Calumniator.

CYNOCEPHALVS hominis corpus, caninam habet faciem, stridorem muris, animal omnino ferum, quod nunquam cicuratur. *Agatharcides.*

AP. Calumniatoris typus, canina facies, rabiem dicacitatis, stridor muris, obmurmurationem, feritas intractabilis, maledici ingenium significat alia pictura est calumniæ apud Lucianum ex Apelle expressa, vbi pingitur eximiè compta, vultu tamen ipso, & gestu corporis efferam rabiem præ se ferens, sinistra facem tenet flammiuomam, dextra Adolescētem, capillis prehensum, manus in cœlum intendentem, secum rapit: anteit vir pallidus in speciem impurus, acie oculorum minime hebete: cæterum planè ijs similis qui Iontico morbo contabuerunt: hinc facilè conijcias liuorem esse, ad dextram considet quispiam auribus prolongis insignis, quales Midæ esse ferunt, qui duabus mulierculis ignorantia, & suspicione comitatus, manum porrigit venienti calumniæ, ornatrices quoque suas habet calumnia, insidias, ac fallaciam, à tergo verò pœnitentiam, quæ amictu lacero, capite demisso, cum lachrymis, & pudore procul venientem veritatem excipit. *Calumniæ pictura.*

XXIX. ELEPHANTVS.

Castitas.

QVEMADMODVM moderatè Elephanti libidines contineant, explicare conuenit: ij igitur ab omni immoderata libidine castissimi sunt, nun-

nunquam enim, neque vi aut proteruius, neque nimis lasciuè societatem veneris cum fœmina faciunt: sed tanquam generis successione carentes, liberis procreandis dant operam: sic hi, sua stirps vt ne deficiat, complexu venereo iunguntur, neque id sanè plusquam semel in vita, & eo duntaxat tempore, cùm se iniri fœminæ patiuntur, vt autem eorum quisque vxorem impleuerit, non eam amplius attingit: apertè porrò ac palam in aliorum oculis non coëunt: sed secedentes, aut sese in arbores densas & frequentes occultant, aut in concauum locum, aut profundum ad occultandos eos idoneum, se abdunt.

Ælian. l. 7. cap. 18 de Animal.

APODOSIS.

Typus castitatis coniugalis; O quantum est pudicitiæ decus quod brutas ipsas allicit animantes. *Pudicitia flos morum, honor corporum, decor sexuum, integritas sanguinis, fundamentum sanctitatis, præiudicium omnis bonæ mentis.*

Tertul. l. de pudicitia.

XXX. ELEPHAS AD ASPECTVM. VIRGINIS MITESCIT.

Incarnatio.

ELEPHAS mole corporis & furore terribilis, ad formosæ mulieris occursum concitatos animi motus frangere dicitur, γυναικὸς ὡραίας τόδε τὸ ζῶον ἡττᾶται, καὶ παραλύεται δὲ τοῦ θυμοῦ, ἐκκωφωθεὶς εἰς τὸ κάλλος. Ælian. Simile est quod de Monocerote narrat Albertus.

l. 1. de anim. cap. 38.

AP. Typus est Incarnationis, in qua Deus vltionum in sinu virginis deferbuit:

Prostrata mansuescere profuit ira
Imperiumq; pati, & Domino parere minori.

XXXI. ELEPHANTIS ADEPS.

Fortitudo inuicta.

CONTRA omnium ferarum venena, præsidium est

est adeps Elephanti, θηρίων δ' ἀλεξιφάρμακον ὂν ἄρα πάντων πιμελὴ ἐλέφαντος, quo qui fuerunt inuncti, etiamsi nudi contra atrocissimas belluas confligant, illæsi discedunt. *Æl l. 1. de anim. c. 37.*

APODOSIS.

Non adeps Elephanti, sed virtutis bonus odor optimum est aduersus mala præsidium. Rectè etiam significabitur Seruator noster Christus, est ille Elephas ἀλεξίκακος, qui nos sanguine, quasi adipe, aduersus cacodæmones tuetur. Nam vt ait D. Chrysostomus, Hic mysticus sanguis dæmones procul pellit, Angelos, & Angelorum dominum ad nos allicit: hic sanguis effusus abluit vniuersum orbem terrarum, sed quod maius est, efficit vt imago regia in nobis floreat, pulchritudinem atque nobilitatem animæ, quam semper irrigat, & nutrit, languere non finit. *Hom. 45. in Ioan.*

XXXII. ELEPHANTVS AIAX.

Honor fortium senum.

NARRAT Philost. Aiacem Elephantum nomine ab Alexandri temporibus ad Tiberij, annis trecentis supra quinquaginta vixisse, & in pugna illa fuisse quæ grauissime à Poro rege contra Alexandrũ pugnata est, eundem victor Alexander Soli dedicauit. Ἀλέξανδρος ὁ Διὸς, τὸν Αἴαντα τῷ Ἡλίῳ, ex quo indigenæ magno in pretio habebant, & nõ modo vittis corollisque redimitum, sed & vnguentis oblitum & monili aureo conspicuum, asseruabant. *l. 2. c. 6.*

APODOSIS.

Sic fortes senes obseruantia & indulgentia digni sunt, qui (cum ferret ætatis vigor) laboriosissimè pro sua quisque virili decertarunt.

Scire aui meritum non numerare decet. *Ausonius.*

XXXIII. ELEPHANTVS AIAX HONORIS SPOLIATVS MORITVR.

Aemulationis vis.

Pl. l.8. c.5. ANTIOCHO regi Badum experienti fluminis renuit Aiax Elephantus alioquin agminis semper. Tum pronunciatum eius fore principatum qui transijsset, ausumq; Patroclum ob id phaleris argenteis, quo maximè gaudent & cætero ; pparatu donauit : ille qui notabatur inedia mortem ignominiæ prætulit. Mirus namque pudor est, victusq; errorem fugit victoris, terram ac verbenas porrigit.

APODOSIS.

Qui velit ingenio cedere rarus erit. Ouid.

XXXIV. ELEPHANTVS CADVCO TRVNCO INNIXVS.

Diuitiarum & rerum humanarum inconstantia.

HISTORIAM satis notam de captura Elephantorum per arborem in qua decumbere solent serra iam pœnè sectam & semirutam, pertexit Agatharcides Polyhistor. è Strabo l.16. τρίτον δὲ ἐστὶ γένος ἐλέφαντο φάγων, ὃ ἐπειδὰν οἱ ἐλέφαντες τῆς νομῆς ἐμφορηθέντες πρὸς ὕπνον τράπωνται ζητῶσιν οὐκ ἐπὶ γοῖς δὲ ἀναπεσόντες ὑπνοῦσιν, ἀλλὰ τοῖς παχυτάτοις καὶ μεγίστοις δένδρεσι προσανακλίνοντες ἑαυτούς. οἱ οὖν ἀπὸ τῆς τούτων θήρας τὸν βίον ποιούμενοι, ὃ τῶν ὄπισθεν τοῦ δένδρου τόπων πρίουσιν ὥστε μένειν ἐπὶ βραχείας ἑστῶς τὸ δὲ ζῶν ἀπὸ τῆς νομῆς ἐπὶ τὸν συνήθη κοίτης τόπον ἀνακλινόμενον αἰφνίδιον τε πίπτει, τοῦ ξύλου κλασθέντος. Hæc ille.

APODOSIS.

Tales sunt qui fragili bonorum choragio confisi, repentina calamitate obruuntur.

Quis sapiens bono
Confidit fragili? Senec. Hippolyt.

Δρα-

Δραπέτης ὁ πλοῦτος ἐστὶ καὶ οἰκέτης. Chrysost. in Eutropium. Caduca nimirum & fragilia, puerilibusque consentanea crepundijs, quæ vires atque opes humanæ vocantur; affluunt subitò, repentè dilabuntur, nullo in loco, nulla in persona stabilibus nixa radicibus consistunt. *Val. lib. 6.*

XXXV. ELEPHANTVS DRACONEM MORTVVS OCCIDIT.

Vltio præsens.

ELEPHANTIS ferunt frigidissimum esse sanguinem, ob id æstu torrente præcipuè à draconibus expeti: quamobrem in amnes mersos insidiari bibentibus: arctatisque illigata manu in aurem morsum defigere, quoniam is tantum locus defendi non possit manu: dracones esse tantos vt totum sanguinem capiant: itaque elephantos ab ijs ebibi, siccatosque concidere: & dracones inebriatos opprimi, commorique. *Pl. l. 8. c. 12.*

AP. Saturati odio & sanguine inimici sæpe in eorum funere quos oderunt, cœlesti casu repente fulminati concidunt, adeò vt ex ipsius cineribus vltores, resurgere videantur. Diogenianus: Ἡ Νέμεσις παρὰ πόδας βαίνει, *Nemesis ad pedes adest.*

XXXVI. ELEPHANTVS GEMINO CORDE.

Vir magnanimus, vel duplex.

DVPLICI tum corde, tum sensu animi Elephantus esse dicitur, & alterò quidem ira incendi, altero mitigari, & leniri Maurorum peruagatum esse sermonibus. *Ælian. l. 14. c. 6. de an.*

APODOSIS.

Vel magnanimos viros significat, quos oportet esse veluti duplicis supra alios cordis generositate præditos, & vt ait Homer. ῥηξήνορας καὶ θυμολέοντας.

Vel ſimulatorem minimè ſimplicem, & vanum, & inconſtantem, qui modo hunc, modo illum affectum induit.

Cor mundi inſtar habens.

XXXVII. ELEPHANTI GEMITVS.

Pœnitentiæ.

Phil.c.5.l.2. FERTVR Elephantus noctu miſerabiliter immurmurans, deplorare ſeruitutem ad quem ſi homo acceſſerit, ſiſtit querelas quaſi verecundus.

APODOSIS.

Gemitus Elephanti ſuſpiria peccatoris ſignificant, cui incuſſus erratorum dolor miſerabiles gemitus & lacrymas exprimit: ſed lacrymas quas Deus miſeratus ſuauiſſimè detergit, mentem cœleſtibus lenimentis recreans, ſunt omnino illi fletus, vt ait D. Bernardus, vinum Angelorum. egregiæ erga Deum charitatis indices. Olim quidem in pignus veræ amicitiæ ſanguinem de venis extractum ab amicis & aſſeruatum legimus. hoc imitantur qui amoris vi lachrymas eliciunt, quod Dauidem & Ionathan in illa mutua animorum complexione feciſſe refert Philo, additque lacrymas ipſas in tantæ amicitiæ pignus vaſculis exceptas eſſe, & ſimul reconditas. Qui igitur Deum eximia charitate diligit, & in peccatorum odium vbertim lacrymas fundit, rem gratiſſimam libat numini, vnde ipſe quoque ex fletu permagnas haurit ſuauitates.

XXXVIII. ELEPHANTI HORDEVM.

Talio.

SI Elephanti ſapienter factum, idque auditu dignum præterirem, me quis ignorantem fortaſſe præteriiſſe putet? quamobrem dicetur: cùm is qui hordeum huic admetiendi procurationem habebat,

hordei partem subſtraxiſſet, illiusq; in locum lapidibus suppoſitis, ipſi debitam tamen menſuram cumulate ſeruaſſet, vt dominum vtriuſque, ſi quando vidiſſet falleret: Elephantus videns hunc, qui ipſum debito fraudabat, polentam coquere: primum promuſcide ſabulum collegit. deinde in ollam infudit, ſicque ſolerter iniurijs, iniurias ſibi illatas vltus eſt. *Ælian. li. 6. de Anim. cap. 52.*

Ap. *Sic ars deluditur arte.*

XXXIX. ELEPHANTI LINGVA.

Lingua moderatio.

ELEPHANTVS fera omnium mole maxima eademque prudentiſſima, linguam habet perexiguam, vt penè oculos fugiat: γλῶτταν δὲ ἔχει μικρὰν σφόδρα, καὶ ἄτοπος. ὥστε ἔργον εἶναι ἰδεῖν. *Ariſt. c. 6. l. 2 de anim.*

Ap. Generoſiſſimi quique & prudentiſſimi vt factis efficaces ita verbis parci, Gallici prouerbij legem ſequuti:

Le dire fait rire.
Le faire fait taire.

Non credo auguribus qui aures verbis diuitant. *Accius in Aſtyanacte.*

XL. ELEPHANTI LITTERAE.

Honoris cupiditas.

MVTIANVS author eſt Elephantum literarum ductus Grecorum didiciſſe, ſolitumque perſcribere eius linguæ verbis: *Ipſe ego hæc ſcripſi & ſpolia celtica dedicaui.* *Pl. lib. 8. c. 3.*

Ap. Laudis guſtus omnes & brutas ipſas animantes capit. πᾶσιν ἔρως τοῦ μέλλοντος ἐνίδρυται. Phil. Neque verò male dicetur de aliquo aſtydamaſte, qui laudes ſuas prædicet & ſcriptis mandet.

Bella eſt nouimus, & puella, verum eſt,
Et Diues: quis enim poteſt negare? *Martial. l. 1*
Sed dum te nimium Fabulla laudas,
Nec diues, neque bella, nec puella es.

XLI. ELEPHANTVS AD MVSICAM.

Literæ cicurant feritatem.

QVAE Indus & Afer de suæ vterque regionis animalibus referunt hæc sunt. Si Indicus Elephantus robore ætatis confirmatus, capiatur, ex feritate ægrè traducitur ad mansuetudinem, & quod desiderio libertatis teneatur, ideo cædes molitur: ac si vinculis deuinciatur & constringatur, magis incitatur animo, neque vllam seruitutem perpetitur. At enim Indi varijs & multiplicibus cibariorum illecebris, illum delinire student, ille tamen nihil de sua acerbitate remittens, nihilque ab ijs blanditijs mitescens, ijs preclarè contemptis, pergit ijsdem infestus esse. Quid igitur ij comminiscuntur & machinantur? instrumento quodam musico, (scindapsum vocant) vernaculam cantiunculā ei canunt, is animum attendit, auremque ad audiendum erigit, & suauitate illius demulcetur, animi incitatio comprimitur. Tum paulatim in obiectum cibum respicit, & tametsi omnibus vinculis exsoluitur, tamen cantu deuinctus, non amplius ad pristinos mores à mansuetudine deficit, & cibo libenter veluti conuiuia fruitur.

Ælian. l. 12. cap. 44. de Anim.

APODOSIS.

Literarum suauitate ferociores mitigantur.

Nemo adeo ferus est qui non mitescere possit,
Si modo culturæ patientem commodet aurem.

Horat. ep. 1. lib. 1.

XLII. ELEPHANTORVM OLEA.

ELEPHANTI si quando saucij fuerint, oleæ flore infixa corpori tela excutiunt.

Ælian. lib. 2. cap. 18.

AP. Venenata vitiorum tela pacis & conciliationis nuncia pœnitentia expellit. Pacianus epistola primâ ad Symphorianum. Pigeat sanè peccare, sed pœnitere non pigeat, pudeat periclitari, sed non pudeat

deat liberari, quis naufrago tabulam ne euadat, eripiet? quis sanandis vulneribus inuidebit?

Item, Pastores contra reptilia selenes herbæ succo pedes iungunt, βοτάνη σελήνη καλουμένη τὸν καταφερόμενον ἀπ' αὐτῆς ἀφρόν, περὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ θέρους οἱ ποιμένες αἴροντες ἀλείφουσι τοὺς πόδας, καὶ οὐδὲν ὑπὸ τῶν ἑρπετῶν ἀδικοῦνται. *Plutarch. in Inacho.*

XLIII, ELEPHANTI PARTVS.

Opus tardum sed magnum.

ELEPHANTI per octodecim menses vterum ferre dicuntur, at pariunt Elephantos: βύουσι δὲ τοὺς μὲν πλείστους ὀκτὼ καὶ δέκα μῆνας, ἐλαχίστους δ' ἑκκαίδεκα. Aristoteles biennio parere putat. Non audiendus Plautus in Sticho, qui decennium illis tribuit. *Audiui sæpe hoc dicier, solere Elephantum grauidam perpetuo decem annos esse.*

AP. In opus tardum quidem, sed magnitudine tarditatem compensans. Ad opera similiter allusit Plinius partus Elephantorum secundum Plauti mentem d finiens Nam *de grammaticis* (inquit) *semper expectaui, paturiri aduersus libellos meos, quos de grãmatica edidi · & subinde arbortus fecere in decem annos quam celerius etiam Elephanti pariant.* De his operibus dici solet quod habet Hom.

Ὄψιμον, ὀψιτέλεστον, ὅου κλέος οὔποτ' ὀλεῖται. *Iliad. β. 5.*
Serum lenti, exitus, cuius gloria nunquam peribit. 325.

XLIV. ELEPHANTI POTVS.

Voluptuarij sordes.

POTVS aquæ pellucidæ Elephantis, inimicissimus est, turbulentam & sordidam suauissimè bibunt. *Ælian l.17. cap. 7. de Animal.*

APODOSIS.

Voluptuarijs honesta quæque sordent, obscœna placent & ad eorum stomachum faciunt, viuunt enim

Prudent in Cathem.

Cœno, non cœlo.
Frenentur ergo corporum cupidines,
Detersa vt intus emicet prudentia:
Si excitato perspicax acumine
Liberáq; flatu laxiore spiritus
Rerum parentem rectius precabitur.

XLV. ELEPHANTI PTOLOMAEI.

Sera pœnitentia.

EXORIENTEM Solem Elephanti venerantur, promuscidem, tanquam manum aduersus Solis radios alleuantes. Itaque hos ei charos esse, & egregiè diligi Philopator Ptolomæus testis est nobis locuples. Is sanè post partam victoriam eius belli quod cum Antiocho gessisset, cum quàm gratissimus aduersus Solem, quem Deum existimabat, esse vellet, proque victoria ei gratias persolueret, tum alia magnifica sacrificia fecit, tum verò quatuor Elephantos bene magnitudine grandes, existimans se sic Deum religiosè colere, primum immolauit: deinde cum in somnijs minis Dei percussus fuisset, ob inuisam numini talem hostiam, religionis metu permotus, pro immolatis ex ære quatuor Elephantes in honorem Solis excitauit: hoc vt supplici facto hunc sibi placatum efficeret. Ergone Deum Elephanti venerantur; homines autem rationis participes, sitne Deus necne sit dubitant: tum si sit, humanásne res curatione & administratione dignetur.

Ælian. li. 7. cap. 44.

APODOSIS.

Parabola designat eos qui mortuis, quos ipsi interfecerunt inania statuunt monimenta, cum vitam rem omnium dulcissimam eripuerint, quàm nulla industria, nullis opibus restituere possunt.

Euripides. Δεῦ μέλαινα νύκτερ☉ τε ἀνάγκης.

XLVI. ELEPHANTORVM PVRIFICATIO.

Casta placent superis.

AVTHORES sunt in Mauritaniæ saltibus ad quendam amnem cui nomen est Amilo, nitente Luna, greges Elephantorum accedere, ibi ij se purificantes solenniter aqua conspergi atque ita salutato sydere in siluas reuerti. magni sunt puritatis amatores Elephanti, qui non modo lotionibus indulgent, sed etiam floribus à se collectis extruunt præsepia. *Plin. lib. 8. cap. 1. Æl. lib. 13. cap. 8.*

APODOSIS.

Puritas & cultus DEI hac icone pulchrè significatur.

Casta placent superis: pura cum veste venite, *Tibull.*
Et manibus puris sumite fontis aquam.

Τὸ μὲν μηδὲν ἁμαρτεῖν ἴδιον Θεοῦ. τὸ δὲ μετανοεῖν, σοφοῦ. *Philo de profugis.*

XLVII. ECHINVS.

Prouidentia.

NOVIT terrestris Echinus cubilia sua Aquilonis & Austri ortu commutare; duas enim cubilibus fenestras facit, alteram Notum versus, Boream versus alteram quaque parte ventum futurum præcognoscit, fenestram obturat, alteram recludit. Habet & illud quo se ab insidijs canum tueatur, vt se globum sentibus vndique munitum colligat: *Putarch. in libro, Vtra.*

Στρόβιλος ἀμφ᾽ ἄκανθαν εἱλίξας δέμας *Aristot. de Animal. & Ion. Poeta.*
Κεῖται δακεῖν τε καὶ θιγεῖν ἀμήχανος.

APODOSIS.

Talis est opportunitatis captator, qui se ad rerum fluentium cursus fingit & componit, & vt ait politissimus Heliodorus

Τῆς ὥρας ἐνδόσιμον ἐπιτηρεῖ. *Æthiop. l. 4*

XLVIII. ECHINI PARTVS.

In mora periculum.

Diog. Cent. 4. adag. 91. ἐχῖνος τὸν τόκον ἀναβάλλει.

ECHINVS animal est, vt omnes norunt, aculeorum segete circumuallatum, illud cum catulos concepit, partum diu remoratur, asperitatem videlicet stimulorum, & Lucinæ angores pertimescens. Sed tamen quo segnius differt, eo grauioribus angitur pœnis. ita temporis incrementis fœtus asperior maternam aluum lancinat.

APODOSIS.

Nulla imago commodior ad eorum mores exprimendos, qui suscepto semel exomologeseos consilio, inertia interim obrigescente differunt, & rem cæteroqui leuem sibi indies faciunt grauiorem.

Μελλησμῷ βίος οἴχεται.

XLIX. EQVA PHIDOLAE.

Honor per Vicarium

EQVA Phidolæ Corinthij athletæ domino ab ipsis carceribus excusso, cursum pristinum æque ac si sessorem habuisset, retinuit, conuertit se ad metam, excitauit ad tubam, stetit ante ludorum præfectos victoriæ compos. Elei autem Phidola victore renunciato concesserunt, vt & equæ simulachrum dedicaret. Simile habet Plin. de equis albatis in Claudij Imperatoris Circensibus.

APODOSIS.

Prouerbiali charactere dicetur in Imperatores, qui per fortes & fidos administros magnas laureas consequuntur.

non vltima laus est.
Pro Domino pugnasse suo.

L. E-

L. EQVVS INCITATVS CALIGVLAE.

Diues indoctus.

INCITATO equo, cuius caussa pridie Circenses, ne inquietaretur viciniæ silentium, per milites indicere solebat, præter equile marmoreum, & præsepe eburneum, præterque purpurea tegumenta, ac monile è gemmis, domum etiam, & familiam & supellectilem dedit quo lautius nomine eius inuitati acciperentur; Consulatumque traditur destinasse. *Suet. in Caligul. c. 55.*

APODOSIS.

AP. Quid est aliud equum auro, argento, familia, supellectili, consulatu donare, quàm in hominem fatuum, & belluinis permotionibus incitatum diuitias congerere? Num postquam exciderit illi, merito acclamandum est, quod vulturius cani apud elegantem Phædrum.

ô Canis, merito iaces
Qui concupisti subito Regales opes,
Triuio conceptus, & educatus stercore.

LI. EQVVS LENAEI.

ΙΠΠΟΣ ΛΗΝΑΙΟΥ.

Gratia relata.

HOc quoque animalibus contigit, inquit Aelianus, quod dijs sint curæ, neque vel contemnantur ab eis, vel negligantur. Nam vt ratione careant, suo tamen intellectu & conuenientе eis sapientia nō destituuntur. Quomodo autem amentur, dicam: si non multa è multis, tantum tamen, quantū satis fore videbitur. Vir quidam Lenæus nomine, equum possidebat, & forma speciosum & cursu celerrimum, & animo intrepidum: quique in spectaculis cursum ad quem institutus erat egregiè decurrebat, & in bello

forti-

fortitudinem, tolerantiamque suam cum aliâs declarabat, tum persequendo, si opus esset, tum retrocedendo tempestiuè. Propter igitur hæc omnia commendabilis equus, dominum suum inter cæteros equites quam celeberrimum reddebat. Hic equus adeò eximius, ictu quodam, dextro oculo læsus, eoque captus est. Et cum Lenæus spem suam omnem, propter hunc equi casum vacillare videret, (nam læuo eius oculo, soli integro, scutum equestre & alia arma tenebras offundebant,) Serapidis templum adit, adducto secum ceu victima quadam equo, & pro eodem Deum precatur, ceu fratre aut filio, & vt supplicem insontem misereretur orat. Huius enim calamitatis causam, ab hominum quorundam, siue facto nefario, siue mali ominis dicto esse profectam. Equus verò quonam pacto (dicebat) vel sacrilegium, vel cædem, vel blasphemiam committeret? Per suam quoque innocentiam, vt qui nemini iniurius fuisset Deum obtestabatur, & propterea, vt commilitonis ac amici sui oculum restitueret, rogabat. Tum Deus, vtcumque magnus non neglexit, neque contempsit brutum mutumque animal, & pariter ipsius & supplicantis misertus, remedium dictat, iubetque oculum equi, non quidem perfundi liquido vllo remedio, sed fomentis per meridiem in ambitu templi calefieri. His peractis, Equi oculus redintegratus est, & Lenæus Deo, vt se gratum declararet, sacrificauit. Equus iam integer saltabat & hinniebat circa templum: iamque grandior & formosior videbatur, seque veluti ostentans ad aram vsque non sine ambitione accurrebat. Denique circa gradus se volutans, Deo Seruatori quo posset modo gratias se agere præ se ferebat. Aelian. *lib.* 11. *cap* 31. *de Animal.* in quo Serapidis dæmonis in θεραπείαις præstigias licet agnoscere.

APODOSIS.

Gratia publicè & cum magna amoris testificatione referenda, non occultanda. Seneca *lib.* 2. *de benefic.*

benefic. Quidam furtiuè agunt gratias & in angulo & ad aurem. Non est ista verecundia, sed inficiandi genus. Ingratus est qui remotis arbitris agit gratias.

LII. EQVI CELTIBERORVM.

Inconstantia, vel, *Ingenium locis accommodandum.*

CELTIBERORVM equi cum sint cinerei coloris, vbi in exteriorem Hispaniam venerunt, colorem mutant: ὑπόφαιροι ὄντες μεταβάλλειν τὴν χρόαν, ἐοικέναι παρθικοῖς, dixit Strabo lib. 3.

APODOSIS.

In versatili ingenio homines, qui pro varietate locorum variant mores, Clearchus affert in persona *in prou.* Nestoris aptissimum ad hoc argumentum distichon.

Πουλύποδος μοι τέκνον ἔχων νόον, Ἀμφίλοχ' ἥρως,
Τοῖσιν ἐφαρμόζων ὧν κε πρὸς δῆμον ἵκηαι.

Polypi ingenium mi fili Antiloche heros,
His te accommoda quorum in patriam veneris.

Talis fuit Alcibiades: quippe Athenis elegans: Spartæ austerus: in Thracia potator: apud Thissaphernem mollis erat & delicatus.

LIII. EQVI VOLSILVPI.

Fortitudo ex aduersis.

FERVNT equos, qui certamen cum lupis semel *Plu. in sym.* inierunt, quos Græci λυκοσπάδας nominant, ani- *l. 2. quæst. 8.* mosiores reddi & perniciores.

APODOSIS.

Ex aduersorum conflictu nascitur virtus, & sustentatur. Secundæ res acrioribus stimulis animum explorant: quia miseriæ tolerantur, felicitate corrumpimur. Tacitus. *Fortis miles de confragoso venit.* *histor. lib. 1.*

LIV.

LIV. FELIS AFRA.

ΓΑΛΗ ΛΙΒΥΚΗ.

Auarus cumulat bona, quibus non fruitur.

Strabo lib. 3. pag. 91. num. 50.

GYMNESIAS populos in Hispania Cuniculorum infestâ multitudine vexatos, de sedibus relinquendis cogitasse ferunt, & habitandam terram missis legatis petijsse: Tandem armata in feras industria Afras feles maximè feras conquisierunt, quarum ministerio ad venandos cuniculos vtuntur: sed non nisi ore obligato in foramina eas immittunt, quo fit vt prædam excutiant, aut vnguibus lacerent, minimè verò deuorent.

APODOSIS.

Epist. 2.

Hoc stratagemate dæmon vtitur in auaros, quos ille ad bona comparanda propè furioso semper instigat affectu, nec partis libero animo frui sinit. D. Cyprian. *Nec intelligit miser auarus speciosa esse sibi supplicia, auro se alligatum teneri, possideri magis quàm possidere diuitias atq; opes. O detestabilis cæcitas mentium, & cupiditatis insanæ profunda caligo! cùm exonerare se possit, & leuare ponderibus, pergit magis fortunis augentibus incubare, pergit cumulis pertinaciter adhærere.*

LV. FELIS IN CROCOTO.

Diues fatuus.

ICON diuitis indocti felis est in crocoto. Est autem Crocotus delicatissima vestis ad vsum elegantiorum hominum: qua felem amicire quid magis ineptum, aut ridiculum?

APODOSIS.

Feles igitur sunt in Crocotis indocti, & improbi homunciones, qui triumphant in honoribus & opulentia, quibus ornamentis indignissimi sunt, nati dumtaxat

Et Veneri, & cœnis, & plumis Sardanapali

LVI.

LVI. GVLO.

Gula.

GVLO animal canis magnitudine, illi aures & facies velut catti, pedes & vngulæ asperrimæ, corpus villosum. Voracissimum est, quippe reperto cadauere tantum vorat, vt violento cibo corpus instar tympani extendatur: Mox inuentis angustijs inter arbores se stringens egerit, vt statim redeat ad cadauer. *Olaus lib. 18 cap. 5.*

APODOSIS.

Creditur à natura creatum ad ruborem hominum, qui vorando, bibendoque vomunt, redeuntq; statim ad mensam. Quod Vitellium factitasse memorat Tranquillus

Heu cæli terræq; pudor.

LVII. HERINACEVS.

Charitas in suos.

HERINACEVS in vites obrepens vuas pabulatur, quas aculeis suis excipit, redit deinde acinis onustus (racemum ambulantem diceres) & catulis suis omnia quæcunque colligit tradit decerpenda. *Vide Plin.*

APODOSIS.

Patris in liberos, aut præceptoris in discipulos charitas, quibus omnia suo labore parta illi impertiunt. Is amor, vt ait Oppianus, *στάζει ἐνὶ κραδίῃ γλυκερὸν γάνος*, instillat in cor parentum melleum quemdam lætitiæ sensum, & vt ait tritus senarius, *Ἅπασι δ᾽ ἀνθρώποις ἄρ᾽ ἦν ψυχὴ τέκνα.* Quo in argumento quoque spectabiles sunt Phocæ, nam adeo prolem diligunt, vt vna Aegis capta à piscatoribus fœtum quem in hac seruitute pepererat tantopere luxerit, vt triduo abstinuerit cibis animal alioqui voracissimum. *Oppian. ἁλιευ. β.* *Anth. lib. 5.*

LVIII. HERINACEI VRINAM TABIFICAM REDDVNT IN EXTREMO DISCRIMINE.

Disputatores qui maledictis eludunt argumenta.

HERINACEI, in desperatione, vrinam ex se reddunt tabificam tergori suo spinisq; noxiam, propter hoc se capi gnari. Plinius *lib.8. c.37.* Simile quod habet de sepia *lib 9. c.29.*

APODOSIS.

Multi disputatores cum premuntur rationibus eructant maledicta, quod hęreticorum ingenio apprimè conuenit, nam vbi amentatis veritatis hastis obruuntur, continuò se in dicteria aduersus summum Pontificem & inclytos sacerdotum religiosorumque cœtus effundunt. Rectè S. Irenæus in hanc sententiam. *Lib.3. c.19.* *Sed enim sepiæ isti, (quorum figura illud, quoque pisculentum de cibis lex recusauit) vt traductionem sui sentiunt tenebras, huic blasphemiæ interuomunt.*

LIX. HYAENA.

Hæretica prauitas.

HYAENA, vt Aristoteles tradit, læua in manu vim sopiendi habet, & solo tactu somnum conciliandi, sæpeque numero in stabula ingressa cùm dormientem aliquem deprehenderit, & pedetentim ad illum ingressa fuerit, soporiferam, vt ita dicam, manum eius naribus admouet, sicque eas opprimit, hic vt sine sensu esse videatur: ac tantum terræ suffodit, quantum sit ad ipsum obruendum satis: guttur verò & supinum & nudum relinquit, in quod incumbens somno oppressum suffocat, postea; in latibulum abstrahit. Iam cum Lunæ orbis plenus est, retro posito Lunæ fulgore suam canibus vmbram inijcit, quos statim mutos reddit, & tanquam veneficio

quo-

quodam eorum ſenſus perſtringit: deinde & elingues abducit, & optatis fruitur.

Ap. Præclara imago hæreticæ prauitatis, quæ in fideles cautis primum artibus ſerpit, deinde incautos ſumma crudelitate extinguit, & plerumque canibus ipſis gregis cuſtodibus eripit vocem, vt in oues omni feritate deſæuiat.

Dij talem terris auertite peſtem.

LX. HYÆNA. ΥΑΙΝΑ.

Inconſtantia improba.

HYAENA quotannis ſexum mutat, mariſque & fœminæ vices vna & eadem alternat: κοινωνοῦσι τε τῆς ἀφροδίτης ἑκατέρας, καὶ γαμοῦσι τε καὶ γαμοῦνται, ἀνὰ ἔτος καὶ πᾶν ἀμείβουσαι τὸ γένος. Ælian. Ariſtoteles tamen negat. l. 1. de An. c. 15.

Ap. Symbolum inconſtantis hominis, qui nunc perſonam aſſumit grauitatis, nunc mollitie degenerat in fœminam. D. Ambroſ. *Aſſueſce vnus eſſe, vt vita tua picturam aliquam exprimat.* Hanc tamen de Hyæna hiſtoricorum ſententiam confutat Clem. Alexan. οὔκουν οὐδὲ τὴν ὕαιναν μεταβάλλειν τὴν φύσιν πιστευτέον ποτέ. οὐδὲ γὰρ αἰδοῖα ἔχει τὸ αὐτὸ ζῶον ἅμα ἄμφω ἄῤῥενος καὶ θήλεος, καθ' ὥς ὑπειλήφασί τινες, ἑρμαφροδίτους τερατολογοῦντες. Pædag. l. 2.

LXI. HYSTRIX LVDOVICI.

Victoria.

LVDOVICVS XII. poſt bella Italica inter inſignia ſua Hyſtricem eſſe voluit, qui ora vrgentium canum figit, & miſſilibus aculeis inuadit, cum hac inſcriptione, *Vltus auos Troiæ*

Ap. Hac icone victoria de infeſtis & importunis hoſtibus reportata, à ſapientiſſimo rege ſignificata eſt. Echinus haud diſſimili admodum ſymbolo, ſignificat virum ſua innocentia fretum, qui maleuolo-

rum obtrectationes facile contemnat: est enim hoc inditum à Natura ad sui defensionem animali ingenium, vt si quando impetentium canum vim sentiat acriorem, totum se in globum colligat, solam aculeorum segetem suis hostibus ostendens, qua se quasi muro æneo circumuallatum tuetur, vt est apud Athen. lib. 3.

Στρόβιλος ἀμφ' ἄκανθαν εἱλίξας δέμας
Κεῖται, δακεῖν τι καὶ θιγεῖν ἀμήχανος.

Scipio Amiratus tribuit Echini insigne fortissimo Duci Vespasiano Gonzagæ, quo vtebatur ad militarem vim constantiamque significandam cum hoc lemmate,

Decus & tutamen in armis.

LXII. LEO.

Perspicacitas.

Aelian. l. 5. cap. 39. LEO solus inter animalia apertis oculis nascitur, ἐκπετάσμένοις τίκτεται τοῖς ὀφθαλμοῖς. Animal est lucis amicum, cuius magna vis in oculis sita est.

AP. Potentum liberos significat, qui ab ipsis penè incunabulis sunt perspicaces, vel typus est pij animi Deum tanquam æternum iustitiæ Solem intuentis.

Sic inter pullos Aquilæ,
Exploratores oculis qui pertulit ignes
Sustinuitq́; acie nobiliore diem:
Nutritur, volucrumq́; potens, & fulminis hæres,
Gesturus summo tela trisulca Ioui.

LXIII. LEO.

Vigilantia Principum.

LEONVM olim rictus templorum valuis Basilicarumque vestibulis affixi vt vigilantiæ admonerent, cuius ipsi sunt Symbola.

AP. Vigilandum est maximè principibus, qui in Reip. sunt custodia. Rex Persarum matutinum excitatorem fertur habuisse; qui eum hac voce quotidie excitaret: ἀνάστα ὦ βασιλεῦ, καὶ φρόντιζε τῶν πραγμάτων. Plutarch. *ad præsidem indoctum.* Notum illud Homeri:

Οὐ χρὴ παννύχιον εὕδειν βουληφόρον ἄνδρα.

LXIV. LEO CAPTIVVS A LEPORE.

Iudex nummarius.

LEPVS cæteroqui timidissimum animal aureo vinculo reuinctum Leonem trahit, vt est in adagio, ἕλκει λαγὼς λέοντα χρυσίῳ βρόχῳ. Lagophalmus erat quispiam, qui principem muneribus corruperat.

APO. Iudices qui se terribiles improbis præbere debent, tùm demum à reis leporibus alioqui timidissimis triumphantur, cum acceptis nummulis ius fasq; delent. Iudices mali non attendunt merita caussarum; sed pecuniarum merita: non iura, sed munera: non iustitiam, sed pecuniam: non quod ratio dictat, sed quod voluntas affectat: non quod lex sentit, sed quod mens cupit: non inclinãt ad iustitiam animum, sed iustitiam declinant ab animo: non vt quod licet hoc libeat, sed vt liceat quod libet. *Innocentius.*

LXV. LEONVM CATVLI.

Indoles generosa.

QVID verò de Leonum catulis? qui matrum vteros stimulant, & exarant vnguibus ad lucem festinantes: γράφουσι τοῖς ὄνυξι τὰς μήτρας τῶν μητέρων πρὸς φῶς ἐπαγόμενοι. *Ælian: de Animal:*

AP. Dicitur de ingenijs generosis, & volucri quodam igne ad optima quæque accensis. Memini me hanc præclaram Æliani similitudinem versibus expressisse in Ode ad Regem Christianiss.

Qualis perosus vincla puerperi
Lentam Diana sollicitat manum,
Gestitq; in auras exilire
Magnanimi catulus Leonis.
Mox arte patris impete praeferox,
Primiq; matris laetus adorea,
Praegestit agris, & sequaci
Dente premit capreas fugaces.
Talis paterni sanguinis aemulus,
Per lucem auorum Borbonides celer
Torrente iactat impotenti
Ingenij, Genijq; pondus.
Nec vis nec aetas sustinet impetum,
Sed praeuolanti numinis alite
Curas parentis laureatas
De viridi meditur auo.

LXVI. LEO AD CRVCEM STRATVS.

Passio Christi terror daemonis.

BACCHABATVR in agrorum vastationibus Leo furiali rabie, nec hominum sisti vllis remedijs poterat, cum ecce tibi D. Chrysost. iubet crucem humanae salutis vexillum in eodem campo erigi, quem saepius furor terrorque indomiti animalis afflabat, mane ad trophaeũ Leo crucis inuentus est mortuus, non machinis humanis, sed salutari ligni vi, atque praestantia extinctus, refertur *in vit. D. Chrysost.*

APO. Nihil aequè Cacodaemonis furorem & improbissimos conatus frangit ac iugis cruciatuum Domini memoria,

Agnus enim vice mirifica
Ecce Leonibus imperitat,
Exagitansq; truces aquilas
Per vaga nubila perq; notos
Sydere lapsa columba fugat.

Pru-

Prudentius in libro καθημερινῶν. Et August ſerm. 7. de tempore in illud Eſaiæ, factus eſt principatus ſuper humerum eius. *Meritò Crux Chriſti dicitur principatus: quia per eam diabolus vincitur & totus mundus ad Dei gloriam reuocatur.*

LXVII. LEONIS EDVCATIO.

Inſtitutio generoſorum Adoleſcentum.

LEONEM cicurans, nec cæde nec minis blandire. Philoſt. μήτε παίειν, μήτε θεραπεύειν, altero enim μνησικάκοις, altero ἀγερώχοις, leones fieri. *In vita Apollonij, ca. 13. lib. 7.*

APODOSIS.

Generoſi animi ſeueritate obdureſcunt, blanditijs efferuntur. Plutarchus, περὶ παιδ. ἀγωγ. κἀκεῖνό φημι, δεῖν τοὺς παῖδας ἐπὶ τὰ καλὰ τῶν ἐπιτηδευμάτων ἄγειν παραινέσεσι καὶ λόγοις, μὴ μὰ Δία πληγαῖς μηδ᾽ αἰκισμοῖς. δοκεῖ γάρ που ταῦτα τοῖς δούλοις μᾶλλον ἢ τοῖς ἐλευθέροις πρέπειν. edit. Hen-Step. pag. 14. tom. 1. Addo oportere pueros ad præclara ſtudiorum decora inducere adhortationibus & orationibus, non per Iouem plagis & verberibus, videntur enim hæc ſeruos potius quam liberos decere, ferula ſolis, aſinis gratiſſimum eſt pabulum, cæteris animantibus præſentaneum venenum. *Plinius.*

LXVIII. LEO SE FLAGELLANS.

Cruciatus corporis voluntarius.

LEO, ne quid ignauè faciat, flagellans ſemetipſum cauda excitat, ὁ λέων τῇ ἀλκαίᾳ ἑαυτὸν ἐπεγείρει μαστίζων. Elephanti pariter ſe vt ad certamen incendant proboſcidè verberant. ἀλκαία *Leonis cauda. Ælian. l. 6. de Animal. cap. 1.*

AP. Cruciatus corporis voluntariè ſuſcepti paratiores nos ad pugnam cum dæmonibus incundam faciunt.

Cos Virtutis pati.

LXIX. LEO HERMIÆ.

Rex vigilans.

Plin.li.37. FERVNT in Cypria insula in tumulo regali Hermiæ, iuxta cetarias marmoreo Leoni fuisse inditos oculos ex smaragdis, ita radeantibus etiam in gurgitem, vt thynni, cæterique pisces terrore afflarentur.

AP. Leo typus est Regiæ maiestatis, cuius smaragdini oculi longè lateque radiantes in gurgitem, diffusam vbique partium regum in populares prouidentiam cum horrore quodam maiestatis significāt. ἐγρηγορότα δὲ γράφοντες, ἢ καὶ φύλακα, λέοντος γράφουσι κεφαλήν. inquit Orus. Hierog.6.lib.1.

LXX. LEONES MEGARENSIVM.

Malum retortum in caput auctoris.

Lib.1. c.8. MEGARENSES, cum caperentur à Caleno, caueis effractis Leones in hostes immisere: rati se obicem lasciuienti iam in ciuium capita mucroni obiecturos, sed miseri ab iisdem tristi, & vel ipsis hostibus miserabili spectaculo sunt deuorati. Vide Pier.

Attalus Stoicus. AP. Insidiæ sæpè reuoluuntur in caput authoris. *Malitia maximam partem sui bibit.*

LXXI. LEO SIMIAM VORANS.

Vltio potentiorum.

LEo ad remedium morbi vorat simiam. Philost. lib.3. cap.1. ἐπιτίθεται δὲ πιθήκῳ λέων νοσῶν μὲν ὑπὲρ φαρμάκου, τὴν γὰρ νόσον αὐτοῦ τὰ κρέα ἴσχει ταῦτα. Insidiatur autem simiæ Leo ægrotus quidem medicinæ gratia: Aiunt namque eiusmodi simiarum carnes leonum morbis mederi.

APOP.

Ap. Leo vir potens, ira morbus, ſimia tenuis homo, in tenuiorum enim iugulis potentiorum ludit mucro, quibus idem eſt hominem occidere, ac πισικὸν βάλλειν βόλον, quod de Ptolemæo ferunt.

LXXII. LEONIS OCVLVS.

Illuſtrium virorum nomen.

LEO non modo viuus obtinet, quod ait Phile in Iambicis, τὴν φύσεως μοναρχίαν: ſed etiam cũ mortuo viuit terror: Atque id non modo in tota mole corporis: verum in eius particula, in oculo, cuius eam vim eſſe aiunt vt ſub axilla geſtatus cæteris animantibus non leue ſit terriculamentum.

APODOSIS.

Fortium virorum nomen & memoria ſola improbis eſt terrori, & vt ait parœmia δαφνίνη βακτηρία. De hoc autem Leonis etiam mortui terrore, præclare Statius. *Manſere animi virtuſq; cadenti* *Syluar. 2. in Leone manſueto.*

A media iam morte redit: nec protinus omnes
Terga dedere minæ, ſicut ſibi conſcius alti
Vulneris aduerſum moriens it miles in hoſtem,
Attollitq; manum, & ferro labente minatur:
Sic piger ille gradu ſolitoq; exutus honore
Firmat hians oculos, animamq;, hoſtemq; requirit.

LXXIII. LEPVS DONO DATVS.

Symbolum ignauiæ.

SVB Boleſlao III. Polonorum rege Palatinus quidam Polonus qui bello extremo contra Ruſſos ad Haliciam, ſua fuga exercitui reliquo fugæ cauſa extiterat, cum domum rediiſſet, rex ei leporis pellem, colum & fuſum dono miſit, qua ille ignominia ad voluntarium ſuſpendium adactus eſt. *Cromerus lib. 6.*

Apo. Notantur hoc ſtigmate, ἐν πολέμοισι λαγωοί.

LXXIV. LVPVS AD SQVILLAM

Vltio præsens.

SQVILLAE cum se interceptas sentiunt, fastigium quod eminet à capite quodque simile est acutissimo triremis rostro, atque in summa parte sectur as habet modo serrulæ vncinatæ: hoc, inquam, animolæ illæ bestiolæ cum incuruauerint, summa leuitate saliunt & tanquam saltatorium versant orbem. Lupus ore hianti squillam ex lassitudine viribus desertam comprehendit atque prandium fore arbitratur. Squilla primum in gutturis laxitate saltat, post, aculeos in miserum venatorem defigit, huic interiora exulcerantur, tumescentiaque sanguinis plurimum mittunt. Denique suffocatione lupum interficiens, interficitur.

AP. Simile quod habes alio in loco de Catto & Pica ex Petronio.

Hostem mortua discruciat.

LXXV. LVPVS VENETVS.

Gratia relata præter spem.

FERVNT hominem, eo nomine, quod libenter sponderet, celebrem, & ideo dicterijs hominum obnoxium, incidisse in Venatores, qui in cassibus habebant lupum: qui cum per iocum dicerent, se lupum missum facturos si ipse fide iuberet se ea damna pensaturum: hominem id in se recepisse, lupum ita dimissum armentum equarum nulla nota inustarum, satis magnum abegisse, atque ad sponsoris istius stabulum abduxisse, sponsorem recepta beneficij mercede equas inusto lupi signo notasse, & lupiferas appellasse.

Strab. l. 5.

ἀχαρακτηριάτων.

APO. Gratia nonnunquam abundè refertur, à quibus minimè sperabatur. Est elegans Epigramma de

de piſcatore, qui cum caluariam ſepeliret, theſaurum inuenit.

Ἰχθύας ἀγκίστρῳ τὶς ἀπ' ἠόνος εὐτρίχι βάλλων,
Εἵλκυσε ναυηγοῦ κρᾶτα λιποτριχέα.
Οἰκτείρας δὲ νέκυν τὸν ἀσώματον, δὲ ἀσιδήρου
Χειρὸς ὑποσκάπτων, λιτὸν ἔχωσε τάφον.
Εὗρε δὲ κευθόμενον χρυσοῦ κτέαρ. ἦ ῥα δικαίοις
Ἀνδράσιν εὐσεβίης οὐκ ἀπόλωλε χάρις.

Vrſinus Velius vertit.

Capturo piſces hamata in littore ſeta,
Naufraga ſorte hominis calua prehenſa fuit.
Qui caput auulſum membris miſeratus, inermi
Quæ ſuper hinc fuerant condidit oſſa manu.
Pondus vbi infoſſi terra graue repperit auri.
Gratia ſic iuſtis nulla, boniſq; perit.

LXXVI. LVPI MÆOTIDIS PALVDIS.

Pax empta.

SECVNDVM Mæotidis paludis locum Cœnopium nuncupatum, Lupi, quos non à domeſticis canibus differre credas, cum piſcatoribus ſtudioſi verſantur: quod ſi maritimæ prædæ partem fuerint aſſequuti, cum his viris rem maritimam tractantibus, & pacem habent, & tanquam fœdere deuinciuntur; ſin nihil conſequuntur, eorum retia lacerant, & diſtrahunt, & pro eo quod nihil dederunt, damnum retribuunt. Sic muſcæ, Leucade, ſanguine Tauri, qui ijſdem feriri ſolet, ſaturatæ recedunt. Sic Teneti monedulas placentis mitigant, ne ſeminibus noceant. Idem.

Æl. de Animal. l. 6. c. 65
lib. 11. ca. 8. de Animal.
li. 17. c. 16.

APODOSIS.

Interdum improbis condonatur aliquid ad mitigandam importunitatem, & verſuti pectoris inſidias amoliendas.

Cuius vulturis hoc erit cadauer?

LXXVII. LVPI AD PYRAM CAPTI.

Cupiditas mortifera.

βλέμμοι ἰχθύες μικροὶ θαλάσσιοι οὓς ἔνιοι προσαγορεύουσι λύκους.

DIOPHANES scribit nonnullas gentes Lupos ea quam dicam ratione venari, pisciculos marinos quos βλέμμους & Lupos appellant, viuos capiunt, mox eorum plures in mortario contundunt, & quam possunt minutatim concidunt agmina identidem permixta: Deinde pyra excitata eo tempore quo ventus solet esse vehementior, hanc succo obtritorum animalium perungunt. Ex quo ingens afflatur odor, atque indigenæ lupi certatim aduolant, sed mox vehementi odore quo delectantur impensius capti, & in profundum soporem lapsi, ad pyram facilè ab hominibus obruuntur.

AP. Vectigal cupiditatis calamitas.

LXXVIII. MARTICHORA.

Improbitas.

Phot. in bib. pag. 67. ex Ctesia Ind. l. mem. itē, Æl. l. 4. c. 21 Pl. l. 8. c. 21.

HORRIBILE planè monstrum Martichora, humano vultu, leonis magnitudine, colore cinnabaris in modum rubente, triplici dentium ordine, auribus humanis, oculis glaucis, cauda cubitali aculeata, & asperis vndiq; spinis rigente, quam anteriori etiam parte protendens tanquam arcu sagittas, sic aculeos ad iugeri spatium emittit, euulsos quoq; vngues infesta rabie iaculans, obuios quosque necat præter vnum Elephantum. Addit *Sol. Pol. pag.* 131. *edit. Pict.* Cauda veluti scorpionis aculeo spiculata, voce tam sibila, vt imitetur fistularum modulos, turbarumque concentum, humanas carnes auidissimè affectat, pedibus sic viget, saltu sic potest, vt morari eam nec extentissima spatia possint, nec obstacula latissima.

APODOSIS.

Hæc dira Martichoræ species peccatum significat huma-

humanus vultus, blandam imprimis peccati speciem: leonis forma, robur & audaciam : color rubeus cruentas strages : triplex ordo dentium, voracitatem peccati omnia absumentis: Cauda cubitalis aculeata eiusdem plagas, & funera. At verò tanta & tam ferox bellua vnum Elephantum castitatis typum non lædit : neque te Virgo Deipera peccati labes, in mortale genus effusa vsquam tangere potuit.

Diuina tanta est reuerentia Matris.

LXXIX. MARTICHONA.

Fortitudo expedita.

FORTITVDINIS ad omnia expeditæ, & versuti ingenij Symbolum erit Martichora, quæ cauda cubitali densissimis spinis rigente tanquam arcu sagittas, sic aculeos ad iugeri plerumque spatium emittit, vngues quoque ipsos in aduersarios magna vi eiaculatur. *Ctesias in Indicis.*

APODOSIS.

Se pharetra, sese iaculo, sese vtitur arcu.

LXXX. MATREÆ BELLVA.

Inuidia.

MATREAS planus belluam habere dicebatur, quæ se ipsam comederet. *Ath. l. 1.*

APODOSIS.

Symbolum inuidiæ, quæ seipsum curis exedit.

Nec fruitur somno vigilantibus excita curis. *Ou. 2. Met.*
Sed videt ingratos intabescitq; videndo,
Successusq; hominum carpitq; & carpitur vna,
Suppliciumq; suum est.

LXXXI. MONOCEROS IN SINV VIRGINIS.

Deo infanti.

Hac sola Numen domabile flamma.

de ani. l.22. MONOCEROS violentum animal amat virginẽ, & ea velut esca, atque illecebra capitur. *Albert.* descriptionem vide in hypotyposibus. Cæsar comment. l. 6. Monocerotis meminit: Bos, inquit, Cerui figura, cuius à media fronte inter aures vnum cornu existit excelsius, magisque directum ijs quæ nobis nota sunt cornibus. Ab eius somno, sicut palmæ rami latè diffundũtur. *Plin. l.* 8. *c.* 21. *Æl. l.* 16. *c.* 20. vnus tamen Albertus mentionem Virginis facit.

APODOSIS.

Deus anteà vltionum, tonans, fulminans, permiscens mundum, in Virginis sinu, imò vtero conquieuit, & amore captus est. Rectè autem cum Monocerote verbum Dei comparatur. Dilectus quemadmodum filius vnicornium. Basilius per vnicornem intelligit filium Dei. *l. de bened. Patriar. c.* 2 Vnicornis generatio, vt docet Ambrosius à nemine cognoscitur, & filij Dei generationem quis enarrabit? Vnicornis robur habet in capite, & filius in Patre. Caput Christi Deus: cuius fortitudo similis est Rhinoceroti, *Exodi* 15. Vnicornis non admittit in antro cohabitatorem: filius Dei ædificauit sicut vnicornis sanctificium suum in terra, *Psal.* 77. quam fundauit in sæcula, hoc est in vtero B. V. Vide Didacum *in serm. de natiuitate Christi.*

LXXXII. MONOCEROTIS CORNV.

in Christo Baptismum.

POMERIVS ex Vincentio narrat quod experientia quoque constat, Monocerotis cornu præsen-

tissimum esse aduersus omnem vim venenorum alexipharmacum. Itaque in Africa, vbi propter infinitam serpentum multitudinem, sæpè contingit pellucidos amniū liquores veneni tabe infuscari; Monoceros admirabili quam gerit in cornu virtute aquas expurgat. Huius igitur vestigia cætera animalia consectari solent, & ad fontem quidem anhela sistere, donec ille intincto cornu labem aquarum eluerit, id vbi senserunt, deposito statim omni metu salutaribus lymphis sitim restinguunt.

Ap. Rectè Christo baptizato accommodatur, qui dilectus vt filius Vnicornium, ad abluendum nostrorum sordes scelerum, *omnium fluenta sanctificauit aquarum*, vt ait Beda.

Ne flammam timeas, melior iam suppetit vnda.

LXXXIII. MVLVS ATHENIENSIS.

Senex emeritus.

ATHENIENSIS mulus iam vetulus, quamuis immunitate vecturarum donatus esset, non laborum tamen, qui per affectam ætatem obiri queunt, studio exolutus esse voluit. Nam cum Mineruæ templum Athenienses ædificarent, is nulla re onustus, nullius imperio, sed sua sponte cum adolescentibus mulis tanquam ad iter faciendum socius, & hortator ibat. Et quemadmodum quispiam senex artifex, per exactam ætatem quidem iam opere dimissus, veruntamen experientia, & senili doctrina iuuenes ad laborem exacuans: sic is vltro citroque commeans, ad opus iumenta incitabat: quod quidē ipsum vt Atheniensis populus intellexit, per præconem declarari iussit, vt ne à frumento, aut hordeo prohiberetur sed & expleri, & satiari permitteretur, & precium ex ærario peteretur: tanquam in Prytanæo sportula illi decreta, sicut athletæ iam ætate confecto. *Ælian, de Anim. li. 6. cap. 49.*

APO.

AP. Senex emeritæ virtutis iuuenum hortator.
ἵππῳ γηράσκοντι τὰ μείονα κύκλ' ἐπίβαλλε.

LXXXIV. MVS ALBVS ARMENIVS.

Castitas.

MVs est vili pelliumque mollitie delicatissimus, cui spurcitia tantæ est abominationi, vt limo ante ostium cauernæ illito capi potius à venatoribus, quam eo fœdari patiatur.

AP. Typus castitatis quæ quiduis potius patitur quam contaminetur: sic generosissimus puer Damocles in balnei labrum feruens maluit se conijcere, & cruciabili dolore extingui quã nefariæ Demetrij regis libidini pudicitiam prodere. Vide Plutarchum.

In Deme.

Summum crede nefas animam præferre pudori,
Et propter vitam viuendi perdere caussas.

Iuuenal. Satyr. 8.

Hoc symbolum vsurpauit Ferdinandus filius Alphonsi regis primi Aragoniæ & Neapolis. Cum maris Armenij icone rectè congruit Taxus, cuius absentis vulpecula, foueam occupat, & suo fœtore inquinat: quo fit vt ille reuersus fœditatem non ferens, domum insolenti hospiti habitandam relinquat, & se voluntario multet exilio. Vide *Camerarij Symbola.*

Taxus.

LXXXV. MVRES HERACLEÆ.

Calumniatores authoritate repressi.

QVANTVM est cunque murium in Heraclea, quæ in Ponto insula est, Herculem & religiosè colit, & quod Deo cunque dedicatum est, tanquam id ei sacrum gratumque esse intelligens & credens, non attingit, itaque cum vitis (quæ ibi Deo frondescit, & soli eidem ad religionem consecrata est, cuiusque racemos Dei administri ad sacra seruant) vuæ assequutæ fuerint maturitatem, tum de insula mures

decedunt, vt ne si remanerent per imprudentiam eas contingant, quas tangi fas non sit: post verò vbi id anni tempus præterierit, ad domesticam sedem reuertuntur. Atque hæc quidem Ponticorum murium est probitas. *Æl. lib. 6. c. 40. de Ani.*

APODOSIS.

Calumniatores quamuis in omnibus audaces, gloria circumfluentes viros non audent mordere, ne pœnas virulentæ linguæ debitas sibi irrogari sentiant.

Caue Caue thoracem.

LXXXVI. MVRES MEGARENSIVM.

Periculum ab infimo.

MVRIVM multitudo abegit Megarenses: Μυῶν πλῆθος ἀπέστησε Μεγαρέας. Phalelitas vespæ fugarunt Scolopendræ exegerunt Rhetienses. *Ælian. li. 11. c. 28.* Gymnesiæ missis legatis à Populo Rom. opem petierunt, quod sua se terra à lepusculis expelli dicerent. *Strab. l. 3. in Hisp. Pl. li. 8. cap. 29.*

APODOSIS.

Leo quoq; aliquando minimarum auium pabulum fit, & ferrum rubigo consumit. Nihil tam firmum est, cui periculum non sit etiam ab inualido. *Quint. Curt. l. 7. in Oratione Scyth. ad Alexand.*

LXXXVII. MVSTELA RVTAM DEVORANS.

Austeritas salutaris.

PERNICIOSA bellua mustela est, perniciosa etiam serpens. Quare mustela cùm serpente pugnatura, primum quidem rutam edit, deinde fidenti animo ad pugnandum tanquam armis tecta procedit. Causa est rutæ odor, serpentibus infestus. *Ael. li. 4. de Animal. cap. 14.*

AP. *Hæc mihi sana fames.*

LXXXVIII. ONOCENTAVRA.

Indoctus & vitiosus.

Vide Æliã. c.9.l.17.

CRATES ex Mysio Pergamo narrat Pythagoram de Onocentaura hæc narrare. Animal esse homini ore simile, & pilis prolixis faciem eius ambiri, simul & collum & pectus, humanam speciem similitudinemque gerere: Mammas quoque turgidas in pectore, humeros, brachia, cubitos, manusque humanam figuram habere, dorsum, latera, ventrem, posteriores pedes, asino persimiles esse, & quemadmodum asinus, sic cinereo colore est.

APODOSIS.

Symbolum est indoctorum & vitiosorum hominum, qui formam asininam, humana specie & facie occultant. Sic apud Auianum:

Exuuias Asinus Getuli forte Leonis
Repperit, & spolijs induit ora nouis.
Aptauitq; suis incongrua tegmina membris,
Et miserum tanto pressit honore caput.
Ast vbi terribilis animo circumstetit horror,
Pigraq; præsumptus venit in ossa vigor:
Mitibus ille feris communia pabula calcans,
Turbabat pauidos per sua rura boues.
Rusticus hunc magna postquam deprendit ab aure,
Correptum vinclis, verberibusq; domat.
Et simul abstracto denudans corpora tergo,
Increpat his miserum vocibus ille pecus:
Forsitan ignotos mutato nomine fallis,
At mihi ceu quondam semper asellus eris.

LXXXIX.

LXXXIX. OVES ERYCINAE VENERIS.

Obedientia.

SINGVLIS per totum annum diebus tum incolæ, tum peregrini sacrificant. Ara maxima sub dio est, quæ cum multa subinde sacrificia recipiat, non die tantum toto, sed etiam nocte ardet. Et mirum est illam ita splendere igne, quum nulla subsit pruna, non cinis, non vlli titiones, sed rore sit plena, & recentibus herbis, quæ subinde singulis noctibus in ea renascuntur. Porrò victimæ de pecorum gregibus sua sponte accedunt, & aræ astant. Ducit autem illas primum deæ vis, deinde voluntas sacrificantis. Nam si ouem sacrificare libuerit, en tibi ouis ad aram astat, & gutturnium ad sacrificandi vsum: si capram, si hoc ium, similiter. *Æl. l. 10. de Anim. c. 50.*

APODOSIS.

Figura obedientiæ Gregorius: *Sola virtus est obedientia quæ virtutes cæteras menti inserit, insertasq́; custodit. obedientia victimis præponitur, quia per victimas aliena caro, per obedientiam vero voluntas propria mactatur.* *lib. 35. Moral. in Iob. cap. 12.*

Aspice lucentes vt eat sacer agnus ad aras.

XC. PANTHERA.

Voluptas.

ADMIRABILEM quandam & nobis occultam odoris suauitatem olet Pardalis, quam bene olendi præstantiam diuino munere donatam cum sibi propriam planè tenet, tum verò cætera animalia hanc eius vim præclarè sentiunt. hæc autem hoc modo venationem capit: cum horum quæ ad victum opus sunt, eget, sese vel in loca fruticibus densis consita, vel folijs vestita, ita occultat, vt inuentu difficilis *Ælian. de Animal. lib. 5. c 40.*

tantum respiret: tum hinnuli, dorcades, capræ syluestres atque alia eiusmodi animalia quadam suauis odoris illecebra attrahuntur, & proximè accedunt. illa tum quammox è latebra exiliens, ad prædam erumpit atque eam comprehendit.

Ælian. de Animal. l. 5, c. 40.

Ap. Panthera voluptas, odores deliciæ, crudelitas sub specie suauitatis par est vtrique. Plut. lib. contra voluptatem, apud Stob. ser. 6 θηρίον ἐστὶ δουλαγωγὸν ἡδονὴ, ἀλλ' οὐκ ἄγριον· εἰ γὰρ ἦν φανερῶς πολεμοῦσα, ταχέως ἂν ἑάλω. νῦν δὲ καὶ αὐτὴ μισητότερον, ὅτι κλέπτει τὴν ἔχθραν, ὑποδυομένη τὸ σχῆμα τῆς εὐνοίας. *Fera est sibi mancipans homines voluptas, sed mitis: nam si apertè pugnaret, citò caperetur nunc autem etiam ideo inuisa magis, quod celat inimicitiam induta habitum beneuolentiæ.*

XCI. PANTHERA ARSACOAE.

Voluptatis tenax memoria.

Phil. c. 1. l. 2. in vita Apoll.

PANTHERAE odoribus maximè delectantur, iisdemq; à venatoribus capiuntur. captam vnam Apollonij tempore refert Philost. quæ torquem aureum gestabat in collo, cum inscriptione, βασιλεὺς Ἀρσάκης θεῷ Νισαίῳ. Et ea quidem aliquo tempore cicurata postquam stimulos Veneris sensit, relicta regia fugit in montem.

Ap. Sic homines voluptuarij, etsi mansuetioris vitæ genus videantur ingressi, quamprimum lenocinantis dominæ auras hauserunt, euolant.

Quo semel est imbuta recens seruabit odorem
Testa diu.

XCII. PANTHERAE AMOR.

Amici improbi, vel Amor cæcus vitiorum.

Solinus.

PANTHERA diuinam hominis effigiem detestatur, & oblatam lacerat, stercus verò amat, & auidè comedit.

Ap.

Ap. Amicorum est improborum odisse virtutes, vitia in amicis diligere, ijsdemque quasi Pantheras stercoribus inhiare. Ait Basilius περὶ φθόνου. τὰς μὲν τοῦ βίου λαμπρότητας καὶ τὰ μεγέθη τῶν κατορθουμένων οὐδὲ προσβλέπουσι. τοῖς δὲ σαθροῖς ἐπιτίθενται. *Vitæ quidem claritatem & magnitudinem rerum gestarum nullo modo aspiciunt, at sordibus insistunt.*

XCIII. PANTHERAE ET HYENAE ODIVM.

Odium immortale.

HYAENAE præcipue Pantheris terrori esse traduntur, vt ne conentur quidē resistere & aliquid de corio earum habentem non appeti: mirumq; dictu si pelles contrariæ vtriusque suspendantur, decidere pilos Pantheræ. *Pl. l. 28. c. 4.*

Ap. Odij immortalitas in morte. tale fuit Cadmæorum fratrum dissidium, tale bellum quod ἄσπονδον καὶ ἀκήρυκτον appellat Basilius ad Athanasium.

XCIV. PECORA INDIAE MELLEO SVCCO SAGINATA.

Institutio bona.

IN India, maximè in Prasiorum regione, liquido melle pluit, quod in herbas ac palustrium arundinum comas decidens, mirificas pastiones ouillo, & bubulo pecori præstat, quod quidem ipsum à pastoribus, eò vbi dulcis plus roris de cœlo delapsum est, agitur: & sic illis pastionibus tanquam epulis iucunde accipitur: pastoresque vicissim suaui epulo compensat. Nam ex pecore illi suauissimum lac exprimunt. *Aelian lib. 15. cap. 7.*

Ap. Typus est bonæ institutionis, quæ instar cœlestis mellis in animos adolescentum infunditur, ex qua deinde χρυσοῦν γάλα virtutis, & eruditionis aureos fructus pariunt.

Calpurn. Eclog. 4.

Aſpicis vt teneros ſubtus vigor excitet agnos,
Vtq; ſuperfuſo magis vbera lacte grauentur?
Et nuper tonſis exundent vellera fœtis?
Hoc ego iam, memini, ſemel hac in valle notaui,
Et veniſſe Palem pecoris dixiſſe Magiſtros.

XCV. PECORA PONTICA AD ABSYNTHIVM.

Conſuetudinis vis.

Vid. Plin. l. 24. c. 9.

PONTICA pecora ferunt abſynthio paſci, vt pulchriora, pinguioraque reddantur.

APODOSIS.

l. de Ioſeph. edit. Col. Allob. pag. 420.

Tanta eſt vis conſuetudinis, vt noxia ipſa in bonum conuertat. Philo Iudæus. δεινὸν γὰρ ἦθος καὶ ἐξομοιῶσαι καὶ βιάσασθαι πρὸς φύσιν. Facile conſuetudo abit in naturæ ſimilitudinem. Eudemus conſuetudine venenorum adeo ſibi callum obduxerat, vt cum Elleborum biberet non purgaretur: itaq; & viginti duas aliquando potiones vno die ſumpſiſſe ſe retulit, cum in foro apud merces ſederet, nec ſurrexiſſe prius quam eſſet meridies: tunc vero domo petita balneum ingreſſum, cœnatumq; more ſolito, nec quicquam euomuiſſe.

Theophr. lib. de hiſt. plant. c. 18.

XCVI. PIGRITIA ANIMAL.

Pigritia.

VALDE etiam inuſitata, & effigie, & natura, eſt animal, quod ab re ipſa Luſitani pigritiam appellant: Cerigonum ferè magnitudine, ſed roſtro fœdiore ad aſpectum, & vnguibus ad digitorum ſimilitudinem prominentibus. huic ex occipitio exiſtens coma ceruicem velat, lentoque ipſa ventris adipe verrit humum, neque vnquam in pedes exſurgit. Deníque tam tardè mouetur, vt quindecim ipſis diebus ad lapi-

lapidis iactum continuo tractu vix prodeat. victitat arborum folijs, & in earum cacuminibus degit plerumque: quarum in aſcenſu, biduum circiter, tantumdem in deſcenſu ponit. Neque verò adhortationibus tantùm, aut minis, ſed ne plagis quidem, fuſtibuſvè, vel tantillum de inſita ignauia, ac tarditate dimoueas. *Maff. hiſt. l. 16. 11. p. 46*

Ap. Typus pigritiæ.

Οὐκ ἄν δύναιο μὴ ἡγεμὼν εὐδαιμονεῖν. *Euripides.*

XCVII. SCORTI ANIMALIS CONSECRATIO.

Luxuriæ odium.

SCORTVM, quod Ariſtogitonis & Harmodij conſilia de tyrannicidio celarat, vſque ad mortem excruciatum, Athenienſes ſtatua conſecrarunt. ſed ei honorem habere volentes, nec tamen ſcortum celebraſſe, animal nominis eius fecere, atque vt intelligeretur cauſa honoris, in opere linguam addi ab artifice vetuerunt. *Plin natur. hiſtor. l. 34. cap. 8.*

Ap. Animal Scortum dedicare Athenienſes quam meretricem maluerunt. Ita impudica muliere nihil turpius aut contemptius. *Nulla non melior fera eſt.* *Seneca in Hercule Oetæo.*

XCVIII. SIMIA.

Calliditas alieno periculo ſibi commodum quærens.

ALEBATVR in aula Iulij II. Simia, quæ caſtaneas prunis cineribus obtectas arrepto felis quæ tum forte aderat pede extraxit, & potita eſt. *Maiol. colloq. 7.*

APODOSIS.

Parabola eſt omnium ſermone celebrata in callidos, qui dùm ſuis commodis ſtudent impenſius, alienos quibuſcunque periculis obijciunt, & bona ægre per miſerorum labores parta deprædantur, nullo eorum commodo qui cum multo ſudore quæſierunt. hoc eſt quod dicunt, ἀκόνιτι στεφανοῦσθαι.

XCIX. SIMIA CAPTA PER VINVM.

Ebrietas damnosa.

Athen.l.10. INDI Simias venantur,& coruos; illas vino ebriasnos,œnanthis herbæ esu.

APODOSIS.

Scurriles,& voluptuarij homines ebrietate capiuntur,sæpeque vita, & fortunis cum dedecore spoliantur: πολλάκις ἐν οἴνου κύμασίν τις ναυαγεῖ, in vini fluctibus, vt ait vetus adagium, rei familiaris, & famæ, & virtutum, & vitæ, quod grauius est, naufragium faciunt.

C. SIMIA NVTRIX.

Imitatio periculosa.

CVM cæteris in rebus omnium bestiarum Simia peruersissima est,tum peruersior in ijs, in quibus hominem imitari conatur. Cum enim nutricem ex eminenti loco perspexisset puerum infantem in peluí lauare, & fascias primum soluere, deinde è balneo ijsdem denuò inuoluere: atque quo reliquisset loco puerum obseruasset, simul & circa eum ipsum à custodibus magnam introspexisset solitudinem, fenestella,quæ tum pateret in domum,intrauit ad puerũ: quem similiter vt factitari à nutrice viderat,ex lectulo sublatum integumentis nudauit,& aquam,succensis carbonibus calescentem, in miserum infantem infudit,atque interfecit. *Aelian l.7. c.21. de ani.*

APODOSIS.

Cadit in eos qui graua imitatione rem totam deprauant, & in vltimum discrimen adducunt, vel qui summam pestem important ijs, quos se suis efficere putant beneficijs.

Maleficium est hoc beneficium.

CI. SIMIAE INDICAE DENS ADORATVS.

Veneratio ridicula, vel Scurrarum amor.

IN insula Zeilam indigenæ vt numen Simiæ dentem etiam nostro sæculo coluerunt, qui cum ad Lusitanorum manus ex præda peruenisset, Rex Peguensis redemptionis nomine obtulit cẽties mille aureos. *Histor. Sin.*

APODOSIS.

Quid aliud quam Simiæ dentem colunt qui scurrarum quisquilias tantopere amplectuntur? Sunt enim illi veteres Simiæ; hoc est, dæmonis dentes qui fortium virorum famam vt alijs se commendent de meliore nota mordicus appetunt & pessimè lacerant, sed tamen quod ait Plutarch. principes viri his aliquando scurris vt Hercules Simijs delectantur: vnde Ἡρακλῆς κέρκωπας, *de discernend. adulat. ab amic.*

CII. SIMIAE PARDALIS INSVLTANTES.

Patientia fortium.

IN Mauritania pardalis, cum robore & viribus præstet, non tamen ijs Simias aggreditur: causa est, quoniam Simiæ non se opponunt ei, sed in fugam se conferentes, in arbores altas ascendunt, & illius impetum declinantes illic consident. Verumtamen pardalis ad hanc rationem Simia dolosior, insidias molitur, & dolos nectit. vbi enim Simiarum multitudo manet, eò profecta ad terram se sub arbore abijcit, & iacet tanquam ventre inflata, tibijs resolutis, oculos claudit, & spiritu compresso sese ab anhelando continet, denique mortua videtur. Illæ vero hostem ex alto despicientes, mortuam suspicantur, & facillimè credunt id quod vehementer exoptant; nondum tamen descen-

dere audent at experimenti causa vnam ex ipsis, quā audaciorem putant, ad examinandum Pardalis affectum præmittunt. hæc quidem non omnino sibi præfidens descendit; sed timidè & pedetentim primo decurrit, post metu repressa reuertitur. tum verò iterum descendit, & cum proxime ad Pardalim accessit, regreditur rursus, tum tertio descendit, & illius oculos speculatur, spiritum ducat necne periclitatur. illa autē immotam se fortissime præstans, paulatim huic animos addit, & iam cum hanc constanter permanere circa illam sine damno, sublimiores ex superiori loco Simiæ speculantur, fiduciam & spiritum colligentes, ex arboribus frequentissime descendunt, & circum eam concursantes, saltant: simul & supra ipsam gradientes insultant, & in illius contumeliam saltationem Simiis conuenientem saltantes multifariam ei illudunt, & gaudium quod de hac ipsa tanquam mortua immortaliter pergaudent, testantur. illa autem omnia sustinens simul ac illas insultando & illudendo defatigatas esse intelligit, ex inopinato exiliens, earum partem vnguibus laceras, partem distrahit, atque opimum atque adipale ex hostibus prandium sibi abunde comparat.

Æl. de ani. l.5.c.54.

APODOSIS.

Fortes etsi dissimulant aliquo tempore, indigna patientes, maturè tamen de improbis pœnas sumunt. τλημόνως ἔχουσι καὶ καρτερῶς καὶ γενικῶς, secundum illud Vlyssis, τέτλαθι δὴ κραδίη. Perfer anime. Νοῦν ἔχειν καὶ τολμᾶν. hæc (inquit Polybius) ad res magnas gerendas via compendiaria.

CIII. SIMIA AD SPECVLVM.

Amor sui.

Æl. l.17. de anim. c.25.

SIMIAE obiectis speculis capiuntur à venatoribus, quæ suæ formæ aspectu delinitæ tamdiu aspiciunt, donec hebescant oculi, & cæcutientes faciliorem sui capturam faciant.

Ap. Amor sui perniciosus per Simiam quæ se & suos admiratur innotescit. de ead. Synes. epistol. 1. τὰς πιθήκους γάρ φασιν, ἐπειδὰν τέκωσιν, ὥσπερ ἀγάλμασιν ἀνατενίζειν εἰς βρέφεσιν ἀγαμένας τοῦ κάλλους. Simias aiunt cum pepererint, tanquam statuas defixis oculis fœtus intueri, pulchritudinem admirantes. *Tua te fallit imago.*

CIV. SIMIAE AD VISCVM CAECVTIENTES.

Fidei amissio periculosa.

SIMIAS in India venatores sic capiunt. cum eas in arbore consedisse viderint, peluim aqua plenam in conspectu ponunt, oculos sibi ex ea abluentes: postea visco pro aqua posito abeunt, atque eminus insidiantur: vbi animal ex arbore descenderit, & sese visco illeuerit, & conniuenti palpebræ cohæserint, accedentes viuum capiunt. culeos item in braccharum morem induunt venatores, & abeunt, alijs relictis, villosis & visco illitis, quos cum induerint Simiæ capiuntur. *Strab. l. 15.*

Ap. Hæc est ars dæmonis, vt quo nos in malorum voraginem præcipitet, fidei primum & rationis lumen extinguat. Theodoret. ὅπερ γάρ δὴ ὀφθαλμὸς ἐν σώματι, τοῦτ' ἄρα πίστις ἐν διανοίᾳ. *Ora. de fide.*

Quod est oculus in corpore, hoc est fides in mente.

CV. SIMIARVM INDICARVM PIPER.

Bona parta sine labore.

APVD Indos piperis sunt arbores, quas Simiæ tanquam agricolæ colunt: vbi verò colligendũ est piper, accedunt ad arbores Indi, & areas sub arboribus designant, in quas piper, ceu rem neglectam, & ab hominibus contemptam conijciant. Simiæ interim quasi è specula omnia prospiciunt, & noctu gratissi-

tiſſimum hominibus ludum ineunt, auulſos enim ramuſculos arborum in areas deſignatas congerunt, mane viri aſportant bona quæ dormiendo compararunt.

Phil. l. 3. in vita Apoll.

AP. Cadit in eos, quibus quæ ad victum, cultumq; pertinent, virgula, quod aiunt, diuina ſuppeditari videntur. *Cic. lib. 1. offic.* vel in eos qui ſudant multum, & nullum ex ſuis laboribus fructum capiunt.

Sic vos non vobis.

CVI. SPHINX AVGVSTI.

Arcana principum.

Sueton. in Auguſto.

AVGVSTVS ille Cæſar omnium Imperatorum prudentiſſimus literas Sphingis effigie primum ſignabat, donec cauillantibus nonnullis, quod ænigmata ſcribere non epiſtolas diceretur, Alexandri imagine ſuos poſtmodum codicillos inſigniuit.

AP. Tecta eſſe oportet Principum conſilia. Nam Aegyptij, opinor, ei ex legum conſtitutis linguam præcidunt, qui Regis arcana diuulgarit. Vide Diodor. Sicul. lib. 1.

Ἀκόλαστον εἶχε γλῶσσαν αἰσχίστην νόσον.

CVII. SPHINGES AEGYPTIAE.

Literarum ſacrarum difficultas.

Plut. in Iſid. & Oſirid p. 431. ed Hen. Step. Strab. l. 17.

ÆGYPTII in omnium templorum liminibus ſphinges collocant.

AP. Literarum diuinarum magna & multa ſunt inuolucra. Innocentius III. *Tanta eſt enim ſcripturæ profunditas, vt non ſolum ſimplices & illiterati, ſed etiam prudentes & docti non plenè ſufficiant ad illius intelligentiam indagandam* Syneſius aliam affert rationem, cur Sphinges in templorum liminibus collocentur. διὰ τὸ ξύνεσιν καὶ ἄλκιμον, vt diſcant principes prudentiam eſſe cũ robore coniungendã etenim Sphinx τὸ συνδυασμοῦ τῶν ἀγαθῶν ἱερὸν σύμβολον, τὴν μὲν ἰσχὺν, θηρίον, τὴν δὲ φρόνησιν, ἄνθρωπος.

l. de Prou. p. 101.

Cum

Combinationis bonorum Sphinx ſacrum eſt ſymbolum, robore fera, homo prudentia.

CVIII. TAMENDOAE.

Sophiſtæ, vel *Hæretici*.

MIRANDVM eſt animantium genus, quas Tamendoas vocant Braſilienſes, veruecis altitudine, colore fuſco, prælongo ac tenui rictu, neque eo ad malas diducto, ſed modicè ad imum inciſo. Vnguibus inſtructa eſt quadrupes mirè longis, latiſq; nimirum ad victum facilius comparandum. Namq; formicis alitur, quarum latebras vbi crebro vnguium iniectu, ac foſſione detexerit, ilicò exertam trium fermè dodrantium linguam immittit exilem, operamq; formicis repentè contrahit, glutitque deceptas. huic vti ſciuro valdè promiſſa eſt, & ſetoſa cauda, ſub ea quippè ita ſe condit, vt nihil ex reliquo corpore prorſus appareat. *Maff. hiſtor. Indic. lib. 2. pag. 46.*

AP. Sophiſtæ, & falſi oratores perbenè hac tabellâ deſignantur, qui ſubdolæ naturæ vmbraculis tecti, rapacibus vnguibus inſtructi, lingua exili, & fallaci præditi, eandem plebeculam, quaſi formicas, venantur, capiunt, & deglutiunt.

Ab hac ſcabie tenemus vngues.

CIX. SVS SALAMINENSIVM.

Calumniatores puniti.

IN Salamine ſi ſus herbeſcentem ſegetem fuerit depaſtus, eius dentes lata Salaminenſium lege exſcinduntur: χλωροῦ σίτου καὶ ληΐου κομῶντος ἐὰν σῦς πετοῦσα ἀποκείρῃ, νόμος ἐστὶ σαλαμινίων τοὺς ὀδόντας ἐκτρίβειν αὐτῆς. *Ælian. de Anim. lib. 5. cap. 45.*

APODOSIS.

Rectè de calumniatore florentis hominis famam arrodente, fortiterque repreſſo dicetur.

Herba genuinum fregit in illa.

CX.

CX. TARANDVS.

Inconstantia.

TARANDVS fera est apud Gelonos bouis magnitudine, capite ceruino, admirandæ admodum & singularis naturæ, siquidem ad omnes locorum & fruticum apparentias setarum colores, quibus corpus hirtum conuestitumq; habet, permutat. Aristoteles, περὶ θαυμασίων ἀκουσμάτων. λέγεται δὲ τὸν μεταβάλλειν τὰς χροὰς τῶν τριχῶν καθ' οὗ καὶ τόπον. hæc eadem Philo.

l. de temul. ed. Col. Allob. p. 206.

AP. Inconstantis & versatilis ingenij typus. ad omnes rerum, locorum, temporum rationes se mira dexteritate fingentis.

Ἀνὴρ πολίτης πουλύπους ὢν τὸν τρόπον.

CXI. TIGRES BRASILIAE.

Gula ignauia genitrix.

IN Brasilia, magna vis Tigrium est, quæ famelicæ, horribili velocitate sunt, viribusque tremendis: eadem pastæ, quod mirere, tanta ignauia dicuntur esse, vt à gregarijs etiam canibus confestim in fugam agantur.

Maff. hist. Indic. l. 2.

APODOSIS.

Cibi, potusque satietas, etiam nauos antea homines hebetat.

——— Κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργαί.

ψυχὴ κάθυγρος ταῖς ἐκ τοῦ οἴνου αἰαθυμιάσεσι, καὶ νεφέλαις δίκην σωματοτριβομένη. Nihil poterat dici efficacius. Animam per saginam in corporis naturam degenerare.

Clemens Alexand. in Pædag.

CXII. TIGRIS AD TYMPANA.

Improbi suauitate orationis efferati.

TIGRIDEM ferunt ad tympanorum sonum efferari & seipsum dilaniare.

Plut. de superst. 289.

AP.

AP. Improbi, tantum abest, vt sapientis oratione quasi musica actione deliniti mulceantur, quin magis efferantur. tales erant Pharisęi, quos ad malitiam obfirmatos suauissima Christi oratio cicurare, & ad humanitatem flectere non poterat.

Intempesta cano: citius me Tigris abactis
Fœtibus, orbative velint audire Leones. Stat. in Glauc.
Proh furor, vsque adeò tela exsaturauimus! artus Idem Thebaid. lib. 9.
Dilacerant, nonne Hyrcanis bellare putatis
Tigribus, & sæuos Libyæ contraire Leones?

CXIII. TIGRIS NASCENS.

Pietas ab ipso vitæ exordio.

TIGRIS cum primum nascitur priores pedes versus Solem Orientem attollit, quo fit opinor vt Indi Tigrium ὀσφύας epulentur, cæteras partes non attingant. Philost. lib. 2. c. 12. p. 80.

APODOSIS.

Simili prorsus ratione sancti viri, vix dum nati assurgunt ad lucem Dei,

Paruos non aquilis fas est educere fœtus,
Ante fidem solis iudiciumq; poli.

Magna pars virtutis bene nasci. Dij immortales, inquit Seneca, nullam didicere virtutem, cum omni editi, & *pars naturæ eorum est esse bonos.* Ita quidam ex hominibus egregiam sortiti indolem, in ea quæ tradi solent perueniunt sine longo magisterio, & honesta complectuntur cum primum audierunt. Indoles bona. epist. 96.

CXIV. TIGRIS VITREO SPECVLO DELVSA.

Fallit imago sui.

D. Ambrosius refert, Tigres orbas à venatoribus insigni artificio deludi: quippe vitreas sphæras insequentibus catulorum matribus objiciunt, quas illæ intuentes, imagine, quam ipsæ reddunt, ita decipiun- Lib. 6. Hexam. cap. 4.

piuntur. Nam catulos subesse putat, quod & ipsa sphæra moueatur, ceu viuum animal in se continens, sed cum tandem pedibus sphæram Tigris confregit, vt catulo potiri queat, delusa, pergit insequi. Illi alias subinde sphæras obijciunt, eluduntque feram, donec tuto ad vrbes vel naues euadant. *Extat pictura apud Camerarium.*

AP. Laborat hæc vita opinionibus quæ nos sæpissime hiantes eludunt, dum se cum sint re ipsa inanes vmbræ, pro rebus obijciunt. Ex quo multum menti, multum virtutum profectui nocent. Nam quod rectè à Serapione dictum refert Paulus Melissa, *vt oculus perturbatus, sic anima opinionibus, quæ naturam excedunt, delusa, veritatis lucem intueri non potest.* Quā sæpe egregia spe iuuenis ad virtutis apicem contenderet, nisi opinione & amore sui quasi pestilenti quodam sidere afflatus impediretur?

Vitrea tardatur imagine forma.

CXV. VRSAE ΦΙΛΟΣΤΟΡΓΙΑ.

Amor paternus.

VRSA hac calliditate pollet: si insequentibus vrgetur, eatenus suos quoad potest catulos propellit. Cum autem eos iam intelligit lassitudine deficere, & vt comprehendantur, vicino esse, tum alterum dorso, alterum ore gestans, in arborem ascendit. Eorum autem alter vnguibus ad dorsum vrsæ adhærescit, alter dentibus eiusdem retinetur. Vbi verò ex fame laborans taurum inuadit, non omni robore, nec rectà & aperto Marte pugnam committit: sed obliquo impetu ceruicem appetens, deprimit ac mordet. hic quidem oppressus mugit, & denique succumbit: illa verò deuorando expletur. *Ælian lib. 6. cap. 9.*

APODOSIS.

Amor & cura parentum in sobolem. ὁ φιλότεκνος ἀξιέπαινον πάθος ἐστί. *Themist. li. de moderat. affectuum.*

CXVI.

CXVI. VRSVS AD ALVEARIA OBTRITVS.

Voluptas damno empta.

APES plerumque in Russia ad cauas arbores mellificant, vrsis autem ad rapinam mellis assuetis eo modo mortiferæ parantur insidiæ, vt cum debilissimum caput habeant, claua lignea ferreis cuspidibus circumdata super foramen egredientium apum, ex altiori ramo suspendatur, quæ impatientis vrsi caput obterat, vt vita priuatus exigui mellis iacturam resarciat. *Olaus lib. 18. cap. 14.*

APODOSIS.

Nocet empta dolore voluptas.

CXVII. VRSVS LATENS.

Humilitas.

VRSVS hyberno tempore parit, cum peperit latibulis se tegit, nam frigoris vim reformidat, & veris aduentum manet: nec ante tres menses catulos in lucem educit. Cum autem se habitu corporis opimo sentit, hoc enim ipsum morbi loco ducit, latibulum quod Græci φωλιὸν appellant, expetit, vnde affectus quo tempore latendi tenetur φωλία Græcè nominatur, in antrum non recto motu sui corporis, sed supino ingreditur, & dorsi sui tractu repit, venatoribus vt vestigia sua obliteret: εἰσέρχεται δὲ βαδίζουσα ἀλλ' ὑπτία, καὶ ἑαυτὴν ἐπισύρει κατὰ τὰ νῶτα. ibi postquam est ingressa, se quieti dans, habitum corporis extenuat per quadraginta dies, è quibus quidem 14. (Aristotele teste) immobilis manet, reliquis alijs mouetur: cibo interea per totos quadranginta dies abstinens, tantum solo lingendo dextero pede se sustentat: eique intestinum catenus adducitur, vt propemodum cohæreat. *Ælian. lib. 6. cap. 3.*

Ap-

AP. Humilis latet & vestigia suæ gloriæ diligenter occultat, ne qua nauæ gloriæ bonorum prædatrici pateat. ΛΑΘΕ ΒΙΩΣΑΣ.

CXVIII. VVLPES CANIS VOCEM FINGENS.

Dissimulatio malitiæ.

Olaus lib. 18 cap. 13.

VVLPES si quando inciderit in canes, & nullum sibi videat effugij locum, simulato latratu canem effingit, vt imminens mentita voce declinet periculum.

APODOSIS.

Non dissimiliter faciunt, qui aut religionem, aut vitam, aut vocem ad tempus mentiuntur, mox euitato periculo ad suum reuoluuntur ingenium. *Improbus quoad metuet, omnia est promissurus, simulatque timere desierit, similis est futurus sui.*

Cic. 2. Philipp. de Antonio.

CXIX. VVLPES AD ERINACEOS.

Calliditas Veteratorum.

VVLPES fraudulentū animal insidias hoc pacto in Erinaceos terrenos molitur, vt cum eos tectos, quòd à morsu vulpinum impetum spinis prohibent, expugnare non queat, ipsos summa cautione oris leuiter & tautè primum euertens, supinos constituat: deinde, & laniet, & qui antea essent formidabiles, exedat, conficiatque. in ponto sic Otidas venatur, vt & sese auertens, & caput in terram abijciens, tanquam auis collum, sic caudam extendat: eæ autem hac insidiarum instructione seductæ, ad illam tanquam ad suam gregalem accedunt, illa verò se vertens nullo negotio capiat. Tum vero secundum fluuiorum ripas gradiens, paruulos pisciculos callidè exceptat, nam caudam in aquam deijcit, in quam ij innantes, densis pilis comprehenduntur Quod quidem ipsum vulpes sentiens, caudam ex aqua remouet, & repente se in

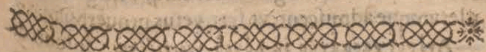
Ælian de Animal. lib. 6. c. 24.

se in aridum subducens, eam excutit, pisciculi excidunt, atque ab ea deuorantur.

APODOSIS.

Tam frequens est imago veteratorum vulpes, vt nihil explicatione indigeat. Satis est quod ἀλωπεκίζειν fraudis in se totam officinam recipiat.

Astutam vapido seruat sub pectore vulpem.



PARABOLARVM HISTORICARVM LIBER OCTAVVS.

PISCES.

I. PISCIS, IMPERII MARIS.

Symbolum.



VGVSTVS, cùm propè Siciliam contra Pompeianos infeliciter pugnasset, iniquo animo eam ferebat ignominiam, nec antea recepit animum quàm piscis, vltrò è mari saliens ad pedes eius accidit, atq; è vatibus ob eam causam responsum est, Siciliam in eius potestate fore. Xiphilinus in Augusto. Senius quoque lib. 6. Deliadis scribit, Atheniensibus in Delo sacrificantibus lauandis manibus aquam haurientem puerum vnam demersisse, ac è phiala simul cum aqua pisces effudisse: Oraculumque ipsis à Deliacis vatibus redditum, maris fore Dominos.

Vince mari, iam terra tua est.

II. PISCES ANDOCIDIS.

Oratio index animi.

Athen. l. 8. p. 341. ANDOCIDES Cyricenus pictor, quia piscium erat amantissimus, circa scyllam, quam depinxerat, multos pisces addidit.

AP. Scriptores sui ingenij morumq; vestigia scriptis plerumque admiscent, vt fert vetus prouerbium. Ἀνδρὸς χαρακτὴρ ἐκ λόγου γνωρίζεται Solonis dictum vetus: τὸν λόγον εἴδωλον εἶναι τῶν ἔργων, & mentis etiam imitatur celeritatem, vt ait Philo: ἡ λόγου πλημμύρα συμφέρεται τῇ ὀξυκινητοτάτῳ διανοίᾳ, ὥς καὶ τὰς πτηνὰς παραμείβεσθαι φύσεις: *Lib. de sacrificijs Abelis & Caini.* Sermonis exundantia celerrimam mentem & volucrum naturam currendo assequitur.

III. PISCES GLACIALES.

Peccatorum stupor.

Athen. l. 8. p. 331. 100. GLACIE concretos pisces quosdam, nec sentire, nec moueri, ait Theophrastus, priusquam in patinas coniecti elixentur.

AP. Tantus est stupor improborum, tantus veternosæ mentis rigor, vt nihil sentiant, antequam flammas inferorum experiantur. *Prou. 18.* *Peccator cum venerit in profundum malorum, contemnit.* Poterit quoque ad stuporem improborum declarandum afferri Caici fluuij papauer, quod præterquam indicium est profundi soporis, etiam illud habet proprium, vt loco *Aliud, Papauer lapides ferens.* fructuum lapides ferat. Meminit Plut. Iunior in Caico, γεννᾶται δὲ ἐν τῷ ποταμῷ μήκων ἔχων ἀντὶ καρποῦ λίθον.

IV. PISCIS LVSIAE.

Improbi alumni in improbo cætu.

LVSIAS fluuius cùm pellucidis manet liquoribus,

bus, pisces nigertimos procreat. AElian. ἔχει μὲν, inquit, λευκότατον ὑδάτων, καὶ ἔστι διειδέστατον, τίκτει δὲ ἰχθῦς μέλανας ἰσχυρῶς. *Lib 10. c. 38.*

APODOSIS.

Cadit in malos discipulos qui ex optima schola processerunt sua malitia deprauati.

ὡς οὐδὲν ἡ μάθησις ἢν μὴ νοῦς παρῇ.

Pythagoræ monostichon ex Stob. sermone 3.

V. PISCIS LVNA.

Gratia diuina auxilium.

DEMOSTRATVS vir rei piscatoriæ peritissimus, piscem quendam esse affirmat specie per pulchrũ, & appellari Lunam: exigua magnitudine, lata figurâ, colore cyaneo, pinnis tenuibus, quas inter natandum explicat, & ad similitudinem Lunæ semicirculum efficit: Accedet quod plena Luna impleatur, & arbores, quibus fuerit apensus, impleat, eadem decrescente exsiccetur atque intereat, ac si ad plantas admoueris, easdem marcescere faciat, & si hunc eundem in fontem scaturientem, aut in puteum conieceris, is ad rationem Lunæ, vel euanescet, vel implebitur. *Ælian. libr 15. cap. 4.*

APODOSIS.

Vt quisque donum habet diuinæ gratiæ, ita crescit, & floret. Hac decrescente turpis, miserabilisque diffluit: hac præsente non modo se, sed externa quoque fœcundat: hac absente, & ipse mortuus est, & alijs perniciem effert. Hoc idem symbolo Aspalathi fruticis declaratur, qui quidem pluribus reperitur locis, sed non vbiq; est odoratus, quam peculiarem vim in eum transfundi ferunt, ex cœlesti arcu desuper impendente. Hoc notauit Camerarius ex Plinio. *Lib. 1. symbolorum.*

VI. PISCICVLVS MARIS INDICI.

ΙΧΘΥΔΙΟΝ ΙΝΔΙΚΗΣ ΘΑΛΑΤΤΗΣ.

Humilitas.

lib. 8. c. 7. de animal.

IN mare Indico nascitur pisciculus, qui toto vitæ tempore latet in maris fundo, mortuus emergit, & summis aquis innatat, Ælian. ζῇ ἀφανῶν, inquit, ἀποθανὼν δὲ ἀνάπλει.

APODOSIS.

Humiles latent in vita, post mortem in cœlum euolant, apud mortales immortalesque gloriosi.

Benè qui latuit benè vixit.

Aliud symbolum Baaras.

In eodem Symboli genere esse poterit radix Baaras magnæ virtutis aduersus dæmonū insidias, lucet autem circa vesperam vibrante luce fulgurans, & prensantium manus, quasi agnitam se indignaretur, subterfugit. Iosephus de bello Iudaic. lib. 7. cap. 23. qui permulta alia de hac radice tradit, sed nihil ad hoc argumentum, eius verba sunt, αὐτὴ φλογὶ μὲν χροιὰν ἔοικε, περὶ δὲ τὰς ἑσπέρας σέλας ἀπαστράπτουσα τοῖς ἐπιοῦσι καὶ βουλομένοις λαβεῖν αὐτὴν, οὐκ ἔστιν εὐχείρωτος, ἀλλ' ὑποφεύγει. quem locum dum hæc scriberem indicauit mihi vir societatis nostræ pereruditus.

Nascitur in Baara valle Macharuntis castelli Iudeæ.

VII. PISCIS NORVEGIÆ GVLO.

Helluo diues.

OLAVS Comment. lib. 21. cap. 25. in Noruegiæ pelago piscem inueniri ait, cui nulla forma, nulliusque membri distinctio internoscatur: *caput ventri coniunctum est*, nihil interiacet, omnium piscium auidissimus est vorator; ac quicquid glutierit, mox digestum in pinguedinem vertitur, neque vnquam satur videtur, nulli prorsus piscium amicus, exosus omnibus.

APO-

APODOSIS.

Typus Helluonis diuitis qui optima terrarum, & maris deuorans, pauperibus nusquam fontes misericordiæ aperit. Talis fuit ille Apicius, de quo Martialis lib 3

Dederas, Apici, bis tricenties ventri,
Sed adhuc supererat centies tibi laxum.
Hoc tu grauatus ni famem, & sitim ferres,
Summa venenum potione duxisti.
Nil est Apici tibi gulosius factum.

VIII. ÆTNÆVS PISCIS.

ΑΙΤΝΑΙΟΣ ΙΧΘΥΣ.

Castitas coniugalis.

SVNT & castitate præstantes pisces. Ætnæus enim appellatus, posteaquam cum pari suo, tanquam cum vxore quadam coniunctus, eam sortitus est, aliam non attingit, neque ad fidem tuendam tabulis vllis ei opus est, nec dote: neque malæ tractationis pœnam timet, neque Solonem veretur. *Ælian. lib. 1. cap. 13.*

AP. Symbolum castitatis coniugalis etiam in multis piscibus natura proposuit, quid ad hæc respondebunt impuri in genialium lectulorum iniurijs & adulterijs tam sæpè, tam flagitiosè volutati? exclamandum enim illud Æliani: ὦ νόμοι γενναῖοι καὶ πόλεις σεμναί, οἷς ἀκόλαστοι ἄνθρωποι οὐκ αἰδοῦνται μὴ πείθεσθαι, id est, ô *nobiles verò leges & respubl. graues, quibus libidinosi homines non parere nihil verentur.*

IX. ADONIS PISCIS.

Mansueti amabiles mores.

PISCIS aspectu flauus, è genere mugilum, saxa incolere, & simul in his victitare solet: eius sanè duo in vulgus nomina minimè ignota sunt: alij enim

Adonim nominant: alij Exocœtion, quòd extra mare in arido cubet. Cùm enim est tranquilla, & temperata tempestas, istum in siccum vndarum impetu prouectus, ad saxa sese exponit, ibique libenter, & quietè altum somnum capit. Cùm autem alijs animalibus omnibus tanquam fœdere deuinctus est, pacemque habet, non similiter cum incolis maris auibus pace coniungitur, sed & eas perhorret: ac si earum quæpiam comparuerit, sese versat, & tamdiu saltatorio quodam facto tripudio saltat, dum de saxo in vndam desiliens, salutem adeptus fuerit. Cum autem mare & terram amicam habeat, ipsum idcircò Adonin, quemadmodum mea fert opinio, ij appellarunt, qui huiusmodi nomen ei imposuerunt: quòd Adonidis, qui Cinyrę regis filius fuit, vitam inspexerunt, eum sanè duabus in amore deabus fuisse, alteri marinæ, alteri terrestri fabulantur.

Ælian lib. 9. cap. 36.

APODOSIS.

Imago est hominis mansueti, & lenissimis moribus præditi, quem omnes ob innocentiam, & morum suauitatem diligunt, nisi fortè quibusdam improbis, litigiosis, rapacibus sit inuisus. Lubet hic admirabile mansuetudinis exemplum in Henrico Imperatore subijcere, quem meritò quis propter admirabilem morum lenitatem cum Adonide comparari. Contigit, inquit Glaber, vt Abbas cuiusdam monasterij, honestæ possessionis equum offerret Imperatori: fuerat autem ignorante Abbate militi clam sublatus, & eidem Abbati pretio venundatus. Imperator donum comiter suscipiens, suimet vectioni iumentum mancipauit. Cumque eidem equo insidens, iter ageret, occurrit miles, à quo subreptus fuerat. Hic impudenter aggrediens Imperatorem, Tu Rex (inquit) qui censuræ debes tenere totius iustitiam, equum modo fraudulenter abreptum ceteris possidere. Cui Rex, si tuus est equus, vt ais, accipe

accipe illum cum sessore, & educ tecum quousque tibi fiat satis. Hic miles hærere, putans se illudi. At Rex compulit eum vt manu iniecta duceret vtrumque in suum dominium. *Glaber apud Baron.*

O mite inuicti Principis ingenium!

X. ALPHESTAE, ΑΛΦΗΣΤΑΙ.

Societas duorum.

ALPHESTAE pisces sunt coloris magna ex parte lutei, quibusdam in partibus purpurei. Eos fama est capi binos semper, sic vt ad caudam alter sequi videatur alterum. *Athen. l. 7. pag. 281.*

AP. Εἷς ἀνὴρ, οὐδεὶς ἀνὴρ, *vnus vir, nullus vir.* Nam vt ait Euripides in Heraclidis, μιᾶς χειρὸς ἀσθενὴς μάχη, id est, *vnius manus inualida pugna est.* Duarũ robur & valentius & alacrius. Alias Alphestæ symbola sunt incontinentiæ: ἀπὸ τοῦ οὖν κατ᾽ τὴν πυγὴν θατέρῳ τὸν ἕτερον ἀκολουθεῖν, τῶν ἀρχαίων τινὲς τοὺς ἀκρατεις, καὶ καταφερεῖς οὕτω καλοῦσιν. *Athen. ibi.*

XI. ALPHORA.

Resurrectionis typus.

ALPHORA primùm vermis, postea in piscem transit, rursum si tabe aliqua cõsumatur, is piscis extra aquam se recipit, & collapsa omni carne ad caput vsque & oculos, si in aquam remittatur, corpus, quod fuerat absumptum, carne rursus vestitur, velut renouatum, imò potius renatum. Mirum hoc restauratum corpus longè viuacius esse, quàm si incorruptum semper fuisset. Accedit illi longæuitas, cùm antea breuissimæ esset vitæ. *Albert. Mag. de Animal. l. 4. in Alphora.*

AP. quid aptius in corporis resurrectionem dici potest? qua non modò corpora resurgent, sed pulchriora, & omni ex parte beatiora resurgent. *Nulla erit deformitas, quã facit incongruẽtia partium: vbi &*

quæ praua sunt, corrigentur, & quod minus est, quàm decet, vnde creator nouit, inde supplebitur: & quod plus est quam decet, materia integritate seruata detrahetur. Coloris verò suauitas quanta erit, vbi iusti fulgebunt, sicut sol in regno patris sui.

August. in Enchiridio ad Laurent.

XII. ANGVILLA PADI.

Vana gloria capti.

Ælian. c. 8 lib. 14. de animal.

IN Eridano Anguillæ maximæ, & omnium pinguissimæ nascuntur, capiunturq; hoc modo. Piscator ad sinuosum locum, vbi latiùs confluens dilatatur, vel in saxo ex aqua eminente, vel in arbore radicitus extirpata sedens, perpinguis intestini ouilli recentis tres aut quatuor cubitos longi, alterum caput in aquam deijcit, quod aquæ vorticibus agitatum volutatur, idemque illius alterum extremum manibus tenet, in quod quidem ipsum arundinis frustum perinde longum atque gladij capulus insertum est. Neque vero diu Anguillas esca latet, gaudent enim hoc intestino, & continuò earum prima quæque fame stimulata hiante ore atque imminenti hamatos, ac vncinatos dentes in id ipsum intestinum defigit, atque hoc idem crebra insultatione detrahere conatur. At piscator anguillam intelligens ex fluctuatione ad intestinum adhærescere, arundinem, ad quam alligatum est intestinum ori suo admouet, & quoad potest, intestinum inflat: quod quidem ipsum defluente hominis aspiratione & impletur, & penitus intumescit, & ventus in anguillam illapsus illius fauces implet, atque anhelitum eatenus obstruit, vt ea non queat neque respirare, neque infixos dentes detrahere, quare suffocatur, & flatu capta venit in piscatoris manus.

AP. Vt anguillæ flatu, sic vanæ gloriæ vento & rumusculis superbi capiuntur.

Tanti constat ventus.

XIII. ANGVILLARVM PISCATORES.

Tumultus amatores.

ANGVILLA hyemem in exigua aqua non tolerant, nec inturbida: ideo circa vergilias maximè capiuntur fluminibus tùm præcipuè turbidis. Pl. l. 9. c. 21.

APODOSIS.

Arist. in Equitib.

Mali ciues turbidis rebus delectantur, in quibus prædantur facilius.

Ὅπερ γὰρ οἱ τὰς ἐγχέλεις θηρώμενοι πέπονθας,
Ὅταν μὲν ἡ λίμνη καταστῇ, λαμβάνουσιν οὐδὲν,
Ἐὰν δὲ ἄνω τε καὶ κάτω τὸν βόρβορον κυκῶσιν,
Αἱροῦσι, καὶ σὺ λαμβάνεις ἢν τὴν πόλιν ταράττῃς.
Namq; accidit tibi quod Anguillas qui aucupantur,
Vbi quieta stat palus, nil piscium capiunt:
Contra si seorsum, & deorsum lutum mouerint,
Capiunt. Ita ipse capis vbi rempub. inquietas.

Suidas quoque dixit: Ἐγχέλεις θηρώμενοι τὸν βόρβορον ἀναταράξαντες τῆς θήρας τυγχάνουσι.

XIV. ANGVILLÆ SOBRIETAS.

Helluones nocturni, ieiuniiq; simulatores.

AFFERMANT qui anguillas alunt, eas noctu voraces esse, interdiu verò in cœno pigras, & immotas iacere. Ath. l. 7. p. 298, 100.

AP. Cadit in simulatores sobrietatis qui furtim tamē helluantur, vel in popinones nocturnos qui interdiu dormiunt, hos Hegesander νυκτιλαθραιοφάγους eleganti verbo appellauit.

XV. ANTHIAS SACER PISCIS.

Christi præsentia

ANTHIAS piscis quemcumque locum in mari incolit, is & belluarum est expers, & ab vrinato-

Æl.l.8.c.28 ribus tutus, itaque eiusdem fiducia confirmati pisces audacter fœtificant, & pariunt. Delphini ipsi eius præsentia exhilarati, tripudiant.

APODOSIS.

Christus sacer est piscis, cuius præsentia nos ab omni dæmonum vitiorumque immanitate tutos reddit, & huius mortalis vitæ sedatis tempestatibus auream serenitatem diffundit, vbi ille diluxit, agitatæ mentis permotiones conticescunt.

Nec trucibus fluuijs idem sonus, occidit horror
Æquoris, & terris maria acclinata quiescunt.

XVI. ANTHIAE ET SCARI SOCIETAS.

Mutuum auxilium.

VT homines fidi & commilitones veri, perinde pisces inter se vlciscuntur, quos Anthias venationis maritimæ periti nominare solent, sunt autem pelagij: ex his quilibet cum nouerit conuictorem socium captum esse, celerrimè adnare festinat, ac dorsi sui nixu ad eum adhærescit, incursu impulsuque pro viribus prohibens captiuum abduci. Scari etiam gregales suos optimè vindicant, ac adeuntes funem dentibus conficere conantur, vt ex hostibus seruent captum, & sæpe funem concidentes, eum liberaue-
Æl.l.1.c.4. runt, neque ob id petunt redemptionis præmia: sæpe vero non assequuntur socij liberationem, tametsi id quod suum erat, promptissimè præstiterunt. Iam verò in nassam cùm inciderit Scarus, dicunt eum posteriorem partem suam de nassa eijcere, reliquos verò, qui non sunt capti, circumnatantes eum morsu corripere, & foras socium proferre. Si verò in caput exierit, ipsorum quispiam qui foris est caudam ei porrigit, ille comprehensa cauda sequitur: hæc illi quidem faciunt, more hominum, qui tametsi libros de amicitia non didicerunt, tamen à natura hauserunt leges amicitiæ.

AP. Indigni hominum ſocietare, qui homines non iuuant.

Ἀνὴρ μὲν ἄνδρα, καὶ πόλις σώζει πόλιν,

Χεὶρ χεῖρα νίπτει, δάκτυλος δὲ δάκτυλον.

XVII. AROTANVS.

Furto & iniuria abſtinendum.

AROTANVS piſcis, quem gignit Arotan fluuius Zeilam, aſtu ſeſe capi permittit, verum capiens mox ipſe febri arripitur, nec deſinit morbus, donec piſcis dimittatur. *Nic. Cor. in fin.*

APODOSIS.

Fures vbi primam rem alienam attrectarunt & verterunt in ſuam, cruciabili peccati morbo corripiuntur, à quo liberari non poſſunt, niſi prius aliena, quæ vſurparunt, legitimis poſſeſſoribus reſtituant. D. Auguſtinus in ſermone de decem plagis: *Nemo habet iniuſtum lucrum ſine iuſto damno verbi gratia, qui furatur acquirit veſtem, ſed perdit fidē. Ibi lucrum, ibi damnum lucrum in arca, damnum in conſcientia.*

XVIII. ASELLVS MARINVS.

Gula.

ASELLVS marinus cor habet in ventriculo. Aelian. ὄνος θαλάττιος ἐν τῇ γαστρὶ τὴν καρδίαν ἔλαχεν ἔχειν. *l. 20. de Ani. cap. 20.*

AP. Helluones omnes egregiè deſignat, qui aſinina ſunt ignauia, & cor habent in ventriculo, quod omnes eorum cogitatio ſit de ventre aut gula.

Eſca ventri eſt venter eſcis,

Deus autem & hunc, & hanc deſtruet.

Hæc eſt interpretatio Clementis Alexandrini vbi de Helluone ait, τὸν νῦν ἐγκατορύξας τῇ κοιλίᾳ τῷ ἰχθύι τῷ καλουμένῳ ὄνῳ τὰ μάλιστα ἐοικώς, ὅν δὴ φησιν Ἀριστοτέλης μόνον τῶν ἄλλων ζώων ἐν τῇ γαστρὶ τὴν καρδίαν ἔχειν. *Pæd. l. 2.*

XIX. ASILVS THYNNORVM VEXATOR IN TRANquillo mari.

Felicitatis spina.

ASILVS piscis araneæ magnitudine cæterorum piscium vexator. maxime Thynni & Xiphiæ, οἱ δὲ θύννοι καὶ ξιφίαι οἰστροῦσι περὶ κυνὸς ἐπιτολὴν, ἔχουσι γὰρ ἀμφότεροι τηνικαῦτα περὶ τὰ πτερύγια οἷον σκωλήκιον τὸ καλούμενον οἶστρον, ὅμοιον μὲν σκορπίῳ, μέγεθος δὲ ἴσον ἀράχνῃ. ποιοῦσι δὲ ταῦτα πόνον τοιοῦτον ὥστε ἐξάλλεσθαι ἐνίοτε οὐκ ἔλαττον τὸν ξιφίαν τοῦ δελφῖνος, διὸ καὶ τοῖς πλοίοις πολλάκις ἐμπίπτουσι. Id autem fit etiam post Caniculæ exortum flantibus Etesijs.

AP. Thynnus asilos in tranquillo, & omnis felicitas humanarum rerum suas experitur spinas.

Acciius in Bacchis.

Splendet sæpè, at eadem nimbis interdum nigret.

XX. ASTO'Z.

Religio & solitudinis amor.

Albert. li. 24. in Astoiz.

ASTOIZ piscis in mari degens, & vt reliqua animantia vescens, cum senuerit, mutata forma, sumpta terrestri migrat in perpetuum à mari, terrestreque factum animal incolit terram, vescitur terrestribus nomenque aliud accipit: nam cùm piscis esset, Abides dicebatur. Iam factum terrestre animal nuncupatur Astoiz.

AP. Senex qui ex negotiosæ & turbulentæ vitæ fluctu ad portum solitudinis appellit. Talis fuit ille similis, cuius Dion meminit in Hadriano, qui, cùm à reip. honoribus dimissus in agrum, illic septem annos quod fuit reliquum vitæ, in otio & quiete egisset, moriens sepulchro inscribi iussit: *Similis hic iacet, cuius ætas quidem multorum annorum fuit, septem autem duntaxat annis vixit.*

XXI. ATTILVS AC CLVPEA.

Paruus hostis non contemnendus.

ATTILVS in Pado inertia pinguescens ad mille aliquando libras, catenato captus hamo, nec nisi boum iugis exactus. Atqui hunc minimus appellatus Clupea venam quandam eius in faucibus mira cupedine appetens, morsu examinat. *Plin. li.9. & 15.*

AP. Nullius vires contemnendæ, quippe *habet & pilus vmbram suam.* Pub. Syrus, & quæ parua initio putantur late manant incrementis.

Nascitur exiguus, sed opes acquirit eundo, *Ouidius.*
Quaq; venit multas accipit amnis aquas.
Quem Taurum metuis vitulum mulcere solebas,
Sub qua nunc recubas arbore, virga fuit.

XXII. AVRATA PISCIS.

Diues meticulosus.

AVRATA omnium piscium timidissimus est. ὁ χρύσοφρυς ἄρα ἰχθύων ἁπάντων δειλότατος. Nam sub Arcturi tempus, cum maris accessus & recessus maximè fiunt, & eo altius exaggerata arena ad littus relinquitur, vt naues sæpe ex omnibus aquis nudæ in terra relinquuntur. Tum piscatores, postquam populorum arborum ramos frondibus conuestitos paxillorum modo in mucronem acutos in arenam defixere, discedunt: post autem rursus accedens mare, secum imbellem Auratarum multitudinem attrahit, qui, vbi æstus reciprocauit, & recessit, in exigua aqua concauis locis retenta relinquuntur, & verò ramorum metu quiescunt. Adeo nimirum ramos vento agitatos exhorrent, vt ne loco quidem se commouere audeant. Quamobrem primo cuiq; magnum numerum meticulosorum piscium capere & ferire licet: Neque modò ab vsu piscandi instructi, sed etiam totius piscationis rudes, atque adeo pueri & fœminæ capere possunt. *Ælian. l.13 cap. vlt.*

AP.

AP. An ideo metuit, quod aurum secum portet? aureo colore subrutila?

Sic timet insidias qui se scit ferre viator,
Quod timeat: tutum carpit inanis iter, contra paupertas ἄσυλον χρῆμα.

XXIII. BALAENA CVM MVSCVLO.

Rationis ductus.

BALAENA, non modo est immani corporis vastitate, sed obrutis etiam plerumque graui superciliorum pondere oculis caligat, nesciens quò iter tendere debeat. Tum magna Dei prouidentia musculum piscem, qui Balænæ oculus dicitur, sibi adhibet vitæ comitem is prænatat, iter dirigit, & infestantia magnitudinem vada demonstrat. *Plin. l. 9. cap. vlt.*

APODOSIS.

Cupiditas immanis & cœca bellua, rationis & mentis oculo per huius vitæ salebras dirigenda.

apud. Stob. serm. 16. l. 8. Φύσει μὲν γὰρ ἀχαλίνωτον ὄρεξις. vt ait Plutarch. Ratio autem & prudentia est instar illius musculi, quæ ideò rectè ὄμμα τῆς ψυχῆς dicitur ab Aristotele.

XXIV. CALLIONYMVS.

Iracundus.

CALLIONYMO pisci, ait Aristoteles, in dextra iecoris fibra fel situm est, proportione corporis maximè omnium copiosum: iecur autem ad læuum latus collocatum: ex quo symbolum est iracundiæ. Menander in Messenia. τί δή μ' ἔχειν χολήν τε καλλιωνύμου πλείω. Et Anaxippus in Epidicazomeno, Ἐάν με κινῇς καὶ ποιήσεις τὴν χολὴν ἅπασαν ὥσπερ καλλιωνύμου ζέσαι.

AP. *Difficili bile tumet iecur.*

XXV. CANCER.

Prudentia.

IN vtraque Nili ripa aspides latibulis se tegunt, & tanquam ædes suas homines, sic hoc flumen omni alio tempore iucundè & suauiter accolunt. Cum autem in agros per æstatem Nilus redundaturus est, tùm triginta circiter ante diebus, aquarum copia & Etesijs ventis impulsæ promotæque, longius à fluuio in loca eminentiora vna cum fœtibus suis demigrant: quod quidem munus à natura acceperunt, tanti vt fluminis, tamque operosi quotannis accessionem non modo non ignorent, sed ab eius etiam damno cauere sciant. Testudines etiam, & Cancri, & Crocodili in loca Nilo inaccessa id temporis oua transferunt. Vnde ij qui oua eorum offendunt, quantum & quatenus Nili rura irrigaturi incrementum sit futurum, facilè colligunt. *Æl. l. 5. c. 52*

AP. Cancri & Crocodili prudentes significant, qui futura multo antequam veniant animo præsagiunt, & se ab omni periculo remotos tuentur.

Qui sua metitur pondera, ferre potest. *Martial. Epigr. 62.*

XXVI. CAPITO PISCIS.

Ο ΙΘΧΥΣ ΚΕΦΑΛΟΣ.

Innocentia.

CAPITO de piscium genere est, qui in paludibus degunt, continentissimus ac in victu temperantissimus esse creditur. Etenim nullam animantem inuadit, sed cum omnibus pacem seruare solet. Si verò in quempiam iacentem inciderit, hunc in suum prandium conuertit, non prius tamen attingit, quam cauda mouerit. Si immobilis sit, hunc prædam sibi facit, si verò moueatur, eo intacto discedit. *Æl. l. 1. de anim. c. 3.*

AP. Vel capito symbolum est innocentiæ, cum se potius ieiunum malit, quàm alieno periculo viuere: vel timidos hostes, & inimicos significat, qui thrasones aiunt, in mortuos ad prædam expediti; at si quis vim vi tantisper repellat, illicò diffugiunt, tam timidi in periculis, quam in victoria insolentes, vt de ijs dici possit, quod habet Ælian. ἀτρεμοῦντος μὲν ἔχει τὴν ἄγραν, κινηθέντος δὲ ἀνεχώρησε.

XXVII. CEPVS, ΟΚΗΠΟΣ.

Elegans.

TERRENVM quoddam animal Pythagoras scribit in libro de mari rubro, circa idem mare procreari, & Cepum, hoc est, hortum, appositè idcirco nominati, quod tanquam hortus varijs coloribus distinguatur. Cùm est confirmata ætate, pari magnitudine est cum Eretriensibus canibus. Iam porrò huius colorum varietatem, sicut ille scribit, animus nobis est explicare. Eius caput, & dorsum, & spina ad caudam vsque valde igneo colore sunt: tum aurei quidam pili disseminati spectantur. Facies alba ad genas vsque, inde ad collum aureæ vittæ pertinent. Collum & pectoris inferiores partes, & anteriores pedes omnino albi. Mammæ duæ manum implentes cœruleo colore visuntur: venter candidus, pedes posteriores nigri sunt. Aelian. τὰ μὲν δὴ (inquit) περὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ τὸν νῶτον, καὶ τὴν ῥάχιν εἰς τὴν οὐρὰν τελευτῶσα, ἀκράτως πυρσά ἐστι, διάσαιο δὲ ἂν καὶ τρίχας χρυσοειδεῖς τινὰς διεσπαρμένας, λευκὸν δὲ τὸ πρόσωπον εἰς μέχρι τῶν παρειῶν αὐτοῦ. Ἐντεῦθεν γε μὴν ταινίαι χρυσοειδεῖς κατίασιν εἰς τὴν δέρην, ταύτης δὲ τὰ στέρνα μέχρι τῶν κάτω καὶ οἱ πόδες δὲ οἱ πρόσθιοι, λευκανθίζει πάντα, μαζοὶ δὲ χειροπληθεῖς δύο κυανοῖ, γαστὴρ δὲ λευκή, πόδες δὲ οἱ κατόπιν μέλανες εἰσι.

lib.17 c.8.

AP. Cepus typus est elegantis vario gemmarum vesti-

vestiùmque cultu collucentis, cætera muti. sic apud Auianum:

Distinctus maculis, & pulchro pectore Pardus
Inter consimiles ibat in arua feras. Fabula 40.
Et quod nulla graues variarent terga leones.
Protinus his miserum credidit esse genus.
Cætera sordenti damnans animalia vultu,
Solus in exemplum nobilitatis erat.
Hoc arguta noua gaudentem vulpis amictu
Corripit, & vanas approbat esse notas.
Vade, ait, & pictæ nimium confide iuuentæ,
Dum mihi consilium pulchrius esse queat.
Miremurque magis quos munera mentis adornant,
Quàm qui corporeis enituere bonis.

XXVIII. CITHAROEDVS PISCIS.

Ο ΚΙΘΑΡΩΔΟΣ ΙΧΘΥΣ.

IN mari rubro piscis procreatur, cuius corpus ita figuratum est, vt similitudinem lingulacæ eius latitudo gerere feratur. Squammæ non magnam tangenti asperitatem habent. Cùm subaureo est colore, tùm lineis à summo capitis vertice ad extremam caudam nigris sic distinguitur, vt eas citharæ, fidiculas contentas esse dicas, vnde is citharœdus appellatur. os ei pessumit & subsidet, idèmque nigerrimum est, cingulòque croceo circumligatur, vertex varietate distinguitur, fulgore aureò, & nigris quibusdam lineis, pinnas aureas habet, rufo colore multipliciter variatur, cauda est nigra, præter extrema: ea enim candidissimo colore asperguntur. Alij item Citharœdi picti nasci dicuntur, toto corpore purpurei, certis interuallis aureolas lineas possidentes. Eorum verò caput cingulis violaceis illustratur, vno quod est ante oculos, ad branchias pertinente: altero se-

secundum oculos, vsque ad medium caput excurrente: alio autem tanquam monili sic collum circumplicante Ælian. Sic Faber piscis qui Gallus marinus & Zeus & Christopharus nominatur, omnia instrumenta fabrilia dicitur in seipso gestare.

lib 11. c. 23.

Faber piscis Vide Gesnerum in Fabro

AP. Torquetur in vanos simulatores, qui specie duntaxat aut boni sunt aut docti. Citharœdus enim fert citharam, nunquam canit. Vide Martial. epigr.

Emptis quod libris tibi bibliotheca referta est,
Doctum, & Grammaticum te Philomuse putas.

Iniquum est τὸ ταμιεῦσαι θησαυρὸν ἄγονον καὶ ἄργον, καὶ ἀκάρπως διώκειν σοφίαν ἀπράγμονα, Maximus Tyrius in libello de vita practica.

XXIX. CONCHAE SENSVS.

Homo voluptuarius, & animalis.

Plin. lib. 9. cap. 30.

CARENT conchæ visu, omnique sensu alio quàm cibi, & periculi,

AP. Tantus est stupor voluptuariorum, vt nihil nisi de fuga austerioris vitæ, & hilarioribus epulis cogitent, ad honesta quæque & surdi, & cæci. Nam vt plurimum

Παχεῖα γαστὴρ λεπτὸν οὐ τίκτει νόον.

XXX. CORDYLVS. ΚΟΡΔΥΛΟΣ.

Vita actiua & contemplatiua.

Athen. l. 7.

CORDYLVS piscis in terra pariter & aqua degit: solet igitur ex alto quasi ex vmbraculis prodire in solem: in quo periculum est ne radiis ambustus, extabescat, antequam remeet in mare.

AP. Cauere sibi debent prudentes religiosi, ne cùm ex cœnobijs, quasi ad solem prodeunt, hominum salutem pro virili adiuturi, ipsi periclitentur, & sæcularis amoris labe illiti intereant: sed diu in otio medi-

meditentur, quomodo se salutaribus remedijs aduersus pericula muniant, ita fiet quod ait Poeta,

Maior post otia virtus.

XXXI. CROCODILVS IBIDIS PENNA RETARDATVS.

Hæreticus egregij alicuius hominis scriptis coërcitus.

COMPERTVM est Crocodilum improbissimum animal, si penna ibidis defricetur adeò obtorpescere & debilitari, vt immobilis reddatur, omnemque pristinæ rapacitatis violentiam obliuiscatur. *Horus Niliacus. l. 77.*

AP. Cadit omnino in furiosum hæreticum aut virulentum calumniatorem, quem eruditi, & grauis hominis calamus restrinxerit. Talis Pelagium Augustinus, talis Iouinianum Hieronymus, talis pestiferum Arium πύρ ὅλος Athanasius, tales Caluinum & Lutherum innumeri doctores Catholici verbo Dei fregerunt.

Sidereo clypeo, & cœlestibus armis.

XXXII. CROCODILVS AD PALMAM RELIGATVS.

Crucis victoria.

AVGVSTVS ille Cæsar Aegypto pacata Crocodilum animal horribile ad palmam arborem catena religatum in nummis cudi voluit. Videtur & hodie nummus cum inscriptione. *Nemo antea religauit.*

AP. Christus Dominus Ægyptum, hoc est, mundum vicit, & exitialem generis nostri Alastorem depressit crucis arbore constrictum. Augustinus sermo. 137. de tempore: tunc etenim Dominus noster Iesus Christus illum tenebrarum mortis principem colligauit, legiones illius perturbauit, portarum inferni ferreos vectes confregit, omnes iustos qui ori-

ginali peccato adstricti tenebantur, absoluit, in libertatem pristinam reuocauit, & peccatorum tenebris occœcatos splendida luce perfudit. Aliud exemplum affert S. Isidorus. Enydros, inquit, serpens siue Ichneumon in Crocodili viscera illapsus eoque precempto saluus exiliens, typus est Resurrectionis Christi.

Aliud symbolum.

XXXIII. CROCODILI CATVLVS.

Indoles improba.

Ælian. l. 9. cap. 3.

CROCODILI cum ex sese pepererunt, hoc experimento legitimum à spurio internoscunt, vt si quid catulus simulatque exclusus est, rapuerit, in reliquum tempus in Crocodilini generis numero locoque à parentibus ducatur: sin ignauia eum ipsum retardauerit, ad comprehendendam alicundè muscam, aut lumbricum, aliamue bestiolam, aut lacertulam, eum parens tanquam à se degenerantem, nihilque ad se pertinentem lacerat, atque videntur, vt ad Solis radios aquilæ suorum ingenuitatem experiuntur, sic celeri alacritate prædam capiendi Crocodili: vtrique scilicet non temerario suos affectu, sed ratione amantes.

APODOSIS.

Crocodilus suos agnoscit ex rapina, haud dissimiliter parentes improbi germanam sobolem ex vitiorum suorum imagine. Oedipus apud Senecam tales esse filios gloriatur.

Ego sum? meorum exempla facinorum appetunt.
Me nunc sequuntur, laudo & agnosco lubens,
Exhortor aliquid vt patre hoc dignum gerant.
Agite ô propago clara generosam indolem
Probate factis, gloriam ac laudes meas
Superate.

XXXIV.

XXXIV. CROCODILVS AD SVEM.

Voluptatis illecebra delinitus.

CROCODILVS capitur obiecto suis tergo, quod deuoret, & grunniente porcello, ad cuius vocem accedit, tùm primum ingesto oculis luto cæcatur, exin facile debellatur. *Hero. l. 2.*

APODOSIS.

Typus est voluptatis, de qua S. Paulinus carmine ad Cytherium.

Blandis dolosa retibus.
Si lege mentis ista lex sit fortior,
In iura peccati trahet.
Malesuada verbis, fraudis arte dulcibus,
Animum virilem effœminat.
Excœcat oculos mentis, & radit caput
Spolians, & exarmans fidem.

XXXV. CYTHARVS.

Charitas.

CYTHARVS piscis habere dicitur καρδίαν λευκὴν, καὶ πλατεῖαν, cor latum, & album. *Athen. l. 7. p. 305.*

AP. Syncerus Dei amor nullis sordidi animi angustijs restrictus, sed latè in hominum vtilitates diffusus, de quo si amplitudinem respicias merito illud Poëtæ dici possit.

Cor mundi instar habens.

XXXVI. DELPHINVS.

Princeps mansuetus.

DELPHINVS solus inter pisces caret felle. *Ath. Dipn. l. 8. ex Arist.*

AP. Mansuetudo principum est propria. Seneca lib. 1. de Clementia: Nullum clementia ex omnibus magis quam regem & Principem decet. Salust. præ-

 clarè

clarè dixit Qui benignitate, & clementia imperium temperauere, his candida & læta omnia fuisse: etiam hostes æquiores, quam alijs ciues.

XXXVII. DELPHINVS ANCHORA IMPLICATVS.

Festinandum lentè.

DELPHINVS anchoræ implicatus Augusto, & Tito imperatoribus pro insigni fuit, quod superiori sæculo Aldus Manutius suis libris præfixit, habuit item Vlysses pro familiari signo Delphinum, vnde δελφινόσημος appellatur à Lycophrone δελφινόσημος, κλωπὸς φοινίκης θεᾶς.

Accius in Chrysippo. AP. Hoc signo demonstratur lenta festinatio, & modus in rebus, quæ res omnium solet esse saluberrima, δευτέραι φροντίδες σοφώτεραι.

Minus pigrasse, quam properasse est nefas.

XXXVIII. DELPHINES COERANI.

Gratus animus morte fortior.

Æl. li 8. c 3. COERANVS quispiam Delphines captiuos ad Byzantium pecunia redemit, & in mare liberos dimisit. Non excidit gratissimis piscibus beneficij memoria: hominem enim postea cum nauis esset submersa, exceperunt, & placidè collocarunt in portu. Cum verò fato functus esset, & exequiarum pyra arderet in littore, frequentes exiluerunt è mari, nec nisi restincto rogo quasi officiosissimi amici discesserunt.

Senec. de benefi iis. AP. Beneficij memoria apud ingratos citò consenescit, eandem apud gratos ne lethes quidem fluuius restinxerit. *Gratum hominem semper beneficium delectat, ingratum semel.*

XXXIX. DELPHINVS SEMPER MOVETVR.

Diligentia seu Vigilantia.

DELPHINVM perpetuo motu præditum esse feruntːnec quoad viuit (ne dormiens quidem) à motione conquiescit: Cum enim necesse habet dormire, ex alto ad summam aquam elatus, vt totus videatur, dormit: non enim somni expers est, atque ita dormiens in profundum tamdiu depellitur, quoad imam sedem maris contingat: ad quam postquam funditus delapsus est, terræ pulsuè somno excitatur, deinde ex alto emergit, ac repetito somno similiter atque prius ad maris fundum appulsus, expergiscitur tum rursus eminet extra aquam & hoc ipsum sæpe facit, eamque ob causam inter quietem & actionem agens, nunquam omninò à motu quiescit. *Æl.l.11.c.12.*

APODOSIS.

Præclarum vigilantiæ exemplum, maximè verò principibus, quos oportet *Stantes mori.*

Vita ipsa Vigilia est. Hæc mens Hannibalis.

Pœnus vt ad somnos, vix totam cursibus actæ *Sil. Ital.l.12*
Indulsit pubi noctem, vigil ille, nec vllam
Ad requiem facilis, credensque abscedere vitæ
Quod sopor eripiat tempus,

XL. DELPHINI,

Amor parentum in sobolem.

DELPHINI teneros catulos ex aliqua causa consternatos rursus excipiunt, & ventre complectuntur. *Basil. in Hexa. ho.8.*

AP. Parentum φιλοστοργία in paruulis fouendis vel Christi amor, qui, est noster ἱερὸς ἰχθὺς, in pisciculos, quos fouet in visceribus suæ charitatis. Accedit quod teneræ soboli veteres Delphini tanta

mansuetudine & cura adnatent vt pædagogi videantur iuuentuti propositi. Quod fusius describit Oppianus. Id verò Christus facit, & nobis iter vitæ,

de piscatu. lib. 1. matris indulgentissimo amore non modò complanat, sed præit, nostras in se sarcinas recipiens.

ὡς δ᾽ ὅτε Μουσοπόλων ἔργων ἄπο παῖδες ἴωσιν,
vide Oppian lib 1. de pisc. vers. 680. Ἀνδρόοι οἱ δὲ ἄρ᾽ ὄπισθεν ἐτρὺς ἕπονται.
ὡς ἄρα καὶ δελφῖνες ἑοῖς παίδεσι τοκῆες
Ἕπονται.

XLI. DRACO MARINVS.

Indocilitas.

Ælian. l. 5. cap. 37. DRACO marinus si manu dextra attrahatur, violenter enititur, sinistram si inijcias, cedit & capitur.

APODOSIS.

Multi æqua ratione regi nolunt, sed vijs obliquis trahi, nihil ab ijs obtineri potest quod non violentis rationibus extorqueatur.

Phædrus. *Nolo irascaris libere si dixero,*
Diis est iratis natus, qui est similis tibi.

XLII. THYNNVS.

Prudentia.

Athen l 7. pag. 301. THYNNVM Aristoteles tradit in pontum nauigantem dextrum littus radere, exirèque læuo, quod oculo dextro plus cernat, hebete sinistro.

APODOSIS.

Thynnus prudens, & consideratus homo: dextrum littus, amica securitas: oculus dexter recta cognitio, seu ratio. Seneca *Duce ratione per totam vitã eundum est. minima, maximàque ex eius consilio gerenda sunt.* *2. de benefic. 18.*

XLIII.

XLIII. ECHINVS LACONIS.

Mala toleranda sunt cum emendari non possunt.

DEMETRIVS Scepsius lib. 26. Troiani apparatus scribit, Laconem quendam ad epulas inuitatum. Echinis marinis illatis mensæ, vnum arripuisse, ignarus quisnam vsus foret eius cibi, atque adeò non obseruantem, quomodo cæteri conuiuæ illo vescerentur. In os igitur coniectum simul cum testa, dum frangere cùm stridore conaretur, esu offensum, nec intelligentem quis asperitatis esset renixus, dixisse: O scelestum edulium, neque te iam mollitum abijciam, neque postea sumam vnquam: ὦ φάγμα μιαρὸν! οὔτε μὴ νῦν σε ἀφέω μαλακισθεὶς, οὔτ' αὖθις ἔτι λάβοιμι — *Ath. l. 3.*

APODOSIS.

Tolerantur aliquando mala postquam semel admissa sunt, quod maiori fortasse incommodo expellerentur.

Patiere quod datur, quando optata non damnunt. — *Cæcilius.*

XLIV. ECHINVS MARINVS.

Fide & prudentia.

ECHINI marini futuræ tempestatis præscij lapillis in tergum coniectis se operiunt, & arena suburrant, ne fluctibus obortis, ob leuitatem allidantur ad littora. — *D. Ambr in Hexamero.*

APODOSIS.

Prudentiæ & grauitatis typus, vel certè fidei, quæ nos roborat & confirmat, ne quid in opinionum salo fluctuemus. Simile quod dictum alibi de sepijs ad saxum adhæresentibus.

Traiecta syrtes, anchora iacta mihi est.

XLV. EXCOETVS.

Prospera aduersis turbata.

Ath.l.6.p. 352.

EXCOETVS piscis tranquillo mari ex alto emergit aurea ridentis cœli serenitate illectus: cum ecce ad apricum Solem quieto & nihil tale cogitanti Parendistæ aues insidiantur, & sæpius inuadunt.

APODOSIS.

Tales sunt res, spesque humanæ nobis cum serenum esse putamus, repentini malorum turbines ingruunt. Cicer. *Qui locus quietis & tranquillitatis plenissimus esse videbatur, in eo maximè molestiarum & turbinum tempestates extiterunt:*

1. de Orat. Senec. in Thyeste.

Nemo confidat nimium secundis.

Fortunæ malè fiditur. Minutius in Octauio. Nota est in hoc argumento solis viatorem spoliantis fabula, quod Boreas frustra tentarat.

Sol victorem spoliat. Auianus Fabul. 2.

Protinus impulsus ventis circumtonat æther,
Et gelidus nimias depluit imber aquas:
Ille magis duplicem lateri circumdat amictum,
Turbida summotos quo trahit aura sinus.
Sed tenues radios paullatim crescere Phœbus
Iusserat, vt nimio surgeret igne iubar.
Donec lassa volens requiescere membra viator,
Deposita fessus veste sederet humi.

XLVI. FASTEN PISCIS:

Bonitas & mansuetudo.

Vincen. hist. l. 18 cap. 54.

FASTEN piscis est, in cuius ore maritima aqua salsaque mox fit dulcis.

AP. Bonum & mansuetum ingenium amara quæque sua dulcedine temperat Plautus, *Optimum est ærumnæ condimentum æquus animus.* Rectè id ipsum Christo accommodabitur, quippe piscis est ille à Sibyllis prædictus, qui semel haustas vitæ nostræ acerbitates

bitates nobis miti quadam suauitate decoxit, quo in posterum nobis omnia faciliora leuioraque videren- tur. Memini ita accommodatam parabolam à viro nostræ societatis pereruditо.

XLVII. GLAVCVS PISCIS, ΓΛΑΥΚΟΣ.

Amor parentum in sobolem.

GLAVCVS piscis pater factus, quos sustulit ex coniuge, diligentissimè cauet, ne insidijs petantur, neue pernicies vlla eis inferatur. Itaque donec læti ac sine timore natant, tamdiu ille custodire non intermittit: nunc à tergo cum eis natans, nunc verò non à tergo, sed adnatat modò ad vnum eorum latus, modò ad alterum. Si quis verò ex paruulis timere cœperit, ille timore cognito, ore hiante, paruulum excipit: deinde timore præterito, quem deuorauerat, reuomit qualem acceperat, ille rursus natat. Ælian. Similiter fœtus caniculæ marinæ metu in vterum matris ingrediuntur & regrediuntur.

lib.1.de animal. ca. 16.

Ælian, lib. 1, cap. 16

APODOSIS.

Hac Icone significatur amor & sollicitudo parentum in teneram prolem; vel certè Dei in homines plusquam materna φιλοστοργία, quos in aduersis tegit, in prosperis gloriosos ostentat.

Sic glaucus altam piscis arans Thetin,
Dum nigra ventis æquora sæuiunt:
Prolem sub aluum vix regressam
Visceribus fouet inquietis.
At cum Fauonij blandæ animæ volant.
Reponit auctæ pignora Tethyi:
Mox victor incedit superbum,
In catulis numerans triumphos.

XLVIII.

XLVIII. LVCERNA PISCIS.

Apostoli.

Plin. lib. 9. cap. 27.

SVBIT in summa maria piscis, ex argumento appellatus lucerna, linguaque ignea per os exerta, tranquillis noctibus relucet.

AP. Lucerna mundi beati Apostoli, qui terrarum orbem sua luce collustrarunt, & linguis igneis prædití offusas rebus humanis tenebras dissiparunt inter huius vitæ turbines, & maria, placidissimo fulgore collucentes.

Solemq; nouum noua sidera portant.

XLIX. MELANVRI CAVTIO.

Securitati malè creditur.

Ælian de animl. l. 14.

MELANVRI cum placidum, & quietum est mare, ad imam maris sedem in petris aut algis quiescunt, tegumentoque proteguntur, quocumque corpus occultari potest, contra cum aduersa potestas est & pisces alij in altum ex fluctuum impetu descendunt, hi dum fiducia implentur, simul & ad littus appropinquant, & ad petras adnatant, nescio enim quomodo pernoscunt quo die nocteue cum feritas maris, & immanitas efferuescit, tum à piscatoribus non adiri mare.

APODOSIS.

Horat. Od. 10. lib. 2. carm.

Sperat infestis, metuit secundis
Alteram sortem, benè præparatum
Pectus.

L. MVLLVS GREGALIS,

ΘΥΝΟΣ Ο ΟΡΜΗΤΙΚΟΣ.

Fruges consumere natus.

MVLLVS gregalis dentibus est serratis, totus punctis maculosus, carniuorus, post tertium partum steri-

ſterileſcit, vermiculis quibuſdam in vtero genitis, qui conceptum fœtum abſumunt. *Ath. lib. 7. p. 324.*

AP. Monachi aut optimi ſunt, qui proficiunt, at peſſimi qui degenerant. Serrati dentes, gula: puncta, maculæ vitiorum: ſterilitas, virtutis poſt aliquot actus remiſſio: vermes, peccata occulta. D. Auguſtinus: *Ex quo Deo ſeruire cœpi, quomodo difficiles ſum expertus meliores, quam qui in monaſterijs profecerunt ita non ſum expertus peiores, quam qui in monaſterijs ceciderunt, ad ſummum pulchrè monet: Nolite propter amurcam qua oculi noſtri offenduntur, torcularia deteſtari, vnde apotheca dominica fructu olei luminoſiori implentur.* *Epiſt. 137.*

LI. MVRÆNA.

Ira laceſſita.

MVRAENA plaga vna per ferulam accepta torpeſcens perſtat: ſin plures, ira incenditur; ἡ μύραινα δὲ πληγεῖσα νάρθηκι εἰσάπαξ, ἡσυχάζει εἰ δὲ πλεονάκις, εἰς θυμὸν ἐξάπτεται.

AP. *Furor fit læſa ſæpius patientia.*

LII. MVRÆNÆ ACETVM.

Seueritas nimia.

ACETI guſtu Murænas in rabiem agi ferunt. *Plin. lib. 9. cap. 23.*

APODOSIS.

Multi ſeueritatis acrimonia efferantur, qui lenioribus clementiæ remedijs ad animi æquitatem, & moderationem poſſent reuocari. Claud *peragit tranquilla poteſtas, quod violenta nequit.* Procul ille Peſcennij Nigri truculentus rigor qui Palæſtinis rogantibus vt ipſorum cenſus leuaretur eo quod regio eſſet grauata, ſatis inclementer reſpondit: *Vos terras veſtras leuare vultis, ego etiam aërem veſtrum cenſere cuperem.* Quo reſponſo abſque dubio miſerorum mortalium animos in ſui odium efferauit.

LIII. MV-

LIII. MVRÆNA CRASSI.

Diues fatuus.

PISCES quoque cicures, & mansueti euadunt: & cum appellantur, intelligunt, & è manu largientium cibos capiunt, vt anguilla sacra in Aretusa Muræna etiam Crassi Romani omnium prædicatione celebrata, sic in auribus, & gemmis distincto monili, tanquam sanè eximia formæ pulchritudine puella ornabatur, & appellantis vocem Crassi agnoscebat, atque ad eum adnatabat: Cumque quippiam ei porrigebat edendum, prompto, & parato animo accipiebat, hanc ille mortuam fleuit vberius, atque honore sepulturæ affecit. Et cum aliquando Domitius in hunc dixisset, Stulte Crasse. Murænam fleuisti mortuam. Ad hæc respondens Crassus: Equidem, inquit, de bestiæ morte fleui: Tu verò nullos, ne ex trium quidem vxorum interitu, quas ad sepulturam dedisti luctus percepisti.

Ælian. lib. 8. cap 4.

AP. Murænæ sunt in auro atque argento, diuites fatui indocti. *In animo enim non in patrimonio diuitiæ.*

Seneca epist. 109.

LIV. NERITES, ΝΗΡΙΤΗΣ.

Amor mundi.

NERITES hominum simul, & deorum formosissimus, quo cum Venus etiam in mari se oblectarit, magno illum amore prosecuta. Cùm verò iam tempus fatale aduenisset, & Venerem, dijs cœlestibus, iussu patris, inscribi oporteret: audio eam de mari exeuntem, Neritem quoque suas delicias secum abducere voluisse, illum verò recusasse, quod inter parentes, ac sorores viuere, quam cœlo potiri mallet. Et cùm alas quoque, quandocumque voluisset, ad volandum sibi producere posset, hoc quoque munus à Venere (ni fallor) acceptum aspernatus neglexe-

Ælian. 14. cap. 28.

lexit: Quamobrem indignata Iouis filia, illum in Cochleam eiusdem nominis conuertit: comitem verò, & ministrum illius loco Cupidinem ipsum quoque iuuenem, & formosum sibi delegit, & alit quas Nerites habuerat eundem induit.

APODOSIS

Digni sunt omnino qui Cochleæ fiant, quicumque terram cœlo anteferunt, & rerum humanarum desiderio inescati circumfluentes omni fœlicitate cœli delicias contemnunt,

O curuæ in terras animæ, & cœlestium inanes!

LV. ORCYNVS,

Salus damno leuiori empta.

ORCYNVS cetaceus piscis prouidens est, & natura non arte quæ sibi maximè conducant intelligit. Itaque cum hamo transfixus fuerit, in maris altitudinem seipsum impellens ac deprimens, ad solum allidit: & hamum oris pulsatione expellere cupit. quod si id minus fieri queat, ab hamo exceptum vulnus luculentius infert, dilatatque: atque exiliendo id quod sibi molestiam exhibet, expuit abijcitque. εὐρύνει γοῦν τὸ τραῦμα καὶ ἐκπτύεται τὸ λυποῦν:

AP. Orcynus symbolum est eorum qui vitam & salutem redimunt leuioribus detrimentis, *pro toto bene pars deperditur.* &. *ne peream, pereo.* iuxta id quod dixit Tertullianus ad Martyres, *Aliquid amittere, vt* *Ignatius* maiora lucreris, *Periculo euasisse per se præmium est.* *Diaconus.*

LVI. OSTREA AD VNGVENTVM.

Voluptas capiens homines.

INDI piscatores alabastrum vnguenti effundunt, cuius suauitate capta Ostrea, inebriata ferreo sty- *Lib. 3. c. vlt.* lo configuntur. Philost. παρίζησας ὁ Ἰνδὸς τῶν ὀστρέων τὸ δέλεαρ

δέλεαρ αὐτοῦ τὸ μῦρον ποιεῖται, τὸ δὲ ἀνοίγνυταί τε, καὶ μεθύει ὑπ' αὐτοῦ, κέντρῳ τε διελαύνεται.

APODOSIS.

Quasi piscator est voluptas: vnguentum, deliciæ: Ostreum verò voluptuarius. Quis nescit vetus Platonis dictum, qui *Escam malorum voluptatem* appellat, quod ea videlicet capiantur homines, vt hamo pisce.

Cic. de senect.

LVII. OSTREI SANIES IN MARGARITAM.

Martyrum Sanguis.

Philost. lib. 2 in vita Apoll cap. vlt.

OSTREA stylo traiecta saniem emittunt, quæ excepta laterculo concrescit in margaritam.

APODOSIS.

Mundus, veluti fretum est, preciosum Ostreum martyr; stylus piscatoris, gladius carnificis: sanies sanguis: margaritæ, decora martyrum, & accepta pro Dei gloria vulnera. D. Chrysost. οἷαι μαργαρῖται καὶ λαμπηδόνες ἐκ τῶν σωμάτων ἐξαλλόμεναι τούτων, αὐτὰς ἀποτυφλοῦσι τοῦ διαβόλου τὰς ὄψεις. *Non margaritas modo sed fulgores & coruscationes nominat ex ipsis emicantes corporibus quæ dæmonis oculos hebetant.*

De natiuit. 2. Machabæorum.

LVIII. PAGVRVS.

Prudentia.

PAGVRVS Cancri genus, qui tam diu se continet in antro, quamdiu vetere testa est exutus. At postquam noua denuo cœpit armari, hoc veluti præsidio confirmatus egreditur: & latebras quas verno tempore tantisper incoluerat, relinquit: & nouo indutus tergore, nouis aculeis rigescens, aduersarios contemnit, quos prius suis viribus diffisus declinabat.

Vide Iuniū in adagiis.

AP. Prudentes suas vires metiuntur, nec se bellorum aleæ committunt antequam bonis armaturæ præsidijs sint muniti. μικρὸν ἔτι καὶ νενικήκαμεν.

Gregor. Naz.

LIX.

LIV. PASTINACÆ ACVLEVS.

Calumnia.

PASTINACÆ marinæ radius ab omni medicina inuictus existit, etenim primum vt pupugit statim interficit, quod quidem ipsius telum vel rei maritimæ peritissimi exhorrent. Neq; enim alius quisquam, neque vulneratrix ipsa medicinam facere potest, hoc scilicet dono soli quondam à dijs hastæ Pelei concesso. *AElian. li. 1, de Ani. ca. 56.*

AP. Virulentæ linguæ maledicus Pastinacâ rectè significatur.

φιλοιδόροιο γλώσσης
Ἐίλεμνα κοῦφα. *Anacreō.*

LV. PASTINACÆ FATVM.

Saltatio exitialis.

PASTINACAS capiunt qui earum piscationis studiosi sunt, & desiderio non frustrantur, in hunc modum, saltant & canunt quam possunt suauissimè, illæ verò tùm auditu mulcentur, tum spectanda saltatione se oblectant, & adnatant propius. At piscatores sensim, ac pedetentim recedunt. Ibi tùm dolus in miseras structus apparet, quæ saltatione & cantu allectatæ fuerant, retibus iam extensis inclusæ capiuntur. Ælian. idem de paguris ait & Thrissis *lib. 6. cap 31. & 32.* *Li. 1. de anim. c. 39*

AP. Tales improbi ridendo in exitium ruunt, & quod ait Satyricus.

Non vnquam reputant quanti sibi gaudia constent. *Iuuenal. Satyr. 6.*

LXI. PAVONIS FLVVIATILIS CAVDA.

Finis Bonus

APVD Indos Pauones sunt pisces cauda aurea insignes χρυσᾶ δὲ τὰ οὐραῖα. *Philost. li. 1, cap. 1.*

APODOSIS.

Bonus finis cauda aurea. Eustathius ad Iliad. 4. χρυσῆν ἐπιτιθέναι κορώνην auream imponere coronidem dici notat συμβολικῶς, in eos qui laudatum finem suis operibus imponunt.

LXII. PEDVNCVLVS.

Parasiti.

Ælian. li. 9. cap 7. PEDVNCVLVS piscis ignauus omnique arte & industria destitutus, delphinum sectatur, & eius præda tanquam locuplete mensa pinguescit.

AP. Typus parasitorum, qui solent

Aliena viuere quadra.

LXIII. PHYSÆ IECVR, ΦΥΣΗΣ ΗΠΑΡ.

Amoris Sympathia.

Ælian li. 11. cap. 13. PHYSA Ægyptius piscis admirabili natura præditus est, nam eum notionem habere ferunt quando luna augeatur & diminuatur, eiusque iecur cum Luna pariter decrescere pariterque recrescere: corporis habitu modo esse opimo, modo gracili & tenui.

AP. Affectus hominum pro rerum quas ipsi amant, habitu, vel crescunt, vel minuuntur, & omnino se ad rei dilectæ modulum componunt. Mater enim amoris est similitudo. Plato in conuiuio. ὅμοιον ὁμοίῳ ἀεὶ πελάζει. Talis est ille Lycidas apud Calpurnium:

Non sic districta macrescit turdus oliua,
Non lepus, extremas legulus cum sustulit vuas: *Ecloga 3. in exoratione.*
Vt Lycidas domina sine Phyllide tabidus erro.
Te sine, væ misero mihi! lilia nigra videntur;
Nec sapiunt fontes, & acescunt vina bibenti.

At tu si venias, & candida lilia fient,
Et sapient fontes, & dulcia vina libentur.

LXIV. PHYSALVS.

Gula.

IN mari rubro, sinu Arabico, piscem Leonides Byzantius gigni ait, Gobio ætatis perfectæ, non magnitudine inferiorem: nullos oculos, nullumque os habentem more piscium: branchias tamen his innatas esse, capitis figuram etsi minus expressam coniectari posse: infra imum ventrem formam quandam leuiter contractam in sinum apparere, quæ smaragdi colorem reddit: hanc ei oculorum loco, & oris esse idem ait. *Ælian. li. 3. cap. 18.*

AP. Os habent cum oculis commixtum, atque confusum helluones. Quicquid vident ad explendam gulam concupiscunt, imo toti pæne ventres sunt,

Notaq; per oppida bucca.

LXV. PINNÆ ET CANCRI SOCIETAS.

Calliditas duorum.

PINNÆ animal marinum, è genere concharum est, pandit sese hiatu testarum, & carunculam extra conchas eminentem ex sese prætendit, tanquam escam circumnatantibus piscibus. Cum cancro comparandi cibi societatem facit: eamque ob rem cancer cum piscem quendam adnatare videt, illam leniter morsu admonet, tum Pinna magis ac magis conchas patefacit, intraque eas piscis adnatantis caput recipit, comprimitque: & piscem ita captum in cibo consumit. *Ælian. l. 3. cap. 29.*

AP. Rectè & loco dicetur in geminos veteratores qui simplicem decipiunt.

Rem de compacto gerunt, quasi in velabro olearij.

LXVI. PINNOTERÆ.

Nobilitas inanis.

Plinius. MINIMI Cancri, quos pinnoteras vocant, quo tutiores sint inanium Concharum testis se condunt, & cùm creuerint migrant in capaciores.

AP. Tales sunt qui maiorum se titulis tuentur, cum suis diffidant virtutibus.

Virtute decet non sanguine niti.

LXVII. PNEVMON.

Voluptuarius.

Plato in Phil. PNEVMON piscis est ζωόφυτος, naturæ simul animalis, & plantæ particeps, itaque vt planta alimentum sumit, crescit, vegetatur, & hæc eius vita, sensus enim vt in arborea natura exilis est, & penè nullus.

AP. Præclara imago voluptuariorum, qui in ganeæ libidinumque vsu, summum bonum ponunt. Itaque adeò se potui, ciboque mancipant, vt humanum sensum exuere, & quasi ἀποδενδρῶσθαι, vt loquitur Plotinus, id est, *arborescere* videantur.

LXVIII. POLYPVS.

Luxuria.

Ælian. lib. , cap. 28 de Anim. EX piscibus libidinosissimum polypum, eatenus flagranti Veneris cupiditate incendi ferunt, dum & omnibus corporis viribus exhaustis debilitatus, & ad natandum & cibaria inquirenda tantoperè infirmus factus fuerit, vt postea alijs præda efficiatur. Cũ enim parui pisciculi, tùm cancelli & cancri ipsum exedunt, & conficiunt, quamobrem eum non amplius anno viuere dicunt, fœminamque etiam propter crebros partus ocyus consumi.

AP.

Ap. Imago libidinosi, qui Venere totus vapidus, & putris, vt ait Persius, redditur, omnisque virtutis & bonorum omnium emortua fruge, in libidinum cœno languescit. *Sæuus criminum stimulus libido est, quæ nunquam maneri quietum patitur affectum. nocte feruet, die anhelat, de somno excitat, à negotio abducit, à ratione reuocat, aufert consilium, amentes inquietat, lapsos inclinat.* *Ambros. lib 1. de Cain & Abel. c.1.*

LXIX. POLYPVS.

Inuidi.

POLYPVS cum alijs cibis pascitur (est enim edacissimus, ad fraudemque & insidias calidissimus) tum verò sua ipse membra conficit. Nam si venatio deficiat, brachia sua deuorat, εἴτε αὐτῷ γένηται ἀθηρία, τῶν ἑαυτοῦ πλοκάμων παρέσπαγε: ac ventre sic saturato, inopiam venationis leuat. Deinde renascitur ei quod deest: hoc tanquam promptum prandium ad famem restinguendam comparante ipsi natura. *ÆLian. lib. 1 de Anim. cap. 17.*

APODOSIS.

Similiter inuidus aliorum inuidens vitæ & fortunis, ipse tabe conficitur sui interfector. Prosper. *Inuidi odia inter se abscondunt, & in suos cruciatur enutriunt.* *Lib. 3. de vita Cōtemplati. cap. 5.*

LXX. POLYPODIS CAPVT.

Bona malis permixta.

POLYPODIS caput cùm esu suauissimum sit, difficilem somnum & turbulenta affert insomnia. Simile Ægyptus Homerica, quæ habet φάρμακα, πολλὰ μὲν ἐσθλὰ μεμιγμένα, πολλὰ δὲ λυγρά

Ap. Bonum rarò syncerum est, & nullius mali contagione illitum: sed in rebus humanis omnia malis bouisve, tristibus & lætis permixta. Synesius Hymno 4. *Plutarch. de audiendis poetis.*

Ὁ δὲ γὰρ χθονίας	*Hæc enim terrena*
Θεσμὸς ἀνάγκας	*Lex necessitatis,*
Διχόθεν ἐκ δυοῖν	*Binis ex crateribus mortalibus*
Βίον οἰνοχοεῖ.	*Vitam fundit.*
Τὸ δ' ἀκράσιον,	*Purum autem*
Ἀμιγές τ' ἀγαθόν,	*Impermixtumq; bonum,*
Θεός, ἢ τὰ θεῖα.	*Deus, aut diuina.*

LXXI. POLYPI AD CONCHAM.

Calliditas elusa.

Plin. li. 9. cap. 30. AVIDISSIMOS esse concharum Polypos ferunt, sed illas ad tactum comprimi præcidentes brachia eorum, vltroque escam ex prædante capere.

AP. Ars arte, fraus fraude, vis vi sæpe repellitur, & qui ad prædandum venerat, aliorum fit præda.

Οἷ αὐτῷ κακὰ τεύχει ἀνὴρ ἄλλῳ κακὰ τεύχων. Hesiod. ἔργ. pessimum vitium calliditas, πανουργία ἑκούσιον ψυχῆς ἀρρώστημα· χαλεπὴν δὲ καὶ πάντως ἀνίατον ἐργάζεται τῆς ψυχῆς ἀπολοιπήν. *Calliditas voluntarius animæ morbus, ægrè, vel potius nunquam sanatur.* citius autem perimitur.

LXXII. POMPILVS.

Luxuriosus.

Athen. lib. 7. EST autem Pompilus amator piscis, ζῶον ἐρωτικόν, vtpote Venere genitus, & cæli sanguine, ὡς ἂν καὶ αὐτὸς γεγονὼς ἐκ τοῦ οὐρανίου αἵματος, ἅμα τῇ Ἀφροδίτῃ.

APODOSIS.

In amatores luxuriosos, qui adeò furialibus inuerecundæ Veneris stimulis efferuescunt, vt cum Venere concreti & nati esse videantur. Piscium autem Venus fertur amantissima, vt à quibus molliter excepta fuerit cum Typhonem fugeret. Et fortè illi ex Pompilorum genere;

Venit ad Euphratem comitata Cupidine paruo: *Oui. Fast. lib. 2.*
Inde Palæstinæ margine sedit aquæ.
Dum latet insonuit vento nemus, illa timore
Pallet, & hostiles credit adesse manus.
Vtque sinu tenuit natum: succurrite Nymphæ
Et Dis auxilium ferte duobus ait.
Nec mora, prosiliit, pisces subiere gemelli,
Pro quo nunc dignum sidera nomen habent.

LXXIII. PVRPVRA.

Gula capta.

PVRPVRA vehementer gulosa est: longam linguam habet: ea penetrat quæcumque potest, & attrahit quæ comedit, eadem etiam capitur. Capiendi modus eiusmodi est. Paruam nassam denso contextu, exiguis maculis purpurarij piscatores contexunt. intus in media nassa Strombus piscis illecebra appenditur, ad eam alliciendam: purpura maiorem in modum linguam distendere contendens, eo pertinere, & Strombum ipsum assequi conatur: & ne ab esca quam ligurit, aberret, omnem eam necesse habet exerere. Itaque ipsa exerta sugit escam, quoad plenitudine intumescentem retrahere non quit: vnde fit vt eam piscator liguritione irretitam comprehendat. *Æl l. 7. c. 34*

APODOSIS.

HELLVONES improbi liguriendo persæpe capiuntur.

Plurimus hinc æger moritur vigilando: sed illum
Languorem peperit cibus imperfectus & hærens
Ardenti stomacho.
Viue bidentis amans, & culti villicus horti:
Vnde epulum possis centum dare Pythagoræis.
Est aliquid quocunque loco, quocunque recessu,
Vnius sese dominum fecisse lacertæ.

LXXIV. RANA CONTRA HYDRVM CLAMANS.

Clamor inutilis.

Ælian. li. 12. cap. 15. RANA valido clamore Hydrum terrere conatur, sed ille clamores negligens prædam arripit.

AP. Clamosi & minaces sunt contemnendi: Nam aiunt, *vehementius latrant timidi canes.*

LXXV. RANA PISCATRIX.

Planus.

Ælian. de Anim. li. 9. c. 29. INSIGNE Plani seu impostoris symbolum est Rana Piscatrix, quæ pisciculorum capiendorum magnas habet illecebras, longulos nimirum pilos, siue Appendices quasdam, quorum extrema crassis globulis præpilantur. Hos in turbidissimis & refertis limo locis abdita, porrigit ac prætendit, & adnatantes pisciculos veluti ad escam pilis ad se subductis comprehendit ac helluatur.

APODOSIS.

Ignatius Diaconus *Imago prædæ in damna sæpe pellicit.*

LXXVI. RANA MOECENATIS.

Arcana Principum non euulganda.

Plin. l. 9. cap. 63. EAndem ob causam factum putant, vt Mæcenas ille Augusto charissimus Rana Seriphia literas signaret, cuius hoc est ingenium, vt perpetuo silentio torpescat. Cyrenis mutæ fere Ranæ illatis è continente vocalibus durat genus earum. Mutæ sunt etiam nunc in Seripho insula.

Seneca. AP. Significat eximiam silentij fidem, qua sibi commissa Principis arcana seruaret. *Vt quisque contemptissimus, & maximè ludibrio est, ita solutissima lingua est.*

LXXVI. LAMPAS AD RANAS.

Calumniatorum repressio.

OBSTREPVNT vt solent insanis clamoribus ranæ, & Mineruæ ipsi molestæ sunt, quæ apud Homerum queritur, sibi infesta ranarum coaxatione caput obtusum, & soporem, quem vel maximè desiderabat, negatum. At si lampadam lacui, in quo tumultuantur ranæ, imminentem appendi cures, repentè, vt aiunt, luminis fulgore percussæ conticescunt.

AP. Ranæ calumniatores sunt, qui ne Mineruæ quidem, hoc est, literatis hominibus parcunt, & vsquequaque tumultuantur, at si virtutis fulgor paulatim discussis tenebris clarior emicuerit, aut illustris alicuius viri præstantia compresserit, obmutescunt.

Inuidiam placare paras virtute relicta? *Horat. Satyr. 3. lib. 2.*
Contemnere miser, vitanda est improba siren
Desidia, aut quicquid vita meliore parasti.

LXXVII. SARGI CAPTVRA.

Semen calamitatis cupiditas.

SARGIS piscibus idonea domicilia saxa & cauernæ sunt, quæ non satis luminibus illuminantur, sed tanquam fenestellas paruulas habent, tanto interuallo distantes, quo pertinere & permeare solis splendor, earumque distantiam lumen Solis complere possit. Cùm enim Sargi luce delectantur, tum verò Solis maximè radios sitienter expetunt. In loco multi eodem habitant. Apud paludes & breuia vitam agunt, vicinam proximam & continentem se habere gaudent. Capras vehementissimè amant. Namque cum caprarum proximè & secundum littus pascentium vnius aut alterius vmbra in mari apparuerit, protinus gaudio exilientes, summo studio adna-

tant, ac saltu non admodum ad saltandum idonei capras attingere frustra affectant. Sensum caprini odoris percipiunt, etsi sub fluctibus natant, itaque voluptate gestientes, ad eas accedere student. Quoniam verò circa amorem adeo infelices sunt, ex his idcircò capiuntur, quæ tantoperè desiderant. Nam piscator caprinam pellem extractam cum cornibus induens insidias parat, Sole à tergo relicto, atque farinam caprino iure madefactam in eam maris partem spergit ac abijcit, vbi habitare solent Sargi: quibus tanquam philtro quodam odoris supradicti allectati accedunt, farina vescuntur, pelle assimilatæ capræ permulcentur. Ex his autem piscator multos hamo robusto capit: cuius linea alba non ex arundine appensa est, sed virga de corno arbore: simulac enim ad hamum adhæserit piscis, subtrahere expeditissimè conuenit, ne alios conturbet. Manu etiam capiuntur, si quis spinas, quas ad tuitionem sui excitant, à capite ad partem inferiorem reuocando & flectendo declinet, premendòque ex lapidibus in quos ad latendum se compellunt, extrahat. Sic plumatis tuniculis amicti aucupes, ceruorum tergoribus venatores. Contra purpurati Taurum, albati Elephantum fugiunt.

Ælian. l. 1 de Anima. cap. 23. Plut. in Fortit. Alex p. 588.

Apodosis.

Species, & vmbræ rerum decipiunt multos. Ea enim est ars Dæmonis, vt si cuius rei nos videat cupiditate illectos, eius vanissimam ingerat imaginem. & se in ea quæ amamus ipse componat, quo nos facilius decipiat. Amore igitur, quasi sagena cœcos venatur:

Τόασος ἔρως καὶ τοῖσιν ἐς ἄϊδος ἡγεμονεύει
Ἐσθορέειν κευθμῶνας ἀνοστήτοιο λόχοιο.

Oppian. l. 4. ἁλιευτ.

LXXIX. SCARI CAPTVRA.

Mors ex luxuria.

SCARVS cum alijs herbis marinis, tùm alga vescitur, omnium piscium ad Venerem est inflammatissimus. Causa cur capiatur est cupiditas inexplebilis in fœminam. Ea non ignorantes rei piscatoriæ peritissimi, hoc modo ei insidias ponunt, vt comprehensæ fœminæ summum os ad tenuem funiculum ex sparto confectum alligent, eamque viuam per mare trahant, vbi eorum cubilia esse, & in quem locum congregentur, norunt. Conficiunt etiam graue plumbum figura rotundum, longitudine trium digitorum, quo ex chordis appenso, trahitur Scarus fœmina captiua. Aliquis eorum nassæ in piscatorio nauigio accommodatæ os latè diducit, datque operam, vt nassa in Scarum captum conuertatur. Ea enim sensim demittitur, lapide ad certam mensuram facto. Mares verò non aliter, quàm homines ad conspectam amatam libidinis furore feruntur, circumque eam concursantes, alius alium præuertere, eique appropinquare & contingere student, vt solent iuuenes vehementer amantes, aut osculum, aut vellicationem, aut aliquod quodpiam furtum amatorium venantes: qui deducit fœminam sensim & pedetentium, insidijs collocatis, rectà ad nassam, cum amata diceres ducere amantes. Cùm proximè ad nassam hi accesserunt, plumbum in interiorem partem à piscatore traductum, & linea decidens, fœminam in nassam detrahit, quo simul influentes mares capiuntur: ac pœnam dant Scari eiusmodi furentis libidinis.

Æl. l. 1. c. 2. Memin. & Opp. li. 4. ἁλιευ

AP. Obscœni homines libidine in maxima capitis discrimina adducuntur, & tamen vt Scari tunc putant se,

Oppian. ἁλιευτ.

Νίκης γλυκυδωρον ἑλεῖν κράτος.

LXXX. ΣΚΟΛΟΠΙΣ.

Diuitiæ exitiosæ.

CALLISTHENES Sybarita 13. rerum Gallicarum, Nascitur (inquit) in Arari Piscis ab indigenis σκόλοπις nominatus, qui secundum aucta Lunæ albus est, secundum damna verò, omnino niger, & cum in extremam creuit magnitudinem, à proprijs spinis confoditur, ὑπεραυξήσας δὲ, ἀναιρεῖται ὑπὸ τῶν ἀκανθῶν.

APODOSIS.

AP. Diues auarus, & inconstans opportunè hac parabola significatur, cui sæpè nimiæ spinæ, hoc est diuitiæ, sunt exitio.

Hoc habuisse fuit quod perijsse fuit.

LXXXI. SEPIA.

Hæreticus conuiciator.

Æl. l. 1. de Anim. cap. 3. CVM se à peritis piscatoribus captari cognoscit Sepia, suum atramentum, ἀπόσφαγμα, emittit, quæ circumfusa, ab oculis piscantium remouetur, eorumque perstringit oculos: piscatores verò, cùm sit in eorum oculis, nihil tale vident. Sic Ænea tenebris circumsepto fefellit Achillem Neptunus, vt ait Homerus.

AP. Hæretici postquam firmis rationibus vrgentur, venenum calumniarum diffundunt, quo effugiant. Simile est quod Plin. habet de Bonaso. *Tradunt*

lib. 8. c. 15. *in Pæonia feram quæ Bonasus vocetur, equina iuba, cætera tauro similem, cornibus ita in se flexis, vt non sint vtilia pugnæ: quapropter fuga sibi auxiliari, reddentem in ea fimum, cuius contactus sequentes vt ignis aliquis ambu- rat.*

LXXXII. SEPIÆ ATRAMENTUM.

Calumniatorum libri.

SI lucerna infuso Sepiæ atramento accendatur, astantum vultus horribiles, & planè æthiopicos videri facit, quod Anaxilao tribuitur commentum. Pl. l 32. c. 10.

AP. Sepiæ atramentum est calumnia, quæ lucem qua quid purius est? inficit, & præclaros alioqui homines tetra specie induit: vnde grauem malorum sarcinam in suum plerumque caput euocat. Num merito calumniatori inclamandum?

Sed miserere tui, rabido nec perditus ore Martia. lib. 6.
Fumantem nasum viui tentaueris vrsi:
Sit placidus licet, & lambat digitosque, manusque,
Si dolor, & bilis, si iusta coegerit ira,
Vrsus erit: vacua dentes in pelle fatiges,
Et tacitus quæras quam possis roderr carnem.

LXXXIII. SEPIA AD SAXVM.

SEPIAM aiunt sæuiente tempestate minora saxa prehendere, & in ijsdem vtraque promuscide velut anchora stabilitam quiescere. Ath. l. 8. p. 323.

APODOSIS.

Fides est saxum firmissimum, quo fluctuante opinionum salo, excipi & teneri oportet: ὑποβάθρα μένοι καὶ κρηπὶς ἡ πίστις. Theod. λογ. α. περὶ πίστεως.

LXXXIV. SIRENES.

Inuidia.

SIRENES aiunt sæuiente tempestate, quam suauissimè canere, contra sereno cœlo & tranquillo mari tristes obmutescere.

APOD. Inuidos aliorum res aduersæ vehementer
De vita oblectant, prosperæ contristant & deijciunt. *Prosp.* de
Contem- bonorum malis gaudent, de profectibus lugent, de
platiua inimicitijs gratuitis ardent, deprehendi pectoris sui
lib.3. malitiam timent, semper amari: nunquam certi, Amici diaboli, Inimici etiam sui, omnibus odiosi, ad gaudenda anxij, ad plangenda læti, vtrobique dispersi.

LXXXV. STELLA.

Veri amoris vis inextinguibilis.

STELLA piscis qui ab Aristotele ἀστὴρ quòd in Stellæ modum præclaro ludentis naturæ artificio sit efformatus: Brachijs enim quasi radijs quinque diffusus expanditur: in radiorum medio os est sine gula: inde alimentum in quinque partes distribuitur, vt in echinis internæ partes omnes indiscretæ sunt, vt in vrticis. Radiorum particulæ vinculis tenuibus connexæ facilè disrumpuntur. Aspectu pulcherrimus est, ob exquisitam partium compagem. Habet autem tam igneum feruorem, vt omnia in mari contacta adurat, omnem cibum statim peragat. Arist. li. 5. οὕτω θερμὸς ἐστι τὴν φύσιν ὥσθ' ὅ, τι οὖν λάβῃ παραχρῆμα ἐξαιρούμενον διεφθὸν εἶναι.

AP. *Æternus est nullisque domabilis vndis.*

LXXXVI. THYMALLVS PISCIS CAPTVS A CVLICE.

Cenodoxus.

PISCEM Thymallum Ticinus Italiæ fluuius pro-
Ælian. creat, qui ad cubiti magnitudinem accedit. eius
lib.14. capti odor non indignam admirationem habet, non
cap.22. enim vt cæteri pisces, pisculentum quendam mittit odorem, imò verò existimes te eius gentilem herbam recentem ex terra lecta manibus tenere, tanta

sanè

ſanè odoris ſuauitate fragrat, vt qui eum ipſum non videt, Thyrmum ſe geſtare putet. atque is cum talis ſit, à culice vili beſtiola, cuius eſca imprimis delectatur, capi ſolet.

AP. Tales quidem ſunt præſtanti ſingularium ornamentorum flore viri, qui cum retia declinent maiorum cupiditatum, vanæ gloriolæ aura & rumuſculis capiuntur. Num Thymallus tam vili beſtia captus iure inclamaret,

Te naturæ dedecus,
Quod ferre certe cogor, bis videor mori.

LXXXVII. TESTVDO MARINA.

Proſperitas periculoſa.

TESTVDINES tantæ magnitudinis Indicum mare emittit, vt ſingularum ſuperficies habitabiles caſas integant. capiuntur quidem multis modis, ſed maximè euectæ in ſumma pelagi, antemeridiano tempore blandito, eminente toto dorſo, per tranquilla fluitantes. Quę voluptas liberè ſpirandi in tantum fallit oblitas ſui, vt ſolis vapore ſiccato cortice, non queant mergi, inuitæque fluitent, opportunæ venantium prædæ. Pl. 9. c. 10

APODOSIS.

Proſperæ fortunæ flatu ſæpe deliniti homines ſui obliuiſcuntur, & in acerbiſſima mala incidunt. fortuna quos nimium fouet, ſtultos facit. Syrus.

O funeſtus multis populi
Diruſq; fauor, qui cum flatu Senec. in
Vela ſecundo ratis impleuit, Octauia.
Vexitque procul, languidus idem
Deſerit alto, ſæuoque mari.

LXXXVIII. THEVDITES.

Milites ignaui.

Plut. in Apoph. reg.

TOὺς Ἐρετριεῖς ἐπὶ σκώπτων ἔλεγεν, ὥσπερ τευθίδας μάχαιραν μὲν ἔχειν, καρδίαν δὲ μὴ ἔχειν. Eretrienses subsannans Themistocles, dicebat, Theuditum more gladium quidem habere, cor autem non habere.

AP. In ignauos, & imbelles, qui arma quidem, & præsidia habent quibus se aduersus hostes tueantur, sed animi imbecillitate, ijsdem vti non possunt.

Sine animus nil arma.

Vel vt habet Accius in Epigonis,

Sine animo est debilis.

LXXXIX. TROCTA ΤΡΩΚΤΗΣ.

Calliditas.

ÆEli. lib. 1. cap. 5.

PIscis Trocta, cuius naturam, nomen & os declarant, dentes habet frequentes & continentes, quibus quicquid inciderit perfringere potest, hamo captus solus ex piscibus non se ab hamo retrahit, sed impellit sese in ferrum, chordam consumere cupiens. Piscatores contra machinantur magnas ansas: ille verò quoniam quodammodo valet saltu, ansas sæpè transilit, ac linea qua agitur concisa, ad domicilia reuertitur.

APODOSIS.

Callidus callidum captans, sæpè hamum perdit: solent enim quod ait prouerbium,

Ἀλωπεκίζειν πρὸς ἑτέραν ἀλώπεκα.

Contra vulpem vulpinari.

XC.

XC. VRANOSCOPVS.

Vigil prudentia.

VRANOSCOPVS piscis præter omnium animantium naturam, vnum oculum in summo capitis vertice habet, quo intendens, semper insidias vitat reliquorum piscium. *Isi.c.6. l.12.*

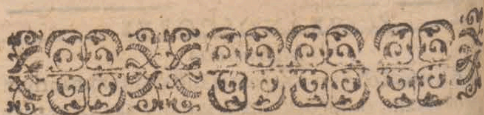
APODOSIS

Prudentis typus est Vranoscopus, qui semper erecto in cœlum oculo Deum contemplatur, & occursantes in hoc vitæ pelago casus vigili circumspectione declinat. Opus, si quando alias, hoc lumine.

πλείη μὲν γαῖα κακῶν, πλείη δὲ θάλασσα.

Hesiod. ἐργ. Porro Vranoscopus, idem est, qui ab Athenæo ἀγνὸς & καλλιώνυμος appellatur, lib. 8. piscis pedali magnitudine, sine squamis, capite magno, osseo, aspero, Ranæ piscatricis capiti haud absimili.





PARABOLARVM HISTORICARVM

LIBER NONVS.

SERPENTES ET INSECTA.

I. Serpens.

Amor sobolis.



VLTIS quidem in animalibus cernitur insignis erga suos fœtus φιλοστοργία: sed nihil admirabilius est serpente, per ferrum & flammas ad teneram sobolem liberandam traijciente. Narrat quippe Funccius se Lostorfij vidisse, cum non fœtus quidem, sed ouum tantum vnius serpentis in fornacem proiectum esset, matrem ipsam cum festinatione accessisse sibilantem, odore nimirum percepto, & fornacem ingressam esse, licet astantibus quibusdam viris à quibus partim baculis occisa est, partim igne læsa.

AP. Ingens est vis φιλοστοργίας:

Sta. Theb. 9. *Sic lea quam sæuo fœtam pressere cubili*
Venantes Numidæ, natos erecta superstat,
Mente sub incerta toruum ac miserabile frendens,
Illa quidem turbare globos, & frangere morsu
Tela queat, sed prolis amor crudelia vincit
Pectora, & in media catulos circumspicit ira.

II. SER-

II. SERPENTES MESOPOTAMIÆ.

Exterorum odium.

IN Mesopotamia Syriæ regione, & in Istronte exigui quidam serpentes nascuntur, qui indigenas non mordeant, at in externos magnopere sæuiant. *Arist. de admirād. c.145.*

AP. Veteratores plerique quod populares suos, vt satis callidos decipere non possint, in externos omnia tela emittunt, & si quando in eorum manus inciduntur, crudeliter diuexant: quod maximè faciunt togati illi vulturij iurisperitorum, & omnis prudentiæ inimici, quos Ammianus tam disertè describit. Cauenda lex est εὐξενίας, quæ violatur, cum exteri, pauperes, & ab omni patrocinio destituti, à callidis & nefarijs opprimuntur. Atlas propter morum erga hospites inconditam asperitatem disertè fingitur à Poëtis versus in montem.

Quantus erat mons factus Atlas: nam barba comæq; *Ou. 4. Met.*
In syluas abeunt, iuga sunt humerique manusq;
Quod caput ante fuit summo est in monte cacumen,
Ossa lapis fiunt.

III. SERPENTES VOLATILES.

Dæmones.

IN India quibusdam in locis serpentes sunt binorum cubitorum, membraneis alis, vt vespertiliones, ij per noctem volant, & lotij aut sudoris stillas demittunt, quæ non cauentium corpora soluunt in putredinem. *Strab. l.15*

APODOSIS.

Dæmones hominibus insidiantes hac pictura non male adumbrantur, qui miseris insultant, atque illudunt. Spargunt enim in terris fœdissimum voluptatum cœnum, quo si animi fuerint impliciti,

 humi

humi repunt cœlestium bonorum obliti: At vero qui fortiter hanc malorum illecebram contemnunt, felicissimum vitæ cursum tenent, & ad beatorum domicilium liberiori penna contendunt. Hoc præclarè describit Prudentius.

Haud secus ac si olim per sudum lactea fortè
Lapsa columbarum nubes descendat in aruum
In Hamart. aduersus Marcion. 870. *Ruris frugiferi, laqueos vbi callidus auceps*
Prætendit, lentoq́; inleuit vimina visco,
Sparsit & insidias siliquis, vel farre doloso,
Inliciunt altas fallentia grana, gulamq́;
Innectunt auidam torta retinacula seta,
Molle vel implicitas gluten circumligat alas.
Ast aliæ quas nullus amor prolectat edendi,
Gressibus innocuis sterili spatiantur in herba,
Suspectamq́; cauent oculos conuertere ad escam.
Mox vbi iam cœlo reuolandum, Pars petit æthram
Libera sideream, plaudens super aëra pennis.
Pars captiua iacet, laceris & saucia plumis
Pugnat humi, & volucres nequicquam suspicit auras.
Sic animas cœli de fontibus vnicolores
Infudit natura soloi sed suauibus istis
Deuinctæ inlecebris retinentur & æthera paucæ
Conscendunt reduces, multas viscosus inescat
Pastus, & ad superas procurrere non sinit auras.

IV. SERPENS VETVSTATEM EXVENS IN RIMA.

Humilitas vitæ.

SICVT impossibile est vt serpens vetustatem exuat nisi angustam rimam ingrediatur: ita nos quoque anticipationes veteres, & vetustatem animæ, veterisque hominis, nisi per angustam & arctam ignominiæ transeamus viam. Quando parsimoniam discit qui epularibus cœnis & largis dapibus assue-

assueuit? & qui preciosa veste conspicuus in auro, atque purpura fulsit, ad plebeium sic ac simplicem cultum quando deponit? fascibus ille oblectatus, & honoribus, priuatus & inglorius esse non potest. Hic stipatus clientium cuneis, frequentiori comitatu officiosi agminis honestatus pœnam putat cū solus est. Tenacibus semper illecebris assuetum necesse est vt vinolentia inuitet, inflet superbia, iracundia inflammet, rapacitas inquietet, crudelitas stimulet, ambitio delectet, libido præcipitet. Quod igitur remedium, nisi veteres exuuiæ in angusta rima deponantur? *Cyprian. ad Donat.*

V. ANIMALCVLA PHOEDONIS.

Conuersationis vis.

MINVTA quædam, vt ait Phœdon, Animalia cum mordent non sentiuntur, adeò tenuis illis & fallens in periculum vis est, tumor indicat morsum, & in ipso tumore nullum vulnus apparet.

AP. *Ex ipso Senec. ep. 94.*

Idem tibi in conuersatione virorum sapientium eueniet, non deprehendes quemadmodum aut quando tibi prosit, profuisse deprehendes. Idem & aptius de improborum consuetudine dici potest,

Quis non è timidis ægri contagia vitat
Vicinum metuens ne trahat inde malum?

VI. APES VNGVENTIS INFESTÆ.

Castitas à fuco & pigmentis aliena.

APES odêre fœdos odores, proculque fugiunt, sed & infectos: itaque vnguenta redolentes infestant, ipsæ plurimorum animalium iniurijs infestæ. *Plin lib. 15. cap. 18.*

AP. Apes studiosos castimoniæ significant, qui

D. Gregor. Naz. qui non modo tetrum libidinis odorem, sed ipsa pigmenta, & fucum, quibus aliquando parentatur Veneri, odere.

Οὐδὲ μύρων μαλακὴ με διέδραμε θῆλυς ἀϋτμή.

Neque vnguentorum mollis & effœminatus me perfudit odor. Procul a solida virtute διακπτισμεὶ θηλυδριώδεις. vt loquitur Clemens Alexandrinus, quos etiam Tertullianus tantopere insectatur in mulieribus, libro de cultû fœminarum. ἀφυΐας σημεῖον τὸ ἐνδιατρίβειν τοῖς περὶ τὸ σῶμα. *Degeneris signum est insistere ijs quæ corporis sunt.*

VII. APVM DIREPTIO PER FVMVM.

Vana gloria spoliat virtutes.

Plin. l. 11. cap. 15. CVM exiguntur mella, fumo abiguntur apes.

Virgil. Æne. 12.

Inclusas vt cum latebroso in pumice pastor
Vestigauit apes fumoq; impleuit amaro,
Illa intus trepidæ rerum per cerea castra
Discurrunt, magnisque acuunt clamoribus iras,
Voluitur ater odor tectis: tum murmure cæco
Intus saxa sonant, vacuas it fumus ad auras.

Ap. Raptores sæpè aut fumo vitam nostram inficiunt, aut molestiam pariunt, quo prædentur facilius. Potest & fumus cum vana gloria rectè comparari, qua offusa dæmon liquentia bonorum operum mella diripit φύγωμεν σὺν κενοδοξίαν, τὸν γλυκὺν σκυλευτὴν πνευματικοῦ πλούτου. Basilius. (in asceticis.) Odium vero quo apes fumum prosequuntur significat, eos qui Deo mellificant, nihil æque offendere quam humanarum laudum fumus lædit. κόμπος καὶ τῦφος καὶ δόξα κενὴ οὐ συνίσταται τῇ ἄνω λαμπρότητι. Isidorus Pelus. (Ep. 167.) *Pompa & fastus, & inanis gloria, cum cœlesti luce non bene congruunt.*

VIII.

VIII. MEL HEPTACOMETARUM.

Voluptas fallax.

HEPTACOMETÆ siue septempagani mel legunt ex summis arborum ramis, quod homines adigit ad insaniam. huius cum crateras Pompeianis militibus propinassent, à sensu alienatas tres eorumdem cohortes conciderunt. *Strab. l. 11. p. 357.*

AP. Voluptas mellis illecebra aucupatur, quos ferro deinde laniat.

Impia sub dulci melle venena latent.

Itaque respondendum est Voluptati ad sua lenocinia stimulanti, quod Asinus apud Phædrum hero iubenti sibi reliquias hordei dari, quas porcellus repente mactatus conficere non potuerat.

Tuum libenter prorsus appeterem cibum,
Nisi qui nutritus illo est iugulatus foret. *Phædrus l. 5. 85.*

Videtur planè voluptas similis illi Gelopum Fonticulo, cuius meminit Aristoteles in admirandis. Habet aquas mirè pellucidas, & puris fontibus concolores. Verum vbi animal quoduis ex illis gustauerit, continuo moritur. *Fonticulus Gelopum.*

IX. MEL HIRCANIÆ.

Bona humana seu voluptates humanæ.

IN Hircania frequens arbor faciem quercus habet, cuius folia multo melle tinguntur, sed nisi solis ortum incolæ occupauerint, vel modico tempore succus extinguitur. *Quint. Curt. l. 6.*

AP. Nos in hac vita humanarum quærimus solatia miseriarum, bona fragilia, quæ primum mellea videntur, ita fictæ dulcedinis insana tenemur cupiditate. Sed vix cœlestis gratiæ radius illuxit, cum ista orbentur, & in fumos euanescunt, quæ magnam in

se speciem, magnam continere videbantur suauitatem.

IX. ARANEÆ.

Prudentia.

Plin. l. 11. cap. 29. ARANEÆ incremento animum futuro telas suas altius tollunt.

AP. Hac tabula significatur prouidentia contra aduersa, quæ si instar fluuiorum aduersus nos crescant, opera nostra supra rerum humanarum procellas & turbines ad cœlum erigenda, & in Deo vbi perpetuum serenum est, collocanda.

In soli mens tuta Deo.

XI. ARANEÆ APVLÆ REMEDIVM MVSICA.

Philosophia vitijs medetur.

Pet. Hisp. Alex. in dies genialibus. ARANEÆ Apulæ morsus pestifer sanatur musica, læsus enim cum iam audit Musicæ sonitum, se dat in choream, qua tamdiu exercendus est, vt delassetur, & veneni vis dissipetur.

AP. Araneæ morsus pestiferi sunt affectus & permotiones mentis, in animæ perniciem incitati, qui blanda sapientis viri oratione quasi harmonia cœlesti deferuescunt, & ad æquitatem reuocantur. Hoc præstat Philosophia, non verbosa illa quidem, sed πρακτική. qua qui sunt præditi, *Veri sunt mundi ciues, cæteri autem*, quod aiebat Epictetus, *peregrini.* παρά- περ οἱ εἰς ξένην πόλιν ἐλθόντες. Est autem Philosophia

Nepenthes. nobile illud Nepenthes, obliuionem malorum afferens.

Lapis πανσίλυπος. ἄχολόν τε κακῶν ἐπίληθον ἁπάντων. Ab Helena vtique omnibus mortalibus propinandum (inquit Plinius) In eodem genere est lapis πανσίλυπος, qui repe-

repertus mœrorem discutit: ὃν ἐὰν εὕρῃ τις πενθῶν, παύεται τοῦ χρήματος τῆς κατεχούσης αὐτὸν συμφορᾶς. *Ias Byzan. in Tragicis. & Plut. in Stry- mene.*

XII. ACANEÆ THEBANORVM.

Vates & scriptores infausti

THEBIS araneę, quæ circa legiferæ Cereris valuas telas olim, & eas apprimè candidas texuerant, adorientibus iam fines Macedonibus, nigro omnia opere compleuerunt. *Pausan. in Bœot. p. 267.*

AP. Symbolum infelicitatis est nigra tela: vnde nigra vitæ & fati stamina dicuntur à Poëtis in re infausta, quia τὸ μέλαν, inquit Pythagoras, τοῦ κακοῦ δαίμονος. Contra aurea vel purpurea Parcarum fila dicuntur, ad significationem immensæ felicitatis. Allusit Martial. *l 6. de filio Domitiani.*

Ipsa tibi niueo trahet aurea polli e fila,
Et totam Phryxi Iulia nebit ouem.

XIII. ARANEARVM VENATOR.

Vanitatum sectator.

IOCABATVR Heliogabalus ita cum seruis, vt eos iuberet millena pondo sibi aranearum deferre proposito præmio, collegisseque dicitur decem millia pondo aranearum, dicens & hinc intelligendum quam magna esset Roma. *Æl. Lãp. in Heliogab.*

AP. Quid aliud quam araneas consectantur qui res opesque humanas aranearum telis subnixas tam auidè colligunt, vt se ad vnum natos putent? At is quo gloriantur,

Murus aranea fiet.

Num stolida res est in nauigatione, vbi in portum est ventum, si exeas aquatum, cochleas interim aut bulbulos colligas, in quibus dum totus sis, gubernatorem, & nauim, & cursum institutum relinquas? At tales sunt res humanæ, κοχλίδια καὶ βολβάρια, vt *Paulinus*

ſapiens Epictetus loquitur, quæ multi dum legunt auidius, æternæ felicitatis ad quam vocati ſunt obliuiſcuntur.

XIV. ARANEVS.

Labor.

TEXTRINAM & lanificia deam nomine Erganem inueniſſe fama hominum celebratum eſt. Araneus verò ad textrinum opus ſua ſponte naturaque natus eſt. non enim textili artificio ſtudet, neque aliunde filum aſſumit, ſed ex ſuo ventre ſtamina deducit, & irretiendis leuiſſimis volucribus venabula contexit, atque in retis ſpeciem diffundit. Porro eodem, quem ad texendum de ventre ſuo detrahit ſucco: ventrem ſuum ſtudioſiſſime alit. Mulieres ſanè quæ maximè ad nendi artificium digitorum argutijs valent, filumque elaboratiſſimum conficere præclare ſciunt, non cum eo ſubtilitate operis ſunt conferendæ. huius nimirum filum tenuitate pilum vincit. *Ælianus.*

APODOSIS.

Epichar. apud Stob. ſer. 2. Vis tibi rem comparare? tui ſudoris impenſis opus eſt, τῶν πόνων πωλοῦσιν ἡμῖν πάντα τ' ἀγαθὰ θεοί. De Aranche autem texente præclarè Ouidius.

l. 5. Metam.

Siue rudem primos lanam glomerabat in orbes,
Seu digitis ſubigebat opus, repetitaque longo
Vellera mollibat nebulas æquantia tractu.

D. Auguſtinus Araneum putat eſſe Symbolum vanitatis huius vitæ, ſupra *Pſalm.* 89. Aranea huc illuc diſcurrit, & texit tota die: & labor quidem grandis eſt, ſed effectus nullus: ſic & vita hominum huc illucque diſcurrit: Poſſeſſiones quærimus, diuitias appetimus, procreamus filios, in regna ſuſtollimur, & omnia facimus, & non intelligimus quod Araneæ telam teximus.

XV. ARVNDO RANARVM ÆGYPTIARVM HYDRO SVPERIOR.

Crux.

PECVLIARI quadam ſapientia præditum eſt ranarum Ægyptiarum genus, & reliquis maximè præcellit. Si enim in Hydrum Nili alumnum incidat rana, ſubito demordet fruſtum arundinis, & id obliquum gerens mordicuſque tenens non remittit pro virili parte, ille verò ranam cum ipſa arũdine deglutire non poteſt, non enim tantam amplitudinem habet, quantum arundo extenditur. Atque ita ranæ prudentia vincunt Hydrorum robur. Ælian. *Var. Hiſt. l. 1. cap.*

AP. Nili inſtar mundus eſt: Hydrus Dæmonis; ranæ Ægyptiæ, prudens Chriſtianis. Arundinis crux Chriſti, quam ſi quis fortiter apprehenderit, nunquã in inferni Alaſtoris poteſtatem deueniet. *Paulinus ad Cytherium.*

Hoc fonte ſignum Chriſtianis emicat,
Quo mors ſubacta corruit.

XVI. ASPIS ÆGYPTIA.

Hoſpitalitas non violanda.

ASPIS ab Ægyptio patria ſuperſtitione familiariter enutrita, ad ipſam hoſpitis menſam aſſiduè ventitabat: quæ cum catulos enixa eſſet, vnus hoſpitis filium enecat, regreſſa parens intellecto facinore filium ipſa ſuum morte multauit, & ſibi voluntarium exilium indixit. *Plutarch.*

AP. Hoſpitalitatis iura diligenter ſeruanda, quibus antiqui Iouem ξένιον præſidere voluerunt, Latini hoſpitalem appellant. *Iouis illius quidem hoſpitalis numen nunquam celare potuiſſet.* Et hunc fallere ingens cenſebatur contra humanæ ſocietatis iura piaculum. Quamobrem erat quoque apud Athenienſes poſita lex ἀξενίας, qua iubebatur, quoſuis hoſpites *Tullius.*

Græcos, maximè verò Thessalos humanissimè excipi, quod ipsi Theseo & Pirithoo hospitibus agrum assignassent.

XVII. ASPIDES ÆGYPTIÆ.

Regum sanctitas.

Ælian. lib.6.c.38

ASPIDES in diadematibus pictas Ægyptiorum reges gerũt: ex eius bestiæ forma regni firmitatẽ adumbratẽ significantes. inuictum enim huius serpentis venenum est, & nemo vnquam ab eius morsu euasisse dicitur. Earum quædam ad quinque cubitorum longitudinem accedunt, nonnullæ rutilo, nonnullæ nigro, cinereoque colore perspiciuntur. Amplius quatuor horas quos momorderunt, viuere non queunt: eos strangulatio, conuulsio, & singultus consequitur.

Lib.3.

AP. Ælianus igitur ad stabilitatem imperij refert, Diodorus Siculus hac Icone regum inuiolabilem sanctitatem significari ait, quos qui tetigerit, illico exilientes in se aspides, hoc est diuinam Nemesim experietur. D. Ignatius qui Christi contemporaneus fuisse creditur: τιμᾶν χρὴ τὸν βασιλέα· οὔτε γάρ τις κρείττων ἢ Θεοῦ μᾶλλον προσπλήσιος ἐν πᾶσι τοῖς οὖσι. Oportet honorare regem, nullus enim præstantior, aut Deo propior in hac rerum vniuersitate.

In epist. ad Smyrnaeos.

XVIII. BASILISCVS ÆGYPTIVS.

Clementia Dei & ira.

BASILISCVS apud Ægyptios ex auro dedicabatur, capite accipitrino, oculis ex artificio confectis vt claudi & aperiri possent; hunc simul atque oculis adapertis proferebant, vniuersa Ægyptus lætitia atque hilaritate perfundebatur, iocis conuiuijsque soluta: quod si clausis oculis efferretur, ibi tum omnia mœrore luctuque confundi, auersos & iratos

tos Deos existimari, abdere se omnes in tenebras, miserabilique deploratione deorum iracundiam mitigare. hæc ex Epie qui citatur ab Eusebio mutuatur Pierius, qui suo more locos non citat. adde quod Epies Basilisci non meminit, sed in genere serpentis.

Lib. 1. de præparatione Euangelica cap. 7.

AP. Misericordes Dei oculi mortales interna animi lætitia exhilarant, auersi, tenebris & luctu funestant.

Viget quodcumque videt.

XIX. BASILISCVS AD SPECVLVM MORIENS.

Inuidus seu calumniator suis telis oppressus.

BASILISCVS, vt est apud Solinum, & Ælianum, & qui eos compilauit, Maiolium, ad funera terrarum natus, serpens prorsus exitialis, solo aspectu auras inficit, plantas vrit, necat animalia, saxa ipsa dissoluit. Quod si se intueatur in speculo, repercusso in se halitu, proprijs telis enecatur.

AP. Symbolum est inuidi, & calumniatoris, qui cum maledicta in puram animam eiaculatur, suis ipse sagittis conficitur, sic in eam materiam lusit aliquis egregiæ indolis Poëta:

Acer in aduerso dum figit lumina vitro
Niliacæ serpens pestis acerba plagæ,
Obscurat glaciale decus lethalibus auris:
In caput authoris sed redit omne scelus.
Namque repercusso in corpus spiramine vitam
Quam dederat (mirum) spiritus ipse rapit.
Sic cum pestifera torques conuicia lingua
In puros, proprio te iugulas gladio.

XX. BESTIOLA GONTRANI REGIS.

Grates & parua rependunt.

GONTRANVS Rex Burgundiæ inter venandum defessus ad placidi cuiusdam riuuli molles susur-

ros consederat : quo in soporem soluto eius qui propè astabat armiger animaduertit ex Regis ore emergentem bestiolam, quæ sensim ad riuum progrediens traijcere sese vehementer cupere ostendebat. Armiger illi nudum ensem instar pontis ferrei quo traijceret substernit. Mox cum ad vlteriorem ripam peruenisset, se in specus foramen abdidit, ê quo statim rediens iturum in os regis vnde digressa erat visa est remeare. Quæ verò vigilans eques viderat, eadem regi in somnis contigerunt, existimabat quippe se per pontem ferreum ad radices montis venisse, vbi magna vis auri esset recondita. Quamobrem in eo loco cum fodi iussisset, ingentem thesaurum reperit, quem in pios vsus erogauit.

Ex Annalibus Francic.

APODOSIS.

Ferrum sibi stratum ingenti auro pensabat bestiola.

χάρις χάριν τίκτει ὁπηδεῖ.

XXI. BVPRESTIS. ΒΟΥΠΡΗΣΤΙΣ.

Superbia.

BVPRESTIS bestiola est, quam si bos semel deuorauerit in immodicum tumorem molis, ardens excrescit & rumpitur, πίμπραται καὶ ῥήγνυται ὁμῶς ἀπόλλυται. Ælian. magnum Etymologicum, in voce Βούπρηστις, λάχανον esse dicit, Βούπρηστις λαχάνου ἀγρίου γένος λέγεται, διὰ τὸ τοὺς γευσαμένους αὐτῆς μεγάλως πιμπρᾶσθαι.

Lib. 6 de Animal. cap. 35.

AP. Bouis instar est, laboriosus subditus: Buprestis bestiola, superbia, delicatum vitium & minus apparens, quam ipsum est: Tumor, elatio : disruptio, interitus. Fulgentius epist. 3. ad Probam de virginitate, cap. 17. Cum fuco iustitiæ iniquitas tegitur, illa superbiæ pestilentia venenosius serpit, illa periculosius irrepit.

XXII.

XXII. CICADA EVNOMII.

Fortuna artem iuuat.

EVNOMIVS Locrius de cantu gloriabatur, & mulcebat ſanè, delectabatque auditorem. Accidit autem vt chordarum eius vna inter canendum fracta, cicada mox citharę iugo inſidens ruptæ ſonum expleret. Certauit hic Eunomius cum Regino Delphis, & auxiliario cicadæ cantu vicit. τέττιγος ᾠδῇ κρατῆσαι τὸν ἀνταγωνιστὴν. Phot. ſumpſit ex Conone. Meminit quoque Clemens Alexandrinus admodum ornatè ῥήγνυται δὲ χορδὴ τῷ λοκρῷ ἐφιπτάμενος ὁ τέττιξ τῷ ζυγῷ, ἐτερέτιζεν ὡς ἐπὶ κλάδῳ τῷ ὀργάνῳ. *In epiſt. ad Ioannem Patricium.* *In protreptico ad gentes.*

AP. Parabola non abſurdè dicetur in eum qui inchoatum opus à ſummis viris necdum perfectum explet feliciter, tanquam Cicada citharæ fidibus aſſonans: vel in maximè fortunatos, quibus inopinata, & inaudita felicitas accidit. Poteſt & dici de eo, qui in aliquo opere ſuſcepto languet, & hæret, ſed ſi blanda alicuius voce incitetur, animos reſumit, & vincit. Meminit Strab. vbi ſtatuam dicit Eunomio erectam, æmulum quoque Eunomij Ariſtonem memorat. Commodè illud Martialis de hac cithara dicetur: *Lib. 6. p. 140.*

Si non erraſſet fecerat illa minus.

XXIII. CICADÆ RHEGINÆ ET LOCRÆ.

Indocti elingues.

RHEGINI, & Locri pacem inter ſe habent, atque vtriſque ad alterorum agros accedere, & agricolationem exercere liberum eſt. Cicadæ tamen cum ijs non ſentiunt: nam Locrenſes in Rhegino agro ſilent: Reginæ viciſſim Locris mutæ ſunt. huius ſilentij nec ipſe cauſam, nec quiſquam alius, niſi ad diſſerendum ſit temerè audax, intelligit: ſola natura

tura nouit. fluuij igitur, etsi inter Rheginos, & Locros medij ripæ nō iugeris spatio distant, tamen neutræ transuolant Cicadæ. In Cephalenia fluuius est, qui inter Cicadarum sterilitatem & copiam, medius interfluit. Ælian. *lib.3. de Animal cap 9* hoc idem Pausanias *in Eliacis lib. posteriore* & Strab. *lib.6.* Causam affert, quod hæ sunt in loco vmbroso, itaque roris plenæ non distendunt membranas: alteræ:, quia apricantur, membranas habent siccas, & corneas, quæ facilè resonent.

AP. Imago pulchrè designat literatores, qui inter priuatos parietes sunt garruli, sed cum in Solem & puluerem venerint, repentè quasi siderati conticescunt: vel etiam in milites, qui ad lucentem caminum inter pocula thrasonum minas eructant, ijdem cum in aciem venerint, muliercula quaque sunt languidiores.

Nonn. Dionys. lib. 14. Νόσφι μόθοιο, λέοντες, ἐνὶ πτολέμοισι λαγωοί.

XXIV. CVLEX.

Dialecticus.

Origenes super Exodum Hom. 4. DIALECTICOS per culices significari putat Adamantius. hic in aëre volitans sensum penè fugit oculorum. At corpus cum insederit, tenui quidem sed acuto stimulo terebrat.

AP. Illi minutis & subtilibus verborum stimulis animos terebrant, & tanta calliditate circumueniunt, vt deceptus nec videat, nec intelligat vnde decipiatur. Hoc indicare voluit Martianus Capella, vbi *Lib. 4.* ingenioso artificio Dialecticam describit his verbis. Quæ igitur introgressa est Delio conuocante pallidior paululum fœmina, sed acri admodum visu, & vibrantibus continua mobilitate luminibus, cui crines tortuosi, decentique inflexione crispati, & nexiles videbantur. Qui tamen deducti per quosdam consequentes gradus, ita formam totius capitis circula-

culabāt, vt nihil deesse cerneres, nihil superfluum detineres. Cui quidem pallium Athenarumque vestitus, sed gestamen in manibus fuerat inopinum ac prorsus gymnasijs omnibus inexpertum. In læua quippè serpens gyris immanibus inuolutus: in dextra formulæ quædam; florentibus discolora venustate cæteris solerter effigiatæ, latentis hami nexu intextus tenebatur. sed quoniam eius læua sub pallio occulebat insidias viperinas, cunctis dextra præbebatur. Denique ex illis formulis si quis aliquam percepisset, mox apprehensus hamo ad latentis anguis virosos circulos trahebatur.

XXV. CVLICES LEONEM.

Periculum ab infimis.

CVLICES in India sub ortum caniculæ tam infesto agmine oriuntur, vt Leones partim stridore, partim aculeis finibus exterminent. *Agathar. apud Phot. lib. 16. hæc fusè Amm. lib. 18. c. 10.*

AP. Nihil tam magnum, cui non periculum sit ab infimo: infima quoque sensim ad magnas vires excrescunt.

Sic ille magni paruus armenti comes, *Seneca in Troade.*
Primisq; nondum cornibus findens cutem,
Ceruice subito celsus, & fronte arduus,
Gregem paternum ducit, ac pecori imperat.
Quæ tenera cæso virga de trunco stetit,
Par ipsa matri tempore exiguo subit,
Vmbrasque terris reddit, & cœlo nemus.
Sic male re ictus igne de magno cinis
Vires resumit.

XXVI. DIPSAS,

ΔΙΨΑΣ.

Auaritia.

DIPSAS serpens perniciosissimus, cuius venenum

 sitim

Ælian.li. 6.de Ani. mal.c.51.

sitim excitat ardentissimam, quæ nulla potione restinguitur, sed in horas exardescit. Lucianus serpentem esse ait non admodum magnum, viperæ similem, violento ictu, veneno crasso; dolores illicò inducentem intolerabiles. Ardores enim immittit inextinguibiles, & putredines, & totum corpus adurit incendio, & qui ab illa icti fuerint, clamant non secus atque illi qui in ignem coniecti sunt. Quod autem illos vehementissimè omnium affligit, & torquet illud est, cruciatus serpenti respondens cognomine. Eius enim morsum mox sequitur bibendi inexplebilis auiditas; & quod maximè admirandum est, quantò plus biberint, tantò magis potum expetunt: ac subinde magis atque magis potando crescit bibendi desiderium. Neque illorum sitim extinxeris, & si totum Nilum, aut Danubium epotandum præstiteris, verum irrigando morbum incendis, quemadmodum si quis oleo ignem conetur extinguere.

Lucianus de Dipsadibus. & Lucian. lib.9.

AP. Dipsas est auaritia, quæ inexplebili pecuniarum siti miseros mortales incendit. *Nunquam satiari nouit cupiditas, semper enim Auarus eget, quantoque magis acquirit, tanto plus quærit.*

Isid.lib 2. de summo bono.

XXVII. DIPSAS.

Hæreticus seductor.

QVI rerum historias scripserunt, Dipsadem tradunt quendam serpentem, talem veneni perniciem inducere. Etenim in locis quibusdam, vbi fontes sunt in petris, aut venæ, siue riuuli parui aquarum, quę a petris funduntur in receptaculum aliquod, ipsa Dipsas aquam repetiens ac bibens, postquam bibit, venenum immittit in prædictas aquarum stationes, vt omne animal quod accessit & potu se satiauit, videatur sibi quidem vtilitatem peperisse ex participatione aquæ: statim vero circa aquarum receptaculum

Epiphanius hære.34. contra Marcosios.

lum ex veneno Dipsadis suscepto cadat, ac moriatur, quin & si aliquem percusserit eadē Dipsas, affectio doloris ex veneno ipsius vehemētiori vi vstoria prædito, ad sitim & appetentiam potus vrget, semper ad bibendum ac ingerendum potum irritans. Ac percussus putat se aliquid vtilitatis accipere ad perniciem, quoties in lethali hoc dolore potum sumit, verum in ipso potu expleto ventre, & non amplius suscipiente, postea vna cum potu animam emittit: sic etiam hic per poculum mortem operatur ac propinat ab ipso seductis.

XXVIII. DRACO AVES KATAΣIΓAZEI.

Musæ ad belli motum conticescunt.

LEPIDVS in triumuiratu quodam loco deductus à magistratibus in nemorosum hospitium, minaciter cum ijs postero die expostulauit somnum ademptum sibi volucrum concentu. At illi draconem in longissima membrana circumdedere luco: eoque terrore aues tum siluisse narrantur, & postea cognitum est, ita posse compesci. *Plin. l. 35. c. 11.*

APODOSIS.

Omnes vrbanæ res, omnia hæc nostra præclara studia, & hæc forensis laus & industria, latens in præsidio ac tutela bellicæ virtutis, simul atque increpuit suspicio tumultus, artes illico nostræ conticescunt. Cicero pro Muræna. Cadit etiam in improbos qui truculento & minaci vultu terrent probos & doctos, eorumque consilia & orationem discutiunt. Rarus ibi doctorum numerus. etenim Cicadæ eo sunt ingenio, vt ijs locis non innascantur in quibus nullæ sunt arbores, imò oliuam inter cæteras plantas maximè diligunt. sic literæ bellorum tumultum odere, in pace & principum munificentia suauissimè conquiescunt. *Arist. lib. 5. de animal. c. 30.*

XXIX. DRACO CRETENSIS.

Gratus animus.

CRETENSEM puerum Draco, quem is tenerum tener aluerat, in solitudine demum a latronibus interceptum audita voce liberat occisis prædonibus *Phot. Bibl.* Ælian. Illustrem de hac materia historiam vide apud Ælian. *lib.* 10. *cap.* 48.

6. de Animal. c. 63.

AP. Multa similia in historijs ad grati animi commendationem occurrunt. Qui & in ipsis brutis animantibus elucet non obscurus. Nullum est omnino officium in vita referenda gratia magis necessarium, ex quo nihil ingrato indignius, qui tam sancta humana societatis iura violat. *Dixeris maledicta cuncta cum hominem ingratum dixeris. Ingrato homine terra peius nihil creat.*

XXX. DRACO NECANS ELEPHANTVM, ET VICISSIM A MORTVO PEREMPTVS.

Vltus post fata.

APVD Indos, sicut audio, graues inter se gerunt inimicitias Draco & Elephantus, quare Dracones haud inscij imperitique ex arboribus Elephantos ramos decerpere in pastus suos solere: in has ipsas arbores primo serpunt, postea eam sui corporis partem dimidiam quæ ad caudam pertinet, arborum frondibus circumtegunt, alteram partem anteriorem, funiculi instar appensam dimittunt. Eò cum accessit Elephantus ad arboris surculos carpendos, Draco in huius ipsius oculos desiliens effodit, deinde anteriore parte collum eius constringens, posteriore flagellans, inusitato & nouo quodam laqueo strangulat. Ælian. meminit quoque Apul. *Florid. lib.* 6. Apud Indos immensi Dracones cum immanibus Elephantis pa-

Lib. 6. c. 21. de Animal.

tis pari periculo in mutuam perniciem concertant: quippe lubrico volumine indepti reuinciunt, & illis expedire gressum nequientibus vel omnino abrumpere tenacissimorum serpentum squammeas pedicas, necesse sit vltionem à ruina molis suæ, ac retentores suos toto corpore oblidere.

Ap. Dæmon mentis lumen prius obscurat, deinde præuaricatores suis implicatos laqueis acerbissimè trucidat. Cadit etiam in eos qui post fata vlciscuntur.

Exoriare aliquis nostris ex ossibus vltor.

XXX. DRACO A FORMICIS CONSVMPTVS.

Princeps à populo oppressus.

HIEROGLYPHICVM istud est in Tranquillo. Erat, inquit, Tiberio in oblectamentis serpens Draco, quem ex consuetudine manu sua cibaturus, cùm consumptum à formicis inuenisset, monitus est, vt vim multitudinis caueret. Formicas autem mortuis anguibus lubenter vesci narrant rerum naturalium auctores: tum Draconem ipsum esu formicarum & cantharidum veneno distendi, atque efferari annotat Eustatius. At quod viuum serpentem multitudo formicarum oppresserit hoc prodigio datum est. Et ostentum quidem commodam interpretationem habuit. Nam Draco Deorum & Regum symbolum est, quod in Hori sacris characteribus explicauimus: formicæ autem designant τὸ λαῶδες πλῆθος.

In Iliadis 22.

XXXII. DRACONIS COR COMED...S.

Linguarum variarum interpres.

FERVNT Paracæ vrbis incolæ, eos, q... ...narum vo- ...Draconis cor aut hepar comederunt, etiam b... ...cis fabulis deces, sensusque intelligere. & hoc b... tur.

Philost. lib. 3. c. 3.

Ap.

AP.Cor Draconis eſt vigilantia, & pertinax literarum ſtudium: voces peregrinæ & barbaræ, linguæ, quas literati homines magnis ſibi laboribus, & vigilijs comparant. Porro ſimile huic ſymbolo quod habet Kiranides in vanis ſuperſtitioſisque commentationibus de luſcinia. Cor, inquit, luſciniæ ſi quis ea adhuc palpitante, cum melle glutierit, & aliud cor eiuſdem auis cum lingua portauerit, ſuauis ad loquendum erit, & ſonoræ vocis, & libenter audietur. Tribuunt autem luſciniæ eloquentiam propter cantus ſuauitatem, Draconi linguarum peritiam, quod fortè dæmon ſub Draconis ſpecie varijs apud varias gentes linguis dicitur loquutus. Et primum quidem apud Euam,

Alcimus lib.2.

Hic male blanditam finxerunt ſibila vocem.
Quis ſtupor, ô mulier, mentem caligine merſit
Cum ſerpente loqui verbum & mittere bruto
Non pudet, vt veſtram præſumat bellua linguam?

XXXII. DRACONES BARBATI.

Barbæ promiſſio arrogans.

Philoſt. in vita A-p. l.3. c.2.

BARBATI Dracones altius ceruicem attollunt. οἱ δὲ δὴ πυρσῖται καὶ πριόνωται γίνονται, οὗτοι δὲ καὶ γενειάσκουσι, καὶ τὸν αὐχένα ὑψοῦ αἴρουσι, καὶ τὴν φολίδα στίλβουσιν, δίκην ἀργύρου. Qui verò coloris ignei ſunt, & in dorſo ſquamas eminentes tanquam ſerras habent, ijs etiam Barba adnaſcitur, & altius ceruicem attollunt, & orum ſquamæ inſtar argenti fulgent.

Pædag. lib.3.

Ap. Barbæ neglectæ promiſſio in pijs & ſanctis viris,
& de[..]ultam corporis formam, animi verò candorem
drinus, ἡ [...] ſignificat, quibus, vt ait Clemens Alexan-
procreatrix [...]η τὸ ὑγιεινόν. Contra in Cynicis veteribus
barba (quod [...]it arrogantiæ, qui in boni ponderis
vulgus hominu[m] Arnobius) ſapientiam collocabant,
tes. Brachmanico ſupercilio deſpicien-

XXXIV.

XXXIV. DRACONVM MALA GRAMINA.

Libri perniciosi.

DRACONES vt hominibus noceant mala gramina pascuntur, θανατηφόρους ῥίζας ἐσθίουσι.

AP. Mala gramina, perniciosi libri, quos qui euoluunt, in suam & cæterorum perniciem armantur; φεῦγε δεινὴν καὶ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς αἰσχρότητος, Isid. Pelusiora; *Perniciosam istam in auidum dulcedinem literarum, quasi illos patriæ obliteratores de baccarum suauitate Lotophages: vt Sirenarum carmina blandimentorum docentium captus eruta, non literas tantum, sed omnes rerum temporalium species dixerim nobis esse Lotophagos & Sirenas.*

Æl. c. 4. lib. 6. de Animal. epist. 63. ad Thalelaum Monach. Paul. Iouio fratrē

XXXV. DRACONIBVS INDICIS COCCVM AVRATVM RETE.

Hæretici libri.

VENATORES Indi serpentibus insidiantes quorum in capitibus lapilli sunt pretiosi, & aspectu iucundi, vestem purpuream aureis litteris, sed magicis intertextam ante cubilia extendunt, suisque carminibus prædam ita pelliciunt, vt è latebris egressa & coccineo pallio insidens oculos quamquam pertinacis vigilantiæ soluat in soporem: tum Indi securim capiti inijciunt, mactant & diripiunt.

Phil. li. 3. in Apol. vita c. 2. vide Isid. c. 13. l. 16. & Sol. de Dracontiade.

AP. Serpens Catholici imago, quem prudentem serpentis instar Christus voluit: hæretici, venatores; pallium Coccineum, libri elegantes: aurei characteres sed magici, hæreses specie aureæ sed incantationibus magicis plenæ; captura Draconis, deceptio Catholici: direptio lapillorum, fidei spoliatio: securis impacta, mors æterna. Origenes. *Quodcumque professi fuerint de scripturis & de mysterijs quæ sunt in eis ad*

Tra. 29. in Matt.

ad demonstrationem, nolite credere quæ dicuntur, veritas enim similis est fulguri egredienti ab Oriente & apparenti vsque ad Occidentem, qualis est veritas Ecclesiæ Dei: ab ea enim sola sonus in omnem terram exiuit, & in fines orbis terræ verba eorum, & velociter currit sola verè veritas Dei.

XXXVI. DRYNAS CVM HÆRETICO.

DRYNAS profectò serpens quidam est ita appellatus, qui sanè similis est huic hæresi. Sicut enim Drynas dicitur esse serpens, verum iuxta herbas & quercus frequentissimè stabula sua habet, quapropter etiam Drynas vocatur, & quod quercum arborem amat, & foliorum delapsorum viriditati ac palliditati ipse in medio ipsorū situs seipsum assimilat. Non autem vsque adeo ingentem dolorem hoc animal infert, verum si ipse perseueret, mortem inducit. Ita etiam hic & hæresis ipsius se omnibus numeris assimilat, vt qui nomen quidem Christi induit, Iudæorum verò opinionem elegit. Epiphanius.

hæresi. 67, contra Paulum Samosatensem.

Latet anguis in herba.

XXXVII. FORMICA CRESCENS IN ELEPHANTVM.

Concordia.

Vide Pier Hierogl. lib. 1.

AD significandam concordiæ vim, ingeniosa admodum figura à nonnullis est excogitata, in qua formica ex vnica parte in Elephantum crescit apposito caduceo, ex altera Elephantus in Formicam desinit, aqua & igni pro rebus contrarijs maximè adiectis.

AP. Concordia paruæ res crescunt, discordia maximæ dilabuntur. Nullum aduersus insultantes hostium vires telum melius quam mutua animorum con-

consensio, nullum prosperorum maius vinculum, & ornamentum, indicat Ignatij Diaconi apologus.

Ὁμόφρονες νέμοντο τρεῖς ὁμοῦ βόες,
Οὓς οὐδὲ θὴρ ἔβλαπτε πολλάκις λέων.
Ἔχθρᾳ δὲ μίσει καὶ μάχῃ διαχίσας,
Ἕκαστον ἐκβιβρώσκει γυμνὸν ὡς ἕνα.

Dum triga concors constat insimul Boum,
Non lædere illam vel ferus valet leo.
Hostiliter mox hisce dissidentibus,
Facile seorsum quemque eorum deuorat.

XXXVIII. FORMICÆ INDORVM AVRIFERÆ.

Auari.

MEGASTHENES ait apud Dardas, quæ magna gens est Indorum montanorum, planiciem quandam montanam esse ter mille stadiorum ambitu, & sub ea auri fodinas, quas formicæ effodiant vulpibus magnitudine non minores. vicini iumentis auri ramenta clam rapiunt, palam enim non possunt prohibentibus formicis, quæ & pugnant, & insectantur, & sæpe homines cum iumentis interimunt, vt ergo illas lateant, ferinas carnes per loca plurima disponunt, itaque ad prædam dissipatis formicis, auri ramenta ipsi asportant. *Strab. l. 15* *Vide Plin. li. 11. c. 31.*

AP. In auaros, qui pecuuias reconditas sine vllo vsu auidissimè seruant, & malo ingenio vtilia alijs denegant, quibus ipsi non vtuntur, quod est maximæ dementiæ

Si quis emat cytharas, emptas comportet in vnum,
Nec studio cytharæ, nec musæ deditus vlli:
Si scalpra, & formas non sutor, nautica vela
Auersus mercaturis, delirus, & amens,
Vndique dicatur meritò. quid discrepat istis,
Qui numos, aurumque recondit, nescius vti
Compositis?

Horat Satyr. 3. li 2.

XXXIX. ICHNEVMON.

Humilitas.

ÆGYPTIARVM pugna ferarum eiusmodi est, aspidis & Ichnemonis : hic non inconsultè ac temerè in bellum descendit , neque illa trepidantius timidiusque certamen init. Ille tanquam vir omnibus armis septus in luto volutatur, atque agglutinati luti operimento obducitur; sicque postea se iustis armis tectum arbitratus in certamen venit, si lutum desit, aqua se abluens, seque in altum , madidumque sabulum abijciens, ex improuisis rebus, ac fortuitis, arma ad tuitionem sui ingeniosè comparat , continuóque cum capitali aduersario depugnat. summas autem nares suas teneras , ac valde aspidis morsui opportunas, suæ caudæ flexu septus, tuetur. Quod si eas aspis assequi possit, hostem debellauit : sin minus, frustra dentes contra lutum exercet. Contra autem Ichneumon illi anteuertens : si ex inopinato fauces comprehenderit, illam strangulat. Quocirca tota victoria cum sit posita in anticipatione , victor existit, qui morsibus alterum præuertit.

Æl l. 3. c. 22.

AP. Homo dæmonis morsum vitat, si vtilitatis suæ lutum sibi ob oculos ponat , idemque ad præliandum quasi armaturam assumat : πλάσμα πηλὸς ἄνθρωπος. *Non acceditur ad altitudinem Dei , nisi per humilitatem: & cui propinquat subditus, ab eo recedit elatus.*

Hoc idem Stra. refert l. 8. p. 58 n. 80

S. Prosp.

XLI. MVSCA SEPTENNIS.

Vita breuitas.

Lib. 1.

ARISTOTELES apud Athenæum scribit , visam muscam, quæ ad annos sex aut septem vixerit.

APODOSIS.

Hæc quidem diutissimè vixisse putabatur, ex quo

quo apparet vitam hominum etiamsi ad millesimum annum extenderetur, ratione æternitatis breuissimã fore. Seneca: *Comprehende quantum plurimum procedere homini licet: quantulum est ad breuissimum tempus editi, cito cessuri loco, venienti in pactum prospicimus hospitium, de nostris ætatibus loquor, quas incredibili celeritate conuolui constat. Computa vrbium sæcula, videbis quam non diu steterint, etiam quæ vetustate gloriantur. Omnia humana caduca sunt, & breuia, infiniti temporis nullam partem occupantia.* *In consol. ad Marciam.*

XLI. MVSCÆ IN CINERE.

Humilitas pœnitentia salutaris.

MVSCÆ humore exanimatæ si cinere condantur, reuiuiscunt. *Plin lib. 11. c. 36.*

APODOSIS.

Tum demum pestifero voluptatis veneno exanimati homines reuiuiscunt, cum se cineri & pœnitentiæ totos addixerunt, illud recordati. ὅτι

Ὀλίγη δὲ κεισόμεθα *Anacreon.*
κόνις ὀστέων λυθέντων.

Idcirco laudata illa ceremonia, qua Æthiopum Christianorum maioris ordinis antistitibus non crux modo, sed vas etiam aureum, terra aut cineribus refertũ præferri solet, vt suæ admoneantur mortalitatis, quã subinde cogitantes, ad salutarem immortalitatem contendant. *Sabell. lib. 4. c. 4.*

XLII. MVSCÆ IN OLYMPIIS NVLLÆ.

Improbi à sacris eliminandi.

MVSCA etiam silentio nobis prætereunda, & contemnenda non est, ipsa quoque naturæ opus. Muscæ Pisatides eo tempore quo Olympia festum celebratur veluti inducias cum incolis simul

& pere-

& peregrinis pacisci videntur. Mirum inter tot sa-crificia, & sanguinis passim fluentis copiam, & ca-nes suspensas, illas abesse velle, ac sponte vltra Al-pheum flumen discedere. Discedunt, & mulieres, sed lege, & imperio. Muscæ vltro, in eo mulieribus tem-perantia superiores, & præferendæ. Soluto iam festo reuertuntur, tanquam decreto aliquo exules reuo-catæ. Itaque cum mulieribus in Elidem & Muscæ re-deunt.

APODOSIS.

Significat omnem importunitatem, immodesti-am, garrulitatem, quæ mulieribus supellex, vt ait comicus, esse solet, à templis, & sacris eliminan-dam.

Callim. Ἑκὰς ἑκὰς ὅστις ἀλιτρός.

Accipe præclaram de ea re Isid. Peleusiotæ Martyrio Episcopo epistolam 45.

Παρέργως ποιεῖ τὴν τῶν θείων νόμων ἀνάγνωσιν, ἢ καὶ αὐ-τὴν ἀγνοεῖς τὴν ἀνάγνωσιν· ἐπειδὴ γὰρ εἰς τὸν θεῖον ναὸν ἱερουρ-γῶν Ἀάρων, καὶ οἱ ἐξ ἐκείνου, εἰσῄεσαν, πάντα τὰ ἐξ ἐρίου ἀπο-θέντες ἐνδύματα, στολὰς ἐκλίνου περιεβάλλοντο, καὶ ἐχούσας τι ἀπόρρητον, καὶ τὴν τῶν ἔξω θορύβων ἐπιλησμονὴν σημαινούσας. *O-biter ac defunctorie leges diuinas legis, aut etiam lectio-nem ipsam ignoras. Cum enim Aaron eiusque successores in templum sacrificij causa ingrediebantur, laneis omnibus vestimentis abiectis, vestes ex lino contextas induebant, ar-cani aliquid continentes, atque illud significantes, externos tumultus tum de memoria deponendos esse.* Addit φλυαρίας καὶ ὁμιλίας ἀτόπους, nugas colloquiaque inepta è tem-plis eliminanda, quibus omne silentium debetur.

XLIII. MVSCÆ TRAIANI.

Magna ab infimis fugata.

Dion. Cass. TRAIANVS dum victis Parthis Agarenos obside-ret, tanta subito Muscarum vis edulijs & poculis infi-

insidens, fœdo contactu cuncta Romano grauia & molesta fecit, vt discedere coactus sit.

APODOSIS.

Nil non tremendum fecit intrepidis Deus. Etiam capillus vnus habet vmbram suam, quod ait Publius Syrus. Porrò earum Muscarum meminit etiam Xiphilinus his verbis, καὶ ὁπότε ἐγένοιτο, μυῖαι τοῖς βρώμασι καὶ τοῖς πόμασι προσιζάνουσαι δυσχερείας ἅπαντα ἐνεπίμπλων. familiare est Deo, cui est παίγνιον hæc rerum humanarum pompa, vt ait Suidas, viribus elatos homines vilissimis animalculis coercere.

XLIV. MVSTELÆ CAVDA.

Calumniatores repressi.

PECVLIARIS hæc etiam in cane natura est quod nō allatrat illum qui caudam Mustelæ secum habuerit. oportet autem Mustelam, cuius captæ absciderit caudam, dimitti viuam, asinum autem negant rudere, lapide ab eius cauda appenso. Æl.l.9. c.6.

AP. Opportunè cadet in eos qui supra calumniatorum maledicas voculas sunt positi, quique, vel principis viri authoritatem, vel magnum virtutis splendorem habent aduersus calumniæ virus præsens remedium.

Conscia mens recti famæ mendacia ridet.

XLV. MYOXVS.

Hæreticus.

TRADVNT naturas rerum experti, Myoxum latitare, & fœtus suos simul in eodem loco parere quinque & amplius, viperas autem hos venari, & si inuenerit totum latibulum ipsa vipera, cum non possit omnes deuorare, pro vice ad satietatem edit vnum aut duos, reliquorum verò oculos expungit, &

cibos

cibos affert, excœcatosque enutrit, donec voluerit vnumquemque ipsorum deuorare. Si verò contigerit vt aliqui inexperti in hos incidant, ipsosque in cibum sumant, venenum sibi ipsis sumunt, eos qui a vipera veneno sunt enutriti. Sic etiam, ô tu Origenes, à Græca doctrina mente excæcatus, venenum ijs qui tibi crediderunt euomuisti, & factus es ipsis in edulium venantium, ita vt per quæ ipse iniuria affectus es, per ea plus iniuria affeceris.

Epiph. hær. 64 contra Origenem.

XLVI. MYRMICOLEON,

Simulatio improba simplicitatis.

MYRMICOLEON vermis de formicarum genere, sed multo formicis maior, cum adhuc paruus est, & inualidus robore, pacem ac modestiam simulat: at cum vires acceperit, pristina consortia despicit, & contra maiores turbas concitat. Itaque inualescens audacia formicas ad labores conuenientes fallit, laboribus insidiatur, annonam surripit otiosis.

Vinc li. 20. c. 125.

AP. Plerique metu quidem, non ex animo virtutis species induunt ad tempus, & ingenium tractabile ad honesta quæque componunt, quæ mox vbi vires accepit audaciæ, suæ fraudis euoluti integumentis repudiant.

Cicero 2. Philipp.

Tolle periculum,
Iam vaga prosiliet frenis natura remotis.

Malus officij magister timor.

XLVII. MYRMICOLEON.

Thraso ignauus

MYRMICOLEONIS parœmia torqueri potest in Thrasonem ignauum, qui leonem simulat cum sit formica. Diuus Gregorius in Moralibus dæmoni accommodat; sicut enim formicis est leo, aui-

auibus formica: sic dæmon languidis terribilis, fortibus debilis, & contemnendus apparet.

AP. In eodem genere symboli est lapis Thrasydulus, qui vt tradit fabulosus Nicanor, & post eum Plutarchus iunior, nascitur in Eurota, galeæ similis, audax simul & timidus, nam statim, inquit atque tubam audit, prosilit in ripam: Atheniensiũ verò pronunciato nomine mergitur in profundum. ἅμα γὰρ σάλπιγγος ἀκούει ἐπὶ τὴν ὄχθην προχωρεῖ. τῶν δὲ Ἀθηναίων ὀνομασθέντων, καὶ εἰς τὸν βυθὸν ἅλλεται.

Thrasydulus lapis. lib. 2. de fluminibus.

XLVIII. LOCVSTÆ CYRENICÆ.

Iustitia vindex improborum.

INFESTANT Cyrenæos locustæ, vnde lex est etiam ter in anno debellandi eas primo oua obterendo, deinde fœtum, postremo adultas, desertoris pœna in eum qui cessauerit. Est in Lemno insula certa mensura præfinita, quam singuli enecatarum ad magistratus referunt.

Plin. l. 11. cap. 29.

APODOSIS.

Iustitia fæcem improborum, in famam & fortunas bonorum grassantem, per suos ministros & satellites inquirit, debitisque mactat supplicijs, vt exhausta malorum sentina, cæteri quietiores viuant: *iustitia est intercedere iniquitatibus.* Apposité Bazanus Rex Sicambrorum, iubebat sibi vbique locorum præferri gladium & funem, in symbolum seuerissimæ iustitiæ.

Plin. in Traiani Panegyr.

XLIX. LOCVSTARVM VOX.

Mendaces & simulatores.

LOCVSTARVM vox occipitio proficisci videtur.

Plin. l. 15. cap. 29.

AP. Mendacium oratio obscura, semper à ter-

go latens, nunquam prominens in aperto: aliud enim dicunt, aliud cogitant. vnde Deo hominibusque sunt odiosi.

Ἐχθρὸς γάρ μοι κεῖνος ὁμῶς ἀΐδαο πύλῃσιν
Ὅς χ' ἕτερον μὲν κεύθει ἐνὶ φρεσὶ, ἄλλο δὲ φράζει.
Qui aliud occultum habet in mente, aliud loquitur,
Exosus mihi ille est æque ac inferorum portæ.

L. OPHIOGENES SEV HEXAGON INTER SERPENTES ILLÆSVS.

Puritas intacta.

Pl. lib. 28. c. 3. OPHIOGENES in insula Cypto non læduntur à serpentibus, ex qua familia legatus Hexagon nomine, à Coss. Romæ in dolium serpentium coniectus, experimenti causâ, circummulcentibus anguibus miraculum præbuit.

APODOSIS.

Beata virgo licet in has terras edita fuerit, in quibus vitia quasi serpentes omnia obsederant, & in miseros mortales feris morsibus ferebantur infesta, ipsa tamen æterno puritatis vigore nullam vnquam aut originalis, aut actualis peccati labem admisit. Hoc certè monstrum qui debellauit, longe maiorem assequutus est victoriam, quam si serpentem domuisset.

Asper, acerba tuens, immmani corpore serpens,
Arboris amplexus stipem. quid denique obesset?
At nisi purgatum est pectus quæ prælia nobis
Atque pericula est ingratis insinuandum,
Quantæ conscindunt hominem Cupedinis acres
Sollicitum curæ, quantique perinde timores,
Quidue superbia, spurcitia, ac petulantia quantas
Efficiunt clades? quid luxus desidiesque?

Hæ

Hæc igitur qui cuncta subegerit, ex animoque
Expulerit dictis, non armis: nonne decebit
Hunc hominem numero diuum dignarier esse?

LI. PAPILIONVM VENATIO.

Honorum prahensatio. ex D. Ansel. lib. de simil. c. 72.

PAPILIONES cum volant tramitem rectum nunquam tenent, sed huc illucque se agitant, cumque alicubi residere videantur, nec ibi diu morantur, hos autem sequentes cum pueri capere volunt, citò post eos currere satagunt, & quia non ad suos pedes, sed ad papiliones intendunt, aliquando in foueam cadunt, seque immaniter lædunt: Plerumque cum caute accedunt, & eos apprehendere tentant, papiliones auolant. Si quando eos apprehenderint, exultant de nihilo, quasi magnum quid fuerint adepti. Similiter faciunt qui honores huius mundi appetunt. honores enim huius mundi nunquam certam tenent viam, sed incertis diuerticulis de vno ad alium transuolant.

LII. EX PHALANGIIS RISVS.

Mors improborum.

PHALANGIA lethifera quædam animalia, quæ cum risu necant. *Strab. lib. 2.* φέρει δὲ ἡ γῆ καὶ τῶν ἑρπετῶν ἔνια τῶν θανασίμων σκορπίους καὶ φαλάγγια. τῶν δὲ φαλαγγίων τὰ μὲν ποιεῖ γελῶντας ἀποθνήσκειν, τὰ δὲ κλαίοντας, πόθῳ τῶν οἰκείων.

AP. Miseri mortales dæmonis cassibus irretiti, sæpè rident in animorum interitu: Mox autem risus in tragœdias & gemitus totus soluitur. In quo Lapponum choreas ducere videntur, Hæc enim gens Septemtrionalis licet sub rigidissimo cœlo posita, & tenebris immersa, nonnuquam animi molestias lætitia exhilarare conatur. instruit igitur alacria conuiuia, citharœdis accitis vt conuiuæ hilariores, licet vsu durissimarum dapium effecti, excitentur ad sal- *Chorea Lapponũ.*

tandum: nec mora in saltus & choræas vehementi quodam impetu effunduntur. Hinc in gemitus & alta suspiria reuoluti in terram ruunt.

Vide Olaum lib. 4. cap. 8.

Hæc mala mentis gaudia.

LIII. PONTI EPHEMERIA.

Vita breuitas.

Plut in cõ vlat. ad Apoll. 113.

IVXTA Pontum nasci animalia quædam memoriæ proditum est, quorum vita vnius diei termino continetur: Siquidem manè nascuntur, meridie vigent, vesperi consenescunt & moriuntur.

AP. Nulla est vita non breuis, sed illorum breuissima, at solutissima ætas est, qui præteritorum obliuiscuntur, præsentia negligunt, de futuro non timent. Seneca cum hoc symbolo cõgruit. Hemerocalis flos, cuius vita & pulchritudo diaria est.

LIV. PRÆSTER.

Hæresis.

Æl li 17. de Animal. c. 15.

PRÆSTER serpens est, qui vt primum attigit sensus hebetat, ignauiam infert, & immobiles reddit, pòst menti obliuionem & tenebras offundit, simul & percussum iam pilis nudatum suffocat.

AP. Præsteris morbus est hæresis, & quælibet praua & violenta affectio, qua hebetatur iudicium, ingeneratur tepor, & mens Dei & sui oblita densissima ignorantiæ caligine offunditur. Lucanus aliter icti a præstere morbum describit his verbis.

Nasidium Marsi cultorem torridus agri
Percussit præster, illi rubor igneus ora
Succendit, tenditque cutem pereunte figura,
Miscens cuncta tumor toto iam corpore maior: lib. 9.
Humanumque egressa modum super omnia membra
Efflatur sanies, latè tollente veneno.

LV.

LV. PVLEX IN CATENA AVREA.

Leonius de rebus Africis.

Diuitiæ indignis oneri ſunt, non honori.

MEMPHIDI compertus eſt aurifex, qui aurea catenula pulicem alligauit.

AP. Imbecilli homines magnæ opulentiæ affixi, non tam laudantur, quam ridiculè oſtentantur, non tam tenent quam tenentur, non tam dominantur quam ſeruiunt. *Diuitiæ apud ſapientem virum in ſeruitute ſunt, apud ſtultum in imperio.*

Seneca de vita beata, 26.

LVI. PYRALIS.

Charitas,

IN Cypri ærarijs fornacibus ex medio igni maioris muſcæ magnitudinis volat pennatum quadrupes, appellatur Pyralis, à quibuſdam pyrauſta. Quandiu eſt in igne, viuit, cum euaſit, languidiore paulò volatu moritur

Plin. li. 11 cap. 36.

AP. Charitas perpetuis diuini amoris flammis alitur, quæ ſi intepeſcat, perit ipſa, nec iam eſt charitas. Eius vero faces tam acres ſunt & incenſæ, vt ſolem ipſum poſſint adurere.

Βαιὰ λαμπὰς ἐοισατὸν ἅλιον αὐτὸν ἀναίθει.

LXII. PYRAVSTÆ INTERITVS.

ΠΥΡΑΣΤΟΥ ΜΟΡΟΣ.

Ambitio.

PYRAVSTA ignis fulgore vehementer lætatur, & ad lucernas aduolans, alludit ad flammam, donec viuus comburatur.

Æli. l. 12. cap. 8.

AP. Ambitioſi ad honorum fulgorem propius accedentes, decuſſis temeritatis alis plerumq; grauiſſimo lapſu corruunt.

ἀείδεικα μωρὸς κάρτα πυρχύσον μόρον. Est sanè ambitio, vt disertè dicitur à S. Bernardo, subtile malum, secretum virus, pestis occulta, doli artifex, mater hypocrisis, liuoris parens, vitiorum origo, criminum fomes, virtutum ærugo, tinea sanctitatis, excæcatrix cordium, ex remedijs morbos creans, generans ex medicina languorem. Bernard. serm. 6. sup. Cantic. 33. At illi miseri postquam reciprocantis fortunæ ludos sunt experti, sero discunt quod abieti proceram illam suam staturam, & pulchritudinem intemperantius iactanti inculcat Rubus,

Ambitiosus cum abiete.

Nunc læta quidem bona sola fateris,
Et nostris frueris imperiosa malis.
Sed tum pulchra minax succidet membra securis:
Quum velles spinas tunc habuisse meas?

Auian. fab. 19.

LVIII. PYRIGONI.

Charitas.

Ælia l. 2 cap. 2.

TERRA marique nasci animalia nihil mirum, nam materia, & nutrimentum, & natura horum caussa est. Ex igne verò generatas bestias volucres existere, nuncupatos Pyrigonos, & in eo ipso igne viuere & alere, hucque & illuc volare, hoc admirationem facit. Illud idem admirationem excitat, cum extra ignem nutricium egrediuntur, & frigidum cœlum attingunt, statim exeunt è vita. Quæ autẽ caussa sit, igne vt nascantur, contraque aere, temperato elemento extinguantur, alijs dicendum relinquo.

APODOSIS.

August. l. 10 de spiritu & litera, c. 17.
Seneca.

Deus, ignis est: Pyrigoni, Dei amore incensæ centes, quæ in hoc cœlesti igne aluntur. *Charitas lex est fidei & spiritus viuificans dilectorem.*

Non perit flammis amor.

LIX

LIX. RVBETÆ RANÆ.

Improbitas.

RANÆ rubetæ, quarum & in terra & humore vita, plurimis refertę medicaminib⁹, deponere ea quotidie ac resumere è pastu dicuntur, venena tamen sibi semper seruantes. *Plin li.8. cap. 31.*

AP. Improbi bona repudiant, atque sibi mala quæque & arripiunt studiosius, & retinent pertinacius.

Ῥιγίστοιο δόλου καὶ ἀρῆς στόμα τοῖο βέβυσαι. *Apollina*
Γλῶσσαν ἀεὶ δολόεσσαν ἔχει πολύφορτον ἄτης. *Psalm.*

LX. SALAMANDRA.

Constantia.

SALAMANDRA non modo in igne lætari dicitur, ac viuere, sed eum ipsum extinguere. Θορρεῖ καὶ αὐτῷ, καὶ ἐγχωρεῖ τῇ φλογὶ ὁμόσε, καὶ ὡς ἀντίπαλόν τινα σπεύδει καταγωνίσασθαι. *D. Grego- Naz.*

AP. Salamandra symbolum est constantiæ, quæ inter miseriarum incendia triumphat. Symbolum hoc fuit Francisci Regis cum disticho, *Paradin⁹*

Vrsus atrox, aquilæ vt truces, & tortilis anguis
Cesserunt flammæ iam Salamandra tuæ

Eiusdem cum Salamandra virtutis hyacinthum notat S. Epiphanius: Βαλλόμενοι εἰς ἄνθρακας, πυρὸς αὐτοὶ μὲν οὐ βλάπτονται, τοὺς δὲ ἄνθρακας σβεννύουσιν. *lib. 12. de gemmis*

Hyacinthi (inquit) *in prunas ardentes ab igne non læduntur, ignem autem ipsum exsingunt.*

LXI. SALAMANDRÆ ORTVS.

Improborum vita ruina communis,

SALAMANDRA feralis Bellua, Ioue (vt aiunt) tonante, sæuientibus nimborum procellis & fœda

 imbrium

imbrium luuie longè lateque omnia inundante, prodit in lucem.

Ap. Improbi, & scelerati homines ex rapinis & ciuili cruore concreti tanquam funestissima animalia tum demum nascuntur, cùm ciuilibus ruinis deformata infœlix patria languet, & contabescit.

Hoc semine crescunt.

Vel si Salmandram patientiæ imaginem esse velis, quod superiore Icone dictum est. Rectè dicetur Virtus instar Salamandræ per medias tempestates in lucem erumpere.

Hora Od. 4. lib. 4.

Sic Gens cremato fortis ab Ilio
Iactata Tuscis æquoribus, sacra
Gnatosque, maturosque Patres
Pertulit Ausonias ad vrbes.

LXII. SCARABEI.

Voluptuarius obscœnus.

Ælian. de Animal. l. 4. cap. 8.

SCARABEI viuunt in stercore, moriuntur in rosis.

Ap. Turpes in obscœnis triumphant, in honestis languent. Bellè hic cadit quod Theosterictus in Niceta habet de Constantino Copronymo: Tantopere sordium & impurissimæ cuiusque rei odore malo fertur delectatus, vt animalium brutorum stercoribus se illiniret, & eos qui cum illo erant, id facere iuberet, quos amabat, ob idque benignè accipiebat, quod rebus male olentibus semper delectaretur. Hoc Theophanes quoque videtur innuere, vbi ait: Magicis maleficijs & luxurijs cruentisque sacrificijs, & caballinis stercoribus, atque lotio delectatur, μαλακίαις & dœmonum inuocationibus. Eandem scarabei parabolam Epiphanius accommodat hæreticis.

hæresi. 40

LXIII. SCORPIVS ET CROCODILVS.

Inimicitia lethalis.

SCORPIVS & Crocodilus gemino quodam inter se odio flagrant, simulatque alter alterum inspexerit, in mutua funera sponte rapiuntur, amboque eadem dimicatione perimuntur. Ælian. *li.* 2 *c.* 33 Scorpium ex Crocodylo nasci secundum nonnullos memorat, & ab eodem caudæ venenatæ aculeo extingui. σκορπίον ἐξ αὐτοῦ τίκτεσθαι. κέντρον δὲ ἀρκοῦντως αὐτὸν ἔχειν λέγουσιν, ἰοῦ πεπληρωμένον.

APODOSIS.

Hac Icone significantur inimici capitales mutuis vulneribus confecti.

Quid tantos iuuat excitare motus,
Et propria fatum sollicitare manu?
Si mortem petitis: propinquat ipsa
Sponte sua volucres nec remoratur equos.
Quos serpens, Leo, Tigris, vrsus, Aper
Dente petunt, iidem se tamen ense petunt.
An distant quia dissidentque mores
Iniustas acies, & fera bella mouent?
Alternisque volunt perire telis?
Non est iusta satis sæuitia ratio.

Boet. l 4. metr. 4. Monomachi exagitantur.

LXIV. SCORPIONIS ASSVLTVS.

Dæmonis insidiæ

SCORPIONES nulli nocent cui non sit sanguis.

AP. Dæmon tabidis præuaricatoribus non insidiatur, sed bonis quibus succus est & sanguis. Sic prædones onustas preciosis mercibus naues, latrones bene nummata appetunt marsupia. Pl. lib 11. cap. 25.

Tutum carpit inanis iter.

Accommodari quoque potest calumniatoribus, qui solent iis insultare, quorum famam adulta veluti stir- Ouid.

pe surgentem sperant se posse deprædari. Duros autem & tenuis famæ homines facile intactos relinquunt, quod nihil admodum speciosum habeant, & plus in pugna sit periculi, quam in parta victoria vtilitatis:

Mart. in Xenijs.

Nasutus sis vsque licet, sis denique nasus,
Quantum noluerit ferre rogatus Atlas:
Et possis ipsum tu deridere Latinum,
Non potes in nugas dicere plura meas.
Ipse ego quam dixi. Quid dentem dente iuuabit
Rodere: carne opus est si satur esse velis.

LXV. SCORPIONIS CAVDA.

Lingua maledica.

Pl. lib. 11. cap. 25.

SEMPER cauda Scorpionis in ictu est, nulloque momento meditari cessat, ne quando desit occasioni.

AP. Lingua calumniatoris semper aut minatur, aut mordet: πονηρόν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πονηρὸν συκοφάντης, Demost. in nobili oratione περὶ στεφάνου. Huius verò pestiferi veneni vim & damna declarat.

Mart. l. 7.

Quid non audebis perfida lingua loqui?
Te fingente nefas Pyladen odisset Orestes,
Thesea Pirithoi destituisset amor,
Tu Siculos fratres, & maius nomen, Atridas
Et Ledæ poteras dissociare genus.

Nicet. in Manuele Comnen.

ὡς ἄρα ἐστὶν τὶ διαβόλου γλώττης χείριστον ἐνέφυ τοῖς ἀνθρώποις κακόν.

LXVI. SCORPIONES IN HVMIDO VIRIBVS DEFECTI.

Baptismo Dæmones expugnati. ex D. Cypriano.

SICVT Scorpij & serpentes, qui in sicco præualent, in aquam præcipitati præualere non possunt, aut

aut sua venena retinere : sic & spiritus nequam qui Scorpij & serpentes appellantur, & tamen per vos data à domino potestate calcati, permanere vltra in corpore hominum non possunt, in quo baptizato & sanctificato incipit Spiritus sanctus habitare : hoc denique à rebus ipsis experimur, vt necessitate vrgente in ægritudine baptizati & gratiam consequuti careant in mundo quo antea mouebantur, & laudabiles in Ecclesia viuant.

LXVII. SCORPIIS ONVSTVS ASELLVS.

Improbus & illiteratus.

Παροιμιακὸν istud dictum non illepide de Alabanda dixit Apollonius Milacus. vrbs est multis intercepta tumulis, qui speciem asini clitellis onusti referant, abundat quoque Scorpijs, vnde facetum hominis dictum. *Strab. lib. 14.*

APODOSIS.

Non dissimili ratione torqueri poterit in improbum hominem & illiteratum. Nam Asinus stupiditatem, Scorpius malitiam significat, vt patet ex Nicandri scholiaste, qui affert hunc senarium vulgo iactatum in magna improborum & captiosorum hominum multitudine: ἐν παντὶ γὰρ σκορπίος φρουρεῖ λίθῳ.

In omni etenim Scorpius lapide excubat.

LXVIII. SCYTALE SERPENS.

Voluptas.

SCYTALE serpens tanta præfulget tergi varietate, vt notarum gratia videntes retardet, & quoniam reptando pigrior, quos assequi nequit miraculo sui capiat stupentes. (Dæmonem huius serpentis forma indutum, Euæ imposuisse nonnulli volunt.) *Vide Sol. Polyhist.*

APODOSIS.

Variegata eſt bellua voluptas, quæ ſui amore perditos, & ſtupentes captat, quos poſtea deuoret.

Θηρίον ἐστι .αλαγωγον ἡδονη, ἀλλ᾽ εὐκαργι ν.

Plut. contra volupt. apud Stob. ser. 6

LXIX. SEPA ANGVIS.

Heracleon hæreticus.

SEPA profecto hic Heracleon merito dici poterit, qui eſt reptile quadrupes ſtellioni ſimilis, cuius morſus detrimentum pro nihilo reputatur, ſputum autem in cibum aut potum euibratum, ſtatim mortem aſſumentibus inducit. Talis eſt ſanè etiam huius doctrina.

Epiphanius hære. ſi contra Heracleonitas.

LXX. STELLIO ΓΑΛΕΩΤΗΣ.

Inuidia.

TRISTE eſſe nomen Inuidiæ, omnique dedecore infame, Euripides inquit, quod etiam in nonnullis animalibus ratione expertibus habitat penituſque inhæret. Stellio enim, vt Theophraſtus ait, ſimulatque ſenectutem, membranam hybernam, exuit, eam vorans conſumit, ob inuidiam ex qua laborat aduerſus hominem, quod ſuam tuniculam planè ſcit contra comitiales morbos plurimum valere. Ceruus item non inſcius dextrum ſuum cornu magno vſui hominibus eſſe, hoc ipſum, inuidia flagrans, ne tanto bono homines fruantur, in terram occultat. Equa pariter non ignorat ſe vnà cum pullo amoris veneficia parere: idcirco ſimul atque editus pullus eſt, id agit, vt carunculam in pulli fronte innatam, nuncupatam hippomanes, voret. Similiter lynx vrinam occultat.

Æl. lib. 8. cap. 27.

AP. Inuidi commoda alijs inuident quibus ipſi non vtuntur:

φθό-

φθόνος κάκιστος, καὶ δικαιότατος θεός. Porro hæc Æliānus omnia decerpsit ex Theophrasto in tractatu de *Animalibus quæ dicuntur inuidere*. Adde ex eodem vitulum marinum, qui cum captum se videt, coagulum euomit quod Epilepticis auxiliatur. Echinum quoque terrestrem, qui vnica corrumpit corium. Verum (inquit) οὐ διὰ φθόνον ταῦτα ποιεῖ τὰ ζῶα, ἀλλ᾽ ἄνθρωποι ἐκ τῆς ἰδίας ὑπολήψεως ταύτην αὐτοῖς προσῆψαν τὴν αἰτίαν. *Hippocr. choō apud Stobæum.*

LXXI. SYRTIS ANGVIPES.

Orat. 5.

Voluptas.

ARTIFICIOSISSIME describitur à Dione Chrysost. his ferme verbis: corpus quidem illi muliebre idque admodum formosum, lasciue tumentes papillæ, totumque pectus ac ceruix pulcherrima, colore cutis nitidissimo, mira ab eius oculis prosiliebat hilaritas, quæ intuentem quemlibet in amorem procliuiter alliceret, reliquum corporis horridum, & sqammarum scabritie asperum & intractabile, inferne demum in longum anguem desinebat, cuius caput in extrema parte positum acre admodum esset, & mordacissimū, alis minimè præditum, sed sphingis instar factum, neque tamen eloqui vt illæ faciunt, sed draconum in morem sibilum tantum edere acutissimum.

APODOSIS.

Typus est voluptatis, quæ quantumuis pulchra & speciosa, ἐν ἐσχάτοις μελαίνεται. *Ouid. Metam. l. 14.*

mediaque tenus descenderat aluo,
Cum sua fœdari latrantibus inguina monstris
Aspicit, ac primo non credens corporis illas
Esse sui partes, refugitque abigitque, timetque
Ora proterua canum; sed quos fugit attrahit vna.

LXXII.

LXXII. THAMVR.

Salus de sanguine vermis.

Vincent. Nat. hist. lib. 20. cap 170.

THAMVR dicitur vermis Salomonis. Nam cum marmor Parium ad ędificationem templi è remotis partibus conuehi præcepisset, conscius prohibitionis legis, quæ vetuit altaris ædificandi lapides ferro incidi, quęsiuit experimentum in vermibus, quod ars humana nesciuit. Nam pullum Struthionis in vitreo va se reclusit, quem cum videret struthio, & habere nequiret, quam nouerat agnitam artem attentans, solitudinem lustrat, rediensq; vermiculum tulit, cuius sanguine vitrum leuit & diffregit, sicque fœtum eripuit. quod videns Salomon, hoc experimento eodem genere vermis in incisione durissimi marmoris visus est.

Aliud symbolum.

AP. Christi sanguine, qui se vermem nominat apud Prophetam, de carcere erepti & liberati sumus, huic inferorum portæ, huic tenebræ, huic omnia dæmonum terriculamenta cesserunt. Ad idem argumentum accommodari poterit quod habet Pausanias *in Bœoticis*, cum apud Haliartes Bœotios summa esset siccitas, vnus è primoribus Delphos missus accepit oraculum, aquam sese inuenturum, si primum Haliartum redeunti sibi obuiam factum interemisset: in patriam reuerso filius impubes Lophis primus occurrit: Pater stricto gladio puerum transuerberat: ille adhuc spirans, cum huc illuc cursitaret, vbicunque fusus humi esset cruor, inde aquæ eruperunt.

Lophis.

LXXIII. THERMVTIS. ΑΣΠΙΣ ΘΕΡΜΟΥΤΙΣ.

Iustitia.

ASPIDIS genus vnum Thermutin Ægyptij nominant

minant.han. sacram esse aiunt, & summa religione colunt. Itaq; ea Isidis simulachra tanquam regio quodam diademate coronant. Eandem in perniciem hominum natam esse negant. Enimuero comminiscuntur eam se à probis abstinere: contra verò impijs necem afferre. Quod si ita est, Iustitiam vniuersi dixeris hanc feram honorare, vt quæ actimonia intellectus bonum a malo discernat, & tanquam illius ministra ac vindex in malos animaduertat. Adduntalij, Isidem sceleratissimis hominum eam immittere. hanc quoq; solam in hoc genere immortalem esse Ægyptij referunt, qui aspidum genus in sedecim species diuidunt. in sacris igitur ædibus ad vnumquemque angulum Thermutidi habitanti bubulum adipem edendum interuallis quibusdam obijciunt, Ælian. l. 10. c. 31.

APODOSIS.

Typus Iustitiæ Iamblichus in epistola ad Anatolium de Iustitia, ἔργα τοίνυν τῇ δικαιοσύνῃ πρόσφορα καὶ ἐπιτηδεύματα εἴη μὲν, ὅσα κανονικὰ καὶ ἥμερα τυγχάνει, καὶ εὐσυμβαλλόμενα καὶ εὐσυνάλλακτα καὶ ὠφέλιμα, τῶν βλαβερῶν κωλυτικὰ διαπράξεων· τῶν δὲ ἐναντίων τῶν ὅλων καθέξειν παρασκευάζοντα, Opera igitur & studia Iustitiæ accepta fuerunt, quęcumque ordinata & tranquilla sũt, composita, conciliata, vtilia, quæcumque noxios & prauos actus prohibent: Atq; nos ad contrarias omnino promouent.

LXXIV. VESPA IN ACETO.

Seueritas vtilis.

SI oleo infundatur Vespa, moritur: aceto autem postea reuiuiscit. *Vincent. Natu hi. l. 24. c. 74*

APODOSIS.

Acria plerumque ingenia nimia mansuetudine deprauantur, quæ si paulo seuerius tractentur, & vigent iucundius, & proficiunt vberius. *Lenta enim re media, hom. 8.* *Basil in Hexamer*

media, & segnes medicos eorum morbus, quod ait Curtius, *non expetit*. Simili modo Sal Agrigentinum aqua induratur, igne liquescit.

LXXV. VESPÆ VENENATVS ACVLEVS.

Maledicus.

Ælianus. ACVLEATÆ Vespę hoc etiam facere dicuntur: in viperam quam mortuam perspexerint inuolantes, veneno aculeum imbuunt: vnde mihi homines disciplinam, non eam quidem bonam, veneno inficiendi sagittas hausisse videntur: cuius in odyssea Homerus meminit. Ac sane Hercules vt hydræ veneno iacula tinxit, sic Vespę viperina acerbitate aculeos inficiunt.

APODOSIS.

Plerique naturæ improbitate ad omnem petulantiam armati, quo deteriores euadant, veteres calumniarum magistros legunt, & in ijs linguam improbam suæ malitiæ telum exacuunt. Ex hac officina prodiens calumniator:

σκολιὸν εἰλιγμένος ἕρχεται οἶμον,
Apollon. Εὖτε μὲν ὀξύτατον θάλπει σέλας ἠελίοιο,
Argon. 4 Ῥοιζῷ δ', ἔνθα, καὶ ἔνθα, κάρη στρέφει.

LXXVI. LOPYRON.

Appelleianorum hæresis.

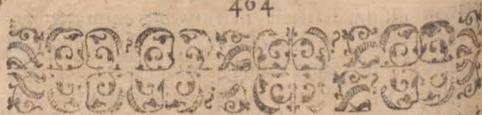
TRADVNT dolorosam vespam, quam quidam Zopyron appellant, habere quidem aculeum venenum iacientem, breuem, non multum dolorem inducentem, sed qui secundum ipsius facultatem venenum iaciat. Si vero quis perscrutans ipsius latebras,

bras, aut nidum destruat, in fruticibus enim, & herbis hunc facit, & instar faui sibi ipsi capsas quasdam construit, in quibus capsis sobolem suam deponit, & sibi ipsi fœtus facit: Si verò quis perscrutans virgâ aut ligno pungat fauum & destruat, exit indignata ipsa horrenda quidem, verum debilis vespa, & si inuenerit petram aut lignum, præ irâ quâ excanduit, cum stridore instat, & impetit ac ferit petram, & petram quidem nihil lædit, neque lignum, imò neque hominem, etiamsi momorderit, nisi quod modicum dolorem inducit: verum aculeum amittit, & sic perit, petra verò nullâ iniuriâ afficitur. Sic etiam hæc vespacea secta instar Zopyri, paruam inducens vexationem subuertetur, vbi in petram illapsa impegerit, hoc est in veritatem, & vbi aculeum amiserit.

Epiphan. hæresi 44. contra Appelleianos.



PARA-



PARABOLARVM HISTORICARVM LIBER DECIMVS.

PLANTAE.

I. AGNVS, HERBA.

Simplicitas simulata.



NON longè à Cazanensibus Tartaris in quadam insulâ a grauissimis viris narratur semen quoddam inueniri non absimile peponum semini, paulò tamen maius, & rotundius, ex eoque in terram condito quiddam agno simillimum enasci; quinque palmarum altitudine. Nam & caput, oculos, aures, cæteraque omnia in formam agni recens editi, pellem etiam subtilissimam habere, qua permulti his in locis ad subducenda capitum tegmina vtantur: Tum quoque plantam illam, si tamen sic dicenda sit, carnem quidem nullam, attamen sanguinem habere: sed carnis loco materiam quandam Cancrorum carni persimilem: vngulas verò, non vt agni, carneas, sed pilis quibusdam ad cornu similitudinem vestitas: Radicem illi ad vmbilicum, ceu vestis medium esse: viuere autem tantisper donec depastis circum se herbis, radix ipsa pabuli inopia arescit.

Odericus lib. 1.

APOD. Multi specie duntaxat, agni, rapacitate lupi.

O vita fallax abditos sensus geris,
Animisq; pulchram turpibus faciem induis,
Pudor impudentem celat, audacem quies,
Pietas nefandum. Seneca in Hippolyt.

II. AMYGDALVM.

Virtus initio ardua.

DVABVS veluti tunicis, ita pelliculis vestita sunt amygdala: Prima quidem amara est; secunda dura & aspera, quæ fructus in se iucundam complectitur suauitatem.

AP. Hoc virtutis est symbolum, quæ Tyronibus nuper ex voluptatum contubernio seductis rigida videtur, & austera; mox labore quæsita mitescit, & suorum fructuum copiam facit.

ἔπειδὰν δ' ἐπὶ ἄκρον ἵκηται ῥηϊδίη δ' ἤπειτα πέλει.

III. ARBOR, ἁγνός.

Castitas.

PER MVLTAM Serpentinum fugam Nepeta irriguis gaudent locis, & Agnos faciunt, & longè lateque expellunt. In Atheniensium Thesmophorijs Atticæ mulieres Agni folijs cubilia substernũt, quòd & serpentibus sit infesta, & simul existimetur ab appetitione Veneris prohibere: vnde nomen traxisse videtur. Herba etiam Libanotis nũcupata serpentibus formidabilis est. Ælian. li. 6. cap 6, de Anima

APODOSIS.

Agnos castitas, serpentes Diaboli. Cyprianus Tertullianum sequutus: *Pudicitia est honor corporum, ornamentum morum, sanctitas sexuum, vinculum pudoris, fons castitatis, pax domus, concordiæ caput. Hæc nos commendat Domino, connectit Christo: hæc expugnat omnia de membris illicita desideriorum prælia, pacem nostris corporibus induit: beata ipsa & beatos efficiens apud quos habitare dignatur.* Hæc Cyprian. L. de disciplina & bonopudicit.

IV. ARBOR ANTISTROPHOS.

Contraria ex eodem, vel Crucis lignum.

De rebus in hist. Sina, 4. c. 17

NON procul à Malaca arbor eſt, cuius radices cum multæ ſint, in varias diſperſę ſunt partes, quę enim ad orientem ſpectant, antidotum præbent aduerſus venenum quodlibet, febreſque pellunt, aliaſq; ægritudines, at quę vergunt ad occaſum, ipſiſſimum venenum.

AP. Ex eodem fonte res omnino contrariæ ſæpe proficiſcũtur. Commodè dici poterit de fatali ligno, per quod in fraudem, & exitium inducti ſumus, & de ligno crucis, per quod ad vitam reuocati ſumus. D. Gregor. Naz. orat. 25. πρὸς τὸ ξύλ.ν τῆς ζωῆς ὑπαχθέντες διὰ ξύλου τῆς ἀτιμίας.

Origen de Crucis potentia.

Origen. hom. 8. in locos diuerſos: *Euangelium filij Dei humilitas eſt; illius crux noſtra victoria eſt, illius patibulum noſter triumphus: gaudentes leuemus hoc ſignum in humeris noſtris, victoriarum vexilla portemus; cùm dæmones viderint, contremiſcunt. Qui aurata Capitolia non timent crucem timent. Qui contemnunt ſceptra regalia, & purpuram Cæſarum & dapes; Chriſtiani ſordes, & ieiunia pertimeſcunt. Virga Moyſis duplicem gerebat imaginem. Nam hoſtibus occurrebat vt ſerpens mordens, & enecans; Iſraelitis erat vice baculi, quo nitebantur. Sic etiam verum lignum Crucis hoſtilium quidem ſpirituum nequitiæ mors eſt, animarum vero noſtrarum baculus, tuta ſedes, & vita, in qua conquieſcunt.* Macar. *hom.* 47.

Caroli Ducis ſymbolum.

In eodem argumenro vnum ſubiungam. Carolus Rex Neapolitarum dux Calabrię habuit in inſignibus rupem ferra ſciſſam, in cuius cacumine eſt Crux, in ſumma cruce roſa cum ſymbolo,

In patientia ſuauitas.

V. ARBOR ἄιυφ@.

Martyres.

REPERITVR in orbe nouo arborum genus quod cùm aduritur nullos fumos emittit, quin potius suauissimum spargit odorem. Alia est cuius incisio gu- Maiol. Dialog. 21 stulam distillat balsamo odore persimilem, cuius virtus est vulnera quæcunque curare, cicatricesque prorsus obducere.

APOD. Martyres vsti, & secti nulla caligine sunt obducti, sed præstantissimos suæ virtutis odores in omnem terrarum orbem effuderunt. D. Chrysost. de SS. Matyr. ἀλλὰ φλογὸς πάντοθεν πολιορκούσης, καὶ τῶν σπινθήρων τοῖς ἕλκεσιν ἐπιπηδώντων καὶ θηρίου παντὸς δριμύτερον διακνιζόντων τὰ τραύματα, καθάπερ ἀδαμάντινοί τινες, καὶ ἐν ἀλλοτρίοις ὁρῶντες ταῦτα γινόμενα σώμασιν, οὕτω γενναίως καὶ μετὰ τῆς προσηκούσης αὐτοῖς ἀνδρείας ἐπὶ τῶν τῆς ὁμολογίας εἱστήκεισαν ῥημάτων ἀπερίστρεπτοι διὰ πάντων διαμένοντες, καὶ τὴν ἑαυτῶν ἀνδρείαν καὶ τὴν τοῦ θεοῦ χάριν λαμπρῶς ἐπιδεικνύμενοι.

Sed flamma illos vndique obsidente, ac scintillis in vlcera prasilientibus, & quauis fera crudeliùs vulnera vellicantibus perinde quasi essent adamantini, & in alienis ista corporibus fieri cernerent, ita generosè ac cum ea qua illos decebat fortitudine in confessionis verbis constantissime perseuerabant, & in omnibus his malis durantes simul & animi sui robor inuictum, & Dei gratiam egregie præ se ferebant.

Deinde eorum corpora comparat cum sole.

ὥσπερ τινῶν ἀκτίνων κροκοειδῶν τῶν ῥυάκων τοῦ αἵματος πανταχόθεν αὐτοὺς περιῤῥεόντων, καὶ τὸ σῶμα αὐτῶν καταυγαζόντων πολλῷ μᾶλλον ἢ τὸν οὐρανὸν ἥλιος.

Dum veluti crocei quidam radij, riui sanguinis vndique illis diffluerent, eorumque corpus multo quàm cælum Sol ipse splendidius illustrarent.

VI. ARBOR HISPANIOLÆ.

Voluptas.

Hist noui mundi.

IN Hiſpaniolâ inſulâ arbor eſt , cuius fructus pyris muſcatis perſimilis, iucundo odore , eſui quoque gratiſſimus, verum peſtiferi ſucci; nam Indi illo ſagittas oblinunt, veluti veneno.

APOD. Voluptatis ſpecies iucunda; peſſimi ſunt effectus.

Euripides apud Stob. ſer. 3.

Βραχεῖα τέρψις ἡδονῆς τίκτειν λύπην.

Philo de mundi opificio p. 27. edit. Col. Allob. eandem per ſerpentem Paradiſi terreſtris μυθολογῶν diſertiſſimè philoſophatus.

VII. ARBOR IMMORTALIS.

Verus Philoſophus.

D. Gregorius Nazianzenus, qui refertur à S. Maximo de patientia ; arborem quamdam eſſe ait in fabulis, quæ reſecta pullulat , & cum ferro certat. Et ſi Poetarum, inquit, verba vſurpanda ſunt , tantum abeſt vt moriatur, quin morte ipſa viuit, ſectione germinat , ac decerpta ſuccreſcit. ἔστι τι δένδρον τῶν μυθῳ φυτῶν ὃ θάλλει τεμνόμενον καὶ πρὸς σίδηρον ἀγωνίζεται. καὶ εἰ δεῖ ποιητῶν μιμήσασθαι λόγους, θανάτῳ ζῇ καὶ τομῇ φύεται, καὶ αὔξεται δαπανώμενον.

AP. Idem ſic parabolam reddit: ἐμοὶ δὲ δοκεῖ σοφὸς τοιοῦτος εἶναί τι ὁ φιλόσοφος, ὃς εὐδοκιμεῖ τοῖς πάθεσι καὶ ὕλην ἀρετῆς ποιεῖται τὰ λυπηρά, καὶ τοῖς ἐναντίοις ἐγκαλλωπίζεται. *Mihi verò videtur ſimile quidpiam eſſe vir Philoſophus, qui infortuniis illuſtratur & moleſtia quæque in virtutis materiam transfundit, ipſiſque aduerſis venuſtatur* Hoc voluit Horatius cum ſcripſit:

Od. 4. lib 4.

Durus vt ilex tonſa bipennibus
Nigræ feraci frondis in Algido.

Per

Per damna, per cedes ab ipſo
Ducit opes animumq́; ferro.

VIII. ARBOR INDICA.

Sat citò ſi ſat bene.

THEOPHRASTVS refert arborem quandam Ægyptiam fructum nullum ferre ante centum annos. Sic autem ille: τὰ νέα τῶν φυτῶν διὰ τὸ πλῆθος ὑγρότητος καὶ τὸ ὅλον τροφῆς ἐστὶν ἄκαρπα. τὰ δ' αὖ πάλιν ὡς ὀψίφορα πόῤῥω τῆς ἡλικίας ὄντα, καθάπερ τὸ ἐν Αἰγύπτῳ λεγόμενον δένδρον ὃ ἑκατοστῷ ἔτει μυθολογοῦσι φέρειν καρπόν. *Theoph. de cauſis Plant. 21.*

AP. Periculoſa eſt præpropera prudentia.

φρονεῖν γὰρ οἱ ταχεῖς οὐκ ἀσφαλεῖς. *Sophocl. in Oedipo.*

IX. ARBOR MEDVLLÆ FERREÆ.

Crudelitas.

FERRI vim, atque aciem habet arbor in Iaua inſula maiore. Interior enim medulla ferrea eſt, virgæ modo ab imo in ſummum verticem ductæ. *Nicol de comit. & Mar. Pol. li. 3. c. 16.*

APODOSIS.

Pleraque ingenia adeò dura ſunt, & ſtolida, vt medullas ferreas, aut, vt ait Sidonius Apollinaris, corneas fibras habere videantur.

ἀπὸ δρυὸς, ἠδ' ἀπὸ πέτρας.

ARBOR MVSA.

Litera ſacra,

EX palmarum genere eſſe putant arborem illam, quæ in Ægypto, Cyproque, & Syria prouenit, quam qui illuc nauigant Muſam appellant. Iudæi arborem eſſe aiunt, cuius fructus Adamus comedit, quod ego ridiculum eſſe arbitror. Ex ea circumeminent fructus, parui cucumeris magnitudine, per

maturitatem quodammodo flauescentes ficuum instar cortice contecti: eodem quoque modo, quo ficus, spoliantur. Substantia pulpa melopeponibus similis, nullo intus osse, neque semine. Ij principiò gustantibus, insipidi esse quodammodo iudicantur, nec ita gustatui suaues: sed qui ijs vesci perseuerant, magis ac magis indies oblectantur, occulta quadam saporis suauitate ita allecti, vt numquam ijs saturari

Lib. 2. cap. 84. posse videantur. Huius meminit Auicenna.

AP. Literæ sacræ primo aditu rudes, & insipidæ videntur imperitis, sed intus totæ sunt ex medulla, nihil habent ossis, nihil duri, & morosi, quinimo amatores suos sine satietate oblectant, & solidè nutriunt.

Ferrum mitescit ab auro.

Idcirco Cassiodorus ait, ab Orpheo & Musæo

Variar. l. 2. epist. 4. Elysios campos carminum suauitate oblectari: quod postremæ ætatis iucunditas in fructu eruditionis sit collocata. *Musæum etiam* (inquit) *& artis Orphei filium & naturæ, Maronis præpotens lingua concelebrat, dicens apud inferos in summa beatitudine constitutum, quod per Elyseos campos felices animas septem chordarum pulsibus amœnabat: significans summo precio perfrui cui disciplinæ huius contigerit suauitatibus epulari.*

XI. ARBOR THERÆ.

Intacta per æstus.

Vide He. rod. lib. 4. 19. THERA Insula per annos septem pluuiam non est experta. Ex quo in torridi cœli inclementia omnibus plantis arescentibus, vna incolumis remansit, & virides ramos explicans inter cæterarum incendia, gratissima iuuenture pubescere visa est.

APODOSIS.

Arboris instar fuit semper virentis Virgo Dei parens, inter æstus peccati illæsa. Nullam omnino

omnino labem admisit, quæ fuit, vt ait S. Methodius, ἄσπιλον ἔνδυμα τοῦ ἀναβαλλομένου φῶς εἰς ἱμάτιον: *Intaminata vestis illius qui luce non secus ac pallio amictus est.*

Quòd autem hic Thæræ arbori contingit, hoc in agro Elephantino vires, sicusque narrantes experiri, quibus scilicet folia numquam decidunt. Theophrastus: περὶ γὰρ Ἐλεφαντίνην οὐδὲ τὰς ἀμπέλους οὐδὲ τὰς συκᾶς φασὶ φυλλοβολεῖν. Item in Creta insula, in agro Cortinensi platanum apud fontem quemdam esse asseuerant, quę numquã folia deperdit. Quercus quoque in agro Thurino est, Sybari perspicua, quæ numquam folia dimittit.

Elephãtinus ager. l.1.de plãtis.
Platanus. Creta & Quercus Thurina. Id.l.1.11.

XII. ARBOR VPSALÆ.

Æternum virens.

VPSALÆ dum gens adhuc infando idolorum cultu illigata teneretur, templum erat magnificentissimum, & auro egregie inductum: quod vt erat in ampla planitie situm, admirando sui fulgore venerandam religionis maiestatem accessuris ingenerabat. Adstabat eius foribus arbor ingens ignoti generis, patulis diffusa ramis, æstate & hieme iuxta virens, etiam in plana frigidissima. Huic fons proximus in locum sacrificiorum dulci scaturigine ebulliebat.

Olaus Magnus li.3.100.

APODOSIS.

Virgo inter peccati hyemes intacta, quomodo enim labem tulisset, quæ (vt ait D. Augustinus) *quãtum creatura conditio patitur, luci inacessibili videtur vnita?*

Ad Cathe l.4.

XIII. ARBORES INDIÆ.

Per pronum cresce.

Humilitas.

OMNES ICRITVS refert in Musicana terra Indiæ arbores quasdam inueniri, quarum rami cùm ad duodenos cubitos creuerint, reliquum incrementum pronum faciant, deflexæ, quousque terram contingant, deinde terram subeant, ac radices agant veluti traduces, mox rursus in truncum exeant, à quo postquam auctæ fuerint, eodem modo flectantur, & aliam propaginem efficiant, rursusque aliam, & sic deinceps, vt ab vna arbore longum fiat vmbraculum, tabernaculo multis columnis nitenti simile.

AP. Illa demum excelsa magnitudo est, quę se per pronum dilatat: contra quod dixit Seneca ad Neronem, *Summa magnitudinis seruitus est, non posse fieri minorem.*

XIV. ARBORES LANIGERÆ.

Inolescunt mollia duris.

l.1. mirac. cap. 18. SVNT ad Leuidam ciuitatem prope Hiericho arbores, quæ lanas gignunt: exhibent enim poma in modum cucurbitarum, testas in circuitu habentia præduras, intrinsecus autem plena sunt lanæ. Et de his ferunt ipsi Iesu Naue solere fieri indumenta: nam & ad aquas calidas eædem plantæ crescunt, in quibus Iosue lauare solebat. Huius generis lanas candore, & subtilitate admirabiles se vidisse narrat Gregorius Turonensis. δένδρων quoque ἐριοφόρων meminit Theophrastus. *l.4. de hist plantarũ. cap. 9*

AP. Testæ præduræ quæ candidam & subtilem lanam

lanam tuentur, è qua tantus Heros vestes petebat, significant illud toties inculcatum, per ardua virtutem niti ad solidę quietis, & iucundissimi fructus voluptates.

Ordo fuit creuisse malis

XV. ARBORES MELLIFERÆ.

Primis stat maior gratia pomis.

FREQVENS arbor in India, cuius meminit Q. Curtius faciem quercus habet: eius folia multo melle tinguntur: sed nisi Solis ortum incolæ occupauerint, vel modico tempore succus extinguitur. *Curt. l. 6.*

APODOSIS.

Talia sunt pleraque, vt in primordijs suaui quodam gratiæ aucupio blandiātur, statim autem emortua venustate deflorescant. Talis (inquam) esse solet in pueris nōnumquam prima ætatula, dulcis illa quidem, & festiuitatis lenocinio quodam commendanda. Mox vbi primis adolescentiæ fascibus inardescere visa est, tota illa simplicis naturę iucunditas extinguitur:

Fructumq; exspirat in vmbras.

XVI. ARBORES SODOMÆ.

Vanitas rerum humanarum.

Solin. c. 36.

IN Sodomitico agro poma gignuntur, quæ licet speciem maturitatis habeant, mandi tamen non possunt: nam fuliginem intrinsecus fauillaceam ambitus tantùm eximiæ cutis cohibet, quæ vel leui pressa tactu fumum exhalat, & fatiscit in vagum puluerem.

APODOSIS.

Res opesque humanæ, his fructibus simillimæ, pompæ plurimum habent, cùm nihil solidæ volup-

tatis habeant. de diuitiarum pompa epist. 310. *vidistine quam intra paucas horas ille ordo quamvis lentus dispositusque transierit? hoc totam vitam nostram occupabit, quod totum diem occupare non potuit?* Et deinde: *Hoc itaque ipsi mihi dico quoties occurrit domus splendida, cohors culta seruorum, lectica formosis imposita calonibus: Quid miraris? quid stupes? pompa est: ostenduntur istæ res, non possidentur, & dum placent transeunt.*

XVII. ARBORES SOLIS ET LVNÆ.

Sacerdotium & regnum.

EST in epistola Alexandri fabulosi (vt arbitror) Nepotis mentio duarum arborum, quarum vna Arbor Solis, altera Lunæ nuncupabatur. Vtraque primo sideris sui afflatu percussa reddebat oracula: vtraque etiam in eclipsi Solis & Lunę vberrimis lacrymis manare credebatur. Erant autē in medio luci collocatæ, cupressis frondium genere simillimæ, pedum ferme centenorum. Eas cùm Alexander adijsset, perstricta radijs cognatorum siderum vtriusque stirpis cacumina in voces & oracula resolui, magno circumstantium amicorum stupore animaduertit.

APODOSIS.

Solis & Lunæ arbores haud fabulosæ sunt Ecclesiastici ciuilesque magistratus, qui suorum principum afflatu leges tum diuinas tum humanas interpretantur, quarum certè oraculis hic orbis terrarum administratur. Gelasius Papa Afer: *Duo sunt, Imperator*
In epi. ad *Auguste, quibus principaliter hic regitur mundus, auctoritas*
Anast. im *sacra Pontificum & regalis potestas.* Et Iustini-
in aut p. 1an. μέγιστα τῶν ἐν ἀνθρώποις εἰσὶ δῶρα θεοῦ παρὰ τῆς ἄνωθεν δε-
ti. 6. nu. 6 δομένα φιλανθρωπίας, ἱερωσύνη τε καὶ βασιλεία.

XVIII. ASPHODELVS SOLVS GIGONIAM PETRAM mouet.

EST Aſphodelus planta, quæ aliter appellari ſolet Haſta regis, Gallicè *la Hache royalle*, id eſt ſceptrum regale; nam haſtę olim pro ſceptris erant, vnde Euripides in Hecuba dixit λαὸν εὐθύνειν δορί, quod eſt, ſceptro moderari. In eodem genere eſt lapis regni, cuius meminit Cteſiphon 3. de plantis: λίθος κρυστάλλῳ παραπλήσιος ἀνθρωπόμιμος ἐστὶ μὲν νοῦ, & regni conciliator. Aſphodelus autem ſolus Gigoniam petram mouet. *Hephæstio.*

Ap. Significat igitur emblema, Regum potentia & imperijs duriores etiam animos flecti, & impelli ad ea quæ minimè facerent; nihil enim ad mouendum in rebus humanis eſt haſta illa regia potentius. *Ille eſt ſpiritus vitalis, quem tot millia trahunt, nihil ipſa per ſe futura niſi onus, ſi mens illa imperij ſubtrahatur*: Seneca. *De Clem.* Animaduerte porro in caule haſtæ regiæ, quæ regum eſt ſymbolum, innaſci vermem, qui in aliud animal alatum, & floridum mutatur: idque aſphodelum populari, donec aliquid retinet vigoris. Vbi enim exaruerit, tum demum vermis eo eroſo euolat. *Vermis aſphodeli.* ἐν δὲ τῷ ἀνθερίκῳ συνίσταται σκώληξ ὅς τις ἄλλο μεταβάλλει ζῷον πτηνὸν, ἀνθινοειδὲς, καὶ ὅταν ἀνθερικὸς αὐανθῇ, διεσθίων ἐκπέταται. *Theoph.* Talis eſt plerumque principum conditio. Homulos tenues, & contemptos, qui per vermiculos ſignificantur, habent in ſinu & ſuis alunt viſceribus, poſtquam eos leuiculis aſſentationibus ceperunt: interim illi alas aſſumunt, florent diuitijs, & honoribus, & poſtquam ampliſſimorum virorum fortunas eroſerunt, tum demum exiliunt.

BAA-

BAARAS. vide, *Pisciculus maris Indici.*

XIX. BALSAMVM.

Circumcisio.

BALSAMI radix horrida, deformis, atque omnino inutilis: sed cùm primum lapide incisi fuerint turgentes eius rami, mox suauissimum ac preciosissimum balsami stillat vnguentum.

Vide Theop. li. 9 de hist. Plãt. cap. 6.

AP. Hoc filijs Israel euenisse cognoscimus: cùm primum lapide fuerunt circumcisi, mox Iosue audiuit Dominum dicentem: *Hodie abstulit opprobrium Ægypti à nobis.*

Lib. 4. super ca. 50.

Vide Villan. part. 2. c. 17. pag. 393.

Animaduersione hic dignum est quod habet Cyrillus, moriente Iosue atque sepulto, in eius sepulchro positos esse cultros lapideos quibus circumcidit filios Israel: vt significaretur quòd legalis circumcisio sepulta & tanquam mortua per circumcisionem & mortem Christi: Et vt discamus circumcisionis spiritualis gratiam Saluatoris morti esse affixam, quæ circumcisio mortis atque interitus deiectio est, & nostræ sanctitatis initium.

XX. BALSAMA ARABIÆ.

Voluptas humana.

IN Arabia sunt balsami arbores, ea, qua myrti stirpes, magnitudine: folia illis qualia herbæ Amaraco: ad eas cubilia figunt viperæ, vt quas non modò balsami liquor, sed ipsa fruticis vmbra delectat. Vbi legendi liquoris tempus fuerit, Arabes ligneolarum regularum complosione bestias fugant, occidere enim nefas putant: & si quem fortè momorderint, le-

thalis non est plaga : præstantissimi enim laticis odore veneni acerbitas mitescit. Pausanias in Bœoticis, lib. 4. c. 6.
p. 303. Meminit quoque Theophrastus ἐν δὲ τόποις de Hist.
ποὶ πεφυκέναι τινὰ βοτάνην ἐφ' ἧ συνεσπειραμένους ὄφεις εἶναι μι- Plant.
κροὺς σφόδρα.

APODOSIS.

Mundi gaudia incerta & doloribus mixta. Seneca: *Quid quod gaudia quoque eorum trepida sunt: non enim solidis causis innituntur, sed eadem qua oriuntur vanitate turbantur. Qualia autem putes tempora esse, etiam ipsorum* de breui-
confessione misera, cùm hæc quoque quibus se attollunt, & tate vitæ
supra hominem efferunt, parum syncera sunt: Maxima quo- cap. 17.
que bona sollicita sunt: nec vlli fortunæ minus benè quàm optimæ creditur. Significat etiam nullum adeò ferum ingenium quod bona institutione non mitigetur.

XXI. BASILISCVM.

Lenitas in subditos.

IVSTINIANVS Genuensis historiographus, præclarum habet lenitatis in subditos tale symbolum, Franciscus Marcio (inquit) iurisconsultus egregius, missus à Republ. Genuensi orator ad Du- lib. 6.
cem Mediolanensem, cùm is nollet eum dimittere, nec pactis conuentis cum Genuensibus stare, capta occasione obtulit eidem Duci manipulum herbæ Ocymi : qui admirabundus quid sibi hoc demum vellet, quæsiuit quid rei esset. Cui ille respondit, talem esse huiusmodi plātæ naturam, vt leniter, ac suauiter contrectata gratum odorem spiraret ; nimis autem duriter compressa, & attrita, non solum omnem suauitatem deperderet, sed etiam ineunte tempore scorpios generaret : habere autem se ingenia Genuensium eodem planè modo. Dux hoc ingenioso admodum responso delectatus & sententiam pri-

priorem mutauit, & legatum honorificè dimisit. Retulit Camerarius inter symbola.

AP. *Qui vult amari, languida regnet manu.*
Lene fluit Nilus, sed cunctis amnibus extat
Vtilior.

XXII. CAPRIFICVS.

Temperantia.

Vide Plutarch. Sympos. lib. 2.

CAPRIFICO ea vis est, vt lasciuientium taurorum & quantumvis ferocientium naturam vsque adeò compescat eorum collo circumdata, vt immobiles propemodum eos reddat.

Epist. 88.

AP. Incontinentiæ frenum est temperantia. Senec. *Temperantia voluptatibus imperat, alias odit atque abigit, alias dispensat, & ad sanum modum redigit, nec vnquam ad illas propter ipsas venit. Scit optimum esse modum cupitorum, non quantum velis sed quantum debeas sumere.*

XXIII. CAPRIFICVS.

Inutilis sibi, alis vtilis.

CAPRIFICI ficus nunquam maturescit, sed tamen gignit culices, qui deuolantes ad veram ficum, perfosso ficorum cortice, in maturitatem educant. Dicuntur propriè culices illi, cum arborem stimulant, ψηνίζειν.

lib. 2. de plantis, cap. 12.

AP. Tales sunt, inquit, Plutarchus, qui cum nihil ipsi queant egregium facere, aliquo pacto virtutem aliorum stimulant. Meminit huius caprificandi rationis Theophrastus his verbis: Διὸ καὶ ἐρινάζουσι τὰς συκάς. τοῦτο δὲ ποιοῦσιν ὅπως οἱ ψῆνες οἱ ἐκ τῶν ἐρινῶν τῶν ἐπικρεμαννυμένων γενόμενοι διοίγωσι τὰ ἄκρα τῆς συκῆς. *Quapropter ficos caprificant: quod ea caussa faciunt, vt culices*

culices parui, qui ex capricis appensis nascuntur, poma fici aperiant,

---

XXIV. CEREVS SPINOSVS.

Virtutum gaudia vulnus habent.

CEREI spinosi portentosa penè elegantia est: opplet enim animum, & oculos spectantis, rarissimæ venustatis spectaculo: hastas surrigit quaternas & quinas, nouemdecim & vicenum cubitorum, virgatis, & ad normam directis strijs cannulatas. In externis striarum angulis obtusis torus collucet stellalis, corneis stylis radiatim è suo centro quoquouersum minacibus: obductus est callosa carne & succo aloes: flores in summo vestigio promit gratissimos, & hilari purpura miniata rubet. *Vide Hist. Ruell. pla li. 18. c. 48*

APODOSIS.

Qui fit vt tam excellentis pulchritudinis planta cęlum & stellas referens hastas surrigat: corneos stylos exerat, spinis vndique rigescat, succum etiam amarum præferat; flores interim hac veluti armatura obuallet gratissimos. nisi vt ostendat χαλκόδετον πρὸς θεὸν ὁδὸν, ferro & ære stratam ad cœlum viam?

μεγάλου ἀθλητοῦ ἐστι ἱδρῶτας καὶ νικᾶν, *Maximus Tyrius.*

XXV. CHRYSOPOLE.

Doctrinæ syncera cultor.

IN Pactolo crescit herba, Chrysopole vulgò nominatur, cuius examine vicinarum vrbium incolæ purum aurum ab adulterino discernunt. Nam ipso tempore, quo id conflant, hanc herbam admouere solent: cuius folia, si adulteratum non sit aurum, inaurantur; quod si corruptum sit, intingi se non patiuntur. ἐὰν μὲν ἀκίβδηλον χρυσὸς ᾖ, τὰ φύλλα

φύλλα χρυσοῦνται· ἐὰν δὲ ἐφθαρμένον ὑπάρχῃ, τῶν ἠλλαγμένων ὑγρασίαν ἀποπτύει.

AP. Recte cadet emblema in sinceram Catholici mentem, quæ nihil adulterinæ doctrinæ hauserit:

Puroq; illimis honore.

XXVI. CITHARA HERBA.

Non omnis moriar.

CLITONYMVS libro tertio rerum Tragicarum refert nasci in Pangæo herbam hac de causa. Illę quę Orpheum discerpserunt Bacchantes eius membra in fluuium Hebrum proiecerunt: & caput quidem cessit in draconem; * lyra autem inter astra relata est. At ex cruore stillante orta est herba Cithara, quæ dum Bacchi sacrificia peraguntur, citharæ sonum emittit.

AP. Fabulosa hæc historia inuenitur in Plutarchi iunioris libello de fluminibus, qui istis portentis scatet. Recte significabis in emblemate doctorum virorum gloriam & monumenta nunquam intermori:

Non omnis moriar, multaq; pars mei
Vitabit Libitinam.

* ἡ δὲ λύρα κατηστερίχθη. *alij*; stat ũ non mutauit. *Legẽdum ex istimo.* κατηστερίσθη. *Horat. od. 23, l. 3. car*

XXVII. CORIANDRVM.

Verbum Dei.

TRADVNT Coriandri naturam penitus semini respondere, adeo vt si succidatur, etiam Coriandri semen vim suam emittat, vt sementi idoneum amplius non existat. Huiusmodi verbum est Dei, cuius omnis particula ad terræ cultum natura apta est, si mandetur commodæ & bonæ terræ, idest animæ. Est porro album etiam, Lumen enim verbum est. idque splendidum, ac proinde quoque album ipsum intel-

quoque album ipſum intelligenti ab eòque nutrito. Eſt item ſaxi ſimile: contortum, etenim eſt, & neutiquam flaccidum, neque fluxum, verum ſaxeum: cœleſte quippe verbum eſt, ac nobis cœleſtia promittit. Non dixit verò, *verum etiam in omni verbo:* verum, *ſiue etiam:* tanquam ſi dixiſſet, non in hoc quo putatis ſolo, verùm in hoc. Manifeſtum eſt autem, quòd manna ex ore proficiſcens, verbum erat. Nam commune habet aliquid manna, quo docemur, non ſolo pane hominem viuere, cum Dei verbo, quo viuimus. *Procopius in Deuter.*

XXVIII. CVPRESSVS BLATTAS NON SVSTINET.

Mortis memoria ſalutifera.

CVPRESSVS feralis arbor, & mortuorum ſepulchris deſtinata, blattas & tineas non ſuſtinet atque ideò apud veteres ſimulachra ex hac potiſſimum materia fiebant ad perpetuitatem. *Plin.*

APODOSIS.

Mortis memoria vitiorum blattas, quæ animum corrodunt, extinguit. *Opus eſt ergo, vt ſibi homo quotidiano actu prouideat, & procuret conſummationem. Opus eſt vt tota vita noſtra talis ſit in conuerſatione, vt liberi mereamur eſſe in fine: inceſſabiliter diem tranſitus noſtri. & tempus iudicij cogitantes.* *D. Auguſt.*

XXIX. CVPRESSVS VESPASIANI.

Fortuna in melius mutata.

ARBOR cupreſſus altitudine conſpicua in Veſpaſiani agro auito ſine vlla vi tempeſtatis euulſa radicitus repentè procidit, ac inſequenti die viridior, atque firmior eodem veſtigio reſurrexit. *Suet. in Veſp. c. 5.*

AP. Symbolum est afflictæ paulisper fortunæ, quę statim in al am, & ex itatam transit. Sublime struitur quicquid ab infi no surgit.

Martial. epigr. l. 1.

Nun & damna iuuant, sunt ipsa pericula tanti:
Stantia non poterant tecta probare Deos.

XXX. CYNOSBATVS.

Humilitas.

Ælian. de animal. 14. cap. 27.

CYNOSBATVS per diem inter cæteras herbas, a quibus ne minimum quidem differt, delitescit, nec vllo modo agnoscitur. Nocte verò stellæ instar lucens, & igneo splendore coruscans facilè in conspectum venit.

AP. Humilis, Cynosbatus est, dies vita, nox mors, lux gloria post mortem: humiles in vita obscuri, post mortem gloria circumfluunt.

Silius Italic. li. 3.

Cunctis stat terminus æui,
Extremùmque diem primus tulit: ire per ora
Nomen in æternum paucis mens ignea donat,
Quos pater ætherijs cæle stum destinat oris.

XXXI. DODECATHEOS.

Sacramentorum vis.

Plin. li. 25. cap. 4.

MAXIMA auctoritas herbæ est, quam Dodecatheon vocant omnium deorum maiestatem commendantes. In aqua potam omnibus morbis mederi existimant: folia eius septem lactucis simillima exeunt è lutea radice:

AP. Vis diuinæ Ecclesiæ quasi Dodecatheo illi admirabili indita, non per septem foliorum species, sed per totidem sacramenta se effundit, atque omnibus animorum morbis salutarem facit medicinam. D. Cyprianus *Totum credentibus conferunt diuina compendia* (inquit) *de sacramentis.*

l. 4 epist. ad Magnum

XXXII.

XXXII. FICVS.

Promissis leuibus abstinendum.

FICVS non floret, nec vlla se speciosa ornamentorum luxurie ostentat, sed tamen dulcissimos fructus parit, *Vide. Plin. lib.16.c.25.*

Ap. Πρᾶττε μεγάλα μὴ ὑπισχνούμενος μεγάλα.

Magna noli promittere, sed facere. Pythagoras. In eodem argumento est quod narrat Theophrastus de vite, quæ cùm nulla folia emisisset, & nulla perinde esset racemorum expectatio; miti tamen fructu sine vlla foliorum luxurie germinauit. Similiter oliua, cùm ei frondes omnes decussæ essent, fructificauit: *lib.2. de plantis, c.4.* καὶ ἄμπελος ἄνευ φύλλων ὢν καρπὸν ἤνεγκεν, ἐλαία μὲν φύλλα ἀπέβαλε, τὸν δὲ καὶ καρπὸν ἐξήνεγκεν.

XXXIII. FOENVM GRÆCVM.

Aduersa augent virtutem.

FOENVM Græcum scarificatione seritur, non altiore quatuor digitorum sulco; quantòque peius tractatur, tanto prouenit melius. *Pl.l.18.c.16*

APODOSIS. Viri sancti dum aduersis conflictantur, surgunt viuidius: ἀρετὴν δὲ αὔξεσθαι ποιεῖ καὶ θάλλειν ὡς δεινεκὴς φόβος φύσις. Nihil tam virtutem crescere facit & germinare, quantum continui timoris natura. D. Gregor. *Sanctorum mentes æternitatis præmia præstolantes vires ex aduersitatibus sumunt: Quia crescente pugna gloriosiorem sibi non ambigunt manere victoriam, & electorum desideria dum premuntur aduersitate, proficiunt, sicut ignis flatu premitur, vt crescat, & vnde quasi extingui cernitur, inde roboratur.* *26. Moral.*

XXXIV. GRANADILLA.

NOBILIS est inter plantas Granadilla, flos Christi patientis insignibus impressus cuius meminit Rouillius. In hunc memini me ita lusisse:

In hist. plāt. peregr.

Ite procul blandi Veneris ludibria flores,
Quos parit in risum luxuriosus ager.
Altius vna suos tollit Granadilla dolores,
Et fert congesti pondera tota Dei.
Tortilis hic nodis, & adunco milite surgit.
Regis apex Domini, gloria mixta malis.
Hic crux, hic claui Christi pretiosa supellex
Pauperis, hic rubris vulnera picta notis.
O dilecta Deo, cui cœlum nectare sudat,
Et vigil intactas Flora tuitur opes.
Quis tanta in paruo lusit miracula flore?
Nempe sua hic pinxit se Deus ipse manu.

XXXV. HELENIVM.

Amor impurus, rixarum semen.

HELENIVM herba est, ab Helena sic dicta, quæ rixas prouocat: περὶ τὴν δρῦν ὤφθη φυεῖσα, ἀφ' ἧς ἑαυτὴν ἀπήγξεν Ἑλένη, καὶ ὡς οἱ φαγόντες αὐτῆς πάντως εἰς ἔριν καθίστασθαι. Ea è quercu ad quam se Helena suspendit, dicitur emersisse:

Ptol. Heph. li. 4.

APODOSIS.

Quid mirum si ex Helenæ cineribus rixarum herba dicitur emersisse? quid aliud habet amor impurus quo ipsa deflagrauit, quàm querimonias, iurgia, rixas, furores, bella, cruorem?

Ἐμπίπτων λαδόκηκος ὑπὸ φρένα δ' ὥστε θύελλα
Μίσγεται, ἀσθμαίνεις δὲ πυρὸς δριμεῖαν ὁμίχλην,
Παφλάζων ὀδύνῃσι, καὶ ἀκρίτοισι μανίαις.
Δάκρυ δέ σοι προβαλεῖν λαρὸν γάνος, ἠδ' ἐσακοῦσαι
Βύσσοθεν οἰμωγήν, σπλάγχνοις δ' ὑποθερμὸν ἐρεύθος φοι.

Φοινίξαι χρωτὸς δὲ περὶ τροπὸν ἄνθος ἀμέρσαι,
ὄσσε τε κοιλῆναι, περί τε φρένα πᾶσαν ἀεῖραι
Μαινομένην πολλοὺς δὲ καὶ ἐς μόρον ἐξεκύλισας
Λύσσαν ἄγων, τοὶ αἷς δὲ ἀγάλλεαι εἰλαπίνησιν.

Illabens improuisus, ſub pectus instar procellæ miſceris ſpiraſque ignis acutam vim, æſtuans doloribus & miſcellaneis furoribus. Lachrymas verò tibi emittere profuſum gaudium eſt, exaudire ex imo eiulatum. ſub viſceribus calidum ruborem purpurare, & cutis mutatum florem abolere oculoſque cauare, mentemque totam euertere furentem. Quin multos in mortem præuoluiſti, quibuſcumque procelloſus & ferus occurriſti rabiem afferens talibus lætaris epulis. Oppian.

XXXVI. HECATONCEPHALOS.

Amoris conciliatrix virtus.

PORTENTOSVM eſt, inquit Plinius, quod de hac herba traditur. Radicem eius alterius ſexus ſimilitudinem referre, raram inuentu, ſed ſi viris contigerit, amabiles fieri. Ob hoc & Phaonem Lesbium dilectum à Sappho. *Pl. nat. hiſt. 22. c. 8.*

APODOSIS.

Non longè quærenda Hecatoncephalos. vis amari? virtute & comitate potes. Nihil enim ad amorem potentius, quàm virtus humanitate condita. Vel certè ſi vis amari, ama

Magnes amoris amor.

XXXVII. HERBA SABINA.

Euchariſtiæ typus.

HERBA Sabina apud Gallos Druidas primæ fuit venerationis. Legitur ſine ferro, dextra manu, per tunicam qua ſiniſtra exuitur velut à furante,

candida veste vestito, puris, lotis, nudisque pedibus, sacro facto priusquam legatur pane vinoque. Fer-
Plinius. tur in mappa noua, hanc contra omnem perniciẽ habendam prodidere Druidæ Gallorum, & contra omnia oculorum vitia fumum eius prodesse.

APODOSIS.

Eucharistia instar herbæ Sabinæ morbis animi præsentissimum remedium: eadem non vi, sed amoris suauitate, piè, purè, & castè suscipienda in illo Angelorum epulo & cœlestis mensæ delitijs, quas nobis Christus comparauit, Origenes. ἄρτους ἐσθίομεν γενο-
Aduersus μένους ἅγιόν τι καὶ ἁγιάζον τοὺς μεθ' ὑγιοῦς προθέσεως αὐ-
Cels. l. 8. τῷ χρωμένους. *Panes comedimus, corpus factos, corpus sanctum, & sanctificans eos qui cum sincera sui admotione eo vtuntur.*

XXXVIII. HERBA VIVA.

Virtus.

IPSA semper viuit, nullo vnquam frigore, vel feruore læditur, nulla ariditate vincitur, nulla hume-
Maiol. colloq 20. ctatione superatur; semper eadem, eodem semper vigore; nec loci angustia constringitur, nec diuisa minuitur, nec auulsa commoritur. Ipsa in se radices humectans seruat, vbilibet vel ardentissimo loco radices figit, augetur, dilatatur, siue in opaco sit, siue in aprico, verè congrueque hoc digna nomine Semperuiua.

Sene. ep. 66. AA. Typus veræ virtutis. *Quemadmodum maiora lumina claritas solis obscurat; sic dolores, molestias, iniurias, virtus magnitudine sua elidit atque opprimit; & quocumque affulsit, ibi quicquid sine illa apparet extinguitur: nec magis vllam portionem habere incommoda cum in virtutem inciderint quàm in mari nimbus.*

XXXVIII.

XXXVIII. HERBA VIVA.

Castitas intacta.

ADEO mira est huius plantulæ natura, vt eam humana ratio assequi nequeat: nam cum maxime viret, gratissima est aspectu: si quis illam apprehendere capiat, illico folia contrahit, atque sub tenues ramulos recondit: si vero apprehendat subitò, adeo marcida conspicitur, vt emortua virtute contabescere videatur: sed quod maiori admiratione dignum est, si manum retrahat, ad pristinum nitorem redit. *Vide hist. pl. Ruell. l. 18. c. 143.*

APOD. *Nescit contagia terræ.* Cum herba viua congruit smaragdus typus virginitatis, qui adeò impatiens est venereæ consuetudinis, vt insignis smaragdus Reginæ Hungaricæ, cùm ipsa marito consuesceret, memoretur in tres particulas concisus atque confractus. *Alb. Mag. & Ruell. li. 2 de gemm.*

XXXIX. HORTI TANTALI.

Vanitas rerum humanarum.

TANTALI hortos vindemiare: Ταντάλου κήπους τρυγᾶν *Phil. in Sop. l. 1. in l. ao & in Athe. Noti sunt horti Tantali ex Sen. in Thyeste. Choro 1.*

Stat lusus vacuo gutture Tantalus,
Impendet capiti plurima noxio
Phineis auibus præda fugacior
Hinc illinc grauidis frondibus incubat
Incuruata suis fœtibus, ac tremens
Alludit patulis arbor hiatibus.
Hæc quamuis auidus, nec patiens moræ,
Deceptus toties funere negligit,
Obliquatq; oculos, oraq; comprimit,
Inclusisq; famem dentibus alligat:
Sed tunc diuitias omne nemus suas
Demittit propius, pomaq; desuper

Insultant folijs mitia languidis,
Accenduntque famem, quæ iubet irritas
Exercere manus: has vbi protulit,
Et falli libuit; totus in arduum
Autumnus rapitur, syluaque mobilis.
Instat deinde sitis non leuior fame,
Qua cum percaluit sanguis, & igneis
Exarsit facibus, stat miser obuios
Fluctus ore petens, quos profugus latex
Aduertit, sterili deficiens vado,
Conantemque sequi deserit: hic bibit
Altum de rapido gurgite puluerem.

APODOSIS.

Tantali hortos vindemiare idem est ac corporis voluptates consectari. Isæus Sophista interrogatus quis optimus piscium alituumque inter obsonia foret; πέπαυμαι, inquit, ταῦτα σπουδάζων, ξυνῆκα γὰρ τοὺς Ταντάλου κήπους τρυγῶν, ἐνδεικνύμενος δήπου τῷ ἐρωμένῳ ταῦτα ὅτι σκιὰ καὶ ὀνείρατα αἱ ἡδοναὶ πᾶσαι. *Desij*, inquit, *ista studere: intellexi enim me Tantali hortos vindemiare: significans vtique amasio, quòd umbra essent & somnia omnes quæ appellantur voluptates.* Aliter Greg. dixit: Ταντάλειον ζωὴν de ærumnosa & meticulosa, διὰ ὑπερτέλλουσαν πέτραν.

Epist. 11. ad Basilium.

XLI. IRIDIS FRVCTVS.

Pœnitentia.

Ælian. l. 1. cap. 35.

TVRTVRES inter amuleta & præsidia varia, quæ sibi quæque eligunt animantes, Iridis fructum habent.

APODOSIS.

Iris est pœnitentia; nam vt illa vnguentis & medicinæ nascitur, quod ait Plinius, ita & hæc peccatorum remedijs. Turtures verò sunt gemebundi peccatores.

Pœnitet ambiguè, quem sero pœnitet: ergo

Præsentis spatium nobis dum creditur æui, *Alcimus*
Dum patulam cunctis Christi clementia sese *Auitus l.5.*
Præbet præterita plangamus crimina vitæ.

XLII. LAVREA OESTRIS INIMICA.

Doctrina affectuum medicina.

OESTRO boues infestari, & vehementius furiari notum est omnibus: at quomodo huic incommodo rustici occurrerent, non ita est vulgatum. Narrat, Sotio laureas decisas, & in aqua decoctas parari: mox aspergine agrum qui ab Asilis obsideri solet, perfundi: tum animalcula quidem illa διὰ ἀντιπάθειαν fugere. *Sotio auctor rei rustic. in Geop.*

AP. Laurus Apollini sacra symbolum est doctrinæ, cuius præsidio vehementes & immoderati sopiuntur affectus, φάρμακον ἔρωτος Μοῦσαι.

Veridicis igitur purgauit pectora dictis. *Lucretius*
Et finem statuit cupedinis atque timoris. *lib.6.*

XLIII. LAVRVS CYZI.

Dulcis gloria.

FICVS in lauro Cyzici nata est ante obsidionem. *Plin. lib. 17. cap. 25.*

APODOSIS.

Ficus in lauro suauitatem significat in gloria. Est enim laurus triumphantium arbor, & victoriarum comes perpetua: ficus verò sapore dulcissima est. Quò fit, vt si gloriam illustrem simul & suauem velis significare, hac icone possis exprimere.

Merces mihi gloria detur. *Mamurius apud Ouid. 3. Fast.*

Τὸ μὲν ἀργύριον ἐστι κοινὸν τῶν πάντων ἀνθρώπων κτῆμα, τὸ δὲ καλὸν καὶ πρὸς ἔπαινον καὶ τιμὴν ἀνῆκον, ἴδιον καὶ τῶν ἔτρισα τούτοις πεφυκότων ἀνδρῶν ἐστι. Ait quippe nullum esse excelsum quem dulcedo glo-

giæ non capiat. *Nam pecunia communis est omnium hominum possessio: quod autem honestum est, & cum laude coniunctum, Deorum, vel proximè ad Deos accedentium virorum, est bonum* Idcirco Phryne famæ appetentissima meretrix, Thebanorum muros se excitaturam promisit, si ea apponeretur ædificio inscriptio:

Ἀλέξανδρος κατέσκαψεν, ἀνέστησε δὲ Φρύνη ἡ ἑταίρα.

Alexander diruit, Phryne meretrix ædificauit:

XLIIII. LEVCOION.

Pudicitiæ honos.

DERCILLVS tertio de Montibus fingit Myenum castissimum adolescentem, Hippolyti fato, à nouerca de stupro interpellatum, cumque renuisset, apud patrem nefariè accusatum, voluntaria morte eius furorem anteuertisse, Deorumque prouidentia pudici iuuenis nomen monti inditum, in quo crescit Alba viola, quæ impudicæ nouercæ pronuntiato nomine statim marcescit, quasi ipsius Myæni honoribus velificaretur: γεννᾶται ἐν αὐτῷ λευκοῖον ἄνθος, ὃ μητρυιᾶς ὀνομασθείσης μαραίνεσθαι.

APODOSIS.

In castitatis laudem nascuntur flores: virginibus ipsis in cœlo singulari nota tribuuntur, vt canit Honorius Fortunatus:

Per paradisiacas epulas sua vota canentes,
Ista legit violas, carpit & illa rosas.
Pratorum gemmas ac lilia pollice rumpunt,
Et quod odoratum est flore comante metunt.

Tanti est mansisse pudicum.

XIV. LEVCOPHYLLVS.

Castitatis typus & luxuriæ pœna.

CTESIPPVS secundo rerum Scythicarum & post eum Plutarchus iunior in Phaside, hæc de Leucophyllo scribunt. Nascitur in hoc fluuio virga Leucophyllus, quæ dum clebrantur Hecates mysteria, inuenitur circa diluculum ad diuinum Panis afflatum sub ipsum veris initium, Quam postquam zelotypi homines collegerunt, circa virginalem thalamum spargunt: καὶ ἀνόθευτον τηροῦσι τὸν γάμον, vt spuriæ prolis expertem thorum conseruent. Quòd si quis impurus amoris violentia insolentiùs accesserit, alienatur à mente, & statim confitetur coram omnibus, quæcumque illegitima aut fecit, aut facturus erat. Qui verò astant, hominem corripiunt, & in sutum culeo in στομίον, impiorum voraginem quandam impellunt, quæ proiectum corpus, post triginta dies in Mæotidem paludem eructat, vermibus vndique refertum. Vultures verò derepentè apparentes iacens cadauer discerpunt. Hæc illi portentorum scriptores, quæ ad castitatis emblemata exornanda facere poterunt.

AP. Est ænim dos matronarum optima castitas, de qua præclarè hæc Heroina apud Plautum in Amphitryone:

Non ego illam mihi dotem duco esse quæ dos dicitur.
Sed pudicitiam. & pudorem, & sedatum cupidinem,
Deum metum, parentum amorem, & cognatûm
concordiam.

XLVI. LIGNVM PAREBVM.

Elquentia humana.

LIGNVM Parebum oleæ magnitudine in regijs duntaxat hortis reperitur: neque florem vllum, neque fructum producit: omnia ad se rapit, aurum, argen-

argentum, æs, lapides, aues, agnos, boues, præter electrum. Ctesias *apud Phot p.* 59 eius verba sunt: καὶ ξύλον ἐστὶ πάρηβον καλούμενον, ὃ μέγεθος ὅσον ἐλαία, ἐν τοῖς βασιλείοις μόνον εὑρίσκεται κήποις, οὔτε ἄνθος φέρει οὔτε καρπὸν, πάντα ἕλκει πρὸς ἑαυτὸν, χρυσὸν, ἄργυρον, χαλκὸν, λίθους, πλὴν ἠλέκτρου.

Orat. 3.

APOD. Humanæ eloquentiæ vis per omnia grassantis ostenditur: folijs quidem verborum abundat, flore & fructu virtutis destituta: nescio qua tamen vi in hominū sensus irrepit, influit, perlabitur: ad se non modò vulgus quod per iumenta & lapides significatur, sed diuites, doctos, simplices, quos aurum & aues, & equi designant, illectat. Contra electrum, quod est diuinitatis symbolum, nihil potest: nam cœlesti sapientia mortalis eloquentiæ præstigia deluduntur, & hebescunt. Theodoretus: οἱ ἁλιευτικοὶ σολοικισμοὶ τοὺς Ἀττικοὺς καταλελύκασι συλλογισμούς. Solœcismi piscatoris Atticos syllogismos deuicere.

XLVII. LILIA INTER CARDVOS.

Virtus floret aduersis

Ex libell. de ordinib. militaribus.

LVDOVICVS secundus Dux Borbonius recens ex Africa, in quam exercitum contra Barbaros duxerat, equitum è Carduo Beatæ Mariæ ordinem instituit, cuius torquis erat aureus ex lilijs contextus, interstinctus æqualibus interuallis Cardui folijs, è quibus crux pendebat cum hoc lemmate, SPES.

APODOSIS.

Hoc emblemate Dux significare voluit inter aduersæ fortunæ asperitates virtutis integrum decus emergere.

Crescit de vulnere virtus.

Plin. in Paneg Traian.

Mares cœliq́ temperiem turbines, tempestatesq́ commendant. Habet has vices conditio mortalium, vt aduersa ex secundis, ex aduersis secūda nascātur. Occultat vtrer-

vtrorumque semina Deus,& plerumque bonorumma-lorumq; caussa sub diuersa specie latent.

XLVIII. LVPINVM.

Pietas.

LVPINVM primum omnium cum sole circuma-gitur quotidie, horasque agricolis etiam nubilo demonstrat:ter floret,terram amat, terraque operiri non vult. *Plin.natur. hist l.18.c.13*

APOD. Magna pij viri cum Deo, quem perpetuò intuetur.affinitas,inde floret egregijs virtutibus, & sic in terra est,vt terræ contagione non obruatur; nam pedibus duntaxat terrā tangentibus, ἡ ψυχὴ ταῖς ἄνω ἐνδιατρίβει θεωρίαις. *D.Chrysost. homil.3. de incompreh. Dei natura.*

XLIX, MALVM PERSICVM,

Loci mutatio vtilis,

PERSICVM malum in Perside veneni fungitur vice (vt aiunt) eaque de caussa in Italiam transmissum, vt noceret.mutato solo, naturam mutauit, & salubre repertum est.

Pomis qua barbara Persis *Columilla.*
Miserat,vt fama est patriis armata venenis,
At nunc expositi paruo discrimine lethi,
Ambrosios præbent succos oblita nocendi.

APOD. Cadit in hominem vitiosum, qui cum coelo mores mutauerit, quanquam sæpius *Cælum,non animum mutant qui trans mare currunt.* Theophrastus, hac loci differentiam plurimum momenti afferre in plantis ostendit his verbis : Μεγάλη δὲ διαφορὰ πρὸς καρπὸν ἢ ἀκαρπίαν καὶ ἡ τῶν τόπων φύσις Quod his exemplis confirmat. Persica in Aegypto & locis proximis fructificat, quamquam in Rhodo vsque florem duntaxat deuenit. Palma apud Babylonem fructum mirificè largitur;in Græcia autem ne fructum quidem maturat. *Lib.3.de plantis, c.5.*

L. MA-

L. MALVS PVNICA ET VITIS FRVGIFERA RADICE.

Vanæ gloriæ fuga,

INVENIMVS vitem & malum Punicam stirpè fructum tulisse; non palmite, aut ramis.

Plin. lib. 17. c. 25.

AP. Hoc viri boni & humiles faciunt, qui fructus, hoc est opera iustitiæ occultant, cauentque maximè, ne emanent in publicum; quo fit, vt tutior sit virtus, & minùs insidijs dæmonum obnoxia, qui ad explicatatas merces vno agmine prosiliunt.

Viue tibi, & longè nomina magna fuge.
Viue tibi quantumque potes prælustria vita:
Sæuum prælustri fulmen ab arce venit.

LI. OLIVA BYZANTINA.

Intacta per ignes.

Lib. 2.

SOSTRATVS Byzantinus apud Achillem Tatium refert lucum Bhzantij fuisse, & in eo oliuam, quam stupendo prodigio, dicitur imber igneus iocundasse. τὸ δὲ χωρίον ἱερὸν ἐν τῷ περιβόλῳ ἐλαίαν μὲν ἀναθάλλει φαιδροῖς τοῖς κλάδοις, πεφύτευται δὲ σὺν αὐτῇ τὸ πῦρ, καὶ ἀνάπτει περὶ τοὺς πτόρθους πολλὴν τὴν φλόγα, ἡ δὲ τοῦ πυρὸς αἰθάλη τὸ φυτὸν γεωργεῖ. In eodem fermè argumento est quod habet Pausanias in Atticis; Oliuam Mineruæ, incensa à Persis vrbe conflagrasse, eodemque die in duûm cubitum proceritatem germinasse.

APODOSIS.

Rectè Virginis puritatem Oliua Byzantina significabit: Attica autem quæ ex ipso damno compendia quæsiuit, fortitudinem inuictam, quæ ex ipsis aduersis suæ laudis & gloriæ capit argumentum. Tertullianus ad Martyres: *Negotiatio est aliquid amittere vt maiora lucreris.* Et præclarè Rutilius:

Aduer-

Aduersis solenne tuis sperare secunda,
Exemplo cœli ditia damna subis,
Astrorum flamma renouant occasionibus ortus,
Lunam finiri cernis vt incipiat

LII. PALMA.

Virtus.

PALMA (vt aiunt) salsum solum diligit, à fimo aliena est. *Annot. ex Theoph. Ruell. de natura stirpium l. 1. c. 118.*

APODOSIS.

Virtus sale sapientiæ condita, non patitur se vitiorum sordibus inquinari.

Intaminatis fulget honoribus.

Quod autem hic de palma dicitur, disertè Theophrastus explicat, φιλεῖ δὲ χώραν ἀμμώδη, διὸ καὶ ὅπου μὴ τοιαύτη τυγχάνει, περιπάττουσιν ἅλας οἱ γεωργοί. Solum arenosum salsuginosumque concupiscit: idcirco vbi tale non sit, agricolæ salem aspergunt. *Cap. 8. l. 2. de hist. plantarum.*

LIII. PALMA.

Sanctorum vita.

PALMAE caudex interior tenuis est, & corticis scabritie, perplexitateque visu minimè iucundus; superior verò pars visenda, tum trunci, tum ramorum amplitudine, amœnaque pulchritudine viriditatis expanditur.

APO. Ita sanctorum conditio prima facie contemptibilis, ad mirificam gloriæ pulchritudinem exsurgit.

Noli ἀχαιοὺς ἐκ πύργου κρίνειν.

S. Paulinus pauperes, & contemptos spe futuræ gloriæ consolatur his verbis: *De Celso puero.*

Iamque expediti, sarcinis egentibus,
Laxate vinculis pedes:
Vt copiosa luce vestiamini,
Estote nudi sæculo.

LIV. PALMA AVGVSTI.

Victoria sine labore.

AVGVSTVS palmam inter iuncturas lapidum enatam ante domum suam, in compluuium Deorum Penatium transtulit, vtque coalesceret, magnopere curauit. Hoc sæpe factum narrat Plinius Romæ in Capitolio in capite bis bello Persei enata, simili modo Trallibus in basi Cæsaris dictatoris.

lib. 17. c. 25

AP. Salmacida spolia significantur sine sudore & sanguine. Tale est illud quod Timoleonti accidisse narrat Plutarchus, qui coronæ victorialis pro more ornatæ prætereunti sponte in caput defluxerunt.

LV. PALMA PERSEI.

Victoria illustris & facilis.

Pl. l. 17. c. 25

ROMAE in Capitolio, in capite bis bello Persei enata palma victoriam, triumphosque portendit. Simili modo palma Trallibus in basi Cæsaris dictatoris, circa bella ciuilia eius.

AP. Palma sponte dominata gloriam insignem eandemque facilem significat. Nam ea quæ magna facilitate cuique contingunt, domi nasci dicuntur. *Aurum tibi domi nascitur.* Quod autem palma perpetuum sit victoriæ insignè, testantur & illi versus Claudiani:

4. ad Herennium.

Cùm totis exurgens ardua pennis,
Ipsa duci sacras victoria panderet ædes,
Et palma viridi gaudens & amicta tropæis.

de laudibus Stiliconis.

LVI. PALMA RANIS OBSESSA.

Inuidia virtuti comes.

PLVTARCHVS in libello de oraculorum silentio, perhibet inter templi cuiusdam à Cypselo consecrati donaria extitisse palmam æneam, ad cu-

ad cuius radices insculptæ visebantur plurimæ ranæ, & nutrices, quos hydros nominant.

APOD. Virtus maledicorum infestis clamoribus lacessita, eos ex eminenti loco deridet, ad cœlum velut palma luxuriosâ ramorum propagine assurgens.

Conscia mens recti famæ mendacia ridet.

LVII. PALMA SYAGROS AVT MARGARIS.

Amicitia inuiolabilis.

IN Meridiano orbe præcipuam nobilitatem obtinent palmæ Syagri, proximamque Margarides. Eæ candidæ, rotundæ, acinis quam balanis similiores. Quare & nomen à margaritis accepere. Vna earum arbor in Chorâ esse traditur, vna & Syagrorum. Mirumque de eâ accepimus cum Phœnice aue, quæ putatur ex huius palmæ argumento nomen accepisse, iterum mori, ac renasci ex seipsâ. *Plin. lib. 13. cap. 4.*

AP. Amicitiæ singularis typus est, quæ amicis vnam pariter vitam, vnam quoque mortem indulget. Sic omnia cum Christo mortuo emori videbantur, cum eodem resurgente reuiuiscunt. Sic literæ sine pietate, iustitia, sine religione interit: vno enim omnes charitatis vinculo, & arctissima quadam cognatione continentur.

TE STANTE VIREBO.

LVIII. PALMÆ SVBVERSIO.

Pudicitia subuersa.

PALMA in Persei capite enata tempestatibus prostrata est, & eodem loco ficus enata, M. Messalæ, C. Cassij lustro, à quo tempore pudicitiam subuersam Piso grauis auctor prodit. *Plin. lib. 17. ca. 25.*

AP. Tum demum laborat pudor & pudicitia,

cum attrito virtutis robore delitiarum mollities pectus inuasit. Luxu & insana voluptatis dulcedine victa Roma est, quæ nullis viribus frangi poterat.

Iuuenal. *——— Sæuior armis*
Luxuria incubuit. Et Petronius in Sat.
Hac veluti tabes imis concepta medullis
Intra membra furens curis latrantibus errat.
Arma placent superis, detritaq; commoda luxu
Vulneribus reparantur.

LIX. PERSEIA, ἡ Περσεία.
Pietas vel magnaminitas.

In Eli. li. p. 161. ARBOR Persea sola Nili aqua gaudet. Pausan. Eius fructus cordis speciem refert, linguæ folium. Idcirco dicata est Isidi, & monentur huius oraculum adituri, vt sanctè sentiant, & modeste loquantur. Plutarch. Describitur autem Persea plenius à Theophrasto.
In Isi. & Osi. p. 674
Li. 4. c. 2.

APODOSIS.

Persea arbor, generosa mens: Nilus fluuiorum omnium maximus, & pulcherrimus, honor optimus est, & egregij animi pabulum. Vel certè Persea typus viri egregia sanctitate, qui pectore, & lingua totus in diuinas laudes prædicandas effunditur, & torrente rerum cœlestium ebrius, sola Dei contemplatione quasi proprio pabulo alitur, & fœcundatur.

Boet l. 4. m. 1.
Aeris immensi superat globum,
Nubesq; post tergum videt:
Quiq; agili motu calet ætheris
Transcendit ignis verticem,
Donec in astriferas surgat domos,
Phœbiq; contingat vias.

LX.

LX. PHRIXA.

Improborum osor.

PHRIXA herba μισοπόνηρος, rutæ similis, in antra Boreæ prouenit, collectaque niue frigidior est. At verò in improbas, & alienæ vitæ pudicitiæque insidiatores, ita fertur excandescere, vt flammas edat: συλλεγομένη δὲ ἐστὶ ψυχροτέρα χιόνος. ὅταν δέ τινι ἐκ μηχανῆς ἐπιβουλὴ γένηται, φλόγας ἀναδίδωσιν. *Agathon. Samius & Plut. in Tanai.*

AP. Homines leni alioqui & placido ingenio, in scelera improborum atque flagitia, pietas ardore vehementius commueri solent.

LXI. PLATANVS XERXIS.

Amor stultus rerum creatarum. Vel, *Diuitiæ indignis collata.*

RIDICVLVS profectò Xerxes ille est, quòd quum mari terrisque Iouis operibus posthabitis, noua itinera, & insolitam nauigationem sibi parasset, seruiuit Platano, & arborem coluit. In Lydia igitur, vt aiunt, cùm vidisset proceram platanum, diem solidum ad eamdem exegit nulla postulante necessitate, & castra posuit in solitudine circa platanum; sed & multiplicem, ac preciosum ornatum ex ea suspendit, torquibus, armillisque ramos veneratus, & curatorem ei reliquit quasi custodem, & propugnatorem amasiæ. *Ælian. l. 2. cap. 14.*

AP. Icon humanæ stultitiæ; homines ad maxima nati, & facti à Deo, vilissimarum rerum amore cogitationes inquinant suas; ea enim amant, quæ redamare non possunt, & singularibus ornamenris afficiunt, quæ ab omni ornamento alia sunt. Eadem diuitias indignis hominibus collatas significat: quid enim arbori cum torquibus, & armillis, & huiusmodi Persicæ gloriæ choragio?

Pœnam, Phaeton, pro munere poscis.

LXII. PLATANI THEMISTOCLIS

Ingratitudo erga amplissimos viros

TAῖς πλατάνοις ἀπείκαζεν αὑτὸν εἰς ὑποτρέχουσι χειμαζόμενοι· γενομένης δὲ εὐδίας τίλλουσι παρερχόμενοι, καὶ λοιδοροῦσι. Comparabat se cum platanis, ad quos ingruente pluuia confugiunt, mox serenitate reddita, viatores vellicant, & insectantur.

AP. Platanus, vir amplissimus; tempestas, calamitas; serenitas, prosperitas; vellicatio platani, vexatio viri, de quo bene meriti sumus.

Θρέψαι λύκου σκύμνον, θρέψαι κύνας ὥς τε φάγοντι.

LXIII. POMVM CACHI.

Vnitas præstans.

Nicol. de Comitib.

EST in prouincia Malabar arbor, cui incolæ nomen indidere Cachi, siue Cicara: vnicum quotannis fert pomum: illud non à ramis, vt poma reliqua, sed à stipite; estque adeò immensum, vt vnicum oneret quamuis robustum hominem. Continet autem pini more intra se fructus 300. distinctis pelliculis, sunt singuli nostrorum pomorum magnitudine. Rursumque intra illos continentur & alij, quales in echino castaneæ.

APOD. Non multitudine res, sed præstantiâ æstimandæ.

LXIV. POMA NARSETIS.

Beatitudinis pignora.

Vide Baron. ad annum Iustini iunioris II.

NARSES ille Eunuchus, qui Totilam Gothorum Regem Martio vigore & spiritu planè ingentem debellauit, æstuariæ fortunæ iactatus inconstantia, postquam Iustinus gubernacula cepit imperij, Italiæ præfectura spoliatus, etiam probris à Sophia Iustini vxore ita concisus est, vt pensis lanæ trahendis

hendis affigi iuberetur. Ille dicto exasperatus, se Iustino & Sophiæ eam telam orsurum dixit, quam minimè possent dissoluere. Continuò Longobardos à regionis suæ squallore ad fertiles Italiæ campos inuitat, præmissis qui lectissima ex eodem solo poma ferrent; quorum specie delectati Longobardi, & ex eadem opimam terræ fœcunditatem conijcientes, in Italiam magno & horribili exercitu inundarunt.

AP. Hæc figura accommodari potest in eos, qui ad futuræ beatitudinis spes, & bona æstimanda, per rerum creatarum species alliciuntur à Deo.

Quæq; latent, meliora puta.

LXV. POPVLVS ALBA AD VSVM SACRORVM.

Pietas.

EX alba duntaxat populo, neque ex alia arbore ad *Pausan.*
vsum Olympicorum sacrorum ligna cædi apud E- *in Eliacis*
leos receptum erat. *li.1.p.161.*

AP. Candida oportet esse pectora, & ab omni labe defæcata, quæ diuini amoris faces exceptura sunt, *Isid. Pelu-*
& Deo viuo arsura in holocaustum suauissimi odo- *siota ep.*
ris. Deo enim placemus τρόπῳ καὶ βίῳ πρὸς καθαρότητα *214.*
νεύσαντι.

LXVI. PVLEGIVM.

Fortitudo.

PVLEGIVM hyeme floret, rigente vbique frigore. Cicero lib. 1. de diuinatione: *Nam & masculorum iecuscula brumâ dicuntur augeri, & pulegium aridum florescere, ipso brumali die.* Theophrastus mul-
tas enumerat arbores semper virescentes, quas ipse *Lib. 3 de*
ἀφύλλους nominat. *historia*

APOD. *Fortitudo imminentibus periculis orna-* *planta-*
menta defendit virtutum omnium, & inexpiabili prælio *rum. c. 4.*

 aduer-

aduersus omnia vitia decernit: inuicta ad labores, fortis ad pericula, rigidior aduersus voluptates, dura aduersus illecebras.

D. Ambros. lib. 1. offic. c. 35.

LXVII. PYRAGNVS EX METHODIO.

Puritas intacta.

IN Olympo monte Lyciæ ignis sponte sua in montis cacumine ex imo terræ enascens, iuxta quem stirps, Pyragnus nomine, existit, adeò florida, virens & opaca, vt è fonte potius nata videatur. Methodius *apud Photium.* πῦρ αὐτομάτως κατὰ τὴν ἀκρώρειαν ὄρους κάτωθεν ἐκ τῆς γῆς ἀναδιδόμενον παρ' ὃ ὁ πύραγνος φυτὸν ἐστὶν, οὕτω μὲν ἐνθαλὲς καὶ χλοερὸν, οὕτω δὲ σύσκιον ὡς ὑπὸ πηγῆς μᾶλλον βεβλαστηκέναι.

APOD. Virgo extra peccati originalis labem quæ in cæteros homines grassata est, sola intacta permansit.

Inexpugnabile mundi Præsidium.

LXVIII. RHODODAPHNE.

Scriptura sacra.

HERBA dicta Sabina, alijs Rhododaphne, sempiterna fronde, rosæ similitudine, caulibus fruticosa, iumentis caprisque, & ouibus venenum est; eadem homini contra serpentum venena remedio.

Plin. l. 15. cap. 20.

APOD. Sacrarum literarum prudentibus viris lectio perutilis; contra imprudentibus qui abundant in suo sensu, valdè periculosa. D. August: *Modus ipse dicendi quo sacra scriptura contexitur, quamuis omnibus accessibilis paucissimis tamen penetrabilis. Nam quæ aperta continet, ea quasi amicus familiaris sine fine ad cor loquitur indoctorum atque doctorum: ea verò quæ in mysterijs occultat, nec eloquio ipso superbo erigit, quò non audeat accedere mens tardiuscula & inerudita quasi pauper ad diuitem.*

Epist. ad Volusianum.

LXIX. RORARIA.

Virtus.

RORARIA quæ vulgo appellatur, planta est: quantumuis æstate ardentissimis Solis radijs sit exposita, nunquam tamen folia ipsius, caua instar pusilli cochlearis, roscido quodam humore destitui ferunt, eorumq; lanuginem admodum tenellam guttulis quibusdam pellucidis semper madere: vnde etiam nomen sortita est, vt Rorem Solis, ac Rorariam veteres nuncuparint. *Vide hist. Pla. Rom.*

Ap. Virtus instar Rorariæ inter æstus, & incendia miseriarum, diuinæ gratiæ rore affluens germinat, & numquam contabescit.

Æternùm virens.

LXX. RVBI APOLOGVS.

Humilitas.

CONCILIVM inierunt arbores, quo se ab hominum iniurijs, quibus vndique appeterentur, expedirent. Et Cedrus quidem, quæ vt cæteris dignitate, ita & consilio præstare videbatur, prima sententiam dixit; Sæuire vt plurimum homines in ligna securibus, quas ligneis manubrijs muniunt quò aptius feriant. Itaque è re esse arborum, vt ligna denegarent hominibus, quæ ipsis in perniciem arborum conuerterent. Multis vltro citroque in eandem sententiam iactatis, surgit humilis Rubus, &, Nolite, inquit, arbores, nolite in tantam altitudinem excrescere; eritis, mihi credite, ab hominum iniurijs tutiores.

Ap. Humilitas sola est, quę tutos homines à dęmonum insidijs, omniumque malorum incursibus præstare solet.

Placet in vulnus maxima ceruix.

LXXI. SCOPÆ FLORENTES.

Humilium personarum prouectio ad honores.

Anim. l.28. REPENTINO olim prodigio ſcopæ florere, ſunt viſæ, quibus nobilitatis curia mundabatur. Idque portendebat extollendos quoſdam deſpicatiſſimæ ſortis ad gradus poteſtatum excelſos.

APODOSIS.

De his Iuuenal. agitans Græculos ſui temporis:

Satyr.3.
Quondam hi cornicines & municipalis arenæ
Perpetui comites, notaq; per oppida buccæ,
Munera nunc edunt, & verſo pollice vulgi
Quemlibet occidunt populariter; inde reuerſi
Conducunt foricas, & cur non omnia? cùm ſint
Quales ex humili magna ad faſtigia rerum
Extollit quoties voluit fortuna iocari.

LXXII. SERTA COROLLARIARUM:

στεφανηπλόκων ἔργον ἄκαρπον.

Oratio vana.

Plut. de audit. 72. ILLÆ florida & odorata ſectantes folia opus pertexunt, ſecundum illud quidem, ſed diarium & infrugiferum: contra apes prata peruolitantes, violarum, roſarum, hyacinthorumque copia conſita, thymo aſperrimo inſident, ex quo tamen mellis vberem copiam faciunt.

APODOSIS.

In dulces, ſed infrugiferas orationes, quarum dictio, vt ait idem Plut. habet quidpiam ad decipiendum conducens, ſi rebus applicetur, ſuauis & copioſa, & cum faſtu aliquo atque apparatu, ſed omnis fructus, atque vtilitatis eſt expers; quare ſyncerus

tus orator omittere debet florida, & luxuriosa verba, resque ad actiones scenicas, aut spectacula pertinentes, easque habere pro pabulo sophistarum, animo autem in ipsos orationis sensus penetrare.

LXXIII. SIMILAX.

Ambitio & deceptio.

SIMILAX planta est hederæ similis, perpetuò sursum tendens, subtilibus ramis, quæ proximè adstant, plantas comprehendens, maximè vero paliuros: adeò vt illos quidem feriat, ipsa etiam suo tempore pereat. Huiusmodi erat Babylon, numquam non ad altiora volans, vndique potentiæ suæ retia extendens, vt deprimerētur ab ipsa comprehensi: comeditur tandem ipsa à Persis & Medis. At qui circumeuntes mare & aridam, vt vnum proselytum faciant, ac postea ipsum filium gehennæ constituant, Similax fuerunt expansa, suffocans sub se comprehensos, ac velut ardua stipula, neque susceperunt descendentem pluuiam, neque aquam salientem in vitam æternam. Similaci etiam æquiparentur qui charitatem simulantes & complectentes per blanditias proximum, at quæ ad eorum perniciem faciunt meditantes. Absumetur tandem talis similax ipsa à sese: alter enim impostor ab altero fraudulentiore capitur. *Theoph. in Naum cap. 10.*

LXXIV. SISTRVM SCAMANDRINVM.

Tutela diuina, seu Crux Domini.

FERVNT in fluuio Scamandro herbam nasci Sistrum nomine, Erebintho non absimilem, grana in se conclusa complexam, à quibus traxit & nomen. Eam si quis gestarit, nullis neque dæmonibus,

de flumin neque ſpectris terreri. Ariſtot. in veteri codice τῶν θαυμ.α. meminit quoque Plutarh. iunior.

APODOSIS.

Diuinum præſidium ſignificat, quo fulti mortales vana vmbratum terriculamenta, & dæmonum ludibria facile contemnunt. Idcircò *ad omnem pr greſſum atque promotum, atque omnem aditum & exitum, ad veſtitum & calceatum ad lauacra, ad menſas, ad lumina, ad cubilia, quocumque nos conuerſatio exercet. frontem crucis ſignaculo terimus.* *Tertull.*

LXXV. TELYPHONOS.

Virtus inuidiæ victrix.

AElia de Animal. li. 9 c. 21. TELYPHONVM herbam Theophraſtus narrat, ſi eam ad ſcorpij dorſum admoueris, ſtatim perire: ὁ δὲ τῶν χρῆμα αὐός ἐστιν.

APODOSIS.

Inuidi qui per ſcorpiones ſignificantur, ſi ſe ad florentis hominis virtutem affricent, calumnijs obfuturi, continuò ipſi contabeſcunt.

Ouid. Metam lib. 2.
Sed videt ingratos intabeſcitq; videndo
Succeſſus hominum, carpitq; & carpitur vnà,
Suppliciumq; ſuum eſt.

LXXVI. THEOMBROTION.

Cœli depoſitum.

Plin. l. 24 cap. 17. THEOMBROTION herba, quæ & Semnion à potentiæ maieſtate appellatur, Pauonis picturis ſimilis eſt, odore eximio. Hæc à Perſarum regibus comeditur, & bibitur contra omnia corporum incommoda inſtabilitatemque mentis.

AP. Eucharistia & maiestate ampla est, & specie eximia, vt quæ Deum continet, in quo thesauri omnes sapientiæ, potentiæ, pulchritudinis latent inclusi. Nullum autem alexipharmacon contra animi morbos potentius, nullum dæmoni terribilius. D. Chrysostomus πρὸς τοὺς μέλλοντας φωτίζεσθαι, vocat ποτήριον τὸ φρικτὸν καὶ πολλῆς γέμον δυνάμεως, καὶ τῆς κτήσεως τιμιώτερον ἑκατέρας. *Poculum terribile, & multa virtute plenum, & vtraque possessione pretiosius.* *in Catec.*

LXXVII. THYMVM ATTICVM VERNANS IN AFFLAtu maris.

B. M. Virginis fauor.

ATTICVM thymium ex quo apes mel laudatissimum conficiunt, non durat nisi in afflatu maris. *Plut. lib. 21. ca. 10.*

AP. Nulla diu planta stabit in religione & cultu Dei, quæ non afflatum Mariæ, id est, maris gratiarum accipiat.

via sola salutis.

Nec immeritò D. Damascenus eam φυτίζωον & ζωοδότειραν, κόρην. *Almam puellam, vita largitricem* nominat.

LXXVIII. TILIA.

Philosophia verbosa.

TILIA cùm habeat calycem, & folia dulcia, tamen fructum eius nullum animal attingit. ταύτης γὰρ μὲν τὰ φύλλα γλυκέα, καὶ πολλὰ τῶν ζώων ἐσθίει. ὁ δὲ καρπὸς οὐδενὶ βρωτός. *Theoph. l. 1. cap. 20.*

AP. Tilia verbis abundantes, rebus infructuosos significat.

Odi homines ignaua opera, Philosopha sententia *Pacuuius*

Ou. Fast. 5 *Sic agitur censura, & sic exempla parantur,*
Cum iudex alios quod monet, ipse facit.

TVLIPA AD SOLEM.

Fauor cælestis.

Solemque suum, sua sydera norunt.

TVLIPA flos est, & visu iucundus, & insigni colorum pulchritudine admirandus, qui ad radios solares se se pandit: illis verò aut pluuiâ, aut tempestate occupatis, clauditur, & languescit. Eum principis syderis absentiam gemere diceres.

APODOSIS.

Dicitur de fauore superioris potestatis in inferiora: sit anima Christiani hominis Tulipæ instar est, quæ se ad Spiritus sancti radios explicat, ijsdem absentibus contristatur. Tunc enim terra est inanis, & vacua, & tenebræ super faciem abyssi. Nota porrò Tulipam Turcicum esse vocabulum: sic enim Dalmatæ, & Turcæ vocant pileum, seu amiculum capitis quod gestare solent, quod ei inuersi flores, isti aperti similes sint effigie: summo cauli insidet ille flos sursum spectans, sex foliolis sæpius constans, interdum septem aut octo: calathi, aut cyathi modo sese in fundo pandens, ex quo sena, aut totidem quot sunt folia, stamina erumpunt, modo lutea, modò pallida, modò nigricantia; pediculis etiam quæ stamina sustinent mirum in modum colorem variantibus.

Vide Rue. lib. 15.

LXXIX. VISCVM GALLORVM.

Eucharistiæ symbolum.

EST id rarum admodum inuentu, & repertum magna relligione petitur, & ante omnia sexta luna, quæ principia mensium, annorumque his facit, & sæculi

sæculi, post tricesimum annum, quia iam abundè virium habeat, nec sit sui dimidia. *Omnia sanantem* appellantes suo vocabulo, sacrificijs epulisque rite sub arbore præparatis, duos admouent candidi coloris tauros, quorum cornua tum primum vinciantur. Sacerdos candida veste cultus arborem scandit, falce aurea demetit: candido id excipitur sago: tunc demum victimam immolant, precantes vt suum donum Deus prosperum faciat his quibus dederit. Fœcunditatem eo poto dari cuique animali sterili arbitrantur, contraque venena omnia esse remedio. Pl.L.16. c. 44.

APODOSIS.

Hac tabula Eucharistia rectè significari potest. Panacæa sanat morbos corporis, Eucharistia animi. illa aditur cum victimis albis, hæc cum puris precibus; illa crescit in quercu, hæc in vitæ arbore, imò ipsa est arbor vitæ: illa candido excipitur sago, hæc munda conscientia: illa aurea falce demetitur, hæc charitate decerpitur illa: denique fœcunditatem parit animantium, hæc virtutum.

In eodem argumento est *Panis fœderis*.

Dæmon quippe sacrorum & religionum simia venerabilis huius Sacramenti vmbras in nouo orbe commentus deprehenditur: nam mense Septembri & Decembri virgines Soli sacras placentas quasdam ex farina & sanguine agni confectas in particulas diuidunt, & exteris qui fortè in aulam regiam veniunt, quasi magni fœderis cum *Inga*, hoc est, cum rege Sacramentum distribuunt; illi verò magna veneratione suscipiunt, iurati se nihil contra Solem & Ingam molituros, atque in suæ fidei & studij pignus hunc panem fœderis recipere in medullis & visceribus testabantur. Mittuntur deinde fausta ad omnes Guagas totius prouinciæ. Ex lib. de stat. Imp. p. 307.

LXXXI. XAQVA.

Effectus causa contrarius.

Ouet. hist. lib. 8. XAQVA arbor Hispaniolę, cuius fructus papaueris specie: manat ex ea pellucida aqua albicans, qua quicquid aspergitur, aut oblinitur, nigrescit, adeò vt nulla vnquam lotione emendetur.

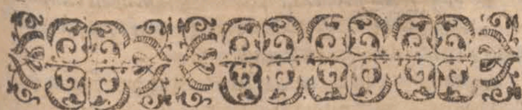
APODOSIS.

Causæ contrarios plerumque habent effectus, & ex albo nigrum oritur. Qui fit vt discipuli permulti limpidis doctrinæ fontibus irrigati non modò non albescant, sed inde plerumque deteriores fiant: nisi quòd ipsi naturæ prauitate corrupti, in prauam partem rapiunt omnia; atque cum ita fuerint affecti, difficili admodum negotio ad æquitatem mentis reuocantur?

Natura contraria legibus ibit.



PARA-



PARABOLARVM HISTORICARVM

LIBER VNDECIMVS.

AVRVM ET LAPILLI.

I. MENSA S. SOPHIÆ, EX OMNIBVS METALLIS ET GEMMIS conflata.

ἓν καὶ πάντα.



IVSTINIANVM in magnifico Sophię templo, cuius descriptio apud Euagrium, sacram mensam fecisse refert Cedrenus, opus imitatione nulla æquandum. Constabat verò auro, argenteo, omnisque generis lapidibus, lignis, metallis omnibusque rebus quas terra fert, mare, & vniuersus mundus. Ex omni materia speciosa plura, meliora, potiora collegerat: liquatisque his, quæ fluunt, sicca illis immiserat, atque in formam mensę absoluerat. Ita varium illud opus contuentibus stuporem iniiciebat. In orbem hanc habuit inscriptionem. Baro. an. Iustin. 31. lib. 8. c. 30.

Tua de tuis offerimus serui tui, Christe, Iustin. & Theodora, ea tu propitius accipe, fili Dei verbum, qui nostri causa carnem assumpsisti, & cruci affixus fuisti nes

nos in tua recta fide conserua. Et quam nobis commisisti remp. eam ad tuam gloriam auge; & tuere, intercedente sancta Deipara virgine Maria.

AP. Dici potest de re qualibet eminentissimæ perfectionis: sic homo Dei sedes est, ipse ex omnibus vniuersi orbis particulis conflatus. Vnde animal multiplex, πολυειδέστατον καὶ ποικιλώτατον τῶν ζώων. D. Greg. Naz. οὐχ ἁπλοῦν τι χρῆμα, οὐδὲ μονοειδὲς ἄνθρωπος, ἀλλὰ συνῴκισεν ὁ θεὸς εἰς ἕνα ζῴου σύστασιν ὄχλον δυνάμεων παμμιγῆ τε καὶ πάμφωνον. Synesius *ad Arcad.* Phil. *de mundi opificio*, hominem vocat omne animal, χερσαῖον, ἔνυδρον, πτηνὸν, οὐράνιον.

II. PYTHÆ MENSA AVREA:

Diuitiæ auarorum pulchra, sed infrugifera.

INCIDERAT in auri metalla Pythes qui Xerxis ætate floruit, adeò inexplebili cupiditatis siti, vt omnes ciues relictis artibus aurum effodere, egerere, purgare cogeret. Multis tandem pereuntibus, animum despondentibus cæteris, mulieres ad eius vxorem supplices sese contulerunt, vt miserijs ærumnosorum coniugum subueniret. Ea discedere his, & bono animo esse iussis, aurifices quibus maximè fidebat ad se acciuit, domique inclusos iussit panes, bellaria, poma, & alios cibos, quibus maximè delectari Pythem nouerat, ex auro omnia conficere. Iuerat tum fortè Pythes peregrè, qui vt domum redijt, cœnamque poposcit, auream ei mensam mulier apposuit, nullo esui apto cibo, sed omnibus aureis instructam. Cum initio delectatus artificio naturam imitante, satur spectaculi posceret cibum, quodcunque peteret id aureum ei mulier attulit. Indignanti, & esurire se respondenti. Atqui, inquit, harum tu nobis rerum copiam, nullius præterea parauisti; omnes enim artes, omnis vsus aliarum rerum desertus est; abductis cultoribus squallent agri, dum à te viro-

virorum robora in aurifodinis occupantur. Hac voce philochrysi cupiditas paulisper extincta.

APODOSIS.

Pythes ieiunus in mensa aurea, typus est auari inter immanem opulentiam, & reconditos thesauros egentis.

Non bibit inter aquas, poma aut pendentia carpit
Tantalus infelix, quem sua vota premunt.

In eodem ferme argumento est Vari cœna, cuius meminit Martialis. Lib. 4.

Ad cœnam nuper Varus me fortè vocauit:
Ornatus diues, paruula cœna fuit.
Auro, non dapibus, oneratur mensa: ministri
Apponunt oculis plurima, pauca gulæ.
Huc ego non oculos, sed ventrem pascere veni:
Aut appone dapes, Vare, vel aufer opes.

III. MONS AVREVS POMPEII.

Vanitas rerum humanarum.

POMPEIVS in triumpho ostentauit montem aureum quadratum, cum ceruis, & leonibus, & pomis omnis generis circundata vite aurea: Musæum quoque ex margaritis, in cuius fastigio horologium erat. Pl. l. 37. c. 2.

AP. *O quantum est in rebus inane.*

Vere Εἴδωλα τῶν εἰδώλων ἀνθρώπινα πράγματα! glebam terræ in alieno littore interfectus desiderauit, qui montes, vel potius mundos aureos ostentauit in triumphis: ὁ δὲ ὄνειρος οὗτος, ὡς ἀψευδέστατα φάναι, ὁ τῶν ἀνθρώπων ἐστὶ βίος, ὡς γὰρ ταῖς καθ' ὕπνον φαντασίαις βλέποντες οὐ βλέπομεν, καὶ ἀκούοντες οὐκ ἀκούομεν, καὶ γευόμενοι ἢ ἁπτόμενοι οὔτε γευόμεθα, οὔτε ἁπτόμεθα, οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν παρεγρηγορότων αἱ φαντασίαι τοῖς ἐνυπνίοις ἐοίκασιν, ἦλθον, ἀπῆλθον, ἐφάνησαν, ἀπεδήμησαν, πρὶν καταληφθῆναι βεβαίως ἀπέπτησαν. Phil. l. de Ioseph. p. 425.

IV. OLIVA PYGMALIONIS AVREA.

Diuitijs animosa suis.

Philostr.l.5. OLIVA Pygmalionis apud Gaditanos ex auro artificiosissimè fuit elaborata, fructus verò ex smaragdo lapide quam opulentissimos habuit.

APODOSIS.

Oliua aurea Virgo est, *oliua verè fructifera in domo Dei:* fructus smaragdini, virtutes, quibus ipsa supra mortalitatem nostram enituit, D. Hieron. *in serm. de Assumpt. Mariæ.* *Præcellit cunctos, supereminet, vniuersis Maria, cunctis tanto venerabilior, quanto gloriosior, & quanto virtute altissimi extollitur ad sublimia, tanto clarior resultat in gloria: plena siquidem gratia plena Deo, plena virtutibus, non potest non possidere plenè gloriam claritatis æternæ, quam plenissimè accepit, vt mater fieret Saluatoris.*

V. POMVM AVREVM FENELLÆ.

Voluptas seu diuitiæ exitiales.

Cardan. de rerũ varie. l.12. c. 56. CVM Kemethus rex Scotorum Eruthlinthum Fenellæ filium occidisset, tum etiam Malconum Druffum regem & affinem Fenellæ: illa statuam mira arte fabricari iussit, in cuius manu pomum aureũ gemmis refertum erat, quod quicumque tetigisset, statim multis iaculis confodiebatur: eo regem nihil suspicantem inuitatum in Festicarij oppido occidit.

APODOSIS.

Voluptas blandum quidem, sed exitiale malum inani quodam fulgore perstringit, & illectat eorum oculos quos deceptura est.

Equo ne credite Teucri.

VI. PO-

VI. POMVM HENRICI AVREVM.

Detur optimo.

ANN. D. millesimo decimo tertio, cùm Henricus Imperator recens creatus Romam solenni pompa ingrederetur, Benedictus Papa ei obuiam cum maxima virorum & sacrorum ordinum multitudine processit ex amore, eique huiusmodi Imperij insigne obtulit, pomum erat aureum per quadrum pretiosissimis quibusque gemmis distinctum, aurea cruce desuper eminente. Erat autem instar speciei huius mundanæ molis, quæ videlicet in quadam rotunditate subsistere perhibetur. Vt dum siquidem illud respiceret Princeps terreni Imperij, foret ei documentum non aliter debere imperare, vel militare in mũdo, quàm vt dignus haberetur viuificæ crucis tueri vexillo. In ipso etiam diuersarum gemmarum decoramine, videlicet Imperij culmen plurimarum virtutum speciebus exornari oportere. Hoc Imperator hilariter suscipiens; Optime, inquit, Pater, ad Papam, istud facere decreuisti, nostræ portendendo iuueni monarchiæ, qualiter sese moderari debeat. Deinde manu tractans illud auri pomum: Nullis inquit, melius hoc præsens donum possidere ac cernere congruit, quam illis qui pompis mundi calcatis, crucem expeditiùs sequuntur Saluatoris: qui protinus misit illud ad Cluniacense monasterium Galliarum, quod etiam tunc temporis habebatur religiosissimum cæterorum, cui & alia dona plurimorum contulerat ornamentorum.

Glabri verba.

Glaber apud Baron. 11. *anno D.* 1013.

APODOSIS.

Emitur virtute potestas.

VII. TVRDITANORVM ARGENTEA PRAESEPIA.

Vitia & voluptates speciosis titulis ornantur.

Strab l.3. p. 104 in Hispania.

CARTHAGINIENSES qui Barca duce expeditionem fecerunt, Turditanos argenteis præsepibus & dolijs vsos deprehenderunt.

A P O D O S I S.

Præsepi quid fœdius? & tamen argento vestitur: voluptatibus quid turpius? & tamen aureis virtutum notis fucantur. *Vitia nobis sub virtutum nomine obrepunt: moderatio vocatur ignauia, pro cauto timidus accipitur.*

Sen ep 45.

VIII. LAPIS ANNVLI IN QVO CASVS PHAETONTIS expressus.

In tenui labor est.

CASVM Phaethontis in gemma annuli expressum admirabili vel stupendo potius artificio memorat Galenus. Videbatur adolescens Solis filius, comanti radijs capite, vel potius flagranti cæsarie, flagellum tenens, equos agitans. Sedebat in curru aureo, quem celeres quadrigæ rapiebant, tanta dexteritate sculptæ vt sedecim pedes equorum minutissimis lineolis distincti eminerent. Hinc rubentis ardoribus cœli facies, Iouis iræ, infelicis parentis desperatio, & attoniti casus nouitate cœlestes hærebant. Illinc decrescebat mare, ebulliebant aquæ, torrebatur terra, & longè lateque sparsa incendia, agros, syluas, montes populabantur. Hoc in minimo annulo maximum superiora sæcula viderunt. Galenus. Feliciùs tamen Franciscus Alumnus Symbolum Apostolorum & Euangelium Ioannis in denarij orbiculo descripsit.

l. 17. de vsu pretium.

Maulius.

AP.

APODOSIS.

Nec contemne tuas quasi paruo in corpore vires. Manil. l. 4. Astron.
Quod valet immensum est : sic auri pondera parui
Exuperant pretio numerosos æris aceruos.
Sic Adamas, punctum lapidis, pretiosior auro est.
Paruula sic totum peruisit popula cœlum :
Quoq; vident oculi minimum est, cùm maxima cernant.
Sic animi sedes tenui sub corde locata.
Per totum angusto regnat de limite corpus.

IX. LAPIS PHOENICVM NATVRALI SOLIS IMAGINE impressus.

Solidum perenne.

PHOENICES Solem, sua lingua Heliogabalum colebant. Erat autem Lapis maximus, teretior ab imo, sensimque fastigiatus propemodum in coni figuram, nigro colore, quem illi è cœlo delapsum iactabant. Visebatur in lapide forma quædam, quam Solis arbitrati, haud humano artificio fabrefacta. Vide Herodianum, Hoc autem simulachrum dicebatur *Alagabalus*, quasi Ala Gabal, Deus montis, quod in monte coleretur. *Heliogab.*

APODOSIS.

Imaginem Solis, non arte factam, & vt aiunt, ἀνέργαστον, in solidissimo lapide impressam venerati Phœnices, significabant Reges & Principes, qui Solis symbolo, familiari regiæ maiestatis sidere designantur, debere maximè perpetuam in dictis factisque consectari constantiam, vt illud impleant quod Ludouicus Pius habuisse fertur in Emblemate, εἰκόνα τῆ ἡλίȣ ἀνέργαστον εἶναι θέλȣσι

VOLO SOLIDVM PERENNE.

X. LAPIS FATVARVM.

Patientia leuius fit malum.

Dion Pruſ. orat. 13.

MVLIERES diuinæ, hoc eſt fatuæ, in multis delubris Græciæ, aram quandam aut lapidem ſuſtollentes, conſiderant in eo rei ſupra qua quis percontatur euentum, & quibuſdam quidem earum aiunt leuem fieri, quibuſdam verò grauem, vt ne mouere quidem facilè poſſint.

APODOSIS. Ex ipſo Dione.

Anne ita quoque exilium & paupertas, ſenectus morbique, & omnia talia his quidem grauia & difficilia, illis autem leuia, faciliaque appareant: illic fortaſſis iuxta rei differētiam, leue eſſe pondus Deus efficit; hic autem opinor tale fit quodque, qualis eſt vtentis virtus & ſententia.

Optimum ærumnæ condimentum æquus animus.

LAPIS PIETATIS.

Vide, *Ætnæi fratres*, libro de bonis hominis.

XI. LAPIS SICYONIVS.

Cædis ſymbolum.

LAPIS Sicyonius nigro colore, ſi quando accidat vt de homine mactādo moneat oraculum, in aris deorum Auerruncorum ſolet deponi à duabus virginibus. Sacerdos autem eum vix cultro attingit, cùm ſanguis erumpit: tuncque recedunt cum vlulatibus huius ſuperſtitionis adminiſtri. Dorotheus Chaldæus 2. *de lapidibus*, & Plut. iunior *in Araxe*: ἱερέως τῇ μαχαίρᾳ θίγοντος αἵματος ἔκλυσις γίνεται δαψιλής.

APOD. Occurrunt ſæpe in prodigijs ad ſignificationem diræ ſtragis pluuiæ, & ſudores ſanguinei.

Luca-

Lucanus l.1. inter cætera cladis Pharsalicæ indicia, mare Siculum repēte colore sanguineo rubuisse commemorat his verbis : *Atra Charybdis*

Sanguineum fundo torsit mare.

Virgilius in cæde Polydori plantas cruore stillantes facit :

Nam quæ prima solo ruptis radicibus arbos
Vellitur, huic atro liquuntur sanguine guttæ.

XII. LAPIS SOLIS.

Conuersationis vis.

LApis apud Megarenses (ad quem Apollo lyram suspendit cum Alcathoo operam suam esset nauaturus) si calculo feriatur, eundem quem pulsæ fides sonum reddit. *Pauſ. in Att.*

APODOSIS.

Ex tactu lyræ Apollinis lapis fit sonorus. Eum lapide duriorem esse oportet qui cum bonis doctisque versetur, & nihil ex ista consuetudine adiumenti ad litteras, moresque instituendos decerpat :

Vsq; adeo magni refert studium, atq; voluntas, *Lucr. l.4.*
Et quibus in rebus consuerint esse operati,
Non homines solùm sed verò animalia cuncta.

XIII. LAPIS σωφρονιστὴρ.

Conscientiæ remora.

LApis σωφρονιστὴρ, quasi author resipiscentiæ appellatur ea de causa, quod Hercules furens in patrem ferebatur infestus, eundem occisurus, nisi iniecto à Minerua lapide repressus esset. Hic lapis magna superstitione asseruabatur Thebis consecra- tus. Alius est lapis σώφρων, qui in fluuio Mæandro nascitur; per antiphrasim sic nominatus : in sinum enim iniectus stultitiam parit : λίθος κατ' ἀντίφρασιν *Plut. in Mæandro*

σώφρων καλέμενος, ὃν ἐὰν βάλῃς τινὸς εἰς κόλπον, ἐμμανὴς γίνεται.

APODOSIS.

Lapis resipiscentiæ conscientia est, quæ improbos amentia & furore in scelus quasi torrentes effusos plerumque de medio cursu reuocat. *Alioqui scias subesse animis etiam in pessima abductis boni sensum, nec ignorari turpe, sed negligi.*

Senec ad luc. Ep. 97.

XIV. GEMMÆ RATIONALIS.

Lux Prælatorum.

PER duodecim gemmas quas in pectore pontifex insutas gestat, in bello victoriam pronunciare Deus solebat. Nam priusquam exercitus se moueret, tantus fulgor ex eis emicabat, vt toti populo facilè innotesceret adesse Deum, opemque & auxilium suum inuocantibus esse allaturum. Vide Iosep. Τοσαύτη γὰρ ἀπήστραπτεν ἀπ᾽ αὐτῶν αὐγὴ μήπω τῆς στρατιᾶς κεκινημένης, ὡς τῷ πλήθει παντὶ γνώριμον εἶναι τὸ παρεῖναι τὸν θεὸν εἰς ἐπικουρίαν.

l. 3. anti. c. 9.

APODOSIS.

Tum demum militia Christiana felicibus auspicijs dimicare cernitur, cum pastores, & Prælati cœlestium virtutum, quasi pretiosorum lapillorum fulgore, totam Ecclesiam collustrant. Non dissimile est quod ait S. Epiphanius, vbi scribit Adamantem à summo Pontifice ter in anno gestatum fuisse cùm in Sancta Sanctorum ingrederetur, in Paschate, Pentecoste, & tabernaculorum festo. Quod si populus in peccato deprehenderetur, mutabatur (vt ferunt) color lapidis; & siquidem mortes, & funera portenderet, nigrescebat; si bella, sanguineum colorem induebat, si felicitatem denunciaret, niueæ lucis candore radiabat. Additq; Zachariæ temporibus, ipso sacris operante splendidum apparuisse: ἐν τῇ ἐφημερίᾳ αὐτοῦ ἐν τῷ πάσχα λαμπρὸς ἐγένετο λίθος.

li. 12. de gē.

XV.

XV. ACHATES.

Eloquentia florida.

ACHATES tam varij est generis, vt vnum lapidem esse non credas; candidus, rubeus, croceus, cinereus, viridis, niger, varius, cæruleus. Quid moror? huic vni nec omnium aliarum gemmarum colores sufficiunt. Ille lucos, prata, animalia, flumina, flores, arbores, natura ludente refert. Orpheus.

Δένδρεα γὰρ μάλα πολλὰ κατόψεαι ὡς ἐνὶ κήπῳ. *Achate.*
Ἀνθεμόεντ' ἐν κλάδοισιν ἐπασσυτέροις κομόωντα.
Arbores enim multas inspicies quemadmodum in
horto:
Florente ramis aceruatis ornatas.

APODOSIS.

Conferri poterit cum amœna styli varietate, in quo diuersi Rhetorum colores ad certamen vsque luxurient.

Hic varios sese in vultus facundia diues *Ang. Polit.*
Induit, & vasto nunc torrens impete fertur,
Fluminis in morem, sicco nunc aret in alueo,
Nunc sese laxat, nunc exspatiata coercet.
Nunc inculta decet, nunc blandis plena renidet,
Floribus.

XVI. ACHATES PYRRHI.

Sapiens.

ANNVLVS Pyrrhi regis, qui aduersus Romanos bella gessit, non ignobilis famæ fuit, cuius gemma Achates erat, in quo nouem Musæ cum insignibus suis singulæ, & Apollo tenens citharam videbantur non impressis figuris, sed ingenitis. *Solin. Polyhist p. 38. edit. Pictau.*

In eodem genere est lapis Autoglyphus, vt narrat Aretazes & Plut. *in Sagari*, matris Deorum effigie sculptus: ἐορίσηκαται γὰρ τετυπωμένην ἔχων τὴν μητέρα τῶν θεῶν.

AP. Vno annulo Musas Pyrrhus complexus est, & vno pectore vir sapiens multiplices scientias Talis fuit Basilius ille Magnus, de quo D Gregor. Nazianz. ait: ποῖον μὲν εἶδος οὐκ ἐπῆλθε παιδεύσεως, μᾶλλον δὲ, ποῖον οὐ μετ᾽ ὑπερβολῆς, ὡς μόνον αὐτῷ μὲν ἅπαντα διελθὸν, ὡς οὐδεὶς ἓν οὕτω δὲ εἰς ἄκρον ἕκαστον, ὡς τῶν ἄλλων οὐδέν.

XVII. ÆTITES ET GASIDANES.

Promissum irritum.

Pl. l. 37. c. 9. AETITES lapis semper prægnans nunquam parit, sed & Gasidanes lapis, qui in media reperitur & in Arbellis, coloris olorini veluti floribus sparsis concipere dicitur, & intra se partum fateri concessum: concipere autem trimestri spatio, ac de partu nulla memoria.

AP. Multi multa in virtutibus & literis concipiunt, quæ nunquam pariunt. Hæc Plautarchus τῶν τῆς ἀκοῆς vocat, ἀτελῆ τινὰ καὶ ἄψυχα ὑπολήμματα, imperfecta & inanima consilia, quæ ὑπηνεμίοις λοχείαις ventosis ouis comparat.

Numquam futilibus excanduit ignibus æther.

XVIII. ALECTORIA.

Fortitudo.

Pl. l. 37. c. 9. Isidor. c. 13. l. 16. ALECTORIAS vocant in ventriculis Gallinaceorum inuentas crystallina specie, magnitudine fabæ, quibus Milonem Crotoniensem vsum in certaminibus inuictum fuisse videri volunt.

AP. Alectoria est in omni certamine præsens animus, Dei gratia firmatus, quo qui fuerit præditus, omnia hostium tela retundit: ὁ μακάριος οὗτος πανταχόθεν βαλλόμενος ἀσφαλέστερον ἵστατο, καὶ μυρία βέλη δεχόμενος οὐκ ἐνεδίδου, ἀλλ᾽ ἐκένωσε τοῦ διαβόλου τὴν βελοθήκην, αὐτὸς δὲ οὐ κατέπεσεν, οὐδὲ ὑπερεκυλίσθη.

λίθῳ. Chrysost. *Beatus ille vndiq; petitus firmius stetit, & sexcenta tela clypeo excipiens deditionem non fecit: exhausit Dæmonis pharetram, nec concidit. Imò ne de gradu quidem tantisper motus est.* *apud Nicetam.*

XIX. AMIANTVS.

Ieiunium.

Ex D Basilio.

EST lapis quidam eius naturæ, quem hic Amianton Græci vocant, vt inquinari non possit. Hic ab igni non vincitur, sed impositus igni videtur ignescere, & in prunam verti: rursum exemptus igni, perinde quasi fuisset aqua, candidatus apparet purior. Huiusmodi erant trium illorũ puerorum corpora apud Babylonios, illud ieiunio consecuta vt nulla vi possent inquinari. Siquidem in vehementi fornacis flamma, quasi natura fuissent aurei, ita apparuerunt illæsi vtique superiores, qui & auro potentiores declarati sunt: Neque enim illos liquefecit ignis, sed integros, illibatosque seruauit. *Basilius homil.1. de ieiunio.*

Perfusa non sic amne flamma extinguitur,
Nec sic calente sole tabescunt niues,
Vt turbidarum scabra culparum seges
Vanescit almo trita sub ieiunio.

Prudentius in Cathem.

XX. AMIANTVS.

Castitas.

AMIANTVS alumni similis nihil igni deperdit, veneficijs resistit omnibus, priuatim Magorum. *Plin. li. 36. cap.19.*

APO. Castitas nihil impuri amoris facibus deperdit, & meretriculæ Circes, hoc est voluptatis veneficijs quam fortissimè resistit: vnde à D. Chrysostomo propter innumerabiles pugnas quibus assiduò diuexantur, μέγα τὶ πρὸ μαρτυρίε μαρτύριον dicitur in laudatione sanctæ Theclæ, corpora inter flam-

Basil. hom. 1. de ieiunio trium puerorum. flammas illæsa cum Amianto comparat; quod in superiori symbolo liquidius explico.

XXI. AMNOCHRYSVS.

Bonum non purum.

Isid. orig li. 14. c 14. AMNOCHRYSVS arenis auro intermixtis nunc bractearum, nunc pulueris habet quadrulas.

AP. Significat Amnochrysus nullum bonum ex omni parte integrum.

Claudian. *Nulli syncera bonorum pars concessa viro.*

Vel etiam dicitur in cor humanum, non purè Dei amore incensum, sed maculis terreni amoris interlitum.

Ouidius. *Terra salutiferas herbas, eademq; nocentes*
Nutrit, & vrtica proxima sæpè rosa est.

XXII. ANDRODAMAS.

Sapientia permotionum domitrix.

ANDRODAMAS argenti nitorem habet, & penè adamas, quadratus semper tesseris. Magi putant nomen impositum ab eo, quòd animorum impetus, vel iracundias domare & refrænare dicatur, si credimus Isidoro. *Orig. li. 16. cap. 14.*

AP. Nullus est alius Androdamas quàm sapientia moderatrix animi, expultrixque vitiorum. *Hæc incitatas permotiones, & instar torrentis fluminis effusas reprimit, & dissipata tot affectuum caligine.*

Inconcussa locat pura sacraria menti.

Γλῶσσα πικραῖς ἄβδον βίον μεριμναις, inquit Synesius.

XXIII. ANTHRACITES.

Virtus & persequutio.

Isidor. orig l 16. c. 13. ANTHRACITES lapis ignitus & carbo, iactatus in ignem velut inter mortuos extinguitur; at contra aquas perfusus exardescit.

Ap. Virtus ſine aduerſario langueſcit, aduerſis rebus exercita magis ſplendeſcit.

Contraria ſemper Virtuti fecere viam.

Eduardus ſecundus Angliæ Rex pingebat in ſymbolo araneam in tela ſua elaborantem, quam vehemens ventus perflat cum lemmate, *ardentior ibo.* Sic Alexander: ὤνιον τὴν δόξαν αἵματος πολλοῦ καὶ τραυμάτων ἐπαλλήλων ἐκτήσατο, οὐκ ἀπράκτῳ τρυφῶν ἐξουσίᾳ. *Octauius de Strada.* *Apud Plutarchum de fortuna Alexandri.*

XXIV. ARVROPHYLAX.

Felix cuſtodia recti

ARVROPHYLAX lapis argento ſimillimus, cuius apud Vaura (vt notat Plutarchus *de fluminibus*) hæc eſt vis: Elidis qui potentiores ſunt, ipſum coëmunt, & ante theſaurorum ſuorum limina ponunt ſicque ſecurè illic repoſitum aurum cuſtodiũt: cumque fures eò peruenire volunt, lapis hic tubæ clangorem emittit, illi autem tanquam à ſatellitibus abacti per præcipitia feruntur: σάλπιγγος ἦχον ἀναδίδωσιν ὁ λίθος. ἀρυροφύλαξ ἀργύρῳ παρόμοιος.

Ap. Abeant vani cum ſuis portentis. Non eſt alius Arurophylax quàm vox diſerta bonorum, quæ tanquam tuba argentea pro innocentia contra raptores clamat, eoſque à vi & præda deterret. *Patroni diſerti vox pro iuſtitia & innocentia tuba eſt argentea.*

Vigili ſtant bella Magiſtro.

XXV. CARBVNCVLVS.

Componitur orbis Regis ad exemplum.

CARBVNCVLVS qui ſupra cæteras gemmas excitatiùs lucet, & vibrat, Soli dicatus eſſe creditur, quòd ad maximi ſideris imitationẽ flammas eiaculetur. Habet autem hoc inter cætera mirabile, quod reliquis quidem gemmis ſuam figuram & ſpeciem poſſit imprimere, cùm tamen nullus alius, ex omni lapillorum genere, carbunculo viciſſim ſuam ima-

imaginem possit inurere. Rueius lib. de gemmis post Aristotelem.

Herod. in Commodo.

AP. Reges & Prælati facillimè subditis suam speciem & imaginem inurunt, vt qui sint omnibus in oculatissimum exemplum propositi. Aliorum autem nisi superiores sint, quibus plurimum honoris deferant, imitationem & mores non admittunt: φιλεῖ γὰρ τὸ ὑπήκοον ζήλῳ τῶ ἄρχοντος γνώμης βιῶν.

XXVI. CHELONITES.

Prudentia in sermone.

Isid. Orig. l.16. c.14.

OCVLVS Indicæ testudinis varius & purpureus per hunc Magi impositum linguæ futura prædicere fingunt.

AP. Non Chelonites, sed lex prudentiæ cernit futura: oculus autem in lingua positus, vt alibi monui, symbolum est prudentiæ in loquendo, exprimens illud Pittaci, τῶ νῶ γλῶττα μὴ προτρεχέτω. *Difficilis res est in lubrico faucium constitutam veritatis rigida tenere mensuram, cui si incautè frena laxentur, frequentur contra se loquitur.*

Cassiodorus in Psal. dixi custodiam.

XXVII. CHERNITES.

Incorruptionis typus.

Plin. l.36. cap.16.

CHERNITES lapis ebori simillimus, corpora ab interitu, & corruptione vindicat, ex quo Darium in eo conditum ferunt. Contrariæ virtutis est Asius lapis, cuius meminit Theophrastus libro de igne, qui omnia consumit & in cinerem redigit: ἀθανίζει πάντα καὶ ἐν ἑαυτῶ τέφραν ποιεῖ.

Aug. in Enchiridio.

APOD. Dei voluntas Chernite omni potentior corpora Beatorum seruat, omnis expertia corruptionis; vt nihil omnino tot currentium sæculorum conuersione deterantur. *Resurgent Sanctorum corpora sine vllo vitio, sine vlla deformitate, sine vlla corru-*

corruptione, sine difficultate, in quibus tanta facilitas, quanta felicitas erit.

Vultus, vigor, & color idem.
Qui modò viuit, erit: nec me vel dente, vel vngue
Fraudatum reuomet patefacti fossa sepulchri.

Prudent. in Apotheosi.

XXVIII. CHRYSACONIOS.

Cordis humani prudentia.

Ex D. Chrysostomo.

EST lapis quidam, quem Chrysaconion vocant, quo probatur aurum adulterinum & nothum, si illi atteratur, ostenditurque purum & immixtum incorruptumque numisma. Hunc indicem ego fidelissimorum hominum cor dixerim; nam vt qui de fide rationes orthodoxorum & aduersariorum accipiunt, & in gnomone cordis quasi atterunt, & probant, inueniunt fidem orthodoxorum synceram, & puram prauamque aliud sententium opinionem & fidem esse adulterinam. Chrysostomus serm. aduersus hæreticos.

XXIX. CHRYSELECTRVS.

Pulchritudo.

CHRYSELECTRVS similis auro, sed in colorem electri vergens, matutino tantùm aspectu iucundus.

Isid. Orig. l. 16. c. 14.

AP. Pulchritudo breuissimo tempore delectans statim deflorescit.

Anceps forma bonum mortalibus,
Exigui donum breue temporis,
Vt velox celeri pede laberis!
Non sic prata nouo flore decentia
Æstatis calida dispoliat vapor,
Sæuit solstitio cùm medius dies,
Et noctem breuibus præcipitat rotis:

Lan-

Languescunt folio vt lilia pallido,
Et grata capiti deficiunt rosa:
Vt fulgor teneris qui radiat genis
Momento rapitur, nullaq; non dies
Formosi spolium corporis abstulit.
Res est forma fugax, qui sapiens bono
Confidat fragili?

XXX. CHRYSOPRASIVS.

Humilitas.

CHRYSOPRASIVS Æthiopicus est, quem lapidem lux celat, prodit obscuritas.

Isid. li. 16. Orig. ca. 13.

APODOSIS.

Humiles in nocte clari sunt apud Deum: in luce humanarum laudum plerumque virtutes splendorem amittunt. λάθε βιώσας.

Boetius Metr. 4 l. 2.

Humili domum memento
Certus figere saxo.
Quamuis tonet ruinis
Miscens æquora ventus,
Tu conditus quieti
Felix robore valli,
Duces serenus æuum
Ridens ætheris iras.

XXXI. DAR.

Libertas virtutis.

CELEBRATVR apud Hebræos דר lapis, cuius mentio est Estheris. Hunc Iudæi Doctores lapidem asserunt esse pretiosum, repertum in mari, qui productus in conuiuium lucet vt meridies. Et hoc nomine appellari nonnulli ex eis dicunt, quòd ex illo mercatoribus proueniat *Deror*, id est libertas. Reges enim eximij lapidis pulchritudine deliniti, non modò libertatem, sed amplissimas quoque diuitias possessoribus largiebantur, vt eum sibi compararent.

cap. 1. 6.

APO.

AP. Non Dat lapis, sed sapientia, & virtus, in votam libertatem homines asserit.

ἀδέσποτος ἡ ἀρετή.

XXXII. DIONYSIAS IN AQVA.

Virtus in aduersis.

DIONYSIAS lapis fuscus est, rubentibus notis sparsus. Idem si aquæ mixtus conteratur, vinum fragrat, & quod in illo odore mirificum est, ebrietati resistit. *Solin. Polyhist. edit. Picta. p. 113*

AP. Virtus inter aduersa exerit vires suas: nam vt vulgato fertur prouerbio, παθήματα solent esse μαθήματα.

Materiamq; tuis tristem virtutibus imple,
Ardua per præceps gloria vadit iter.
Hectora quis nosset si felix Troia fuisset?
Publica virtutis per mala facta via est. *Ouid. Trist. lib. 4. el. 3.*

XXXIII. ELECTRVM.

Eloquentia.

ELECTRVM & Ligurius seu Lyncurius ex vrina Lyncis, folia trahunt & paleas. De Electro magna inter veteres disceptatio: hoc experientia docet, intra marinos scopulos generari In Eridani fluuij arenis inueniri dicit Pausanias: ἐν τῷ Ἠριδανῷ ταῖς ψάμμοις εὑρίσκεται, σπανίζεται τὰ μάλιστα. inde Phaetontiadum fabula, iam irrisa. Aliud electrum, ἀναμεμιγμένος ἀργυρίῳ χρυσὸς, vt habet Pausanias ibidem, vel vt Suid. ἀλλότυπον χρυσίον μεμιγμένον ὑέλῳ καὶ λιθίᾳ. *Isid. li. 16. cap. 6.*

AP. Symbolum est diuinitatis, vel eloquentiæ, vel cuiusque rei potentissimæ, quæ homines trahat vt folia & paleas, quando cum folijs mortales comparantur ab Homero:

οἵη περ φύλλων γενεὴ, τοίηδε καὶ ἀνδρῶν.

XXXIV. GAGATES IN AQVA.

Aduersa virtutem excitant.

Plin. l. 36. cap. 16.

GAGATES accenditur aqua, oleo restinguitur.

APO. In aduersis vera virtus feruet, tepet in prosperis, & affuso voluptatis oleo paulatim languescit, ac tandem obruitur σῶμα ἀργία τήκει, ψυχὴν δὲ ἀμελέτησις, ἀσκήσεως τῷ αὐτῷ ἀειρῶσης πρὸς τὸ θεοειδέστατον. Eusebius: *Otium tabefacit corpus, animum verò incuria. At exercitatio continua eum ad Deo simillimam speciem euehit.*

Silius Ital. lib. 9.

Nam virtus futile nomen,
Ni decus adfuerit patiendo, vbi tempora lethi
Proxima sint, pulchramq; petat per vulnera laudē.

XXXV. GLOSSOPETRA.

Eloquentia diuina.

Plin li 37 cap 9.

GLOSSOPETRA linguæ similis humanæ in terra non nascitur, sed deficiente Luna, cœlo decidere creditur, & ventos ea comprimi narrant.

APO. Non est humani ingenij fœtus cœlestis eloquentia, qualis Apostolorum, aut Prophetarum fuit Dei flammis accensa. Hæc cœli germen est, hæc magnæ mentis soboles, quæ non aduersus ventos, sed spiritus nequitiæ bellum internecinum gerit; Dei verbi gladio totam illam dæmonum, vitiorumque cateruam exagitans, tranquillitatem verò probis, & gratiarum vberem copiam afferens. Talis fuit lingua Eliæ, de qua D. Chrysostomus de consubstantiali, Homil. 22. ὦ τοῦ στόματος πηγὰς ὄμβρων ἔχοντος! ὦ γλώσσης νιφάδας ὑετῶν ἀφιείσης! ὦ φωνῆς μυρία ἀγαθὰ βρυούσης! *O sanctum os, cui fontes imbrium inerant! ô linguam pluuios nimbos effundentem! ô vocem bonis innumeris scaturientem!* Nec mirum: sanctus siquidem Epiphanius in vita Eliæ eundem flamma enu-

tri-

tritum narrat; Parenti quippe ipsius Prophetæ, dum nasceretur, visos homines niueæ vestis candore illustres, qui matris vberibus ignem allinerent, & pusioni flammam pro cibo ministrarent; quod fuit ignitæ illius eloquentiæ non obscurum præsagium. Longè aliter quàm quod Ægyptij fabulatores de Homero tradunt, vt auctor est Eustathius: eum Ægyptijs parentibus ortum, cùm mel aliquando ex Ægyptiæ nutricis vberibus in os eius manasset, ea nocte nouem diuersas voces edidisse, hirundinis, pauonis, columbi, cornicis, perdicis, porphyrionis, sturni, lusciniæ, & merulæ.

Elias flamma enutritus.

Homerus melle alitur nouem voces auium edit.

XXXVI. GONIA PETRA AQVAM ET IGNEM FVNDENS.

Spiritus sanctus fons & ignis.

IN Carthahinensium ditione in monte Gonio iuxta fontem nascitur petra magnitudine non exigua, quæ æstate flammam igneam emittit; per hyemem verò ex eadem petra riuus aquæ solet defluere: neque hoc fit per exiguum tempus, sed per vniuersam æstatem scatet ignis, per reliqua omnia anni tempora aquæ erumpunt.

Aristot. de admir. cap 109.

APOD. Spiritus Sanctus fons viuus, ignis, charitas appellatur. Ex eo enim modò faces charitatis ad inflammandos animos exiliunt, modò riui vberes consolationum ad restinguenda humanarum miseriarum incendia, vel ad eluendas peccatorum sordes erumpunt.

Cuius inexhausto reuiuiscit semper in anno
Quicquid terra creat, gignit mare, parturit æther.
Qui freta diffundit, solidum dat corpus in aruis,
Saxa ciet iussu, metuit quem cautibus horrens
Caucasus, aurito famuli cum fortia sensu

Ennodius Panegyr. in Epiphan.

Corda domat, qui cuncta videt, quem cuncta tremiſcunt,
Fons, via, flamma, lapis.

XXXVII. HEXICONTALITHOS.

Pro cunctis ſufficit vnus.

Pl. l.37. edit. Pict. PRAECIPVAM obtinet admirationem lapis Hexecontalithos, de quo Solinus, *Tantum lapide vno gloriantur Atlantes, Hexecontalithon vocant, tam diuerſis notis ſparſum, vt ſexaginta gemmarum colores in paruo eius orbiculo deprehendantur.* Eadem fermè habet Iſidorus. Orig. l.16. cap.12.

APODOSIS.

Commodè poterit comparari cum re, aut perſona, in quam ſparſa in alijs ornamenta vno veluti agmine confluunt, & præſtantiſſimam bonorum omnium temperiem efficiunt. Lemma ex Rutilio petetur:

Natura hic poſuit quicquid vbiq; fuit.

Quo in argumento præclari quoque ſunt Claudiani verſus, Panegyrico primo de laudibus Stiliconis,

Partitum ſingula quemq;
Nobilitant: hunc forma decens, hunc robur in armis,
Hunc rigor, hunc pietas, illum ſolertia iuris,
Hunc ſoboles caſtiq; thori ſparguntur in omnes,
In te miſta fluunt; & quæ diuiſa beatos
Efficiunt, collecta tenes.

XXXVIII. HYACINTHVS.

Pietas.

Solinus c. 33 HYACINTHVS cœlum ſequitur, ſentit auras, ac cum cœlo facit mutationes, nec æqualiter ſemper rutilat, cùm aut nubiloſus eſt aut ſerenus dies; ſculpturis reſiſtit, ſed tamen adamante ſcribitur, & notatur.

APO-

AP. Animus pij viri cœli meliore ſpiritu afflatus ad Deum ſe totum componit,& fertur prout ſpiritus intus agit: ad eos radios ſe explicat, eo recedente mœſtitiam intimis præcordijs ſentit: nulla rerum humanarum litura deformari patitur: vni Deo, qui inſtar adamantis domat omnia, ſe pandit, eiuſque impreſſionem ſuſcipit.

, *Eſt Deus in nobis, agitante caleſcimus ipſo.*

XXXIX. HYÆNIA.

Prudentia in loquendo.

HYAENIA ex oculis hyenæ, & ob id in vaſe inueniri dicuntur,& ſi credimus, linguæ hominis ſubditæ futura prædicere. *Plinius lib. 37.c.9.*

APODOSIS.

Hac fabula ſignificatur ea,quæ ſemper adhibenda eſt in loquendo, prudentia, maximè vbi de rebus futuris, atque incertis agitur. Oculum oportet habere in lingua; hoc eſt prudentiſſimam in omni ſermone conſiderationem: ὅπερ γὰρ ὀφθαλμὸς ἐν σώματι, τοῦτο δὴ φρόνησις ἐν ψυχῇ. *Quod eſt oculus in corpore, hoc prudentia in mente.* *Oui.2.Faſt.*

Sæpe illi dixerat Almo.
Nata tene linguam: nec tamen illa tenet.

XL. IASPIS.

Nil ortum tale fatemur.

VINCENTIVS Beluacenſis in ſpeculo naturali refert Iaſpidem inueniri amœnæ pulchritudinis in qua ſpecies viri emineat, clypeum è collo ſuſpenſum geſtantis, & ſubiectum pedibus ſerpentem calcantis. Meminit quoque poſt Vincentium F. Rueius lib. 2. de gemmis, vbi alius quoque Iaſpidis mentionem facit, quam Galenus dicitur in digito geſtaſſe. Cernebatur in ea homo faſciculum herbæ col-

lo implicatum gerens, cuius virtus omnes morbos discernebat, sanguinemque restringebat.

APODOSIS.

Num verò præclara Iaspis Deipara quæ Christum tulit, qui clypeo fidei, & verbi diuini gladio fortem illum armatum vicit, & antiquum serpentem in humanis cædibus exitiali rabie perbacchatum contriuit?

Synes. in hym.

χθόνιον τῶν μεγάλων ὄφιν
πατρὸς ἤλασας ὀρχάτων.

XLI. LEVCAS PETRA.

Amoris remedium.

LEVCAS petra amoris remedium afferre credebatur ijs qui illi insiderent. Ptolemæus Hephæstio. Consentit cum hoc argumento Romana Antiquitas: fuit enim Romæ templum, vbi amor facem vndæ immergebat, & Lethæos latices propinare videbatur hoc emblemate, ἀντέρως.

Ouid 2. Remed.

Est prope Collinam templum venerabile portam,
Imposuit templo nomina celsus Eryx.
Est illic Lethaus amor qui pectora sanat,
Inq; suas gelidam lampadas addit aquam.
Illic & iuuenes votis obliuia poscunt,
Et si qua est duro capta puella viro.

APODOSIS.

Leucas, seu alba petra, Christus est, totus candore collucens, qui impuri amoris flammas & prauos animi motus suo cruore restinguit.

Synes. Hymn. 6.

Εὐρίπου πλοχοὰν ἱστὰς ἀλήτην,
Τερσαίνων ὀλοοὺς κλύδονας ὕλης.
Euripi æstum sistens vagum,
Mulcens tetros fluctus hyles.

XLII. LIPARIA.

Luxuria.

LIPARIA suffita omnes bestias euocare dicitur. Isid. Orig. lib. 16.c.14.

APODOSIS.

Pessimus luxuriæ odor voluptuarios homines illectat, & instar belluarum effusos in omnium libidinum sordes eiectat.

Luxuries prædulce malum: quæ dedita semper
Corporis arbitrijs hebetat caligine sensus,
Membraq; Circæis effeminat acrius herbis.
Blanda quidem vultu, sed qua non tetrior vlla,
Interius fucata genas, & amicta dolosis
Illecebris, toruos auro circumlinit hydros.
Illa voluptatum multos innexuit hamis.

Claud. l. 2. de laud. Stilic.

XLIII. LYCHNIS.

Sapientia.

LYCHNIS ex genere ardentium lapillorum est appellata, à lucernarum flagrantia: gignitur in multis locis, sed apud Indos probatissima. Est huius duplex facies, vna quæ purpura radiat, altera quæ cocci rubore. A sole excalefacta, aut digitorum attritu, paleas & chartarum fila ad se rapere dicitur. Sculpturis resistit, ac si quando sculpta fuerit, dum imprimit signa, quasi quodam animali morsu partem ceræ retentat. *Isid. Orig. l. 16. c. 13.*

AP. Clara est, & ardens sapientia, & tum cœlesti purpura radians, tum cocci rubore accensa, omnibus fortunæ telis resistit, nusquam se deformari patiens. Eadem ad se paleas, & folia hoc est genus humanum, allicit; sed non antequam magni illius Iustitiæ solis flammas conceperit: tunc enim

Prudent de S. Cypriano

Sedem animæ penetrat, mentem fouet, & pererrat artus.
Sic Deus interius sentitur, & inditur medullis:

XLIV. MAGNES ORIENTALIS.

Concionator pius.

IN Sardiniæ mediterraneis ad radices montium, qua parte vergunt ad Orientem, Magnes inuenitur ferrum trahens. Qui verò inuenitur ea parte quæ ad Occidentem, Meridiem, aut Aquilonem spectat, non trahit. Leander.

APODOSIS.

Ferreum populum trahunt ad amorem Dei concionatores, qui syncera mente Deum spectant: qui aliam in partem abripiunt, nec orientem illum Iustitiæ solem habent in pectore, multum aliquando sudant, nihil verò proficiunt.

Pittacus.

Πρὸ πάντων σέβου τὸ θεῖον.

Aurel Prudent περὶ στεφάνων.

Spiritus ille Dei, qui fluxerat in Prophetas,
Fontibus eloquij te cœlitus actus irrigabit.
O niue candidius linguæ genus, ô nouum saporem,
Vt liquor Ambrosius cor mitigat, imbuit palatum.

XLV. MAGNES AD ANNVLOS.

Exempli vis.

D. Aug. de Ciu. Dei l. 21. cap. 4.

MAGNES lapis non solum ferreos annulos trahit, sed (vnde longa plerumque concatenatio ferri) vim etiam annulis ipsis infundit, qua hoc efficere possunt.

APODOSIS.

Magistri pii & eloquentes vim suam deriuant in discipulos, vt ipsi vicissim alios ad amorem virtutum rapiant, omnesque Christo concatenati feliciter adhærescant, D. Ambrosius: *Est insitum bonis vt castum pudicus, prudentem sapiens, misericors liberalē, affectu pio diligat, & virtutes suas in aliis amet.* Re-

ctè etiam dicetur de Deo qui pios ad ſe quaſi amoris ſyderite tactos illicit ſibi omnes conglutinatos.

XLVI. MYNDAN.

Virginitas.

LAPIS Myndan niueo candore circumfuſus, hanc vim habere dicitur, vt à ſe feras longe arceat, & ab earum morſibus ſecurum hominem præſtet. Leont. Byzant. Μύνδαν καλούμενος πάνυ λευκός, ὃν ἐὰν κατέχῃ τις, οὐδὲν ὑπὸ θηρίων ἀδικεῖται. Hoc ipſum virginitati tribuetur contra dæmones. In eodem genere ſymboli eſt fons Canathus de quo dixi ſuperius. Nam Iuno quotannis in Canatho fonte tota virginitatis gloria reuireſcit, vt Argiuorum ferunt fabulæ.

l.3.de fluuijs.

Pauſan. in Cor.p.80.

ANTAPODOSIS.

Non ita eſt in mortalibus feminis, in quibus lapſa numquam redit virginitas: vnde πένταθλος ille Athanaſius eius laudes perſequens, ad ſeriam, & diligentem cuſtodiam tanti theſauri hortatur: ὦ παρθενία, στέφανος ἀμαράντινος! ὦ παρθενία, ναὸς Θεοῦ, καὶ ἁγίου πνεύματος οἰκητήριον! ὦ παρθενία μαργαρίτης τίμιος, παρὰ πολλοῖς ἀφανής, ὀλίγοις δὲ μόνοις εὑρισκόμενος! ὦ ἐγκράτεια φίλη Θεοῦ, καὶ παρὰ ἁγίοις ἐγκωμιαζομένη! ὦ ἐγκράτεια παρὰ πολλοῖς μισουμένη, τοῖς δὲ ἁγίοις σου γνωριζομένη! ὦ ἐγκράτεια θάνατον καὶ ᾅδην ἀποφεύγουσα, καὶ ὑπὸ ἀθανασίας κατεχομένη! ὦ ἐγκράτεια χαρὰ προφητῶν, καὶ ἀποστόλων καύχημα! ὦ ἐγκράτεια ἀγγέλων βίος καὶ ἁγίων ἀνθρώπων στέφανος: μακάριος ὁ κατέχων σε, μακάριος ὁ προσκαρτερῶν τῇ σου ὑπομονῇ, ὅτι ὀλίγον κοπιάσας πολὺ χαρήσεται ἐν σοί. Græca tam liquida ſunt vt interpretatione non egeant.

De Virg.

XLVII. ONYX FABII CVNCTATORIS.

Imperatoris virtutes.

IN lapillo Onyce argumentum multiplex artificiosè admodum sculptum se vidisse refert Pierius, quo Fabij Cunctatoris virtutes significarentur. Equino erat capite, humana facie in pectus barbata, gruinis pedibus, cauda pulli gallinacei. Literæ, Fab.

APODOSIS.

In eo numero adumbratæ sunt boni Imperatoris virtutes. Nam principatum in bello ex equino capite, prudentiam ex humano pectore barbato: prouidentiam & cunctationem, atque etiam speculationem ex pedibus gruinis; victoriam ex pulli gallinacei cauda interpretamur.

XLVIII. OPALVS.

B. Mariæ Virgini.

Isid. Orig. l.16. c.12. OPALVS distinctus est diuersarum gemmarum colore: est enim in eo carbunculi tenuior ignis, amethysti fulgens purpura, smaragdi nitens viriditas, & cuncta pariter sub quadam varietate lucentia.

APODOSIS.

In B. Maria Virgine omnium virtutum species admirabili fulgore collucent. Vt carbunculi ignis micat charitas, fulget vt amethystus temperantia, læto smaragdi virore spes radiat: omnia denique cœlestium ornamenta in eam plena Dei manu congesta gratissimam lucis temperiem impertiunt.

Venant. Honorius Fortun. l. 1. de partu Virgin.

Pulchra super gemmas, splendorem solis obumbrans,
Alta super cœlos, & super astra nitens.
Vellere candidior niueo, rutilantior auro,
Fulgidior radio, dulcior ore fauo.

Cara, benigna, micans, pia, ſancta, verenda, venuſta,
Flos, decus, ara, nitor, palma, corona, pudor.

XLIX. PANTARBA.

Eloquentia.

LAPIS Indicus admirabili fulgore collucens, & *lib* 3.c.14. omnes lapides inſtar examinis apum ad ſe pertrahens. Philoſtr Apollon. νύκτωρ μὲν τὴν ἡμέραν ἀναφαίνει καθάπερ τὸ πῦρ. ἔσι δὲ πυρσὴ καὶ ἀκτινώδης, εἰ δὲ μεθ' ἡμέραν ὁρῷτο, βάλλει τοὺς ὀφθαλμοὺς μαρμαρυγαῖς μυρίαις. τὸ δὲ ἐν αὐτῇ φῶς πνεῦμά ἐστιν ἀῤῥήτου ἰσχύος, πᾶν γὰρ τὸ ἐγγὺς εἰσποιεῖ αὐτῇ, τί λέγω τὸ ἐγγύς, ὅσι σοι λίθους ὁπόσας βούλει καταποντῶσαι ποι, ἢ τῶν ποταμῶν, ἢ τῆς θαλάττης, καὶ μηδὲ ἐγγυς ἀλλήλων, ἀλλὰ σποράδας, καὶ ὡς ἔτυχεν, ἡ δὲ ἐς αὐτὰς καθιμηθεῖσα ξυλλέγεται πάσας, τῇ τοῦ πνεύματος διαδόσει, καὶ ὑποκνίσοντας αὐτῇ βοτρυδὸν οἱ λίθοι καθάπερ ὁμήνος. *Noctu diem velut ignis oſtendit, quoniam igneus eſt, ac radioſus: ſin vero poſt diem aſpiciatur, innumeris coruſcationibus oculos ferit. Id autem quod in ipſo lumen fulget, ſpiritus eſt potentia admirabilis. Quicquid enim prope eſt ſibi conciliat: quid autem dico prope iacentes lapides ipſum congregare? cùm liceat petras quotcumq; velis alicubi demergere, aut in mari, aut in fluuio, & illas non prope adinuicem, ſed ſparſim, vtcumq; contigerit. Poſtmodum verò hic lapis ad eas demiſſus ſui ſpiritus diſtributione omnes colligit. Ita vt coaceruati lapides tanquam examen apum illi ſubiaceant.* Addit ſummam eius magnitudinem pollicis vnguem adæquare: gigni vero in concauis terræ, profunditate paſſuum quatuor. Tantùm verò ipſi ſpiritus ineſſe, vt intumeſcat, & plerumque ſcindatur terra, vbi eiuſmodi lapis concipitur. Inquirere autem ipſum nemini licet, auſugit enim niſi ſumma cum ratione trahatur.

APOD. Eloquentiæ verus typus eſt Pantarba,

qua-

Cic.1. de Orat. qua nihil specie præstabilius, nihil forma augustius, quæ dicendo tenet hominum cœtus, mentes allicit, voluntates quocumque vult impellit. Aliarum quoque hic ἑρμηνειῶν latissimus potest esse campus.

PAVSILYPOS, lapis in aranea apula.

L. PHENGITES SEV DOMITIANI PORTICVS.

Mundus speculum beneficentiæ diuinæ.

Suet. in Domitiano. cap.14. DOMITIANVS tempore suspecti periculi appropinquante sollicitior in dies porticuum in quibus spatiari consueuerat parietas Phengite lapide distinxit: è cuius splendore per imagines quicquid à tergo fieret, prouideret; quid si corda per Phengitem videre potuisset?

APODOSIS.

Totus ex Phengite mundus in ipso quacumque te vertas, Dei Opt. Max. benignitatem in tot & tam varijs rebus creatis quasi speculis vides renidentem.

Iouis omnia plena,

lib.36.c.22. Nota quoque ex Phengite lapide Seiæ Fortunæ ædem fuisse conflatam. *Nerone Principe in Cappadocia repertus est lapis duritia marmoris candidus atq; translucens, etiam qua parte fuluæ inciderant venæ, ex argumento Phengites appellatus. Hoc construxerat ædem Fortunæ, quam Seiam appellant, à Seruio Rege sacratam, aurea domo complexus.*

Seia Fortuna.

LI. PYRITES EQVITVM VELLERIS AVREI.

Zelus Religionis.

EQVITES velleris aurei à Philippo Bono instituti & eius filio Carolo Audaci ornati, torquem gestabant

ſtabant auream: huic intextum erat ferrum, quòd è venis lapidis flammæ ſemina elicere, atque excutere videbatur, In ſumma parte pendebat vellus aureum. Paradinus ferro hoc lemma affigit. *Antè ferit quàm flamma micet.* Velleri autem: *Pretium non vile laboris.*

APODOSIS.

Significat egregios animos Deo incitante cœleſtes amoris flammas ad defenſionem religionis concipere; quibus cùm toti exardeſcant, præclara obeunt facinora, & ſibi ad vellus aureum, an potius ad beatam immortalitatem viam muniunt?

Ardens euexit ad æthera virtus.

LII. SAPPHIRVS MOSIS VISIONE INCISA.

Turgere corde Deum.

ADMIRATIONEM omnem ſuperat illa Sapphirus, in qua viſio Moyſis, & lex Decalogi naturaliter impreſſa fuiſſe dicitur. Cuius meminit S. Epiphanius Epiſcopus Cyp. τὴν τοῦ Μωσεῶς ὀφθεῖσαν ὀπτασίαν ἐν τῷ ὄρει καὶ δοθεῖσαν νομοθεσίαν ἐπὶ σαπφείρου πεφυκέναι. Simile eſt quod de Pyrrhi Achate commemoratum eſt à nobis ſuperius, grauium hiſtoricorũ literis celebratum. Verùm tanto præſtat Sapphirus Achati, quantum profanorum numinum ſimulachris diuinarum rerum effigies antecellunt. *lib. de 12. gemmis.*

AP. Hæc Sapphirus à ſummo ſacerdote geſtabatur in pectore. Quo certè ſymbolo deſignabat cor eorum qui præſunt Eccleſiæ, debere eſſe quaſi ſanctarum legum, diuinorumque myſteriorum perpetuum quoddam domicilium. Qui hanc rerum altiſſimarum ſcientiam præclaro concentu moribus accommodant. *Aur. Prud. in Cathem.*

Templum conſtituunt perenne Chriſto
In cordis medij ſinu ac receſſu.

LIII. SAPPHIRVS CARBVNCVLI PARENS.

Θεοτόκῳ.

QVEMADMODVM Sapphiri visceribus nascitur lapis sanè pretiosus, & ipso qui genuit pretiosior, lucidus & splendens carbunculus: ita ex Virginum gemmâ Mariâ natus est ille lapis angularis excisus de monte sine manibus, matre nobilior, & matri totius nobilitatis auctor.

De Sapphiro Dioscorides, l. 5. 114. Epiphanius in l. de 12. Gemmis.

APODOSIS.

O virgo insignis, mater pia, nobile semen,
Quam Deus impleuit totius orbis ope.
Fructu sancta pio renouasti fœdera rerum,
Luciduorq; dies te generante nitet.
In te habitans mundi lumen statione corusca,
Floruit interius per tua membra Deus.
Nunc viuax fulgor penetrans & ad ima profundi,
Orbem alit, astra tegit, Tartara luce replet.

THRASYDVLVS, Lapis in Myrmecoleone.

LIV. TVRCA.

Amicitia fidelis.

GEORGIVS Agricola libro secundo de gemmis, lapilli meminit, quem vulgo Turcam vocant. Ait insulano cuidam hanc gemmam fuisse, magni pretij, & eximiæ pulchritudinis. Cumque is fati legibus concessisset, gemma quasi domini morti illacrymasset, infuscata nitoris gloria longè obscurior apparere cœpit.

APO. Poterit esse fidelissimi amoris symbolum in amico, qui demortui socij memoriam perpetuis lachry-

lacrymis & mœrore prosequatur. Lemma erit, *Tecum perierunt gaudia nostra.*

LV. VERITAS SAPPHIRINA ÆGYPTIORVM.

Iudiciorum æquitas.

IVDICES aqud Ægyptios iidem fuere qui sacerdotes: inter quos princeps erat Iustitiæ omnium natu maximus, idem iustissimus, & æquitatis tenacissimus putabatur, qui imaginem ex sapphiro gemma confectam gestabat, quæ vocabatur veritas; καὶ ἐκαλεῖτο τὸ ἄγαλμα ἀλήθεια. Æl. variæ histor. l. 14. cap. 34.

APODOSIS.

Veritas non in Sapphiro, sed in intimis visceribus & medullis à iudicibus gestanda est, sine qua nulla iustitia, nulla virtus est. Socrates idem dicebat esse verita tem & virtutem. Plato non ipsum quidem summū bonum, sed ei adhærere sicut Soli lucem: esse, inquit, ἀγαθοειδῆ, non ipsum ἀγαθὸν de rep. 6. & οὐδὲν οἰκειότερον σοφίᾳ τῆς ἀληθείας εἶναι. *Nihil affinius, familiariusq; sapientia quàm veritatem esse.*

LVI. SARDONIX AD CERAM

Puritas.

SARDONIX constat tribus coloribus, subterius nigro, medio candido, superius minio. Hæc sola in signando nihil ceræ euellit. Isid. Orig. l. 61.

AP. Rari sunt & illustres animi, qui cum adhærescant corpori, nihil tamen ex eo terrenæ contagionis capiunt, sed purum seruant.

Æthereum sensum, atq; aurai simplicis ignem.

Itaque infra pedes res humanas habent, puro virtutum candore collucentes: tum in apice miniati,

hoc

hoc est, primis futuræ gloriæ radijs iam afflati, igneo charitatis rubore purpurascunt.

Hor. ep. 3. li. 1.

Frigida curarum fomenta relinquere posses,
Quo te cœlestis sapientia duceret ires.
Hoc opus hoc studium.

LVII. SCYRVS.

Concordia.

Pl. l 36. c. 17

SCYRVS lapis qui in insula Scyro nascitur, mirum id habet, vt integer enatet, comminutus mergatur.

APODOSIS.

Coniuncta stat & eminet societas; quæ dissipata mergitur. Nam

Iuuen Sat. 2. vers.

Defendit numerus iunctæq; vmbone phalanges.
46. *Commune periculum concordia propulsandum.* Cornel. Tacit.

Luc l. 4.

Æterno complectitur omnia nexu.
Tot rerum mistiq; salus concordia mundi,
Et sacer orbis amor.

LVIII. SELENITES.

Regum exempla.

p. 109. Isid. l. 16. c. 10. Psellus de Selenite. Taurus in Ægypto cuius cauda cum Luna videtur crescere & minui.

SELENITES lapis continet in se Lunæ imaginem, quam iuxta cursum astri ipsius perhibent in dies singulos minui atque augeri. Solin. Meminit quoque Psellus de lapidibus, his verbis: ὁ σεληνίτης, καλεῖται δὲ οὗτος ὅτι ὀφθαλμὸν οἷόν τινα συναυξόμενον τόπον καὶ συμμειούμενον ταῖς τῆς σελήνης αὐξήσεσι καὶ συμμειώσεσι δείκνυται & Anonymus quispiam Græcus ait esse in Ægypto, ἱερὸν ζῶον ἐν τῇ Αἰγύπτῳ ταῦρον ἀνακείμενον τῇ θεῷ, οὗ σοβὴ συνηύξανεν αὐτῇ, καὶ συν. μειοῦτο. Simile affertur de puteo ad Nylum qui crescit & decrescit ad amnis rationem.

APO. Vt superiores virtutes influunt, ita se habent

bent inferiora. Quales sunt principes, tales esse solent populares.

In commune iubes si quid censesq́ue tenendum,
Primus iussa subi Tunc obseruantior æqui
Fit populus, nec ferre vetat, cùm viderit ipsum Claud. ad Honorium.
Authorem parere sibi. Componitur orbis
Regis ad exemplum: nec sic inflectere sensus
Humanos edicta valent, quàm vita regentis.

LIX. SYNODITES.

Tantus amor cœli.

LAPIS Synodites pusillus Solem habet impressum, & Lunam ad Solis varios aspectus crescentem & decrescentem. Damascius in vita Isidori.

Nonnus Panopolitanus eius lapidis disertè meminit, atque hæc incrementa, & damna secundum varias Lunæ facies contingere. Sic autem ille: in Dionysiacis.

Τῇ δὲ σελήνης
Εἶχε λίθον πάλλευκον, ὃς ἰυκεςάοιο θεαίνης
Λειπομένης μινύθει καὶ ἀέξεται, ὁππότε μήνη
Ἀρτιφανὴς σέλας ὑγρὸν ἀποςίλβουσα κεραίης
Ἠλίου γενετῆρος ἀμέλγεται αὐτόγονον πῦρ.

illa luna
Candidum habebat lapillum, qui cornigera Dea
Deficiente minuitur, & augetur, quando luna
Noua humidum iubar emittens cornu,
Solis patris sugit primigenium ignem.

APODOSIS.

Symbolum esse potest hic lapillus animæ Deo penitus adhærescentis, de qua dici illud potest.

Tantùm spectabat euntis
Ora Dei, vultusq́ue suos flectebat ad illum.

LX. SMARAGDVS.

Typus virginitatis.

Alb. Mag. & Rueius l. 2. de Gem.

SMARAGDVM Virginitatis symbolum esse alibi ostendimus: qui adeo impatiens Venereæ consuetudinis esse perhibetur, vt insignis Smaragdus Reginæ Hungariæ, cum ipsa marito consuesceret, memoretur in tres particulas concisus atque confractus.

Theop. de lapidibus.

De hoc lapide Theophrastus ait: ἐστὶ δὲ σπανία καὶ τὸ μέγεθος οὐ μεγάλη: Addit, nisi credamus Ægypti Regum annalibus, quibus traditum est Regi illorum à Rege Babylonio missum Smaragdum muneri quatuor cubitorum longitudine, & trium latitudine: Item in Iouis obelisco fuisse positos quatuor Smaragdos quadraginta cubitorum longitudine; latitudine verò partim trium, partim duorum.

LXI. BACTRIANORVM SMARAGDI.

Diuitiæ dona sunt Dei.

Plin. l. 37. c. 5. & Teoph. de lapidibus

BACTRIANI Etesijs flantibus colligunt Smaragdos ex commissuris saxorum: συλλέγουσι δὲ αὐτοὺς ὑπὸ τοὺς ἐτησίας, τότε γὰρ ἐμφανεῖς γίνονται κινουμένης τῆς ἄμμου διὰ τὸ μέγεθος τῶν πνευμάτων.

AP. Aspirante Dei fauore qui per Etesias significatur, omnis non modò terrena, sed & cœlestis in nos influit opulentia, atque ex ipsis rerum asperitatibus summa gloriæ suauitas decerpitur.

Lucan. l. 1.

O faciles dare summa Deos!

Et Claudius Marius Victor,

in præfatione ad Deū.

Omnia posse tuum. Nec in hoc tua gloria tantùm est,
Quòd præstanda facis bonus auctor, sed quod & ipsū
Vt possis præstare facis, causasq; secundas
Inuoluis primis: quod qui tua munera sentit,
Munus & ipse tuum est.

LXII.

LXII. TRIOPHTHALMOS.

Trinitas.

TRIOPHTHALMOS Cumonyce nascitur tres hominis simul oculos exprimens.

AP. Triophthalmos tres oculos habens commixtos, & vna luce fulgentes, symbolum Trinitatis est, quæ à D. Gregorio Nazianzeno appellatur φάος ἓν τριλαμπὲς, *lumen vnum triplici face* (quasi oculo) *collucens. Quomodo si cereus illuminetur ex alio, vnus ex vtroq; ignis coruscat, duo licet cerei sint : ista tamen flamma est in secundo, quæ refulget in primo : Ita dominus noster Iesus Christus, in quantum possunt magnis parua conferri, cum patre alius est in persona, sed non alius in substantia vel natura.* *Plin. lib. 37. cap. 11. in odis.* *Euseb.*

Nicolaus Cussanus Cardinalis in summis montibus stagnum vidit, in cuius medio scaturigo aquæ limpidissimæ appareret è fonte imo qui oculis non pateret, sed solo intellectu comprehenderetur : nec dubitauit hoc ipso symbolo ad sacrosanctæ Triadis veritatem demonstrandam vti : Stagnum (inquit) à scaturigine, scaturigo à fonte differt : tria sunt & vnũ sunt : aqua nec influit aliunde nec effluit : eius tamen humore vicina omnia prata vegetantur. *Hæc ille.* *Emissenus hom. 4. de sym. & Casa. Arelat. homil. 4. de Pasch.*

Ad idem argumentum refer tres soles, quos Iulius Obsequens, & post eum Suares de Mysterijs in Hispania visos fuisse, & repente in vnum coaluisse memorat. *lib. 2. Cribrat. Alcorani.*

LXIII. VITRVM AB HYDRARGYRO INTACTVM.

Virgo à peccati noxa immunis.

Ex Isidor. lib. 16. cap. 18.

HYDRARGYROS siue argentum viuum, vasa aurea, argentea, ærea, ferrea, lapidea, & cæte-

ras naturas perforat, vitrum minimè lædit: quod ego memini me breui poëmatio prosequutum.

Conspicuos inter naturæ splendet honores
Fusilis argenti species, cui plurimus Hermes
Incubat, & pleno liquidum se numine fundit.
Nempe Deus gestit viuis animare metallum
Flatibus, & tenues argento claudere vitas
Ignea vis infusa micat, leniq; fluentem
Materiam tractu penetrat: non inditus humor
Terreniue hebetant ortus, miniataq; massa.
Quod si constrictum vinclis, & carcere cæco
Impedias, furit vsq; tamen, lucisq; cupido
Indignata premi vacuas se librat in auras,
Mulcibri cum vis infesti admota lacessit,
Et tumidam irritat ca is feruoribus iram.
Siue auri retinere paras, siue aggere ferri,
Siue etiam affini vinctum sociare metallo,
Emicat, obstantemq; ingrato pondere molem
Rumpit ouans, magnoq; potens domat omnia nisu
Ast vbi viuacis motus constringere vitro
Fert animus, sentit quassas hoc obice vires.
Corpora frustrato pertentat vitrea morsu.
Ceu quando allisi ponunt ad littora fluctus,
Aut vis indocilis Boreæ, cum flamina rauco
Præludit; tentatq; viam, si fortè seuero
Æolus hunc adamante ligat, cadit improbus auræ
Impetus, & fractam recoquit sub pectore bilem.
Vnde subest tenui tam magna potentia vitro?
Quis Deus inclusas tam miti corpore vires
Armat in audaces occulti syderis iras?
Nulla subit, quanquam fragilis, contagia forma,
Stigmatis impatiens, & amico lumine fulget.

ALLVSIO.

Est vitrum virgo, labes hydrargiros aui.

LXIV. VNIO EX AQVA ET FVLGVRE.

Ex Gregorio Thaumaturgo.

Incarnatio.

VNIONES in conchis fieri tradunt ex rore, & fulgure: Ros enim, allambentis fulguris vi non modò concrescit in vnionē, sed & ipse vnio celerius Ioue tonante paritur: ὅταν ταῖς κόγχαις ἀντωπούσαις ἐπιλάμπωσιν αἱ ἀστραπαί. Plinius tamen ait, si fulguret, comprimi conchas. Apponam Plinij locum, qui disertè hæc tractat. *Has* (inquit de conchis) *vbi genitalis anni stimulauerit hora, pandentes sese quadam oscitatione, impleri roscido conceptu tradunt, grauidasq; postea eniti, partumq; concharum esse margaritas, pro qualitate roris accepti.* At Solinus Polyhistor *Conchæ sunt in quibus hoc genus lapidum requiritur, quæ certo anni tempore luxuriante conceptu, sitiunt rorem, veluti maritum cuius desiderio hiant Et cùm lunares maximè linquuntur aspergines, oscitatione hauriūt humorem concupitum. Sic concipiunt, grauidæq; fiunt, & de sagina qualitate reddunt habitus vnionum.*

Ælianus li. 14. c. 3.

lib. 9. c. 35.

APODOSIS.

D. Gregorius Thaumaturgus de incarnatione explicat, & fulgur, virtutem Spiritus sancti accipit; rorem, purissimum sanguinem Deiparæ Virginis; vnionem, corpus Christi.

uterumq; puellæ
Sidereum mox implet onus, rerumq; Creator
Nascendi sub lege fuit. Stupet innuba tensos
Virgo sinus, gaudetq; suum paritura parentem.

Sedul. l 2.

LXV. ANNVLVS HELENÆ, SEV ASTERITES.

Terrena cum diuinis copulata.

ASTERITE lapide, cuius ea vis est, vt Soli obiectus accendatur, Helena suas obsignabat literas, impressa in eodem piscis Panis figura. Ptolomæus Hephestione cuius hæc sunt verba: πᾶνα ἰχθῦν εἶναι θαλάσσιον κητώδη, ὅμοιον τῷ πανὶ κατ' τὴν ὄψιν ἐν τούτῳ λίθον εὑρίσκεσθαι τὸν ἀστερίτην, ὃν εἰς ἥλιον τιθένται εἶχεν. Ελένη γλυφὴν ἔχοντα αὐτὸν τὸν ἰχθῦν τὸν πᾶνα, καὶ ταύτῃ ἐκέχρητο τῇ σφραγίδι.

APODOSIS.

Poterit in eos torqueri, qui cœlum miscent terræ, & profana diuinis: in eodem enim annulo, cœlesti lapidi iuncta erat figura Panis: nam & hic Piscis Pani similis est, à quo nomen accepit: est autem Pan impurus & salax Deus.

Quid facit stella cum terris, lux cum tenebris, puritas cum impudicitia?

Li. 2. rerum Phryg. *Non bene conueniunt, nec in vna sede morantur.*

Lapis porrò asterites is est, opinor, cuius meminit Hermesianax Cyprius: λίθος καλούμενος ἀστὴρ, νυκτὸς βαθείας πυρὸς δίκην λάμπων.

LXVI. ANNVLI IARCHÆ.

Virtutum præsidia.

ANNVLOS septem Iarcha dedit Apollonio, stellarum septem nominibus insignitos. Phil græcè dixit, καὶ ἑπτὰ ἐπωνύμους ἀστέρων οὓς φορεῖν τὸν Απολλώνιον κατ' ἕνα πρὸς τὰ ὀνόματα τῶν ἡμερῶν. Hos Apollonius singulos, diebus singulis gestabat. Credibile est, fuisse annulos magicos, quos δακτυλίους γεγονητευμένους appellat Clemens Alexandr. quales Excesto Phocensium tyranno fuisse narrat, ex quibus inter se collisis, sonumque excitantibus rerum gerendarum op-

Strom. l. 5. Excesti annuli.

portunitates Rex intelligebat : Malè tamen perijt malus cum ſuis annulis. Ariſtophanis Scholiaſtes φυσικοὺς δακτύλους nominat mitiori vocabulo, & eorum artificium aſcribit Eudemo Philoſopho: φιλόσοφος δὲ ἦν οὗτος ὁ Εὔδημος φυσικοὺς δακτυλίους ποιῶν πρὸς δαίμονα, καὶ ὄφεις, καὶ τὰ τοιαῦτα. *Philoſophus is erat Eudemus, Phyſicos annulos faciens aduerſus Dæmona, ſerpentes, & cætera id genus.*

Ap. Septem annuli Iarchæ planetarum nominibus, & titulis inſignes, totidem ſunt ornamenta virtutum, quarum ſplendor eſt maximus, & in regum vita conſpicuus; Nobilitas, Pulchritudo, Religio, Prudentia, Fortitudo, Iuſtitia, Eloquentia. Nobilitatis hyeroglyphicum eſt luna, quando & in calceis patriciorum poſita, generis illuſtris fidem fecit. Pulchritudini reſpondet Venus regina gratiarum. Sol Dei typus, pietatis, & religionis erit ſymbolum. Saturnus, qui ab Orpheo ποικιλόβουλος nominatur, rectè cum prudentia congruit : Mars, fortitudinem ſuapte natura deſignat. Iupiter quem Callimachus hymno εἰς Δία, δικάσπολον οὐρανίδῃσιν vocat, *Iudicem cœleſtium*, Iuſtitiæ virtutum reginæ erit Indicium. Hermes eloquentiæ præſes, ipſam nobis eloquentiam ſignificabit. Hanc ornamentorum coronam, ſeptem veluti gemmis collucentem qui fuerit ſortitus, magna contra vim omnem aduerſam præſidia habiturus eſt.

LXVII. ANNVLVS SALOMONIS.

Sapientiæ typus.

CIRCVMFERTVR fabuloſa narratio ex Arabico codice de annulo Salomonis, quę mihi ſemper viſa eſt ab hiſtoriæ fide aliena. Aiunt quippe Salomonem Regem annulum fatalem habuiſſe, cui vis illa mirabilis ſapientiæ tenebatur implicata. Quamobrem

obrem cùm ad Iordanis ripas lauandi caussa venisset, Mulierum quæ Regi sanam mentem inuidebant blanditiis inescatus, annulum deposuit; quem cùm Sirenes illæ in profluentem abiecissent; repente totum illud sapientiæ flumen exaruit, & tardo hebetique putabatur ingenio, qui antea omnium hominum ferebatur sapientissimus. Verum cùm in exenterati piscis visceribus repertus annulus denuo Salomoni redditus esset, omnis in eo sapientiæ vigor visus est repubescere. Meminit huius narration. Pineda.

3 de rebus Salomonis.

APODOSIS.

Fabula rectè ostendit mentis, consilij & sapientiæ conciliatriculas esse prædatrices impudicas fœminas, sapientibus remis velisque fugiendas,

Martial. l. 3

Sirenas hilarem nauigantium pœnam,
Blandasq; mortes gaudiumq; crudele.

LXVIII. HOROLOGIVM CAROLI QVINTI IN ANNVLO.

Audacis tanta est industria dextræ.

HOROLOGIORVM miracula, in quibus nobilissimorum artificum triumphat industria, nemo nescit, sed illud omnem admirationem superat, quod peritissimus artifex in Caroli V. annulo Horologium cum tot librament is currentibus, & recurrentibus rotulis inclusit. Quid maius quàm cœli illius vertentis effigiem, & tantam, tam variam subtilissimarum partium compagem in gemmam includere?

AP. Sapiens momenta temporum & rerum habet in manu,

Felix cui cœlum, terraq; patebant
In digitis.

LXIX. SICLI SANCTVARII.

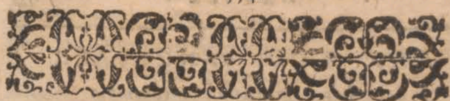
Sacerdotum & religiosorum exempla.

SIcli legitimi iubentur in sacris capi ad mensuram Sanctuarij, quia mensuræ & pondera, quæ essent regulæ cæterarum adseruabantur in Sanctuario, vt si quid hominum profanorum vsus consuetudoq; deprauasset, ad typum illum reformaretur. *Accipies siclos per singula capita, ad mensuram Sanctuarij.* *Leuit. 5.*

APODOSIS.

Similes omnino sunt Sicli Sanctuarij sacerdotes & religiosi, qui in ipso quasi Ecclesiæ Sanctuario constituti, eam debent præferre in moribus integritatem quæ omnibus exemplo esse possit, vt eorum vita, cæterorum sit *perpetua quædam censura & disciplina:* quod assequentur *si loquantur vt oracula, viuant vt numina.*





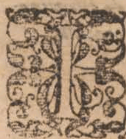
PARABOLARVM HISTORICARVM

LIBER DVODECIMVS.

TECHNICVS SIVE DE *manufactis.*

I. ACADEMIA PROMETHEI.

Collegium Nobile.



N Academia Promethei Musarum, & Mercurij, item Herculis & Mineruæ monumentis insigni, ara extructa cernitur, ex qua homines in vrbem accensas lampades præferentes decurrunt. In eo autem certamen est, vt in cursu accensæ conseruentur, cuius enim fax extincta fuerit, is victoria successori cedit: eademque ratione ille tertio: quod si nulli ardentem perferre licitum fuerit, palma in medio relinquitur.

Pausan in Att memi. Oppi.l.2. de vena. vers. 30. Herod. in Vran. Schol Aristoph. & Lucretius.

AP. Ex optimis Gymnasijs tanquam ex ipso Musarum, Mercurij & Herculis Μουσαγέτου sacrario lux sapientiæ petitur, cuius ductu si quis vitæ cursum instituat, ne sibi ad palmas, & magnarum rerum decora compendiariam sternit viam: At qui semel acceptam lucem sua nequitia patitur extabescere, ignominiæ & calamitatis futurum est mancipium. Felix igitur quem hæc sapientiæ lampas regit, quem vt ait Maximus Tyrius, ὑπεδέξατο ἡ Ἀκαδημία καὶ βαθεῖα χολὴ, καὶ λόγοι καλοὶ, καὶ θεωρία ἄπταιστος.

Orat.6. de vita contemplatiua.

II. AM-

II. AMPHOTIDES XENOCRATIS.

ΑΜΦΟΤΙΔΕΣ ΞΕΝΟΚΡΑΤΟΥΣ.

Aurium sensus regendus doctrina.

XENOCRATES Amphotidas siue aurium munimenta pueris potius, quam Athletis applicanda dicebat: quod hi verberibus, illi verbis, quorum aliquando periculum maximum est, pateant.

APODOSIS.

Amphotides munimen sanctæ doctrinæ aduersus lenocinia verborum. Senec. ad Lucil. epist. 31. *Ad summum sapiens eris si clauseris aures, quibus ceram parum est obdere, firmiori spissamento opus est, quam vsum in socijs Vlyssem ferunt.* Atheniensibus oraculum de optimo Reip. statu consulentibus responsum est, fore beatam vrbem si puerorum auribus quod optimum esset, & pretiosissimum appenderent. Hoc de salubri doctrina intelligebatur: Illi de gemmis & monilibus acceperunt, vnde lata errori ansa. *Dixi alibi fusius ex Dione Prusao.*

Plutarch. de Audit. initio.

Oraculum de inauribus.

III. AMPHIARAI TELVM.

Ἐκ πόνου κλέος.

AMPHIARAI telum ab aquila sublime raptum, & in terram iterum delapsum, cessit in laurum. Plutarch in parall. τῶν ἅμα πολυνείκει ἐνωχουμένων λοχαγῶν ἀετὸς καταπτὰς τὸ ἀμφιάρεω ἐβάστασε δόρυ εἰς ὕψος, καὶ εἴασε, τὸ δὲ παγὲν ἐν γῇ, δάφνη ἐγένετο.

AP. Labor nobis instar teli est, gloriæ autem velut lauro vestitur à Deo.

Εὔκλειαν ἔλαβον οὐκ ἄνευ πολλῶν πόνων.
Φιλεῖ δὲ τῷ κάμνοντι συσπεύδειν Θεός.
Gloriam assequutus sum non sine multis laboribus.
Solet laborantem Deus pariter adiuuare.

Euripid. in Andromed. & Æschylus apud Stob. Serm. 29.

IV. ARA PVRA

Sanctitas.

VNAM duntaxat in Delo aram fuisse puram memorant, nullius animalis cæde inquinatam, nulla cruoris stilla aspersam, ad quam solam in orbe terrarum Pythagoras solebat accedere. Clemens Alexandrin. ἀλλὰ τὸν μὲν ἀρχαιότατον βωμὸν ἐν Δήλῳ ἁγνὸν εἶναι τε θρυλλήκασι, πρὸς ὃν δὴ μόνον καὶ πυθαγόραν προσελθεῖν φασι, φόνῳ καὶ θανάτῳ μὴ μιανθέντα. Ibi enim tantum offerebantur suffimenta.

Strom. li. 7. pag. 515.

Interpretatur idem Clemens Alexandr. & sanctam animam esse dicit ac orationis Thymiama: τὴν δικαίαν ψυχὴν, καὶ τὸ ἀπ' αὐτῆς θυμίαμα. Talis fuit anima B. Virginis *à sanguinibus*, hoc est peccatis intacta.

V. ARÆ CISSIORVM.

Honor viuorum, vel Solem Orientem adorare.

Philost. in Apollonio.

CISSII Xerxi aram vnam, duas Dario, multas Dariæo qui tum florebat, extruxerunt.

APO. Homines parciùs colunt eos à quibus nihil commodi sperant, & Solem quod aiunt Orientem omnes adorant: οὐκ ἀείδω τὰ παλαιά, καινὰ γὰρ ἅμα κρείσσω, νέος ὁ Ζεὺς βασιλεύει *Non cano vetera, noua si quæ sunt eadem quoq; meliora, nunc iuuenis Iuppiter dominatur* (inquit ille.) Quo in argumento memorabile est quoque exemplum Attici, qui Herodis opulentissimi Sophistæ Pater fuit. Is enim cum Scopelianum tum in Rhetorum ludo regnantem audiuisset, hunc vnum eximiè veneratus, veteres ita contempsit, vt eorũ Hernias, hoc est statuas quas in suarum ædium porticibus antea coluerat, lapidibus peti iuberet. Author est Philostratus in Scopeliano. Pindarus Olymp. od. 9. acutè dixit in hanc sententiam.

Αἴνει δὲ παλαιὸν
Μὲν οἶνον ἄνθεα δ' ὕμνων νεωτέρων.

VI. AR-

VI. ARBOR XERXIS AVREA

Diuitiæ infrugiferæ.

AVREA fuit Regis Persarum sella, χρυσοῦς δίφρος, *Iliad. 4. ca.*
vt habet Tzetzes, & aureus lectus, in quo dor- 32
miebat : Iosephus, ἐπὶ χρυσῆς κλίνης καθεύδουσι ad *Anti-*
hæc effusa platanus aurea, smaragdinis racemis di- *quitatum*
stincta, imminebat capiti, cuius meminit Athenæus *Iudaicarũ*
lib. 7. & Aristides apud Phot. imago quædam huius *lib. 11.*
rei in Conopæo Holophernis, de quo sacræ literæ, *P. 16.*
videns autem Iudith Holophernem sedentem in Conopæo, quod erat ex purpura, ex auro, ex lapidibus pretiosis intextum adorauit eum, ex eo vsus οὐρανίσκου (quem nos velum & apicem appellamus) ad nostros reges manauit, fuit omnino non modò Persis, sed & alijs regibus familiare, vt rarò in conspectum prodirent, & si quando darent se in publicum, id quam magnificentissimè facerent Cypriorum reges, quod testatur Athenæus, Thronum habuere spectabilem, quem columbæ quatuor suauissimis vnguentis delibutæ circumuolitantes, ventulum faciebant.

APODOSIS.

Quid capit Xerxes ex vite aurea? vmbram, & eam tenuem, homines similiter, dum in vmbra diuitiarum quiescunt, ex his nihil præter vmbram, hoc est exilis voluptatis simulachrum, si modò voluptas est, capiunt.

Stant sola nominis vmbra.

Ex quo vanissima res est, istis rebus neglecto summo bono pertinacius incumbere,

Quid dignum stolidis mentibus imprecer?
Opes, honores ambiant. *Boet. Me-*
Et cum falsa graui mole parauerint, *tro. 9. l. 3.*
Tum vera cognoscant bona.

VII. AR-

VII. ARCA TYPHONIS.

Dona insidia.

TYPHON perniciem Osiridis fratris machinatus. Arcam elegãtem fabricauit, quam inter pocula ei proposuit minimis, qui eandem corpore impleret suo. Osiris nihil mali suspicatus arcam accipit, & subit, quam deinde plumbo infuso, agglutinatam Osiride infuso proiici iussit in Nilum.

Plutarch. in Osiride.

APODOSIS.

Rectè παροιμιακῷ charactere dicetur in fallacia munera, à quibus ipsi qui capiunt capiuntur: nec tam dona sunt, quam hami futilis cuiusdam prædæ, specie obductis quibus homines velut pisces illigantur.

Mart. Epigr. l. 4. 5.

Munera quod senibus, viduisq; ingentia mittis,
Vis te munificum Gargiliane vocem?
Sordidius nihil est, nihil est te spurcius vno,
Qui potes insidias dona vocare tuas.
Sic auidis fallax indulget piscibus hamus,
Callida sic stultas decipit esca feras.

VIII. ARCHYTÆ COLVMBA.

Conatus irriti.

Gell. lib. 10. cap. 12.

ARCHYTAS faber simulachrum columbæ fecit ex ligno, libramentis ita suspensum, & aura spiritus inclusa atque occulta concitum, vt ipsum euolaret.

AP. Archytæ columbæ similes sunt, qui non Spiritu sancto afflati, sed vanissimæ gloriosæ & fauoris humani aura impulsi, alta quædam & eximia aggredi videntur. Verum vt hic motus debilis est, statim deficiente vento franguntur, pereunt, extabescunt, & vt Archytæ columba ad tecta allisi dissoluuntur. Quamobrem rectè monet Arrianus Epicteti eos qui nondum veræ Philosophiæ fundamenta iecere per soli-

solidum, vt in hominum congressu, atque consuetudine sint prudentes, eos enim duntaxat cereas habere de rebus opiniones quæ primo solis ictæ radio repente liquescunt: πανταχοῦ γὰρ ἰσχυρὸν τὸ δόγμα, ἀνίκητον τὸ δόγμα. Μέχρις ὧν οὖν παγῶσιν ἐν ὑμῖν αἱ κομψαὶ ὑπολήψεις, καὶ δύναμίν τινα περιποιήσησθε πρὸς ἀσφάλειαν, συμβουλεύω ὑμῖν εὐλαβῶς τοῖς ἰδιώταις συγκαταβαίνειν, εἰ δὲ μή, καθ' ἡμέραν ὡς κηρὸς ἐν ἡλίῳ διατακήσεται ὑμῶν εἴτινα ἐν τῇ χολῇ ἐγράφετε. At sine perseuerantia nulla virtus, nulla victoria: nec male Æoles Καμμονίην victoriam à perseuerando nominarunt. Ἀνδριὰς μὲν ἐπὶ βάσεως, σπουδαῖος δὲ ἀνὴρ ἐπὶ καλῆς προαιρέσεως ἑστὼς, ἀμετακίνητος ὀφείλει εἶναι. *Stobæus λογ. α. περὶ ἀρετῆς.*

IX. ASBESTOS LVCERNA.

Fortitudo inconcussa.

TÆGEAE in Arcadia templum Veneris, atq; in eo lampas sub dio, quæ quod mirum est, patenti aëri semper exposita, nullis ventorum flatibus, aut pluuijs extingui potuit, sed iugem flammam aluit, vnde Lychnus Asbestus, seu lucerna inextinguibilis est appellata. *Authores, Athenæus lib 16. Deipnos. Strabo. lib. 9. D. August. de Ciuitate Dei lib. 21. c. 6. Isid. lib. 17. c. 15.*

Facundo stat sacra Deo Tegeatica tellus,
Quæ prima vidit nascentia cornua Lunæ.
Hic domus vraniæ Veneris, cui tecta voluptas
Fertur Acidalijs vnxisse madentia succis:
Hanc decor, & florens Hebe, multusq; Cupido
Peruolat, & faciles spirat clementior auras,
Dum roseo temone vehit per sydera matrem,
Et liquido sudant vndantes nectare Cycni.
Pro foribus Diuæ, vacuoq; sub aere pendet
Lychnus syderea retinens commercia lucis;
Quo sacer assiduo lucet Vulcanus, & ingens
Euomit æterna vigiles in lampade flammas,
Quas nulla Æolius tempestas obruit alis.
Non si prorumpant effracto carcere venti,

Et di-

Et diras acuant longis stridoribus iras,
Non si tristis hiems fœdis glomerata pruinis
Incubet, & pluuio madefactet sydere mundum.
Vna inter nigras acies, cœliq; furorem
Fax micat, & flamma radians victrice superbit;
Seu lapis Asbestus viuacis semina tædæ
Nutrit, & arcanis reparat feruoribus ignes,
Seu Venus ipsa suos argento afflauit honores,
Et puro ardentem radiauit lampada sole.
Sæpe choros agitans circumq; ex b. aridus amorum
Gestit in amplexus, & stillat balsama plumis.
Et quæ nocturnis incendunt æthera pompis,
Certatim inuitant stellæ, quæruntq; vicissim
Quas cœli velit illa plagas, quem postulet axem,
O digna æthereis conjurgere sedibus hospes
Lampas, & astrorum rutilas augere choreas.

ALLVSIO.

Lactant. lib. 5. *Talis est fortitudo inter aduersa Virtus non potest cerni, nisi habeat contraria, non potest esse perfecta nisi exerceatur aduersis.* In eodem genere est ara Erycinæ Veneris sub dio semper ardens. *Ælian. lib. 10. c. 60.*

X. BABYLONII MVRI.

Castitas.

Philost. Apollo. li. 1. c. 18. BABYLONII muri à Semiramide structi quadringentorum & octoginta stadiorum ambitum complectebantur, in altitudinem tria semijugera tollebantur, cum essent paulò minus iugeris crassitudine.

APODOSIS. *ex Synesio.*

Synesius castitatem τοῖχον σεμιράμιδος appellat, quæ pectus humanum aduersis cupidinis tela, & libidinis assultus præmunijt, efficitque vt teneræ virgunculæ quæ infima auricula videbantur molliores, omnes suppliciorum immanitates corpore exceperint, priusquam pudicitiam proderent, D. Chrysost. lib. de

lib. de Virginitate, eandem esse Martyrij & virginitatis fortitudinem, eadem certamina, vtrique etiam parem coronam constituit. Διὸ καὶ οἱ στέφανοι πάλιν ἴσοι, ἐπειδὴ καὶ τὰ παλαίσματα αὐτοῖς παράλληλα κεῖνται.

XI. BACVLVS TAVVOMENIENSIS TRAPESITAE.

Fraus peruersa.

HIC excauatæ arundini depositum suæ fidei aurum indidit, qua pro baculo vtebatur; atque apud Iudicem vocatus ab aduersario, repentè scipionem, in quo erat aurum collocatum, tantisper eidem committit, donec sublatis manibus iurasset se depositum reddidisse, quod fecerat, mox baculum simul cum indita pecunia recipit. *Conon apud Photium.*

AP. Παροιμιακῷ σχήματι torquebitur in fraudulentos, & periuros, qui verborum ambagibus caliginem oculis effundentes, tum demum euasisse se putant, cùm Nemesis à tergo vrgeat.

Deum dum peieras ne te putes latere.

XII. CALCEVS RHODOPES EX QVO FORMAM REX ÆGYPTIORVM Virginis coniecit.

Beatitudinis species ex præsentibus bonis coniicitur.

RHODOPE puella, dum lauaretur, alterum è calceis de manu ancillæ abreptum Memphim (vrbs est regia) deportat aquila, & in Regis, qui tum fortè iura reddebat populo, dimittit sinum; ille calcei concinnitate, & rei nouitate permotus, per totam regionem certos homines dimittit, qui eam inquirant, cuius esset calceus, reperiunt in vrbe Maucratitarū, inuentamque Rex vxorem ducit. *Strab. li. 17. Ælian l. 13. cap. 33. var. hist.*

AP. Bonorum quibus hic fruimur copia, & amœ-

nitas, cœlestis beatitudinis indicium præbet. Quantus est, & quàm magnificus in cœlo, qui hæc largitur in terris? Quantus in patria, qui hæc concedit in exilio? Quam pulchra sunt cœli interiora, si exteriora tantum habent dignitatis? D. August. *Visuri sumus quandam visionem, quam nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, visionem quandam, visionem præcellentem omnes pulchritudines terrenas auri, argenti, nemorum atq; camporum, pulchritudinem maris & aëris, pulchritudinem Solis & Lunæ, pulchritudinem stellarum, pulchritudinem Angelorum, omnes superantem, quia ex ipso pulchra sunt omnia.* Cadit prætereà in nobilem scriptorem, cuius vel ex tenui opere industria primùm agnita est, pleniùs deinde in maioribus comprobata.

Tract.4 in Epist. Ioan.

XIII. CARTHAGO PLACENTA.

Æmulatio illustrium personarum, vel milites ignaui.

SCIPIO Africanus iunior nota censoria adolescentem dignum indicauit, qui in Carthaginis oppugnatione, cùm sumptuosiorem instruxisset cœnam, simul ex melle apposuerat placentam in Carthaginis formam concinnatam, iusseratque per ludum, vt facto impetu perinde ac in prœlijs fieri assueuit, Carthaginem μελίπηκτον diriperent. Quærente autem eo, quodnam ob suum peccatum equus adimeretur, quoniam, inquit Scipio, me prior vrbem hostium diripuisti.

Cælius lib. 9. cap. 13

APODOSIS.

Vel in æmulationem potentiorum dicetur, qui amant πρωτοβολίαν, vel in ignauos milites, qui in vino duntaxat, & super mensam vrbes capiunt.

In lucem prælia differ.

XIV. CA-

XIV. CASTELLVM TAVRISINENSE.

Certamen Rhetoricum, vel, Amantium prælia.

PETRO Ziano Venetorum Duce, Taurisini, anno salutis 1214. suaue ludricum commenti sunt, vt castellum media vrbe peregrinis pellibus valde pretiosis, purpureisque stragulis murorum loco muniretur, vt ingenuæ Virgines, quibus locum tuendum destinatant, pro galeis coronas aureas haberent, pro brachiorum tegumentis armillas, & ditissima monilia; Adolescentes Virginibus æquales arcem oppugnarent, missilia poma essent, muscatæ nuces, rosæ, lilia, aliique flores in pilarum speciem conglobati, subitæ ad hæc rosaceæ aquæ sparsionis, variaque alia odoramentorum exquisita genera. *Sabel. lib. 8. dec. 1.*

APODOSIS.

Rectè hac pugna possunt adumbrari picta, & florida Rhetorum, vel etiam amantium certamina, in quibus non torosa (quod ait ille) argumentorum robora, sed picturata veluti ad lasciuientium oculorum delicias iacula intorquentur.

Discordia fit carior concordia. *Publius Syrus.*

XV. CLAVA LEONI INSIDENS.

Fortitudo & indomita.

IN Numismate Traiani cernebatur Claua Leonino insidens capiti.

APODOSIS.

Vir fortis & sapiens πανδαμάτωρ. Non potest ergo quisquam aut nocere sapienti, aut prodesse, quemadmodum diuina nec iuuari desiderant, nec lædi possunt. *Seneca li. de Constantia sapientis, c. 8.*

Sapiens autem vicinus, proximusque Dijs
Consistit, excepta mortalitate similis deo.

XVI. CLYPEVS HERCVLIS AVREVS IN TEMPLO SAPIENTVM.

Comes fortitudinis Sapientia.

HERCVLES cum Hyphasidarum turrim oppugnaret, clypeum aureum reliquit, quem Sapientes illi monumenti causa in templo suspenderunt. In eo scuto Hercules sculptus erat, terræ terminos iuxta Gades collocans, & montibus quasi columnis Oceanum excludens. *Philost. l.* 11. hoc vetus dedicandorum clypeorum institutum consequuta posteritas, nam inter honores Caligulæ decretus est clypeus aureus, quem quotannis certa collegia Sacerdotum in capitolium ferrent, Senatu prosequente, nobilibusque pueris ac puellis carmine modulato laudes virtutum eius canentibus *Suet. in Caio* 16. Athenienses quoque Alcei clypeum dedicarunt Casiæ Mineruæ *Strab. lib.* 13. Similiter Cambysis acinacem, pulcherrimum Athenarum monumentum memorat Pausanias *in Atticis*, Antoninus quoque pius clypeum Hadriano magnificentissimum posuit. *Iul. in Anton Pio.*

AP. Bene fortis clypeus in domo Sapientiæ, *Præclaram facit mixturam* (vt verbis Petronij vtar) *cum sapientia fortitudo.* Contra vis *Consilij expers mole ruit sua.* *Horat. Od 6. lib 3. Carm,*

XVII. CLYPEVS LACONIS MVSCIFER.

Vanæ gloriæ fuga.

CVM Thrasones clypeos horrifica leonum draconumque effigie signarent, Lacon quispiam Muscam & eam valdè exiguam in scuto effingi curauit, hosti verò obijcienti, quòd latitandi causa id fecisset, acutè, vt fert hominum ingenium, respondit, signum est me tam propè ad hostes accedere

dere vt musca ab eis internosci possit. Plut. Lacon. Ludouicus Borbonius Cardinalis, ne muscam quidem pinxit in symbolo sed tabulam rasam, cùm lem mate. *Melior fortuna notabit.* *Octauius de Strada.*

Ap. Strenui milites non in dictis Megabysijs, aut armis robur gestant. At in generosi animi celsitudine, & rei bellicæ industria. *Non cauponantes bellum sed belligerantes.*

XVIII. CORONA DAVIDIS EX AVRO MOLOCH.

Sacrum est, quod fuit sacrilegium.

DAVID sibi ex auro, quod antea caput Idoli Moloch exornabat, pulcherrimam coronam fecit: vbi enim Regum 2. 12. 30. legitur, *Et tulit Diadema regis eorum de cap. eius, pondo auri talentum, habens gemmas pretiosissimas, & impositum est super caput Dauid* Regem illum apparet fuisse Moloch, qui Dominum & principem sonat, & sæpè septuaginta interpretes pro nomine proprio *Moloch, Regem* reddunt. Aliquando tempus cum Idolorum templa in detestationem sceleris disijciebantur, qua ruina Serapium & Marnæum conciderunt. Tandem visum est expiare, & profanis ritibus inquinata in sanctissimos vsus conuertere, cùm neque Dauid Idoli Moloch aurum exhorruisset.

Ap. Nihil vetat ex spolijs profanorum authorum trophæum Deo erigere: *aspicimus* (inquit S. August. *Li. de doctr. Christ.* *Quanto auro, & argento, & veste suffarcinatus exierit Ægypto Cyprianus doctor suauissimus, & Martyr beatissimus, Quanto Lactantius, Quanto Victorinus, Optatus, Hilareus, vt de viuis taceam, quantò innumerabiles Græci, quod prior ipse famulus Dei Moyses fecerat, de quo scriptum est, quod eruditus fuerit omni sapientia Ægyptiorum.* Item Paulinus Iouio fratri, vbi de literis profanis loquitur. *Tibi satis sit ab*

sit ab illis linguæ copiam, & oris ornatum quasi quadam de hostibus armis spolia cepisse, vt eorum nudus erroribus, vestitus eloquiis fucum illum facundiæ plenis rebus accommodis, ne vacuum figmentorum, sed medullatum veritatis corpus exornans non solis placitura auribus, sed & mentibus hominum profutura medieris.

XIX. EQVVS PAVSONIS.

Rerum ansæ variæ.

Ælian l. 14 variæ Hist. meminit quoque Lucianus.

PAVSONEN pictorem aiunt, cum quidā iussisset sibi equum in puluere volutatum pingi, currentem pinxisse, nube pulueris circumquaque aspersa: Cumque is, qui tabulam imperarat, indignaretur, quod contra pactum fecisset picturam, respondisse, verte tabulam & volutabitur equus, qui non currit

APODOSIS.

Parabola varias esse rerum ansas, & modos ostendit, easque diuersis acceptionibus immutari, quod imperiti non animaduertunt.

Sæpe pro rota vtendum ingento.

XX. EQVVS THEONIS.

Pronunciatio.

Ælian. l. 2. de var. hist.

THEON cum pinxisset virum armatum, qui excursionem ex vrbe repentè faceret, & furore quodam conceptus in hostes repentè irrueret, non tamen prius exhibuit picturam, quam tibicinem iuxta collocasset, quem iussit carmen Orthium canere quàm acutissimum, simul igitur atque classicum audiri cœpit, velum diduxit, & picturam ostendit, quæ longè plus habuit admirationis.

APODOSIS.

Horat. in arte.

Summorum Oratorum & Poëtarum monumenta lentas plerumque habent emissiones, nisi vocem aptam actoris quasi tubam nacta sint.

Telephe, vel Peleu, male si mandata loquaris.
Aut dormitabo, aut ridebo.

XXI. FA-

XXI. FANVM MENSIS PHARNACIS.

ΜΗΝ ΦΑΡΝΑΚΟΥ.

Templorum Religio.

HABET Cabeira vrbs templum Mensis, quod Pharnacis dicitur, nempe pagum oppido, simi- *Strab. l. 12.* lem Americam, quæ multos continet Hierodulos, atque agrum sacrum, cuius fructus Pontifex percipit: vsque adeò autem id fanum sunt reges venerati, vt iusiurandum, quod Regium dicitur, pronunciarent, Regis fortunam & mensem Pharnacis.

APODOSIS.

Magna semper fuit templorum religio, etiam apud Ethnicos, quod declarat illud adagium, ἐν πυθίῳ κρεῖττον χέσαι. Pisistratus Pytheum Apollinis templum construxit, ad quod tripodas afferre solebant, qui vicerant Thargelia: in eo inscripserat, *Sacer est locus extra meÿte.* Ex quo deprehensum peregrinum aiunt morte multatum, quod religionem neglexisset. Meminit huius templi Suidas: πύθιον ἱερὸν Ἀπόλλωνος *in Prou.* Ἀθήνησιν ὑπὸ πεισιστράτου γεγονὸς εἰς ὃ τοὺς τρίποδας ἐτίθεσαν οἱ τῷ κυκλίῳ χορῷ νικήσαντες τὰ θαργήλια. At περὶ χέσεως, de qua Erasmus, hic mentionem nullam facit, & authorem nullum affert. Plenius omnia explicat Suidas voce, ἐν πυθίῳ κρεῖττον ἦν ἀποπατῆσαι, in Pythio satius fuisset deambulare. Καταφρονούντων γὰρ τινῶν Ἀπόλλωνος, καὶ ἐν τῷ τεμένει αὐτοῦ ἀποπατούντων, πεισίστρατος ἔγραψε νόμον, τὸν ἁλόντα ἐπὶ τούτῳ θνήσκειν. Despicientibus, inquit, nonnullis Apollinem, & in ipsius templo deambulantibus, Pisistratus legem sanxit, vt qui in eo delicto deprehenderetur, capite plecteretur. Qua fronte hæc audient Christiani (si modo sunt) qui domum Dei faciunt, vel nundinarium receptaculum, vel speluncam latronum.

XXII. FISTVLA GRACCHI RHETORIS MOTVS REPRESSI.

Ira ratione cohibenda.

Lib. de cohibēda ira. PLVTARCHVS disertè hoc symbolum explicat, Γ' αἰῳ μὲν οὖν γράκχῳ τῷ ῥήτορι, καὶ τὸν τρόπον ὄντι χαλεπῷ, καὶ παθητικώτερον λέγοντι, διηρμοσμένον ἦν συρίτριον, ᾗ φωνὴν οἱ ἁρμονικοὶ ἐπ' ἀμφότερα διὰ τῶν τόνων ἄγουσι, καὶ τοῦτο ἔχων οἰκέτης, αὐτοῦ λέγοντος ὄπισθεν ἑστὼς, ἐνεδίδου τόνον ἐπιεικῆ. Caio quidem Gracchо, qui & moribus esset austerioribus, & in dicendo vehementior, fistula fuit concinnata, quali musici vocem paulatim in vtramque partem per tonos deducunt, hanc eo orante seruus tenens à tergo astabat, tonumque lenem suggerebat. Hoc ipsum præstare debet apud iracundos sapientum oratio.

XXIII. FORVM AREOPAGI.

Iustitia.

IN Areopago ara erat Mineruæ deprecatricis, ἀρείας, quam erexerat Orestes iudicio solutus, argentei præterea lapides, ἀργυροῖ λίθοι, in quibus rei & accusatores sedebant, & hunc quidem contumeliæ, illum impudentiæ vocabant, τὸν μὲν ὕβρεως, τὸν δὲ ἀναιδείας, proxima ædes Eumenidum, τῶν σεμνῶν, quibus tamen in forma nihil erat horribile: denique Plutonis, Mercurij, & terræ simulachra, quibus sacra faciebant, qui in causa capitis fuerant absoluti. *Pausan. in Atticis.*

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Ara Mineruæ deprecatricis, monumentum est clementiæ: Sedilia argentea, quibus insident rei & accusatores, fundamentum pecuniæ quo fundantur lites: Sella contumeliæ est accusatoris, rei verò impudentiæ: quia si contumeliosus est ille in accusando

ſando, hic impudens in negando: templum Eumenidum, conſcientiæ ſtimuli, qui conſceleratos exagitant. Plutonis, Mercurij & terræ ſimulachra quibus ſacra faciunt abſoluti, ſignificant reum à morte ad vitam reuocatum ſalutem debere eloquentiæ.

Hanc quoq; ſeruati contingit gloria ciuis,
Altaq; victrices intexunt munera palmæ. *Lucan, ad Calpurniũ Piſonem.*

XXIV. GLADIVS CAROLI MAGNI.

Rex iuſtus & bellicoſus.

CAROLVS Magnus gladij capulo præclaris inſignibus decore cœlato edicta ſignabat, eiuſdem enim eſſe dicebat, & confirmare & defendere leges. *Corroz. de dictis mirabilibus.*

APODOSIS.

Hoc ſymbolo præclare ſignificabitur princeps, qui *Marti* ſimul vacet & *Themidi*: Βασιλεὺς τ' ἀγαθὸς κρατερός τ' αἰχμητής. Non diſſimile eſt quod Fridericus III. habuit in ſymbolo. Erat in menſa explicitus liber, cui manus armata ſuperponebat gladium cum lemmate: *hic regit, ille tuetur.*

XXV. HASTA CONSTANTINI ERECTA IN CRVCEM.

Clementia.

MEMORIAE proditum eſt haſtam illam Conſtantini Magni bellorum fulmen, cum ipſe animum ad Chriſtianam manſuetudinem traduxiſſet, in crucem fuiſſe erectam, vt quæ antea telum extitiſſet plenum terroris, eadem eſſet aſylum benignitatis. *Baronius.*

APODOSIS.

Talis eſt præſtantiſſimorum Imperatorum gladius, qui ſi neceſſitate in hoſtes ſtringatur: Ita demum placatur, vt veneratione potius dignus, quàm metu videatur.

Claud. de laud Stilic. lib. 2.

Magni custos clementia mundi
Quæ Iouis incoluit zonam, quæ temperat æthram
Frigoris, & flammæ mediam, quæ maxima natu
Cælicolum, nam prima chaos clementia soluit
Congeriem miserata rudem, vultuq; sereno
Discussis tenebris, in lucem sæcula fudit.

XXVI. IMAGO ANTIGONI.

Adulatores tegunt vitia.

Pl. l. 35. c. 10 PINXIT Apelles Antigoni regis imaginem altero lumine orbam primus, excogitata ratione vitia condendi: obliquam namque fecit, vt quod corpori deerat, picturæ potius deesse videretur.

AP. Adulatores principum vitia malis artibus tegunt, vel certè nequissimo genere lenitatis, ea pro virtutibus laudant, quæ ex se magnam turpitudinem habent.

Si bene ructauit, si rectum minxit amicus,
Iuuen. sat. 3 *Si trulla inuerso crepitum dedit aurea fundo.*

Non immeritò Themistius, vt est apud Nicephorum Callistum lib. 10. c. 42. Historiæ Ecclesiasticæ, cum simile adulatorum genus in aula Iouiniani Imperatoris videret, dicebat ipsos: πορφύραν μᾶλλον ἢ θεὸν σέβεσθαι. *Purpuram magis quam Deum colere.*

XXVII. IMAGO DEMI CEVXIDIS.

Populi inconstantia.

Pl. l. 35. c. 10 PINXIT Demon Atheniensium ingenioso argumento, volebat namque varium, iracundum, immitem, inconstantem: eundem inexorabilem, clementem, misericordem, excelsum, gloriosum, humilem, ferocem, fugacemque, & omnia pariter ostendere.

APO. Exprimere credo volebat illud Platonis, qui vulgus appellat θηρίον πολυκέφαλον, aut Xenocratis:

cratis: qui ἄψιχορον, ὠμὸν, βάσκανον. ἀπαίδευτον dixit, fastidiosum, crudele, inuidum, imperitum, denique vt in Chao Ouidij:

Non bene iunctarum discordia semina rerum.

XXVIII. IMAGO HELENAE.

In nudo diues virtus. ex Clemente Alexandrino.

CVM in pingenda Helena artifex præstantissimorum pictorum desudaret industria, fertur quispiam è Tyronum grege adolescentulus, non quidem delicatis eius effigiem lineamentis expressisse, sed totam auro tabulam obleuisse. Apelli deinde quasi grande aliquod opus confecisset, ostentauit, & quid censeret exquisiuit, at ille molliter subridens ὦ μειράκιον, εἶπεν, μὴ δυνάμενος γράψαι καλὴν, πλουσίαν πεποίηκας. O adolescens, inquit, pulchram facere non potuisti, diuitem fecisti. *Pædagog. li. 2.*

AP. Τοιαῦται τοίνυν Ἑλέναι εἰσὶν αἱ γυναῖκες, οὐ καλαὶ γνησίως, πεπλασμέναι δὲ πλουσίως Tales sunt Helenæ, quæ nunc sunt mulieres, non verè pulchræ, sed totæ fictæ ex luto diuitiarum.

XXIX. IMAGO PERDICIS AD SATYRVM PROTOGENIS.

Verborum affectatio sapientiæ inimica.

PROTOGENES pinxit Satyrum ad columnam stantem, & in columnæ fastigio perdicem, cuius cum tabula esset proposita, ita inhiabant perdici, vt illius admiratione Satyrus quanquam elaboratissimus negligeretur. Et auxerunt admirationem qui perdices alatas, & cicures proferebant ad pictam perdicem canentes. Quæ cum Protogenes animaduerteret, additamento ipsum operis caput posthaberi, impetrata à templi præfectis venia, auem deleuit. *Strab. l. 14. num. 10.*

AP. Ho-

Sen. ep. 115. vide Plut. de Audit.

AP. Homines sæpe contempta sacrarum literarum, aut philosophiæ grauitate, nescio quibus verborum flosculis animum illigant. *Quare quid scribas non quemadmodum: & hoc ipsum, non vt scribas, sed vt sentias, vt illa quæ senseris magis applices tibi, & veluti signes: cuius orationem videris sollicitam & politam, scito animum quoque non minus pusillis occupatum.*

XXX. IMAGO TERPSITHEAE.

Hypocrisis.

Theoph. in ep. Græcis.

TERPSITHEA cum esset toto corpore deformis, imaginem sibi venustissimam fieri curauit, oris sui turpitudinem falsis tabulæ pigmentis, honestare cupiens.

Lucian in imaginib.

AP. Quam multi licet omni ex parte improbi, species affectant virtutis, & Poëtarum, historicorumve vanissimorum hominum penicillis, alij prorsus quam sint depinguntur, οὐ γὰρ εἶναι ἄριστοι ἀλλὰ δοκεῖν θέλουσι: contra Amphiarai mentem. Non dissimilis huic Terpsitheæ, Stratonice Seleuci vxor, quę cum esset deformis & calua, lubenter à Poëtis, quibus certamen de suis laudibus talenti mercede indixera, suas comas hyacinthinas prædicari audiuit. ὑακινθίνῳ ἄνθει ὁμοίας.

XXXI. IMAGO VIRGINIS INTER LILIA.

Castitas dilecta Deo.

Ex libello de ordinibus militaribus.

ORDO equitum liliatorum institutus à Garcia VI. Rege Nauarræ ad propagationem Catholicæ religionis, vasculum gestabat in pallio, è quo amœnissimi liliorum flores erumpebant. In medio deiparæ Virginis radiabat effigies.

AP. Virgo inter lilia, significat gratissimam sibi puritatem, cœli florem, mundi decus, germen para-

disi. In eodem genere symboli est columba candida ex ore Eulaliæ Virginis egrediens:

Emicat inde columba repens, Prud, περὶ στεφ.
Martyris os niue candidior
Visa relinquere, & astra sequi.
Spiritus hic erat Eulaliæ
Lacteolus, celer, innocuus.

XXXII. LYCHNVLVS EPICTETI.

Non libri sed ingenium.

EMIT aliquis Epicteti Stoici lychnulum fictilem trecentis denarijs, sperans futurum scilicet vt si noctu ad istam lucernam legisset, mox Epicteti sapientiam somniaret, & similis efficeretur venerando seni. *Lucian aduersus indoctum.*

AP. Torquetur in eos, qui se pulchros & beatos putant, si doctorum virorum habeant insignia, cum ipsi sint omnis scientiæ expertes: *Iuuen. sat 2*

Plena omnia gypso
Chrysippi inuenias: Nam perfectissimus horum
Si quis Aristotelem, similem vel Pittaconemit,
Et iubet archetypos pluteum seruare Cleanthas.

Porrò in eodem genere symboli, speciosum est quod habet Lucianus aduersus, indoctum, de Neantho Pittaci Tyranni Regis filio, qui cum Orphei lyram in templo asseruatam corrupto pecunia æditúo sustulisset: Sub noctem in suburbium profectus, vt eius periculum faceret, fides pulsare cœpit, sed tam ferali, & incondito carmine, vt canes è vicinia strepitu excitati, infelicem citharœdum dilaniarent. *Orphei Lyra à Neantho empta.*

XXXIII. LYRA TIMOTHEI.

Nouandum nihil.

LACEDAEMONII Timothei Milesij citharam suspenderunt ad Sciadem, eundem multantes, *Pausan. in Lacon.*

quod septem Lyræ fidibus quatuor addidisset : καταγνόντες. ὅτι χορδαῖς ἑπτὰ ταῖς ἀρχαίαις ἐφεῦρεν ἐν τῇ κιθαρῳδίᾳ τέσσαρας χορδάς.

APODOSIS.

Significat parabola nihil in rep. nouandum, vel ex ipsius Plat. interpretatione in Dialogo de Iusto. Εἶδος γὰρ καινὸν μουσικῆς μεταβάλλειν εὐλαβητέον, ὡς ἐν ὅλῳ κινδυνεύοντα, οὐδαμοῦ γὰρ κινοῦνται μουσικῆς τρόποι ἄνευ πολιτικῶν νόμων τῶν μεγίστων. Nouam ne musicæ formam introducamus, omninò cauendum: in quo periculum summum est. Nunquam enim musici numeri immutantur, sine legibus Ciuitatis, ijsque maximis.

XXXIV. MENSAE IARCHAE.

Bona sine labore.

Philost. Apoll. l. 3. cap. 8. IARCHAS Brachmanùm antistes mensas habuit αὐτομάτοις, quæ sua sponte incederent. Hic itaque cùm regem inuitasset, subitò processerunt mensæ dapibus instructæ in quibus pueri à Cyathis, ex ære nigro fabricati stabant, qui vinum & aquam conuiuijs miscerent.

APODOSIS.

Multi sunt quibus adeo bona sine labore contingunt, vt videantur ipsæ dapsiles mensæ cibis refertæ, & omni apparatu instructæ, in eorum triclinia influere. hi sunt albæ Gallinæ filij, qui ἀκονιτὶ citra pulueris tactum feruntur omnia consequi. Verùm hoc minimè est expectandum: *Vt sementem feceris, ita metes,*

Nil sine magno

Hor. Sat. 9. lib. 1. *Vita labore dedit mortalibus.*

XXXV. MODIVS INDORVM.

Deus humani ingenij modulo non restringendus.

INDI aureum modium illi similem quo frumentum metiuntur, demergunt in mare, hoc se aquis modum

modum ponere existimant, ne terras inuadant, stulti qui tantum & tam impotens elementum, tam parua mensura constringere, non verentur. *Philost.*

APODOSIS.

Similiter faciunt, qui superiores volunt suis legibus subijcere, & suo modulo Deum metiri, qui per se immensus est; *Forsitan Dei vestigia comprehendes? & vsq; ad perfectum omnipotentem reperies? Excelsior cælo est, & quid facies? profundior inferno, & vnde cognosces? longior terra, mensura eius, & latior mari.* *Iob. 11.*

XXXVI. NIHIL AD ALEXANDRVM PARIDIS LYRA.

Fortis mollium contemptor.

ALEXANDER oblatam sibi Paridis lyram repudiauit, indignum munus fortissimo viro arbitratus amatorias fides. *Plutar. in fortit. Alexandri.*

APODOSIS.

Fortes viri amatorias illecebras negligunt, quibus virtus succisis veluti neruis elisa languescit. *Seneca ep. 51*

Effœminat animos amœnitas. Rectè igitur Plutarchus in libello de fortuna Alexandri ait eum non fuisse ἐκ βασιλείων ἀνθρώπων καὶ ἀνομμάκτων, sed emisse gloriam multo, continuisque vulneribus, ὤνιον τὴν δόξαν αἵματος πολλοῦ, καὶ τραυμάτων ἐπαλλήλων κτώμενον.

XXXVII. NAVIS SALAMINIA.

Res, aut persona magni momenti.

SALAMINIA nauis ad res magni momenti, vt ait Critolaus, reseruabatur. *Plutarch. in Pericle.*

APODOSIS.

Cadit in res, & viros magnos, qui non, nisi in serijs rebus, & vltimo loco exponuntur.

Magnos seruatur in vsus.

XXXVIII. OSSA MORTVORVM PRO NVMMIS.

Mortis memoria.

ABRAHAMVS Ortelius refert, nonnullis populis in more positum fuisse, vt mortuorum ossibus pro nummis vterentur, non illis quidem in auro, argento, æreue impressis, sed reipsa mortuorum reliquijs. Non dissimile est, quod affert Herodotus l. 2. legem fuisse aliquando apud Ægyptios qua iubebantur ij, qui sibi mutuo dari pecunias postularent, cadauer patris depositum fidei creditoris tradere.

APODOSIS.

Mortis memoria crebro vsurpanda *Quid hoc est, inquam, tam sæpe mors experitur me? faciat At ego illam diu expertus sum. Quando inquis? antequam nascerer. Mors est non esse, id quod ante fuit, sed quale sit iam scio, hoc erit post me, quod ante me fuit.*

Seneca.

XXXIX. ΠΑΥΣΙΚΑΠΗ. PAVSICAPE.

In copia inopia.

PAVSICAPE παυσικάπη instrumentum est, quo collo inserto, serui impediebantur, ne molentes polentam comederent.

Iulius Pollux Onomast l.7.c.4. Meminit quoq; Eustat. ιλ. K.

Παυσικάπη, κατ' Αἴλον Διονύσιον μηχάνημά τι τροχῷ ἐμφερὲς, δι' οὗ τὸν τράχηλον δῆρον τῶν ὑποζυγίων, ὥστε μὴ ἐσθίειν ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἀνθρώπων, ὥστε, φησὶ, μὴ δύνασθαι τὰς χεῖρας τῷ στόματι προσφέρειν.

APODOSIS.

Seruus inter polentas esuriens, iumentum in prato luxurianti, vel vbere præsepi, famelicum propter impositam collo *Pausicapen*, Symbolum est diuitis, qui ob animi morbos, vel corporis quasi cœlesti remora iniecta, bonis suis frui minimè potest.

Non

Non bibit inter aquas, poma aut pendentia carpit
Tantalus infœlix.

XL. PICTVRA EQVI.

Spes præter spem.

FERTVR quidam equum, cæteras ad partes quod attinebat; lineis & coloribus rectè expressisse, spumam tantum quæ fræno concusso cum anhelitu efflabatur, non æque pinxisse: quam cum sæpius reformare conatus esset: ad summum spongiam vt erat plena pigmentorum, in tabulam coniecit, & non sine admiratione, operi, quod desiderabat, addidit. *Plut. in lib. de fortun.*

APODOSIS.

Facit aliquando casus repentinus, quod ars & sapientia denegauit, vt miremur illud vulgatum accidisse: παρ' ἐλπίδα, ἐπ' ἐλπίδι, Rectè in illum casum, & felicem Pictoris manum vertetur illud Martialis:

Si non errasset fecerat illa minus.

XLI. PICTVRAE ZEVXIDIS.

Opus immortalitate dignum.

ZEVXIS pictor fuit elegantissimus, qui vuas tanta dexteritate pinxit, vt ad eas ipsas aues deceptæ aduolarent. Is cum in expoliendis tabulis multum temporis & operæ insumeret, se æternitati pingere dicebat. Contra Agatharchus celeriter conficiebat, sed quæ breui tempus aboleret, & nulla memoraret posteritas. *Plutarch. in Pericle.*

APODOSIS.

Ea diutius opera sunt limanda, quæ ad æternam posteritatis memoriam scribuntur,

Ὄψιμον ὀψιτέλεστον ὅου κλέος οὔ ποτ' ὀλεῖται. *Homerus in Iliad. β.*
Scribit iura senex (χρόνος) numero qui diuidit
astris,
Et cursus, stabilesq; moras quibus omnia viuunt,

Huius lima fiunt omnia longè perfectiora: quod si quis non expectata temporis lege, crudum adhuc opus propellit in lucem, sæpissime deflectit à vero. Nam vt ait Boëtius:

L.1.met.6.

Quod præcipiti via.
Certum deserit ordinem,
Lætos non habet exitus.

XLII. PIXIDES ATHENIENSIVM VNGVENTARIORVM.

Parte sui meliore latet.

FERVNT vnguentarios Athenienses, Pixides habuisse in quibus parte exteriori Sileni & Satyri depicti, in interiori Veneris & gratiarum pretiosissimæ effigies. Synesius: τῇ φιλοσόφῳ· ὥσπερ ἐποίουν Ἀθήνησιν οἱ δημιουργοὶ, Ἀφροδίτην καὶ χάριτας καὶ τοιαῦτα κάλλη θεῶν, ἀγάλμασι σιληνῶν καὶ σατύρων ἀμπίσχοντες.

In Epistola.

APODOSIS.

Sacræ literæ si dictio spectetur, humiles sunt: si sensus & mysteria, nihil magnificentius. *Mira eloquiorum tuorum profunditas est, quorum ecce ante nos superficies blandiens paruulis, sed mira profunditas, Deus meus, mira profunditas, horror est intendere in eam, horror honoris & tremor amoris.*

August. l.12 Confess. c.14

XLIII. POCVLVM CORNEVM INDORVM.

Alexipharmacum præstantissimum.

EX Onagri cornibus fiunt pocula ad vsum regis, quibus qui potauerint eo die neque ferro, neque igni, neque venenis sunt obnoxij. Disertè hæc scribit Phile, vbi apostrophen facit ad Indorum regem huiusmodi cratere vtentem.

Philost. lib. 3. cap. 1. Vid. Ælian de Animal. cap. 41. l.3.

In Onagro.

Τί δή ποτ' ἐστὶν ὁ κρατὴρ ἐξ οὗ πίνεις;
Καὶ γὰρ διωγμὸς καὶ πολεμικῆς εὑρέθη,

Καὶ

Καὶ τρεῖς ἔχει ζωστῆρας, ὡς λίθου φλέβας,
Λευκόντε, μελανάντε, καὶ τὸ χρῶμα πορφυροῦν.

Rex Onagri cornu esse respondet, & eius virtutem prædicat:

Καὶ μὴν ἀναιρεῖ τὴν κακὴν, ἥδ' ὅς, μέθην,
Τοῦτε παντὸς ἀντιφάρμακον μένον,
Ἣν ἱερὰν καλοῦσι καθαιρεῖ νόσον.

Quid sibi vult crater tuus, dic obsecro,
Ex quo bibis, praaltus & pellucidus,
Ceu venulis distinctis orbe triplici,
Albo nigroq; atque amulante purpuram:
Atqui medetur hoc temeti iniuria;
Obstat venenorumq; pestilentia,
Morbiq; depellit sacri tentamina.

APODOSIS.

Cadit in amuletum quodlibet præstantissimum. Rectè Eucharistia poculum significabitur, quo aduersus improbi Alastoris tela firmamur, & animi atque corporis inuiolabilem consequimur sanctitudinem. Clemens Alexandrinus: Εὐχαριστία χάρις ἐπαινουμένη καὶ καλὴ, ἧς οἱ κατ' πίστιν μεταλαμβάνοντες, ἁγιάζονται καὶ σῶμα καὶ ψυχὴν τὸ θεῖον κρᾶμα τὸν ἄνθρωπον τοῦ πατρικοῦ βουλήματος πνεύματι καὶ λόγῳ συγκιρνῶντος μυστικῶς. Eucharistia gratia laudata & pulchra, quam qui cum fide suscipiunt sanctificantur animo & corpore, ita diuinam temperiem, carnem cum Spiritu & verbo, æterni Patris voluntas mysticè commiscet. *Padad. lib. 2. cap. 2.*

XLIV. POCVLA EX TAXO.

Doctrina malis moribus coniuncta pestilens.

TAXVS arbor est non modò funesta, sed & venenata, ex hac si fortè pocula confeceris, & vinum infuderis quantumuis suaue, & delicatum, continuò fiet noxium, & insalubre. *Plin. lib. 15. cap. 2.*

AP. Eloquentia si paruum hominem nacta fuerit, & animam flagitijs inquinatam, fit noxia, quæ omnibus salutaris esse debuerat. *In hunc nec dij tantum mali permittant, vt cadat eloquentia quam non mirarer, nisi animos, in quos se conferret, eligeret.*

Seneca Controuers. li.1.

XLV. PORTICVS HEPTAPHONOS.

Garrulitas.

Plin. lib.36. cap.15.

OLYMPIA porticus vocem acceptam, arte septies reddit, vnde Heptaphonon Oppidani vocant.

APODOSIS.

Tales sunt illi qui si quid inaudiuerunt multa addentes de suo, prædicare, repetere, & inculcare omnibus identidem non cessant; vel qui vno verbo lacessiti, sexcenta regerunt. Talis est natura mulieris, cuius supellectilem Comicus dicit esse garrulitatem:

Sola laboranti poterit succurrere Lunæ.

Vnde & Accius in Andromeda, mulieris ingenium breuissima definitione complexus, *Muliebre* (inquit) *ingenium proluuium.*

XLVI. PYRAMIS XII. REGVM.

Beatitudo, seu Quies post laborem.

Vide Herod. in Euterpe. & Diodor. Sicul. lib.1.

DVODECIM maiores Aegyptij, qui regnum à Sabaco Aegyptiorum Rege relictum, sponte moderandum suscepere, vt oneri magis quàm honori tantam regni curam sibi fuisse testarentur, in celebri illa Pyramide, quam commune collegarum sepulchrum construxere, contignationem tecti, quæ vno constabat lapide, præsepibus adsculptis insigniuere, ad quæ scilicet tot laboribus exantlatis, tot curis abiectis & ablegatis requieturi demùm essent.

APODOSIS.

Post diuturnos vitæ labores exantlatos, in apice residet amœnissima fœlicitatis quies.

Supre-

Suprema est meta laboris.
Huc omnes pariter venite capti, *Boetius lib. 3. met. 11.*
Quos fallax ligat improbis catenis
Terrenas habitans libido mentes.
Hic erit vobis requies laborum,
Hic portus placida manens quiete,
Hoc vnum miseris patens Asylum.

In eodem porro genere symboli præclarus est fons in Idumæa cui nomen Iob: Quater in anno colorem mutat puluerulentum, sanguineum, viridem, & limpidum, ternis mensibus in anno tenet ex ijs colorem vnum. Isidorus Origin. lib. 13. cap. 13. Significat igitur post spolia sudore & sanguine parta virorem quemdam lætitiæ, & limpidissimam bonorum syncetitatem comparari.

XLVII. QVADRANGVLVS.

Vir bonus.

CVBICAE figuræ species quoquo versum iacta, versataque fuerit, rectà semper consistit, quatuor lineis, & totidem angulis semper insignis.

APODOSIS.

Vir bonus ad omnia fortunæ tela semper idem.
Ad summum Sapiens vno minor est Ioue. Diues, *Horat. Sat. 1. lib. 1.*
Liber, honoratus, pulcher, rex denique regum.

Nota in eandem sententiam per insignem Iuliani locum, apud quem Marcus Antonius in Cæsaribus nominatur.

Ἀνὴρ τετράγωνος, ἄνευ ψόγου τετυγμένος.

Præclarè ad hoc argumentum Ludouicus Mitis pingebat in symbolo sceptrum figurâ obelisci, ab annulo exiens, summo deinde sceptro insidentem coronam cum lemmate:

Volo solidum perenne. *Octauius de Strada.*

XLVIII. ROTA.

Κύκλος ἀνθρώπινα πράγματα.

SOLDANVS à Rege Franciæ Ludouico II Captiuum captiuus adductus, toto biennio nunquam ridere visus est, itaque rex ei qui effusum risum Soldano excitasset, aureum munus promisit. Cum autem quidam Regi narraret vidisse se Soldanum ridentem, testemque rei produxisset, Rex captiuum accersiri iubet, causamque mutationis inquirit. Tum Soldanus, Currum, inquit, contemplabar, eiusque rotas, vt earum aliæ partes in imum, aliæ in summum obuerterentur: atque hanc ego incertæ, inconstantisque hominum fœlicitatis imaginem sentiens risi, cùm quod in mentem mihi veniret quàm instabili nos de re superbiremus, tū simul hoc fieri posse iudicans, vt quo modo ex summo infimus sum factus, ita ex humili rursum loco ad prius attollar fastigium. his auditis, rex de suo quoque statu cogitans, Soldanum virum iudicans sapientem, liberè secum versari permisit. *Cedrenus.* Vbi nota Francorum Regem ab eo appellari ῥῆγα, sic enim κατ' ἐξοχὴν à Græcis recentioribus appellatur. Suidas ῥὴξ φράγκων ἀρχηγός.

XLIX. SAGITTA ABARIDIS.

Mens Deum contemplans, vel fama.

ABARIS Scytha fuit Seuthæ filius, qui oracula composuit, cuius fabulosum iaculum à Græcia ad Hyperboreos vsque Scythas fertur transuolasse. Suidas in voce Ἀβαρις, μυθολογούμενον ὀϊστὸν nominat Præter ea quæ afferuntur à Iunio, præclaram Abaridis descriptionem inuenies in Photio.

APODOSIS.

Diuus Gregorius Nazianzenus hunc typum affert mentis, quæ contemplationis alis subnixa, ad cœlum fertur celeritate permagnâ. Et vt Abaridis sagitta

gitta patriam, ſic illa beatorum domicilium appetit. τί γὰρ Ἀβάριδος οἰστὸν, τί ἂν λέγοιμι τοῦ ὑπερβορείου ἢ τὸν ἀρχαῖον πήγασον οἷς σπουδὴ ἦν τὸ δι᾽ ἀέρος φέρεσθαι, ὅσον ἡμῖν τὸ πρὸς Θεὸν αἴρεσθαι. Quid enim Abaridis ſagittam recenſeam, aut Argiuum Pegaſum, quibus non tam ſtudio fuit per aërem volare, quam nobis ad Deum mentes attollere? Poteſt etiam dici de fama quæ ſumma velocitate per remotiſſimas orbis plagas rapiatur.

L. SCELETVS HIPPOCRATIS.

Gratus diſcipuli animus erga præceptorem.

HIPPOCRATES Sceletum æneum Apollini Delphico dedicauit, medicorum Principi, ob medicinæ ſcientiam gratiam referens. *Pauſan. in Phocaicis.*

APODOSIS.

Diſcipuli commendatur gratus animus erga Præceptorem. *Præceptor in docendo laborem & tædium tulit; præter ea quæ percipientibus in commune dicuntur, aliqua inſtillauit, ac tradidit, hortando bonam indolem erexit, & modo laudibus fecit animum, modo admonitionibus diſcuſſit deſidiam. Tum ingenium latens & pigrum, iniecta vt ita dicam manu extraxit, nec quæ ſciebat malignè diſpenſauit, quò diutius eſſet neceſſarius, ſed cupiat ſi poſſet, vniuerſa transfundere. ingratus ſum niſi illum inter gratiſſimas neceſſitudines diligo.* Adde etiam quod habet idem auctor de Æſchine paupere quidem illo Socratis auditore, qui ſeipſum, cum nihil aliud poſſet, præceptori donauit. *Senecæ l. 6. de beneſ.* *l. de beneſ. cap. 8.*

LI. SIMVLACHRVM DIANAE BVPALI ET ANTHERMI.

Virtus initio dura ad summum facilis.

Plin. l. 36. cap. 4.

OSTENDVNT & Iasij Dianam manibus eorum factam, & in ipsa Chio narrata est, operis eorum Dianæ facies in sublimi posita, cuius vultum intrantes tristem, exeuntes exhilaratam putant.

APODOSIS.

Ad virtutem aut philosophiæ studium qui accedunt, morosam imprimis arbitrantur: discedentes, & iam docti facilem & hilarem experiuntur:

Hesiod. ἔργ. κ̀ ἡμερ. γ. 289.

——— ἐπεὶ δ' εἰς ἄκρον ἵκηται,
Ῥηϊδίη δ' ἤπειτα πέλει χαλεπή περ ἐοῦσα.

Tunc virtutis vultus & habitus talis videbitur, qualis à Maximo Tyrio oratione 4. describitur: εὐσχήμων ἰδεῖν, βαδίζουσα ἠρέμα, φθεγγομένη μουσικῶς, βλέμμα πρᾶον, ἀμπεχόνη ἄνετος. Decora aspectu, incessu quieta, sermone Musica, oculis placidis & clementibus.

LII. SIMVLACHRA INTACTA.

Sanctitas intaminata.

Pausan. in Laconicis.

IN Pellena (parua est insula in Laconica regione) simulachra Castorum pedalia, sub dio sunt, posita in saxo, quæ mare nusquam loco dimouere potest, licet in petram exundet.

Ibidem Ithomatæ Iouis signum immane, in flagrante sylua. Item Mineruæ signa nullum ictum valent sustinere, nec ardente templo conflagrarunt.

Pausan. in Attic.

AP. Hæc & multa & varijs locis à nobis commemorata, intaminatam qualis fuit B. Virginis sanctitatem, inter mortalis culpæ peruagata incendia significant, vel inuictam fortitudinem, inter procellas ignes & strepitus semper tutam, κ̀ πρὸς τὸν λιμένα ἀπαθείας, vt loquitur Theoctistus, καθορμίζουσαν.

Portus Apathiæ.

LIII.

LIII. SIMVLACHRA POLYCLETI.

Vulgus argumentum pessimi.

POLYCLETVS eodem tempore duo simulachra fecit, alterum ad arbitrium plebis, alterum iuxta peritiæ artisq; normam. Gratificatus vero plebi hoc modo est: Ad singulorum accessum transposuit, & commutauit aliquid, morem gerens vniuscuiusque voluntati, & dictationi: Itaque proposuit vtrumque: & alterum quidem omnes admirationi, alterum ludibrio, ac risui habuerunt. Respondens autem Polycletus, At hoc (inquit) quod vituperatis, & reprehenditis, vos fecistis: quod suspicitis, ego. *Ælian. l. 14. Variæ hist. cap 8.*

APODOSIS.

Quæramus quid optime factum sit, non quod vulgò veritatis pessimo interpreti probatum sit, ξύμπαν ὃ λαῶδες πλῆθος ἀλογίᾳ χαίρει. *Nicetas Choniates.*

LIV. SIMVLACHRA SILERONVM.

Scriptura sacra comparatur cum Silenis Alcibiadis.

DIVINAE scripturæ similes sunt Silenis Alcibiadeis, quæ sub tectorio sordido ac pænè ridiculo merum numen claudunt; Alioqui si sine Allegorijs legeris Adæ historiam, si nihil vltra superficiem quęsieris, non video, quid ita multò magis operæpretium sis facturus, quàm si cantaueris luteum simulachrum Promethei, ignem dolo subductum, & simulachrum inditum lutum animasse: imò plusculo fructu legitur fabula Poëtica cum Allegoria, quam narratio sacrorum librorum. *Chrysost. de fat. serm. 21. Vide Dadræum in sacris similitudinibus, qui offert ex S. Chrysostomo.*

L. SYPHONES NILIACI.

Memoria Beneficiorum Dei.

ÆGYPTVM fœcundat aquis Nili inundatione Leonis sydus. Ægyptijs ergo propter eam aqua-

rum redundantiam, quam se quotannis leonis beneficio experiri vident, institutum est & apud omnes gentes vno consensu receptum, vt canales, tubi, & siphones qui aquam eructant per terebrata foramina, in leonina capita ad id locis opportunis adsculpi solita, aquam admittat, quæ inde ex leonis rictibus euomi videatur.

APODOSIS.

Vide Sid. ep. 2. l. 2. & Orum supra lib. 1.

Par est omnino nos qui tantam beneficiorum copiam ex æterno diuinitatis fonte haurimus, eius vbique imaginem gratissima animorum recordatione prosequi: *Hæc mihi semper erunt.* Sed sæpe euenit, vt res creatas quibus æternæ mentis numen non secus ac administris vtitur, omisso Dei cultu veneremur. Sic Aegyptij leonem colunt Deum, & cœlum nemo appellat.

Oppida tota canem venerantur, nemo Dianam.

LVI. SPECVLVM ACHAIAE.

Cognitio sui.

Pausan. in Achaicis lib. 7.

IN Achaia ad Cereris delubrum fons est, in quo celebre fertur oraculum. Ex eo enim morborum omnium cognoscebantur euentus: Speculum tenui funiculo suspensum demittebatur in aquam, ita vt summam aquam raderet non mergeretur. Exinde vbi odores Deæ adoleuissent, & ritè Deam precati essent, inspicientes in speculum ex imaginibus periturus, an victurus æger esset, diuinabant.

Periph. in Plau. Epid.

AP. Speculum cuiq; conscientia est, quam si quis ad diuinum exmologeseos fontem diligenter inspexerit, additis etiam insuauissimi odoris sacrificium precibus, qualis, & quantus sit agnoscet, morbosque animi si qui sint deprehendet. γνῶθι σεαυτόν.

Non oris caussa modo homines æquum fuit,
Sibi habere speculum. vbi os contemplarent:
Sed qui perspicere possent cor sapientiæ,

Igi-

Igitur perſpicere poſſent vt cordis copiam,
Vbi id inſpexiſſent cogitarent poſtea,
Vitam vt vixiſſent olim in adoleſcentia.

LVII. SPECVLVM INSVLARVM FORTVNATARVM.

INTER fortunatas illius paradiſi delicias, quas veræ hiſtoriæ lib. 1. pluribus perſequitur Lucianus, ſpeculum fertur maximum ſupra puteum poſitum. In puteum ſi quis deſcenderit, omnia audiet quæ apud nos in terra dicuntur: ſi in ſpeculum aciem oculorum difixerit, omnes vrbes, prouincias, gentes videbit, ac ſi ipſis intereſſet.

AP. Quis non videt hîc expreſſam beatitudinis imaginem? Num verò Deus puteus eſt æternarum ſalientium, à quo qui hauſerint cuncta cognoſcunt. Num ſpeculum eſt lucidiſſimum quod intuentes beati omnia ſimul quæ ad ſuæ fœlicitatis cumulum attinent, intuentur.

Te cernere finis.

LVIII. SPECVLVM SMYRNAE.

Calumnia & mendacium.

IN Smyrnæ templo ſpeculum fuit, quod egregias quaſque ſpecies admodum deformes, & aſpectu horribiles reddebat hæc ſpecula ἐπιστρόχημα παράχροα à Græcis appellantur.

AP. Calumnia optimos & ſanctiſſimos mores turpiſſimos & teterrimos fingit, πᾶσαν φύσιν κόπτει ἡ διαβολή. rectè torquetur in mendaces Hiſtoricos, qui virulentâ plerumque maleuolentiâ incitati optimorum principum dicta factaque deterunt, & alienis prorſus depingunt coloribus. Plutar. ὁ δὲ ἱστορίαν γράφων, ἃ μὲν οἶδεν ἀληθῆ λέγων δίκαιός ἐστι, τῶν δὲ ἀδήλων τὰ βελτίονα δοκεῖ ἀληθῶς λέγεσθαι μᾶλλον ἢ τὰ χείρονα. in cæteris mentiri nunquam debet, in dubijs *in lib. de Malign. Herodot.*

omnia

omnia in meliorem partem interpretari potius, quã in peiorem rapere.

LIX. TABVLA NICONIS.

Auxilium diuinum in re perplexa.

Curopal. in Basil. & Constant.

MALACENVS apud Imperatorem Basilium falso accusatus, quod Bulgarorum partibus fauisset, deinde precibus sancti viri Niconis liberatus à calumnia, vt authori tanti beneficij qui iam excesserat è viuis gratiam referret, pictorem aduocat, isti Niconis vultus, habitum, cultũ, verbis designat ad summum depingi iubet. Pictor domum reuersus, frustra laborat hominem inuisum ex narrantis sermone depingere: in hac ei cura versanti ante oculos repente extitit Monachus quidam, qui in ædes clam penetrarat, statura procerus, habitu eremitico, obsoleta veste amictus, coma squallens, capillitio barbaque niger, in omnibus denique beato viro simillimus: nam & virgam manu gerebat, cuius apex in crucem desinebat, qui pictore comiter salutato mœroris sollicitudinisque caussam sciscitatus est: ille verò & caussam statim aperuit & operis difficultatem demonstrauit. Tum leni ad eum voce monachus, me, inquit, aspice frater, mihi per omnia similis est quem depinguis; acrius hominem intuetur pictor, vidit quem verbis Malacenus designarat, quare ad tabulam reflexus vt compertam formam imitaretur, ô rem admirandam! sacram ter beati effigiem in tabula suis lineamentis suapte expressã sponte videt, nec mora ex oculis Sanctus abscessit, pictor eũ horrore Κύριε ἐλέησον, identidem inclamante. mox ad delineatam diuinitus formam reliqua colorum pigmenta adijciens, perfectam imaginem qualis hodie quæ in sacro beati templo suspensa visitur, omnibus numeris absoluit.

APODOSIS.

Casusne, Deusne.
Attulerit?

LX. TABVLA THEODOSII.

Regis virtutes.

IN Theodosij, & aliorum qui eo sæculo fuerunt Imperatorum insignibus, Tabula est Libris quodam ordine dispositis onusta, quorum nonnulli syllabarijs quibusdam notis inscripti sunt, quibus per compendium contentæ in eis rationes indicabantur. alij nihil præscriptum habent supra tabulam fastigium attollitur, in media cuius facie Genij duo latum sustentant orbem, in quo caput instar humani, cuius hæc inscriptio est, *Diuina prouidentia.* In angulis verò tabulæ, quę descriptos libros continet, singulis capita singula sunt apposita, quorum superius à dextra inscriptionem circumductam ostendit, *Virtus.* Alterum a læua, *Scientia* Inferius à dextrâ, *Authoritas.* Quartum à læua, *Felicitas.*

Vide notitiã Iuris Rom. Pier. notat. l.31. c. 10.

AP. Leges & magistratus Dei primum auxilio, deinde virtute, scientia, authoritate, felicitate, quæ à Deo profluunt vniuersa, indigent.

LXI. TABVLAE TIMANTIS.

Scriptura sacra.

TIMANTES Cyclopem pinxit dormientem in paruula tabella, cuius magnitudinem exprimere cupiens, pinxit iuxta Satyros pollicem eius metientes atque in omnibus eius operibus, intelligitur plus semper quam pingitur. *Pl.l.25. c.10*

APODOSIS.

Tales sunt sacræ literæ, verbis parcæ, egregijs sensibus plenæ. Tale opus omne non diffusum verbis, sed rebus & sententijs efficax: contra verbosæ redundantiæ opera quid aliud sunt, quam vt ait Comicus, ἐπιφύλλιδες καὶ στωμύλματα. vel vt Claudianus Mamertensis, *puerilium spuma verborum.*

LXII.

LXII. TEMPLVM APOLLINIS EX PLVMIS INCHOATVM.

Parua principia magnarum rerum.

APOLLINIS Templum ex plumis & cera cœpit initium: Ἀπόλλωνος νεὼς κηροῦ καὶ πτερῶν ξυντεθείς. Apollonius lib. 6. c. 7. Apollo, inquit, exiguam olim cellam incoluit, ad quam apes ceram, aues plumas congessisse dicuntur, qui postmodum μέγαλα καὶ ἑκατόμπεδα fana habuit, templa pulcherrima, & amplissima, donarijsque referta. Pausanias in Phocaicis. Aedem fabricatam narrat ab homine Delphio, cui nomen Pteras, vnde fabulæ locus. Meminit obiter. *Strab. lib. 9.*

APODOSIS.

Parua late manant incrementis, & temporis longinquitate excrescunt in elephantos muscæ, eadem elephanti desinunt in muscas.

Hunc numina rebus
Crescendi posuere modum.

LXIII. TESSERAE IVXTA MAENADEM.

Tesserarum ludus dementia proximus.

Pausan. in Corinth. TESSERAS primùm à se inuentas Palamedes in templo fortunæ consecrauit, cui proximum erat Choriæ Mænagis monumentum.

APODOSIS.

Tesseræ fortunæ imperio subiacent, & ad furorem cui sunt proximæ, sæpè lymphatum hominem rapiunt. Diuus Cyprianus libro singulari ostendit, aleatores sacrificos esse Zabuli dæmonis, de quo alibi diximus: *De aleatoribus.* *In hoc ludo (sæpe vt ait Doctor suauissimus, est mentis furia, venale periurium, serpentinum colloquium, rabiosa amicitia.*

LXIV.

LXIV. THEATRVM POMPEII.

Religionis Prætextus

POMPEIVS Magnus solo theatro suo minor, cum illam arcem turpitudinum omnium extruxisset, veritus quandoque memoriæ suæ censoriam animaduersionem, Veneris ædem superposuit, & ad dedicationem edicto populum vocans, non theatrum sed Veneris templum nuncupauit, cui subiecimus, inquit, gradus spectaculorum. Ita damnatum ac damnandum opus, templi titulo prætexuit, & disciplinam superstitione illusit. *Tertul. l. de spectaculis.*

APODOSIS.

Duplex occurrit. Primùm ostenditur qualis res sit histrionia, in qua Venus scenæ superposita principatum obtineat. Deinde quam callidæ hominum libidines, quæ religionis prætextu se velent. Seneca: *Vitia nobis sub nomine virtutis obrepunt. Temeritas sub titulo fortitudins latet, Moderatio vocatur ignauia, pro cauto timidus accipitur.* *Epist. 45.*

LXV. THRONVS LEVCOPHRYNES.

Regia maiestas liberalitate opportuna sustinetur.

HVNC horæ duæ & totidem gratiæ sustinebant, à sinistra Typhonem & viperam habebat, à dextra Tritones cum infinitis alijs emblematis. *Pausan. in Laconicis.*

AP. Hac Icone regia maiestas significatur, cuius Thronum horæ & gratiæ sustinent, hoc est beneficia opportunè data. horum gratiam Tritones illi buccinatores prædicant, improbis, & audacibus qui per Typhonem & viperam significantur) frustra regno fœlicitatem inuidentibus Rex talis esse debet, qualis à Niceta depingitur: λημμάτων αἰχρῶν ἐλεύθερος, θάλασσα φιλοδωρίας, ἐλέους ἄβυσσος, τὸ δὲ πρᾶον σκηνεῖτο ἦθος εὐέντευκτος, καὶ τὴν βασίλειον ἀρετὴν ἀπαράμιλλος. Ab omnibus vel minimis auaritiæ sordibus *In Manuele Commeno.*

bus solutus, mare liberalitatis, misericordiæ abyssus, comitate morum cuiuis aditu facilis, regia virtute inimitabilis.

LXVI. TZANGIAE IMPERATORVM.

Ad imum demissa potestas.

GEORGIVS Codinus *in officijs*, vbi de Imperatore disserit, ait eum calceatum Tzangijs, in quibus Aquilæ sunt, ex lapillis & margaritis intertextæ.

APODOSIS.

Calceamentum naturæ humanæ, humilitas, Aquila Christus, qui ad eius commercium descendit. Erat in Tzangijs regalis maiestas Aquilæ demissa ad calcei vilitatem, & in hoc mysterio Dei natura ad nostram humanitatem. Verba autem Codini talia sunt: Ἐστὶ δὲ καὶ ἕτερον γένος ὑποδημάτων ἃ καλοῦνται τζάγγια, ἔχοντα ἐκ πλαγίων κατὰ τὰς κνήμας, καὶ ἐπὶ τῶν ταρσῶν, ἀετοὺς διὰ λίθων καὶ μαργάρων, ἅ τινα καὶ φορεῖ ὁ βασιλεὺς εἴς τε τοὺς περιπάτους, καὶ τὰς προκύψεις.

LXVII. TVBA PHINEES.

Verbi Dei vis inuicta.

SAMVEL ex Chronico Samaritanorum refert rem planè fabulosam, ad symbolicos tamen emblematum vsus non ineptam, Regem minoris Armeniæ Schoba nomine ingentibus copijs aduersus Israëlitas aciem direxisse: Iosue, qui tum summæ rei præerat, cùm florentissimo exercitu prodijt illi obuiam, vt incitatissimum furorem reprimeret. Mater verò Armeni Naga veneficijs famosissima, filio velificata, suis carminibus Hebræos iuxta septem turrium ferrearum septa dicitur conclusisse. Quo spectaculo Iosue territus, consilium à necessitate petijt, & alligata ad columbæ alas epistola, eandem ad ducem Ianiah & sacerdotem Phinees auxilij implorandi causa demisit. Illi repente aduolant, & Phinees quidem, vt à

Iosuæ fuerat monitus, reflexa tuba clarissimè persomat: Hoc sonitu, mirum! ad singulos clangores singuli muri corruunt, & paulatim totus ille ex ferro labyrinthus; quo Israëlitæ tenebantur vndique circumuallati, dissoluitur. *Vide Serrar. in Iosua ca. 24.*

AP. Rectè accommodaretur concionatoribus, & sacerdotibus, qui columbæ, hoc est, Spiritus sancti ductu, tuba verbi Dei, septem lethalium vitiorum arces diruunt, & fideles asserunt in libertatem.

Fulmen ab ore venit.

LXVIII. TVMVLVS SARDANAPALI.

Vanitas rerum humanarum.

SARDANAPALVS monumentum habuit in quo statua consertis digitis sonum editura videbatur. *Strab. l. 14. Ath. l. 14.*

APO. Significat humana omnia esse quod ait D. Gregorius Nazianz. ψόφον χειρὸς κροτούσης *Strepitum manus plaudentis.* πάντα θνητὰ, πάντα ἐφήμερα, πάντα ἄπιστα. *in Odis.*

LXIX. TVRRIS SAPIENTVM.

Ecclesia.

SAPIENTES Indiæ ad hyphasidem amnem turrim habitant, quam ne mille quidem Achilles, aut ter mille Aiaces expugnassent, ita & cœlestibus præsidijs erat munita, & tonitruum fulminumque terroribus circumuallata. Eadem Panes fulminauit, cùm infesto agmine in eam assilirent, & Bacchum cum toto exercitu fugauit. *Philost. in Apoll. l. 2. c. 16.*

AP. Hyphasidarum præsidio longè præstantior turris Ecclesia, quæ sapientes incolas & moderatores habet Episcopos. Hi diuini verbi fulmine, Panum & Bacchorum, an potius turpium hæreticorum dementissimos impetus frangunt.

Crebras Ecclesia vera procellas

Alcimus Auitus.

Sustinet, & sæuis nunc diuexatur ab vndis:
Hinc gentilis agit duros sine more furores,
Hinc Iudæa fremit, rabidoq; hanc impetit oro.
Hæreseon vesana furens exinde Charybdis
Concutit, & Graium sapientia stulta sophorum,
Sed clausam vacuo pulsant impune latratu.

LXX. VAS ECHINVS.

Fori molestia.

Iul. Pollux in Onomastico.

ERANT apud veteres vasa Echini nomine nuncupata, vt quæ Echini animalis speciem illis spinis armatam referrent. Eorum in iudicijs vsus, ἐχῖνος ἐς οὗ αἱ μαρτυρίαι ἐμβληθεῖσαι κατεσημαίνοντο. Echinus vas erat in quod testimonia immissa signabantur.

APODOSIS.

Iudiciorum seueritas & forensis operæ morosæ difficultates significantur. Synesius in Epistola ad Ioannem deterret cũ à forensi opera, & multa habet de hoc argumento: ad summum vocat, ἀγορὰν παρεχομένην ἀνθρωπάρια ἀναιδῆ καὶ παμπόνηρα, καὶ οὐδὲν ὑγιὲς, ἀλλὰ λοίδορα καὶ κακορραφεῖν εἰδότα.

LXXI. VASCVLVM INTEMERATVM.

Sanctitas intacta.

Pausan. in Arcadicis

EST apud Arcadios aqua ad Nouacrim, Styx appellatur, homini, pecudibusque mortifera, cuius tanta est vis, vt vasa vitrea, Crystallina, myrrhina, testacea, cornea, ossea, ferrum item, æs, plumbum, stannum, argentum, electrum, aurum soluat, vt acetum vniones, & admantem lapidum omnium peruicassimum hircinus sanguis. Sed tamen cum omnia styx dissoluat, sola equi vngula continetur, vt vasculum nec superare, nec vllo modo findere possit.

APO. Peccati originalis labes in terras quasi Styx effusa

effusa exundabat, & omnia vi quadam importuna violabat, nihil omninò ferreum, quod eius retardaret impetus. Inuentum est Mariæ vasculum vnum non quidem ex vngula equi conflatum, sed à Spiritu sancto communitum, quod solum intemeratum permaneret, & nihil pestiferi liquoris ad suam labem instillari sibi pateretur.

LXXII. VNGVENTVM NVPTIALE INDORVM.

Concordia nuptiarum effectrix

AD Hyphasidis fluuij ripas nascuntur arbores è quibus vnguentum stillat, quo nisi obliti fuerint coniuges, imperfectæ nuptiæ & minimè gratæ veneri existimantur. Γάμος ἀτελὴς δοκεῖ καὶ οὐκ ἐς χάριν τῇ Ἀφροδίτῃ ξυναρμοσθεὶς. *Philost in vit. Apoll. l.3.c.1.*

AP. Bonus odor nuptiarum concordia.

Οὐ μὲν γὰρ τοῦ γε κρεῖσσον καὶ ἄρειον,
Ἢ ὅθ᾽ ὁμοφρονέοντε νοήμασιν οἶκον ἔχητον
Ἀνὴρ ἠδὲ γυνή

Homerus Odyss. 26 vers.82.

Non enim eo quicquam præstantius, quam cum concordes consilijs rem familiarem administrant, vir atque vxor.

LXXIII. VRBS EVSEBES.

Religio & pietas.

SILENVS apud Ælianum narrat extra hunc orbem terrarum, vnicam esse continentem omni bonorum genere refertam. In eadem duas vrbes maximas, nihil verò mutuò sibi similes, quarum altera dicatur Machimus, id est, pugnax altera εὐσεβὴς, id est, pia. Pios igitur in pace vitam agere, & amplissimis opibus fructū ex terra capere, sine aratris, & bob⁹: agricultura, seminationeque nihil opus esse, eosdemque à morbis immunes vitam peragere in suauissimo risu &

Ælian. li. 3. Var. hist. ca. 18.

voluptate, Adeò verò ſine controuerſia iuſtitiam colere, vt perſæpè dij quoque immortales non dedignentur illorum vti commercio.

AP. Icon eſt religioſæ vitæ, in quam ob morum ſingularem innocentiam, omnis bonorum vbertas exundat.

Cornelius Gallus.

O niueas luces! ô tempora dulcia! verè
Aurea Saturni ſacla fuere ſenis
Nunc ferrum erupit, rabieſq; aſperrima ferri.

LXXIV. VRBS MACHIMOS.

Belli ſtudium vel militia Religioſa.

Ælian. li. 3. Var. hist.

SILENVS eodem loco meminit ciuitatis, quæ μάχιμος, hoc eſt, pugnax à perpetua bellorum contentione nominatur. Qui Machimum incolunt ipſi bellicoſiſſimi ſunt, & arma induti bella ſemper gerunt; finitimoſq; in ſuam poteſtatem redigunt. Atq; hæc vna ciuitas in plurimas gentes imperium tenet.

APO. Typus eſt bellicoſæ ciuitatis, vel certè duæ vrbes Euſebes, & Machimus in ipſa religione ſunt, in qua fortiter contra permotiones, & vitia pugnandū, cum quibus bellum inteſtinum eſt, & perpetuum, at vijſdem domitis, lux ſuauis & omnium deliciarum vbertas oboritur. Στρατεία τὶς ἐϛιν ὁ βιὸς ἑκάϛȣ, καὶ ἀυτὴ μακρὰ, καὶ ποικίλη. *Militia eſt cuiuſq; vita, & diuturna quidem, ac varia.*

Arrian. Epicteti li. 3. cap. 24.

LXXV. VRBS MARONEA.

Regio cauponis addicta.

Athenæ. Deipnoſoph. lib. 8.

MARONEAE cum quibuſdam ſodalibus potans Stratonicus, ſi per ciuitatem oculis tectis duceretur, quo in loco ciuitatis eſſet, cogniturum ſe dixit. Opertis deinde deductus oculis, interrogatus vbinam eſſet: in caupona, reſpondit, tanquam caupona foret tota ciuitas.

APO. Maronea typus eſt temulentæ ciuitatis, & cau-

cauponis addictæ, quod per se genus est nequissimæ leuitatis, & grauibus viris indignissimum. In caupona bibere, & comesse, ne frugi quidem seruum sustinere refert Isocrates. Areopagitæ vetuerunt ad Areopagum quendam accedere, qui in caupona pransus esset. *Athen. l. 13.*

LXXVI. VRNA BELI.

Auaritia.

XERXES Darij filius effosso vetusti Beli monumento vitream vrnam reperit, vbi iacebat in oleo cadauer, non tamen plena fuit vrna, vacuumque summis labris ferè palmæ spatium habuit. Adiacebat vrnæ columna exigua, in qua scriptum continebatur, eum qui sepulchrum aperuisset, neque repleuisset vrnam, pessimè habiturum. Quo lecto Xerxes expiauit, & oleum celerrimè iussit infundi, nunquam tamen, licet summa vi niteretur, explere potuit. *Ælian. l. 13. cap. 3.*

APODOSIS.

Auaritiæ insatiabilitas. Belus primus fuit, qui cupiditate ardens rem communem sibi propriam fecit. Itaque & demortui vrna natans in oleo signanter oleum sitit, nec vlla ratione expleri potest, quod inexplebilem cupiditatis sitim significat. *Multo concitatior est auaritia in magnarum opum congestu collocata: vt flamma infinito acrior vis est, quo ex maiore incendio emicuit.* *Seneca de Benefic. l. 2. cap 27.*

FINIS.

INDEX HISTORICVS IN POLYHISTOREM SYMBOLICVM.

Prior numerus librum; secundus Symbolum significat.

Ale-

Car-

Q.

T.

V.

X.

Z.

FINIS.

INDEX MORALIS
IN POLYHISTOREM SYMBOLICVM.

Prior numerus librum, secundus Symbolum significat.

Amo-

D.

Natalis

N.

O.

P.

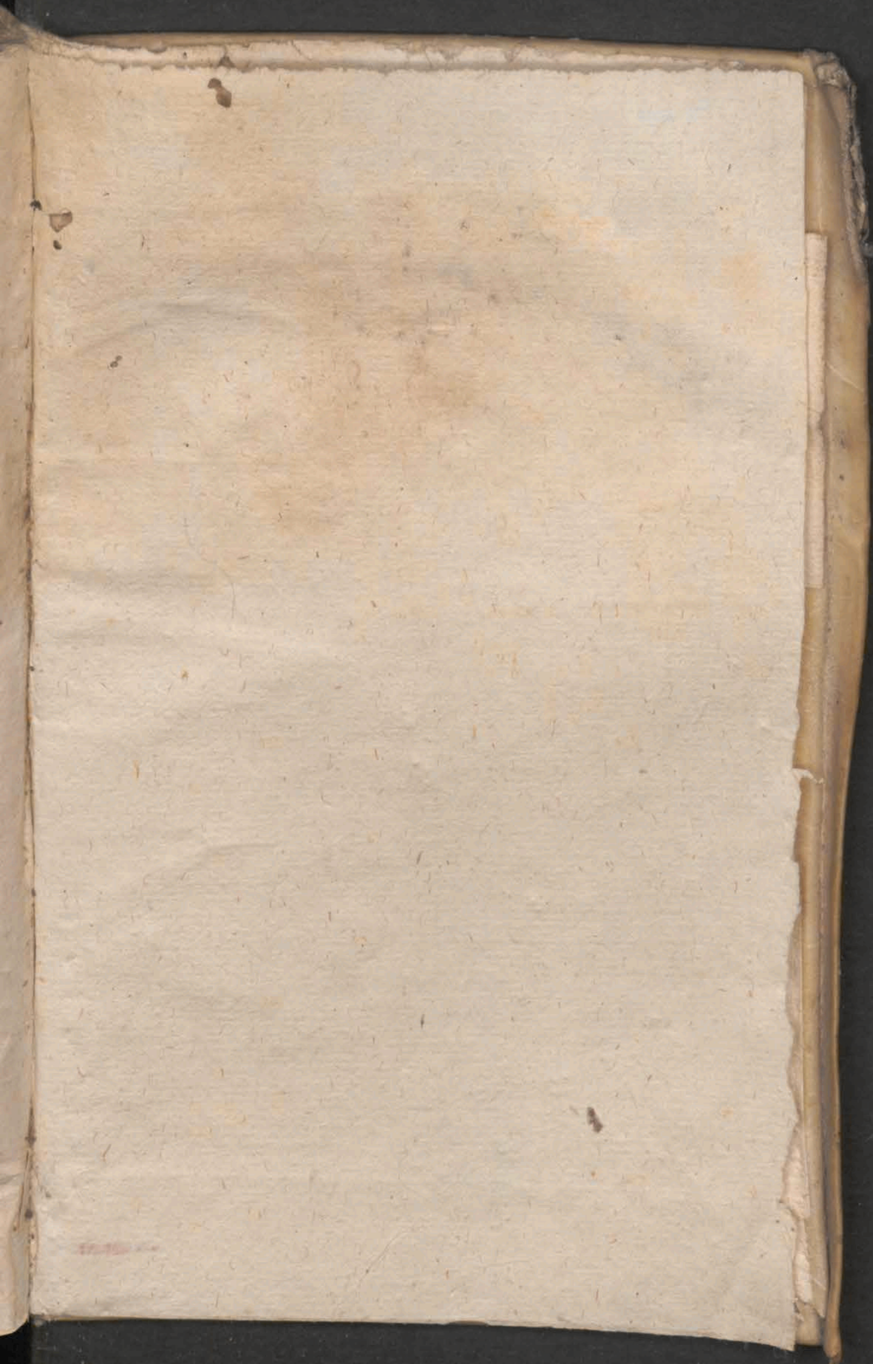
R.

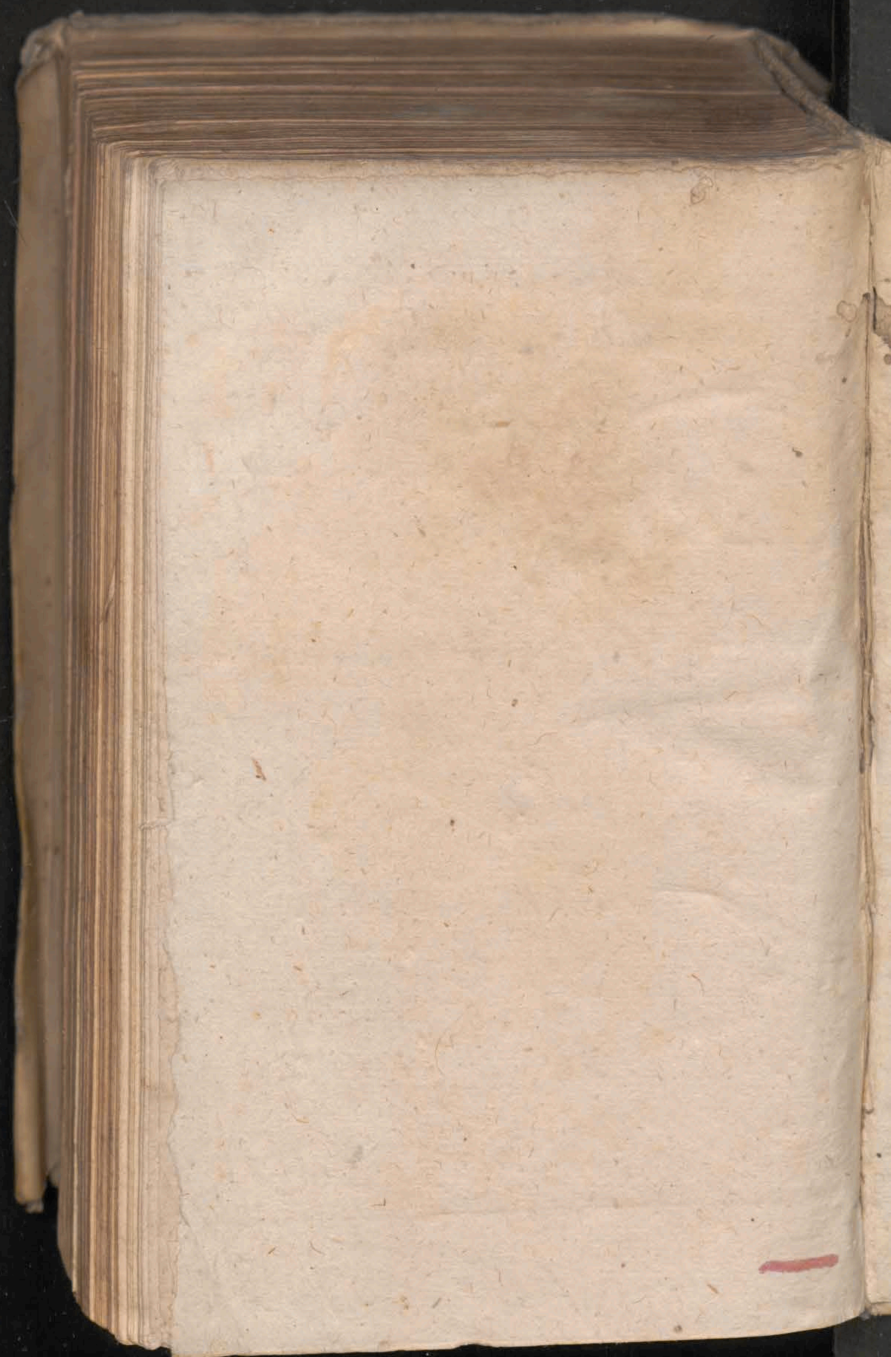
Sophi-

Vita

INDEX.

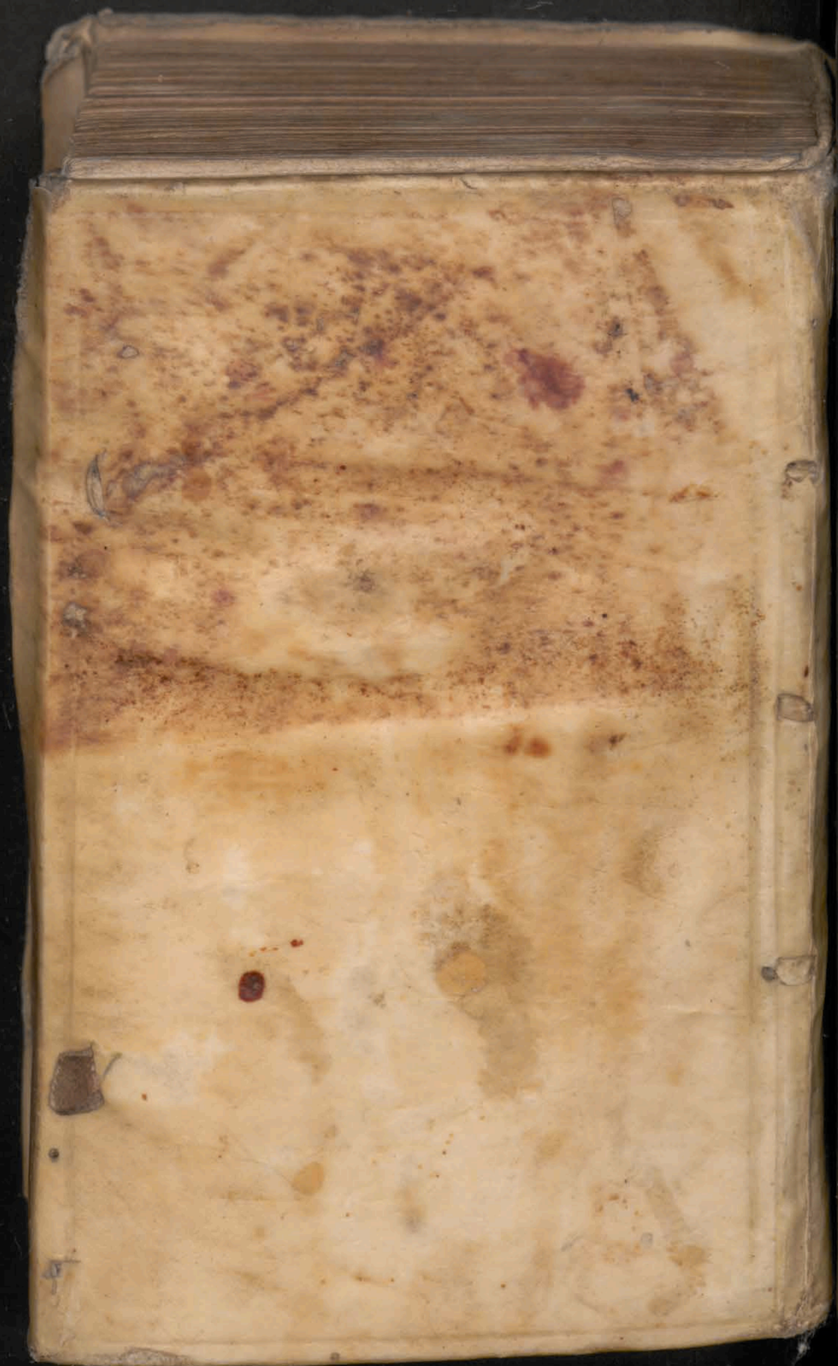
FINIS.





Do [illegible]
[illegible]





...olica
Lg...
... S. X...